

ព្រះ
ច័ន្ទបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
សម្បត្តនិកាយ និទានវគ្គ
តតិយភាគ

៣១

បោះពុម្ពលើកទី ២

អង្គសាសនាបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

គ.ស ២៥០៦.គ.ស.១៩៦៣

សុត្តន្តបិដក

សិយុត្តនិកាយ វិទាហន្ត

ភតិយភក

៣១

ក. ស. ២៨៦

ក. ស. ១៧៣

សុត្តន្តបិដក

សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តតិយោ ភាគោ

នមោ កស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

អភិសមយសំយុត្តំ

ពុទ្ធវគ្គោ

[១] ឯវប្បេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកវតោ សា-
វត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អារាមេ ។
កប្រ ។ ចា កកវតំ កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុវេតិ ។ កនន្តេតិ
វេ កិក្ខុ កកវតោ បទូស្សាសុំ ។ កកវតំ ឯតនកេច
បដិទូសមុប្បាទំ វេ កិក្ខុវេ វេសិស្សាមិ តំ សុណាថ

សុត្តន្តបិដក

សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

តតិយភាគ

សូមឧបស្ការ ចំពោះព្រះមោក្ខព្រះភាគ

ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អន្លះនារ ។

អភិសមយសំយុត្តំ

ពុទ្ធវគ្គ

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមោក្ខព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថី ។ កាលព្រះមោក្ខព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តនោះ បានត្រាស់ហៅ
កិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ។ កិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះ
ពុទ្ធវគ្គនៃព្រះមោក្ខព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមោក្ខ
ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាអតីតសំដែងខ្លួន
បដិទូសមុប្បាទធម៌ដល់អ្នកទាំងឡាយ ឬអ្នកទាំងឡាយប្រសិស្តាច់ធម៌នោះ

សាទុកំ មនសិករោជំ កាសិស្សាមិទិ ។ ឯវំ កន្តេតិ
ចោ តេ ភិក្ខុ កតវតោ បទ្ទស្សនស្មំ ។

[២] កតវំ ឯកនរោជំ តាតមោ ច ភិក្ខុវេ ប-
ដិទ្ទសមុប្បាទោ អវិជ្ជាបទ្ទយោ ភិក្ខុវេ សង្ខារ សង្ខា-
រឫទ្ធិយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណឫទ្ធិយា ធាមរូបំ ធាម-
រូបឫទ្ធិយា សន្យាយតនំ សន្យាយតនឫទ្ធិយា ជស្ស-
ជស្សឫទ្ធិយា វេទនា វេទនាបទ្ទយា កល្យាណ កល្យាណ-
បទ្ទយា ឧបាទានំ ឧបាទានឫទ្ធិយា ករណំ ករណឫទ្ធិ-
យា ជាតិ ជាតិឫទ្ធិយា ជរាមរណំ សោកាបរិទេវ-
ទុក្ខាឆ្មោមនស្សនាយាសា សក្កវន្តំ ។ ឯវមេកស្ស កេ-
វលស្ស ទុក្ខកុក្ខទស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អយំ
វុទ្ធិតិ ភិក្ខុវេ បដិទ្ទសមុប្បាទោ ។

ចូរធ្វើទុក្ខនិច្ចដោយប្រពៃចុះ គឺជាគន្លងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំង-
នោះ ទទួលបានព្រះពុទ្ធដីកនៃព្រះមានព្រះភាគជា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[២] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ចុះបដិទ្ទសមុប្បាទនេះ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ
ទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
សង្ខារជាបច្ច័យ ធាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ កាយនេះ
កើតមាន ព្រោះធាមរូបជាបច្ច័យ ជស្សកើតមាន ព្រោះកាយនេះ
ជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះជស្សជាបច្ច័យ កល្យាណកើតមាន ព្រោះ
វេទនាជាបច្ច័យ ទុក្ខនេះកើតមាន ព្រោះកល្យាណជាបច្ច័យ ករណកើតមាន
ព្រោះទុក្ខនេះជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះករណជាបច្ច័យ ជរាមរណៈ
សេចក្តីសោកស្តាយ សេចក្តីទុក្ខខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយលំបាកចិត្ត
និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតមានព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។
ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ មែនមានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បដិទ្ទសមុប្បាទនេះ ។

[២] សាត្វុយំ វិហារតិ... មជ្ជិម្ពសមុប្បាទំ កេ
 ភិក្ខុវេ ធនសិស្សាមិ វិភជិស្សាមិ តិ សុណាម សាធុតំ
 មនសិការោម កាសិស្សាមិ ។ ឯវិ កន្តេតិ ទោ តេ
 ភិក្ខុ កតវនោ មច្ចស្សាសុំ ។

[៥] ភកក ឯវិភជនោ កតមោ ច ភិក្ខុវេ
 មជ្ជិម្ពសមុប្បាទោ អវិជ្ជាបច្ចយា ភិក្ខុវេ សង្ខារ សង្ខា-
 រម្សត្ថយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាប្បត្ថយា ធាមរូបំ ធាម-
 រូបម្សត្ថយា សន្មាយតនំ សន្មាយតនម្សត្ថយា ជស្សា
 ជស្សម្សត្ថយា វេទនា វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តណ្ហា-
 បច្ចយា ទុច្ចាតានំ ទុច្ចាតានម្សត្ថយា ករោ ក-
 រម្សត្ថយា ជាតិ ជាតិម្សត្ថយា ជរាមរណំ សោកមរិទេវ
 ទុក្ខានោមនស្សចាយាសា សម្ពុត្តំ ។ ឯវិមេតស្ស កេវ-
 លស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[២] ទ្រង់គង់នៅដ៏ត្រង់សាវត្ថី... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កថាភ ឆឹងសំដែង ឆឹងញែក ចូលដំនូសមុប្បាទធម៌ ដល់អ្នកទាំង-
 ឡាយ ចូលរួមទាំងឡាយប្រុងស្តាប់ធម៌នោះ ចូលធ្វើទុក្ខក្ខន្ធចិត្តដោយ
 ប្រពៃចុះ កថាភឆឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះពុទ្ធ
 ដីកានៃព្រះមាតាព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៥] ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចូលដំនូសមុប្បាទធម៌ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ
 ទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
 សង្ខារជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ កាយនេះ
 កើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះកាយនេះ
 ជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន
 ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទុច្ចាតានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភក
 កើតមាន ព្រោះទុច្ចាតានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភកជាបច្ច័យ
 ជរាមរណៈ សេចក្តីសោកស្តាយ សេចក្តីទ្រាំទ្រ រលួយ សេចក្តីលំបាក
 កាយលំបាកចិត្ត ឆឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតមានព្រម ព្រោះ
 ជាតិជាបច្ច័យ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃទុក្ខទាំងអស់នេះ វេទនា
 យ៉ាងនេះ ។

[២] កកមញ្ច កិក្ខុវេ ជនមរណំ ។ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ គម្ពំ គម្ពំ សត្តនិកាយេ ជន ជីវណតា ទស្សនំ ចាសនំ វលិក្ខតតា អាយុថោ សំហានំ ឥន្ទ្រិយានំ បរិចារកា អយំ វុទ្ធភិ ជន ។ កកមញ្ច កិក្ខុវេ មរណំ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ គម្ពំ គម្ពំ សត្តនិកាយា ចុតិ ជវនតា គោនា អន្តរនានំ មច្ចុ មរណំ កាលករិយា ទន្ធនំ គោនា កាឡេវរស្ស ធិក្ខេថោ ជីវិត្រ្មយស្ស ឧបច្ឆេនា ឥន្ទំ វុទ្ធភិ មរណំ ។ ឥតិ អយញ្ច ជន ឥន្ទំ ច មរណំ ឥន្ទំ វុទ្ធភិ កិក្ខុវេ ជន-មរណំ ។

[៣] កកមា ច កិក្ខុវេ ជាតិ ។ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ គម្ពំ គម្ពំ សត្តនិកាយេ ជាតិ សញ្ញាតិ ឥន្ទ្រិយានំ វិទ្យុតិ អភិវិទ្យុតិ ទន្ធនំ ចាតុការោ អាយតនានំ បដិណាកា អយំ វុទ្ធភិ កិក្ខុវេ ជាតិ ។

[៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជននិមមរណៈ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រាំត្រា កាតត្រាំត្រា ឆ្មេញបាត់ សត់ស្លូត ស្បែកជ្រួញជ្រើ ដំណើរយង់កាយ ដំណើរបាស់ខ្លួនឆ្លៀតទាំងឡាយ ណា បេស សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។ នេះ ហៅថាជន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមរណៈ តើដូចម្តេច ចុតិ ក្បាល្អាត ការបែកផ្ទាយ ការបាត់ទៅ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើររើបំ ការធ្វើមរណកាល ការបែកផ្ទាយនៃទង្គទាំងឡាយ ការដាក់ចុះខ្ទុះសាកសព ការដាច់នៃជីវិត្រ្មយ ណា បេសសត្វទាំងឡាយនោះ ។ ចាតសត្តនិកាយនោះ ។ នេះ ហៅថាមរណៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ជននេះ ឥត មរណៈនេះឥត នេះ ហៅថាជននិមមរណៈ ។

[៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជាតិ តើដូចម្តេច ។ កិរិយា កើតជាដំបូង កិរិយាកើតក្រោម កិរិយាចុះចាប់ផ្តើម កិរិយាកើត កិរិយាវិលត្រឡប់មកកើត កិរិយាកើតប្រាកដនៃទង្គទាំងឡាយ កិរិយាបាត់ខ្ទុះ កាយនេះ ណា បេសសត្វទាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ហៅថា ជាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សិដ្ឋន្តនិកាយស្ស វិភាគវគ្គ

[៨] កតមោ ច កិក្ខុវេ ករេ ។ ធម្មោមេ កិក្ខុ-
វេ ករេ កាមករេ រូបករេ អរូបករេ អយំ វុទ្ធិតិ
កិក្ខុវេ ករេ ។

[៩] កតមញ្ច កិក្ខុវេ ឧបាសានំ ។ ចក្កាវមាជិ
កិក្ខុវេ ឧបាសានានំ កាមុបាសានំ ជិដ្ឋតាសានំ សីលទ្ធក-
តាសានំ អន្តរាទុបាសានំ វជំ វុទ្ធិតិ កិក្ខុវេ ឧបាសានំ ។

[១០] កតមា ច កិក្ខុវេ ភណ្ណា ។ ធម្មោមេ
កិក្ខុវេ ភណ្ណា កាយា រូបភណ្ណា សន្តភណ្ណា កទ្ធ-
ភណ្ណា វសភណ្ណា វេជ្ជភណ្ណា ធម្មភណ្ណា អយំ
វុទ្ធិតិ កិក្ខុវេ ភណ្ណា ។

[១១] កតមា ច កិក្ខុវេ វេទនា ។ ធម្មោមេ
កិក្ខុវេ វេទនាកាយា ចក្កសម្មស្សជា វេទនា វសា-
កសម្មស្សជា វេទនា យាមសម្មស្សជា វេទនា ជិក្ខុ-
សម្មស្សជា វេទនា កាយសម្មស្សជា វេទនា មោ-
សម្មស្សជា វេទនា អយំ វុទ្ធិតិ កិក្ខុវេ វេទនា ។

សុត្តន្តបិដក សិដ្ឋន្តនិកាយ វិភាគវគ្គ

[៨] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះរក តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចាំនិទ្យាយ ភក្ក^(១)នេះ មាន ៣ គឺ កាមភក្ក ។ រូបភក្ក ។ អរូបភក្ក ។
ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះហៅថា ភក្ក ។

[៩] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះវេទនា តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ វេទនានេះ មាន ៤ គឺ កាមុវេទនា ។ ជិដ្ឋុវេទនា ។
សីលទ្ធកុវេទនា ។ អន្តរាទុវេទនា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះហៅថា
វេទនា ។

[១០] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះភណ្ណា តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភក្កភណ្ណានេះមាន ៦ គឺ រូបភណ្ណា ។ សន្តភណ្ណា ។
កទ្ធភណ្ណា ។ វសភណ្ណា ។ វេជ្ជភណ្ណា ។ ធម្មភណ្ណា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចាំនិទ្យាយ នេះហៅថា ភណ្ណា ។

[១១] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះវេទនា តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភក្កវេទនានេះមាន ៦ គឺ វេទនាតើអំពីចក្កសម្មស្ស ។
វេទនាតើអំពីសោកសម្មស្ស ។ វេទនាតើអំពីយាមសម្មស្ស ។ វេទនា
តើអំពីជិក្ខុសម្មស្ស ។ វេទនាតើអំពីកាយសម្មស្ស ។ វេទនាតើអំពី
មោសសម្មស្ស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះហៅថា វេទនា ។

១ សំដៅនៃពំណើបលក្ខណៈ ។

[១២] កតតោ ច កិក្ខុវេ ជស្សោ ។ ធម៌មេ
កិក្ខុវេ ជស្សកាយា ចក្កុសម្មស្សោ លោកសម្មស្សោ
យាទសម្មស្សោ ជីវ្ហសម្មស្សោ កាយសម្មស្សោ មនោ-
សម្មស្សោ អយំ វុទ្ធិកំ កិក្ខុវេ ជស្សោ ។

[១៣] កតមញ្ច កិក្ខុវេ សន្យាយតនំ ។ ចត្តា-
យតនំ លោកាយតនំ យាមាយតនំ ជីវ្ហាយតនំ កា-
យាយតនំ មនាយតនំ ឥទំ វុទ្ធិកំ កិក្ខុវេ សន្យាយ-
តនំ ។

[១៤] កតមញ្ច កិក្ខុវេ ធាមរូបំ ។ វេទនា
សញ្ញា ចេតនា ជស្សោ មនសិការោ ឥទំ វុទ្ធិកំ
ធាមំ ។ ចត្តារោ ច មហាក្កតា ចតុទ្ធកញ្ច មហាក្កតានំ
តោធាយរូបំ ឥទំ វុទ្ធិកំ រូបំ ។ ឥតំ ឥទញ្ច ធាមំ
ឥទញ្ច រូបំ ឥទំ វុទ្ធិកំ កិក្ខុវេ ធាមរូបំ ។

[១៥] កតមញ្ច កិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ។ ធម៌មេ
កិក្ខុវេ វិញ្ញាណកាយា ចក្កុវិញ្ញាណំ លោកវិញ្ញាណំ
យាទវិញ្ញាណំ ជីវ្ហវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មនោ-
វិញ្ញាណំ ឥទំ វុទ្ធិកំ កិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ។

[១៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះផស្សៈ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ក្នុងផស្សៈនេះមាន ៦ គឺ ចក្កុសម្មស្ស ១ លោកសម្មស្ស ១
យាទសម្មស្ស ១ ជីវ្ហសម្មស្ស ១ កាយសម្មស្ស ១ មនោសម្មស្ស ១
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ផស្សៈ ។

[១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកាយភនៈ តើដូចម្តេច ។
ចក្កុយភនៈ ១ លោកាយភនៈ ១ យាមាយភនៈ ១ ជីវ្ហាយភនៈ ១ កាយា-
យភនៈ ១ មនាយភនៈ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កាយភនៈ ៦ ។

[១៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនាមរូប តើដូចម្តេច ។ វេទ-
នា ១ សញ្ញា ១ ចេតនា ១ ផស្សៈ ១ មនសិការៈ ១ នេះហៅថា
នាម ។ មហាក្កតរូប ៤ និង ៤ បាធាយរូប បេសមហាក្កតរូប ៤ នេះ
ហៅថា រូប ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នាមនេះផង រូបនេះផង នេះ
ហៅថា នាមរូប ដោយប្រការដូច្នេះ ។

[១៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិញ្ញាណ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវិញ្ញាណនេះ មាន ៦ គឺ ចក្កុវិញ្ញាណ ១ លោក-
វិញ្ញាណ ១ យាទវិញ្ញាណ ១ ជីវ្ហវិញ្ញាណ ១ កាយវិញ្ញាណ ១
មនោវិញ្ញាណ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិញ្ញាណ ។

[១៦] កាតមេ ច ភិក្ខុវេ សង្កាត ។ គយោមេ
 ភិក្ខុវេ សង្កាត កាយសង្កាតេ វចិសង្កាតេ ចិក្ខុសង្កា-
 តេ ឥមេ វុទ្ធិ ភិក្ខុវេ សង្កាត ។

[១៧] កាតមា ច ភិក្ខុវេ អវិជ្ជា ។ យំ ទោ ភិក្ខុវេ
 ទុក្ខេ អញ្ញាណំ ទុក្ខសមុទយេ អញ្ញាណំ ទុក្ខនិរោធ�េ
 អញ្ញាណំ ទុក្ខនិរោធតាមិចិយា បដិបទាយ អញ្ញាណំ
 អយំ វុទ្ធិ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជា ។ ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ
 អវិជ្ជាបទយា សង្កាត សង្ការប្បទយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
 ហោតិ ។

[១៨] អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភក្តិនិរោធនា សង្កា-
 តនិរោធនា សង្ការនិរោធនា វិញ្ញាណនិរោធនា ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធនា
 ហោតីតិ ។ ទុតិយំ ។

[១៦] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯឡាយ ចុះសង្ការ កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុចាំឯឡាយ សង្ការនេះ មាន ៣ គឺ កាយសង្ការ ១ វចិសង្ការ ១
 ចិក្ខុសង្ការ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯឡាយ នេះហៅថា សង្ការ ។

[១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯឡាយ ចុះអវិជ្ជា កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំឯឡាយ សេចក្តីមិនដឹងក្នុងទុក្ខ ១ សេចក្តីមិនដឹងក្នុងហេតុជាចំរើន
 ទុក្ខ ១ សេចក្តីមិនដឹងក្នុងចំរើនកំទុក្ខ ១ សេចក្តីមិនដឹងក្នុងបដិបទជា
 ដំណើរទៅកាន់ចំរើនកំទុក្ខ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯឡាយ នេះហៅថាអវិជ្ជា ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯឡាយ សង្ការចាំឯឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
 វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ការជាបច្ច័យ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ បេ ។
 ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខចាំឯអស់នុ៎ះ វែងឆានយ៉ាងនេះ ។

[១៨] ការលក់នៃសង្ការ ព្រោះការវិនាសនៃការលក់ឥត
 មានសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការលក់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលក់នៃ
 សង្ការ ។ បេ ។ ការលក់នៃកងទុក្ខចាំឯអស់នុ៎ះ វែងឆានយ៉ាងនេះ ។
 ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[១៨] សាវត្ថិយំ វិហារតិ... មិច្ឆាបដិបទក្ខំ កេ

កិក្ខុវេ ធនសិស្សាមិ សម្មាសម្ពុទ្ធក្ខំ តំ សុណាថ
សាទុកំ មនសិករោជ កាសិស្សាមិកំ ។ ឯវំ កន្ថេតិ
ចោ តេ កិក្ខុ កកវតោ បទុស្សាសុំ ។

[២០] កកវ ឯកទេវេន កកមា ច កិក្ខុវេ
មិច្ឆាបដិបទា អវិជ្ជាបទុយា កិក្ខុវេ សង្ខារា សង្ខា-
រម្បទុយា វិញ្ញាណំ ។ ឃេ ។ ឯវំ មេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អយំ វុត្ថតិ កិក្ខុវេ
មិច្ឆាបដិបទា ។

[២១] កកមា ច កិក្ខុវេ សម្មាសម្ពុទ្ធក្ខំ អវិជ្ជាយ
ត្រូវ អសេសវិភក្តិកេវលោ សង្ខារិកេវលោ សង្ខារិកេវលោ
វិញ្ញាណិកេវលោ ។ ឃេ ។ ឯវំ មេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ិកេវលោ ហោតិ ។ អយំ វុត្ថតិ កិក្ខុវេ
សម្មាសម្ពុទ្ធក្ខំ ។ តតិយំ ។

[១៨] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ

កថាគន្លងសំដែងនូវមិច្ឆាបដិបទានិងសម្មាសម្ពុទ្ធ ដល់អ្នកចាំឡាយ
ចូរអ្នកចាំឡាយ ប្រុងស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រាកដ
កថាគន្លងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុចាំឡាយ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការនៃព្រះ
មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[២០] ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចាំឡាយ ចុះមិច្ឆាបដិបទា តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ សង្ខារ
ចាំឡាយកើតមាន ព្រោះតើដូចម្តេច វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
សង្ខារដូចម្តេច ។ ឃេ ។ ការកើតឡើងព្រមទាំងទុក្ខចាំឡាយដូច្នេះ វេយ្យា
មានយំដដែល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ នេះហៅថា មិច្ឆាបដិបទា ។

[២១] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ ចុះសម្មាសម្ពុទ្ធ តើដូចម្តេច ការ
រលកនៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការរលកដ៏មានសេសសល់នៃអវិជ្ជា
ការរលកនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលកនៃសង្ខារ ។ ឃេ ។ ការរលក
នៃកងទុក្ខចាំឡាយដូច្នេះ វេយ្យាមានយំដដែល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ
នេះហៅថា សម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

(២២) សាវត្ថុយី វិហាតិ... វិបស្សន្ស្ស ភិក្ខុវេ កកវេ

តោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ចុទ្ទេ សម្ពោធា
អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ឯតនហោសិ
កំម្ហំ វតាយំ លោកោ អាបន្នោ ជាយតិ ច ជិយ្យតិ
ច មិយ្យតិ ច ជវតិ ច ឧបបជ្ជតិ ច អដ ច បដិមស្ស
ទុក្ខស្ស ចិស្សវណំ ធម្មជាតាតិ ជរាមរណស្ស
កុធស្ស ធាម ឥមស្ស ទុក្ខស្ស ចិស្សវណំ បញ្ញា-
យិស្សតិ ជរាមរណស្សាតិ ។

(២៣) អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សន្ស្ស ពោធិសត្តស្ស
ឯតនហោសិ កំម្ហំ ទុ ទោ សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
កំបទ្ធយោ ជរាមរណាត្ថំ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សន្ស្ស
ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាកា អហុ បញ្ញាយ
អភិសមយោ ជាតិយោ ទោ សតិ ជរាមរណំ
ហោតិ ជាតិវ្យទ្ធយោ ជរាមរណាត្ថំ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ

(២២) ទ្រង់នឹងនៅដិតត្រង់សាវត្ថុ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ ជាអវហត្ថ សម្មាសម្ពុទ្ធ កាលនៅជាពោធិសត្វ
មិនទាន់បានក្រាស់ដឹងនៅឡើយ ក្នុងកាលមុនអំពីការក្រាស់ដឹង ទ្រង់
មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ឧហ្ម៍ សត្វលោកនេះ ដល់ខ្លួនសេចក្តីលំបាក
ណាស់ តែងកើត ចាស់ ក្លាយ ច្យុត និងចាប់បដិសន្ធិ ថែមទាំង
មិនដឹងច្បាស់ ខ្លួនការលាស់ចោលសេចក្តីទុក្ខ គឺដកនិងមរណៈនេះ
ទៀតផង កាលណាទៅហ្ន៎ ទើបការលាស់ចោលសេចក្តីទុក្ខ គឺដកនិង
មរណៈនេះ នឹងប្រាកដឡើងបាន ។

(២៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មាន

សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលភ្នំហ្ន៎កើតមាន ទើបដកនិងមរណៈកើតមាន
ដកនិងមរណៈកើតមាន ព្រោះភ្នំជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សំដាប់
នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានក្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោនិសា-
មនសីការថា កាលបើភ្នំកើតមាន ដកនិងមរណៈកើតមាន ដកនិង
មរណៈកើតមាន ព្រោះភ្នំជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនោះ

វិបស្សន្ត ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កំម្ហំ ទុ
 ទោ សតិ ជាតិ ហោតិ កំបទ្វយា ជាតិ ។ អដទោ
 កិក្ខុវេ វិបស្សន្ត ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកា
 អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ កវេ ទោ សតិ ជាតិ ហោ
 តិ កវប្បទ្វយា ជាតិ ។ អដទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្ត
 ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កំម្ហំ ទុ ទោ សតិ កវេ
 ហោតិ កំបទ្វយា កវេតិ ។ អដទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្ត
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ ឧបាធាន ទោ សតិ កវេ ហោតិ
 ឧបាធានប្បទ្វយា កវេតិ ។ អដទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្ត
 ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កំម្ហំ ទុ ទោ សតិ
 ឧបាធានំ ហោតិ កំបទ្វយា ឧបាធានន្តំ ។ អដទោ
 កិក្ខុវេ វិបស្សន្ត ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកា
 អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ តណ្ហាយ ទោ សតិ
 ឧបាធានំ ហោតិ តណ្ហាបទ្វយា ឧបាធានន្តំ ។ អដទោ
 កិក្ខុវេ វិបស្សន្ត ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កំម្ហំ
 ទុ ទោ សតិ តណ្ហា ហោតិ កំបទ្វយា តណ្ហាតិ ។

ព្រះវិបស្សន្តពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន
 ទើបជាតិកើតមាន ជាតិកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សន្តពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា
 ព្រោះយោធិសោមនសិការៈថា កាលបើភពកើតមាន ជាតិកើតមាន
 ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាឆាន
 ព្រះវិបស្សន្តពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន
 ទើបភពកើតមាន ភពកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សន្តពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា
 ព្រោះយោធិសោមនសិការៈថា កាលបើទុក្ខទានកើតមាន ភពកើតមាន
 ភពកើតមាន ព្រោះទុក្ខទានជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាឆាន
 ព្រះវិបស្សន្តពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន
 ទើបទុក្ខទានកើតមាន ទុក្ខទានកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សន្តពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយ
 ប្រាជ្ញាព្រោះយោធិសោមនសិការៈថា កាលបើតណ្ហាកើតមាន ទុក្ខទាន
 កើតមាន ទុក្ខទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ត្រាឆាន ព្រះវិបស្សន្តពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាល
 អ្វីហ្ន៎កើតមាន ទើបតណ្ហាកើតមាន តណ្ហាកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។

អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោម-
 ធនសិកាភ អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វេទនាយ
 ទោ សតិ តណ្ហា ហោតិ វេទនាបច្ចយា តណ្ហាតិ ។
 អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទយោសិ
 កម្មំ ទុ ទោ សតិ វេទនា ហោតិ កម្មបច្ចយា វេទ-
 នាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 យោធិសោមធនសិកាភ អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 ជស្ស ទោ សតិ វេទនា ហោតិ ជស្សប្បច្ចយា
 វេទនាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតទយោសិ កម្មំ ទុ ទោ សតិ ជស្សា ហោតិ
 កម្មបច្ចយា ជស្សាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោ-
 ធិសត្តស្ស យោធិសោមធនសិកាភ អហុ បញ្ញាយ អភិ-
 សមយោ សន្យាយតទេ ទោ សតិ ជស្សា ហោតិ
 សន្យាយតទប្បច្ចយា ជស្សាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិប-
 ស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទយោសិ កម្មំ ទុ ទោ សតិ

ម្ចាស់កំពុងខ្សោយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានគ្រាស់ដឹង
 ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោធិសោមធនសិការៈថា កាលបើវេទនាកើតមាន
 តណ្ហាក៏កើតមាន តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់កំពុង
 ខ្សោយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា
 កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន ទើបវេទនាកើតមាន វេទនាកើតមាន ព្រោះអ្វីជា
 បច្ច័យ ។ ម្ចាស់កំពុងខ្សោយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បាន
 គ្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោធិសោមធនសិការៈថា កាលបើវេទនា
 កើតមាន វេទនាក៏កើតមាន វេទនាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។
 ម្ចាស់កំពុងខ្សោយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិ-
 ះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន ទើបវេទនាកើតមាន វេទនាកើតមាន
 ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់កំពុងខ្សោយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សី-
 ពោធិសត្វ បានគ្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោធិសោមធនសិការៈ
 ថា កាលបើសន្យាយតទៈកើតមាន វេទនាក៏កើតមាន វេទនាកើត
 មាន ព្រោះសន្យាយតទៈជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់កំពុងខ្សោយ គ្រានោះ
 ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន

សឡាយតន្តំ ហោតិ កើបត្ថយា សឡាយតន្តំ ។
 អធិទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស តោធិសត្តស្ស យោធិសោម-
 ទសិកាកា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ ធាមរូប
 ទោ សតិ សឡាយតន្តំ ហោតិ ធាមរូបឡាយ
 សឡាយតន្តំ ។ អធិទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 តោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កិម្ពិ ទុ ទោ សតិ
 ធាមរូបំ ហោតិ កើបត្ថយា ធាមរូបន្តំ ។ អធិទោ
 ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស តោធិសត្តស្ស យោធិសោម-
 ទសិកាកា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វិញ្ញាណ
 ទោ សតិ ធាមរូបំ ហោតិ វិញ្ញាណឡាយ ធាម-
 រូបន្តំ ។ អធិទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស តោធិសត្តស្ស
 ឯតនហោសិ កិម្ពិ ទុ ទោ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
 កើបត្ថយា វិញ្ញាណន្តំ ។ អធិទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 តោធិសត្តស្ស យោធិសោមទសិកាកា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ សង្ខារេសុ(១) ទោ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
 សង្ខារឡាយ វិញ្ញាណន្តំ ។ អធិទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 តោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កិម្ពិ ទុ ទោ សតិ

១ តន្តិ ធាមរូប សង្ខារេសុត្ថិ ។

ទើបសឡាយតន្តៈកើតមាន សឡាយតន្តៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីតោធិសត្ត បានក្រាស់ដឹង
 ដោយប្រាថ្នា ព្រោះយោធិសោមទសិកាកា ជា កាលបើធាមរូបកើតមាន
 សឡាយតន្តៈ ក៏កើតមាន សឡាយតន្តៈកើតមាន ព្រោះធាមរូបជា
 បច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីតោធិសត្ត មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះផ្សំចេះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន ទើបធាមរូបកើតមាន ធាមរូប
 កើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិ-
 បស្សីតោធិសត្ត បានក្រាស់ដឹងដោយប្រាថ្នាព្រោះយោធិសោមទសិកា-
 កា ជា កាលបើវិញ្ញាណកើតមាន ធាមរូបក៏កើតមាន ធាមរូបកើតមាន ព្រោះ
 វិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីតោធិសត្ត
 មានសេចក្តីត្រិះរិះផ្សំចេះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន ទើបវិញ្ញាណកើតមាន
 វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់
 នោះ ព្រះវិបស្សីតោធិសត្ត បានក្រាស់ដឹងដោយប្រាថ្នាព្រោះយោធិសោ-
 មទសិកាកា ជា កាលបើសង្ខារទាំងឡាយកើតមាន វិញ្ញាណក៏កើតមាន
 វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រា-
 នោះ ព្រះវិបស្សីតោធិសត្តមានសេចក្តីត្រិះរិះផ្សំចេះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន

សង្ខារ ហោត្តិ កឹមពុយា សង្ខារតិ ។ អធិទោ
 កិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីតាក
 អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ អវិជ្ជាយ ទោ សតិ សង្ខារ
 ហោត្តិ អវិជ្ជាបទុយា សង្ខារតិ ។ ឥតិ ហំធិ អវិជ្ជាបទុយា
 សង្ខារ សង្ខារប្បទុយា វិញ្ញាណំ ។ មេវ ឋវមេតស្ស
 កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ សមុ-
 ទយោ សមុទយោតិ ទោ កិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិ-
 សត្តស្ស បុរេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ ធម្មំ ទុទទាទិ
 ញ្ញាណំ ទុទទាទិ បញ្ញា ទុទទាទិ វិជ្ជា ទុទទាទិ
 អិលោកេវ ទុទទាទិ ។

[២២] អធិទោ កិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឋវមេតស្ស កត្ត ទោ អសតិ ជរាមរណំ ធិ ហោតិ

ទេវសត្វាតាំងឡាយកើតមាន សត្វាតាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអ្វីជា
 ចម្លើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បាន
 ក្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោធិសោមនសីការថា កាលបើអវិជ្ជាកើត
 មាន សត្វាតាំងឡាយកើតមាន សត្វាតាំងឡាយកើតមាន ព្រោះ
 អវិជ្ជាជាចម្លើយ ។ ព្រោះហេតុដូច្នេះ សត្វាតាំងឡាយកើតមាន ព្រោះ
 អវិជ្ជាជាចម្លើយ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសត្វាតាំងឡាយ ។ មេ ។
 ការកើតឡើងព្រមទាំងក្នុងតាំងអសីទុះ វេទនាធាតុនេះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុតាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានចក្ខុកើតហើយ មានញាណ
 កើតហើយ បានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានភិក្ខុកើត
 ហើយ ក្នុងធម៌តាំងឡាយ ដែលព្រះអង្គមិនបាច់ស្តាប់ ក្នុងកាលមុនថា
 ការកើតឡើងព្រម ការកើតឡើងព្រម ដូច្នេះ ។

[២២] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ត្រាឆាន ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីជាមិនមាន ទើបដកទំងន់ហោតិមិនមាន

កិស្ស ជំរេនា ជកមរណជំរេនាតិ ។ អថទា ភិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្ស ពោជិសត្តស្ស យោជិសោមនសិកាក អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ជាតិយា ទា អសតិ ជក-
 មរណំ ន យោតិ ជាតិជំរេនា ជកមរណជំរេ-
 នាតិ ។ អថទា ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោជិសត្តស្ស
 ឯតទយោសិ កំម្មំ ទុ ទា អសតិ ជាតិ ន យោតិ
 កិស្ស ជំរេនា ជាតិជំរេនាតិ ។ អថទា ភិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្ស ពោជិសត្តស្ស យោជិសោមនសិកាក អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ កវេ ទា អសតិ ជាតិ ន
 យោតិ កវេជំរេនា ជាតិជំរេនាតិ ។ អថទា ភិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្ស ពោជិសត្តស្ស ឯតទយោសិ កំម្មំ ទុ
 ទា អសតិ កវេ ន យោតិ កិស្ស ជំរេនា កវេ
 ជំរេនាតិ ។ អថទា ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោជិសត្តស្ស
 យោជិសោមនសិកាក អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 ឧបាធានេ ទា អសតិ កវេ ន យោតិ ឧបាធានជំ-
 រេនា កវេជំរេនាតិ ។ អថទា ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោជិសត្តស្ស ឯតទយោសិ កំម្មំ ទុ ទា អសតិ

ការលក់នៃជកនិមរណៈ ព្រោះការលក់នៃអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ
 លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិពោជិសត្ត បានគ្រាស់ដឹងដោយប្រាថ្នា ព្រោះ
 យោជិសោមនសិការៈថា កាលបើជាតិមិនមាន ជកនិមរណៈក៏មិន
 មាន ការលក់នៃជកនិមរណៈ ព្រោះការលក់នៃជាតិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំនិទ្យាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សិពោជិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះផ្សេងៗ
 ថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបជាតិមិនមាន ការលក់នៃជាតិ ព្រោះការ
 លក់នៃអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិពោជិសត្ត
 បានគ្រាស់ដឹងដោយប្រាថ្នា ព្រោះយោជិសោមនសិការៈថា កាលបើ
 ភកមិនមាន ជាតិក៏មិនមាន ការលក់នៃជាតិ ព្រោះការលក់នៃភក ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សិពោជិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះ-
 រិះផ្សេងៗថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបភកមិនមាន ការលក់នៃភក
 ព្រោះការលក់នៃអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិ-
 ពោជិសត្ត បានគ្រាស់ដឹងដោយប្រាថ្នា ព្រោះយោជិសោមនសិ-
 ការៈថា កាលបើទុក្ខមានមិនមាន ភកក៏មិនមាន ការលក់នៃភក
 ព្រោះការលក់ នៃទុក្ខមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ គ្រានោះ
 ព្រះវិបស្សិពោជិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះផ្សេងៗថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន

ឧបាសានិ ទ ហោតិ កំស្ស ជំរេនា ឧបាសានិជំរេនាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ភោជិសត្តស្ស យោជិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ តណ្ហាយ ទោ អសតិ ឧបាសានិ ទ ហោតិ តណ្ហាជំរេនា ឧបាសានិជំរេនាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ភោជិសត្តស្ស យោជិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វេទនាយ ទោ អសតិ តណ្ហា ទ ហោតិ កំស្ស ជំរេនា តណ្ហាជំរេនាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ភោជិសត្តស្ស យោជិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វេទនាយ ទោ អសតិ តណ្ហា ទ ហោតិ វេទនាជំរេនា តណ្ហាជំរេនាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ភោជិសត្តស្ស យោជិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វេទនាយ ទោ អសតិ វេទនា ទ ហោតិ វេទនាជំរេនាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ

ទើបទុក្ខានមិនមាន ការលេងនៃទុក្ខាន ព្រោះការលេងនៃអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីភោជិសត្ត បានប្រាសដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោជិសោមនសិការៈថា កាលបើតណ្ហាមិនមាន ទុក្ខាវាគ៍វិនាស ការលេងនៃទុក្ខាន ព្រោះការលេងនៃតណ្ហា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះនោះ ព្រះវិបស្សីភោជិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបតណ្ហាមិនមាន ការលេងនៃតណ្ហា ព្រោះការលេងនៃអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីភោជិសត្ត បានប្រាសដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោជិសោមនសិការៈថា កាលបើវេទនាមិនមាន តណ្ហាមិនមាន ការលេងនៃតណ្ហា ព្រោះការលេងនៃវេទនា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះនោះ ព្រះវិបស្សីភោជិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបវេទនាមិនមាន ការលេងនៃវេទនា ព្រោះការលេងនៃអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ

វិបស្សន្យ ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីតាវា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ជស្ស ទោ អសតិ វេទនា ន
 ហោតិ ជស្សនិរោធិ វេទនាធិរោធាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ
 វិបស្សន្យ ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កិម្ពិ ទុ ទោ
 អសតិ ជស្សន ហោតិ កិស្ស និរោធិ ជស្សនិរោ-
 ធាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្យ ពោធិសត្តស្ស
 យោធិសោមនសីតាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 សន្យាយកន ទោ អសតិ ជស្សន ហោតិ សន្យា-
 យកននិរោធិ ជស្សនិរោធាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ
 វិបស្សន្យ ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កិម្ពិ ទុ
 ទោ អសតិ សន្យាយកន ន ហោតិ កិស្ស និរោធិ
 សន្យាយកននិរោធាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្យ
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីតាវា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ ធាម្បបេ ទោ អសតិ សន្យាយកន
 ន ហោតិ ធាម្បបនិរោធិ សន្យាយកននិរោធាតិ ។
 អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្យ ពោធិសត្តស្ស ឯតទ-
 ហោសិ កិម្ពិ ទុ ទោ អសតិ ធាម្បបេ ន ហោតិ

ប្រាវិបស្សន្យកោធិសត្ត ទានុគ្រាសនីតិដោយប្រាជ្ញាប្រោសយោធិសោមន-
 សីការេវា កាលវេជស្សៈមិនមាន វេទនាភិមិនមាន កាលវេនៃវេទនា
 ព្រោះកាលវេនៃជស្សៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ ត្រាឆោះ ប្រាវិបស្សន្យ-
 កោធិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលវិញ្ញាណមិនមាន ទើបជស្សៈ
 មិនមាន កាលវេនៃជស្សៈ ព្រោះកាលវេនៃអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ
 លំដាប់នោះ ប្រាវិបស្សន្យកោធិសត្ត ទានុគ្រាសនីតិដោយប្រាជ្ញា ព្រោះ
 យោធិសោមនសីការេវា កាលវេជស្សៈមិនមាន ជស្សៈភិមិនមាន
 កាលវេនៃជស្សៈ ព្រោះកាលវេនៃសន្យាយកនៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ
 ត្រាឆោះ ប្រាវិបស្សន្យកោធិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលវិញ្ញាណ
 មាន ទើបសន្យាយកនៈមិនមាន កាលវេនៃសន្យាយកនៈ ព្រោះកា-
 លវេនៃអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ លំដាប់នោះ ប្រាវិបស្សន្យកោធិសត្ត
 ទានុគ្រាសនីតិដោយប្រាជ្ញាប្រោសយោធិសោមនសីការេវា កាលវេនៃម-
 ប្រមិនមាន សន្យាយកនៈភិមិនមាន កាលវេនៃសន្យាយកនៈ ព្រោះ
 កាលវេនៃធាម្បបេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ ត្រាឆោះ ប្រាវិបស្សន្យកោធិ-
 សត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលវិញ្ញាណមិនមាន ទើបធាម្បបេមិនមាន

កំស្សុ ធិរោតា ធាម្បបដិរោតាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីការា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វិញ្ញាណ ទោ អសតំ ធាម្បបដិ ធិ យោតិ វិញ្ញាណធិរោតា ធាម្បបដិរោតាតិ ។ អថ ទោ កិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទុយោសិ កំម្ពំ ទុ ទោ អសតំ វិញ្ញាណំ ធិ យោតិ កំស្សុ ធិរោតា វិញ្ញាណធិរោតាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីការា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ សង្ខារ ទោ អសតំ វិញ្ញាណំ ធិ យោតិ សង្ខារធិរោតា វិញ្ញាណធិរោតាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទុយោសិ កំម្ពំ ទុ ទោ អសតំ សង្ខារ ធិ យោតិ កំស្សុ ធិរោតា សង្ខារធិរោតាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីការា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ អវិជ្ជាយ ទោ អសតំ សង្ខារ ធិ យោតិ អវិជ្ជាធិរោតា សង្ខារធិរោតាតិ ។

ការលេខនៃនាមរូប ព្រោះការលេខនៃអ្វី ។ ម្ចាស់កំពុងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានព្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះ យោធិសោមនសីការាថា កាលបើវិញ្ញាណមិនមាន នាមរូបក៏មិនមាន ការលេខនៃនាមរូប ព្រោះការលេខនៃវិញ្ញាណ ។ ម្ចាស់កំពុងឡាយ ព្រោះនោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានសច្ចក្តីគ្រិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបវិញ្ញាណមិនមាន ការលេខនៃវិញ្ញាណ ព្រោះ ការលេខនៃអ្វី ។ ម្ចាស់កំពុងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានព្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោធិសោមនសីការាថា កាលបើសង្ខារមិនមាន វិញ្ញាណក៏មិនមាន ការលេខនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលេខនៃសង្ខារ ។ ម្ចាស់កំពុងឡាយ ព្រោះនោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានសច្ចក្តីគ្រិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបសង្ខារកំពុងឡាយមិនមាន ការលេខនៃសង្ខារ ព្រោះការលេខនៃអ្វី ។ ម្ចាស់កំពុងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានព្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោធិសោមនសីការាថា កាលបើអវិជ្ជាមិនមាន សង្ខារកំពុងឡាយក៏មិនមាន ការលេខនៃសង្ខារ ព្រោះការលេខនៃអវិជ្ជា ។

[៦៦] បុព្វេ មេ ភិក្ខុវេ សម្ពោធា អនភិ-
 សម្ពុទ្ធស្ស ភោជិសត្តស្សវេ សតោ ឯកនិយោសិ កំច្ចំ
 ភោយំ ណោភោ អាមន្តោ ជាយតិ ច ជិយ្យតិ ច
 មិយ្យតិ ច កវតិ ច ឧបបជ្ជតិ ច អថ ច បនិមស្ស
 ទុក្ខស្ស ចិស្សវណំ ចប្បជាតាតិ ជនមរណស្ស ក្ក-
 ណស្ស ធាម ឥមស្ស ទុក្ខស្ស ចិស្សវណំ ចត្តា-
 យស្សតិ ជនមរណស្សតិ ។ ភស្ស មឃ្លី ភិក្ខុវេ
 ឯកនិយោសិ កំច្ចំ ទុ ទោ សតិ ជនមរណំ ហោតិ
 កីមទ្វយា ជនមរណាន្តំ ។ ភស្ស មឃ្លី ភិក្ខុវេ យោ-
 ចិសោមនសីកាកា អហុ ចត្តាយ អភិសមយោ ជា-
 តិយា ទោ សតិ ជនមរណំ ហោតិ ជាតិប្បទ្វយា
 ជនមរណាន្តំ ។ ភស្ស មឃ្លី ភិក្ខុវេ ឯកនិយោសិ កំច្ចំ
 ទុ ទោ សតិ ជាតិ ហោតិ ។ មេ ។ កវេ ... ទុច្ចាតា-
 នំ... ភណ្ណា... វេទនា... ជស្សា... សន្យាយកនំ... ចាមរ-
 មំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារ ហោន្តំ កីមទ្វយា សង្ខារតិ ។

[៦៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលគេជាគតនៅជាពោធិសត្វ មិន
 ចាន់បានក្រសំដីនាំទៅឡើយ ក្នុងកាលមុន អំពីការក្រសំដីនាំ មាន
 សេចក្តីត្រូវដូច្នេះថា ឡើយ សត្វលោកខ្លះ ដែលខ្សោសចក្ខុលំបាកលាស់
 តែងកើត ចាស់ ស្លាប់ ច្យុត ទំនិចាប់បំផុសខ្លី ថែមទាំងមិនដឹងច្បាស់ខ្លា
 ការលាស់ចោលសេចក្តីខ្ពុក គឺជននិមរណៈនេះទៀតផង កាលណាទៅ
 ហ្ន៎ ទើបការលាស់ចោលសេចក្តីខ្ពុក គឺជននិមរណៈនេះ ទំនិច្រាកដ
 ឡើងបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេជាគតនោះមានសេចក្តីត្រូវដូច្នេះ
 ថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន ទើបជននិមរណៈកើតមាន ជននិមរណៈកើត
 មាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេជាគតនោះក៏បានក្រសំ
 ដីនាំដោយប្រាថ្នា ព្រោះយោធិៈសាមនសីការៈថា កាលបើកើតមាន
 ជននិមរណៈកើតមាន ជននិមរណៈកើតមាន ព្រោះដាក់ជាបច្ច័យ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេជាគតនោះមានសេចក្តីត្រូវដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎
 កើតមាន ទើបជាតិកើតមាន ។ មេ ។ ភក ... ទុច្ចាតា ... ភណ្ណា ...
 វេទនា... ជស្សៈ ... សន្យាយកនៈ... ចាមរេ ... វិញ្ញាណ ... ទើបសង្ខារ
 ទាំងឡាយកើតមាន សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។

តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ យោនិសោមនសិកាភ អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ អវិជ្ជាយ ទោ សតិ សង្ខារ
 យោនិ អវិជ្ជាបទ្ធយា សង្ខារតិ ។ ឥតិ ហំនិ អវិជ្ជា-
 បទ្ធយា សង្ខារ សង្ខារប្បទ្ធយា វិញ្ញាណំ ។ យេ ។ ឃ-
 យេតស្ស តេវសស្សនុក្ខត្តក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។
 សមុទយោ សមុទយោតិ ទោ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វ អន-
 នុស្សតេសុ ធម្មេសុ ធម្មំ ឧទទានិ ញាណំ ឧទទានិ
 មញ្ញា ឧទទានិ វិជ្ជា ឧទទានិ អាណាតោ ឧទទានិ ។

[២៧] តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតនហោសំ កិម្ហិ
 នុ ទោ អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ កំស្ស
 ជិរោតា ជរាមរណនិរោតាតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 យោនិសោមនសិកាភ អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 ជាតិយា ទោ អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ
 ជាតិនិរោតា ជរាមរណនិរោតាតិ ។ តស្ស មយ្ហំ
 ភិក្ខុវេ ឯតនហោសំ កិម្ហិ នុ ទោ អសតិ ជាតិ
 ន ហោតិ ។ យេ ។ ករិ... ឧបាទានំ... តណ្ហា...
 វេទនា... ធម្មស្ស... សន្យាយតនំ... ធាមរូបំ... វិញ្ញាណំ...

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនោះ ក៏បានក្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះ
 យោនិសោមនសិកាភៈថា កាលបើអវិជ្ជាកើតមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏
 កើតមាន សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ ព្រោះ
 ហេតុដូច្នេះ សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណ
 នេះកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ យេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកង
 ទុក្ខទាំងអស់នេះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគត
 មានបញ្ចក្កតិកហើយ មានញាណក្កតិកហើយ មានបញ្ចក្កតិកហើយ មាន
 វិជ្ជាក្កតិកហើយ មានភន្តិក្កតិកហើយ ក្នុងចម្លងទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់បាន
 ស្តាប់ក្នុងកាលមុនថា ការកើតឡើងព្រម ការកើតឡើងព្រម ដូច្នេះ ។

[២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះ
 ថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបជរាជិនិមរណៈមិនមាន ការលក្ខន្តិកានុ
 មរណៈ ព្រោះការលក្ខន្តិកានុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនោះក៏បាន
 ក្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិកាភៈថា កាលបើជាតិ
 មិនមាន ជរាជិនិមរណៈក៏មិនមាន ការលក្ខន្តិកានុជរាជិនិមរណៈ ព្រោះការ
 លក្ខន្តិកានុជាតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបជាតិមិនមាន ។ យេ ។ គត... ។ បុព្វ...
 តណ្ហា... វេទនា... ធម្មស្ស... សន្យាយតនៈ... ធាមរូប... វិញ្ញាណ...

សង្ខារ ១ ហោត្តំ កំស្ស ធិរោតា សង្ខារធិរោតាតិ ។
 កស្ស មយ្ហំ កំត្វាវេ យោធិសោមនសិកាក អហុ
 បញ្ញាយ អភំសមយោ អវិជ្ជាយ ចោ អសតិ សង្ខារ
 ១ ហោត្តំ អវិជ្ជាធិរោតា សង្ខារធិរោតាតិ ។ ភតិ
 ហំនំ អវិជ្ជាធិរោតា សង្ខារធិរោតា សង្ខារធិរោតា
 វិញ្ញាណធិរោតា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
 ទុក្ខក្ខានុស្ស ធិរោតា រោតា ។ ធិរោតា ធិរោតាតិ
 ចោ មេ កំត្វាវេ បុព្វេ អនុទុក្ខតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ
 ទុទតាធិ ញាណំ ទុទតាធិ បញ្ញា ទុទតាធិ វិជ្ជា
 ទុទតាធិ អាណាភោ ទុទតាធិតិ ។ ធសមំ ។

ពុទ្ធវិញ្ញា បរិមោ ។

ធស្ស ទុទានំ ភវិតិ

ទេសនាវិភង្គំ បដិបទេក្ខ

វិចស្សំ សំទំ ធម៌ វេស្សក្ខ

កកុស្ថោកោតាគមេវោ ធម៌ កស្សោ

មហាសក្យមុនំ ធម៌ កោតមោតិ ។

រឹចសង្ខារទាំងឡាយមិនមាន ការលេងតែសង្ខារ ព្រោះការលេងតែ
 អ្វី ។ ម្ចាស់កិច្ចទាំងឡាយ គឺជាគតៈនោះ ក៏ជាគ្រាសដើរដោយប្រាជ្ញា
 ព្រោះយោធិសោមនសិកា ថា កាលបើអវិជ្ជាមិនមាន សង្ខារទាំងឡាយ
 ក៏មិនមាន ការលេងតែសង្ខារ ព្រោះការលេងតែអវិជ្ជា ។ ព្រោះហេតុ
 ដូច្នេះ ការលេងតែសង្ខារ ព្រោះការលេងតែអវិជ្ជា ការលេងតែវិញ្ញាណ
 ព្រោះការលេងតែសង្ខារ ។ បេ ។ ការលេងតែកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រើមធំ
 មានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់កិច្ចទាំងឡាយ គឺជាគតៈ មានចក្ខុកើតហើយ
 មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ
 មានភក្ខិកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនផ្គាប់បានស្តាប់ក្នុង
 កាលមុនថា ការលេង ការលេង ដូច្នេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១៦ ។

ចប់ ពុទ្ធវិញ្ញា ។

បញ្ញាវិទ្យាវិញ្ញាណវិញ្ញាណ

ទេសនាវិភង្គំ ១ បដិបទេ ១ ព្រាជស្សី ១ ព្រាស្រី ១

ព្រាស្រីស្សក្ខ ១ ព្រាភកុស្តៈ ១ ព្រាពោធិកម្ម ១ ព្រា

ភស្សចៈ ១ ព្រាមហាសក្យមុនំ គាតម ១ ។

អាហារវិគ្គ

[២៨] ឯវម្មេ សុត្តិ ។ ឯកំ សមយំ កតកំ ណ-

វត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវិទេ អនាថបិណ្ឌិកាស្ស អណមេ ។

ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ អាហារា ភូតានំ កំ សត្តានំ មិគិយា

សម្ពុវេសីនំ កំ អនុត្តហាយ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ កត-

ត្ថីការោ អាហារោ ឱន្យវិគោ កំ សុខុមោ កំ ជស្សោ

មុតិយោ មហេសក្ខេតនា ភតិយា វិញ្ញាណំ ចក្កត្ថំ ។

នមេ ទោ កិក្ខុវេ ចត្តារោ អាហារា ភូតានំ កំ សត្តា-

នំ មិគិយា សម្ពុវេសីនំ កំ អនុត្តហាយ ។

អាហារវិគ្គ

[២៨] ឧំ ក្នុងស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះនាង
ព្រះនាង ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតវន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថី ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុបំណងឡាយ អាហារនេះមាន ៤
តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការគាំទ្រទៅកាន់នៃពួកក្នុងសត្វផង ដើម្បីអនុគ្រោះ
ដល់ពួកសម្ពុវេសីសត្វផង(១) ។ អាហារទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ កវិទ្យ-
កាហារ ជំព្រាតព្រាតក្តី ល្អិតក្តី (ជាទី ១) ជស្សហារ ជាទី ២
មហេសក្ខេតនាហារ ជាទី ៣ វិញ្ញាណហារ ជាទី ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
បំណងឡាយ អាហារទាំង ៤ នេះឯង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការគាំទ្រទៅ
កាន់នៃពួកក្នុងសត្វផង ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសម្ពុវេសីសត្វផង ។

• សត្វកំពុងស្វែងរកទូរសម្បត្តិកំណើត ហៅថាសម្ពុវេសី ក្នុងកំណើតទាំង ៤ នោះ ពួកសត្វ
ដែលជាអណ្តូងកំណើត និងជលាម្ពុជកំណើត ដែលមិនទាន់ប្រាសចេញមកនិងមិនទាន់កើត
ចេញមកនៅឡើយ ហៅថា សម្ពុវេសី លុះប្រាសចេញ កើតចេញហើយ ហៅថា ភូត ។
ចំណែកសំសេរនិងកំណើត និងទម្រង់កំណើត ដែលកើតក្នុងនរណៈចិត្តជាចម្រើន ហៅថា
សម្ពុវេសី តាំងអំពីនរណៈជាតិទ្រង់ពីរទៅ ហៅថាភូត ឬថាកើតដោយនិរោធរណ ដើម្បី
ទាន់ផ្លាស់ពីរយាចចំនោមទេ ហៅថាសម្ពុវេសីដែរ លុះផ្លាស់ពីរយាចចំនោមទៅហើយ ហៅថា
ភូតដែរ ។ មួយវិញទៀត សត្វដែលកើតហើយ មិនកើតទៅទៀត ហៅថាភូត បានដល់
ព្រះវិណយ្យក សត្វដែលមិនទាន់លះចំណែកសំយោគនេះបាន នៅស្វែងរកសម្បត្តិទៅទៀត
ហៅថាសម្ពុវេសីដែរ បានដល់សេចក្តីច្រក និងច្រកនេះ (អន្តិកថា) ។

[២៤] ឥមេ ក ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អាហារា កំ-
 ជំនាតា ក៏សមុទយា ក៏ជាតិកា ក៏បរា ។ ឥមេ
 ចត្តារោ អាហារា តណ្ហាជំនាតា តណ្ហាសមុទយា
 តណ្ហាជាតិកា តណ្ហាបរា ។ តណ្ហា ឈយំ ភិក្ខុវេ
 កំជំនាតា ក៏សមុទយា ក៏ជាតិកា ក៏បរា ។
 តណ្ហា វេជនាជំនាតា វេជនាសមុទយា វេជនាជាតិកា
 វេជនាបរា ។ វេជនា ឈយំ ភិក្ខុវេ កំជំនាតា
 ក៏សមុទយា ក៏ជាតិកា ក៏បរា ។ វេជនា វេស្សនិ-
 ជំនាតា វេស្សសមុទយា វេស្សជាតិកា វេស្សបរា ។
 វេស្សា ឈយំ ភិក្ខុវេ កំជំនាតា ក៏សមុទ-
 យា ក៏ជាតិកា ក៏បរា ។ វេស្សា សន្យាយ-
 តនជំនាតា សន្យាយតនសមុទយា សន្យាយតន-
 ជាតិកា សន្យាយតនបរា ។ សន្យាយតនក្ខន្ធំ
 ភិក្ខុវេ កំជំនាតំ ក៏សមុទយំ ក៏ជាតិកំ ក៏បរា ។
 សន្យាយតនំ ធាម្បបជំនាតំ ធាម្បបសមុទយំ ធាម្បប-
 ជាតិកំ ធាម្បបបរា ។ ធាម្បបក្ខន្ធំ ភិក្ខុវេ កំជំនាតំ

[២៤] ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុច្យាយ ចុះតាហ្មាចំនុច ២ នេះ មានអ្វីជា
 ហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ តាហ្មា
 ចំនុច ២ នេះ មានកណ្តាជាហេតុ មានកណ្តាចាំឱ្យកើត មានកណ្តា
 ជាកំណើត មានកណ្តាជាប្រភព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុច្យាយ ចុះកណ្តានេះ
 មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
 កណ្តា មានវេទនាជាហេតុ មានវេទនាចាំឱ្យកើត មានវេទនាជាកំណើត
 មានវេទនាជាប្រភព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុច្យាយ ចុះវេទនានេះ មានអ្វី
 ជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
 វេទនា មានវេស្សជាហេតុ មានវេស្សចាំឱ្យកើត មានវេស្សជា
 កំណើត មានវេស្សជាប្រភព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុច្យាយ ចុះវេស្សនេះ
 មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
 វេស្ស មានសឡាយធនជាហេតុ មានសឡាយធនចាំឱ្យកើត មាន
 សឡាយធនជាកំណើត មានសឡាយធនជាប្រភព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចំនុច្យាយ ចុះសឡាយធននេះ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត
 មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ សឡាយធននេះ មាននាមរូប
 ជាហេតុ មាននាមរូបចាំឱ្យកើត មាននាមរូបជាកំណើត មាននាមរូប
 ជាប្រភព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុច្យាយ ចុះនាមរូបនេះ មានអ្វីជាហេតុ

តីសមុទយំ តីជាតិតំ តីមគំ ។ ពាម្បំ វិញ្ញា-
 ណវិជានំ វិញ្ញាណសមុទយំ វិញ្ញាណជាតិតំ វិញ្ញា-
 ណម្បកំ ។ វិញ្ញាណាភ្នំំ ភិក្ខុវេ តីវិជានំ តីសមុទយំ
 តីជាតិតំ តីមគំ ។ វិញ្ញាណំ សង្ការវិជានំ សង្កា-
 រសមុទយំ សង្ការជាតិតំ សង្ការម្បកំ ។ សង្ការ ចិមេ
 ភិក្ខុវេ តីវិជានំ តីសមុទយោ តីជាតិតា តីមគំ ។
 សង្ការ អវិជ្ជាវិជានំ អវិជ្ជាសមុទយោ អវិជ្ជាជាតិតា
 អវិជ្ជាមគំ ។ ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជាបច្ចយោ សង្ការ
 សង្ការម្បច្ចយោ វិញ្ញាណំ ។ យេ ។ ឋានេសស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(៣០) អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភក្តិវិភោជា សង្ខារ
វិភោជា សង្ខារវិភោជា វិញ្ញាណវិភោជា ។ មេ ។
ឯវិជេកស្ស កេវលស្ស ទុក្ខត្ថុទុក្ខស្ស វិភោជា
ហោតីតិ ។ បឋមំ ។

មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីដាក់កំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ មានរូប
មានវិញ្ញាណជាហេតុ មានវិញ្ញាណនាំឱ្យកើត មានវិញ្ញាណដាក់កំណើត
មានវិញ្ញាណជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុចំណីឡាយ ចុះវិញ្ញាណនេះ មានអ្វី
ជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីដាក់កំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
វិញ្ញាណ មានសង្ខារជាហេតុ មានសង្ខារនាំឱ្យកើត មានសង្ខារជា
កំណើត មានសង្ខារជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុចំណីឡាយ ចុះសង្ខារចំណី
ឡាយនេះ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីដាក់កំណើត មានអ្វីជា
ប្រភព ។ សង្ខារចំណីឡាយ មានអវិជ្ជាជាហេតុ មានអវិជ្ជានាំឱ្យកើត
មានអវិជ្ជាដាក់កំណើត មានអវិជ្ជាជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុចំណីឡាយ
ហេតុដូច្នេះ សង្ខារចំណីឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណ
កើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកតិកុក្ក
ចំណីអស់ខ្លះ វេមន៍មានយ៉ាងនេះ ។

(៣០) ការលេត់នៃសង្ហារ ព្រោះការវិនាសនៃការលេត់នៃសង្ហារ
 សេសសល់ នៃអវិជ្ជា ការលេត់ នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលេត់នៃសង្ហារ
 ។ ឈ ។ ការលេត់ នៃកងទុក្ខបំណងសង្កត់ ដែលមានយ៉ាងនេះ ។
 ចប់សូត្រ ទី ១ ។

[៣១] សាវត្ថុយំ វិហារតិ... ចត្តារាមេ ភិក្ខុវេ
 អាហារា ភូតានំ វា សត្តានំ បិគិយា សម្ពុវេសីនំ វា
 អនុក្កហាយ ។ កកមេ ចត្តារា ។ កវិជ្ជុកាវា អា-
 ហារា ធិឡាវិកា វា សុទ្ធិមា វា ជស្សា ធិគិយា
 មនោសញ្ចេតនា ភគិយា វិញ្ញាណំ ចតុត្ថំ ។ ឧមេ
 ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារា អាហារា ភូតានំ វា សត្តានំ
 បិគិយា សម្ពុវេសីនំ វា អនុក្កហាយាតិ ។

[៣២] ឯវំ វុត្ត អាយស្មា មោលីយដក្កុតា
 កកវន្តំ ឯតទរោច កោ ទុ ទោ កន្ត វិញ្ញាណាហារំ
 អាហារេតីតិ ។ ទោ កាលោ បញ្ញាតិ កកវា អរោច
 អាហារេតីតិ អហំ ទ វនាមិ អាហារេតីតិ ចាហំ វជេយ្យំ
 តត្រស្ស កាលោ បញ្ញា កោ ទុ ទោ កន្ត អាហារេតីតិ
 ឯវញ្ញាហំ ទ វនាមិ ឯវំ មិ អវនន្តំ យោ ឯវំ បុច្ឆេយ្យ

[៣១] ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់នឹងទៅដឹកគ្រងសាវត្ថុ វិ. ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារនៃមាតា ៤ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការពារ
 នៅបាននៃក្នុងសត្វផង ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ក្នុងសម្បុរសសត្វផង ។
 អាហារទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ កវិជ្ជុកាហារ ជំគ្រាគ្រាភក្តិ
 ស្អិតភ្នំ (ជាទី ១) ជស្សហារ ជាទី ២ មនោសញ្ចេតនាហារ ជាទី ៣
 វិញ្ញាណហារ ជាទី ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារទាំង ៤
 នេះឯង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការពារនៅបាននៃក្នុងសត្វផង ដើម្បី
 អនុគ្រោះដល់ក្នុងសម្បុរសសត្វផង ។

[៣២] កាលបើព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះមោលីយដក្កុតាមានអាយុ បានក្រាបបង្គំទូលសួរ ខ្ញុំព្រះមាតាព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងទំពាស្តីខ្ញុំវិញ្ញាណា-
 ហារ ។ ព្រះមាតាព្រះភាគត្រាស់តបថា ប្រស្នាទេ មិនត្រូវទេ ដូច្នេះ
 ហើយទើបត្រាស់ថា កថាគមមិនពាលថា នរណាហ្ន៎ តែងទំពាស្តីដូច្នេះ
 ឡើយ ប្រសិនបើកថាគមពាលថា នរណាហ្ន៎ តែងទំពាស្តី ដូច្នេះ ប្រស្នា
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងទំពាស្តី ដូច្នេះ នោះត្រូវគ្នាខឹង
 ពាក្យកថាគមហើយ តែថា កថាគមមិនពាលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាង
 នេះ បុគ្គលណាសួរ ចំពោះកថាគមដែលមិនពាលសោះ យ៉ាងនេះថា

តំស្ស ទុ ទោ កន្ត្ថ វិញ្ញាណា បរាភេតិ ឯស កាលោ
បញ្ញា តត្រ កល្យ វេយ្យាករណំ វិញ្ញាណា បរាភេ
អាយតិ បុទន្តវាភិទិព្វត្តយា(១) តស្ស ក្កត សតិ ស-
ន្យាយតនំ សន្យាយតនប្បត្តយា ជស្សាតិ ។

[៣៣] កោ ទុ ទោ កន្ត្ថ ដុសតីតិ ។ កោ
កាលោ បញ្ញាតិ កតវា អរាភេត ដុសតីតិ អហំ ទ វនា-
មិ ដុសតីតិ ចាហំ វេយ្យា តត្រស្ស កាលោ បញ្ញា
កោ ទុ ទោ កន្ត្ថ ដុសតីតិ ឯវញ្ញាហំ ទ វនាមិ ឯវ
មិ អវន្តិ យោ ឯវ បុទ្រយ្យ កមិបទ្ធយា ទុ ទោ កន្ត្ថ
ជស្សាតិ ឯស កាលោ បញ្ញា តត្រ កល្យ វេយ្យាករណំ
សន្យាយតនប្បត្តយា ជស្សា ជស្សប្បត្តយា វេទនាតិ ។

១ ឧ. ឧ. ឯត្ថន្តរ បទ្ធយោតិ ធាហេ វិស្សតិ ។

បតិគ្រុព្រះអន្តិជ័ចម្រើន វិញ្ញាណាហារ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ដូចម្តេច
ហ្ន៎ ដូច្នេះ ប្រសាទ្តិរបស់បុគ្គលនោះទើបត្រូវ ទាំងត្រូវព្យាករណ៍ចំ-
ពោះប្រសាទ្តិនោះថា វិញ្ញាណាហារ គឺបដិសន្ធិចិត្ត (ជាបច្ច័យ) នៃ
កិរិយាកើត ក្នុងភពដ៏ទៀត គឺនាមរូបនាទៅ, កាលបើការកើតក្នុងភព
ដ៏ទៀត គឺនាមរូបនោះ កើតមានហើយ, សទ្ធាយកនេះក៏កើតមាន
ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសទ្ធាយកនេះជាបច្ច័យ ។

[៣៣] បតិគ្រុព្រះអន្តិជ័ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងតាស់ត្រូវ ។
ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់គបថា ប្រសាទ្តិមិនត្រូវទេ ដូច្នេះហើយ ទើប
គ្រាស់ថា គឺជាគតមិនពោលថា នរណាហ្ន៎តែងតាស់ត្រូវដូច្នេះទេ ប្រសិន
បើគឺជាគតពោលថា នរណាហ្ន៎តែងតាស់ត្រូវដូច្នេះ ប្រសាថា បតិគ្រ
ព្រះអន្តិជ័ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងតាស់ត្រូវដូច្នេះ នោះត្រូវគ្នាទាំងពាក្យ
គឺជាគតហើយ តែថា គឺជាគតមិនពោលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាងនេះ
បុគ្គលណាស្ទ្រ ចំពោះគតជាគតដែលមិនពោលសោះ យ៉ាងនេះថា បតិគ្រ
ព្រះអន្តិជ័ចម្រើន ផស្សៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យហ្ន៎ ដូច្នេះ ប្រសា
ទ្តិៈ របស់បុគ្គលនោះទើបត្រូវ ទាំងត្រូវព្យាករណ៍ចំពោះប្រសាទ្តិនោះថា
ផស្សៈ កើតមានព្រោះសទ្ធាយកនេះជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះ
ផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៣២) ភោ ទុ ទោ កន្ត វេទយតីតិ ។ ឆោ

កល្យា បញ្ញាតិ ភកា អភេទ វេទយតីតិ អហំ ន វនា-

មិ វេទយតីតិ ចាហំ វេទយ្យំ តត្រស្ស កល្យា បញ្ញា

ភោ ទុ ទោ កន្ត វេទយតីតិ ឯវត្ថាហំ ន វនាមិ ឯវិ

មំ អវនន្តំ យោ ឯវិ បុច្ឆេយ្យ កិច្ចយា ទុ ទោ កន្ត

វេទចាតិ ឯស កល្យា បញ្ញា តត្រ កល្យំ វេទយក-

វណំ ជស្សប្បទូយា វេទនា វេទនាបទូយា តត្តាតិ ។

(៣៥) ភោ ទុ ទោ កន្ត តត្តាយតីតិ^(១) ។ ឆោ

កល្យា បញ្ញាតិ ភកា អភេទ តត្តាយតីតិ អហំ ន

វនាមិ តត្តាយតីតិ ចាហំ វេទយ្យំ តត្រស្ស កល្យា

បញ្ញា ភោ ទុ ទោ កន្ត តត្តាយតីតិ ឯវត្ថាហំ

ន វនាមិ ឯវិ មំ អវនន្តំ យោ ឯវិ បុច្ឆេយ្យ

កល្យា បញ្ញា តត្រ កល្យំ វេទយក-

(៣២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎តែងទទួលយក ។

ព្រះឆានព្រះភាគត្រាស់ដាច់ ប្រស្នាទេមិច្ឆត្រូវទេ ដូច្នេះហើយ ទើប

ត្រាស់ថា គង់អមិច្ឆោពាលថា នរណាហ្ន៎តែងទទួលយក ដូច្នេះទេ

ប្រសិនបើគង់អមិច្ឆោពាលថា នរណាហ្ន៎តែងទទួលយកដូច្នេះ ប្រស្នាថា

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងទទួលយកដូច្នេះ នោះត្រូវគ្នា

នឹងពាក្យថាគង់ហើយ តែថា គង់អមិច្ឆោពាលយ៉ាងនេះទេ កាលបើ

យ៉ាងនេះ បុគ្គលណាស្ម័គ្រចំពោះគង់អមិច្ឆោពាលសោះ យ៉ាងនេះ

ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វេទនាភិក្ខុនាម ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យហ្ន៎ ដូច្នេះ

ប្រស្នាថាបេសបុគ្គលនោះទើបត្រូវ ចាំត្រូវត្រូវពណ៌ចំពោះប្រស្នានោះ

ថា វេទនាភិក្ខុនាម ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ កណ្តាភិក្ខុនាម ព្រោះ

វេទនាជាបច្ច័យ ។

(៣៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងគត់ស្អប់ ។

ព្រះឆានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នាទេមិច្ឆត្រូវទេ ដូច្នេះហើយ ទើប

ត្រាស់ថា គង់អមិច្ឆោពាលថា នរណាហ្ន៎តែងគត់ស្អប់ដូច្នេះទេ ប្រសិន

បើគង់អមិច្ឆោពាលថា នរណាហ្ន៎តែងគត់ស្អប់ដូច្នេះ ប្រស្នាថា បពិត្រព្រះ

អង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎តែងគត់ស្អប់ដូច្នេះ នោះត្រូវគ្នានឹងពាក្យថាគង់

ហើយ តែថាគង់អមិច្ឆោពាលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គល

ណាស្ម័គ្រចំពោះគង់អមិច្ឆោពាលសោះ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ

ក៏បន្ទុយា ទុ ទោ កន្លេ តណ្ហាតិ ឯស កាលោ

បញ្ញា តត្រ តត្ថំ វេយ្យាសវណំ វេទនាបន្ទុយា

តណ្ហា តណ្ហាបន្ទុយា ទុចាណទុតិ ។

[៣៦] កោ ទុ ទោ កន្លេ ទុចាណទុតិ ។

ទោ កាលោ បញ្ញាតិ កត្តា អវេទ ទុចាណទុតិ

អហំ ន វតាមិ ទុចាណទុតិ បាហំ វេយ្យំ តត្រស្ស

កាលោ បញ្ញា កោ ទុ ទោ កន្លេ ទុចាណទុតិ

ឯវក្កាហំ ន វតាមិ ឯវំ មិ អវេទុតិ យោ ឯវំ បុន្នេយ្យ

ដីចម្រើន តណ្ហាភិកមាន ព្រោះអ្វីជាបង្គំយេងៗ ដូច្នេះ ប្រសាទុររបស់

បុគ្គលនោះទើបត្រូវ ចាំប្រែព្យាបាល ចំពោះប្រសាទុរនោះ តណ្ហា

ភិកមាន ព្រោះវេទនាជាបង្គំយេ ទុចាណភិកមាន ព្រោះតណ្ហាជា

បង្គំយេ ។

[៣៦] បត្រព្រះអង្គដីចម្រើន នរណាញ់ តែងប្រកាន់មាំ ។ ព្រះ

មានព្រះភាគគ្រាន់ថា ប្រសាទុរនេះមិនក្រៅទេ ដូច្នេះហើយ ទើបគ្រាន់ថា

កថាគតមិនពេលថា នរណាញ់តែងប្រកាន់មាំដូច្នេះទេ ប្រសាថា បត្រ

ព្រះអង្គដីចម្រើន នរណាញ់ តែងប្រកាន់មាំដូច្នេះ នោះត្រូវឆ្លងទីពាក្យ

កថាគតហើយ តែថា កថាគតមិនពេលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាងនេះ

បុគ្គលណា សួរចំពោះកថាគតដែលមិនពេលសោះ យ៉ាងនេះថា

កំបត្តយា ទុ. ចោ កន្ត ទុចានានន្តិ ឋ.ស. កល្យា
 មញ្ញា គម្រ កល្យ វេយ្យាករណ៍ គណ្ណាបត្តយា ទុ-
 ចានានិ ទុចានានប្បត្តយា គភេតិ ។ បេ ។ ឃរមេតស្ស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខត្តស្ស សមុទាយោ ហោតិ ។

[៣៧] ចង្គំ ត្រូវ ដក្កុន ដស្ស្សយតនាចំ អសេ.
សវិកកងិរោតា ដស្ស្សងិរោតា ដស្ស្សងិរោតា វេទនា.
ងិរោតា វេទនាងិរោតា តណ្ហាងិរោតា តណ្ហាងិរោតា
ឧបាធានងិរោតា ឧបាធានងិរោតា កវងិរោតា កវងិ.
រោតា ជាតិងិរោតា ជាតិងិរោតា ជរាមរណំ សេ.
កមរិវេទុក្ខុតោមនស្សតាយាសា ជិវុជ្ឈង្គំ ។ ឯវមេ.
តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ងិរោតា ហោតីតិ ។
ទុតិយំ ។

មតិគ្រូព្រះឡើងសម្រែង ។ បាទព្រះភិក្ខុ ព្រោះអ្វីជាបង្ខំយ៉ាងៗ ដូច្នេះ
 ប្រស្នាថ្កុររបស់បុគ្គលនោះទើបត្រូវ តាំងត្រូវល្អករណីចំពោះប្រស្នាថ្កុរ
 ថា ។ បាទព្រះភិក្ខុ ព្រោះគណ្តាជាបង្ខំយ៉ាង គតាភិក្ខុ ព្រោះ
 ។ បាទជាបង្ខំយ៉ាង ។ បេ ។ ការកើតឡើងក្រុមនៃកងទុក្ខតាំងអស់នេះ
 រឿងនេះយ៉ាងនេះ ។

[illegible]

[៣៨] សាវត្ថុយំ វិហារតិ... យេ ហំ កោចំ កិក្ខុវេ
 សមណា កំ ព្រាហ្មណា កំ ជនមណា ឈ្មួជាទន្តិ
 ជនមណាសមុទយំ ឈ្មួជាទន្តិ ជនមណាធិរោជំ ឈ្មួ
 ជាទន្តិ ជនមណាធិរោជកាមិទិបដិបទំ ឈ្មួជាទន្តិ ។
 ជាតិ ។ បេ ។ កវំ... ឧបាទានំ... តណ្ហា... វេទនំ... ជស្សំ...
 សន្យាយតនំ... ធាម្យចំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ ឈ្មួជាទន្តិ
 សង្ខារេសមុទយំ ឈ្មួជាទន្តិ សង្ខារេធិរោជំ ឈ្មួជាទន្តិ
 សង្ខារេធិរោជកាមិទិបដិបទំ ឈ្មួជាទន្តិ ។ ន មេ តេ
 កិក្ខុវេ សមណា កំ ព្រាហ្មណា កំ សមណេសុ កំ
 សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ កំ ព្រាហ្មណាសម្មតា ន
 ច បទំ តេ អាយស្មុត្តោ សាមញ្ញត្ថំ កំ ព្រហ្មញ្ញត្ថំ កំ
 ទិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្និកាតា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារន្តិ ។

[៣៨] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថុ... ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវជនមណា មិនដឹង
 ច្បាស់ នូវហេតុជាទីកើតនៃជនមណា មិនដឹងច្បាស់ នូវទីរលកនៃ
 ជនមណា មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលកនៃ
 ជនមណា ។ នូវជាតិ ។ បេ ។ នូវកត ... នូវបុព្វាទ ... នូវ
 តណ្ហា ... នូវវេទនា ... នូវជស្សៈ ... នូវសច្ចាយតនៈ ... នូវធាម-
 ្យច ... នូវវិញ្ញាណ ... មិនដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ មិនដឹងច្បាស់
 នូវហេតុជាទីកើតនៃសង្ខារ មិនដឹងច្បាស់នូវទីរលកនៃសង្ខារ មិនដឹង
 ច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលកនៃសង្ខារ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំង
 ឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គឺជាអ្នកមិនរាប់ថាសមណៈក្នុងពួក
 សមណៈផង មិនរាប់ថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ព្រោះសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍នានាកាយុទាំងនោះ មិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវសាមញ្ញ-
 ផល ឬព្រហ្មញ្ញផល ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខរោចសំខ្លាំង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ឡើយ ។

[៣៩] យេ ក ខា កោចំ កិក្ខុវេ សមណា ក
 ព្រាហ្មណា ក ជនមរណំ បដានន្តំ ជនមរណសមុទយំ
 បដានន្តំ ជនមរណានិរោធំ បដានន្តំ ជនមរណានិរោ-
 ធកាមិមិបដិបទំ បដានន្តំ ។ ជាតិ ។ មេ ។ កវី...
 ឧបាទានំ... កណ្តំ... វេទនំ... ជស្សំ... សន្យាយកនំ...
 ជាម្បវំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារ បដានន្តំ សង្ខារសមុទយំ
 បដានន្តំ សង្ខារនិរោធំ បដានន្តំ សង្ខារនិរោធកាមិមិ-
 បដិបទំ បដានន្តំ ។ តេ ខា មេ កិក្ខុវេ សមណា ក
 ព្រាហ្មណា ក សមណោសុ ចេវ សមណសម្មតា ព្រា-
 ហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បចាយស្មត្តោ
 សាមញ្ញតុក្កា ព្រហ្មញ្ញតុក្កា ជិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អ-
 កិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិកិ ។ តតិយំ ។

[៣៩] ម្ចាស់កិក្ខុវគ្គឡាយ មួយៗ] ក ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ដឹងច្បាស់នូវជនមរណៈ ដឹងច្បាស់ នូវហេតុជាវិក័តនៃ
 ជនមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវវិលត្រឡប់នៃជនមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជា
 ដំណើរទៅកាន់ចរិតនៃជនមរណៈ ។ នូវជាតិ ។ មេ ។ នូវកត ...
 នូវឧបាទាន ... នូវកណ្តា ... នូវវេទនា ... នូវជស្សៈ ... នូវសន្យា-
 យកនៈ ... នូវជាម្បវ ... នូវវិញ្ញាណ ... ដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំង-
 ឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាវិក័តនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវចរិតនៃ
 សង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ចរិតនៃសង្ខារ ។ ម្ចាស់
 កិក្ខុវគ្គឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបតែងតត រាប់ថាសម-
 ណៈក្នុងពួកសមណៈផង រាប់ថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ព្រោះថា
 សមណព្រាហ្មណ៍នាមកាយុទាំងនោះ វេទន៍ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច
 នូវសាមញ្ញផលផង នូវព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួនឯង
 ក្នុងចក្ខុវិស័យ ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវេទ្ធ ជនមរណាភ្នំជាង

[៤០] សាវត្ថុយំ វិហារតិ... ឃេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេ ធម្មេ ធម្មជាទន្តិ
 ឥមេសំ ធម្មានំ សមុទយំ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ
 ជិរោចំ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ ជិរោចកាមិជិ-
 បដិបទំ ធម្មជាទន្តិ ។ កាតមេ ធម្មេ ធម្មជាទន្តិ កា-
 តមេសំ ធម្មានំ សមុទយំ ធម្មជាទន្តិ កាតមេសំ
 ធម្មានំ ជិរោចំ ធម្មជាទន្តិ កាតមេសំ ធម្មានំ ជិរោច-
 កាមិជិបដិបទំ ធម្មជាទន្តិ ។ ជនមរណំ ធម្មជាទន្តិ
 ជនមរណសមុទយំ ធម្មជាទន្តិ ជនមរណាជិរោចំ ធម្ម-
 ជាទន្តិ ជនមរណាជិរោចកាមិជិបដិបទំ ធម្មជាទន្តិ ។
 ជាតិ ។ ឃេ ។ ភវិ... ឧបាសានំ... ឥស្សារិ... វេទនំ...
 ឧស្សំ... សឡាយតនំ... ធាម្បរិ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ
 ធម្មជាទន្តិ សង្ខារសមុទយំ ធម្មជាទន្តិ សង្ខារជិ-
 រោចំ ធម្មជាទន្តិ សង្ខារជិរោចកាមិជិបដិបទំ ធម្មជា-
 ទន្តិ ។ ឥមេ ធម្មេ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ សមុ-
 ទយំ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ ជិរោចំ ធម្មជាទន្តិ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវេទ្ធ ការងារនៃច្បាប់នៃជនមរណៈជាង

[៤០] ទ្រង់និទានវេទ្យបក្រងសាវត្ថុ... ម្ចាស់ភិក្ខុចំណង់
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាប់នូវធម៌ចាំឆ្នាំនេះ មិនដឹង
 ច្បាប់នូវហេតុជាទីកើតនៃធម៌ចាំឆ្នាំនេះ មិនដឹងច្បាប់នូវចរិតលក្ខណៈនៃធម៌ចាំឆ្នាំ
 នេះ មិនដឹងច្បាប់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ចរិតលក្ខណៈនៃធម៌នេះ ។
 សមណព្រាហ្មណ៍ចាំឆ្នាំនោះ មិនដឹងច្បាប់នូវធម៌អ្វី មិនដឹងច្បាប់នូវ
 ហេតុជាទីកើតនៃធម៌អ្វី មិនដឹងច្បាប់នូវចរិតលក្ខណៈនៃធម៌អ្វី មិនដឹងច្បាប់
 នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ចរិតលក្ខណៈនៃធម៌អ្វី ។ គឺ មិនដឹងច្បាប់នូវជន-
 មរណៈ មិនដឹងច្បាប់នូវហេតុជាទីកើតនៃជនមរណៈ មិនដឹងច្បាប់
 នូវចរិតលក្ខណៈនៃជនមរណៈ មិនដឹងច្បាប់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ចរ-
 ិតលក្ខណៈនៃជនមរណៈ ។ នូវជាតិ ។ ឃេ ។ នូវភព ... នូវទុក្ខទាន ...
 នូវភព្យា ... នូវវេទនា ... នូវផស្សៈ ... នូវសឡាយតនៈ ... នូវ
 ធាម្បរេ ... នូវវិញ្ញាណ ... មិនដឹងច្បាប់នូវសង្ខារចាំឆ្នាំនេះ មិនដឹង
 ច្បាប់ នូវហេតុជាទីកើតនៃសង្ខារ មិនដឹងច្បាប់នូវចរិតលក្ខណៈនៃសង្ខារ
 មិនដឹងច្បាប់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ចរិតលក្ខណៈនៃសង្ខារ ។ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ចាំឆ្នាំនោះ មិនដឹងច្បាប់នូវធម៌ចាំឆ្នាំនេះ មិនដឹងច្បាប់នូវ
 ហេតុជាទីកើតនៃធម៌ចាំឆ្នាំនេះ មិនដឹងច្បាប់ នូវចរិតលក្ខណៈនៃធម៌ចាំឆ្នាំនេះ

ឥមេសំ ធម្មានំ វិរោធតកមិច្ចិមជិមនំ បដាទន្តិ ។
 ធមេតេ ភិក្ខុវេ សមណា កំ ព្រាហ្មណា កំ សមណោសុ
 កំ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ កំ ព្រាហ្មណសម្មតា
 ធម្ម បទេ អាយស្មុត្តា សាមញ្ញត្ថំ កំ ព្រហ្មញ្ញត្ថំ
 កំ ជិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្ពុដ្ឋ
 វិហរន្តិ ។

(៤៣) យេ ច ទេ កេច ភិក្ខុវេ សមណា កំ
 ព្រាហ្មណា កំ ឥមេ ធម្មបដាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ ស-
 មុទយំ បដាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ វិរោធំ បដាទន្តិ ឥ-
 មេសំ ធម្មានំ វិរោធតកមិច្ចិមជិមនំ បដាទន្តិ ។ កត-
 មេ ធម្ម បដាទន្តិ កតមេសំ ធម្មានំ សមុទយំ បដា-
 ទន្តិ កតមេសំ ធម្មានំ វិរោធំ បដាទន្តិ កតមេសំ
 ធម្មានំ វិរោធតកមិច្ចិមជិមនំ បដាទន្តិ ។ ជរាមរណំ
 បដាទន្តិ ជរាមរណសមុទយំ បដាទន្តិ ជរាមរណវិរោ-
 ធំ បដាទន្តិ ជរាមរណវិរោធតកមិច្ចិមជិមនំ បដាទន្តិ ។
 ជាតិ ។ មេ ។ កវី... ឧបាសានំ... តណ្ហី... វេទនំ... ធម្មសង្ឃ...
 សឡាយតនំ... ធាម្បបំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ បដាទន្តិ

មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ចិលក្ខន្ធមិច្ឆាទិវិចារិយ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍នោះ អថាគត មិនរាប់ថាស-
 មណៈក្នុងពួកសមណៈផង មិនរាប់ថាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង
 ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍មានអាយុទាំងនោះ រមែងមិនធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ មិនសម្រេចនូវសាមញ្ញផល ឬព្រហ្មញ្ញផល ដោយបញ្ញាដ៏ក្រម
 របស់ខ្លួនឯង ក្នុងបទុប្បន្នឡើយ

(៤៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកភាគពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ដឹងច្បាស់នូវចមិច្ឆាទិវិចារិយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃចមិ-
 ច្ឆាទិវិចារិយ ដឹងច្បាស់នូវចិលក្ខន្ធមិច្ឆាទិវិចារិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ជា
 ដំណើរទៅកាន់ចិលក្ខន្ធមិច្ឆាទិវិចារិយ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ដឹងច្បាស់នូវចមិច្ឆា ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃចមិច្ឆា ដឹងច្បាស់នូវចិ-
 លក្ខន្ធមិច្ឆា ដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ចិលក្ខន្ធមិច្ឆា ។
 និ ដឹងច្បាស់នូវជរាមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃជរាមរណៈ
 ដឹងច្បាស់នូវចិលក្ខន្ធមិច្ឆា ដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅ
 កាន់ចិលក្ខន្ធមិច្ឆា ។ នូវជាតិ ។ មេ ។ នូវកត ... នូវ
 ។ បាទាន ... នូវតណ្ហា ... នូវវេទនា ... នូវធម្មសង្ឃ ... នូវសឡាយ-
 តនៈ ... នូវធាម្បបេ ... នូវវិញ្ញាណ ... ដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ

សង្ខារសមុទយំ បដាទន្តំ សង្ខារវិរោធំ បដាទន្តំ
 សង្ខារវិរោធកាមិទិបដិបទំ បដាទន្តំ ។ ឥមេ ធម្ម
 បដាទន្តំ ឥមេសំ ធម្មាទំ សមុទយំ បដាទន្តំ ឥមេសំ
 ធម្មាទំ វិរោធំ បដាទន្តំ ឥមេសំ ធម្មាទំ វិរោធកាមិទិ-
 បដិបទំ បដាទន្តំ ។ តេ ទោ មេ កិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា សមណោស្ស ទេវេ សមណសម្មតា
 ព្រាហ្មណោស្ស ច ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ធម្មនាយស្មត្តោ
 សាមញ្ញកុញ្ច ព្រហ្មញ្ញកុញ្ច និរដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សន្និកក្ខា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តីតំ ។ ចតុត្ថំ ។

(២២) សាវត្ថយំ វិហារតិ អថេវា អាយស្មា
 កក្កាទកោត្តា(១) យេន កកវា តេនុបសន្តមិ ឧប-
 សន្តមិក្ខា កកវន្តំ អភិវាទេក្ខា ឯកមន្តំ និសីទំ ។
 ឯកមន្តំ និសីទ្នោ ទោ អាយស្មា កក្កាទកោត្តា
 កកវន្តំ ឯកទរោច សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាទិដ្ឋិតិ កន្ថេ វុច្ចតិ
 កក្កាទកា ទុ ទោ កន្ថេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតីតិ ។

១. ឧបាយនគោត្តា ។

ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវទីលក់នៃសង្ខារ ដឹង
 ច្បាស់នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីលក់នៃសង្ខារ ។ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងនេះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទី
 កើតនៃធម៌ទាំងនេះ ដឹងច្បាស់នូវទីលក់នៃធម៌ទាំងនេះ ដឹងច្បាស់
 នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីលក់នៃធម៌ទាំងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ខ្យលេ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបតែងតែ រាប់ថាជាសមណៈ
 ក្នុងពួកសមណៈផង រាប់ថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ព្រោះថា
 សមណព្រាហ្មណ៍មានកាយទាំងនោះ រើមន្តិធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេច
 នូវសាមញ្ញផលផង នូវព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់
 ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(២២) ទ្រង់និរតីទៅទៀបក្រុងសាវត្ថី... គ្រានោះ ព្រះកេច្ឆាន-
 ភោគ្រមានកាយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះកោត លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះកោត រួចគង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះព្រះកេច្ឆានភោគ្រមានកាយ គង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ចូលសួរព្រះ
 មានព្រះកោតដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គតែងត្រាស់ថា
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាទិដ្ឋិ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសម្មាទិដ្ឋិ កើ
 តើមាន ដោយហេតុប៉ុណ្ណាខ្លាំង ។

[៤៣] ឆ្ងាយនិស្ស័តោ ទោយំ កក្កាទំ លោកោ
 យេកុយ្យេន អត្ថិតោវ ទត្ថិតោ ។ លោកសម្មុទយំ
 ទ ទោ កក្កាទំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ
 យា លោកោ ទត្ថិតា សា ទ ហោតិ ។ លោកនិរោធំ
 ទោ កក្កាទំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ យា
 លោកោ អត្ថិតា សា ទ ហោតិ ។ ឧបាយុបាធានាភិ-
 និវេសវិនិច្ឆេទោ ឆ្ងាយំ កក្កាទំ លោកោ យេកុយ្យេន
 កក្កាយំ ឧបាយុបាធានំ ចេតសោ អនិដ្ឋានំ អភិជំ-
 វេសាទុសយំ ទ ឧបេតិ ទ ឧបាទិយតំ ធានិដ្ឋាតិ អត្តា
 មេតិ ។ ឧក្កាមេវ ឧប្បជ្ឈមាទំ ឧប្បជ្ឈតិ ឧក្កំ និវុដ្ឋ-
 មាទំ និវុដ្ឋតិ ទ កក្កុតិ ទ វិចិត្តិ ។ អបរម្បច្ចុ-
 យា ញាណមេវស្ស ឯតុ ហោតិ ។ ឯត្តាវតា ទោ
 កក្កាទំ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។

[៤៣] ម្ចាស់កក្កាទៈ សត្វលោកនេះ ច្រើនតែអាស្រ័យខ្លួន
 ចំណែកតិរច្ឆេទនិ អត្ថិតាវ (សស្សតច្ឆេទ) ទ ទត្ថិតាវ (ទេវតច្ឆេទ) ទ ។
 ម្ចាស់កក្កាទៈ អត្ថិតាវក្នុងលោក រមែងមិនមាន ដល់បុគ្គលដែល
 ឃើញខ្លួនហេតុដ៏ចំណែកនៃលោក ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមភិក្ខុឡើយ ។
 ម្ចាស់កក្កាទៈ អត្ថិតាវក្នុងលោក រមែងមិនមានដល់បុគ្គលដែលឃើញ
 ខ្លួនចំណែកនៃលោក ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមភិក្ខុឡើយ ។ ម្ចាស់
 កក្កាទៈ សត្វលោកនេះ ច្រើនតែជាប់ជំពាក់ដោយទុក្ខ ទុក្ខនេះ
 នឹងសេចក្តីប្រកាន់ ចំណែកតាមអំណើយសាវ័កនេះ រមែងមិនចូលទៅ
 ដល់ មិនប្រកៀកប្រកាន់ មិនអធិដ្ឋាន ខ្លួនទុក្ខនិងទុក្ខនេះ ខ្លួនការ
 កាន់ទុក្ខនិងទុក្ខ ខ្លួនសេចក្តីប្រកាន់និងអនុសង្ក្កេតលេសនោះ ។ ថា ខ្លួន
 មេសភាពអញដូច្នេះឡើយ ។ ទុក្ខនេះក្នុងខ្លួន កាលកើត ក៏កើត
 ឡើង ទុក្ខនេះក្នុងខ្លួន កាលរលត់ ក៏រលត់ទៅ ព្រោះហេតុនោះ ទើប
 អំណើយសាវ័កមិនសន្សើយ មិននឿនឆ្ងល់ឡើយ ។ ញាណមេសភាព
 សាវ័កនោះ រមែងមានក្នុងទុក្ខនិងទុក្ខនេះ ដោយមិនបាច់ជឿពាក្យ
 បុគ្គលដទៃឡើយ ។ ម្ចាស់កក្កាទៈ សម្មាទិដ្ឋិ កើតមានដោយ
 ហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[២២] សត្វមន្តិកំ ទោ កក្កាទ អយមេកោ អន្តោ
 សត្វំ ធម្មតិ អយំ ធម្មតិយោ អន្តោ ។ ឯតេ តេ
 កក្កាទ ទោ អន្តោ អនុបកម្ម មជ្ឈេន តថាគតោ ធម្មំ
 ធនេសេតិ អវិជ្ជាបទ្ធម្មោ សង្ខារ សង្ខារប្បទ្ធម្មោ វិញ្ញា-
 ណំ ។ យេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 សមុទយោ យោគី ។ អវិជ្ជាយ តេវ អសេសវិភក្តិរោចា
 សង្ខារវិរោចា សង្ខារវិរោចា វិញ្ញាណវិរោចា ។ យេ ។
 ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស វិរោចា យោ-
 គីតិ ។ បញ្ចមំ ។

[២៣] សាវត្ថយំ វិហារតិ... អថទោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ
 យេន កកក តេនុបសង្កមិ ធម្មសង្កមិកា កកវន្តំ អភិ-
 រោចនា ឯកមន្តំ ធិសិទិ ។ ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធា ទោ
 សោ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯករោច ធម្មកថិកោ ធម្មកថិ-
 កោតិ កន្តេ វុទ្ធតិ កក្កាវតា ទុ ទោ កន្តេ ធម្មក-
 ថិកោ យោគីតិ ។

[២២] ម្ចាស់កក្កាទៈ ច័ប្បុត្តិ ទ ទេ ថា វត្ថុទាំងឡាយមាន ទ
 ប័ដុត ទី២ ទេ ថា វត្ថុទាំងឡាយមាន ។ ម្ចាស់កក្កាទៈ គឺជាគតទិវ
 កាស្រ័យនូវច័ប្បុត្តិទាំងពីរនេះ តែងសំដែងនូវធម៌ដោយបទកណ្តាលថា
 សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
 សង្ខារជាបច្ច័យ ។ យេ ។ ការកើតឡើងគ្រប់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ មែន
 មានយ៉ាងនេះ ។ ឯការលេងនៃសង្ខារ ព្រោះការវិចារសន្តិការលេង
 អតមានសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការលេងនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលេងនៃ
 សង្ខារ ។ យេ ។ ការលេងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ មែនមានយ៉ាងនេះ ។
 ចប់សូត្រ ទី៤ ។

[២៣] ទ្រង់និទានទៅទៀបក្រុងសាវត្ថី... គ្រោះថា ភិក្ខុ ទ រួច
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះកោត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះមានព្រះកោត រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ចូលសួរព្រះមានព្រះកោត ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គតែងត្រាស់ថា ធម្មកថិក ធម្មកថិក (អ្នកសំដែងធម៌
 អ្នកសំដែងធម៌) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុជាធម្មកថិក មានដោយ
 ហេតុដូច្នេះយ៉ាង ។

[៤៦] ជនមរណស្ស ទេ ភិក្ខុ ឯត្វីតាយ វិក-

កាយ ឯរោគាយ ធម្មំ ទោសតិ ធម្មកដិកោ ភិក្ខុតិ

អលំ វេទនាយ ។ ជនមរណស្ស ទេ ភិក្ខុ ឯត្វីតាយ

វិកកាយ ឯរោគាយ បដិមន្ទោ ហោតិ ធម្មាទុធម្មប្បដិ-

មន្ទោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ ជនមរណស្ស ទេ

ភិក្ខុ ឯត្វីតា វិកកាយ ឯរោគាយ អនុចាតា វិមុត្តោ ហោតិ

ធិដ្ឋធម្មចិត្តា ធម្មត្តោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ ជាតិយា

ទេ ភិក្ខុ ។ បេ ។ កវស្ស ទេ ភិក្ខុ ទុច្ចាតានស្ស ទេ

ភិក្ខុ កល្យាណយ ទេ ភិក្ខុ វេទនាយ ទេ ភិក្ខុ ... ជស្ស-

ស្ស ទេ ភិក្ខុ... សន្យាយកនស្ស ទេ ភិក្ខុ... ឆាម្យបស្ស

ទេ ភិក្ខុ... វិញ្ញាណស្ស ទេ ភិក្ខុ... សង្ខារនកេ

[៤៦] ព្រះគុដ្ឋត្រាស់ថា បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការឡើយ

ណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការលេង ខែជនមរណៈ ទើប

គួរហៅថា ភិក្ខុជាធម្មកចិត្តបាទ ។ បើភិក្ខុប្រតិបត្តិដើម្បីការឡើយ

ណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការលេង ខែជនមរណៈ ទើប

គួរហៅថា ភិក្ខុអាកប្បកិច្ចនូវធម៌សម្បជ្ឈន៍ធម៌ ។ បើភិក្ខុមានចិត្តរួច

ស្រឡាញ់ ព្រោះការឡើយណាយ ព្រោះការវិនាស ព្រោះ

ការលេង ខែជនមរណៈ ព្រោះការមិនប្រកាន់ចាំ ទើបគួរហៅថា

ភិក្ខុអាកដល់ នូវព្រះនិព្វានក្នុងរូបប្បន្ន ។ បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បី

ការលេងខែជនមរណៈ ។ បេ ។ បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេងខែ

ភព ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេងខែទុក្ខបាទ ... បើភិក្ខុ

សំដែងធម៌ ដើម្បីការលេងខែភព ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការ

លេងខែវេទនា ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេងខែជស្សៈ ... បើ

ភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេងខែសន្យាយកនៈ ... បើភិក្ខុសំដែង

ធម៌ ដើម្បីការលេងខែឆាម្យប ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេង

ខែវិញ្ញាណ ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេងខែសង្ខារ ...

អភិសមយបំបុណ្យស្វា អាហារវេទ ពន្យល្ហសង្គមនំ

កិក្ខុ ... អវិជ្ជាយ ទេ កិក្ខុ ចិញ្ចិដាយ វិកាយ
ចិកោយ ទង្គិ ទេសតិ ទង្គកដិកោ កិក្ខុតិ អលំ
វទោយ ។ អវិជ្ជាយ ទេ កិក្ខុ ចិញ្ចិដាយ វិកាយ
ចិកោយ បដិបទោ ហោតិ ទង្គាទុទង្គប្បដិច្ចា
កិក្ខុតិ អលំ វទោយ ។ អវិជ្ជាយ ទេ កិក្ខុ ចិញ្ចិដា
វិកាយ ចិកោយ អទុចាតា វិឡាត្តា ហោតិ ទង្គទង្គចិញ្ចា
ទង្គាត្តា កិក្ខុតិ អលំ វទោយាតិ ។ ទង្គិ ។

(៤៧) ឯវិជ្ជេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក
កដកហេ វិហរតិ វេទ្យវិទ កាលទ្ធកកកិបេ ។ អដិចា
កកក បុព្វស្តាសមយំ ចិកសេតា បក្ខចិវមាធាយ
កដកហេ ចិស្តាយ ចាវិសិ ។ អនុសា ចោ អាចលោ
កស្សចោ កកវន្តំ ទ្ធកោ វិ អាគន្ធន្តំ ចិស្តាទ យេន
កកក គេទុបសន្តមិ ទុបសន្តមិកា កកវតា សន្និ
សម្មាធិ សម្មាធិយំ កជំ សាកណិយំ វិគិសាបេតា
ឯកនន្តំ អដ្ឋាសំ ។

អភិសមយបំបុណ្យ អាហារវេទ អាចលកស្សចូលទៅក្រោមមានព្រះភោគ

បើកក្នុងដងទម្ងន់ ដើម្បីការឡើយណាមួយ ដើម្បីការវិចារ ដើម្បីការ
រេតំ ខែអវិជ្ជា ទើបនូវហៅថា កិក្ខុធម្មកថិត ។ បើកក្នុងប្រតិបត្តិ
ដើម្បីការឡើយណាមួយ ដើម្បីការវិចារ ដើម្បីការរេតំ ខែអវិជ្ជា
ទើបនូវហៅថា កិក្ខុអកប្រតិបត្តិទូរ្យធម៌សមន្តាដល់ទម្ងន់ ។ បើកក្នុង
ចិត្តទូរ្យស្រឡាហើយ ព្រោះការឡើយណាមួយ ព្រោះការវិចារ ព្រោះ
ការរេតំ ខែអវិជ្ជា ព្រោះការមិនប្រកាន់ថា ទើបនូវហៅថា កិក្ខុអក
ដល់ទូរ្យព្រះចិត្តក្នុងចិត្តទូរ្យ ។ ចប់សូត្រទី ២ ។

(៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភោគ ទ្រង់នឹកក្នុងវត្តវេទ្យវិទ ជាពលទ្ធកកកិបេ មាន ជិតក្រុងកដត្រៃ ។
ព្រះមានឯង ព្រះមានព្រះភោគទ្រង់ស្ងៀមប្រដាប់ច្បាប់ចិត្តចិត្តវិ ក្នុងវេលា
បុព្វស្តាសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅក្នុងក្រុងកដត្រៃ ដើម្បីបំណុល ។
អាចលកស្សច បានឃើញព្រះមានព្រះភោគ យាងមកកំពតម្ខាងលើម ។
លុះឃើញហើយ ក៏ដើរចូលទៅក្រោមព្រះមានព្រះភោគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភោគ លុះព្រះបាទពាក្យ
ដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរព្យាយាម ក៏បំភាន់ក្នុងទីសមគួរ ។

(២៨) ឯកមន្តំ វិចារ ចោ អនេសា កាស្យ-
 ចោ កកវន្តំ ឯកនរោច បុន្នយ្យាម មយំ កវន្តំ
 កោតមំ កក្កិរេវ ទេសំ សាច ចោ កវំ កោតមោ ឱកាសំ
 ករោតិ បញ្ចស្ស វេយ្យាករណយោតិ ។
 អកាសោ ចោ កាវ កាស្យប បញ្ចស្ស អន្តរាយំ
 បរិដ្ឋង្គាតិ ។ ធុតិយំបិ ចោ អនេសា កាស្យចោ
 កកវន្តំ ឯកនរោច បុន្នយ្យាម មយំ កវន្តំ កោតមំ
 កក្កិរេវ ទេសំ សាច ចោ កវំ កោតមោ ឱកាសំ
 ករោតិ បញ្ចស្ស វេយ្យាករណយោតិ ។ អកាសោ
 ចោ កាវ កាស្យប បញ្ចស្ស អន្តរាយំ បរិដ្ឋង្គាតិ ។
 ធុតិយំបិ ចោ ។ បេ ។ បរិដ្ឋង្គាតិ ។

(២៩) ឯវំ វុត្តោ អនេសា កាស្យចោ កកវន្តំ
 ឯកនរោច ។ ចោ បទ មយំ កវន្តំ កោតមំ កក្កិរេវ
 បុន្នយ្យាម ។ បុន្ន កាស្យប យោកាតុសិកិ ។ កិ
 ធុ ចោ កោ កោតម មយំកកំ ធុក្កន្តំ ។ មា ហេវំ
 កាស្យចាតិ កកវំ អរោច ។ កិ បទ កោ កោតម

(២៨) លុះអចលកស្យប បិកនេវក្កន្តិសមន្តរេហឹយ ទើបក្រាប
 បង្គំទូលសូត្រមោគត្រកោត ដូច្នេះថា យើងខ្ញុំនឹងសូត្រថា កុំឱ្យ
 ចំពោះព្រះមោកមដ៏ចម្រើន បើព្រះមោកមដ៏ចម្រើន បើកុកាសដើម្បីការ
 ដោះស្រាយប្រស្នាបេសំយើងខ្ញុំ ។ ព្រះមោកត្រកោតត្រាស់ថា កុំកាល
 សិន កស្យប កាលនេះកាលមិនគួរដល់ប្រស្នាទេ ព្រោះយើងកំពុងទូល
 មកកាន់ចន្ទាវេន ។ អចលកស្យប ក្រាបបង្គំ លុះព្រះមោកត្រកោតថា
 គម្រប់ពីដងថា យើងខ្ញុំនឹងសូត្រថា កុំឱ្យចំពោះព្រះមោកមដ៏ចម្រើន
 បើព្រះមោកមដ៏ចម្រើន បើកុកាសដើម្បីការដោះស្រាយប្រស្នាបេសំ
 យើងខ្ញុំ ។ កុំកាលសិន កស្យប កាលនេះកាលមិនគួរដល់ប្រស្នាទេ
 ព្រោះយើងកំពុងទូលមកកាន់ចន្ទាវេន ។ អចលកស្យប ក្រាបបង្គំ
 សូត្រគម្រប់បីដង ។ បេ ។ ព្រោះយើងកំពុងទូលមកកាន់ចន្ទាវេន ។

(២៩) លុះព្រះមោកត្រកោត ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ អចល-
 កស្យប ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមោកត្រកោតដូច្នេះថា យើងខ្ញុំមិនមែនចំណង
 ដើម្បីសូត្រមោកមដ៏ចម្រើន ច្រើនរឿងទេ ។ ច្បាស់កស្យប គួរ
 ត្រាថ្នានឹងសូត្រថា កុំឱ្យចំពោះព្រះមោកមដ៏ចម្រើន ចូរសូត្រ ។ បក្សព្រះមោកមដ៏ចម្រើន
 សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងឬអ្វី ។ ព្រះមោកត្រកោតត្រាស់ថា កុំ
 កោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្យប ។ បក្សព្រះមោកមដ៏ចម្រើន បើដូច្នេះ

បរកតំ ទុក្ខាន្តំ ។ មា ហេវំ កស្សបាតំ ភគវ
 អរោច ។ តី ទុ ទោ កោ តោតម សយំកាតញ្ច
 បរកាតញ្ច ទុក្ខាន្តំ ។ មា ហេវំ កស្សបាតំ ភគវ
 អរោច ។ តី បទ កោ តោតម អសយំការំ អបរការំ
 អនិទូសមុប្បន្នំ ទុក្ខាន្តំ ។ មា ហេវំ កស្សបាតំ
 ភគវ អរោច ។ តី ទុ ទោ កោ តោតម ទុក្ខ
 ទុក្ខាន្តំ ។ ទ ទោ កស្សប ទុក្ខំ ទុក្ខំ អត្ថំ ទោ
 កស្សប ទុក្ខាន្តំ ។ តេធលា កំ តោតមោ ទុក្ខំ
 ទ ជាតាតំ ទ បស្សតីតំ ។ ទ ទ្វាហំ កស្សប ទុក្ខំ
 ទ ជាតាមំ ទ បស្សាមំ ជាតាមំ ទ្វាហំ កស្សប
 ទុក្ខំ បស្សាមំ ទ្វាហំ កស្សប ទុក្ខាន្តំ ។ តី
 ទុ ទោ កោ តោតម សយំកតំ ទុក្ខាន្តំ ឥតិ
 បុត្តា សមាថោ មា ហេវំ កស្សបាតំ វនេសិ

សេចក្តីទុក្ខ ឥបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា
 កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប ។ បពិត្រព្រះភាគម ដ៏ចម្រើន
 សេចក្តីទុក្ខ ឥបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងធន បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យធន ឬអ្វី ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប ។
 បពិត្រព្រះភាគមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជាអំពើ
 របស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់អ្នកដទៃទេ គឺកើតឡើងដោយឥត
 ហេតុ ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ
 កស្សប ។ បពិត្រព្រះភាគមដ៏ចម្រើន សេចក្តីទុក្ខ មិនមានទេ ។
 ម្ចាស់កស្សប សេចក្តីទុក្ខមិនមែនជាមិនមានទេ ម្ចាស់កស្សប សេចក្តី
 ទុក្ខមានដោយពិត ។ បើដូច្នោះ មានតែព្រះភាគមដ៏ចម្រើន មិនស្គាល់
 មិនឃើញសេចក្តីទុក្ខទេ ។ ម្ចាស់កស្សប គឺជាគត មិនមែនជាមិន
 ស្គាល់មិនឃើញសេចក្តីទុក្ខទេ ម្ចាស់កស្សប គឺជាគតស្គាល់សេចក្តីទុក្ខ
 ដោយពិត ម្ចាស់កស្សប គឺជាគតឃើញសេចក្តីទុក្ខដោយពិត ។ ចុះ
 កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគមដ៏ចម្រើន សេចក្តីទុក្ខ ឥបុគ្គលធ្វើ
 ដោយខ្លួនឯងឬអ្វី ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប

កំ បទ កោ កោតម បរកាតំ ទុក្ខំ ឥតិ បុត្តោ
 សមាទោ មា ហេវំ កស្សបាតិ វិទេសំ កំ ទុ
 ខោ កោ កោតម សយំកតត្ថ បរកតត្ថ ទុក្ខំ
 ឥតិ បុត្តោ សមាទោ មា ហេវំ កស្សបាតិ វិទេសំ
 កំ បទ កោ កោតម អសយំកាវំ អបរកាវំ
 អនិទុសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ ឥតិ បុត្តោ សមាទោ មា ហេវំ
 កស្សបាតិ វិទេសំ កំ ទុ ខោ កោ កោតម នត្ថំ
 ទុក្ខំ ឥតិ បុត្តោ សមាទោ ន ខោ កស្សប នត្ថំ
 ទុក្ខំ អត្ថំ ខោ កស្សប ទុក្ខំ វិទេសំ តេនាភិ កំ
 កោតមា ទុក្ខំ ន ជាតាតិ ន បស្សតីតិ ឥតិ បុត្តោ
 សមាទោ ន ទ្វាហំ កស្សប ទុក្ខំ ន ជាតាមិ ន
 បស្សមិ ជាតាមិ ទ្វាហំ កស្សប ទុក្ខំ បស្សមិ
 ទ្វាហំ កស្សប ទុក្ខំ វិទេសំ អាជីតាតុ ច មេ កាណ្ឌ
 កកាវំ ទុក្ខំ ទេសេតុ ច មេ កាណ្ឌ កកាវំ ទុក្ខំ ។

កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិម បើដូច្នោះ សេចក្តីទុក្ខ
 គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប
 កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិម សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើ
 ដោយខ្លួនឯងឬ បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោល
 យ៉ាងនេះឡើយ កស្សប កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិម
 បើដូច្នោះ សេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
 បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយឥតហេតុឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោល
 យ៉ាងនេះឡើយ កស្សប កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិម
 សេចក្តីទុក្ខ មិនមានទេឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់កស្សប សេចក្តីទុក្ខ
 មិនមែនជាមិនមានទេ ម្ចាស់កស្សប សេចក្តីទុក្ខមានដោយពិត កាល
 ដែលខ្ញុំសួរថា បើដូច្នោះ មានតែព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិម មិនស្គាល់មិន
 ឃើញសេចក្តីទុក្ខឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់កស្សប គឺជាគតមិនមែន
 ជាមិនស្គាល់ មិនឃើញសេចក្តីទុក្ខទេ ម្ចាស់កស្សប គឺជាគតស្គាល់
 សេចក្តីទុក្ខដោយពិត ម្ចាស់កស្សប គឺជាគតឃើញសេចក្តីទុក្ខដោយពិត
 បពិត្រព្រះអង្គមជ្ឈិមប្រិម សូមព្រះមានព្រះភាគ ប្រាប់សេចក្តីទុក្ខដល់
 ខ្ញុំផង បពិត្រព្រះអង្គមជ្ឈិមប្រិម សូមព្រះមានព្រះភាគសំដែងសេចក្តីទុក្ខ
 ដល់ខ្ញុំផង ។

(៥០) ភោ ករោតិ ភោ បដិសំវេទយតីតិ ទោ

កស្សប អាទិតោ សតោ សយំកតំ ទុក្ខន្តំ ឥតិ

វទំ សស្សតំ ឯតំ បរេតិ ។ អញ្ញោ ករោតិ អញ្ញោ

បដិសំវេទយតីតិ ទោ កស្សប វេទនាភិក្ខុទ្ធស្ស សតោ

បរកតំ ទុក្ខន្តំ ឥតិ វទំ ឧច្ឆេទំ ឯតំ បរេតិ ។ ឯតេ

តេ កស្សប ឧកោ អន្តោ អនុបគម្ម មជ្ឈេន ភថាគតោ

ចម្ពំ ធនេសតិ អវិជ្ជាបទ្ធយា សង្ខារា សង្ខារប្បទ្ធយា

វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ការទ្ធស្ស

សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ តេវ អសេសវិភក្ខនិរោ-

ចា សង្ខារនិរោចោ សង្ខារនិរោចា វិញ្ញាណនិរោចោ

។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ការទ្ធស្ស និរោចោ

ហោតីតិ ។

(៥០) ម្ចាស់កស្សប កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញភាន់ដើម

ថា គេធ្វើ គេក៏ទទួលផល ដូច្នេះ លទ្ធផល គឺបុគ្គលធ្វើ

ដោយខ្លួនឯង ក៏នឹងមាន បុគ្គលកាលពោលយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាប្រកាន់

ខ្លួនសស្សតទ្ធជំនុំ ។ ម្ចាស់កស្សប កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញ

ភាន់ដើមថា អ្នកដទៃធ្វើ អ្នកដទៃទទួលផល ដូច្នេះ បុគ្គលដែល

ត្រូវវេទនាប្រសង្កត់ ក៏នឹងមានលទ្ធផល គឺបុគ្គលដទៃធ្វើ

បុគ្គលកាលពោលយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាប្រកាន់ខ្លួនខ្លួនជំនុំ ។ ម្ចាស់

កស្សប ភថាគត មិនប្រកាន់ខ្លួនខ្លួនផុតទាំងពីរខ្លួនឡើយ តែសំដែង

ធម៌ដោយបទកណ្តាលថា សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជា

ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើត

ឡើងព្រមទាំងទុក្ខទាំងអស់នេះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។ ការលេចនៃ

សង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការលេចនៃសសសស វេទនាថា ការ

លេចនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលេចនៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការលេចនៃទុក្ខ

[៨១] ឯវិ វុត្ត អ ធម្មោ កាស្យបោ ភកវន្តិ

ឯតនោធម្ម អភិក្កន្តិ កន្ត្ថ អភិក្កន្តិ កន្ត្ថ សេយ្យ-
 ជាមិ កន្ត្ថ ធិក្កន្តិកិ វិ ធិក្កន្ត្យេយ្យ ។ បេ ។ ធិក្ក-
 មន្តោ វុចាធិ ធិក្កន្តិកិ ឯវេ កាស្យ អនេកាបរិ-
 យាយេន ធម្មោ មកាសិកោ ឯសាហំ កន្ត្ថ ភកវន្តិ
 សវណំ កត្តាមិ ធម្មត្ថា ភិក្ខុសង្ឃត្ថា លកេយ្យាហំ
 កន្ត្ថ ភកវតោ សន្តិកោ មទ្ធជំ លកេយ្យំ ឧបសម្ម-
 នន្តិ ។ យោ ទោ កាស្យប អញ្ញតិក្ខិយបុត្រោ ឥមស្មី
 ធម្មវិធមេ អាតក្កន្តិ មទ្ធជំ អាតក្កន្តិ ឧបសម្មនំ
 សោ ធម្មោ មាសេ បរិវសតិ ធីត្ថំ មាសាធិ
 អន្ធមេន បរិវុត្តបរិវសំ អាវុចិត្តា ភិក្ខុ អាតក្ក-
 មាតា មទ្ធជន្តិ ឧបសម្មនន្តិ ភិក្ខុកាកាយ

[៨១] សុត្តិមោ ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ អន-

លកស្សប ក៏ក្រាបចង្អុលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ភ្ជិច្បាស់ណាស់ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភ្ជិច្បាស់ណាស់ បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រៀបដូចបុគ្គលថ្លាទៀង ខ្ញុំនៅដល់ថ្កាប ។ បេ ។
 ដោយគិតថា ពួកបុគ្គលមានភ្នែកភ្លឺ ទំងាយឃើញប្រឆាំង យ៉ាងណាមិញ
 ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ
 ក៏យ៉ាងនោះឯង បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមផលខ្ញុំព្រះ
 មានព្រះភាគធន ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃវង ជាទីរក បតិក្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមទានខ្ញុំច្បាស់ សូមទានខ្ញុំឧបសម្មនក្នុងសំណាក់
 ខែព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា មាលកស្សប បុគ្គល
 ណាភ្ជាប់ជាអន្យតិយ ប្រាថ្នាខ្ញុំបក្ខថា ប្រាថ្នាខ្ញុំឧបសម្មនក្នុងធម្ម-
 វិន័យនេះ បុគ្គលនោះគង់នៅបរិវាស អស់ ២ ខែសិន សូមបុគ្គលនោះ
 បាននៅបរិវាសក្នុង ២ ខែហើយ ពួកភិក្ខុដែលមានឱក្ខុក្រាសប្រណ
 កាលបើប្រាថ្នា រើបឋប្បស រើបឋឧបសម្មនា ដើម្បីភិក្ខុភាពបាន

អភិសេយសំយុត្តស្ស អហារវន្ត អលេកស្សបស្ស ឧបសម្បកាលនំ

អបិច មយា បុគ្គលវេមត្តតា វិធិតាតិ ។ សពេ កន្ត្រ
អញ្ញតិក្កុយបុត្តា ឥមស្មី ធម្មវិទាយ អាកាដ្ឋន្តា បព្វជ្ជិ
អាកាដ្ឋន្តា ឧបសម្បជំ ធីត្តារោ មាសេ បរិសុទ្ធំ កត្តជ្ជិ
មាសនំ អន្តយេន បរិវត្តបរិវាសំ អារទ្ធិត្តា ភិក្ខុ
អាកាដ្ឋភតា បព្វាជេន្តិ ឧបសម្បនេន្តិ ភិក្ខុកាកាយ
អហំ ធីត្តារិ វស្សនំ បរិសុទ្ធិស្សមិ ធីត្តជ្ជិ វស្សនំ
អន្តយេន បរិវត្តបរិវាសំ អារទ្ធិត្តា ភិក្ខុ បព្វាជេន្តិ
ឧបសម្បនេន្តិ ភិក្ខុកាកាយាតិ ។

[៥៦] អលត្ថ ទោ អលោកា កស្សចោ
កកវតា សន្តិកេ បព្វជ្ជិ អលត្ថ ឧបសម្បជំ ។
អច្ឆបសម្បនោ ច បធាយស្ថា កស្សចោ ឯកោ
រូបកាដ្ឋា អប្បមត្តា អាតាបិ បរិកត្តោ វិហារន្តោ
ធិតិស្សវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អការស្ថា
អនករិយំ បព្វជ្ជន្តិ តទទុក្ខំ ព្រហ្មចរិយបរិយោ.

អភិសេយសំយុត្ត អហារវន្ត អលេកស្សបស្ស ឧបសម្បកាលនំ

ម្យ៉ាងទៀត គេបានដឹងច្បាស់ខ្លះៗទៀត ដែលបុគ្គលដែលគួរតែបរិ-
ភសនិងមិនគួរតែបរិភស ។ អលេកស្សបទូលថា បព្វគ្រូព្រះអង្គន្តិ
ចម្រើន បើបុគ្គលទាំងឡាយទ្រាប់ជាអន្យតិយ ប្រាថ្នាទុក្ខបព្វជ្ជា ប្រាថ្នា
ទុក្ខឧបសម្បត ក្នុងធម្មវិទ្យានេះ តែងតែបរិភសអស់ ៤ ខែសិន លុះ
បុគ្គលនោះបាននៅបរិភសកន្លង ៤ ខែហើយ ពួកគេក៏ដែលមានចិត្តស្រាស
ប្រាណ កាលបើប្រាថ្នា ទើបបំបួស ទើបឲ្យឧបសម្បត ដើម្បីកុ-
ភាពបាន ឯប្រូព្រះអង្គនិងហ៊ាននៅបរិភសអស់ ៤ ឆ្នាំ លុះប្រូព្រះអង្គបាន
នៅបរិភសកន្លង ៤ ឆ្នាំហើយ សូមពួកគេក៏ដែលមានចិត្តស្រាសប្រាណ
បំបួស ឲ្យឧបសម្បត ដើម្បីកុក្ខភាពឲ្យបាន ។

[៥៦] អលេកស្សប ក៏បានបព្វជ្ជា បានឧបសម្បត ក្នុង
សំណាក់នៃព្រះបាទព្រះកាត ។ លុះកស្សបមានអាយុ បានឧបសម្បត
ហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិនប្រមាទ
មានព្យាយាមជ្រៀតជ្រែកដល់ខ្លឹមសារ មានចិត្តស្ងួត (ទៅកាន់ព្រះ
និព្វាន) កុលបុត្តទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ
ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ សម្រេចខ្ពស់ក្នុងរូបិយ ដែលជាចំណុចនៃព្រះពុទ្ធជាមិគានៈ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយសូ ឧបាសិទ្ធិ

សាធំ ធិន្ទរ ធិន្ទរ សាយំ អភិញ្ញា សាត្រុកត្វា

ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារិ សិ ធិន្ទរ ធិន្ទរ វិសុទ្ធិ ប្រាជ្ញាធិន្ទរ

កាតំ កាណិយំ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

អញ្ញត្ថេ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

ហោសិទ្ធិ ។ សុត្តន្ត ។

[៥៣] សាវត្ថិយំ វិហារិ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

បរិព្វាជិតោ យេន កតា តេនុបសម្ព័ន្ធ ឧបសម្ព័ន្ធ

កករតា សុទ្ធិ សម្មាសិ សម្មាសិ កាតំ សាវត្ថិ-

យំ វិគីសារត្វា ឯកមន្តំ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ឧបាសិទ្ធិ

ដោយប្រាជ្ញាជីវិតមាដោយឧបសម្ព័ន្ធ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

ធិន្ទរ (ធិន្ទរ ធិន្ទរ) ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

[៥៣] ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ ធិន្ទរ

អតីសមយម័យស្ម អាហារវត្ថុ ទុក្ខញ្ញៈ

[៥៤] ឯកមន្តំ វិស័យ្យា វេទា តិម្ពត្តា ម-

វិទ្យាជគោ កតវន្តំ ឯកជគោ តិ ទុ ទោ វោ តោតម

សយំកតំ សុទទុក្ខន្តំ ។ មា ហេវំ តិម្ពត្តាតិ កតវ

អភោច ។ កី បទ វោ តោតម មកតំ សុទទុក្ខន្តំ ។

មា ហេវំ តិម្ពត្តាតិ កតវ អភោច ។ កី ទុ ទោ

វោ តោតម សយំកតត្វ មកតត្វ សុទទុក្ខន្តំ ។

មា ហេវំ តិម្ពត្តាតិ កតវ អភោច ។ កី បទ

វោ តោតម អសយំកាវ អបរកាវ អជិទុសមុប្បន្តំ

សុទទុក្ខន្តំ ។ មា ហេវំ តិម្ពត្តាតិ កតវ អភោច ។

កី ទុ ទោ វោ តោតម ឧត្តិ សុទទុក្ខន្តំ ។ ឧ ទោ

តិម្ពត្តា ឧត្តិ សុទទុក្ខំ អត្តិ ទោ តិម្ពត្តា សុទទុក្ខន្តំ ។

អតីសមយម័យស្ម អាហារវត្ថុ កាលោស្មរកសេចក្តីស្ម

[៥៤] សុត្តន្ត អន្តិមភិវិសមន្តាហើយ កំត្រាបបន្តិស្ម

ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិទ្ធ សេចក្តីស្ម

ខិត្តទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់

តបថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ភិម្ពត្តេ ។ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិទ្ធ

បើដូច្នោះ សេចក្តីស្មខិត្តទុក្ខ គឺបុគ្គលវារធ្វើឲ្យឬ ។ ព្រះមានព្រះ

ភាគទ្រង់ត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ភិម្ពត្តេ ។ បពិត្រព្រះ

ភាគមជ្ឈិមប្រិទ្ធ សេចក្តីស្មខិត្តទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង ឬគ្មាន

ដទៃធ្វើឲ្យផង ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះ

ឡើយ ភិម្ពត្តេ ។ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិទ្ធ បើដូច្នោះ សេចក្តីស្ម

ខិត្តទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ

គឺកើតឡើងដោយអត្ថហេតុទេ ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា កុំ

ពោលយ៉ាងនេះឡើយ ភិម្ពត្តេ ។ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិទ្ធ សេចក្តី

ស្មខិត្តទុក្ខ មិនមានទេ ។ ម្ចាស់ភិម្ពត្តេ សេចក្តីស្មខិត្តទុក្ខ មិនមែន

ជាមិនមានទេ ម្ចាស់ភិម្ពត្តេ សេចក្តីស្មខិត្តទុក្ខ មានដោយពិត ។

គេធម៌ កវី គោតមោ សុខនុត្តំ ធម៌ ជាតិ ធម៌
 បស្សនីតិ ។ ធម៌ ទ្វាហំ តិម្ការុក្ខ សុខនុត្តំ ធម៌
 ជាតិ ធម៌ បស្សនី ជាតិ ទ្វាហំ តិម្ការុក្ខ សុខនុត្តំ
 បស្សនី ទ្វាហំ តិម្ការុក្ខ សុខនុត្តំ ។ តី ទុ ទោ
 កោ គោតម សយំកតំ សុខនុត្តំ ឥតិ បុដ្ឋា
 សមាធនោ មា ហេវំ តិម្ការុក្ខាតិ វេសេ តី បទ កោ
 គោតម បរកតំ សុខនុត្តំ ឥតិ បុដ្ឋា សមាធនោ ក
 ហេវំ តិម្ការុក្ខាតិ វេសេ តី ទុ ទោ កោ គោតម
 សយំកតត្វ បរកតត្វ សុខនុត្តំ ឥតិ បុដ្ឋា
 សមាធនោ មា ហេវំ តិម្ការុក្ខាតិ វេសេ តី បទ
 កោ គោតម អសយំកាវ អបរកាវ អនិច្ចសមុប្បន្នំ
 សុខនុត្តំ ឥតិ បុដ្ឋា សមាធនោ មា ហេវំ តិម្ការុក្ខាតិ
 វេសេ តី ទុ ទោ កោ គោតម ធម៌ សុខនុត្តំ
 ឥតិ បុដ្ឋា សមាធនោ ធម៌ ទោ តិម្ការុក្ខ ធម៌
 សុខនុត្តំ អតិ ទោ តិម្ការុក្ខ សុខនុត្តំ វេសេ

បើដូច្នោះ មានក្រែងភាគដ៏ចម្រើន មិនហ្មត់ មិនឃើញសេចក្តីសុខ
 និងទុក្ខ ។ ម្ចាស់ភិម្ករុក្ខ គាត់គង់មិនមែនម្ចាស់មិនឃើញសេច-
 ក្តីសុខនិងទុក្ខ ម្ចាស់ភិម្ករុក្ខ គាត់គង់ម្ចាស់សេចក្តីសុខនិងទុក្ខដោយ
 ពិត ម្ចាស់ភិម្ករុក្ខ គាត់គង់ឃើញសេចក្តីសុខនិងទុក្ខដោយពិត ។ ចុះ
 កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ គឺ
 បុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងឬអ្វី ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ
 ភិម្ករុក្ខ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សេច-
 ក្តីសុខនិងទុក្ខ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឱ្យឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះ
 ឡើយ ភិម្ករុក្ខ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន សេចក្តី
 សុខនិងទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង ឬបុគ្គលដទៃធ្វើឱ្យឬ ឬអ្វី ព្រះ
 អង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ភិម្ករុក្ខ កាលដែលខ្ញុំសួរថា
 បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មិនមែនជា
 អំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺពើតឡើងដោយ
 ឥតហេតុឡើយ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ភិម្ករុក្ខ
 កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មិន
 មានឡើយ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិម្ករុក្ខ សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មិន
 មែនជាមិនមានទេ ម្ចាស់ភិម្ករុក្ខ សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មានដោយពិត

តេជោ ករំ កោតមោ សុទ្ធទុក្ខំ ទ ជាតិ ទ
 ម ប្បតិទី វតី បុរោ សមាសោ ទ ទ្វាហំ តិម្កុត្ត
 សុទ្ធទុក្ខំ ទ ជាតិ ទ ម ប្បតិទី ជាតិ ទ្វាហំ
 តិម្កុត្ត សុទ្ធទុក្ខំ ម ប្បតិទី ទ្វាហំ តិម្កុត្ត សុទ្ធ-
 ទុក្ខន្តិ វេទសិ រាជកុត្ត ទ មេ ករំ កោតមោ
 សុទ្ធទុក្ខំ ទេសេតុ ទ មេ ករំ កោតមោ សុទ្ធទុក្ខន្តិ ។

[៥៥] សា វេទនា សោ វេទយតីតំ ទោ តិម្កុត្ត
 រាជិតោ សតោ សយំកាតំ សុទ្ធទុក្ខន្តិ ឯវត្ថាហំ ទ
 វេទនា ។ អញ្ញា វេទនា អញ្ញា វេទយតីតំ ទោ តិម្កុត្ត
 វេទនាតិកុដ្ឋស្ស សតោ បរាតតំ សុទ្ធទុក្ខន្តិ ឯវត្ថាហំ
 ទ វេទនា ។ ឯតេ តេ តិម្កុត្ត ទុកោ អន្តេ អនុបតម្ម
 មជ្ឈេន តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបទ្ធយោ
 សង្ខារ សង្ខារប្បន្នយោ វិញ្ញាណំ ។ មេ ។ ឯវេទនាស្ស
 ក្រវលស្ស ទុក្ខត្តទុស្ស សមុទយោ យោតិ ។
 អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភក្តិកេតោ សង្ខារនិរោតោ

កាលដែលខ្ញុំស្លាប់ បើដូច្នោះ មានតែ គ្រូ ភោគមជ្ឈិមប្រិទ មិនស្គាល់
 មិនឃើញសេចក្តីសុខនឹងទុក្ខទេ ត្រូវអង្គិតស្រស់ថ្លា ម្ចាស់តិម្កុត្ត ភថាគ
 មិនមែនជាមិនស្គាល់មិនឃើញសេចក្តីសុខនឹងទុក្ខទេ ម្ចាស់តិម្កុត្ត ភថា-
 គស្គាល់សេចក្តីសុខនឹងទុក្ខដោយភិក្ខុ ម្ចាស់តិម្កុត្ត ភថាគឃើញ
 សេចក្តីសុខនឹងទុក្ខដោយភិក្ខុ សូមព្រះភោគមជ្ឈិមប្រិទ ប្រាប់សេចក្តី
 សុខនឹងទុក្ខដល់ខ្ញុំព្រះអង្គផង សូមព្រះភោគមជ្ឈិមប្រិទ សំដែងសេចក្តី
 សុខនឹងទុក្ខដល់ខ្ញុំព្រះអង្គផង ។

[៥៥] ម្ចាស់តិម្កុត្ត កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញខាងដើមថា
 វេទនាទោ កំតិម្កុត្តនារទទួល ដូច្នេះ លទ្ធិថា សេចក្តីសុខនឹងទុក្ខ គឺ
 បុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង ក៏នឹងមាន ឯភថាគមិនពោលយ៉ាងនេះទេ ។
 ម្ចាស់តិម្កុត្ត កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញខាងដើមថា វេទនាដទៃ
 អ្នកដទៃទទួល ដូច្នេះ បុគ្គលដែលត្រូវវេទនាគ្របសង្កត់ ក៏នឹងមានលទ្ធិថា
 សេចក្តីសុខនឹងទុក្ខ គឺអ្នកដទៃធ្វើឲ្យ ឯភថាគមិនពោលយ៉ាងនេះទេ ។
 ម្ចាស់តិម្កុត្ត ភថាគមិនប្រកាន់ខ្ជាប់ជុំវិញតាំងពីខ្ញុំឡើយ តែសំដែងធម៌
 ដោយបទគណៈកាលថា សង្ខារតាំងឡើយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
 វិញ្ញាណកើតមានព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ មេ ។ កាលកើតឡើងព្រមនៃកង
 ទុក្ខតាំងអស់ខ្ញុំ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។ កាលលក់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាស

សត្វាវចិរេតា វិញ្ញាណាវចិរេតា ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស
កោវលស្ស ទុក្ខត្តាទ្ធស្ស វិរេតា ហោតីតិ ។

[៨៦] ឯវី វុត្តេ តិម្ហុត្តោ បរិព្វាជកោ កកវន្តិ
ឯតទភេទ អភិក្កន្តិ កោ កោតម អភិក្កន្តិ កោ
កោតម ។ មេ ។ ឯសាហំ កន្តេ កវន្តិ កោតមី សាហំ
កត្វាមី ធម្មត្ថា កិក្ខុសង្ឃត្ថា ទទាសកំ មំ កវី
កោតមោ ជារតុ អដ្ឋតក្កេ ចាណុបេតំ សាវណ្ឌត្ថត្ថំ ។
អដ្ឋមំ ។

[៨៧] សាវត្ថយំ វិហារេ... អវិជ្ជាវិវរណស្ស កិក្ខុវេ
កាលស្ស តណ្ហាយ សំយុត្តស្ស ឯវមយំ កាយោ
សមុបាសកោ នតិ អយក្ខេវ កាយោ តហិត្វា ច
ចាមរូបំ នត្ថេតំ ទ្វយំ ទ្វយំ បដិទ្ធ ជស្សោ
សន្យោភយតទាមិ យេហិ ទុត្តោ កាលោ សុទទុក្ខំ

និទិការេលតំវគសេសសលំវិវេដិថា ការេលតំវិញ្ញាណា ព្រោះការ
លេតំវិទសត្វា ។ មេ ។ ការេលតំវិទកវុក្ខកំវិសំនុះ វេមនិមាន
យ៉ាងនេះ ។

[៨៨] លុះព្រះមានព្រះភាគប្រតិស្រាសយ៉ាងនេះហើយ តិម្ហុត្ត
បរិព្វាជក កំក្រាបបន្តិទ្ធិល្បោះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បតិក្រព្រះភោគម
ដ៏ចម្រើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់ បតិក្រព្រះភោគមដ៏ចម្រើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់
។ មេ ។ បតិក្រព្រះភោគមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមផល់នូវព្រះ
ភោគមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះកិត្តុសង្ឃផង ជាទីពឹង សូមព្រះ
ភោគមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាទុក្ខារក ផល់នូវសាវណ្ឌកម៌
ស្មើដោយដំរី កំរើកំរើកថ្ងៃនេះរៀងទៅ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[៨៩] ច្រើននឹងទៅទៀបក្រុងសារត្ថី... ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ បុគ្គល
ពាល ដែលមានអវិជ្ជាជាគ្រឿងកំរើក ដែលប្រកបដោយគណ្តា វេមនិ
មានកាយធម៌ដ៏សន្តិសុខ កើតឡើងយ៉ាងនេះឯង^(១) ច្បឹក ផស្សៈ វេមនិ
កើតឡើងព្រោះកាស្រ័យនូវធម៌ជាត្វៗនឹងគ្នាខ្លះ យ៉ាងនេះ តិកាយានេះ
ផង^(២) ទាមរូបភាវៈក្រៅផង^(៣) បុគ្គលពាលដែលផស្សៈយកនេះ^(៤) ទាំង ៦

១ ឆន្ទិកថាធារ្យ លោកពន្យល់ថា កាយកើតឡើងដោយសារអវិជ្ជានិងធល្អាត ។ ២ បានខាង
កាយមានវិញ្ញាណរបស់ខ្លួនឯង ។ ៣ បានខាងកាយមានវិញ្ញាណរបស់អ្នកដទៃ ។ ៤ សំដៅ
យកកាយនេះ ៥ ទាំងទាមរូបភាវៈទាំងប្រាំ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អហារវេទ្ធ ពាលបណ្ឌិតានត្ថំ

មជ្ជិមគ្គិយនិកាយិកា ឯកសិទ្ធិ ឯ អត្ថកថា ។ អវិជ្ជាជីវៈ
វណ្ណស្ស កិច្ចវេទ បណ្ឌិតស្ស តណ្ហាយ សំយុត្តស្ស
ឯវមយំ កាយោ សមុត្តាគតា ឥតិ អយតោវ កាយោ
កហិតា ច តាមវបំ ឥតេតំ ទ្វយំ ទ្វយំ មជ្ជិម
ជស្សោ សាធម្មវាយតនាមិ យេហំ ធុដ្ឋោ បណ្ឌិតោ
សុទទុក្ខំ មជ្ជិមគ្គិយនិកាយិកា ឯកសិទ្ធិ ឯ អត្ថកថា ។

(៥៨) តត្រ កិច្ចវេទ កាយោ វសេសោ កាយោ អជិប្បាយ-
សោ កិច្ចាចាការណំ បណ្ឌិតស្ស ពាលេនាមិ ។ កតវំម្ហ-
លកា តោ កន្ត ធម្មា កតវំធម្មតា កតវំមជ្ជិមវណ្ណា
សាធុ វត មេ កន្ត កតវំធម្មតោ មជ្ជិមគ្គិយនិកាយិកា
កាសិកស្ស អត្ថោ កតវំតោ សុត្វា កិច្ច ពាលេស្សន្តិកា។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អហារវេទ្ធ សេចក្តីផ្សេងគ្នានៃពាលនិងបណ្ឌិត

ឬក៏ បណ្ឌិតស្រាវជ្រាវនេះគាត់និពន្ធ លាមួយ ពាលត្រូវហើយ វេទន៍
ទទួលខុសត្រូវខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាបណ្ឌិត ដែល
មានអវិជ្ជាជាគ្រឿងកំរិត ដែលប្រកបដោយគណ្ត វេទន៍មានកាយនេះ
កើតឡើងយំឱ្យខឹង ដូច ផស្សៈវេទន៍កើតឡើង ត្រូវអាស្រ័យ
ទ្រព្យជាដូច្នេះ ខឹងខ្លាំង យំឱ្យខឹង កាយនេះផង ទាមទារច្រើន
បុគ្គលជាបណ្ឌិត ដែលផស្សៈនេះគាត់ ៦ ឬក៏ បណ្ឌិតស្រាវជ្រាវនេះ
គាត់និពន្ធ លាមួយ ពាលត្រូវហើយ វេទន៍ទទួលខុសត្រូវខ្ពង់ខ្ពស់ ។

(៥៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងដំណើរនោះ បណ្ឌិតនិង
ពាល កើតមានសេចក្តីវិសេសដូចម្តេច មានសេចក្តីអធិប្បាយដូចម្តេច
មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាដូចម្តេច ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រាបបង្ខំទទួលរកថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយ (នេះ) មានព្រះមានព្រះភាគជា
បុរសរស់ មានព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះ
ភាគជាចំរើន របស់យើងខ្ញុំ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំសូមអង្វរ
សូមព្រះមានព្រះភាគ បំភ្លឺឲ្យសេចក្តីនៃភាសិតនេះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យបាន
ភិក្ខុទាំងឡាយ បានស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចងចាំទុក ។

តេធិហំ ភិក្ខុវេ សុណាម អនុត្តរំ មនសិករោម
កាមិស្សាមិត្តំ ។ ឯវំ កន្ថេតំ ទោ តេ ភិក្ខុ អកុរុតោ
បទ្ទាស្សាសុំ ។

(៥៤) កកក ឯតទរោម យាយ ច ភិក្ខុវេ
អវិជ្ជាយ វិជ្ជាស្ស តាលស្ស យាយ ច តណ្ហាយ
សំយុត្តស្ស អយំ កាយោ សមុទាគតោ សា ទេវ
អវិជ្ជា តាលស្ស អប្បហ័តា សា ច តណ្ហា អបរិក្ខិ-
ណា កំ កិស្ស ហេតុ ធិហំ ភិក្ខុវេ តាលោ អចរិ
ព្រហ្មជរិយំ សង្ខា ទុក្ខត្វាយាយ តស្មា តាលោ កា-
យស្ស កេតា កាយុបកោ ហោតំ សោ កាយុបកោ
សមាទោ ធិ បរិមុទ្ធតំ ជាតិយា ជរាយ មរណា-
ធិ សោកេហំ បរិទេវហំ ទុក្ខេហំ ជាមនស្សហំ
ឧបាហសេហំ ធិ បរិមុទ្ធតំ ទុក្ខស្មាតំ វេទមំ ។
យាយ ច ភិក្ខុវេ អវិជ្ជាយ វិជ្ជាស្ស បណ្ឌិតស្ស
យាយ ច តណ្ហាយ សំយុត្តស្ស អយំ កាយោ
សមុទាគតោ សា ទេវ អវិជ្ជា បណ្ឌិតស្ស បហ័តា

មាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ចូររកទាំងឡាយប្រតិបត្តិស្តាប់ ចូរធ្វើទុក
ក្នុងចក្ខុដោយប្រពៃចុះ អថភក្តិនិសំវេនដ្ឋប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួល
ព្រះពុទ្ធដីកព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(៥៥) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា មាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលពាល ដែលអវិជ្ជាណាបិទបាំងទុកផង ដែលតណ្ហាណាប្រកបទុក
ផង ទើបកាយនេះកើតឡើង បុគ្គលពាលមិនបានលះបង់អវិជ្ជាខាង
បំផុតអស់តណ្ហាខាងផង ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុដូចម្តេច មាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលពាល មិនបានប្រព្រឹត្តបុគ្គលពាលរយៈ
ដើម្បីការអស់ខែទុក្ខដោយប្រពៃទេ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលពាល លុះ
បែកប្លាយរាងកាយទៅហើយ កំចូលទៅចាប់បដិសន្ធិកាយ (ផ្សេងទៀត)
កាលបុគ្គលពាលនោះ ចូលទៅចាប់បដិសន្ធិកាយ (ផ្សេងទៀត) រមែង
មិនរួចស្រឡះ ចាកជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រាំទ្រល្អ
សេចក្តីលំបាកកាយលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត អថភក្តិពាល
ថាបុគ្គលពាលនោះ មិនរួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខឡើយ ។ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលជាបណ្ឌិត ដែលអវិជ្ជាណាបិទបាំងទុកផង ដែលតណ្ហាណាប្រកប
ទុកផង ទើបកាយនេះកើតឡើង តែបុគ្គលជាបណ្ឌិត បានលះបង់អវិជ្ជាខាង

សា ០ ឧត្តរា បរិវត្តនា តំ កំស្ស ហេតុ អចរិ
 កំស្សេ បណ្ឌិតោ ប្រាហ្មណ៍យំ សម្មា ទុក្ខត្ថយាយ
 តណ្ហ បណ្ឌិតោ កាយស្ស កេតា ០ កាយុបកោ
 ហោតិ សោ អកាយុបកោ សមាគោ បរិមុត្តតិ
 ជាតិយា ជកយ មរណេ ០ សោកេហិ បរិនិព្វេហិ
 ទុក្ខេហិ តោមនស្សេហិ ទោយាសេហិ បរិមុត្តតិ
 ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។ អយំ ទោ កំស្សេ វិសេសោ
 អយំ អនិច្ចយសោ(១) ឥន្ទ្រនាមរណំ បណ្ឌិតស្ស
 ពារសេ យទិទំ ប្រាហ្មណ៍យកសោតិ ។ ទរមំ ។

(៦០) សាវត្ថុយំ វិហារតិ... បដិច្ចសមុប្បាទក្ខ កេ
 កំស្សេ ទេសេស្សាមិ បដិច្ចសមុប្បាទេ ០ ឆាម្ម កំ
 សុណាម សាទុកំ មនសំការោម កាសិស្សាមិកំ ។
 បរិ កន្តេតិ ទោ តេ កំស្ស កតវកោ បច្ចុស្សេស្សំ ។

១ ឧ.ម. អនិច្ចរហេ ។

ចេញផង ធ្វើវិទ្យាស័កល្អានោះផង ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ បណ្ឌិតបានប្រព្រឹត្តមន្តព្រហ្មចរិយៈ ដើម្បី
 ការអស់នៃទុក្ខដោយប្រកែក ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិត លុបបំបាត់
 កងកាយទៅហើយ មិនចូលទៅជាប់បដិសន្ធិកាយទៀតឡើយ កាល
 បណ្ឌិតនោះ មិនបានចូលទៅជាប់បដិសន្ធិកាយទៀត ដូច្នេះស្រឡះ
 ចាកជំងឺ ជក មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខទូល សេចក្តីលំបាក
 កាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គឺជាគតៈកាលថា
 បណ្ឌិតនោះ រមែងរួចស្រឡះចាកផ្នែកទុក្ខបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ការប្រព្រឹត្តមន្តព្រហ្មចរិយៈណា នេះឯង ជាសេចក្តីវិសេស នេះឯង ជា
 សេចក្តីអនិច្ចរហេ នេះឯងជាសេចក្តីផ្សេងគ្នា នៃបណ្ឌិតនិងកាល ។
 ចប់សូត្រ ទី ៩ ។

(៦០) ទ្រង់គន្លង់ទៅទៀតក្រុងសាវត្ថិ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គឺជាគតៈនិងសំដែងនូវបដិច្ចសមុប្បាទចម្រើនផង(១) នូវបដិច្ចសមុប្បាទចម្រើន(២)
 ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រុងស្តាប់នូវសេចក្តីនោះ ចូរ
 យកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រកែកចុះ គឺជាគតៈនិងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំង
 នោះ ទទួលព្រះរាជដ៏កាព្រះមានព្រះកាតថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

១ ការពើតឡើងនៃហេតុព្រោះអាស្រ័យគ្នា ក្នុងទីនេះសំដៅយកវត្ថុយានអវិជ្ជាជាដើម ។
 ២ សភាវិនិច្ឆ័យនៃហេតុព្រោះអាស្រ័យច្បុយ ។

[២១] កកក ឯតទលោក កកកោ ច កិក្ខុវេ

ធម៌ក្ខុសមុប្បាទោ ជាតិប្បក្ខយោ កិក្ខុវេ ជកមរណំ ឧប្បា

ទោ វ កកកកាចំ អនុប្បាទោ វ កកកកាចំ បិតា វ

សា ធាតុ ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មនិយាមតា ឥន្ទប្បក្ខយតា កំ

កកកកោ អភិសម្ពុជ្ឈតិ អភិសមេតិ អភិសម្ពុជ្ឈិតា

អភិសមេតា អាចិក្ខតិ ទោសេតិ បញ្ញាមេតិ បដ្ឋាមេតិ

វិវេតិ វិកជតិ ឧត្តាចិកកេតិ បស្សជាតិ ចាហ ។

ជាតិប្បក្ខយោ កិក្ខុវេ ជកមរណំ ។ មេ ។ កវប្បក្ខយោ

កិក្ខុវេ ជាតិ ... ឧចាទាធប្បក្ខយោ កិក្ខុវេ កកក ...

កល្យាណបក្ខយោ កិក្ខុវេ ឧចាទាចំ ... វេទនាបក្ខយោ

កិក្ខុវេ កល្យាណ ... ជស្សប្បក្ខយោ កិក្ខុវេ វេទនា ...

[២១] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង

ឡាយ ចុះបដិទ្ធសមុប្បាទធម៌ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជក

មរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ព្រះគាថាគតៈក៏ត្រូវនឹក្តី ព្រះ

គាថាគម្ពីរទាំងកើតឡើងក្តី ធាតុ^(១)នោះ ធម្មដ្ឋិត^(២)នោះ ធម្មនិយាម^(៣)

នោះ ឥន្ទប្បក្ខ័យ^(៤)នោះ តែងបែកនៅជាធម្មតា គាថាគត ត្រាស់ដឹង

យល់ច្បាស់ទូលំយះនោះ លុះត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់ហើយ រើបច្រាប

សំដែង កន្សប់ តែងកាំង បើកឆ្លើយ ចែកវេលា ធ្វើឲ្យរក

ហើយប្រាប់ថែមថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

ជកមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ មេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

ជាតិកើតមាន ព្រោះគតជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គតកើតមាន

ព្រោះធាតុទាំងបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធាតុទាំងកើតមាន

ព្រោះកល្យាណជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កល្យាណកើតមាន ព្រោះ

វេទនាជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនាកើតមាន ព្រោះជស្សៈ

១ សភាវនៈធម៌ដែលជាតូបក្ខ័យ ហៅថា ធាតុ ។ ២ ធម៌តើឡើងអំពីបច្ច័យ អាស្រ័យ
គ្នាហើយបែកនៅ ហៅថា ធម្មដ្ឋិត ។ ៣ បច្ច័យដែលកំណត់នូវធម៌ ហៅថា ធម្មនិយាម ។
៤ បច្ច័យនៃធម៌មានជកមរណៈ គឺដើមនេះ ហៅថា ឥន្ទប្បក្ខ័យ ។

អភិសមធម៌បុព្វបទ អភិសមធម៌ បដិច្ចសមុប្បាទោ

សឡាយនធម្មច្ចយា កិក្ខុវេ សឡោ ... តាម្បមម្បច្ច-
 យា កិក្ខុវេ សឡាយនធម៌ ... វិញ្ញាណម្បច្ចយា កិក្ខុវេ
 តាម្បម ... សន្តាម្បច្ចយា កិក្ខុវេ វិញ្ញាណ ... អវិជ្ជា-
 មច្ចយា កិក្ខុវេ សន្តាម ឧបាទាន វា តថាគតាធំ
 អនុបាទាន វា តថាគតាធំ មិតា វ សា បាតុ
 ធម្មជ្ជិតតា ធម្មនិយាមតា ឥនធម្មច្ចយតា តំ តថាគតា
 អភិសមុជ្ឈតិ អភិសមេតិ អភិសមុជ្ឈតា អភិសមេតា
 អាចិត្តតិ នេសេតិ មញ្ញមេតិ មជ្ឈមេតិ វិវេតិ វិកដតិ
 ឧត្តាធិករេតិ បស្សថាតិ បាហ ។ អវិជ្ជាមច្ចយា
 កិក្ខុវេ សន្តាម ។ ឥតិ ទោ កិក្ខុវេ យា តត្រ
 តថតា អវិគតតា អនញ្ញតតា ឥនធម្មច្ចយតា អយំ
 វុត្តតិ កិក្ខុវេ បដិច្ចសមុប្បាទោ ។

អភិសមធម៌បុព្វបទ អភិសមធម៌ បដិច្ចសមុប្បាទោ

ជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥស្សរភិក្ខុទាន ព្រោះសឡាយនៈ
 ជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សឡាយនៈភិក្ខុទាន ព្រោះតាម
 ប្រជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តាមប្រភេទ ព្រោះវិញ្ញាណ
 ជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណភិក្ខុទាន ព្រោះសន្តាម
 ជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សន្តាមទាំងឡាយភិក្ខុទាន ព្រោះ
 អវិជ្ជាជាបច្ច័យ ព្រោះភាគភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះភាគមិនទាន់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្តី ធាតុនោះ ធម្មជ្ជិតនោះ ធម្មនិយាមនោះ ឥនធម្មច្ច័យនោះ តែងបិក
 ទៅជាធម្មតា ភាគភិក្ខុ ក្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់ ខ្ញុំបច្ច័យនោះ លុះ
 ក្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់ហើយ ទើបប្រាប់ សំដែង ពន្យល់ តែងតាំង
 ចែកចង្ហាញ បែកបែក ធ្វើឲ្យរាក់ ហើយប្រាប់ថែមថា អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរមើលចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សន្តាមទាំងឡាយភិក្ខុទាន ព្រោះ
 អវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតិណា ជាបេសពិត
 ទៀងទាត់ មិនប្រែប្រួល មានសភាវៈនេះជាបច្ច័យ ក្នុងធម៌នោះ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

[៦៦] តាតមេ ច កិក្ខុវេ បដិទូសមុប្បន្នា ធម្មា
 ជនមរណំ កិក្ខុវេ អនិទ្ធី សន្តតំ បដិទូសមុប្បន្នំ ឧយ-
 ធម្មំ វយធម្មំ វិកកធម្មំ ធិរោធម្មំ ។ ជាតិ កិក្ខុវេ
 អនិទ្ធា សន្តតា បដិទូសមុប្បន្នា ឧយធម្មា វយធម្មា
 វិកកធម្មា ធិរោធម្មា ។ ករោ កិក្ខុវេ អនិទ្ធា
 សន្តតា បដិទូសមុប្បន្នា ឧយធម្មា វយធម្មា វិកក-
 ធម្មា ធិរោធម្មា ។ ឧតាធានំ កិក្ខុវេ ។ បេ ។ តណ្ហា
 កិក្ខុវេ... វេធា កិក្ខុវេ... ជេស្សា កិក្ខុវេ... សណ្ឋាយ-
 តំ កិក្ខុវេ... បាម្របំ កិក្ខុវេ... វិញ្ញាណំ កិក្ខុវេ...
 សង្ខារ កិក្ខុវេ... អវិជ្ជា កិក្ខុវេ អនិទ្ធា សន្តតា បដិ-
 ទូសមុប្បន្នា ឧយធម្មា វយធម្មា វិកកធម្មា ធិរោធម្មា
 ធម្មា ។ ភេ វុទ្ធី កិក្ខុវេ បដិទូសមុប្បន្នា ធម្មា ។

[៦៦] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិទូសមុប្បន្នធម៌ទាំងឡាយ
 កើតដូចអ្នក ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ជនមរណៈ មិនទៀង ជាធម្មជាតិដែល
 បច្ច័យប្រជុំពាក់តែង កើតព្រោះកាស្រ័យបច្ច័យ ជាធម្មជាតិកើតអស់ជា
 ធម្មតា សូន្យជាធម្មតា វិនាសជាធម្មតា លេក់ជាធម្មតា ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ជាតិ មិនទៀង ជាធម្មជាតិដែលបច្ច័យប្រជុំពាក់តែង កើត
 ព្រោះកាស្រ័យបច្ច័យ ជាធម្មជាតិកើតអស់ជាធម្មតា សូន្យជាធម្មតា
 វិនាសជាធម្មតា លេក់ជាធម្មតា ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កត មិនទៀង
 ជាសភាវៈដែលបច្ច័យប្រជុំពាក់តែង កើតព្រោះកាស្រ័យបច្ច័យ ជាសភាវៈ
 កើតអស់ជាធម្មតា សូន្យជាធម្មតា វិនាសជាធម្មតា លេក់ជាធម្មតា ។
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាទាន ។ បេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហា ...
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ វេធា ... ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ជេស្សៈ ...
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ សណ្ឋាយកនៈ ... ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បាម-
 ្រប ... ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ ... ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ
 សង្ខារទាំងឡាយ ... ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អវិជ្ជា មិនទៀង ជាធម្មជាតិ
 ដែលបច្ច័យប្រជុំពាក់តែង កើតព្រោះកាស្រ័យបច្ច័យ ជាធម្មជាតិកើត
 អស់ជាធម្មតា សូន្យជាធម្មតា វិនាសជាធម្មតា លេក់ជាធម្មតា ។ ម្ចាស់
 កិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយហៅថា បដិទូសមុប្បន្នធម៌ ។

(b៣) យតោ ទោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សវកស្ស អយេក្ក
 បដិទ្ធសមុប្បាទោ ភមេ ច បដិទ្ធសមុប្បាទោ ធម្មា
 យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយេ សុទ្ធិដ្ឋា ហោន្តិ សោ វ បុព្វន្តិ
 វា ឧបដាវិស្សតិ^(១) អហោសី ទុ ទ្វាហំ អតីតមទ្ធានំ
 នទុ ទោ អហោសី អតីតមទ្ធានំ កី ទុ ទោ អហោសី
 អតីតមទ្ធានំ កាចំ ទុ ទោ អហោសី អតីតមទ្ធានំ
 កី ហុត្វា កី អហោសី ទុ ទ្វាហំ អតីតមទ្ធា-
 នន្តិ អបរន្តិ វា ឧបដាវិស្សតិ កវិស្សមិ ទុ ទ្វាហំ
 អនាគតមទ្ធានំ នទុ ទោ កវិស្សមិ អនាគតមទ្ធានំ
 កី ទុ ទោ កវិស្សមិ អនាគតមទ្ធានំ កាចំ ទុ ទោ
 កវិស្សមិ អនាគតមទ្ធានំ កី ហុត្វា កី កវិស្សមិ ទុ
 ទ្វាហំ អនាគតមទ្ធានន្តិ ឯតវហំ វា បទុប្បន្នំ អទ្ធានំ
 អជ្ឈត្តំ កាចំកាចំ កវិស្សតិ អហំ ទុ ទោស្មំ ទោ ទុ
 ទោស្មំ កី ទុ ទោស្មំ កាចំ ទុ ទោស្មំ អយំ ទុ
 ទោ សក្កោ កុតោ អាកតោ សោ កុហំ កាមី
 កវិស្សតីតិ ទេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ តំ កិស្ស ហេតុ

១ ឧ.ប. បដិវាស្សតិ ។

(៦៣) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ កាលណា អវិយសាវកបានឃើញ
 ខួបដ៏ទូលសមុប្បាទនិមន្ត ខួបដ៏ទូលសមុប្បាទនិមន្ត ដោយប្រក
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់តាមពិត អវិយសាវកនោះ មិនចំពោះការត្រូវផុត
 ខាងដើម គឺខ្លួនក្នុងអតីតកាលថា អាក្ខអញបានកើតហើយក្នុងអតីតកាល
 ដែរឬហ្ន៎ អាក្ខអញមិនបានកើតក្នុងអតីតកាលទេឬហ្ន៎ អាក្ខអញបាន
 កើតហើយក្នុងអតីតកាល ដូចម្តេចហ្ន៎ អាក្ខអញបានកើតហើយក្នុង
 អតីតកាល ដោយប្រការដូចម្តេចហ្ន៎ អាក្ខអញកើតជាអ្វី ហើយបានកើត
 ជាអ្វី ក្នុងអតីតកាលហ្ន៎ ដូច្នេះក្តី ចំពោះការត្រូវផុតខាងចុង គឺខ្លួន
 ក្នុងអនាគតកាលថា អាក្ខអញនឹងកើតក្នុងអនាគតកាលដែរឬហ្ន៎ អាក្ខ
 អញនឹងមិនកើតក្នុងអនាគតកាលទេឬហ្ន៎ អាក្ខអញនឹងកើតក្នុងអនាគត-
 កាលដូចម្តេចហ្ន៎ អាក្ខអញនឹងកើតក្នុងអនាគតកាល ដោយប្រការដូច
 ម្តេចហ្ន៎ អាក្ខអញនឹងកើតជាអ្វី ហើយកើតជាអ្វី ទៅក្នុងអនាគតកាល
 ហ្ន៎ ដូច្នេះក្តី មិនមានសេចក្តីនឿយឆ្ងល់ ចំពោះខ្លួនក្នុង (ខួបសេ
 ខួប) ក្នុងបទុប្បាទកាលដ៏ទូលនេះថា អាក្ខអញមានដែរឬហ្ន៎ អាក្ខអញ
 មិនមានទេឬហ្ន៎ អាក្ខអញមានដូចម្តេចហ្ន៎ អាក្ខអញមានដោយប្រការ
 ដូចម្តេចទៅហ្ន៎ សត្វនេះមកពីណាហ្ន៎ សត្វនោះនឹងទៅកើតក្នុងទីណា
 ហ្ន៎ ដូច្នេះក្តី ហេតុនេះទៅមិនមានឡើយ ដំណើរនោះ កើតព្រោះហេតុ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ខំតាវវិទ្យា

គឺជា ហិ កិក្ខុវេ អរិយស្សាវតស្ស អយេត្វ បដិទ្ធ-
សមុប្បាទោ ឥមេ ច បដិទ្ធសមុប្បន្នា ធម្មា យថាភូតំ
សមុប្បត្តាយ សុខិដ្ឋានំ ។ នសមំ ។

អាហារវិទ្យា វិនិយោ ។

ធម្ម វិទ្យានំ

អាហារនក្កនេត្វា

ទ្វេ ច សមណាប្រាហ្មណ

កត្វាននោត្ថំ ធម្មកដិកំ

អចេលំ វិមុត្តេស្វរេ ច

ពាលបណ្ឌិតេវា(១)

នសមោ បច្ចយេន ចាតិ ។

១ ឧ.ម. ពាលេន បណ្ឌិតោ ធម៌ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខំតាវវិទ្យា

ដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុជាឱក្ខាយ ព្រោះថា ព្រះអរិយសាវ័កទានឃើញ
នូវបដិទ្ធសមុប្បាទធម៌នេះផង នូវបដិទ្ធសមុប្បន្នធម៌នេះផង ដោយប្រកែក
ដោយប្រាជ្ញាជំនុំគ្នាតាមពិត ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ អាហារវិទ្យា ទី ២ ។

បញ្ជីនៃអាហារវិទ្យាតោះ គឺ

និយាយអំពីអាហារ ១ អំពីមោលិយផ្សេងៗ ១ អំពីសមណៈ

និងប្រាហ្មណ៍ ២ រឿង អំពីកត្វាននោត្ថ ១ អំពីធម្មដិក ១

អំពីអចេលភស្តុប ១ អំពីវិមុត្តេស្វរេវាដក ១ អំពីពាល

និងបណ្ឌិត ១ អំពីបច្ចយេន ១ ត្រូវជា ១០ ។

ទសពលវគ្គ

[២៤] សាវត្ថុយំ វិហាតិ ... ឧសភលសមដ្ឋាកតោ

កិត្យាវេ តថាគតោ ចត្វាហំ ច វេសារដ្ឋេហំ សមដ្ឋាក-
 តោ អាសកណ្ណំ បដិជាបាតិ បុរិសាសុ សីហនាធំ
 ឧទតិ ព្រហ្មចក្ខំ បរវត្ថុតំ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស
 សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អនុត្តរោ ឥតិ វេទនា
 ឥតិ វេទនាយ សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ អនុត្តរោ
 ឥតិ សញ្ញា ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ
 អនុត្តរោ ឥតិ សង្ខារ ឥតិ សង្ខារំ សមុទយោ
 ឥតិ សង្ខារំ អនុត្តរោ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញា-
 ណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អនុត្តរោ
 ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បាទា ឥទំ
 ឧប្បជ្ជតិ ឥមស្មី អសតិ ឥទំ ឧ ហោតិ ឥមស្ស
 ឱរោជា ឥទំ ឱរជ្ជតិ យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ

ទសពលវគ្គ

[៦៦] ព្រះមានព្រះភាគ ព្រង់ឥន្ទ្រានីតព្រង់សាវត្ថុ ...

ម្ចាស់កិត្យាវេចំឡាយ ព្រះកថាគប្រកបដោយកម្លាំង ១០ ធន ប្រកប
 ដោយវេសារដ្ឋេហំ^(១) ២ ឥត វេទនាបច្ចេកវិទ្យាដ៏ប្រសើរ បង្ខំខ្លួន
 សីហនាឧត្តរក្នុងចរិស៍ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឱ្យប្រព្រឹត្តទៅជា រូបដូច្នេះ
 ហេតុជាទីកើតឡើងនៃរូបដូច្នេះ សេចក្តីលេងនៃរូបដូច្នេះ វេទនាដូច្នេះ
 ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវេទនាដូច្នេះ សេចក្តីលេងនៃវេទនាដូច្នេះ សញ្ញា
 ដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃសញ្ញាដូច្នេះ សេចក្តីលេងនៃសញ្ញាដូច្នេះ
 សង្ខារចំឡាយដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើង នៃសង្ខារចំឡាយដូច្នេះ
 សេចក្តីលេងនៃសង្ខារចំឡាយដូច្នេះ វិញ្ញាណដូច្នេះ ហេតុជាទី
 កើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ សេចក្តីលេងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ កាលបើ
 ធម្មជាតិមាន ធម្មជាតិមានដែរ ព្រោះការកើតឡើងនៃធម្មជាតិ
 នេះ ទើបធម្មជាតិមានកើតឡើងដែរ កាលបើធម្មជាតិមានមិនមាន ធម្ម-
 ជាតិមានកើតឡើងដែរ ព្រោះការលេងទៅនៃធម្មជាតិ ទើបធម្មជាតិ
 នេះលេងទៅដែរ គឺជាសង្ខារចំឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ

១ សេចក្តីញៀវា ។

សង្ខារប្បទូយា វិញ្ញាណំ ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ តេវ អសេសវិភក្ខនិកោតា សង្ខារនិកោតា សង្ខារនិកោតា វិញ្ញាណនិកោតា ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និកោតា ហោតីតិ ។ បឋមំ ។

(៦៨) សាវគ្គិយំ វិហាតិ ... ទសតលសមញ្ញាគតោ កិក្ខុវេ តតាគតោ ទត្ថហំ ទ វេសារដ្ឋេហំ សមញ្ញាគតោ អាសកណ្ណានំ បដិជាតាតិ បរិសាសុ សីហនានំ ទទតិ ព្រហ្មចក្កំ បរត្ថតិ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អត្ថន្តមោ ឥតិ វេទនា ឥតិ វេទនាយ សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ អត្ថន្តមោ ឥតិ សញ្ញា ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ អត្ថន្តមោ ឥតិ សង្ខារ ឥតិ សង្ខារំ សមុទយោ ឥតិ សង្ខារំ អត្ថន្តមោ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្ថន្តមោ ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ

វិញ្ញាណភិក្ខុនាម ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ មេ ។ ការកើតឡើងក្រោម ខែនត្តិទុក្ខចំណងសង្ខារ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ការលក់នៃសង្ខារព្រោះ ការវិនាសនិងការលក់នៃសេសសល់ ខែអវិជ្ជា ការលក់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលក់នៃសង្ខារ ។ មេ ។ ការលក់នៃនត្តិទុក្ខចំណងសង្ខារ រមែង មានយ៉ាងនេះ ។ បេសូត្រ ទី ១ ។

(៦៩) ត្រង់នឹងនាទីក្រុងសាវគ្គិ ... ម្ចាស់កិក្ខុចំណងឡាយ ព្រះរាជាគប្បកបដោយកម្លាំង ១០ ផង ប្រកចោយវេសារដ្ឋេហំ ៤ ផង រមែងប្តេជ្ញាខ្ញុំហ៊ានប្រសើរ បរិទ្ធិសីហនាទុក្ខកិក្ខុបរិស័ទ ញ៉ាំង ព្រហ្មចក្រៈប្រព្រឹត្តទៅជា បូជ្ឈន្ទៈ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃបូជ្ឈន្ទៈ សេចក្តីលក់នៃបូជ្ឈន្ទៈ វេទនាដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវេទនាដូច្នេះ សេចក្តីលក់នៃវេទនាដូច្នេះ សញ្ញាដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃសញ្ញា ដូច្នេះ សេចក្តីលក់នៃសញ្ញាដូច្នេះ សង្ខារចំណងឡាយដូច្នេះ ហេតុជា ទីកើតឡើងនៃសង្ខារចំណងឡាយដូច្នេះ សេចក្តីលក់នៃសង្ខារចំណងឡាយ ដូច្នេះ វិញ្ញាណដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ សេចក្តី លក់នៃវិញ្ញាណដូច្នេះ កាលបើធម្មជាតិមាន ធម្មជាតិមានក៏មាន ដែរ ព្រោះការកើតឡើងនៃធម្មជាតិមាន ទើបធម្មជាតិមានក៏មានដែរ

អភិសមធម៌សុទ្ធស្ន ទស្សនវិញ្ញាណ ធម៌សុទ្ធស្ន

ឥមស្មី អសតិ ឥទ្ធិ ឧ ហោតិ ឥមស្មី ធិរោតា ឥទ្ធិ
ធិរុជ្ឈតិ យទិទ្ធិ អវិជ្ជាបទ្ធយា សង្ខារ សង្ខារបទ្ធយា
វិញ្ញាណំ ។ មេ ។ ឋវមេតស្ស កោវលស្ស ធុត្តត្ថុទ្ធស្ស
សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ តេវ អវិសសវិភក្កធិរោតា
សង្ខារធិរោតា សង្ខារធិរោតា វិញ្ញាណធិរោតា ។ មេ ។
ឋវមេតស្ស កោវលស្ស ធុត្តត្ថុទ្ធស្ស ធិរោតា ហោតិ ។

(៦៦) ឋវំ ស្វាគ្គាតោ ភិក្ខុវេ មយោ ធម្មោ
ទុក្ខានោ វិវដ្តោ មកាសិកោ ចិន្ទបិលោតិកោ ។
ឋវំ ស្វាគ្គាតោ ចោ ភិក្ខុវេ មយោ ធម្មោ ទុក្ខានោ
វិវដ្តោ មកាសិកោ ចិន្ទបិលោតិកោ អលមេវ សង្ខាបទ្ធ
ធិតេន កុលបុគ្គេន វិរិយំ អារម្មណំ តាមំ តតោ
ច ឧហារុ ច អដ្ឋិ ច អវស្សតុ សរិវេ ឧប-
សុស្សតុ មិសលោហិតំ យទ្ធិ បុរិសត្ថាមេន បុរិសវិ-
យេន បុរិសបរត្ថាមេន បត្តត្ថំ ឧ តំ អនាបុណិកា

អភិសមធម៌សុទ្ធស្ន ទស្សនវិញ្ញាណ ធម៌សុទ្ធស្ន

កាលបើចម្បងនេះមិនមាន ចម្បងនេះគឺជាធម៌នេះ ព្រោះកាលបើ
នៃចម្បងនេះ មើលចម្បងនេះកាលបើនេះ គឺជាសង្ខារទាំងឡាយកើត
មាន ព្រោះអំពីថ្នាក់ចម្បង ព្រោះធម៌នេះ ព្រោះសង្ខារទាំងឡាយ
។ មេ ។ កាលបើកើតឡើងច្រើន នៃធម៌ទាំងអស់នេះ មើលធម៌នេះយ៉ាង
នេះ ។ កាលបើនៃសង្ខារ ព្រោះកាលបើនៃសង្ខារនិងកាលបើនៃសស
សល់នៃអំពី កាលបើនៃវិញ្ញាណ ព្រោះកាលបើនៃសង្ខារ ។ មេ ។
កាលបើនៃធម៌ទាំងអស់នេះ មើលធម៌នេះយ៉ាងនេះ ។

(៦៦) មូលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគេកត់សំដែងហើយដោយ
ប្រពៃ គេកត់ បានបើក បានប្រកាស ឱ្យដឹង ដូចជាកំណត់សំគាល់
ដែលគេកត់ហើយ យ៉ាងនេះ ។ មូលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែល
គេកត់សំដែងហើយដោយប្រពៃ គេកត់ បានបើក បានប្រកាស ឱ្យ
ដឹង ដូចជាកំណត់សំគាល់ដែលគេកត់ហើយ យ៉ាងនេះ កុលបុគ្គដែល
បួសហើយព្រោះសង្ខារ ឬវិញ្ញាណ ឬសេចក្តីក្លាយ (ប្រកប
ដោយឥន្ទ្រ ៦) ក៏ ស្បែក ១ សរសៃ ១ ផ្ចិត ១ ចូលសំនេរចុះ ឯសាច់
ឈាមក្នុងសរសៃ ច្រើនស្រទាប់ចុះ កុណាជាគណនា ដែលបុគ្គល
គប្បីដល់ដោយកម្លាំងរបស់បុរស ដោយសេចក្តីក្លាយ របស់បុរស
ដោយសេចក្តីប្រើប្រាស់របស់បុរស មើលទាំងដល់នូវកុណាជាគណនា

បុរិសស្ស វិរិយស្ស សណ្ឋានំ កិវិប្បត្តតំ ។ ធុត្ថំ

កិក្ខុវេ កុសីនោ វិហារតំ វេតិកន្តោ ចាមកេហំ

អកុសលេហំ ធម្មេហំ មហន្តក្ខុ សនត្ថំ បរិហា-

មេតិ ។ អារទ្ធវិរិយោ ច ។ ទា កិក្ខុវេ សុទ្ធំ វិហារតំ

បរិក្ខោ ចាមកេហំ អកុសលេហំ ធម្មេហំ មហន្តក្ខុ

សនត្ថំ បរិបូរេតិ ។ ឧ កិក្ខុវេ ហំនេន អកុស្ស បត្តិ

ហោតិ អក្កេន ច ។ ទា^(១) អកុស្ស បត្តិ ហោតិ ។ មណ្ឌ-

បេយ្យមិទំ កិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ សត្វា សមុទ័ក្ខកោ ។

១ ឧ. ឧ. អក្កេន ច ។ ទា កិក្ខុវេ ។

និទមិទត្យបំបុរិសេចក្កិក្ខុយាមរបេសំបុរិសេវ្យេន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-

ឡាយ បុគ្គលខ្ញុំលម្អិត រមែងច្រឡំច្រឡំដោយអកុសលធម៌

ដ៏លាមក នៅជាទុក្ខ ថែមទាំងញ្ញាតិប្រយោជន៍ខ្លួនដឹងឲ្យសាបសូន្យ

ទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកបុគ្គលដែលមានក្បាយមតិវិធី

រមែងស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ដ៏លាមក នៅជាសុខ ថែមទាំងញ្ញាតិ

ប្រយោជន៍ខ្លួនដឹងឲ្យរិច្ចសិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការដល់នូវ

គុណវិសេសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់^(១) ដោយឥន្ទ្រិយដ៏ជោគចាច^(២) រមែងមិនមាន

ទេ ការដល់នូវគុណវិសេសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយឥន្ទ្រិយដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់រឹប

មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រហូចរិយៈនេះ ជាធម្មជាតិជ្រៅថ្លា

គួរក្រេចផឹក ព្រោះព្រះសាស្តាមាននៅចំពោះមុខ ។

១ សំដៅលក្ខណៈអរហន្តផល ។ ២ សំដៅឈាតិឥន្ទ្រិយទាំង ៥ មានសទ្ធាជាដើម ។

[៦៧] តស្មាភិហា ភិក្ខុវេ វិយ អាភេជ អប្បន្តស្ស

មគ្គិយា អននិកតស្ស អនិកមាឃ អសច្ច្យាតស្ស

សច្ច្យាភិវិយាយ ឯវំ តោ អយំ អម្ពានំ ចព្វជ្ជា អវិភាតា

អវត្តា កវិស្សតិ សធាស ឧទ្រយា យេសំ(១) មយំ

បរិកុញ្ញាម ចីវរមិណ្ឌុចាតសេនាសនកិលានប្បច្ចយកេ-

សជ្ជបរិក្ការំ តេសំ តេ តាវា អម្ពេសុ មហាប្បលា កវិ-

ស្សន្តិ មហាជំសិសាភិ ឯវំ ហិ វេ ភិក្ខុវេ សិក្ខុតត្ថំ ។

អត្ថត្ថំ វា ហិ ភិក្ខុវេ សម្មស្សមាទេន អលមេវ អប្ប-

មាទេន សម្មាទេតុំ ។ បរត្ថំ វា ហិ ភិក្ខុវេ សម្មស្ស-

មាទេន អលមេវ អប្បមាទេន សម្មាទេតុំ ។ ឧកយត្ថំ

វា ហិ ភិក្ខុវេ សម្មស្សមាទេន អលមេវ អប្បមាទេន

សម្មាទេតុន្តិ ។ ទុតិយំ ។

[៦៧] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកតាំងឡាយ
 ចូរព្រមគ្នាប្រកាសបញ្ជីក្សយាម ដើម្បីការផល់ទូរគុណធម៌ដែលមិនទាន់បាន
 ផល ដើម្បីការក្រោសវិនិច្ឆ័យទូរគុណធម៌ដែលមិនទាន់បានក្រោសវិនិច្ឆ័យ ដើម្បី
 ការធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ទូរគុណធម៌ ដែលមិនទាន់បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ក្នុង
 សាសនានេះ ដោយគិតយ៉ាងនេះថា បច្ចុប្បន្នយើងតាំងឡាយនេះ
 មិនមែនរឿង មិនមែនផតផលទេ មែនប្រកបដោយផល ប្រកបដោយ
 សេចក្តីចម្រើន ព្រោះថា យើងតាំងឡាយ បរិភោគ នូវចីវរ បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ និងកិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ការ របស់ដទៃតាំងឡាយណា
 កាប្លង់តាំងនោះ ចំពោះយើងតាំងឡាយ របស់ដទៃតាំងនោះ និងមាន
 ផលច្រើន មានការសង្ស័យច្រើន ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ
 អ្នកតាំងឡាយអប្បសិក្សយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គល
 កាលឃើញច្បាប់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ក្នុងកញ្ចប់ភិក្ខុតាំងឡាយច្បាប់
 ប្លង់ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គលកាល
 ឃើញច្បាប់ នូវប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដទៃ ក្នុងកញ្ចប់ភិក្ខុតាំងឡាយ
 ច្បាប់ប្លង់ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គល
 កាលឃើញច្បាប់នូវប្រយោជន៍តាំងពីរ ក្នុងកញ្ចប់ភិក្ខុតាំងឡាយច្បាប់ប្លង់
 ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(៦៨) សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... ជាងតោហំ កំក្ការេ

មស្សតោ អាសវាធំ ខយំ វិហារិ ចោ អជាងតោ ចោ
អមស្សតោ ។ កំក្ការេ កំក្ការេ ជាងតោ កំ មស្សតោ
អាសវាធំ ខយោ ហោតិ ។ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស ស.
មុទយោ ឥតិ រូបស្ស អនុត្តរោ ។ បេ ។ ឥតិ វេទនា
។ បេ ។ ឥតិ សញ្ញា ។ បេ ។ ឥតិ សង្ខារ ។ បេ ។
ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញា.
ណស្ស អនុត្តរោតិ ។ ឯវិ ចោ កំក្ការេ ជាងតោ ឯវិ
មស្សតោ អាសវាធំ ខយោ ហោតិ ។

(៦៩) យម្យំ កំ កំក្ការេ ខយស្មិ ខយេ ញាណំ

កម្យំ សឧបទិសំ វិហារិ ចោ អឧបទិសំ ។
កា ច កំក្ការេ ខយេ ញាណស្ស ឧបទិសា ។

[៦៨] ប្រទ័វន៍ទៅដំបូងសាវត្ថុ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

កថាគតោលថា កិរិយាអស់ទៅនៃអាសវៈ ចំពោះវត្ថុបុគ្គល ដែលដឹង
ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ មិនពោល ចំពោះបុគ្គល ដែលមិនដឹងច្បាស់
មិនឃើញច្បាស់ទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលកាលដឹងអ្វី កាល
ឃើញអ្វី ទើបមានការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ បុគ្គលដឹងឃើញថា រូប
ដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃរូបដូច្នេះ សេចក្តីលេចនៃរូបដូច្នេះ ។ បេ ។
វេទនាដូច្នេះ ។ បេ ។ សញ្ញាដូច្នេះ ។ បេ ។ សង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ
។ បេ ។ វិញ្ញាណដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ សេចក្តី
លេចនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹងយ៉ាងនេះ
កាលឃើញយ៉ាងនេះឯង ទើបមានការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។

[៦៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលធម៌^(១)ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃ
អាសវៈកើតឡើងហើយ ខយញ្ញាណ^(២)ណា កើតឡើងដែរ កថាគត
ពោលថា ខយញ្ញាណនោះ ប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមាន
ហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃខយញ្ញាណ កើតដូចម្តេច ។

១ ធម៌នៃអហានសីល ។ ២ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈ ធម៌នៃ
ចង្អុលញ្ញាណ ។

វិមុត្តិភិក្ខុស្ស វចនីយំ ។ វិមុត្តិម្យាមំ(១) កិក្ខុវេ សឧបទិសំ
 វេទានិ ឆោ អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ វិមុត្តិយា ឧបទិ-
 សា ។ វិកោតិក្ខុស្ស វចនីយំ ។ វិកោតម្យាមំ កិក្ខុវេ សឧ-
 បទិសំ វេទានិ ឆោ អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ វិកោតស្ស
 ឧបទិសា ។ វិគ្គិណិក្ខុស្ស វចនីយំ ។ វិគ្គិណម្យាមំ កិក្ខុវេ
 សឧបទិសំ វេទានិ ឆោ អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ
 វិគ្គិណយ ឧបទិសា ។ យថាភូតញ្ញាណទស្សនម្ពិស្ស
 វចនីយំ ។ យថាភូតញ្ញាណទស្សនម្យាមំ កិក្ខុវេ សឧ-
 បទិសំ វេទានិ ឆោ អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ យ-
 ថាភូតញ្ញាណទស្សនស្ស ឧបទិសា ។ សមាទិក្ខុស្ស
 វចនីយំ ។ សមាទិម្យាមំ កិក្ខុវេ សឧបទិសំ វេទានិ

១ វ.ប. វិមុត្តិម្យាមំ ។

ឆប្បវ្វេយថា វិមុត្តិភិក្ខុស្ស ជាហេតុ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទិក្ខុយ ភជា-
 ភកោតេយថា វិមុត្តិប្រកបដោយហេតុ មិនពេលថា មិនមានហេតុទេ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុវេទិក្ខុយ ចុះហេតុនៃវិមុត្តិ កើតដូចម្តេច ។ ឆប្បវ្វេយថា វិកោត-
 ភិក្ខុ ជាហេតុ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទិក្ខុយ ភជាភកោតេយថា វិកោតប្រកប
 ដោយហេតុ មិនពេលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទិក្ខុយ
 ចុះហេតុនៃវិកោត កើតដូចម្តេច ។ ឆប្បវ្វេយថា វិគ្គិណញ្ញាណទិក្ខុវេ
 ស្ស(១)ជាហេតុ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទិក្ខុយ ភជាភកោតេយថា វិគ្គិណ-
 ញ្ញាណប្រកបដោយហេតុ មិនពេលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់
 កិក្ខុវេទិក្ខុយ ចុះហេតុនៃវិគ្គិណញ្ញាណ កើតដូចម្តេច ។ ឆប្បវ្វេយថា
 យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈគឺត្រណៃវេស្សន(២) ជាហេតុ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទិ-
 ក្ខុយ ភជាភកោតេយថា យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ ប្រកបដោយហេតុ
 មិនពេលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទិក្ខុយ ចុះហេតុនៃយថា-
 ភូតញ្ញាណទស្សនៈ កើតដូចម្តេច ។ ឆប្បវ្វេយថា សមាទិ ជាហេតុ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុវេទិក្ខុយ ភជាភកោតេយថា សមាទិប្រកបដោយហេតុ

១ ពោធិលំញ្ញាណទិក្ខុ ។ គឺ កិក្ខុវេទិក្ខុញ្ញាណ ។ អនុវេទិក្ខុវេទិក្ខុញ្ញាណ ។ មុក្ខិ-
 វេទិក្ខុញ្ញាណ ។ សង្ខារញ្ញាណ ។ ។ ២ ពោធិលំញ្ញាណទិក្ខុ ។ គឺ សង្ខារញ្ញាណ
 ញ្ញាណ ។ ក្នុងវិកោតញ្ញាណ ។ សម្មសញ្ញាណ ។ មុត្តាមុត្តាណ ។ (អនុវេទិ) ។

នោ អនុបដិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ សមាជិស្ស
 ឧបទិសា ។ សុខន្តិស្ស វចនីយំ ។ សុខម្យហំ
 កិក្ខុវេ សឧបទិសំ វនាមិ នោ អនុបដិសំ ។ កា ច
 កិក្ខុវេ សុខស្ស ឧបទិសា ។ បស្សន្តិស្ស វចនី-
 យំ ។ បស្សន្តិម្យហំ កិក្ខុវេ សឧបទិសំ វនាមិ នោ
 អនុបដិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ បស្សន្តិយា ឧបទិសា ។
 បីតិស្ស វចនីយំ ។ បីតិម្យហំ កិក្ខុវេ សឧបទិសំ
 វនាមិ នោ អនុបដិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ បីតិយា
 ឧបទិសា ។ ចាមុជ្ឈន្តិស្ស វចនីយំ ។ ចាមុជ្ឈម្យហំ
 កិក្ខុវេ សឧបទិសំ វនាមិ នោ អនុបដិសំ ។ កា
 ច កិក្ខុវេ ចាមុជ្ឈស្ស ឧបទិសា ។ សទ្ធាតិស្ស
 វចនីយំ ។ សទ្ធាម្យហំ កិក្ខុវេ សឧបទិសំ វនាមិ នោ
 អនុបដិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ សទ្ធាយ ឧបទិសា ។

មិនោភោគោ មិនមាឌោហោ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃ
 សមាជិ តើដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា សុខៈ ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គង់គភ៌ពោលថា សុខៈប្រកបដោយហេតុ មិនោភោគោ
 មិនមាឌោហោ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃសុខៈ តើដូចម្តេច ។
 ឆ្លើយថា បស្សន្តិ ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គភ៌ពោល
 ថា បស្សន្តិប្រកបដោយហេតុ មិនោភោគោ មិនមាឌោហោ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃបស្សន្តិ តើដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា
 បីតិ ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គភ៌ពោលថា បីតិប្រកប
 ដោយហេតុ មិនោភោគោ មិនមាឌោហោ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះហេតុនៃបីតិ តើដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា ចាមុជ្ឈៈ ជាហេតុ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គភ៌ពោលថា ចាមុជ្ឈៈប្រកបដោយហេតុ មិន
 ោភោគោ មិនមាឌោហោ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃចាមុជ្ឈៈ
 តើដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា សទ្ធា ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គង់គភ៌ពោលថា សទ្ធាប្រកបដោយហេតុ មិនោភោគោ មិនមាឌោ
 ហោ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃសទ្ធា តើដូចម្តេច ។

ទុក្ខន្តិស្ស វចនីយំ ។ ទុក្ខម្យាហំ ភិក្ខុវេ សឧបទិសំ
 វធាមិ ។ នោ អនុបទិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខស្ស
 ឧបទិសា ។ ជាតិតិស្ស វចនីយំ ។ ជាតិម្យាហំ ភិក្ខុវេ
 សឧបទិសំ វធាមិ ។ នោ អនុបទិសំ ។ កា ច
 ភិក្ខុវេ ជាតិយា ឧបទិសា ។ ករោតិស្ស វចនីយំ ។
 កវម្យាហំ ភិក្ខុវេ សឧបទិសំ វធាមិ ។ នោ អនុបទិសំ ។
 កា ច ភិក្ខុវេ កវស្ស ឧបទិសា ។ ទុច្ចាធានន្តិស្ស
 វចនីយំ ។ ទុច្ចាធានម្យាហំ ភិក្ខុវេ សឧបទិសំ វធាមិ
 ។ នោ អនុបទិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ ទុច្ចាធានស្ស
 ឧបទិសា ។ តណ្ហាតិស្ស វចនីយំ ។ តណ្ហាម្យាហំ
 ភិក្ខុវេ សឧបទិសំ វធាមិ ។ នោ អនុបទិសំ ។ កា ច
 ភិក្ខុវេ តណ្ហាយ ឧបទិសា ។ វេទនាតិស្ស វចនីយំ
 ។ បេ ។ វេស្សនតិស្ស វចនីយំ ... សន្យាយកន្តិស្ស វច-
 នីយំ ... ធាមរូបន្តិស្ស វចនីយំ ... វិញ្ញាណន្តិស្ស វចនីយំ ...

ឥប្បិទ្ធវិយថា ទុក្ខ ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិកាលថា
 ទុក្ខប្រកបដោយហេតុ មិនកាលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះហេតុនៃទុក្ខ តើដូចម្តេច ។ ឥប្បិទ្ធវិយថា ជាតិ ជាហេតុ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិកាលថា ជាតិប្រកបដោយហេតុ មិន
 កាលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃជាតិ
 តើដូចម្តេច ។ ឥប្បិទ្ធវិយថា ភព ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គឺជាគតិកាលថា ភពប្រកបដោយហេតុ មិនកាលថា មិនមានហេតុ
 ទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃភព តើដូចម្តេច ។ ឥប្បិទ្ធវិយថា
 ទុច្ចាធាន ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិកាលថា ទុច្ចាធាន
 ប្រកបដោយហេតុ មិនកាលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះហេតុនៃទុច្ចាធាន តើដូចម្តេច ។ ឥប្បិទ្ធវិយថា តណ្ហា ជា
 ហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិកាលថា តណ្ហាប្រកបដោយ
 ហេតុ មិនកាលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុ
 នៃតណ្ហា តើដូចម្តេច ។ ឥប្បិទ្ធវិយថា វេទនា ជាហេតុ ។ បេ ។ ឥប្បិ-
 ទ្ធវិយថា វេស្សន ជាហេតុ ... ឥប្បិទ្ធវិយថា សន្យាយកន្តៈ ជាហេតុ ...
 ឥប្បិទ្ធវិយថា ធាមរូប ជាហេតុ ... ឥប្បិទ្ធវិយថា វិញ្ញាណ ជាហេតុ ...

សង្ខារកត្តស្ស វចនីយំ ។ សង្ខារេមហំ ភិក្ខុវេ ស-
 ឧបនិសេ វនាមិ តោ អនុបនិសេ ។ តា ច ភិក្ខុវេ
 សង្ខារំ ឧបនិសា ។ អវិជ្ជាតិស្ស វចនីយំ ។ វតី
 តោ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជាឧបនិសា សង្ខារ សង្ខារូបនិសំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណូបនិសំ ធាម្បមំ ធាម្បធូបនិសំ សុណ្ហ-
 យតំ សុណ្ហយតទ្ធិបនិសា ផស្សា ផស្សូបនិសា
 វេទនា វេទនូបនិសា តណ្ហា តណ្ហូបនិសំ ឧបាធានំ
 ឧបាធានូបនិសា កកេ ក្កុបនិសា ជាតិ ជាតូបនិសំ
 ទុក្ខំ ទុក្ខូបនិសា សង្ខា សង្ខូបនិសំ ចាមុដ្ឋំ ចា-
 មុដ្ឋូបនិសា បីតិ បីតូបនិសា បស្សន្តិ បស្សន្តូបនិសំ
 សុខំ សុខូបនិសា សមាធិ សមាធិូបនិសំ យ-
 ថាភូតញ្ញាណទស្សនំ យថាភូតញ្ញាណទស្សនូបនិសា
 និព្វិនា និព្វិនូបនិសា វិរាគា វិរាគូបនិសា វិមុត្តិ-
 វិមុត្តូបនិសំ ទយេ ញាណំ ។

ធម្មវិទូយថា សង្ខារតាំងឡាយ ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ
 ភវនភោគាលថា សង្ខារតាំងឡាយប្រកបដោយហេតុ មិនកាលថា
 មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះហេតុនៃសង្ខារតាំងឡាយ
 តើដូចម្តេច ។ ធម្មវិទូយថា អវិជ្ជា ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ
 សេចក្តីប្រែប្រួលនេះ សង្ខារតាំងឡាយមានអវិជ្ជាជាហេតុ វិញ្ញាណមាន
 សង្ខារជាហេតុ ធាម្បមានវិញ្ញាណជាហេតុ សុណ្ហយតនេះមានធាម្ប
 ជាហេតុ ផស្សមានសុណ្ហយតនេះជាហេតុ វេទនាមានផស្សជាហេតុ
 តណ្ហាមានវេទនាជាហេតុ ។ បាធានមានតណ្ហាជាហេតុ ភពមាន។ បា-
 ធានជាហេតុ ជាតិមានភពជាហេតុ ទុក្ខមានជាតិជាហេតុ សង្ខាមាន
 ទុក្ខជាហេតុ ចាមុដ្ឋមានសង្ខាជាហេតុ បីតិមានចាមុដ្ឋជាហេតុ បស្សន្តិ
 មានបីតិជាហេតុ សុខមានបស្សន្តិជាហេតុ សមាធិមានសុខជាហេតុ
 យថាភូតញ្ញាណទស្សនមានសមាធិជាហេតុ និព្វិនាញ្ញាណមានយថាភូត-
 ញ្ញាណទស្សនជាហេតុ វិរាគមាននិព្វិនាញ្ញាណជាហេតុ វិមុត្តិមាន
 វិរាគជាហេតុ ទយញ្ញាណ មានវិមុត្តិជាហេតុ ។

[៧១] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ឧបរិ បត្តតេ ដុល្លដុ-
 សិតតេ ធម៌វេ វស្សន្តេ តិ ឧទកំ យថាធម្មំ បវត្តមាធិ
 បត្តតកក្កន្តបទសាទា បរិម្ពវេតិ បត្តតកក្កន្តបទសាទា
 បរិម្ពវេ កុស្សន្តេ បរិម្ពវេន្ត កុស្សន្តា បរិម្ពវេ មហា-
 សោន្តេ បរិម្ពវេន្ត មហាសោន្តា បរិម្ពវេ កុដ្ឋនិយោ
 បរិម្ពវេន្ត កុដ្ឋនិយោ បរិម្ពវេ មហាទនិយោ បរិម្ពវេន្ត
 មហាទនិយោ បរិម្ពវេ មហាសមុទ្ធំ^(១) បរិម្ពវេន្ត វេ-
 មេវ វេ ភិក្ខុវេ អវិន្តបទិសា សង្កាត សង្កាបទិសំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណបទិសំ ចាម្បមំ ចាម្បបទិសំ សន្យា-
 យតនំ សន្យាយតន្តបទិសោ ជស្សោ ជស្សបទិសា
 វេទនា វេទនបទិសា ភណ្ឌា ភណ្ឌបទិសំ ឧបាទានំ
 ឧបាទានបទិសោ ភវេ ភវបទិសា ជាតិ ជាតបទិសំ
 ទុក្ខំ ទុក្ខបទិសា សទ្ធា សទ្ធបទិសំ ចាម្បដ្ឋំ ចាម្បដ្ឋ-
 បទិសា បិគិ បិគបទិសា បស្សន្តិ បស្សន្តបទិសំ សុទ្ធំ
 សុទ្ធបទិសោ សមាធិ សមាទ្ធបទិសំ យថាភូតញ្ញា-
 ណាទស្សនំ យថាភូតញ្ញាណាទស្សន្តបទិសា ធិត្ថំតា

[៧២] ម្នាលភិក្ខុចំនង្សាយ ដូចទីកេរ្តិ៍នៃនាគប្រាប់ដំបៅស
 បង្កកុបសិក្ខុ កាលទីនោះហូរទៅកាន់ទីតាប វេសញ្ញាង្គិដ្រោះក្នុង ក្រ-
 ហែនទីនប្រឡាយទីកេរ្តិ៍ពេញ កាលបើដ្រោះក្នុង ក្រហែន ទីនប្រឡាយ
 ទីកេរ្តិ៍ពេញហើយ វេសញ្ញាង្គិដ្រោះក្នុងកុបទីកេរ្តិ៍ពេញ កាលបើដ្រោះក្នុង
 កេញហើយ វេសញ្ញាង្គិដ្រោះក្នុងកុបទីកេរ្តិ៍ពេញ កាលបើបិទកេញហើយ វេស
 ញ្ញាង្គិដ្រោះក្នុងកុបទីកេរ្តិ៍ពេញ កាលបើស្ទឹងកេញហើយ វេសញ្ញាង្គិដ្រោះក្នុងកុបទីកេរ្តិ៍ពេញ
 កាលបើទីកេរ្តិ៍ពេញហើយ វេសញ្ញាង្គិដ្រោះក្នុងកុបទីកេរ្តិ៍ពេញ យ៉ាងណា
 ទីកេរ្តិ៍ ម្នាលភិក្ខុចំនង្សាយ សង្ខារចំនង្សាយនាគដំបៅជាហេតុ វិញ្ញាណ
 នាគសង្ខារជាហេតុ នាមរូបនាគវិញ្ញាណជាហេតុ សឡាយនាគនោះនាម-
 រូបជាហេតុ ជស្សៈនាគសឡាយនាគជាហេតុ វេទនាមានជស្សៈជាហេតុ
 ភណ្ឌានាគវេទនាជាហេតុ ឧបាទានមានភណ្ឌាជាហេតុ ភក្កានាគឧបា-
 ទានជាហេតុ ជាតិមានភក្កាជាហេតុ ទុក្ខានាគជាតិជាហេតុ សទ្ធានាគ
 ទុក្ខជាហេតុ ចាម្បដ្ឋៈនាគសទ្ធាជាហេតុ បិគិមានចាម្បដ្ឋៈជាហេតុ បស្សន្តិ
 មានបិគិជាហេតុ សុទ្ធៈនាគបស្សន្តិជាហេតុ សមាធិនាគសុទ្ធៈជាហេតុ
 យថាភូតញ្ញាណនាគសមាធិនាគជាហេតុ ធិត្ថំតាញ្ញាណនាគយថា-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

និព្វិន្ទបដិសោ វិភាគោ វិភាគបដិសោ វិមុត្តិ វិមុត្តបដិសោ
ខយេ ញាណន្តំ ។ គតិយំ ។

(៧១) រាជគមោ វិហារនិ វេជ្ជវេទ ... អថេតា
អាយស្មា សារីរុត្តោ បុព្វស្ថាសមយំ និរាសេត្វា
បត្តចិវេនាធាយ រាជគមំ បិណ្ឌាយ ចារិសំ ។ អថេតា
អាយស្មតោ សារីរុត្តស្ស ឯតទហោសិ អតិប្បតោ
ចោ ពាវ រាជគមោ បិណ្ឌាយ ចារិកុំ យន្តនាហំ យេន
អញ្ញតិកុំយាធំ បរិព្វាជកាធំ អាកាមោ តេនុបសន្តមិ
មេយ្យន្តំ ។ អថេតា អាយស្មា សារីរុត្តោ យេន
អញ្ញតិកុំយាធំ បរិព្វាជកាធំ អាកាមោ តេនុបសន្តមិ
ឧបសន្តមិត្វា តេហំ អញ្ញតិកុំយេហំ បរិព្វាជកេហំ
សន្តិ សមោទិ សមោទនីយំ កងំ សាកណីយំ
វិភិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ក្នុងញាណសម្បទៈជាហេតុ វិភាគមាននិព្វិន្ទញាណជាហេតុ វិមុត្តិមាន
វិភាគជាហេតុ ខយេញាណមានវិមុត្តិជាហេតុ ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

(៧១) ច្រើនគឺនៅក្នុងវគ្គវេទនៃ និកក្រុងកងគ្រឹ... ព្រាហ្ម
ព្រាហ្មបុគ្គមានកាយ ស្បៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចិវេ ក្នុងបុព្វស្ថា-
សមយ ចូលទៅកាន់ក្រុងកងគ្រឹ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ សំដាប់នោះ
ព្រាហ្មបុគ្គមានកាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ការគ្រាន់ទៅដើម្បី
បិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងកងគ្រឹ ទៅព្រំកោតកណាស់ បើដូច្នោះ គួរតែកា-
ត្មាអញ្ញចូលទៅកាន់អាកម៌នៃពួកអន្យតិវិយបរិព្វាជក(១) សិន ។ សំដាប់
នោះ ព្រាហ្មបុគ្គមានកាយ ចូលទៅកាន់អាកម៌នៃពួកអន្យតិវិយបរិព្វា-
ជក លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងអន្យតិវិយ
បរិព្វាជកទាំងនោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួររេក
ហើយ ក៏នឹងក្នុងទីសមគួរ ។

១ អញ្ញចូលមានលក្ខណៈ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស វេសនសវន្តេ បរិព្វាជនវចនំ

[៧២] ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធិ ។ ខា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ
 ។ អញ្ញតិវុបា បរិព្វាជនា ឯកនេវតំ សុត្តាវ-
 ។ សា សារីបុត្ត ឯក សមណត្រាហ្មណ កម្មវតា
 សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ ។ សន្តិ បទាវុសោ សារីបុត្ត
 ឯក សមណត្រាហ្មណ កម្មវតា បរកតំ ទុក្ខំ
 បញ្ញាបេន្តំ ។ សុត្តាវុសោ សារីបុត្ត ឯក សមណ-
 ត្រាហ្មណ កម្មវតា សយំកតត្វ បរកតត្វ ទុក្ខំ
 បញ្ញាបេន្តំ ។ សន្តិ បទាវុសោ សារីបុត្ត ឯក ស-
 មណត្រាហ្មណ កម្មវតា អសយំការំ អបរការំ
 អធិទ្ធសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ ។ ឥធិ បទាវុសោ
 សារីបុត្ត សមណោ កោតមោ កីវទី កិមត្តាយំ ក-
 ដំ ព្យាករមាតា ធម៌ យំ វុត្តវទីតោ ទេវ សមណស្ស
 កោតមស្ស អស្សាម ធម៌ សមណំ កោតមំ អត្ថកេធន
 អត្តាធិក្ខេយ្យាម ធម្មស្ស ចាទុធម្មំ ព្យាករយ្យាម
 ធម៌ កោតិ សហធម្មិកោ វិទានុចារកា^(១) ការយ្ហំ
 ហំនំ អាគត្មេយ្យាតិ ។

១ ធម៌ វិទានុចារកា ។

អភិសមយសំយុត្ត សេតសវន្ត ពាក្យបរិព្វាជន

[៧២] លុះព្រះសារីបុត្តមានកាយ គង់គង់ទិសមន្តរហើយ
 អន្សរិយបរិព្វាជនតាំងថោ ក៏កាលពាក្យដូច្នេះថា ម្ចាស់សារីបុត្តមាន
 កាយ មានសមណត្រាហ្មណ៍តូចមួយ ជាតម្រូវ បញ្ជាក់ថា ទុក្ខ គឺបុគ្គល
 ធ្វើដោយខ្លួនឯង ។ ម្ចាស់សារីបុត្តមានកាយ មានសមណត្រាហ្មណ៍
 តូចមួយ ជាតម្រូវ បញ្ជាក់ថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ ។ ម្ចាស់សារី-
 បុត្តមានកាយ មានសមណត្រាហ្មណ៍តូចមួយ ជាតម្រូវ បញ្ជាក់ថា
 ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ។ ម្ចាស់សារី-
 បុត្តមានកាយ មានសមណត្រាហ្មណ៍តូចមួយ ជាតម្រូវ បញ្ជាក់ថា
 ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺគេក
 ឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។ ម្ចាស់សារីបុត្តមានកាយ បណ្តាហេតុ
 តាំង ២ ទេ ព្រះសមណគោតមបានពោលដូចម្តេច បានប្រាប់ដូចម្តេច
 ចុះកាលយើងតាំងឡាយ ព្យាករដូចម្តេច ទើបឈ្លានថាជាអាការពោល
 កាមពាក្យដែលព្រះសមណគោតមពោលហើយផង ឈ្លានថាមិនពោល
 ចង្អុលព្រះសមណគោតមដោយពាក្យមិនតិចផង ឈ្លានថាព្យាករឲ្យធម៌
 ដ៏សមន្តរដល់ធម៌ផង តាំងលំអានពាក្យចង្អុលចង្អុលដែលប្រកបដោយធម៌
 ហើយ ក៏មិនមកកាន់ហ៊ានដែលបណ្តិតត្រូវកែរដៀលផង ។

[៧៣] អនិច្ចសមុប្បន្នំ តេ អារុសា ទុក្ខំ វត្ថុ

កកវតា កំ មជ្ជេ ផស្សំ មជ្ជេ ភតិ វតិ វត្តកំ ទេវ

កកវតា អស្ស ទ ច កកវត្ថុ អក្ខតេ អត្តាជិក្ខាយ្យ

ធម្មស្ស ចាទុធម្មំ ក្យាតាយ្យ ទ ច កោចិ សហ-

ធម្មិកោ វតាទុចាតោ កាយ្យំ ហំ អាកាធូយ្យ ។

តត្រាវុសា យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា កម្មវតា

សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្នំ តនមំ ផស្សប្បទូយា ។

យេចិ តេ ។ បេ ។ យេចិ តេ ។ បេ ។ យេចិ

តេ សមណាប្រាហ្មណា កម្មវតា អសយំកាវ

អបរកាវ អនិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្នំ តនមំ

ផស្សប្បទូយា ។ តត្រាវុសា យេ តេ សមណ-

ប្រាហ្មណា កម្មវតា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្នំ

[៧៤] ព្រាសាប្បគ្គតោ ឆាលភាវុសា សេចក្តីទុក្ខ ព្រា

មានព្រាភាវុសាពេលហើយថា កើតឡើងព្រាភាស្រីយោហុ កើ

ភាស្រីយោហុដូចម្តេច គឺភាស្រីចេស្សៈ កាលបើបុគ្គលពេលដូច្នេះ

ឈ្មោះថា ពេលតាមពាក្យដែលព្រាមានព្រាភាវុសាពេលហើយផង

មិនពេលបង្កើតព្រាមានព្រាភាវុសាពេលហើយពាក្យមិនពិតផង ព្យាករណ៍ធម៌

សម្បជ្ឈន្តមិផង ទាំងសំភាវពាក្យបង្កើតបង្កើតដែលប្រកបដោយធម៌

ហើយ ក៏មិនមកកាន់ទាន់ដែលបណ្តិតត្រូវគ្នាផ្សេងផង ។ ឆាលភាវុសា

បណ្តាវតៈទាំង ៤ ទោះ ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្កល់ បញ្ញា

ថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែសេចក្តីទុក្ខនោះកើតឡើង ព្រោះ

ផស្សៈជាច្រើន ។ ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណ-

ប្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្កល់ បញ្ញា

ថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺ

កើតឡើងដោយមិនភាស្រីយោហុ តែសេចក្តីទុក្ខនោះកើតឡើង ព្រោះ

ផស្សៈជាច្រើន ។ ឆាលភាវុសា បណ្តាវតៈទាំង ៤ ទោះ ពួកសម-

អភិសមយសំបុត្តស្ស ទសកលវិនុ ភគវិនុបសន្តមំ

តេ វត អញ្ញាត្រ ធម្មា បដិសំវេទយន្តីតិ ទេតំ ហំនំ
 វិន្ទតិ ។ យេបិ តេ សមណាប្រាហ្មណា កម្មរំនា
 បរកាតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ធម្មា
 បដិសំវេទយន្តីតិ ទេតំ ហំនំ វិន្ទតិ ។ យេបិ តេ
 សមណាប្រាហ្មណា កម្មរំនា សយំកាតត្វ បរកាតត្វ
 ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ធម្មា បដិសំ
 វេទយន្តីតិ ទេតំ ហំនំ វិន្ទតិ ។ យេបិ តេ ស.
 មណាប្រាហ្មណា កម្មរំនា អសយំកាតំ អបរកាតំ
 អនិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ
 ធម្មា បដិសំវេទយន្តីតិ ទេតំ ហំនំ វិន្ទតិ ។

(៧៤) អស្សោសិ ទោ អាយស្មា អាធនោ អា-
 យស្មកោ សារីបុត្តស្ស តេហំ អញ្ញតិគ្គិយេហំ បរិព្វាជ.
 តេហំ សន្តិ ឥមំ កាតាសល្លាបំ ។ អដទោ អាយស្មា
 អាធនោ ភជគហោ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្តំ
 បិណ្ឌាតាតប្បជីក្កនោ យេន កកវំ តេទុបសន្តមិ

អភិសមយសំបុត្ត សកលវិនុ ព្រះភាននុច្ចលទៅវាលព្រះមេធានព្រះភក

សមណាប្រាហ្មណំតាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ
 មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណាប្រាហ្មណា ជាកម្មរំនា បញ្ញាក្ខ
 ថា ទុក្ខ អំបុក្ខលដទៃធ្វើឲ្យ សមណាប្រាហ្មណំតាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខ
 ក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណា-
 ប្រាហ្មណា ជាកម្មរំនា បញ្ញាក្ខថា ទុក្ខ អំបុក្ខលដទៃដោយខ្លួនឯង
 ផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង សមណាប្រាហ្មណំតាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខ
 ក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណា-
 ប្រាហ្មណា ជាកម្មរំនា បញ្ញាក្ខថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន
 មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ
 សមណាប្រាហ្មណំតាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះ
 នេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

(៧៥) ព្រះភាននុមានកាយ បាទព្វឲ្យការចេច ដោយពាក្យ
 នេះ របស់ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ជាមួយនឹងអន្តរិយបរិព្វាជតាំងនោះ
 ហើយ ។ ទើបព្រះភាននុមានកាយ ក្រាបទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជ-
 គ្រឹះ លុះត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងបច្ឆាកត្តកាល ចូលទៅកាលព្រះ

ឧបសង្កម្ពិញ្ច កកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទំ ។
 ឯកមន្តំ ឯសីទំ ។ ទា អាយស្មា អាទន្តោ យាវតកោ
 អាយស្មតា សាវិបុត្តស្ស តេហំ អត្តាភិគ្គិយេយ្យំ បរិញ្ចា-
 ជាករិយំ សន្តិ អហោសិ កតាសស្មា តោ ភំ សព្វំ
 កកវតោ អាហរេសិ ។

[៧៩] សាទុ សាទុ អាទន្ត យថាភំ សាវិបុត្តោ
 ច សម្មា ព្យាករមាតោ ព្យាករេយ្យ ។ បដិច្ចស-
 ម្មប្បន្តំ ទា អាទន្ត ទុក្ខំ ត្រី មយា កំ បដិច្ច
 ជស្សំ បដិច្ច ឥតិ វទំ វត្តវទំ ទេវ មេ អស្ស ច
 ច មិ អក្កតេន អត្តាភិក្កេយ្យ ធម្មស្ស ចាទុច្ចំ
 ព្យាករេយ្យ ច ច កោចិ សហទម្មិកោ វាទាទុចារោ
 ករេយ្យំ ហំចំ អាគទ្ទេយ្យ ។ តត្រាទន្ត យេ តេ ស-
 មណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ
 តធម៌ ជស្សប្បទ្វយា ។ យេមិ តេ ។ បេ ។ យេមិ តេ
 ។ បេ ។ យេមិ តេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា

មានព្រះភោគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភោគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមានទុក្ខមានកាយ គង់ក្នុងទីសម-
 គួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលទូលការចរចាដោយពាក្យទាំងអស់នោះ របស់
 ព្រះសាវិបុត្តមានកាយ ជាមួយនឹងអន្យតិវិយបរិញ្ញាជនទាំងនោះ ចំពោះ
 ព្រះមានព្រះភោគ ។

[៨០] ព្រះមានព្រះភោគត្រាស់ថា ឫសអាទន្ត ប្រពៃហើយ
 ប្រពៃហើយ ភាវដែលសាវិបុត្តព្យាករហើយនោះ ឈ្មោះថាព្យាករដោយ
 ប្រពៃ ។ ឫសអាទន្ត សេចក្តីទុក្ខ ដែលកតាគតទុក្ខពោលហើយថា
 តើគាត់ឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ តើអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច តើអាស្រ័យ
 ជស្សៈ កាលបើចក្ខុសពោលដូច្នេះ ឈ្មោះថា ពោលភាគពាក្យដែល
 កថាគតពោលហើយផង មិនពោលបង្កប់កថាគតដោយពាក្យមិនគិតផង
 ព្យាករទៅធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបង្កប់បង្កប់ដែលប្រ-
 កបដោយធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈដែលបណ្តិតគួរតែជឿលផង ។
 ឫសអាទន្ត បណ្តាវាទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសមណាព្រាហ្មណ៍ណា ជា
 កម្មវាទ បញ្ជាក់ថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែទុក្ខនោះកើតឡើង
 ព្រោះជស្សៈជាបង្ខំយ ។ ពួកសមណាព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួក
 សមណាព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណាព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវាទ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសកលវន្ត ឯកតោ វេនំ

អសយំការិ អបរការិ អនិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ មញ្ញមេន្តិ
 កធម៌ ជស្សប្បច្ចយា ។ តត្រាទន្ធ យេមិ តេ សម-
 ណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ ទុក្ខំ មញ្ញមេន្តិ
 តេ វត អញ្ញត្រ ជស្សា មជ្ជិមំវេនយន្តិកំ ទេតិ ហំនំ
 វិជ្ជតិ ។ យេមិ តេ ។ បេ ។ យេមិ តេ ។ បេ ។ យេមិ តេ
 សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំការិ អបរការិ
 អនិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ មញ្ញមេន្តិ តេ វត អញ្ញត្រ ជស្សា
 មជ្ជិមំវេនយន្តិកំ ទេតិ ហំនំ វិជ្ជតិ ។

(៧៦) ឯកមិទាហំ អាទន្ធ សមយំ វេនំ ក-
 ជកហេ វិហារមិ វេន្យវេន កលទ្ធកតិវា បេ ។ អនិច្ចាហំ
 អាទន្ធ បុព្វសមយំ វិវាសេនា បត្តិវាមាទាយ
 វាជកហំ បិណ្ឌាយ ចារិសំ ។ តស្ស មញ្ញំ អាទន្ធ

អភិសមយសំយុត្ត ទសកលវន្ត ព្រះពុទ្ធពិភាពាមាទព្រហ្មាទ

បញ្ញាភូមិ ទុក្ខំ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គល
 ដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រ័យហេតុ តែទុក្ខនោះកើតឡើង ព្រោះ
 ជស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ បណ្តាវាទៈចំនំ ២ នោះ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្រូវទ បញ្ញាភូមិ ទុក្ខំ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង
 សមណព្រាហ្មណ៍ចំនំនោះឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីជស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ
 មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្រូវទ
 បញ្ញាភូមិ ទុក្ខំ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គល
 ដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រ័យហេតុ សមណព្រាហ្មណ៍ចំនំនោះ
 ឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីជស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

(៧៦) ម្ចាស់អាទន្ធ សម័យមួយ កថាគតនៅក្នុងវគ្គវេទន្តនៃ
 កលទ្ធកតិវាស្ថាន ជីកក្រុងក្រុងជ្រីនោះឯង ។ ម្ចាស់អាទន្ធ ព្រោះនោះ
 កថាគតស្យៀកស្យង់ជ្រដាប់បាតនិងចីវរ ក្នុងបុព្វសម័យ ចូលទៅ
 កាន់ក្រុងក្រុងជ្រី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ម្ចាស់អាទន្ធ កថាគតនោះ

ឯកទេហោសិ អតិច្ឆកោ ទោ ភាវ វាជកោ មិ-
 ណាយ ធរិតិ យទ្ធាហំ យេន អញ្ញតិភ្នំយាជំ មរិ-
 ត្វាជកាជំ អារាមោ តេទុបសន្តមេយ្យន្តំ ។ អជទ្ធាហំ
 អាទទុ យេន អញ្ញតិភ្នំយាជំ មរិត្វាជកាជំ អារាមោ
 តេទុបសន្តមិ ទុបសន្តមិត្វា តេហំ អញ្ញតិភ្នំយេហំ ម-
 រិត្វាជកេហំ សន្តិ សម្មាទិ សម្មាទិយំ កាជំ សា-
 វាណិយំ រិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្គំ ទោ មំ អាទទុ តេ អញ្ញតិភ្នំយា មរិត្វាជកា
 ឯកទេហេតុំ សន្តាវុសោ កោតម ឯកេ សមណ-
 ប្រាហ្មណ កម្មវាទា សយំកតំ ទុក្ខំ មញ្ញបេន្តំ
 សន្តិ មចាវុសោ កោតម ឯកេ សមណប្រាហ្មណ
 កម្មវាទា មកតំ ទុក្ខំ មញ្ញបេន្តំ សន្តាវុសោ
 កោតម ឯកេ សមណប្រាហ្មណ កម្មវាទា សយំ
 កកតេ មកកតេ ទុក្ខំ មញ្ញបេន្តំ សន្តិ មចា-
 វុសោ កោតម ឯកេ សមណប្រាហ្មណ កម្មវាទា

មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ការគ្រោះថ្នាក់ដ៏ធំបំផុត ក្នុងក្រុងក្រុងគ្រោះ
 នៅព្រឹកពេលណាស់ បើដូច្នេះ គួរតែអាត្មាអញ្ជូលទៅកាន់អាករខែ
 ពួកអន្យតិយបរិព្វាជកសិន ។ ម្ចាស់អាទទុ សំដាប់នោះ គេជាគតចូល
 ទៅកាន់អាករខែពួកអន្យតិយបរិព្វាជក លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើ
 សេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងអន្យតិយបរិព្វាជកទាំងនោះ លុះបញ្ចប់
 ភាគរៀនសូត្ររីករាយ នឹងភាគរៀនព្យាសន៍ហើយ ក៏អន្តរាយក្នុងទីសមរម្យ ។
 ម្ចាស់អាទទុ លុះគេជាគតអន្តរាយក្នុងទីសមរម្យហើយ អន្យតិយបរិព្វា-
 ជកទាំងនោះ ក៏ពោលភាគរៀនដូច្នេះថា បតិគ្រោះគោតមមានអាយុ
 មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាមួយទៀត បញ្ជាក់ថា ទុក្ខំ និប្បត្តល
 ធ្វើដោយខ្លួនឯង បតិគ្រោះគោតមមានអាយុ មានសមណប្រាហ្មណ៍
 ពួកមួយ ជាមួយទៀត បញ្ជាក់ថា ទុក្ខំ និប្បត្តលដទៃធ្វើឲ្យ បតិគ្រោះ
 គោតមមានអាយុ មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាមួយទៀត បញ្ជាក់
 ថា ទុក្ខំ និប្បត្តលធ្វើដោយខ្លួនឯង ឬត្តលដទៃធ្វើឲ្យផង បតិគ្រោះ
 គោតមមានអាយុ មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាមួយទៀត

អសយំការំ អមរការំ អនិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញា-
 បេន្តំ ។ ឥន វេនា អាយស្មា កោតមោ ភីវ៉ាដិ
 ភីមក្កាយំ កនំ ព្យាករមាថា ច មយំ វត្តវ៉ាដិ ថា
 ថេវ អាយស្មតោ កោតមស្ស អស្ស័ម ឈ ច អាយស្មន្តំ
 កោតមី អក្ខតេន អញ្ញាចិត្តេយ្យម ធម្មស្ស ចាទុនម្មិ
 ព្យាករេយ្យម ឈ ច កោចិ សហនម្មិតោ វ៉ាតាទុ-
 ថាតោ ការយ្ហំ ហំនំ អាកច្ចេយ្យតិ ។ វិវំ វត្តហំ
 អនន្ត តេ អញ្ញាតិគ្គិយេ បរិវាជតោ ឯតនរោចិ
 បដិច្ចសមុប្បន្នំ ថោ អារុសោ ទុក្ខំ វត្តំ មយា កិ
 បដិច្ច ធស្សំ បដិច្ច ឥតិ វេនំ វត្តវ៉ាដិ ថេវ មេ
 អស្ស ឈ ច មី អក្ខតេន អញ្ញាចិត្តេយ្យ ធម្មស្ស
 ចាទុនម្មិ ព្យាករេយ្យ ឈ ច កោចិ សហនម្មិ-
 តោ វ៉ាតាទុថាតោ ការយ្ហំ ហំនំ អាកច្ចេយ្យ ។

បញ្ញាភូជា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គល
 ដទៃ ក៏កើតឡើងដោយមិនគាស្រ័យហេតុ ។ ចុះព្រះភាគមមានកាយ
 ពោលដូចម្តេច ប្រាប់ដូចម្តេច ដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុងហេតុទាំង ២
 នេះ យើងទាំងឡាយកាលព្យាករដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាពោលភាម
 ពាក្យដែលព្រះភាគមមានកាយពោលហើយផង ឈ្មោះថាមិនពោល
 បង្កិច្ចព្រះភាគមមានកាយដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាករម្តៅ
 ធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយ
 ធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈដែលបណ្ឌិតគួរកិរដៀលផង ។ ម្ចាស់
 កាន់ខ្លួន កាលចើងអន្យតិវិយបរិវាជកទាំងនោះ ពោលយ៉ាងនេះហើយ
 ភវាធិក ក៏ពោលគបទៅនឹងអន្យតិវិយបរិវាជកទាំងនោះដូច្នេះថា ម្ចាស់
 អារុសោទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខដែលគបទៅនឹងពោលហើយថា កើត
 ឡើងព្រោះគាស្រ័យហេតុ កើតគាស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺគាស្រ័យផស្សៈ
 កាលចើបុគ្គលពោលដូច្នេះ ទើបឈ្មោះថា ពោលភាមពាក្យដែលគប-
 គតពោលហើយផង មិនពោលបង្កិច្ចគបទៅនឹងគេដោយពាក្យមិនពិតផង
 ព្យាករម្តៅធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកប
 ដោយធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈដែលបណ្ឌិតគួរកិរដៀលផង ។

តត្រាវុសោ យេ តេ សមណាត្រាហ្មណា កម្មរាគា
 សយំកាតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្នំ ឥធម៌ ផស្សៈឫទ្ធិយា ។
 យេមិ តេ ។ មេ ។ យេមិ តេ ។ មេ ។ យេមិ តេ
 សមណាត្រាហ្មណា កម្មរាគា អសយំការំ អបរការំ អនិច្ច-
 សមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្នំ ឥធម៌ ផស្សៈឫទ្ធិយា ។
 តត្រាវុសោ យេ តេ សមណាត្រាហ្មណា កម្មរាគា
 សយំកាតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្នំ តេ វត អញ្ញាត្រ ផស្សៈ
 បដិសំវេទយន្តីតិ ធនំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។ យេមិ តេ
 ។ មេ ។ យេមិ តេ ។ មេ ។ យេមិ តេ សមណា-
 ត្រាហ្មណា កម្មរាគា អសយំការំ អបរការំ អនិច្ច-
 សមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្នំ តេ វត អញ្ញាត្រ ផស្សៈ
 បដិសំវេទយន្តីតិ ធនំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។

ម្ចាស់ភាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាវង្សៈទាំង ៦ នោះ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍
 ណា ជាតម្កល់ បញ្ញាតថា ទុក្ខ និបុន្តល្អិតដោយខ្លួនឯង តែទុក្ខនោះ
 កើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា
 ។ មេ ។ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា ។ មេ ។ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍
 ណា ជាតម្កល់ បញ្ញាតថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែន
 ជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ និកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែទុក្ខ
 នោះកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភាវុសោទាំងឡាយ
 បណ្តាវង្សៈទាំង ៦ នោះ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្កល់ បញ្ញាត
 ថា ទុក្ខ និបុន្តល្អិតដោយខ្លួនឯង ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង
 ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យផ្ទុះច្នៃនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួក
 សមណត្រាហ្មណ៍ណា ។ មេ ។ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា ។ មេ ។
 ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្កល់ បញ្ញាតថា ទុក្ខ មិនមែនជា
 អំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ និកើតឡើងដោយមិន
 អាស្រ័យហេតុ សមណត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពី
 ផស្សៈ ពាក្យផ្ទុះច្នៃនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

[៧៧] អន្តរិយំ កន្ថេ អន្តរិកំ កន្ថេ យក្រ ហិ
 នាម ឯកោ បរោ ឯសត្វា អត្ថោ វុត្តោ ករិស្សតិ
 សិយា ទុ ទោ កន្ថេ ឯសត្វា វុត្តោ វុត្តោ វុត្តោ វុត្តោ
 កម្ពុកេ ទេវ អស្ស កម្ពុកេ កាសា តាតិ ។ តេជហានន្ត
 តញ្ញវេត្ត បដិភាតុតិ ។

[៧៨] សទេ មំ កន្ថេ ឯវិ បុត្តយ្យំ ជរាមរណំ
 អាវុសោ អាទន្ត កំណិទានំ កំសមុទយំ កំជាតិកំ
 កំបកតិ ។ ឯវិ បុត្តោ អហំ កន្ថេ ឯវិ ព្យាករយ្យំ
 ជរាមរណំ ទោ អាវុសោ ជាតិកំ កំណិទានំ ជាតិសមុទយំ
 ជាតិជាតិកំ ជាតិប្បករតិ ។ ឯវិ បុត្តោ អហំ កន្ថេ
 ឯវិ ព្យាករយ្យំ ។ សទេ មំ កន្ថេ ឯវិ បុត្តយ្យំ ជាតិ
 បទាវុសោ អាទន្ត កំណិទានំ កំសមុទយា កំជាតិកា
 កំបកតិ ។ ឯវិ បុត្តោ អហំ កន្ថេ ឯវិ ព្យាករយ្យំ

[៧៧] ព្រះកាន្តក្របខ្លួនថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យ
 ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំរៀងរាល់ពេល ព្រោះថា សេចក្តី
 តាំងក្នុង ព្រះមានព្រះភាគច្រើនរាល់ដោយបទមួយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ឯសេចក្តីទុំ ប្រសិនបើព្រះអង្គពោលដោយពិស្តារវិញ ប្រហែល
 ជាស្រេច តាំងទានកុសលស្រោចស្រង្គណាស់ ។ ម្ចាស់កាន្ត បើ
 ដូច្នោះ ចូរអ្នកបំភ្លឺសេចក្តីនោះ ក្នុងរាង្គតាំង ៤ នេះមកមើល ។

[៧៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើដទៃតាំងឡាយ សូរ្យ
 ព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កាន្តមានកាយ ជននិមរណៈ មានអ្វីជាហេតុ
 មានអ្វីជាឱកាស មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន កាលបើអស្ចារ្យយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គឥឡូវនេះស្រោចយ៉ាង
 នេះថា ម្ចាស់កាន្តតាំងឡាយ ជននិមរណៈ មានជាតិជាហេតុ មាន
 ជាតិជាឱកាស មានជាតិជាកំណើត មានជាតិជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន កាលបើអស្ចារ្យយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គឥឡូវនេះស្រោចយ៉ាង
 នេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើដទៃតាំងឡាយ សូរ្យព្រះ
 អង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កាន្តមានកាយ ចុះជាតិ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វី
 ជាឱកាស មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបើអស្ចារ្យយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥឡូវនេះស្រោចយ៉ាងនេះថា

ជាតិ ទោ អាវុសោ កវិនិទានោ កវសមុទយោ កវជា-
 តិកោ កវប្បកវតិ ។ ឯវំ បុរោ អហំ កន្ត ឯវំ
 ព្យាករេយ ។ សធម៌ មំ កន្ត ឯវំ បុរោ ឯវំ ព្យាករេយ ។
 បចារុសោ ទទ្ធ កវិនិទានោ កវសមុទយោ កវជា-
 តិកោ កវប្បកវតិ ។ ឯវំ បុរោ អហំ កន្ត ឯវំ
 ព្យាករេយ ។ ករេ ទោ អាវុសោ ទោនាននិទានោ
 ទោនានសមុទយោ ទោនានជាតិកោ ទោនានប្ប-
 កវតិ ។ ឯវំ បុរោ អហំ កន្ត ឯវំ ព្យាករេយ ។
 សធម៌ មំ កន្ត ឯវំ បុរោ ឯវំ ទោនានំ បចារុសោ
 ។ បេ ។ តណ្ហា បចារុសោ ។ បេ ។ វេទនា បចារុ-
 សោ ។ បេ ។ សធម៌ មំ កន្ត ឯវំ បុរោ ឯវំ
 ឧស្សា បចារុសោ អាទទ្ធ កវិនិទានោ កវសមុទយោ

មាលកវុសាតំនិទ្យាយ ជាតិ មានកវជាហេតុ មានកវនាំទ្យកើត
 មានកវជាតំណើត មានកវជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
 បើគេស្នេយ៍នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គឮហ្ន៎ដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា
 មាលកន្តមានកាយ ចុះករ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំទ្យកើត មាន
 អ្វីជាតំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើ
 គេស្នេយ៍នោះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គឮហ្ន៎ដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា មាល
 កវុសាតំនិទ្យាយ ករ មានទុក្ខមានជាហេតុ មានទុក្ខមាននាំទ្យកើត
 មានទុក្ខមានជាតំណើត មានទុក្ខមានជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន កាលបើគេស្នេយ៍នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គឮហ្ន៎ដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះ
 ថា មាលកន្តមានកាយ ចុះទុក្ខ ។ បេ ។ មាលកន្តមាន
 កាយ ចុះតណ្ហា ។ បេ ។ មាលកន្តមានកាយ ចុះវេទនា ។ បេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះ
 ថា មាលកន្តមានកាយ ចុះឧបាទ្វីប មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំទ្យកើត

អភិសម្ពយន្តយុត្តស្ស ទសកលវេទ្ធ ចន្ទិច្ចសមុប្បន្នកសិដ្ឋ

ក៏ជាតិកោ ភិវកកោតិ ។ ឯវិ បុរោ អហំ កន្ត ឯវិ
 ក្បាករយ្យំ ជស្សា ទោ អកុសោ សន្យាយនន្តន្តា-
 ទោ សន្យាយនន្តសមុទយោ សន្យាយនន្តជាតិកោ
 សន្យាយនន្តប្បករោ ធម្មំ ត្រូវ អកុសោ ជស្សាយន-
 ចាមំ អសេសវិកតចិរោចា ជស្សចិរោចា ជស្សចិ-
 រោចា វេទចាចិរោចា វេទចាចិរោចា តណ្ហាចិរោចា
 តណ្ហាចិរោចា ឧតាតាចិរោចា ឧតាតាចិរោចា
 កវិចិរោចា កវិចិរោចា ជាតិចិរោចា ជាតិចិរោចា
 ដកមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខោមនស្សចាយាសា និ-
 ជ្ឈន្តិ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 ចិរោចា ហោតិ ។ ឯវិ បុរោ អហំ កន្ត ឯវិ
 ក្បាករយ្យន្តិ ។ ចតុត្ថិ ។

អភិសម្ពយន្តយុត្ត ទសកលវេទ្ធ កាវេស្សបិដ្ឋសមុប្បន្ន

មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ ចិត្តត្រូវអង្គដ៏ចម្រើន កាល
 បើគេស្វយោងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គឈ្លៀតដោះស្រាយយោងនេះថា ម្ចាស់
 អកុសោចាំឱ្យយ ជស្សៈ មានសច្ចៈយកខ្លះជាហេតុ មានសច្ចៈ-
 យកខ្លះជាឱ្យកើត មានសច្ចៈយកខ្លះជាតំណើត មានសច្ចៈយកខ្លះជា
 ប្រភព ម្ចាស់អកុសោចាំឱ្យយ ការលក់នៃជស្សៈ ព្រោះការវិនាស
 និងការលក់និមេសសសល់នៃជស្សៈយកខ្លះចាំ ៦ ការលក់នៃវេទនា
 ព្រោះការលក់នៃជស្សៈ ការលក់នៃតណ្ហា ព្រោះការលក់នៃវេទនា
 ការលក់នៃទុក្ខាន ព្រោះការលក់នៃតណ្ហា ការលក់នៃភព ព្រោះ
 ការលក់នៃទុក្ខាន ការលក់នៃជាតិ ព្រោះការលក់នៃភព ដកនិង
 មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខទូល សេចក្តីលំបាកកាយ សេច-
 ក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចាំឱ្យយ កំរិតលក់ទៅ
 ព្រោះការលក់នៃជាតិ ។ ការលក់នៃកងទុក្ខចាំអស់ខ្លះ វេទនាមាន
 យោងនេះ ។ ចិត្តត្រូវអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេស្វយោងនេះ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គឈ្លៀតដោះស្រាយយោងនេះនិង ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

[៧៧] ភាវគ្គិយំ វិហារតិ... អថេតា អាយស្មា ភូមិជា
 សាយស្គាសមយំ មជ្ជិសល្លាតា វុដ្ឋិតា យេនាយស្មា
 សាវីបុត្តា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មក
 សាវីបុត្តន ឥន្ទំ សាម្មាទិ សាម្មាទិធីយំ កមំ សាវា-
 ណីយំ វិភិសារេត្វា ឯកេនត្ថំ ចិសីទិ ។ ឯកេនត្ថំ
 ចិសីទ្វា ។ អាយស្មា ភូមិជា អាយស្មន្តំ សាវីបុត្តំ
 ឯកេនត្ថំ សន្តាវុសា សាវីបុត្ត ឯកេ សមណាប្រាហ្ម-
 ណា កម្មវាទា សយំកតំ សុទ្ធទុក្ខំ មញ្ញមេន្តំ សន្តំ
 មនាវុសា សាវីបុត្ត ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា
 មរកតំ សុទ្ធទុក្ខំ មញ្ញមេន្តំ សន្តាវុសា សាវីបុត្ត ឯកេ
 សមណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតត្វា មរកតត្វា
 សុទ្ធទុក្ខំ មញ្ញមេន្តំ សន្តំ មនាវុសា សាវីបុត្ត
 ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំការិ
 អមរការិ អនិទុសមុប្បន្នំ សុទ្ធទុក្ខំ មញ្ញមេន្តំ ។

[៧៨] ច្រើនគង់ជិតព្រះសាវ្រ្តី ... ព្រាហ្មនៈ ព្រះភូមិដៈ
 មានអាយុ ចេញអំពីចំស្លាត់ ក្នុងសាយស្គាសម័យ ចូលទៅក្រព្រះ
 សាវីបុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយ
 នឹងព្រះសាវីបុត្តមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលនូវរីករាយ នឹងពាក្យ
 ដែលនូវរីករាយហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះភូមិដៈមានអាយុ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះសាវីបុត្តមានអាយុ ដូច្នេះថា
 ម្ចាស់សាវីបុត្តមានអាយុ មានសមណាប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាកម្មវាទ
 បញ្ញត្តថា សុខនិងទុក្ខ ធិប្បក្កលធ្វើដោយខ្លួនឯង ម្ចាស់សាវីបុត្តមានអាយុ
 មានសមណាប្រាហ្មណ៍ពួកមួយទៀត ជាកម្មវាទ បញ្ញត្តថា សុខនិងទុក្ខ
 ធិប្បក្កលដទៃធ្វើឲ្យ ម្ចាស់សាវីបុត្តមានអាយុ មានសមណាប្រាហ្មណ៍ពួក
 មួយ ជាកម្មវាទ បញ្ញត្តថា សុខនិងទុក្ខ ធិប្បក្កលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង
 ឬក្កលដទៃធ្វើឲ្យផង ម្ចាស់សាវីបុត្តមានអាយុ មានសមណាប្រាហ្មណ៍ពួក
 មួយទៀត ជាកម្មវាទ បញ្ញត្តថា សុខនិងទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន
 មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។

អតិសមយសីបុត្តស្ស វសពលវន្ត បដិច្ចសមុប្បន្នកាសិទ្ធំ

និព ទេវ អាវុសោ សាវបុត្ត កកវា កំណិ តំមត្តាឃី
កដំ ព្យាករមាជា ច មយំ វត្តវាទិទោ ទេវ កកវតោ
អស្សាម ទ ច កកវន្តំ អក្ខ កទ អត្តាចិក្ខោយ្យាម ធម្ម-
ស្ស ចាទុធម្មំ ព្យាករយ្យាម ទ ច កោចិ សហ-
ធម្មតោ វាទាទុចារោ ការយ្ហំ ហំនំ អាត្មេយ្យាតិ ។

(៨១) បដិច្ចសមុប្បន្នំ ទោ អាវុសោ សុទ្ធទុក្ខំ
វត្តំ កកវតោ កំ បដិច្ច ជស្សំ បដិច្ច នតិ វទំ វត្ត-
វាទិ ទេវ កកវតោ អស្ស ទ ច កកវន្តំ អក្ខតេទ
អត្តាចិក្ខោយ្យ ធម្មស្ស ចាទុធម្មំ ព្យាករយ្យ ទ ច
កោចិ សហធម្មតោ វាទាទុចារោ ការយ្ហំ ហំនំ អា-
ត្មេយ្យ ។ តត្រាវុសោ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា
កម្មវាទា សយំកតំ សុទ្ធទុក្ខំ បញ្ចាបេន្តំ កតចិ

អតិសមយសីបុត្ត វសពលវន្ត កកវតោវសិទ្ធិបុប្ផន្តរាជំ

ម្ចាស់សាវបុត្តមានកាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពោលដូចម្តេច ទ្រង់
ប្រាប់ដូចម្តេច ដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុងហេតុទាំង ៤ នេះ ចុះកាល
យើងទាំងឡាយព្យាករដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាពោលតាមពាក្យដែលព្រះ
មានព្រះភាគពោលហើយផង ឈ្មោះថាមិនពោលចង្អុលព្រះមានព្រះ
ភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាករនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង
ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់
ហ៊ានដែលបណ្តាំគប្បីគំរងៀលផង ។

[៨២] ព្រះសាវបុត្តកបថា ម្ចាស់តាវុសោ សុខនិទ្ទក្ខ ព្រះ
មានព្រះភាគពោលហើយថា កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត
អាស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺអាស្រ័យជស្សៈ កាលបើបុគ្គលពោលដូច្នេះ
ឈ្មោះថា ពោលតាមពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគពោលហើយផង មិន
ពោលចង្អុលព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ព្យាករនូវធម៌ដ៏សម
គួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ
ក៏មិនមកកាន់ហ៊ាន ដែលបណ្តាំគប្បីគំរងៀលផង ។ ម្ចាស់តាវុសោ
បណ្តាំនេះទាំង ៤ នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្រូវ ចញ្ញក្ខថា
សុខនិទ្ទក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែសុខនិទ្ទក្ខនោះឯង កើតឡើង

ឧស្សប្បទូយា ។ យេមិ តេ ។ បេ ។ យេមិ តេ
 ។ បេ ។ យេមិ តេ សមណព្រាហ្មណា កម្មវាទា
 អសយំការិ អបរការិ អនិច្ចសមុប្បន្នំ សុទ្ធទុក្ខំ
 បញ្ចបេន្តំ ភទ្មមិ ឧស្សប្បទូយា ។ កក្រាវុសោ យេ
 តេ សមណព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកាតំ សុទ្ធទុក្ខំ
 បញ្ចបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ឧស្សា បដិសំវេនយន្តិតំ
 ឆេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។ យេមិ តេ ។ បេ ។ យេមិ តេ
 ។ បេ ។ យេមិ តេ សមណព្រាហ្មណា កម្មវាទា
 អសយំការិ អបរការិ អនិច្ចសមុប្បន្នំ សុទ្ធទុក្ខំ
 បញ្ចបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ឧស្សា បដិសំវេនយន្តិតំ
 ឆេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។

ព្រោជេស្សៈជាបច្ច័យ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្រូវ
 បញ្ចក្កថា សុខនិទ្ទក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់
 បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែសុខនិទ្ទក្ខនោះឯង
 កើតឡើង ព្រោជេស្សៈជាបច្ច័យ ។ ច្បាលកាវុសោ ចណ្តាវាទៈចាំង ៤
 នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្រូវ បញ្ចក្កថា សុខនិទ្ទក្ខ គឺ
 បុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង សមណព្រាហ្មណ៍ចាំងនោះឯង ទទួលសុខនិទ្ទ
 ក្ខត្រាត់អំពីផស្សៈ ពាក្យផ្សេងៗនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសម
 ណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្រូវ បញ្ចក្កថា សុខនិទ្ទក្ខ មិនមែនជា
 អំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិន
 អាស្រ័យហេតុ សមណព្រាហ្មណ៍ចាំងនោះឯង ទទួលសុខនិទ្ទក្ខត្រា
 ត់អំពីផស្សៈ ពាក្យផ្សេងៗនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

អភិសរយសំយុត្តស្ស ទសនសវត្ថុ បដិច្ចសមុប្បន្នកាសិណំ.

(៨១) អស្សាសិ ទោ អាយស្មា អាណត្ថោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស អាយស្មតា ភូមិជេន សន្តិ ភមិ កតាសល្លាមំ ។ អនេទោ អាយស្មា អាណត្ថោ យេន កកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវន្តំ អភិវាណេត្វា ឯកមន្តំ ចិសីនិ ។ ឯកមន្តំ ចិសីនេត្វោ ទោ អាយស្មា អាណត្ថោ យាវតតោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស អាយស្មតា ភូមិជេន សន្តិ អហោសិ កតាសល្លាតោ តំ សន្តំ កកវតោ អាណេចសំ ។

(៨២) សាធុ សាធុ អាណន្ទ យថាភិ សារីបុត្តោ ន សង្ខា ត្យាការមាណោ ត្យាការយេ ។ បដិច្ចសមុប្បន្តំ ទោ អាណន្ទ សុទ្ធនុក្ខំ វត្តំ មយា កំ បដិច្ច ជស្សំ បដិច្ច ភតិ វនំ វត្តវនំ ទេវ មេ អស្ស ម ច មិ អក្ខតេន អក្កាចិត្តេយ្យ ធម្មស្ស ចាទុធម្មំ ត្យាការយេ ម ច តោចិ សហធម្មិតោ វាណាទុចារោ

អភិសរយសំយុត្ត ទសនសវត្ថុ កាតាសវរិទិវ បុប្ផនមំ

(៨១) ព្រះអាទន្ទមានកាយ បានស្តាប់ការចរចាខ្លះ របស់ ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ជាមួយនឹងព្រះភូមិជៈមានកាយហើយ ។ ទើប ព្រះអាទន្ទមានកាយ ចូលទៅគាល់គ្រូមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអាទន្ទមានកាយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបចូលការ ចរចាទាំងអស់នោះ របស់ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ជាមួយនឹងព្រះភូមិជៈ មានកាយ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។

(៨២) ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់អាទន្ទ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ត្រង់ពាក្យដែលសារីបុត្តព្យាករ ឈ្មោះថាព្យាករដោយប្រពៃ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ សុខនឹងទុក្ខ គឺថាគតបានកាលហើយថា កើតឡើងព្រោះ កាស្រីយហេតុ កើតកាស្រីយហេតុដូចម្តេច ក៏កាស្រីយដស្សៈ កាលបើ បុគ្គលកាលដូច្នេះ ឈ្មោះថាកាលកាស្រីយដស្សគឺកាលហើយ ផង មិនកាលបដិច្ចវិចិត្រគឺដោយពាក្យមិនវិចិត្រ ព្យាករឡើងមិនដស្ស គួរដល់ធម៌ផង ទាំងសីលកាស្រីយដស្សបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ

ការយ៉ី ហ្នំ រកកន្លែង ។ តត្រាង យេ តេ
 សមណព្រាហ្មណ កម្មវិទា សយំកតំ សុទ្ធកុំ
 បញ្ញាបេន្តំ ឥធម៌ ធម្មប្បដ្ឋយា ។ យេបិ តេ ។ បេ ។
 យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណ
 កម្មវិទា អសយំការំ អបរការំ អធិត្ថសមុប្បន្នំ
 សុទ្ធកុំ បញ្ញាបេន្តំ ឥធម៌ ធម្មប្បដ្ឋយា ។ តត្រាង
 យេ តេ សមណព្រាហ្មណ កម្មវិទា សយំកតំ
 សុទ្ធកុំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ធម្មា បដិ-
 សំវេទយន្តិកំ ធនំ ហ្នំ វិជ្ជតំ ។ យេបិ តេ ។ បេ ។
 យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណ
 កម្មវិទា អសយំការំ អបរការំ អធិត្ថសមុប្បន្នំ
 សុទ្ធកុំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ធម្មា
 បដិសំវេទយន្តិកំ ធនំ ហ្នំ វិជ្ជតំ ។

ក៏មិនមកកាន់ឋានៈដែលបណ្ឌិតប្រើតែងតែ ។ ម្ចាស់អាទិ៍ បណ្ឌិត
 ក៏ចេះតាំង ២ ឋានៈ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្កល់ បញ្ញាត្រ
 សុទ្ធនិក្ខុ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែសុទ្ធនិក្ខុនោះឯង កើត
 ឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជា
 តម្កល់ បញ្ញាត្រ សុទ្ធនិក្ខុ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជា
 អំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែសុទ្ធនិក្ខុ
 នោះឯង កើតឡើងព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់អាទិ៍ បណ្ឌិត
 ក៏ចេះតាំង ២ ឋានៈ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាជាតម្កល់ បញ្ញាត្រ សុទ្ធ
 និក្ខុ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ទទួល
 សុទ្ធនិក្ខុក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្កល់ បញ្ញាត្រ សុទ្ធនិក្ខុ មិនមែន
 ជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយ
 មិនអាស្រ័យហេតុ សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះឯង ទទួលសុទ្ធនិក្ខុ
 ក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

[៨៣] កាយេ វ ហានន្ត សតិ កាយសញ្ចេ-
 តនាហេតុ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ វាចាយំ វា
 ហានន្ត សតិ វចិសញ្ចេតនាហេតុ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ
 សុទទុក្ខំ មនេ វា ហានន្ត សតិ មនោសញ្ចេតនា-
 ហេតុ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។ អវិជ្ជាបក្ខយា
 វ សាមំ វា តំ អានន្ត កាយសង្ខារំ អភិសង្ករោតិ
 យំបក្ខយាយតំ^(១) ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។
 មរ វាយតំ^(២) អានន្ត កាយសង្ខារំ អភិសង្ករោ-
 តិ យំបក្ខយាយតំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។
 សម្មជាតោ វា តំ អានន្ត កាយសង្ខារំ អភិសង្ករោតិ
 យំបក្ខយាយតំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។ អ-
 សម្មជាតោ វា តំ អានន្ត កាយសង្ខារំ អភិសង្ករោតិ
 យំបក្ខយាយតំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។ សាមំ
 វា តំ អានន្ត វចិសង្ខារំ អភិសង្ករោតិ យំបក្ខយាយតំ
 ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។ មរ វាយតំ អានន្ត

• ១. យំ បក្ខយស្ស ភន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. បក្ខយាយំ ភន្តិ ទិស្សតិ ។ ២. ម. បក្ខវិស្ស ភន្តិ
 ទិស្ស ។ ឆ. វាយតំ ទិស្សតិ ។

[៨៣] ម្ចាស់អាទន្ធ កាលបើកាយមាន សុខនិងទុក្ខភាវក្នុង
 វេទន៍កើតឡើង ព្រោះកាយសញ្ចេតនា^(១) ហេតុ ម្ចាស់អាទន្ធ កាល
 បើកាយមាន សុខនិងទុក្ខភាវក្នុង វេទន៍កើតឡើង ព្រោះវិចិត្រភាសិត
 ហេតុ ម្ចាស់អាទន្ធ កាលបើមនោមាន សុខនិងទុក្ខភាវក្នុង វេទន៍កើត
 ឡើង ព្រោះមនោសញ្ចេតនាហេតុ កំមាន ។ ម្ចាស់អាទន្ធ សុខនិង
 ទុក្ខភាវក្នុង កើតឡើងដាច់ដោយបច្ច័យនិកាយសង្ខារណា បុគ្គល
 តែងធ្វើកាយសង្ខារទោះដោយខ្លួនឯង ព្រោះវិជ្ជាជាបច្ច័យ កំមាន ។
 ម្ចាស់អាទន្ធ សុខនិងទុក្ខភាវក្នុង កើតឡើងដាច់ដោយបច្ច័យ និកាយ
 សង្ខារណា បុគ្គលចាំឡាយដទៃ តែងធ្វើកាយសង្ខារទោះ កំមាន ។
 ម្ចាស់អាទន្ធ សុខនិងទុក្ខភាវក្នុង កើតឡើងដាច់ដោយបច្ច័យនិកាយ
 សង្ខារណា បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ តែងធ្វើកាយសង្ខារទោះ កំមាន ។
 ម្ចាស់អាទន្ធ សុខនិងទុក្ខភាវក្នុង កើតឡើងដាច់ដោយបច្ច័យនិកាយ
 សង្ខារណា បុគ្គលមិនដឹងច្បាស់ តែងធ្វើកាយសង្ខារទោះ កំមាន ។
 ម្ចាស់អាទន្ធ សុខនិងទុក្ខភាវក្នុង កើតឡើងដាច់ដោយបច្ច័យនិកាយ
 សង្ខារណា បុគ្គលតែងធ្វើវិចិត្រភាសិតទោះដោយខ្លួនឯង កំមាន ។ ម្ចាស់អាទន្ធ

• មេត្តាដែលកើតឡើងក្នុងកាយទ្វារ ។ ២ កាយន្ត ។

វិចីសង្ខារំ អភិសង្ខារោ យំបទ្ធយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ
 សុទ្ធទុក្ខំ ។ សម្មជាតោ វា តំ អាទទុ ។ បេ ។
 អសម្មជាតោ វា តំ អាទទុ វិចីសង្ខារំ អភិសង្ខារោ
 យំបទ្ធយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទ្ធទុក្ខំ ។ សាមិ
 វា តំ អាទទុ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារោ យំបទ្ធយាយតំ
 ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទ្ធទុក្ខំ ។ បេ ។ វាយតំ អាទទុ
 មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារោ យំបទ្ធយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ
 អជ្ឈតិ សុទ្ធទុក្ខំ ។ សម្មជាតោ វា តំ អាទទុ
 ។ បេ ។ អសម្មជាតោ វា តំ អាទទុ មនោសង្ខារំ អភិ-
 សង្ខារោ យំបទ្ធយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទ្ធទុក្ខំ ។
 ឥមេសុ អាទទុ ធម្មេសុ^(១) អវិជ្ជា អនុបតិកា ។

១ ឧ.ម. ធម្មេសុតិ វិស្សុតិ ។

សុខនិទ្ទក្ខន្ធក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យនិវេសន្តិកាណា បុគ្គល
 ទាំងឡាយដទៃ តែងធ្វើវិចីសង្ខារនោះ កំមាន ។ ម្ចាស់អាទទុ បុគ្គល
 ដឹងច្បាស់ ។ បេ ។ ម្ចាស់អាទទុ សុខនិទ្ទក្ខន្ធក្នុង កើតឡើងជាប់
 ដោយបច្ច័យនិវេសន្តិកាណា បុគ្គលមិនដឹងច្បាស់ តែងធ្វើវិចីសង្ខារនោះ
 កំមាន ។ ម្ចាស់អាទទុ សុខនិទ្ទក្ខន្ធក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយ
 បច្ច័យនិវេសន្តិកាណា បុគ្គលតែងធ្វើវិចីសង្ខារនោះដោយខ្លួនឯង កំ
 មាន ។ ម្ចាស់អាទទុ សុខនិទ្ទក្ខន្ធក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យ
 និវេសន្តិកាណា បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ តែងធ្វើវិចីសង្ខារនោះ កំ
 មាន ។ ម្ចាស់អាទទុ បុគ្គលដឹងច្បាស់ ។ បេ ។ ម្ចាស់អាទទុ សុខ-
 និទ្ទក្ខន្ធក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យនិវេសន្តិកាណា បុគ្គល
 មិនដឹងច្បាស់ តែងធ្វើវិចីសង្ខារនោះ កំមាន ។ ម្ចាស់អាទទុ អវិជ្ជា
 ធ្លាក់ចុះរឿយ ។ ក្នុងដំណើរនេះឯង ។

អតិសម្បជន្ត្រស្ស ឧបសម្ព័ន្ធ ភវន្តបស្កម្ភ

[៨៤] អវិជ្ជា យេ ភ្នេ កាច្ច អសេសវិភក្តិភោតា
សោ កាយោ ឧ ហោតិ យំបទ្ធយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ
អជ្ឈតំ សុទ្ធទុក្ខំ ។ ភោតា ឧ ហោតិ យំបទ្ធ-
យាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតំ សុទ្ធទុក្ខំ ។ សោ មហោ
ឧ ហោតិ យំបទ្ធយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតំ សុទ្ធទុក្ខំ
ទេតំ ភ^(១) ឧ ហោតិ ។ វត្ថុ ភ ឧ ហោតិ ។ អាយតនំ
ភ ឧ ហោតិ ។ អធិការណ៍ ភ ឧ ហោតិ យំបទ្ធ-
យាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតំ សុទ្ធទុក្ខំ ។ បញ្ចមំ ។

[៨៥] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... អថាទា អាយស្មា
ឧបកលោក យេន ភក្កក កេតុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វ
ភក្កតំ អភិកលោកា ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។

[៨៦] ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ទា អាយស្មា ឧប-
កលោក ភក្កតំ ឯកលោក សន្តិ បទ^(២) កន្ត ឯកោ
សមណព្រាហ្មណា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបន្តិ

• ខ.ម. ចក្ខុស្ស ហៈនេរ វិសេស ឧ ទិស្សតិ កត្ថំ បទ ទិស្សតិ ។ ២ សត្វវិសេស សន្តិ
ហិរិ បាបទ្ធយេន កវិទ្ធំ ។

អតិសម្បជន្ត្រស្ស ឧបសម្ព័ន្ធ ប្រាសាទៈ ចូលចល័ត្រាវ ព្រះភាគ

[៨៧] មាត្រា ចាន្ត សុខនិទុក្ខានិក្ខន្ធ កើតឡើងជាប់ដោយ
បច្ច័យគឺកាយណ កាយនោះ មិនមាន ព្រោះសាវត្ថិយសន្តិការណ៍
មិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។ សុខនិទុក្ខានិក្ខន្ធ កើតឡើងជាប់ដោយ
បច្ច័យគឺវិចារណ វិចារនោះ មិនមាន ។ សុខនិទុក្ខានិក្ខន្ធ កើត
ឡើងជាប់ដោយបច្ច័យគឺចិត្តណា ចិត្តនោះ មិនមាន ទេតត្ថំ មិនមាន ។
វត្ថុត្ថំ មិនមាន ។ អាយតនៈត្ថំ មិនមាន ។ សុខនិទុក្ខានិក្ខន្ធ
កើតឡើងជាប់ដោយច្រៀយគឺអធិការណ៍^(១)ណា អធិការណ៍នោះត្ថំ មិន
មាន ។ ចប់សូត្រ ទី៨ ។

[៨៨] ប្រតិទិន្ននៃវិចិត្រស្រ្តី ... ក្រាវនោះ ព្រះទេវតា
មានកាយ ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ សុទ្ធចូលទៅដល់ហើយ ក៏
ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ចេអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

[៨៩] សុរៈព្រះទេវតាមានកាយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគង្គដ៏ចម្រើន មាន
សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ជាក់ថា ទុក្ខំ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង

• ហេតុ ។

សន្តិ មន កន្ត ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា មរកតំ
 ទុក្ខំ បញ្ញាមេន្តិ សន្តិ មន កន្ត ឯកេ សមណា-
 ប្រាហ្មណា សយំកតត្វា មរកតត្វា ទុក្ខំ បញ្ញាមេន្តិ
 សន្តិ មន កន្ត ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា អសយំការី
 អមរការី អនិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញាមេន្តិ ។ ឥធិ ធា
 កន្ត កកវា កីវាធិ កំមត្តាយំ កជំ ព្យាការមាធា ច
 មយំ វត្តវាធិធា ចេវ កកវតោ អស្សាម ទ ច កកវន្តំ
 អក្កតេន អត្តាចិក្ខេយ្យាម ធម្មស្ស ចាទុធម្មំ ព្យា-
 កវេយ្យាម ទ ច កោចិ សហធម្មិកោ វាធាទុចា-
 តោ ការយ្ហំ ហំចំ អាគវេយ្យាតិ ។

(៨៧) បដិច្ចសមុប្បន្នំ ទោ ឧបវាណ ទុក្ខំ វត្ត
 មយា កំ បដិច្ច ធម្មស្សំ បដិច្ច ឥតិ វត្ត វត្តវាធិ
 ចេវ មេ អស្សំ ទ ច មំ អក្កតេន អត្តាចិក្ខេយ្យ

បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសមណាប្រាហ្មណ៍ពួកមួយទៀត បញ្ញត្ត
 ថា ខុក្ខ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឱ្យ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសមណា-
 ប្រាហ្មណ៍ពួកមួយទៀត បញ្ញត្តថា ខុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង
 បុគ្គលដទៃធ្វើឱ្យផង បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសមណាប្រាហ្មណ៍
 ពួកមួយទៀត បញ្ញត្តថា ខុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជា
 អំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។ បត់ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពោលដូចម្តេច ទ្រង់ប្រាប់
 ដូចម្តេច ដល់យើងចាំឱ្យយ ក្នុងហេតុភាគ ៤ នេះ កាលយើងចាំ-
 ឱ្យយព្យាករដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាពោលតាមភាគដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគទ្រង់ពោលហើយផង ឈ្មោះថាមិនពោលបង្គាប់ព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាករនៅធម៌ដ៏សមត្ថដល់ធម៌ផង ចាំ
 លំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈ
 ដែលបណ្តាំគម្បីតិរវៀលផង ។

(៨៨) ខ្លាញ់ទបវាណៈ សេចក្តីខុក្ខ គឺថាគតបានពោលហើយថា
 កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ គឺអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺអាស្រ័យ
 ធម្មស្សៈ កាលបើបុគ្គលពោលដូច្នេះ ឈ្មោះថា ពោលតាមភាគដែល
 គតាគតពោលហើយផង មិនពោលបង្គាប់គតាគតដោយពាក្យមិនពិតផង

[៨៨] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... អវិជ្ជាបទ្ធកាយា កិក្ខុវេ
សង្ខារា សង្ខារប្បទ្ធកាយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស
កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[៨៩] ភាគមញ្ច កិក្ខុវេ ជនមរណំ ។ យោ ភេសំ
ភេសំ សត្តានំ តម្កំ តម្កំ សត្តានិកាយេ ជន ជីវណតា
ទណ្ឌិទ្ធំ ចាលិទ្ធំ វល្លិក្ខណ អាយុតោ សីហានិ
ឥន្ទ្រយានំ បរិចារោ អយំ វុទ្ធតិ ជន ។ យោ ភេសំ
ភេសំ សត្តានំ តម្កំ តម្កំ សត្តានិកាយោ ទុតិ ជវនតា
កេតោ អន្តរាជានំ មទ្ធំ មរណំ កាលករិយា ទន្ធានំ
កេតោ កុឡេវរស្ស ជិត្តោតោ ជីវិត្ត្រិយស្ស ឧបទ្វេតោ
ឥន្ទំ វុទ្ធតិ មរណំ ។ ឥតិ អយញ្ច ជន ឥនត្ត មរណំ ឥន្ទំ
វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ ជនមរណំ ។ ជាតិសមុទយោ ជនមរណា-
សមុទយោ ជាតិនិរោតោ ជនមរណានិរោតោ អយមេវ
អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ ជនមរណានិរោតតាមិទំ បដិ-
បតា សេយ្យធីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្ក្កប្បោ សម្មាវាទា
សម្មាកម្មតោ សម្មាភជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ
សម្មាសមាទិ ។ ភាគមា ច កិក្ខុវេ ជាតិ ។ បេ ។

[៨៨] ទ្រង់គង់ជិតក្រុងសាវត្ថិ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ
កើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ
។ បេ ។ ការកើតឡើងក្រោយនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ មែនមានយ៉ាងនេះ ។

[៨៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជននិងមរណៈ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីត្រាត្រា ភាគត្រាត្រា ធ្មេញចាក់ សក់ស្កូវ ស្បែកជ្រួញជ្រើ
ដំណើរដេញតាម ដំណើរបោស់ទំនៀមទម្លាប់ទាំងឡាយ ណា បេសំសត្វ
ទាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្តានិកាយនោះ ។ នេះហៅថា ជន ។ ទុតិ
ការឃ្លាត ការបែកឆ្ងាយ ការបាក់បង់ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើរត្រឡប់ ការ
ធ្វើទូរមរណភាព ការបែកឆ្ងាយនៃទទួលទាំងឡាយ ការដាក់ចុះនូវសាក
សព ការដាច់នៃជីវិតទ្រុឌ ណា បេសំសត្វទាំងឡាយនោះ ។ ចាក
សត្តានិកាយនោះ ។ នេះហៅថា មរណៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជន
នេះផង មរណៈនេះផង នេះហៅថា ជននិងមរណៈ ដូច្នេះឯង ។ ការ
កើតឡើងនៃជននិងមរណៈ ព្រោះការកើតឡើងនៃជាតិ ការលេងនៃ
ជននិងមរណៈ ព្រោះការលេងនៃជាតិ មន្តជីវិតប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨
នេះឯង ជាបដិបត្តា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ចំណុចនៃជននិងមរណៈ គឺ
ប្រាជ្ញាយលំក្រូវ ។ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ។ ការនិយាយត្រូវ ។ ការធ្វើត្រូវ ។
ការចេះក្លែងជីវិតត្រូវ ។ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ។ សេចក្តីរក្សាត្រូវ ។ ការ
រក្សាលំចិត្តត្រូវ ។ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជាតិ តើដូចម្តេច ។ បេ ។

កាតមោ ច ភិក្ខុវេ ពរោ ... កាតមញ្ច ភិក្ខុវេ ធម្មា-
 នាមំ ... កាតមោ ច ភិក្ខុវេ តណ្ហា ... កាតមោ ច
 ភិក្ខុវេ វេទនា ... កាតមោ ច ភិក្ខុវេ ជស្សោ ... កាតមញ្ច
 ភិក្ខុវេ បទ្បាយនំ ... កាតមញ្ច ភិក្ខុវេ ឆាប្បមិ ...
 កាតមញ្ច ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ... កាតមោ ច ភិក្ខុវេ
 សង្ការ តាយាមេ ភិក្ខុវេ សង្ការ តាយសង្ការោ
 វចិសង្ការោ ចិក្ខុសង្ការោ វមេ វុត្ថន្តំ ភិក្ខុវេ សង្កា-
 រា ។ អវិជ្ជាសមុទយោ សង្ការសមុទយោ អវិជ្ជាជំរេនា
 សង្ការជំរេនោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ
 សង្ការជំរេនតាមិជំ បដិមតា សេយ្យជំជំ សម្មាជំដ្ឋ
 ។ បេ ។ សម្មាសមាជិ ។

[៨០] យតោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវតោ ឯវិ
 បទ្បយំ បជាធាតុ ឯវិ បទ្បយសមុទយំ បជាធាតុ
 ឯវិ បទ្បយជំរេនំ បជាធាតុ ឯវិ បទ្បយជំរេនតាមិជំ
 បដិមជំ បជាធាតុ ។ អយំ វុត្ថន្តំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវតោ

ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ គឺ ភិក្ខុម្តោ ... ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ទុក្ខទា
 ភិក្ខុម្តោ ... ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ តណ្ហា ភិក្ខុម្តោ ... ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ វេទនា ភិក្ខុម្តោ ... ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ជស្សៈ ភិ
 ក្ខុម្តោ ... ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ សទ្បាយននៈ ភិក្ខុម្តោ ... ម្ចាស់
 ភិក្ខុតាំងឡាយ ឆាប្បេ ភិក្ខុម្តោ ... ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ វិញ្ញាណ
 ភិក្ខុម្តោ ... ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ សង្ការតាំងឡាយ ភិក្ខុម្តោ ...
 ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ សង្ការតាំងឡាយនេះ មាន ៣ គឺ កាយសង្ការ ១
 វចិសង្ការ ១ ចិក្ខុសង្ការ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ នេះគឺថាគតហៅថា
 សង្ការ ។ ការកើតឡើងនៃសង្ការ ព្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការ
 លេងនៃសង្ការ ព្រោះការលេងនៃអវិជ្ជា មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអត្ត
 ៨ នៃឯង ជាបដិបទា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ចរិតនៃសង្ការ គឺ
 ប្រាជ្ញាដ៏យល់ឃើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។

[៨០] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័កដ៏ជំនួស
 នូវបច្ច័យយ៉ាងនេះ ដ៏ជំនួសនូវការកើតឡើងនៃបច្ច័យយ៉ាងនេះ ដ៏ជំ
 ជួសនូវចរិតលេងនៃបច្ច័យយ៉ាងនេះ ដ៏ជំនួសនូវដំណើរទៅ
 កាន់ចរិតនៃបច្ច័យយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ អរិយសាវ័កនេះ

និដ្ឋិសម្បត្តោ ឥតិបំ នស្សនសម្បត្តោ ឥតិបំ អាគារតា
 ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបំ បស្សតិ ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបំ
 សេក្ខន ញាណន សមញ្ញតតោ ឥតិបំ សេក្ខាយ
 វិជ្ជាយ សមញ្ញតតោ ឥតិបំ ធម្មសោតំ សមាបន្តោ
 ឥតិបំ អវិយោ ចំព្វនិកាប្បញ្ញោ ឥតិបំ អមតញ្ញាវិ
 អាហត្ថ តិដ្ឋតិ ឥតិបំ ។ សត្តមំ ។

(៤០) សាវត្ថិយំ វិហារតិ... តត្រ ។ ចេ ។ បេ ។ ឥន
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជនមរណំ បដាចាតិ ជនមរណសមុទយំ
 បដាចាតិ ជនមរណនិរោធំ បដាចាតិ ជនមរណនិរោធ-
 កាមិនំ បដិបទំ បដាចាតិ ។ ជាតិ បដាចាតិ ។ បេ ។
 ភវិ បដាចាតិ... ឧបាទានំ បដាចាតិ... តណ្ហំ ប-
 ដាចាតិ... វេទនំ បដាចាតិ... ជស្សំ បដាចាតិ... ស-
 ឡាយតនំ បដាចាតិ... ឆាមរូបំ បដាចាតិ... វិញ្ញាណំ
 បដាចាតិ... សង្ខារេ បដាចាតិ សង្ខារសមុទយំ
 បដាចាតិ សង្ខារនិរោធំ បដាចាតិ សង្ខារនិរោធតាមិនំ
 បដិបទំ បដាចាតិ ។

ហៅថា បរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិតិបាន ថាបរិបូណ៌ដោយទស្សនៈក៏បាន ថា
 មកកាន់ព្រះសទ្ធម្មានេះក៏បាន ថាឃើញខ្ញុំព្រះសទ្ធម្មានេះក៏បាន ថាប្រកប
 ដោយសេក្ខញ្ញាណក៏បាន ថាប្រកបដោយសេក្ខវិជ្ជាក៏បាន ថាដល់ស្រម
 ខ្ញុំធម្មស្រាវក៏បាន ថាជាអរិយៈអ្នកនានាព្រូងពិប្បញ្ញាក៏បាន ថាប៉ុក
 កែបនៃបទ្បទៅនៃអមតៈគឺព្រះនិព្វានក៏បាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(៤១) ទ្រង់អង្គេនៅជិតក្រុងសាវត្ថិ... ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។
 ម្នាលភិក្ខុចំនងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំផកនិចមរណៈ
 ដឹងច្បាស់ខ្ញុំការកើតឡើងនៃផកនិចមរណៈ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំចរិតនៃផក
 និចមរណៈ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ចរិតនៃផកនិចមរ-
 ណៈ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំជាតិ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំភព... ដឹងច្បាស់ខ្ញុំ
 ធម្មានន... ដឹងច្បាស់ខ្ញុំតណ្ហា... ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេទនា... ដឹងច្បាស់
 ខ្ញុំជស្សៈ... ដឹងច្បាស់ខ្ញុំសឡាយតនៈ... ដឹងច្បាស់ខ្ញុំឆាមរូប...
 ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិញ្ញាណ... ដឹងច្បាស់ខ្ញុំសង្ខារចំនងឡាយ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំ
 ការកើតឡើងនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំចរិតនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិ-
 បទជាដំណើរទៅកាន់ចរិតនៃសង្ខារ ។

(១៦) កតមញ្ច កិច្ចាវ ជនមរណំ ។ យោ តេសំ
 តេសំ សង្ខារំ ឥញ្ញំ ឥញ្ញំ សង្ខារំ តាមេ ជន ជីវណ្ឌ
 កា ទល្លាភិ ចាបិទ្ធិ វិនិច្ឆ័យនា អយមេតោ សំគោ
 ធិ វិនិច្ឆ័យនំ មរិតានោ អយំ វុច្ចតិ ជន ។ យោ
 តេសំ តេសំ សង្ខារំ ឥញ្ញំ ឥញ្ញំ សង្ខារំ តាមេ ចុតិ
 ចរណេ កោតោ អន្តរាគមនំ មច្ច មរណំ កាលតិវិយា
 ទទានំ កោតោ កាឡាវស្ស ធិត្តោតោ ជីវិត្ត្រយស្ស
 ឧបច្ឆេតោ វិនិច្ឆ័យនំ មរណំ ។ វិនិច្ឆ័យនំ អយញ្ច ជន
 វិនិច្ឆ័យនំ មរណំ វិនិច្ឆ័យនំ កិច្ចាវ ជនមរណំ ។
 ជាតិសមុទយោ ជនមរណសមុទយោ ជាតិវិនិច្ឆ័យនំ ជន
 មរណានិកោតោ អយមេវ អរិយោ អន្តរាគមនំ មត្តោ
 ជនមរណានិកោតាមិទ្ធិ មជ្ជិមតោ សេយ្យមិទ្ធិ សង្ខារិន្ទ
 ។ បេ ។ សង្ខារសមាធិ ។ កតមា ច កិច្ចាវ ជាតិ
 ។ បេ ។ កតមា ច កិច្ចាវ ករណំ ... កតមញ្ច
 កិច្ចាវ ឧបាទានំ ... កតមា ច កិច្ចាវ តណ្ហា ... វេ
 ទិដ្ឋា ... វេស្សា ... សន្មាយនំ ... តាមរូបំ ... វិញ្ញាណំ ...

(១៦) មាសភិក្ខុតាំងខ្យង ជននិមរណៈ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្រាត្រា កាតត្រាត្រា ចេញចាក់ សក់ស្អុយ ស្បែកជ្រួញជ្រើ
 ដំណើរយកយក ដំណើរចាស់ទុំវិនិច្ឆ័យតាំងខ្យង ណា បេសសក្ខ
 តាំងខ្យងនោះ ។ ក្នុងសក្ខនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា ជន ។ ចុតិ
 កាយកា កាយកាយ កាយកាយ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើរចាស់ ការធ្វើ
 ទូរមរណកាល កាយកាយនៃខ្យងតាំងខ្យង ការដាក់ចុះទូរសាសន
 ការដាក់នៃជីវិតវិនិច្ឆ័យ ណា បេសសក្ខតាំងខ្យងនោះ ។ បាសក្ខនិ
 កាយនោះ ។ នេះហៅថា មរណៈ ។ មាសភិក្ខុតាំងខ្យង ជននេផង
 មរណៈនេផង នេះហៅថាជននិមរណៈ ដូច្នេះឯង ។ ការកើតឡើង
 នៃជននិមរណៈ ព្រោះការកើតឡើងនៃជាតិ ការរលកនៃជននិមរណៈ
 ព្រោះការរលកនៃជាតិ មន្ត្រីប្រសើរប្រកបដោយអង្គតាំងនៃឯង ជា
 មជ្ជិមតា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីលក់នៃជននិមរណៈ គឺប្រាជ្ញាយល់
 ឃើញត្រូវ ។ បេ ។ ការកើតឡើងនៃខ្យង មាសភិក្ខុតាំងខ្យង ជាតិ
 តើដូចម្តេច ។ បេ ។ មាសភិក្ខុតាំងខ្យង កត តើដូចម្តេច ... មាសភិក្ខុ
 តាំងខ្យង ។ បាទ តើដូចម្តេច ... មាសភិក្ខុតាំងខ្យង កណ្តា តើដូច
 ម្តេច ... វេទនា ... វេស្សៈ ... សន្មាយនំ ... តាមរូបំ ... វិញ្ញាណ ...

កកមេ ច កិក្ខុវេ សង្ខារ កយោមេ កិក្ខុវេ សង្ខារ
កាយសង្ខារេ វចិសង្ខារេ ចិក្ខុសង្ខារេ ឥមេ វុច្ឆន្តិ
កិក្ខុវេ សង្ខារ ។ អវិជ្ជាសមុទយោ សង្ខារសមុទយោ
អវិជ្ជាវិភេទោ សង្ខារវិភេទោ អប្បមេវ អវិយោ អដ្ឋង្គិ-
កោ មត្តោ សង្ខារវិភេទកាមិច្ចំ បដិបទា សេយ្យមីទំ
សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាទិ ។

[៩៣] យតោ ចោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឯវិ ជនមរណំ
បជាបាតិ ឯវិ ជនមរណសមុទយំ បជាបាតិ ឯវិ
ជនមរណាទិភេទំ បជាបាតិ ឯវិ ជនមរណាទិភេទកាមិច្ចំ
បដិបទំ បជាបាតិ ។ ឯវិ ជាតិ បជាបាតិ ។ បេ ។
កវី...ឧបាសាវំ...កណ្ណំ...វេទនំ...ឥស្សំ...សន្យាយ-
តំ...នាមរូបំ...វិញ្ញាណំ... ឯវិ សង្ខារេ បជាបាតិ ឯវិ
សង្ខារសមុទយំ បជាបាតិ ឯវិ សង្ខារវិភេទំ បជា-
បាតិ ឯវិ សង្ខារវិភេទកាមិច្ចំ បដិបទំ បជាបាតិ ។
អយំ វុច្ឆន្តិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ទិដ្ឋិសម្បត្តោ ឥតិបិ
នស្សនសម្បត្តោ ឥតិបិ វាគកោ ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបិ

មាសភិក្ខុតាំងឡាយ សង្ខារតាំងឡាយ កើដ្ឋបម្កេច មាសភិក្ខុតាំងឡាយ
សង្ខារតាំងឡាយនេះ មាន ៣ គឺ កាយសង្ខារ ១ វេទិសង្ខារ ១ ចិក្ខុ-
សង្ខារ ១ មាសភិក្ខុតាំងឡាយ នេះហៅថា សង្ខារ ។ ការកើតឡើង
នៃសង្ខារ ព្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការលេងនៃសង្ខារ ព្រោះការ
លេងនៃអវិជ្ជា មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គទាំង ៨ នេះឯង ជាបដិបទា
ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីលេងនៃសង្ខារ គឺ ប្រាជ្ញាយលំឃើញត្រូវ ១
។ បេ ។ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។

[៩៣] មាសភិក្ខុតាំងឡាយ កាលណាបើកិក្ខុ ដឹងច្បាស់នូវផក
និងមរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃផកនិងមរណៈយ៉ាងនេះ
ដឹងច្បាស់នូវទីលេងនៃផកនិងមរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជា
ដំណើរទៅកាន់ទីលេងនៃផកនិងមរណៈយ៉ាងនេះ ។ ដឹងច្បាស់នូវជាតិ
យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវភព ... ។ បុព្វា ... កណ្ណា ... វេទនា ...
ឥស្សៈ ... សន្យាយនេះ ... នាមរូប ... វិញ្ញាណ ... នូវសង្ខារតាំង-
ឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃសង្ខារយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់
នូវទីលេងនៃសង្ខារយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទី
លេងនៃសង្ខារយ៉ាងនេះ ។ មាសភិក្ខុតាំងឡាយ កិក្ខុនេះ ហៅថា
ចរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិក៏បាន ជាចរិច្ចណិដោយទស្សនៈក៏បាន ជាមកកាន់

ន ច បទេវេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រហ្មញ្ញត្ថំ
វា ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហារន្តំ ។

[៧៨] យេ ច វោ កេចិ, វិចារេ សមណា
វា ព្រាហ្មណា វា ជនាមណី បរិជាទន្តំ ជនាម-
ណសមុទយំ បរិជាទន្តំ ជនាមណាធិរោធំ បរិជាទន្តំ
ជនាមណាធិរោធតាមិធំ បដិបដិ បរិជាទន្តំ ។ ជាតិ
បរិជាទន្តំ ។ បេ ។ ភវី ... ឧបាទានំ ... ភស្តី ... វេទនំ ...
ផស្សំ ... សឡាយតធំ ... បាមរូបំ ... វិញ្ញាណំ ... សង្ខារេ
បរិជាទន្តំ សង្ខារសមុទយំ បរិជាទន្តំ សង្ខារិរោធំ
បរិជាទន្តំ សង្ខារិរោធតាមិធំ បដិបដិ បរិជាទន្តំ ។
តេ វោមេ វិចារេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
សមណោសុ វេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ច
ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បទេវេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថុក្ក
ព្រហ្មញ្ញត្ថុក្ក ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិតិ ។ ធាវិ ។

មិនភ័យប៉ុណ្ណោះ សមណព្រាហ្មណ៍មានអាយុចាំរំខាន់ រមែងមិនបាន
ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ មិនសម្រេច ខ្លួនសាមញ្ញផល ឬព្រាហ្មញ្ញផល ដោយ
ប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[៧៩] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ក្នុងសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ណា
មួយ កំណត់ដឹងខ្លួនផ្សេងនឹងមរណៈ កំណត់ដឹងខ្លួនការកើតឡើងនៃជននិង
មរណៈ កំណត់ដឹងខ្លួនទីលេខនៃជននិងមរណៈ កំណត់ដឹងខ្លួនបដិបទាជា
ដំណើរទៅកាន់ទីលេខនៃជននិងមរណៈ ។ កំណត់ដឹងខ្លួនជាតិ ។ បេ ។
កំណត់ដឹងខ្លួនកក ... ។ បាទាន ... ភស្តី ... វេទនា ... ផស្សៈ ...
សឡាយតនៈ ... បាមរូប ... វិញ្ញាណ ... ខ្លួនសង្ខារចាំនិទ្យាយ កំ-
ណត់ដឹងខ្លួនការកើតឡើងនៃសង្ខារ កំណត់ដឹងខ្លួនទីលេខនៃសង្ខារ កំ-
ណត់ដឹងខ្លួនបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីលេខនៃសង្ខារ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិ-
ទ្យាយ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ចាំនិទ្យាយ កកភក បានសន្មតថាជា
សមណៈក្នុងក្នុងសមណៈផង សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងក្នុងព្រាហ្មណ៍ផង
មិនភ័យប៉ុណ្ណោះ សមណព្រាហ្មណ៍មានអាយុចាំរំខាន់ រមែងមិនបាន
ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ខ្លួនសាមញ្ញផលផង ខ្លួនព្រាហ្មញ្ញផលផង
ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(៤៦) សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... កត្រ ទោ ។ យេ ។ យេ
 ហិ កោចិ កិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ជនមរណំ
 ឈប្បជាទន្តិ ជនមរណាសមុធយំ ឈប្បជាទន្តិ
 ជនមរណានិរោធំ ឈប្បជាទន្តិ ជនមរណានិរោធកាមិនំ
 បដិបទំ ឈប្បជាទន្តិ តេ វត ជនមរណំ សមតិក្កម្ម
 វស្សន្តិកំ ទេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។ ជាតិ ឈប្បជាទន្តិ ។ យេ ។
 កវំ... ឧបាសាទំ... តណ្ហំ... វេទនំ... ជស្សំ... សន្យាយតនំ...
 ជាម្បយំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ ឈប្បជាទន្តិ សង្ខារសមុ-
 ធយំ ឈប្បជាទន្តិ សង្ខារនិរោធំ ឈប្បជាទន្តិ សង្ខារនិ-
 រោធកាមិនំ បដិបទំ ឈប្បជាទន្តិ តេ វត សង្ខារេ
 សមតិក្កម្ម វស្សន្តិកំ ទេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។

(៤៧) យេ ច ទោ កោចិ កិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា ជនមរណំ បជាទន្តិ ជនមរ-
 ណាសមុធយំ បជាទន្តិ ជនមរណានិរោធំ បជាទន្តិ
 ជនមរណានិរោធកាមិនំ បដិបទំ បជាទន្តិ តេ វត
 ជនមរណំ សមតិក្កម្ម វស្សន្តិកំ ហំនមេតិ វិជ្ជតិ ។

(៤៦) ប្រជីគន្ថំ វេទនំ ក្រុងសាវត្ថុ ... ក្នុងវិចារឯង ។ យេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិច្ចាយ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់
 ខ្លួនជនមរណៈ មិនដឹងច្បាស់ខ្លួនការកើតឡើងនៃជនមរណៈ មិន
 ដឹងច្បាស់ខ្លួនវិលត្រឡប់នៃជនមរណៈ មិនដឹងច្បាស់ខ្លួនបដិបទាជាដំណើរ
 ទៅកាន់វិលត្រឡប់នៃជនមរណៈ សមណព្រាហ្មណ៍ចាំនិចារឯង នឹង
 ប្រព្រឹត្តកន្លងខ្លួនជនមរណៈបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។
 មិនដឹងច្បាស់ខ្លួនជាតិ ។ យេ ។ មិនដឹងច្បាស់ខ្លួនភព ... ។ បាទាទ ...
 ភណ្ឌា ... វេទនា ... ជស្សៈ ... សន្យាយតនៈ ... ជាម្បយ ...
 វិញ្ញាណ ... ខ្លួនសង្ខារចាំនិច្ចាយ មិនដឹងច្បាស់ខ្លួនការកើតឡើងនៃសង្ខារ
 មិនដឹងច្បាស់ខ្លួនវិលត្រឡប់នៃសង្ខារ មិនដឹងច្បាស់ខ្លួនបដិបទាជាដំណើរទៅ
 កាន់វិលត្រឡប់នៃសង្ខារ សមណព្រាហ្មណ៍ចាំនិចារឯង នឹងប្រព្រឹត្តកន្លង
 ខ្លួនសង្ខារចាំនិច្ចាយបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

(៤៧) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិច្ចាយ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ ណា
 មួយ ដឹងច្បាស់ខ្លួនជនមរណៈ ដឹងច្បាស់ខ្លួនការកើតឡើងនៃជនមរ-
 ណៈ ដឹងច្បាស់ខ្លួនវិលត្រឡប់នៃជនមរណៈ ដឹងច្បាស់ខ្លួនបដិបទាជា
 ដំណើរទៅកាន់វិលត្រឡប់នៃជនមរណៈ សមណព្រាហ្មណ៍ចាំនិចារឯង
 នឹងប្រព្រឹត្តកន្លងខ្លួនជនមរណៈបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ ទើបសមហេតុ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស ឧបាស្សន្ត

ជាតិ បដិទន្ធិ ។ បេ ។ កវំ... ទុច្ចាតានំ... កល្យាណំ...
វេទនំ... ជស្សំ... សន្យាយតនំ... តាមរូបំ... វិញ្ញាណំ...
សង្ខារេ បដិទន្ធិ សង្ខារសមុទយំ បដិទន្ធិ សង្ខារនិ-
រោធិ បដិទន្ធិ សង្ខារនិរោធតាមិនំ, បដិបទំ បដិទន្ធិ
តេ វត្ថុ សង្ខារេ សមតិក្កម្ម វស្សន្តិកំ ហិណមតំ
វិជ្ជតិកំ ។ ធនមំ ។

សមណវិញ្ញា ឥតិយោ ។

តស្ស ទុទានំ

ទ្វេ ធនសត្វា ឧបទិសា ធន
អញ្ញតិក្ខយក្ខមំដោ
ឧបកំណោ បទ្វយោ កិក្ខុ
ទ្វេ ធន សមណក្រាហ្មណាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ ឧបាស្សន្ត

ដឹងច្បាស់នូវជាតិ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវភព ... ទុច្ចាតានំ ... កល្យាណំ ...
វេទនា ... ជស្សៈ ... សន្យាយកនៈ ... តាមរូប ... វិញ្ញាណ ...
នូវសង្ខារទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវ
ទីលក់នៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីលក់នៃសង្ខារ
សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង នឹងប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសង្ខារទាំងឡាយបាន
ភាគរដ្ឋប្បដានេះ ទើបសមរម្យ ។ ចប់សូត្រ ទី ១១ ។

ចប់ ទស្សនវដ្ត ទី ៣ ។

ទុទាននៃទស្សនវិញ្ញាណនេះគឺ

និយាយអំពីព្រះគោតមជាទស្សន ២ លើក និយាយអំពី
ហេតុនៃទស្សនក្រាហ្មណជាដើម ១ និយាយអំពីភពអន្យតិវិយ
បរិវាជកសូច្ឆស្ថាននិងព្រះសាវ័បុត្ត ១ និយាយអំពីព្រះភូមិផ-
តិក្ខុសូច្ឆស្ថាននិងព្រះសាវ័បុត្ត ១ និយាយអំពីព្រះចករណៈ
មាឌកាយសូច្ឆស្ថាននិងព្រះមាឌព្រះភាគ ១ និយាយអំពី
ចង្អុយគិតវិជ្ជាជាដើម ១ និយាយអំពីកត្តាដឹងច្បាស់នូវផកមា-
ណៈជាដើម ១ និយាយអំពីសមណក្រាហ្មណ៍ ២ លើក ។

កង្កែបទន្លេវិញ្ញា

[៨៨] ឯកំ សមយំ កកកំ សាវត្ថុយំ វិហរតិ...

តត្រ ទោ កកកំ អាយស្មន្តំ សាវត្ថុតំ អាមន្តេសំ
វត្ថុមិទំ សាវត្ថុតំ (ចាកយោ អនិច្ចបត្តោ)

យេ ច សង្កាតតម្កាស

យេ ច សេត្តា បុត្តំ ឥធន

តេសម្ម ធិបតោ ឥរិយំ

បុត្តោ^(១) ច ព្រហ្ម មាវសាតិ

ឥមស្ស ទុ ទោ សាវត្ថុតំ សង្កេតំ កាសិកស្ស
កមំ វិញ្ញាណេ អត្តោ ធិដ្ឋោតិ ។

[៨៩] ឯវំ វត្ថុ អាយស្មន្តំ សាវត្ថុតោ តុល្លា
អហោសិ ។ ទុតិយម្យំ ទោ កកកំ អាយស្មន្តំ
សាវត្ថុតំ អាមន្តេសំ ។ យេ ។ ទុតិយម្យំ ទោ អាយស្មន្តំ
សាវត្ថុតោ តុល្លា អហោសិ ។ តតិយម្យំ ទោ កកកំ

• ១. ទុត្តោ យេ ។

កង្កែបទន្លេវិញ្ញា

[៩០] សមយម្ពយ ព្រះមានព្រះកាគទ្រង់ឥន្ទ្រសាវត្ថុ...

ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះកាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះសាវត្ថុមានកាយជា
ម្ចាស់សាវត្ថុ អធិតថាណាពុទ្ធនិពោលហើយ (ក្នុងអធិតថាណា ពុទ្ធ-
យន្ត) ខ្ញុំពាក្យនេះថា

ពួកបុគ្គលណា មានចម្ងឺចំពោះណា^(១)ហើយក្តី ពួកបុគ្គល
ណា ជាសេដ្ឋីប្រើប្រាស់ក្តី ក្នុងសាសនានេះ បត់ច្រព្រះអង្គ
អ្នកខំទឹក ព្រះអង្គជាអ្នកមានចញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមរក្សា
ប្រព្រឹត្តិរបស់បុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សំដែងទ្វារ
ម្ចាស់សាវត្ថុ កាសិកស្សនេះ អ្នកគប្បីយល់ឃើញសេចក្តី

ដោយពិស្តារ ដោយប្រការដូចម្តេចហ្ន៎ ។

[៩១] កាលបើព្រះមានព្រះកាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
ព្រះសាវត្ថុមានកាយ ក៏ទៅស្ងៀម ។ ព្រះមានព្រះកាគ ទ្រង់
ត្រាស់នឹងព្រះសាវត្ថុមានកាយ ជាគម្រប់២ ដង ។ យេ ។ ព្រះសា-
វត្ថុមានកាយ ក៏ទៅស្ងៀម ជាគម្រប់២ ដង ។ ព្រះមានព្រះកាគ

• អសេច្ចុប្បត្តល ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស វិទានវិញ្ញា

អាយស្មន្តិ សារីបុត្ត អាយន្តសិ វុត្តមិទ្ធ សារីបុត្ត

(ចាកយន្ត អនិគបញ្ញា)

យេ ច សង្កាតធម្មាសេ

យេ ច សេត្តា មុដ្ឋ វិទ

តេសម្មេ និបកោ វិវិយំ

មុដ្ឋា ច ព្រហ្ម មារិសាភិ

ឥមស្ស ទុក្ខា សារីបុត្ត សង្ខារោ កាសិកស្ស

កាចំ វិញ្ញាណេ អន្តោ ធម្មញ្ញោតិ ។ ឯវំ វុត្តេ^(១) តតិយម្បិ

ទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ តុណ្ហិ អហោសិ ។

១ ឧ.វ. ឯវំ វុត្តេ ពាលា ឧ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិទានវិញ្ញា

ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្តមានកាយ ជាគម្រប់ ព ផង ថា ម្ចាស់

សារីបុត្ត អនិគមាណពបានពេលហើយ (ក្នុងអនិគមញ្ញា បារមន-

វត្ថុ) ខ្ញុំពាក្យនេះថា

ពួកបុគ្គលណា មានធម៌ពិចារណាហើយក្តី ពួកបុគ្គលណា

ជាសេក្តៈជ័យច្រើនក្តី ក្នុងសាសនានេះ បត់ត្រព្រះអង្គអ្នក

និព្វាន ព្រះអង្គជាអ្នកបានបញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមខ្ញុំការ

ប្រព្រឹត្តិរបស់បុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សំដែងឲ្យបាន

ម្ចាស់សារីបុត្ត កាសិកសាវ្មីបនេះ អ្នកឃើញយល់ឃើញសេចក្តី

ដោយពិស្តារ ដោយប្រការផ្សេងៗទៀត ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ

ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ក៏ទៅស្ងៀម ជា

គម្រប់ ព ផង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កុប្បាវេន្ទិយវេន្ទ ឈាននម្ពកថា

[១០០] ក្នុងមិនន្តិ សាវ័បុត្ត បស្សសីតិ ។ ក្នុងមិ-

ន្តិ កន្ត យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ក្នុងមិនន្តិ

យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ និស្វា ក្នុងស្ស និព្វិទាយ

វិភកាយ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ គណហារ

សម្ពុត្តិ(១) យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ គណហារ

សម្ពុត្តិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ និស្វា អហារសម្ពុ-

វស្ស និព្វិទាយ វិភកាយ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ

គណហារនិរោធា យំ ភូតំ តំ និរោធនម្ពុត្តិ យថាភូតំ

សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ គណហារនិរោធា យំ ភូតំ តំ

និរោធនម្ពុត្តិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ និស្វា និរោ-

ធនម្ពុស្ស និព្វិទាយ វិភកាយ និរោធាយ បដិបន្នោ

ហោតិ ។ ឯវិទោ កន្ត សេត្តោ ហោតិ ។

១ សម្ពុត្តិ គឺ ចលា ឆ្នោ រាវយ្យ ។

អភិសមយសំយុត្ត កុប្បាវេន្ទិយវេន្ទ ចុត្តសមាធនំពិចារណាយោយ

[១០០] ម្ចាស់សាវ័បុត្ត អនុវេន្ទិយា នេះជាភូត (ខន្ធបញ្ញា-

កៈ) ដូច្នេះដែរ ។ ចត្តត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើ បុគ្គលឃើញដោយបញ្ញា

ដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាភូត លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា

នេះជាភូត ដូច្នេះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការឡើយណាមួយ ដើម្បីការ

ចុញច្រាន ដើម្បីការលេត់ ខែក្នុង ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត

ថា ភាហានៃក្នុងនោះ វេទន៍កើតមានល្មម លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏

ប្រពៃតាមពិតថា ភាហានៃក្នុងនោះ កើតមានល្មម ដូច្នេះហើយ ក៏

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការឡើយណាមួយ ដើម្បីការចុញច្រាន ដើម្បីការលេត់

នៃកំណើតភាហា ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា

ជាភូត ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេត់

នៃភាហានោះ លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា

ជាភូត ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេត់នៃ

ភាហានោះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការឡើយណាមួយ ដើម្បីការចុញ

ច្រាន ដើម្បីការលេត់ ខែក្នុងដែលមានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ។

ចត្តត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើ សេក្ខបុគ្គល យ៉ាងនេះឯង ។

[១០០] កាជញ្ច កន្ត្ត សង្កាតនាមា ហោតិ ។

ក្ខតមិទន្តិ កន្ត្ត យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ

ក្ខតមិទន្តិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា ក្ខតស្ស

ចិទ្ធិតា វិភកា ទិរោតា អនុចាតា វិមុត្តោ ហោតិ

តតាហារា សម្ពុត្តំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ

តតាហារា សម្ពុត្តំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា

អាហារសម្ពុត្តស្ស ចិទ្ធិតា វិភកា ទិរោតា អនុចាតា

វិមុត្តោ ហោតិ តតាហារាទិរោតា យំ ក្ខតំ កំ

ទិរោតទម្ពុត្តំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ

[១០១] បរិក្រព្រះអន្តរជ័យប្រិទ្ធ បុគ្គលវេសនាឈ្មោះថា មាន

ធម៌ចិត្តាលោហិយ តើដូចម្តេច ។ បរិក្រព្រះអន្តរជ័យប្រិទ្ធ បុគ្គល

ឃើញដោយបញ្ញាជីវ្រ្មតាមពិតថា នេះជាក្នុង លុះឃើញដោយ

បញ្ញាជីវ្រ្មតាមពិតថា នេះជាក្នុង ដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តរួច

ស្រឡះ ព្រោះការឡើយណាមួយ ព្រោះការចេញច្រាន ព្រោះការ

លេត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ ខ្លួន ឃើញដោយបញ្ញាជីវ្រ្មតា

តាមពិតថា អាហារនៃក្នុងនោះ វេសនាមានព្រម លុះឃើញ

ដោយបញ្ញាជីវ្រ្មតាមពិតថា អាហារនៃក្នុងនោះ វេសនាមាន

ព្រម ដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះការឡើយណាមួយ

ព្រោះការចេញច្រាន ព្រោះការលេត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ ខ្លួន

កំណើតនៃអាហារ ឃើញដោយបញ្ញាជីវ្រ្មតាមពិតថា ធម្មជាតិណា

ជាក្នុង ធម្មជាតិនោះ មានកំណើតលេត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេត់

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធាវត្តិយវិទូ សង្ខារធម្មកថា

គណាហារនិរោធិ យំ ភូតំ តំ និរោធនម្ពុត្តំ យជាភូតំ
សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា និរោធនម្ពុស្ស និព្វិទា វិរាតា
និរោធិ អនុបាទា វិមុត្តា ហោតិ ។ ឯវំ ទោ កន្លេ
សង្ខារធម្មា ហោតិ ។ ឥតិ ទោ កន្លេ យំ តំ វត្ថុ
(ចារាយនេ អជិតបញ្ញា)

យេ ច សង្ខារធម្មាស

យេ ច សេត្វា បុត្ត ឥច

តេសម្មេ និបតោ ឥវិយំ

បុដ្ឋោ ច ព្រហ្ម មាវិសាតិ

ឥមស្ស ទោហំ កន្លេ សង្ខេតេ កាសិកស្ស ឯវំ

ក្ការេន អត្ថំ អាជាបាមីតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធាវត្តិយវិទូ កាលោយតំបុគ្គលមានធម៌ពិចារណាហើយ

នៃកាយាវាសា លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា
ជាភូត ធម្មជាតិគាតា មានកិរិយាលក់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលក់នៃ
កាយាវាសា ដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តរូបស្រឡះ ព្រោះការរៀប
លាយ ព្រោះការធុញច្រាន ព្រោះការលក់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ
នូវភូត ដែលមានកិរិយាលក់ទៅជាធម្មតា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បុគ្គលដែលមានធម៌ពិចារណាហើយ យ៉ាងនេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលអជិតមាណាបានកោលហើយ (ក្នុងអជិតបញ្ញា
ចារាយនេ) ថា

ពួកបុគ្គលណា មានធម៌ពិចារណាហើយក្តី ពួកបុគ្គលណា

ជាសេត្វដ៏ច្រើនក្តី ក្នុងសាសនានេះ បពិត្រព្រះអង្គអ្នក

និព្វិទ ព្រះអង្គជាអ្នកមានបញ្ញា ឱ្យព្រះអង្គសួររឿងការប្រព្រឹត្តិ

របស់បុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សំដែងឲ្យបាន

សិនមានការបេតស្រាយ ដោយច្រកាដូច្នេះឯង

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាសិកសេត្វបទេះ ឱ្យព្រះអង្គយល់សេច-

ក្តី ដោយតំស្កា យ៉ាងនេះ ។

[១០៦] សាទុ សាទុ សារីបុត្ត ក្នុងដំណើរ សារីបុត្ត
 យថាភូតំ សធម្មញ្ញាយ បស្សតំ ក្នុងដំណើរ យថាភូតំ
 សធម្មញ្ញាយ និស្វា ក្នុងស្ប ជំពូនាយ វិរាគាយ
 និរោធាយ បដិមន្តោ ហោតិ តតាហារា សម្ពុត្តិ
 យថាភូតំ សធម្មញ្ញាយ បស្សតំ តតាហារា សម្ពុត្តិ
 យថាភូតំ សធម្មញ្ញាយ និស្វា អាហារសម្ពុត្តិ
 ជំពូនាយ វិរាគាយ និរោធាយ បដិមន្តោ ហោតិ
 តតាហារា និរោធា យំ ភូតំ តំ និរោធនម្ពុត្តិ យថាភូតំ
 សធម្មញ្ញាយ បស្សតំ តតាហារា និរោធា យំ ភូតំ តំ
 និរោធនម្ពុត្តិ យថាភូតំ សធម្មញ្ញាយ និស្វា និរោ-
 ធនម្ពុត្តិ ជំពូនាយ វិរាគាយ និរោធាយ បដិមន្តោ
 ហោតិ ។ ឯវិ ។ ទា សារីបុត្ត សេតោ ហោតិ ។

[១០៦] ម្ចាស់សារីបុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់សារីបុត្ត
 បុគ្គល ឃើញដោយបញ្ញាជ័យប្រពៃតាមពិតថា នេះជាកូន លុះឃើញ
 ដោយបញ្ញាជ័យប្រពៃតាមពិតថា នេះជាកូន ដូច្នេះហើយ គំប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីការទៀងទាត់ ដើម្បីការចុញច្រាន ដើម្បីការលេត់ ខែកូន
 ឃើញដោយបញ្ញាជ័យប្រពៃតាមពិតថា អាហារនៃកូននោះ វេលាពេល
 មានព្រម លុះឃើញដោយបញ្ញាជ័យប្រពៃតាមពិតថា អាហារនៃកូន
 នោះ វេលាពេលមានព្រម ដូច្នេះហើយ គំប្រតិបត្តិ ដើម្បីការ
 ទៀងទាត់ ដើម្បីការចុញច្រាន ដើម្បីការលេត់ ខែកំណើតអាហារ
 ឃើញដោយបញ្ញាជ័យប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា ជាកូន ធម្មជាតិ
 នោះ មានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេត់នៃអាហារនោះ លុះ
 ឃើញដោយបញ្ញាជ័យប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា ជាកូន ធម្មជាតិ
 នោះ មានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេត់នៃអាហារនោះ
 ដូច្នេះហើយ គំប្រតិបត្តិ ដើម្បីការទៀងទាត់ ដើម្បីការចុញច្រាន
 ដើម្បីការលេត់ ខែកូន ដែលមានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ។ ម្ចាស់
 សារីបុត្ត សេតបុគ្គល យ៉ាងនេះឯង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ក្បាវាទន្តិយវន្ត សង្ខារធម្មាថា

(១០៣) កាជញ្ច សាវ័មុត្ត សង្ខារធម្មោ ហោតិ ។

ក្នុងមិនន្តិ សាវ័មុត្ត យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ

ក្នុងមិនន្តិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ និស្វា ក្នុងស្ស

និព្វិនា វិរាតា និរោតា អនុបាតា វិមុត្តោ ហោតិ តតា-

ហារា សម្ពុត្តិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តតា-

ហារា សម្ពុត្តិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ និស្វា អា-

ហារសម្ពុត្តិ និព្វិនា វិរាតា និរោតា អនុបាតា វិមុត្តោ

ហោតិ តតាហារនិរោតា យំ ភូតំ តំ និរោធនម្ពុត្តិ

យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តតាហារនិរោតា យំ

ភូតំ តំ និរោធនម្ពុត្តិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ និស្វា

អភិសមយសំយុត្ត ក្បាវាទន្តិយវន្ត ការពោលគំពិបុត្តលមានធម៌ចារណាហើយ

(១០៣) ម្ចាស់សាវ័មុត្ត ឬគ្រូសាវ័មុត្តមានធម៌ចារណា

ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សាវ័មុត្ត ឬគ្រូសាវ័មុត្ត ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រណីត

តាមពិតថា នេះជាភូត លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រណីតតាមពិតថា នេះជា

ភូត ដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះការរឿយណាយ ព្រោះ

ការចុញច្រាន ព្រោះការលេង ព្រោះការមិនប្រកាន់ចាំ ខ្លួនភូត ឃើញ

ដោយបញ្ញាដ៏ប្រណីតតាមពិតថា អាហារនៃភូតនោះ វែងឆ្វេងមានព្រម

លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រណីតតាមពិតថា អាហារនៃភូតនោះ វែងឆ្វេង

មានព្រម ដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះការរឿយណាយ

ព្រោះការចុញច្រាន ព្រោះការលេង ព្រោះការមិនប្រកាន់ចាំ ខ្លួនកំណើត

នៃអាហារ ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រណីតតាមពិតថា ធម្មជាតិណា ជាភូត

ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយាលេខទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេងនៃអាហារនោះ

លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រណីតតាមពិតថា ធម្មជាតិណា ជាភូត ធម្មជាតិ

នោះ មានកិរិយាលេខទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេងនៃអាហារនោះហើយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និកាយត្រៃ

និរោធនម្មស្ស និព្វិនា វិហិតា និរោធា អនុបាធា វិមុត្តា
ហោតិ ។ ឯវំ ទោ សាវិបុត្ត សង្កាតធម្មោ ហោតិ ។
នតិ ទោ សាវិបុត្ត យំ គំ វុត្តំ (ចាកយលេ អនិច្ចបញ្ញា)

យេ ច សង្កាតធម្មាសេ

យេ ច សេត្វា ឬដ្ឋ នេ

តេសម្មេ និបតោ វិវិយំ

ឬដ្ឋា ច ច្រហំ មាវិសាតិ

នមស្ស ទោ សាវិបុត្ត សង្កាតន កាសិកស្ស ឯវំ

វិគ្គារេន អត្តោ ធម្មញ្ញោតិ ។ បឋមំ ។

(១០៦) សាវត្ថិយំ វិហារតិ... អនិទោ កាណ្ឌារទត្ថិយោ

កិក្កុយេនាយស្នា សាវិបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិ-
ត្វា អាយស្មតា សាវិបុត្តេន សន្និ សម្មោធិ សម្មោធិ-
យំ កាដំ សាវណិយំ វិភិសារត្វា ឯកាធម្មំ និសីទិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និកាយត្រៃ

កំមាធិត្ថុវេស្រឡះ ព្រោះការទៀងឈាយ ព្រោះការចូញច្រាន
ព្រោះការលេត់ ព្រោះការដុះប្រកាន់មាំ នូវក្នុងដែលមានកិរិយាលេត់
ទៅជាធម្មតា ។ ម្ចាស់សាវិបុត្ត បុគ្គលដែលឈ្មោះថា មានធម៌ចំពោះ
ណារហើយ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់សាវិបុត្ត ពាក្យដែលអនិច្ចា-
ណាតបានកាលហើយ (ក្នុងអនិច្ចបញ្ញា បាវេននវត្ថុ) ថា

ពួកបុគ្គលណា មានធម៌ចំពោះណារហើយក្តី ពួកបុគ្គលណា
ជាសក្កុដ៏ច្រើនក្តី ក្នុងសាសនានេះ បតិស្រព្រះអង្គអ្នកនិទុក្ខ
ព្រះអង្គជាអ្នកមានបញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គ សូម្បីការប្រព្រឹត្តិរបស់
បុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សំដែងឲ្យបាន

សិនមានការបកស្រាយ ដោយច្រកាដូច្នេះឯង

ម្ចាស់សាវិបុត្ត កាសិកសាវុបនេ អ្នកប្បយល់ឃើញសេចក្តី
ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(១០៦) ទ្រង់អង្គនៅជិតក្រុងសាវត្ថិ... ត្រាវោះ កិក្កុឈ្មោះ
កណ្ឌារទត្ថិយៈ ចូលទៅកេត្រះសាវិបុត្តមានភាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ
កំរើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះសាវិបុត្តមានភាយ លុះចេញចំពាក្យ
ដែលអ្នករីករាយ នឹងពាក្យដែលអ្នកទៀងហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

អភិសមធម៌សិយុត្តស្ស កឡានត្ថយវន្ត កតវុបសង្កមនំ

ឯកមន្តំ វិសិដ្ឋោ ចោ កឡានត្ថយោ ភិក្ខុ អ-
យស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯកនិកេត មោលីយដក្កុតោ អកុសោ
សារីបុត្ត ភិក្ខុ សិក្ខុ បទុក្ខាយ ហិពាយាវត្តាតិ
នហ ទ្ធន សោ អាយស្មា ឥមស្មី ធម្មវិទយេ អស្សា-
សមលត្តាតិ តេនហាយស្មា សារីបុត្តោ ឥមស្មី
ធម្មវិទយេ អស្សាសម្បត្តោតិ ។ ន ទ្វាហំ អកុសោ
កត្តាមីតិ ។ អាយតី បទាវសោតិ ។ ន ទ្វាហំ អកុ-
សោ វិចិត្តិយមីតិ ។

[១០៩] អដោ កឡានត្ថយោ ភិក្ខុ ឧត្តា-
យាសថា យេន កកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិក្ខា
កកវន្តំ អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ វិសិដ្ឋំ ។ ឯកមន្តំ
វិសិដ្ឋោ ចោ កឡានត្ថយោ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯកនិ-
កេត អាយស្មតា កន្តោ សារីបុត្តេន អញ្ញា ព្យាកតា
ទិណា ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្មជរិយំ កតំ កាសិយំ ចាបកំ

អភិសមធម៌សិយុត្ត កឡានត្ថយវន្ត កឡានត្ថយកិច្ចចូលទៅកាលព្រះមានព្រះកោត

លុះកឡានត្ថយភិក្ខុ អន្តរាយក្នុងវិសមគ្គហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះសារីបុត្ត
មានកាយដូច្នេះថា ម្ចាស់សារីបុត្តមានកាយ ភិក្ខុឈ្នាវមោលីយដក្កុន
បានលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់ហ៊ុនគេហើយ ព្រះមោលីយដក្កុនមាន
កាយនោះ មិនបានខ្វល់ខ្វែងក្នុងធម្មវិទយេដោយពិតទេ បើដូច្នោះ មាន
តែព្រះសារីបុត្តមានកាយ បានដល់ខ្វល់ខ្វែងក្នុងធម្មវិទយេនេះហើយ ។
ព្រះសារីបុត្តពោលថា ម្ចាស់អកុសោ ខ្ញុំមិនសន្សើយទេ ។ ព្រះកឡាន-
ត្ថយពោលថា ម្ចាស់អកុសោ ចុះបើសិក្ខុក្នុងធម្មវិទយេទៀត ។ ម្ចាស់
អកុសោ ខ្ញុំមិននឿនឡើយទេ ។

[១១០] ត្រាវនា កឡានត្ថយភិក្ខុ ក្រោកអំពីអាសនៈចូលទៅ
កាលព្រះមានព្រះកោត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមាន
ព្រះកោត រួចអន្តរាយក្នុងវិសមគ្គ ។ លុះកឡានត្ថយភិក្ខុអន្តរាយក្នុងវិសម-
គ្គហើយ ក៏ក្រាបចូលព្រះមានព្រះកោតដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ពោលអ្នកព្រះអរហន្តដល់ថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា
ជាតិ(របស់អាក្ខាអញ)អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈអាក្ខាអញបាននៅរួច
ហើយ សោឡុសកិច្ចអាក្ខាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការវាតិច្ចដរិទ្ធ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិទាស្ថេរ

ឥន្ទ្រញាយាតិ បដាបាមិទិ ។ អដទោ កកា អញ្ញាតិ
 កំកុំ អាមន្តេសំ ឯហិ ភំ កំកុ មម វេណេន សារីបុត្តំ
 អាមន្តេហិ សត្វា តំ អាវុសោ សារីបុត្តំ អាមន្តេតិ ។
 ឯវំ កន្តេតិ ទោ សោ កំកុ កកាតោ បដិស្សត្វា
 យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិ ក្វា
 អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតនេវេន សត្វា តំ អាវុសោ
 សារីបុត្តំ អាមន្តេតិ ។ ឯវំ អាវុសោតិ ទោ អាយស្មា
 សារីបុត្តោ តស្ស កំកុតោ បដិស្សត្វា យេន កកា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិ ក្វា កកាទ្ធំ អភិវាទេត្វា ឯ
 កមន្តំ និសិទិ ។

[១០៦] ឯកមន្តំ និសិទ្ធំ ទោ អាយស្មន្តំ សារី
 បុត្តំ កកា ឯតនេវេន សត្វំ កំកុ តយា សារីបុត្ត
 អញ្ញា ព្យាកតា ទំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ កាណិយំ ធាបរំ ឥន្ទ្រញាយាតិ បដាបាមិទិ ។
 ន ទោ កន្តេ ឯតេហិ បដេហិ ឯតេហិ ក្សត្វំនេ
 ហិ អត្តោ ន វុត្តោតិ ។ យេន កេនចិមិ សារីបុត្ត

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិទាស្ថេរ

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ឯដាប
 ទោ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ហៅកិច្ចមួយរូបមកថា ម្ចាស់កិច្ច អ្នកចូរ
 មក ចូរហៅសារីបុត្តតាមពាក្យដាច់មកថា បពិត្រព្រះសារីបុត្តមាន
 កាយ ព្រះសាស្តាគ្រាស់ហៅលោកម្ចាស់ ។ កំកុនោះ ទទួលព្រះកេរ្ត
 ដ៏ព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយក៏
 ចូលទៅក្រពះសារីបុត្តមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពាលនឹង
 ព្រះសារីបុត្តមានកាយដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសារីបុត្តមានកាយ ព្រះសាស្តា
 គ្រាស់ហៅលោកម្ចាស់ ។ ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ទទួលពាក្យកិច្ច
 នោះថា អើអាវុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមន្ទ ។

[១០៦] លុះព្រះសារីបុត្តមានកាយអង្គុយក្នុងទីសមន្ទហើយ ព្រះ
 មានព្រះភាគគ្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ឮថា អ្នកពាលអ្នកអរ
 ចាត្តដល់ថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិ(របស់កាត្វាអញ)អស់ហើយ មន្តព្រហ្ម
 ចរិយៈកាត្វាអញបាននៅច្រើនហើយ សោឡសកិច្ចកាត្វាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មន្តការវាតិច្ចដ៏ទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមាន
 ឡើយ ដូច្នេះកិច្ច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានពាល
 សេចក្តី ដោយបទពុទ្ធិនោះ ដោយព្យញ្ជនៈពុទ្ធិនេះទេ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត

អភិសមយសំបុត្តស្ស កុលាទន្តិយវេទ្ធ សាវិបុត្តឃ្លង្គិក្កា

បរិយាយេន កុលបុត្តោ អញ្ញំ ព្យាករោតិ អជំចា
 ព្យាកតំ ព្យាកតោ ទន្ធាន្តិ ។ ទន្ធា អហេអ្សំ កន្ត
 ឯវំ វធាមិ ទ ។ ចា កន្ត ឯតេហំ បទេហំ ឯតេហំ
 ព្យក្ខនេហំ អត្តោ ទ វុត្តាតំ ។ សទេ តំ សាវិបុត្ត
 ឯវំ បុត្តេយ្យំ កជំ ជាទតា បទ តយា អាវុសា
 សាវិបុត្ត កជំ បស្សតា អញ្ញា ព្យាកតា ទិណា
 ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរិ
 ភត្តត្តាយាតិ មជាធាមិតំ ឯវំ បុត្តោ ទំ សាវិបុត្ត កន្ត
 ព្យាករេយ្យាសិតំ ។ សទេ មិ កន្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ កជំ
 ជាទតា បទ តយា អាវុសា សាវិបុត្ត កជំ បស្សតា
 អញ្ញា ព្យាកតា ទិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

អភិសមយសំបុត្តស្ស កុលាទន្តិយវេទ្ធ ត្រង្គប្បវេទ្ធានុសាវិបុត្ត

កុលបុត្តោ កាលអ្នកអហោត្តវល សូម្បីដោយបរិយាយណាមួយ ត្រូវតែ
 ឃើញទូរោក្យកាលបូត ថាជាពាក្យកាលអ្នក ដោយភក្ត ។ បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្រែងខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងក្រាបបូជយ៉ាងនេះថា បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានកាលសេចក្តី ដោយបទតាំងខ្ញុំ
 ដោយព្យក្ខនៈតាំងខ្ញុំ ដូច្នេះឬ ។ ម្ចាស់សាវិបុត្ត ប្រសិនបើដទៃ
 តាំងខ្យោយ សូម្បីយ៉ាងនេះថា នៃសាវិបុត្តមានអាយុ ចុះលោកបាន
 ដឹងដូចម្តេច បានឃើញដូចម្តេច បានជាកាលអ្នកអហោត្តវលថា ខ្ញុំ
 ដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់ភាគាអញ) អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈ
 ភាគាអញបាននៅច្រើនហើយ សោឡសតិក្កភាគាអញបានធ្វើស្រេចហើយ
 មន្តការវាតិក្កច្បងខ្មែរប្រព្រឹត្តនៅដើម្បីសោឡសតិក្កច្បងខ្មែរ មិនមានឡើយ
 ម្ចាស់សាវិបុត្ត កាលបើអស្ថយ៉ាងនេះ អ្នកស្បីដោយស្រោយដូចម្តេច ។
 បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើដទៃតាំងខ្យោយ សូម្បីព្រះអង្គយ៉ាង
 នេះថា នៃសាវិបុត្តមានអាយុ ចុះលោកដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច
 បានជាកាលអ្នកអហោត្តវលថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់ភាគា
 អញ) អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈភាគាអញបាននៅច្រើនហើយ

កតំ ករណីយំ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាចាមីតិ

ឯវំ បុដ្ឋាហំ កន្ត្ត ឯវំ ក្យាករយ្យំ យំធិនាចាវសោ

ជាតិ ភស្មំ ធិនាធស្មំ សង្កយា វិណាស្មី វិណាមីតិ

វិជិត្តា វិណា ជាតិ វិសំតិ ព្រហ្មចរិយំ កតំ

ករណីយំ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាចាមីតិ ឯវំ

បុដ្ឋាហំ កន្ត្ត ឯវំ ក្យាករយ្យន្តំ ។

(៣០៧) ស.ច បដតិ សាវ័បុត្ត ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ ជាតិ

បដាវសោ សាវ័បុត្ត កីធិនាចា កីសមុទយា កីជា-

តិកា កីបកវតិ ឯវំ បុដ្ឋា ត្វំ សាវ័បុត្ត កីន្តំ ក្យាក-

រយ្យាសីតិ ។ ស.ច មំ កន្ត្ត ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ ជាតិ បដា-

វសោ សាវ័បុត្ត កីធិនាចា កីសមុទយា កីជាតិកា

សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការតាតិច្ចដ៏ទៃ ប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥឡូវដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា
ម្ចាស់កុសោតាំងឡាយ ជាតិមានធម៌ណាជាហេតុ កាលបើច្បាប់នៃ
ជាតិអស់ហើយ ព្រោះការអស់ទៅនៃហេតុនោះ យើងក៏ដឹងច្បាស់ថា
ផលគឺជាតិអស់ហើយ រឿងបុគ្គលថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់
ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបានទៅច្រើនហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មា
អញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការតាតិច្ចដ៏ទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡស-
កិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរ
យ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥឡូវដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(៣០៧) ម្ចាស់សាវ័បុត្ត ប្រសិនបើជនតាំងឡាយ សួរអ្នក
យ៉ាងនេះថា នែសាវ័បុត្តមានកាយ ចុះជាតិ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វី
តាំងឡើង មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វីជាច្រកតា ម្ចាស់សាវ័បុត្ត កាល
បើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកឥឡូវដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ប្រសិនបើជនតាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា នែសាវ័បុត្ត
មានកាយ ចុះជាតិ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីតាំងឡើង មានអ្វីជាតំណើត

អតិសម័យសំបុត្រប្ប កថាបិដក ឧបាសម្ពិទ្ធិកថា

ក៏បករតិ ឯវិ បុត្តោហំ កន្ថេ ឯវិ ព្យាករយ្យំ ជាតិ

ទោ អាវុសោ កវិទំនាតោ កសិមុទយោ កសិជាតិកោ

កវិប្បករតិ ឯវិ បុត្តោហំ កន្ថេ ឯវិ ព្យាករយ្យន្តិ ។

[១០៨] សរេ បទ តំ សាវិបុត្ត ឯវិ បុត្តោហំ

ករោ បទាវុសោ សាវិបុត្ត កវិទំនាតោ កសិមុទយោ

កសិជាតិកោ ក៏បករតិ ឯវិ បុត្តោ តំ សាវិបុត្ត

កន្ថេ ព្យាករយ្យសិទិ ។ សរេ មំ កន្ថេ ឯវិ បុត្តោហំ

ករោ បទាវុសោ សាវិបុត្ត កវិទំនាតោ កសិមុទយោ

កសិជាតិកោ ក៏បករតិ ឯវិ បុត្តោហំ កន្ថេ ឯវិ

ព្យាករយ្យំ ករោ ទោ អាវុសោ ឧបាសម្ពិទ្ធិកថា

ឧបាសម្ពិទ្ធិកថា ឧបាសម្ពិទ្ធិកថា ឧបាសម្ពិទ្ធិកថា

ករោតិ ឯវិ បុត្តោហំ កន្ថេ ឯវិ ព្យាករយ្យន្តិ ។

អតិសម័យសំបុត្រប្ប កថាបិដក ឧបាសម្ពិទ្ធិកថា

មានអ្វីជាប្រភព បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើសេស្តាយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ

ព្រះអង្គស្ងប់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ជាតិ

មានភពជាហេតុ មានភពទាំងឡាយកើត មានភពជាកំណើត មានភពជា

ប្រភព បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើសេស្តាយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ស្ងប់

ដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១០៨] ម្ចាស់សាវុត្ត ប្រសិនបើដទៃទាំងឡាយ សូម

យ៉ាងនេះថា ខែសាវុត្តមានកាយ ចុកភព មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទ្វេ

កើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ម្ចាស់សាវុត្ត កាលបើសេ

ស្តាយ៉ាងនេះ អ្នកស្ងប់ដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ប្រសិនបើដទៃទាំងឡាយ សូមខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ខែសាវុត្តមានកាយ

ចុកភព មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទ្វេកើត មានអ្វីជាកំណើត មាន

អ្វីជាប្រភព បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើសេស្តាយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ

ស្ងប់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភព មាន

ទុក្ខមានជាហេតុ មានទុក្ខមានទាំងឡាយកើត មានទុក្ខមានជាកំណើត មាន

ទុក្ខមានជាប្រភព បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើសេស្តាយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ស្ងប់ដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១០៨) ស. ធម៌ មន តំ សាវ័បុត្ត ឯវំ បុច្ឆយ្យំ

ឧចាធានំ បចារុសោ សាវ័បុត្ត កំណិធានំ ។ បេ ។
កំបកវន្តំ ឯវំ បុដ្ឋា ភំ សាវ័បុត្ត កំណិ ព្យាកា-
រេយ្យាសីតិ ។ ស. ធម៌ មំ ក. ន្ត ឯវំ បុច្ឆយ្យំ ឧចាធានំ
បចារុសោ សាវ័បុត្ត កំណិធានំ ។ បេ ។ កំបក-
វន្តំ ឯវំ បុដ្ឋាហំ ក. ន្ត ឯវំ ព្យាការេយ្យំ ឧចាធានំ ។ ចា
រុសោ តណ្ហាធិនា ។ បេ ។ តណ្ហាបកវន្តំ ឯវំ
បុដ្ឋាហំ ក. ន្ត ឯវំ ព្យាការេយ្យន្តំ ។

(១០៩) ស. ធម៌ មន តំ សាវ័បុត្ត ឯវំ បុច្ឆយ្យំ

តណ្ហា បចារុសោ សាវ័បុត្ត កំណិធានា កំសមុទយា
កំជាតិកា កំបកវន្តំ ឯវំ បុដ្ឋា ភំ សាវ័បុត្ត កំណិ
ព្យាការេយ្យាសីតិ ។ ស. ធម៌ មំ ក. ន្ត ឯវំ បុច្ឆយ្យំ
តណ្ហា បចារុសោ សាវ័បុត្ត កំណិធានា កំសមុទ-
យា កំជាតិកា កំបកវន្តំ ឯវំ បុដ្ឋាហំ ក. ន្ត

(១០៨) ម្ចាស់សាវ័បុត្ត ប្រសិនបើដទៃទៀត ឲ្យយ សួរអ្នកយ៉ាង

នេះថា ខែសាវ័បុត្តមានអាយុ ចុះឧបាទាន មានអ្វីជាហេតុ ។ បេ ។
មានអ្វីជាប្រភព ម្ចាស់សាវ័បុត្ត កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកឆ្លើយ
ដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើដទៃទៀត
ឲ្យយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ខែសាវ័បុត្តមានអាយុ ចុះឧបាទាន
មានអ្វីជាហេតុ ។ បេ ។ មានអ្វីជាប្រភព បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
បើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គឆ្លើយដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កុរុ-
សោទាំងឡាយ ឧបាទាន មានតណ្ហាជាហេតុ ។ បេ ។ មានតណ្ហា
ជាប្រភព បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ
ឆ្លើយដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១០៩) ម្ចាស់សាវ័បុត្ត ប្រសិនបើដទៃទៀត ឲ្យយ សួរអ្នកយ៉ាង

នេះថា ខែសាវ័បុត្តមានអាយុ ចុះតណ្ហា មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីទាំងឡាយ
កើត មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វីជាប្រភព ម្ចាស់សាវ័បុត្ត កាលបើគេ
សួរយ៉ាងនេះ អ្នកឆ្លើយដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ប្រសិនបើដទៃទៀត ឲ្យយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ខែសាវ័បុត្តមានអាយុ
ចុះតណ្ហា មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីទាំងឡាយកើត មានអ្វីជាតំណើត
មានអ្វីជាប្រភព បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ

អត់សម្បជសំយុត្តស្ស កឡានខ្ចីយវិទូ ដំឡូងកតាវិវេទ

ឯវិ ព្យាករយ្យំ កត្តា ទោ អាវុសោ វេទនាវិវេទនា
វេទនាសមុទយោ វេទនាជាតិកា វេទនាបកវតិ ឯវិ
បុត្តោហំ កន្ថេ ឯវិ ព្យាករយ្យន្តំ ។

[១១១] ស.ទេ បទ តំ សាវិបុត្ត ឯវិ បុត្តេយ្យំ
វេទនា បទាវុសោ សាវិបុត្ត កតិវិវេទនា ។ បេ ។ កិ.
បកវតិ ឯវិ បុត្តោ ភំ សាវិបុត្ត កត្តំ ព្យាករយ្យា-
សីតិ ។ ស.ទេ មំ កន្ថេ ឯវិ បុត្តេយ្យំ វេទនា បទាវុសោ
សាវិបុត្ត កតិវិវេទនា ។ បេ ។ កិ.បកវតិ ឯវិ បុត្តោហំ
កន្ថេ ឯវិ ព្យាករយ្យំ វេទនា ទោ អាវុសោ វេស្ស-
វិវេទនា ។ បេ ។ វេស្សប្បកវតិ ឯវិ បុត្តោហំ កន្ថេ
ឯវិ ព្យាករយ្យន្តំ ។

អត់សម្បជសំយុត្ត កឡានខ្ចីយវិទូ វេទនាវិវេទនា វេទនាជាតិកា

ព្រះអង្គធម្មវិវេទនាស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសាតាំងខ្សោយ កត្តា
មានវេទនាជាហេតុ មានវេទនាជាឱ្យកើត មានវេទនាជាតំណើត មាន
វេទនាជាប្រភព បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គ ធម្មវិវេទនាស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១១២] ម្ចាស់សាវិបុត្ត ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរអ្នកយ៉ាង
នេះថា តែសាវិបុត្តមានអាយុ ចុះវេទនា មានអ្វីជាហេតុ ។ បេ ។ មាន
អ្វីជាប្រភព ម្ចាស់សាវិបុត្ត កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកធម្មវិវេទនា
ស្រាយដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ
សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា តែសាវិបុត្តមានអាយុ ចុះវេទនា មានអ្វីជា
ហេតុ ។ បេ ។ មានអ្វីជាប្រភព បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេ
សួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គធម្មវិវេទនាស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសា
តាំងខ្សោយ វេទនា មានវេស្សជាហេតុ ។ បេ ។ មានវេស្សជាប្រ-
ភព បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ធម្ម
វិវេទនាស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១១៦) សុខ មន តំ សារីបុត្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ
 កងំ ជាតកោ មន តេ អារុសោ សារីបុត្ត កងំ
 មស្សកោ យា វេទនាសុ ធនំ សា ធន ឧបដ្ឋាសិតំ ឯវំ
 បុត្តោ ភំ សារីបុត្ត តំនំ ព្យាករេយ្យាសិតំ ។ សុខ
 មំ កន្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ កងំ ជាតកោ មន តេ អារុសោ
 សារីបុត្ត កងំ មស្សកោ យា វេទនាសុ ធនំ សា ធន
 ឧបដ្ឋាសិតំ ឯវំ បុត្តោ អហំ កន្ត ឯវំ ព្យាករេយ្យំ
 តិស្សោ ចោ ភីមា អារុសោ វេទនា កាតមា តិស្សោ
 សុចា វេទនា ធុត្តា វេទនា អធុត្តមសុចា វេទនា
 ភីមា ចោ អារុសោ តិស្សោ វេទនា អធុត្តា យធនំ
 តំ ធុត្តន្តំ វិទិតំ យា វេទនាសុ ធនំ សា ធន ឧបដ្ឋាសិតំ
 ឯវំ បុត្តោ អហំ កន្ត ឯវំ ព្យាករេយ្យន្តំ ។

(១១៦) ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សូមអ្នក
 យ៉ាងនេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ លោកបានជីវិតដូចម្តេច ឃើញដូច
 ម្តេច បានជាសេចក្តីព្រឹកអក្កេន៍វេទនាទាំងឡាយ មិនកាំងឡើងបាន
 ម្ចាស់សារីបុត្ត កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកឆ្លើយដោះស្រាយដូចម្តេច ។
 បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរព្រះអង្គយ៉ាង
 នេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ លោកបានជីវិតដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច
 បានជាសេចក្តីព្រឹកអក្កេន៍វេទនាទាំងឡាយ មិនកាំងឡើងបាន បត់ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ព្រះអង្គឆ្លើយដោះស្រាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ វេទនានេះ មាន ៣ វេទនា
 ទាំង ៣ កើតដូចម្តេច គឺសុខវេទនា ១ ធុត្តវេទនា ១ អធុត្តមសុខវេទនា ១
 ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ វេទនាទាំង ៣ នេះឯង មិនទៀង ធម្មជាតិ
 ណាមិនទៀង ធម្មជាតិគោរ យើងជីវិតច្បាស់ថាជាទុក្ខ បានជាសេចក្តី
 ព្រឹកអក្កេន៍វេទនាទាំងឡាយមិនកាំងឡើងបាន បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ព្រះអង្គឆ្លើយដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១១៣] សាធុ សាធុ សាវីបុត្ត អយម្យំ ទោ សា-

វីបុត្ត បរិយាយោ ឯតស្សវ អត្ថស្ស សង្ខារោ វេយ្យា-

ការណាយ យំគិត្យំ វេទយំតំ តំ ទុក្ខស្មិត្តំ សច-

បទ តំ សាវីបុត្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ កាមំ វិមោក្ខា បទ

តយា អាវុសោ សាវីបុត្ត អញ្ញា ព្យាកតា ទំណា

ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ការណីយំ ធាបរិ

ឥត្តត្តាយាតិ បដាធិមិតំ ឯវំ បុត្តោ ភ្នំ សាវីបុត្ត កំន្ត

ព្យាករេយ្យសិតិ ។ សចេ មំ កន្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ កាមំ

វិមោក្ខា បទ តយា អាវុសោ សាវីបុត្ត អញ្ញា ព្យាក-

តា ទំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ការណីយំ

[១១៣] ម្ចាស់សាវីបុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់សាវីបុត្ត នេះ

ឯក ជាបរិយាយប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការងារស្រាវជ្រាវសាវ័ក្ខនេះ ដោយ

សន្តិបថា ការទទួលការម្ចាស់ណាមួយ ការទទួលការម្ចាស់នោះ ជាទុក្ខ

ម្ចាស់សាវីបុត្ត ចុះប្រសិនបើដទៃទៀតស្វយស្វយ័តនេះថា នៃសាវីបុត្តមាន

អាយុ ព្រោះវិមោក្ខដូចម្តេច លោកវិបកោលអ្នកអហេតុផលថា យើងដឹង

ច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាក្ខអញ) អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈអាក្ខអញ

បាននៅចុះហើយ លោក្យសតិច្ចអាក្ខអញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការ-

នាក្ខដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្រសតិច្ចនេះទៀត មិនបានឡើយ ម្ចាស់

សាវីបុត្ត កាលបើនេស្វយ័តនេះ អ្នកឆ្លើយស្រាយដូចម្តេច ។ បតិក្រ

ព្រអង្គដទៃប្រើច ប្រសិនបើដទៃទៀតស្វយស្វយ័តនេះថា នៃ

សាវីបុត្តមានអាយុ ព្រោះវិមោក្ខដូចម្តេច លោកវិបកោលអ្នកអហេតុផល

ថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាក្ខអញ) អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈ

អាក្ខអញបាននៅចុះហើយ លោក្យសតិច្ចអាក្ខអញបានធ្វើស្រេចហើយ

នាហិ ឥន្ទក្កាយាតិ បដាចាមីតិ ឯវិ បុត្តា អហំ
 កន្ត ឯវិ ឡាភាយេយ្យំ អដ្ឋន្តវិមោក្ខា ទ្វាហំ អាវុសា
 សព្វតាចានត្ថយា តថាសតោ វិហារមិ យថាសតំ
 វិហារន្តំ អាសវំ ធានុស្សវន្តំ អត្តាទត្ថ ចាវជាចាមីតិ
 ឯវិ បុត្តា អហំ កន្ត ឯវិ ឡាភាយេយ្យន្តំ ។

[១១៤] សាធុ សាធុ សាវិបុត្ត អយម្យំ ទោ សា-
 វិបុត្ត បរិយាយោ ឯកសៀវ អត្ថស្ស សន្និក្ខេន វេយ្យា-
 ករណាយ យេ អាសវំ សមណោ វត្តា តេស្វាហំ
 ទ កង្ខាមិ តេ មេ បដាចាតិ ទ វិចិត្តាមីតិ ។
 ឥធមារាទ កតវា ឥទ្ធិ វត្តាទ សុភតោ ទុដ្ឋាយាសនា
 វិហារំ ចាវិសិ ។

មក្កភាវតាភិក្ខុដ៏ទ្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសាឡសក្ខីនេះទៀត មិនមានឡើយ
 បព៌ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេស្វយំនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីដោះ
 ស្រាយយំនេះថា ម្ចាស់អាវុសាទាំងឡាយ ព្រោះតែអដ្ឋន្តវិមោក្ខា(*)
 ទើបអាសវៈទាំងឡាយ មិនជាប់តាមយើងដែលមានបតិយ៉ាងណា យើង
 ក៏មានសក្ខីយ៉ាងនោះ ព្រោះការអស់ទៅនៃទុក្ខទាំងក្នុង មួយទៀត
 យើងមិនបានមើលឃើញខ្លួនឡើយ បព៌ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើ
 គេស្វយំនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដោះស្រាយ យំនេះនេះ ។

[១១៥] ម្ចាស់សាវិបុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់សាវិបុត្ត
 នេះឯង ជាបរិយាយប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការដោះស្រាយសេចក្តីនេះ ដោយ
 សន្មេបថា អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលព្រះពុទ្ធជាសមណៈបានតោល
 ហើយ យើងមិនសន្សំយក្នុងអាសវៈទាំងនោះទេ អាសវៈទាំងនោះ យើង
 បានលះហើយ ព្រោះហេតុនោះ យើងមិននឿយឆ្ងល់ឡើយ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ បានគ្រាន់ទូតាក្សនៈហើយ លុះព្រះសុគតគ្រាន់ទូត
 ភាគ្សនៈចូលហើយ ក៏ទ្រង់ប្រោកអំពីអាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ។

* សំដៅយកព្រះអាហារដែលបុគ្គលបានសម្រេចដោយការចំណង់ស្មារតីក្នុង ។

[១០៨] តត្រ ទោ អយស្ថា សាវិរុត្តោ អចិ-
 រយ្យក្កន្តស្ស កករតោ ភិក្ខុ អបន្តេសិ បុត្រ អប្ប-
 ជិសិវិទិតំ មំ អាវុសោ កករ បថមំ បញ្ញំ អបុជិ-
 តស្ស មេ អនោសិ ធម្មាយតន្តំ យតោ ៤ ទោ មេ
 អាវុសោ កករ បថមំ បញ្ញំ អនុមាធិ តស្ស មយ្ហំ
 អាវុសោ ឯតទយោសិ ជិវសក្ខេបំ មំ កករ ឯតមត្តំ
 បុទ្ទេយ្យ អញ្ញមញ្ញេហំ បទេហំ អញ្ញមញ្ញេហំ បរិ-
 យាយេហំ ជិវសីបេហំ កករតោ ឯតមត្តំ ក្យាករេយ្យំ
 អញ្ញមញ្ញេហំ បទេហំ អញ្ញមញ្ញេហំ បរិយាយេហំ វត្តិ-
 ទេបំ មំ កករ ឯតមត្តំ បុទ្ទេយ្យ អញ្ញមញ្ញេហំ
 បទេហំ អញ្ញមញ្ញេហំ បរិយាយេហំ វត្តិបេហំ កក-
 រតោ ឯតមត្តំ ក្យាករេយ្យំ អញ្ញមញ្ញេហំ បទេហំ
 អញ្ញមញ្ញេហំ បរិយាយេហំ វត្តិទ្ធិវត្តេហំ មំ កករ
 ឯតមត្តំ បុទ្ទេយ្យ អញ្ញមញ្ញេហំ បទេហំ អញ្ញមញ្ញេហំ
 បរិយាយេហំ វត្តិទ្ធិវត្តេហំ កករតោ ឯតមត្តំ ក្យាករេយ្យំ

[១១៨] កាលវេលាព្រះមហាក្សត្រ ក្រុងស្រែក្រវាញ ក្រុងស្រែក្រវាញ
 ព្រះសាវិរុត្តមានអាយុ ក៏ហៅភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងនោះថា ម្ចាស់អាវុសោ
 ទាំងឡាយ ព្រះមហាក្សត្រ បានសូត្រស្រាវ័ ១ ខឹងខ្លះ ជាស្រាវ័ស្រាវ័
 ខ្ញុំមិនប្រាប់ដឹងពីមុនមកទេ សេចក្តីយកយកក្នុងការងារស្រាវ័ ក៏ពើកមាន
 ដល់ខ្ញុំ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ កាលវេលាព្រះមហាក្សត្រ បានអនុ-
 មោទនាស្រាវ័ដ៏ប្លែករបស់ខ្ញុំហើយ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដ្ឋានថា ប្រសិនបើព្រះមហាក្សត្រសូត្រស្រាវ័ ដោយ
 បទដ៏ ១ ដោយបរិយាយដ៏ ១ ចំពោះអាក្ខរក្ស អស់មួយថ្ងៃ អាក្ខ-
 រក្សាចង់ដឹងស្រាវ័សេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ៏ ១ ដោយបរិយាយ
 ដ៏ ១ ថ្វាយព្រះមហាក្សត្រ អស់មួយថ្ងៃ ប្រសិនបើព្រះមហាក្សត្រ
 សូត្រស្រាវ័ ដោយបទដ៏ ១ ដោយបរិយាយដ៏ ១ ចំពោះអាក្ខ-
 រក្ស អស់មួយយប់ អាក្ខរក្សាចង់ដឹងស្រាវ័សេចក្តីខ្លះ ដោយបទ
 ដ៏ ១ ដោយបរិយាយដ៏ ១ ថ្វាយព្រះមហាក្សត្រ អស់មួយយប់
 ប្រសិនបើព្រះមហាក្សត្រសូត្រស្រាវ័ ដោយបទដ៏ ១ ដោយបរិ-
 យាយដ៏ ១ ចំពោះអាក្ខរក្ស អស់មួយយប់មួយថ្ងៃ អាក្ខរក្សាចង់
 ដឹងស្រាវ័សេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ៏ ១ ដោយបរិយាយដ៏ ១ ។

អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ បរិយាយេហិ ទេ
 រត្តិវុទ្ធិវាទិ ទេហិ មំ កកា ឯតមន្តំ បុទ្ទេយ្យ ។ បេ ។ ទេ
 រត្តិវុទ្ធិវាទិបហំ កកាតោ ឯតមន្តំ ព្យាការេយ្យំ ។ បេ ។
 តិណំ រត្តិវុទ្ធិវាទិ ទេហិ មំ កកា ឯតមន្តំ បុទ្ទេយ្យ ...
 តិណំ រត្តិវុទ្ធិវាទិបហំ កកាតោ ឯតមន្តំ ព្យាការេយ្យំ ...
 ចត្តារិ រត្តិវុទ្ធិវាទិ ទេហិ មំ កកា ឯតមន្តំ បុទ្ទេយ្យ ...
 ចត្តារិ រត្តិវុទ្ធិវាទិបហំ កកាតោ ឯតមន្តំ ព្យាការេយ្យំ ...
 បញ្ច រត្តិវុទ្ធិវាទិ ទេហិ មំ កកា ឯតមន្តំ បុទ្ទេយ្យ ...
 បញ្ច រត្តិវុទ្ធិវាទិបហំ កកាតោ ឯតមន្តំ ព្យាការេយ្យំ ...
 ឆ រត្តិវុទ្ធិវាទិ ទេហិ មំ កកា ឯតមន្តំ បុទ្ទេយ្យ ...
 ឆ រត្តិវុទ្ធិវាទិបហំ កកាតោ ឯតមន្តំ ព្យាការេយ្យំ ...
 សក្ក រត្តិវុទ្ធិវាទិ ទេហិ មំ កកា ឯតមន្តំ បុទ្ទេយ្យ
 អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ បរិយាយេហិ
 សក្ក រត្តិវុទ្ធិវាទិបហំ កកាតោ ឯតមន្តំ ព្យាការេយ្យំ
 អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ បរិយាយេហិត ។

ថ្វាយព្រះមាតាព្រះភាគ អស់មួយយប់មួយថ្ងៃ ប្រសិនបើព្រះមាតាព្រះភាគ
 សូរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះភក្ខាអញ អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ។ បេ ។ ភក្ខា
 អញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ថ្វាយព្រះមាតាព្រះភាគ អស់ ២ យប់
 ២ ថ្ងៃ ។ បេ ។ ប្រសិនបើព្រះមាតាព្រះភាគសូរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះភក្ខា
 អញ អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ... ភក្ខាអញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តី
 ខ្លះ ថ្វាយព្រះមាតាព្រះភាគ អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើព្រះ
 មាតាព្រះភាគសូរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះភក្ខាអញ អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ...
 ភក្ខាអញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ថ្វាយព្រះមាតាព្រះភាគ អស់
 ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើ ព្រះមាតាព្រះភាគសូរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះ
 ភក្ខាអញ អស់ ៥ យប់ ៥ ថ្ងៃ ... ភក្ខាអញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តី
 ខ្លះ ថ្វាយព្រះមាតាព្រះភាគ អស់ ៥ យប់ ៥ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើព្រះ
 មាតាព្រះភាគសូរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះភក្ខាអញ អស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ...
 ភក្ខាអញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ថ្វាយព្រះមាតាព្រះភាគ អស់
 ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើព្រះមាតាព្រះភាគ សូរសេចក្តីខ្លះ ដោយ
 បទដ្ឋ ។ ដោយបរិយាយដ្ឋ ។ ចំពោះភក្ខាអញ អស់ ៧ យប់ ៧
 ថ្ងៃ ភក្ខាអញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ្ឋ ។ ដោយ
 បរិយាយដ្ឋ ។ ថ្វាយព្រះមាតាព្រះភាគ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ។

(១០២) អដរោ កណ្ត្រាទន្លេយោ វិគ្គុ ទន្លេយោ.

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ទទួលស្គាល់ គណៈ

វត្ត អភិវឌ្ឍន៍ ឯសិទ្ធិ ។ ឯសិទ្ធិ ឯសិទ្ធិ

២២ កង្ការខត្តិយៈ ភ័ស្តុ ភក្តិ ឯត្ថកថា អ.

យស្ថិត កន្លែង សាមីខ្លួន ស៊ីមាតាចោល ទំព័រ ប្រាំ

អប្បដិស្វិនតិ មី អក្កុសោ ភគវា ឧវេមី បញ្ចំ អប្បដិ

តាម មេ អយោសិ ធីតាយិក្ខុ យក ៥ ។ ១

មេ អាវុសេន គគរ បង្គំ បង្គំ អនុមោទិ ភស្តុ

មន្ត្រី អាវុធា ឯកឧបាយាស ផ្សារព្រៃប្រាសាទ មី ក្រុង

ឯកមន្ត្រី បុត្រយ្យ អគ្គមន្ត្រី បណ្ឌិត អគ្គមន្ត្រី

អរិយធម៌ ជីវសម្បត្តិ កតវត្ថុ វត្ថុបញ្ចុះ ព្យាបាល

វត្ត មន្ទាហិ មន្ទាហិ ពន្លាមន្ទាហិ បរិយាសេហិ

100 7 10 7 100 100 9 100 10

ទំព័រ ៨ របស់ មី ភក់... ទំព័រ ៩ របស់ មី ភក់...

၂၈၈ နေ့ရက်ရှိပြီ ဟုဆို၍ အထူးအရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

100

[១១៦] ព្រះនាម កង្វាររតន្ត្រីយុគ្រាតអភិធម្មនៈ ចូរបៅ

គាល់ព្រះមានព្រះភាគ កុះចូលទៅដល់ហើយ គឺក្របខ្លួនយេស៊ូវគ្រោះទាន

ព្រះរាជ ប្រកាស លេខ ១២៩ ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៩

ក្នុងនាម ក៏ប្រាសាទប្រាសាទប្រាសាទ ប្រាសាទប្រាសាទ

ព្រះសាមីគ្គតានកាយបន្ទំសិវាធានា ម្ចាស់ការុណាធិន្យាយ ព្រះវាទ

ព្រះភាគបាទសូមប្រស្នាទ័ង ឱង្គៀ ជាប្រស្នាដ៏ល្អមុនពេលដឹងអាការៈ

មុនៗ សេចក្តីយកចិត្តទុកដាក់ដោយក្រុមគ្រូបង្រៀន ក្នុងការកំណត់

តាំងឡាយ កាលណាប្រទេសមានប្រទេស ជាអនុសាសន៍ប្រសិនបើ

၂၀၁၅ ခုနှစ် နှစ်စာချုပ်အရ နှစ်စာချုပ်အရ နှစ်စာချုပ်အရ

សមាជិក្រុមប្រឹក្សាភិបាលស្ថាប័ន ឈ្មោះ ៖

ឆ្នាំ៖ ថ្ងៃបុណ្យចូលឆ្នាំ ១ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០១៩

អស់ ១៥ ប្រសិនបើអស់យប់ ៗ បេ ៗ ប្រសិនបើត្រឡោះត្រឡោតស្អុយ

សេចក្តីនេះ ចំពោះអាក្រក់អញ អស់ទៅ យប់ ១ ថ្ងៃ... ប្រសិនបើព្រះបាទ

ព្រះគោតស្តវៈសប្តិក្ខ័រ ចំពោះអាត្មាអញ អស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ... ៣ យប់

ကဲ... နှစ်... ကံ... လမ်း... ပြီး

ព្រះបាទព្រះភាគស្នូសេចក្តីខ្ញុំ ដោយបទដ៏ ១ ដោយបរិយាយដ៏ ១

អញ្ញមញ្ញោ បទេហំ អញ្ញមញ្ញោ បរិយាយេហំ
 សត្តំ រត្តិទ្ធិវាទិយេហំ កកវតោ ឯកមត្តំ ព្យាការយ្យំ
 អញ្ញមញ្ញោ បទេហំ អញ្ញមញ្ញោ បរិយាយេហំ ឥ ។

[១១៧] សា ហំ ភិក្ខុ សាវ័បុត្តស្ស ធម្មបាតុ សុប្ប-
 ជិវត្វា យស្សា ធម្មបាតុយោ សុប្បជិវត្តត្វា វិសេសញ្ច-
 បហំ សាវ័បុត្តំ ឯកមត្តំ បុរេយ្យំ អញ្ញមញ្ញោ បទេហំ
 អញ្ញមញ្ញោ បរិយាយេហំ វិសេស្សំ មេ សាវ័បុត្តា
 ឯកមត្តំ ព្យាការយ្យ អញ្ញមញ្ញោ បទេហំ អញ្ញមញ្ញ-
 ោ បរិយាយេហំ រត្តិ ចេសហំ សាវ័បុត្តំ ឯកមត្តំ បុរេយ្យំ
 អញ្ញមញ្ញោ បទេហំ អញ្ញមញ្ញោ បរិយាយេហំ
 រត្តិមំ មេ សាវ័បុត្តា ឯកមត្តំ ព្យាការយ្យ ។ មេ ។
 រត្តិទ្ធិវត្ថេបហំ សាវ័បុត្តំ ឯកមត្តំ បុរេយ្យំ... រត្តិទ្ធិវម្បំ
 មេ សាវ័បុត្តា ឯកមត្តំ ព្យាការយ្យ ... ទ្វេ រត្តិទ្ធិវាទិ
 ចេសហំ សាវ័បុត្តំ ឯកមត្តំ បុរេយ្យំ... ទ្វេ រត្តិទ្ធិវា-
 ទិមំ មេ សាវ័បុត្តា ឯកមត្តំ ព្យាការយ្យ ... តិណិ
 រត្តិទ្ធិវាទិ ចេសហំ សាវ័បុត្តំ ឯកមត្តំ បុរេយ្យំ... តិណិ
 រត្តិទ្ធិវាទិមំ មេ សាវ័បុត្តា ឯកមត្តំ ព្យាការយ្យ ...

ចំពោះភាគអញ្ញ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ភាគអញ្ញអាចនឹងដោះស្រាយ
 សេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ១ ។ ដោយបរិយាយដ១ ។ ថ្វាយព្រះមាតាព្រះ
 កាគ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ។

[១១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុ ធម្មបាតុ^(១) គឺសាវ័បុត្តត្រាស់ដឹងហើយដោយ
 ប្រពៃណី ព្រោះតែត្រាស់ដឹងធម្មបាតុដោយប្រពៃ បានជាបើកថាគតស្ករ
 សេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ១ ។ ដោយបរិយាយដ១ ។ ចំពោះសាវ័បុត្ត
 អស់ ១ ថ្ងៃ សាវ័បុត្តក៏ប្បដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ១ ។
 ដោយបរិយាយដ១ ។ ប្រាប់គាត់ អស់ ១ ថ្ងៃបាន ប្រសិនបើគាត់គត
 ស្ករសេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ១ ។ ដោយបរិយាយដ១ ។ ចំពោះសាវ័បុត្ត
 អស់ ១ យប់ សាវ័បុត្តក៏ប្បដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ប្រាប់គាត់
 អស់ ១ យប់បាន ។ មេ ។ ប្រសិនបើគាត់គតស្ករសេចក្តីខ្លះ ចំពោះ
 សាវ័បុត្ត អស់ ១ យប់ ១ ថ្ងៃ ... សាវ័បុត្តក៏ប្បដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ
 ប្រាប់គាត់ អស់ ១ យប់ ១ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើគាត់គតស្ករសេចក្តី
 ខ្លះ ចំពោះសាវ័បុត្ត អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ... សាវ័បុត្ត ក៏ប្បដោះ
 ស្រាយសេចក្តីខ្លះ ប្រាប់គាត់ អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើ
 គាត់គតស្ករសេចក្តីខ្លះ ចំពោះសាវ័បុត្ត អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ... សាវ័បុត្ត
 ក៏ប្បដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ប្រាប់គាត់ អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ...

១ សំដៅយកសាវ័បុត្តាមិញ្ញាណ ។

[illegible]

(១១៨) សាវត្ថុយី វិហាតិ ... ចតុត្ថត្តាធម្មិសំ កេ
 តេ ញាណាវត្ថុនិ ទេសេស្សាមំ តំ សុណាម សា-
 មទសិករោម ភាសិស្សាមិភិ ។ ឃី កន្តេតិ ទេ
 កិក្ខុ កករតោ បទុស្សោសុំ ។

អភិសេនយស័យុត្ត កង្សៈខ្មែរយុវជន ការពារសញ្ញាសិទ្ធិ

ប្រសិនបើគាត់ ឈរសេចក្តីខ្ញុំ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ២ យប់ ២
 ថ្ងៃ ... សារីបុត្តក៏ឆ្ងល់ដោះស្រាយសេចក្តីខ្ញុំ ប្រាប់គាត់ អស់ ២ យប់
 ២ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើគាត់ ឈរសេចក្តីខ្ញុំ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ៥
 យប់ ៥ ថ្ងៃ ... សារីបុត្តក៏ឆ្ងល់ដោះស្រាយសេចក្តីខ្ញុំ ប្រាប់គាត់
 អស់ ៥ យប់ ៥ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើគាត់ឈរសេចក្តីខ្ញុំ ចំពោះសារីបុត្ត
 អស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ... សារីបុត្តក៏ឆ្ងល់ដោះស្រាយសេចក្តីខ្ញុំ ប្រាប់គាត់
 អស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើគាត់ឈរសេចក្តីខ្ញុំ ដោយបទ
 ៥១ ។ ដោយបរិយាយ៨១ ។ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ
 សារីបុត្តក៏ឆ្ងល់ដោះស្រាយសេចក្តីខ្ញុំ ដោយបទ៨១ ។ ដោយបរិយាយ
 ៨១ ។ ប្រាប់គាត់ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(១១៨) ប្រជុំគន្លងព្រះសាស្ត្រ ... ឆ្នាំកក្កដាឆ្នាំឡាយ គឺថា
 គត ឆ្នាំសំដែងឲ្យញាណវិទូ ២២ ប្រការ ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ ប្រុងស្តាប់ពាក្យនោះ ឲ្យប្រពៃចុះ គឺថា
 គតឆ្នាំរោលឲ្យស្តាប់ ។ កក្កដានោះ ទទួលព្រះគុណដ៏កាន់ព្រះមាតា
 ព្រះគាតថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១១៨] កកក ឯកគោត្តក កកមាធិ ធិ កិក្ខុវេ
 ធិ កុក្ខុក្ខាធិសំ ញាណវគ្គធិ ធិ ឧបាសា ញាណំ ធិ
 ឧបាសាសមុទយ ញាណំ ធិ ឧបាសាធិរោធ ញាណំ
 ធិ ឧបាសាធិរោធតាមិទិយា បដិបទាយ ញាណំ ធិ
 តិយា ញាណំ ធិ តិសមុទយ ញាណំ ធិ តិទិរោធ
 ញាណំ ធិ តិទិរោធតាមិទិយា បដិបទាយ ញាណំ
 កវេ ញាណំ កវេសមុទយ ញាណំ កវេរោធ ញាណំ
 កវេរោធតាមិទិយា បដិបទាយ ញាណំ ឧបាសាធិ
 ញាណំ ឧបាសាធិសមុទយ ញាណំ ឧបាសាធិរោ
 ធ ញាណំ ឧបាសាធិរោធតាមិទិយា បដិបទាយ
 ញាណំ កល្យាណ ញាណំ កល្យាណសមុទយ ញាណំ
 កល្យាណិរោធ ញាណំ កល្យាណិរោធតាមិទិយា បដិ
 បទាយ ញាណំ វេទនាយ ញាណំ វេទនាសមុទ
 យ ញាណំ វេទនាធិរោធ ញាណំ វេទនាធិរោធ
 តាមិទិយា បដិបទាយ ញាណំ ដេស្ស ញាណំ ...

[១១៩] ព្រះមោទនៈព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុបាទៈ
 ឡាយ ចុះញាណវគ្គបាទៈ ២២ តើដូចម្តេចខ្លះ ធិសេចក្តីដឹងក្នុងធិកាធិ
 មរណៈ ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាទិក្ខុឡើងនៃធិកាធិមរណៈ ឧ សេច
 ក្តីដឹងក្នុងទិលក្តីនៃធិកាធិមរណៈ ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបទាជាដំណើរ
 ទៅកាន់ទិលក្តីនៃធិកាធិមរណៈ ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងជាតិ ឧ សេចក្តី
 ដឹងក្នុងហេតុជាទិក្ខុឡើងនៃជាតិ ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងទិលក្តីនៃជាតិ ឧ
 សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទិលក្តីនៃជាតិ ឧ សេចក្តីដឹង
 ក្នុងភព ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាទិក្ខុឡើងនៃភព ឧ សេចក្តីដឹងក្នុង
 ទិលក្តីនៃភព ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទិលក្តីនៃ
 ភព ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងទុក្ខទាន ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាទិក្ខុឡើង
 នៃទុក្ខទាន ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងទិលក្តីនៃទុក្ខទាន ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិ
 បទា ជាដំណើរទៅកាន់ទិលក្តីនៃទុក្ខទាន ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងភល្លា ឧ
 សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាទិក្ខុឡើងនៃភល្លា ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងទិលក្តីនៃ
 ភល្លា ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទិលក្តីនៃភល្លា
 ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងវេទនា ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាទិក្ខុឡើងនៃវេ
 ទនា ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងទិលក្តីនៃវេទនា ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបទា ជា
 ដំណើរទៅកាន់ទិលក្តីនៃវេទនា ឧ សេចក្តីដឹងក្នុងផស្សៈ ឧ ...

សឡាយតោ ញាណំ ... ចាម្បោយ ញាណំ ... វិញ្ញាណា
 ញាណំ ... សង្ខារសុ ញាណំ សង្ខារសមុទយេ ញាណំ
 សង្ខារនិរោធ ញាណំ សង្ខារនិរោធកាមិនិយា បដិប-
 ធាយ ញាណំ ឥរិយាមិ វុត្តន្តំ ភិក្ខុវេ ចកុក្កញ្ញសំ
 ញាណាវុត្តន្តំ ។

[១២០] កកមញ្ច ភិក្ខុវេ ជនមរណំ ។ យា
 តេសំ តេសំ សត្តានំ ឥម្មំ ឥម្មំ សត្តានិកាយេ ជន
 ជីវណតា ទស្គំត្វិ ចាលំត្វិ វលំត្តនតា វាយុតោ សំ-
 ហាមិ វុត្តន្តយានំ បរិចារតា អយំ វុត្តនំ ជន ។ យា
 តេសំ តេសំ សត្តានំ ឥម្មំ ឥម្មំ សត្តានិកាយា ចុតិ-
 វេនតា កេតោ អន្តរាជានំ មុត្តំ មរណំ កាលកំរិយា
 ទទានំ កេតោ កឡេវរស្ស វិក្កោចោ ជីវិត្ត្រៃ-
 យស្ស ឧបាច្ឆោតោ ឥទំ វុត្តនំ មរណំ ។ ឥតិ
 អយញ្ច ជន ឥទញ្ច មរណំ ឥទំ វុត្តនំ ភិក្ខុវេ
 ជនមរណំ ។ ជាតិសមុទយា ជនមរណសមុទយា

សេចក្តីដឹងក្នុងសព្វឧបសគ្គៈ ១ ... សេចក្តីដឹងក្នុងនាម្បៈ ១ ... សេចក្តី
 ដឹងក្នុងវិញ្ញាណ ១ ... សេចក្តីដឹងក្នុងសង្ខារតាំងឡាយ ១ សេចក្តីដឹង
 ក្នុងហេតុថាវិក្កោច្យនៃសង្ខារ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងចំណង់នៃសង្ខារ ១
 សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបត្តា ជាដំណើរការនៃចំណង់នៃសង្ខារ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ នេះហៅថា ញាណាវុត្ត ២២ ប្រការ ។

[១២០] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ជននិក្ខិមរណៈ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្រាត្រា កាលត្រាត្រា ធម្មបាត សក់ស្នូ វិស្សកម្មត្រៀម
 ដំណើរវេយ្យាករណ៍ ដំណើរចាស់រុំនៃអត្ថបទតាំងឡាយ ណា បេស
 សត្វតាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្វនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា ជន ។
 ចុតិ ការឃ្លាត ការបែកបាក់ ការបាត់បង់ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើរ
 ដាច់ ការផ្ដាច់មរណកាល ការបែកបាក់នៃទង្គតាំងឡាយ ការដាក់
 ចុះខ្សែសាតសព ការដាក់នៃជីវិតត្រៀម ណា បេសសត្វតាំងឡាយនោះ ។
 ចាតសត្វនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា មរណៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ
 ជននេះផង មរណៈនេះផង នេះហៅថា ជននិក្ខិមរណៈ ដោយប្រការ
 ដូច្នេះផង ។ ការកើតឡើងនៃជននិក្ខិមរណៈ ព្រោះការកើតឡើងនៃជាតិ

ជាតិទិវេនា ជនមរណាទិវេនា អយេមេវ អវិយោ
 អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ ជនមរណាទិវេនាកាមិទិ បដិបត្តា
 សេយ្យដីដំ សម្មាសម្ពុទ្ធ ។ មេ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធ ។

[១២៦] យកោ ទោ កិច្ចាវេ អវិយស្សាវកោ ឯវិ
 ជនមរណំ បជាតាតិ ឯវិ ជនមរណាសមុទយំ បជាតាតិ
 ឯវិ ជនមរណាទិវេនំ បជាតាតិ ឯវិ ជនមរណាទិវេនាកា-
 មិទិ បដិបទិ បជាតាតិ ឥន្ទមស្ស ធម្មេ ញាណំ ។
 សោ ឥមំនា ធម្មេន ធិដ្ឋេន វិទិកេន អកាលិកេន
 បក្កេន បរិយោកាធូន អតីតាទាគតេ នយំ ធម៌ យេ
 ទោ កេចំ អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
 ជនមរណំ អក្កញ្ញំសុ ជនមរណាសមុទយំ អក្កញ្ញំសុ
 ជនមរណាទិវេនំ អក្កញ្ញំសុ ជនមរណាទិវេនាកាមិទិ
 បដិបទិ អក្កញ្ញំសុ សព្វេ តេ ឯវិមេវ អក្កញ្ញំសុ

ការលេខនៃជននិមន្តៈ ព្រោះការលេខនៃជាតិ មន្ត្រីប្រសិទ្ធប្រកប
 ដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះឯង ជាបដិបត្តា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទី
 លេខនៃជននិមន្តៈ គឺប្រាជ្ញាយសំឃឹញត្រូវ ១ ។ មេ ។ ការម្តង
 ចិត្តត្រូវ ១ ។

[១២៧] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័កដឹងច្បាស់
 នូវជននិមន្តៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតឡើងនៃជននិម-
 រណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវទីលេខនៃជននិមន្តៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់
 នូវបដិបត្តាជាដំណើរទៅកាន់ទីលេខនៃជននិមន្តៈយ៉ាងនេះ នេះ ជា
 ធម្មញ្ញណា របស់អរិយសាវ័កនោះ ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងនាំទៅនូវ
 ភិក្ខុ ក្នុងអតីតកាលនិងអនាគតកាល ដោយធម៌នេះ^(១) ដែលខ្លួនបាន
 ឃើញហើយ ដឹងច្បាស់ហើយ ជាធម៌ទ្វិជលមិទុសកាល ជាធម៌ដែល
 ខ្លួនបានដល់ហើយ បានជ្រួតជ្រាបហើយ ដោយបញ្ញាជា ភូតសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល ដឹងច្បាស់នូវជននិមន្តៈ ដឹង
 ច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតឡើងនៃជននិមន្តៈ ដឹងច្បាស់នូវទីលេខ នៃ
 ជននិមន្តៈ ដឹងច្បាស់នូវបដិបត្តាជាដំណើរទៅកាន់ទីលេខនៃជននិម-
 ន្តៈ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះឯង

១ សំដៅយកចុះសព្វធម៌ ឬធម្មញ្ញណាធម៌ ។

ភតិសមយសំយុត្ត កឡានុត្តិយវន្ត អរិយសាវ័កសមញ្ញា

សេយ្យជាមិហំ ឯតាហិ ។ យេមំ ហិ កោតិ អនាគត-
មន្ទានំ សមណា កំ ប្រាហ្មណា កំ ជនមរណំ អភិ-
ជាតិស្សន្តិ ជនមរណសមុទេវំ អភិជាតិស្សន្តិ ជន-
មរណានិរោធំ អភិជាតិស្សន្តិ ជនមរណានិរោធាតមិមំ
បដិបទំ អភិជាតិស្សន្តិ សាព្វេ ភេ ឯវមេវ អ-
ភិជាតិស្សន្តិ សេយ្យជាមិហំ ឯតាហិភិ ។ ឥធមស្ស
អន្ធយេ ញាណំ ។

(១២២) យកោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយសាវ័កស្ស ឥ-
មាតិ ទ្វេ ញាណាតិ បរិសុទ្ធាតិ ហោន្តិ បរិយោធាតាតិ
ធម្ម ញាណាត្វ អន្ធយេ ញាណាត្វ ។ អយំ វុទ្ធិតិ
ភិក្ខុវេ អរិយសាវ័កោ ធិដ្ឋសម្មាសម្ពុទ្ធោ ឥតិបំ ធន្សន-
សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឥតិបំ អាគារោ ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបំ បស្សតិ
ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបំ សេស្តាន ញាណាន សមញ្ញាកតោ
ឥតិបំ សេស្តាយ វិជ្ជាយ សមញ្ញាកតោ ឥតិបំ ធម្ម-
សោតំ សមាធម្មោ ឥតិបំ អរិយោ ធិព្វេនិកាម្យញ្ញា
ឥតិបំ អមគន្ធាវំ អាហរូ វិជ្ជតិ ឥតិបំភិ ។

ភតិសមយសំយុត្ត កឡានុត្តិយវន្ត ឈ្មោះអរិយសាវ័ក

ដូចជាភាគាអញ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ ពួកសមណៈឬប្រាហ្មណ៍ណា
មួយក្នុងអនាគតកាល នឹងដឹងច្បាស់ខ្លះៗផងនឹងមរណៈ នឹងដឹងច្បាស់ខ្លះ
ហេតុជាទីកើតឡើងនៃជននឹងមរណៈ នឹងដឹងច្បាស់ខ្លះៗទីលំនៅនៃជននឹង
មរណៈ នឹងដឹងច្បាស់ខ្លះៗបដិបទា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីលំនៅនៃជន
នឹងមរណៈ សមណប្រាហ្មណ៍ព័ន្ធអស់នោះ នឹងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះឯង
ដូចជាភាគាអញ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ នេះជាអន្ធយញ្ញាណ(*) របស់
អរិយសាវ័កនោះ ។

(១២២) ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ កាលណាបើអរិយសាវ័ក មាន
ញាណព័ន្ធ ២ នេះ ឥធម្មញ្ញាណ ១ អន្ធយញ្ញាណ ១ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង
ហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ អរិយសាវ័កនេះ ហៅថាបរិបូណ៌
ដោយទិដ្ឋភ័ក្ត្រ ថាបរិបូណ៌ដោយស្សនៈភ័ក្ត្រ ថាមកកាន់ព្រះសម្មា-
នេះភ័ក្ត្រ ថាយើញព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនេះភ័ក្ត្រ ថាប្រកបដោយសេចក្តីញាណ
ភ័ក្ត្រ ថាប្រកបដោយសេចក្តីដឹងភ័ក្ត្រ ថាផលព្រម ខ្លះធម្មស្រាត
ភ័ក្ត្រ ថាជាអរិយៈអ្នកមានទំព្រឹកឃ្លញ្ញាភ័ក្ត្រ ថាបំភ័យបដិវត្តន៍
នៃអមគន្ធាវំភ័ក្ត្រ ។

* សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមញាណ បាននិយមន័យចូលក្នុងញាណ ។

[១២៣] កកមា ច កិក្ខុវេ ជាតិ ។ បេ ។ កកមា

ច កិក្ខុវេ កាក ... កកមញ្ច កិក្ខុវេ ទុទាធានី ... កកមា

ច កិក្ខុវេ កណ្ណា ... កកមា ច កិក្ខុវេ វេទនា ... កកមា

ច កិក្ខុវេ ជស្សា ... កកមញ្ច កិក្ខុវេ សន្យាយំភជំ...

កកមញ្ច កិក្ខុវេ ធាមរុបំ ... កកមញ្ច កិក្ខុវេ វិញ្ញា-

ណំ ... កកមេ ច កិក្ខុវេ សង្កាត តយោមេ កិក្ខុវេ

សង្កាត កាយសង្កាតេ វចីសង្កាតេ ចិត្តសង្កាតេ

និមេ វុទ្ធានំ កិក្ខុវេ សង្កាត ។ អវិជ្ជាសមុទយោ សង្កាត-

សមុទយោ អវិជ្ជាធិរោចា សង្កាតិរោចា អយមេវ

អវិយោ អម្ពុត្តិកោ មក្កោ សង្កាតិរោចកាមិទំ បដិ-

បតា សេយ្យជីវំ សម្មាទិដ្ឋំ ។ បេ ។ សម្មាសមាទំ ។

[១២៣] ម្ចាស់ភិក្ខុចំនឡាយ ជាតិ តើដូចម្តេច ។ បេ ។ ម្ចាស់

ភិក្ខុចំនឡាយ កក តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចំនឡាយ ។ បេ ។ តើ

ដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចំនឡាយ កណ្ណា តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចំន-

ឡាយ វេទនា តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចំនឡាយ ជស្សៈ តើដូចម្តេច...

ម្ចាស់ភិក្ខុចំនឡាយ សន្យាយនៈ តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចំន-

ឡាយ ធាមរុប តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចំនឡាយ វិញ្ញាណ តើដូច

ម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចំនឡាយ សង្កាតចំនឡាយ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុ

ចំនឡាយ សង្ការនៈ មាន ៣ គឺ កាយសង្ការ ១ វចីសង្ការ ១ ចិត្ត-

សង្ការ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនឡាយ នេះហៅថា សង្ការចំនឡាយ ។

ការកើតឡើងនៃសង្ការ ព្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការលក់នៃសង្ការ

ព្រោះការលក់នៃអវិជ្ជា មន្តជីប្រសើរប្រកបដោយអង្គទាំង ៨ ប្រការ

នេះឯង ជាបដិបទ ដែលជាដំណើរការនៃសង្ការ គឺប្រាថ្នា

យល់ឃើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការឆ្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។

[១២២] យោគោ ទោ កិក្ខុវេ អរិយសង្ការោ ឯវិ
 សង្ការេ បដាបាតិ ឯវិ សង្ការមមុនយំ បដាបាតិ ឯវិ
 សង្ការនិរោធំ បដាបាតិ ឯវិ សង្ការនិរោធកាមិនំ បដិ-
 បដំ បដាបាតិ ឥន្ទស្ស ធម្មេ ញាណំ ។ ហេ
 តមីទា ធម្មេន ធម្មេន វិនិកេន អកាលកេន បន្តេន
 បរិយោកាធម្មេន អតីតាបាគកេ ឈំ នេតិ យេ ទោ
 កេនិ អតីតមន្តាទំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
 សង្ការេ អត្តញ្ញំសុ សង្ការសមុនយំ អត្តញ្ញំសុ សង្ការ-
 និរោធំ អត្តញ្ញំសុ សង្ការនិរោធកាមិនំ បដិបដំ អត្តញ្ញំ-
 សុ សទ្ធ កេ ឯវិវេ អត្តញ្ញំសុ សេយ្យជាបិហំ ឯវិ
 ហំ ។ យេមិ ហិ កេនិ អនាគតមន្តាទំ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា សង្ការេ អភិជាទិស្សន្តំ សង្ការ-
 សមុនយំ អភិជាទិស្សន្តំ សង្ការនិរោធំ អភិជាទិស្សន្តំ

[១២២] ម្នាលភិក្ខុចំណង់ឡាយ កាលណាបិអរិយសាវ័កដឹងច្បាស់
 ខ្លួនសង្ការចំណង់ឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់ខ្លួនហេតុជាទីកើតឡើងនៃសង្ការ
 យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់ខ្លួនទីរលកនៃសង្ការយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់ខ្លួនដើមទា
 ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលកនៃសង្ការយ៉ាងនេះ នេះជាធម្មញ្ញាណរបស់អរិ-
 យសាវ័កនោះ ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងនាំទៅខ្លួនឈប់ ក្នុងអភិកាល
 នឹងអនាគតកាល ដោយធម៌នេះ ដែលខ្លួនបានឃើញហើយ ដឹងច្បាស់
 ហើយ ជាធម៌ដែលមិនខុសកាល ជាធម៌ដែលខ្លួនបានដល់ហើយ បាន
 ជ្រួតជ្រាបហើយដោយបញ្ញាថា ក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយក្នុងអភិក-
 កាល បានដឹងច្បាស់ខ្លួនសង្ការចំណង់ឡាយ ដឹងច្បាស់ខ្លួនហេតុជាទីកើតឡើង
 នៃសង្ការ ដឹងច្បាស់ខ្លួនទីរលកនៃសង្ការ ដឹងច្បាស់ខ្លួនដើមទាជាដំណើរ
 ទៅកាន់ទីរលកនៃសង្ការ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះឯង ដូចជាអាក្ខរកញ្ញាក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ ក្នុងសមណព្រា
 ហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងដឹងច្បាស់ខ្លួនសង្ការចំណង់ឡាយ
 នឹងដឹងច្បាស់ ខ្លួនហេតុជាទីកើតឡើងនៃសង្ការ នឹងដឹងច្បាស់ខ្លួនទីរលក

សង្ខារនិរោធកាមិនំ បដិបទំ អភិជាតិស្សន្តំ សទ្ធ ។ ឯ
ឯវមេវ អភិជាតិស្សន្តំ សេយ្យជាតិហំ ឯតវហិតិ ។
ឥន្ទមស្ស អន្ធយេ ញាណំ ។

[១២៥] យតោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគ្គស្ស
ឥន្ទនំ ទ្វេ ញាណនំ បរិសុទ្ធានំ ហោន្តំ បរិយោធា-
កាតំ ធម្មេ ញាណត្វ អន្ធយេ ញាណត្វ ។ អយំ
វុទ្ធភិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគ្គោ ធិដ្ឋិសម្បត្តោ ឥតិប
និស្សន្ទសម្បត្តោ ឥតិប អាគារោ ឥមំ សន្ធិម្ហំ ឥតិប
បស្សតិ ឥមំ សន្ធិម្ហំ ឥតិប សេក្ខេន ញាណេន
សមធម្មាគារោ ឥតិប សេក្ខាយ វិជ្ជាយ សមធម្មាគារោ
ឥតិប ធម្មសោតំ សមាបន្តោ ឥតិប អរិយោ និព្វេនិ-
កាម្យញ្ញោ ឥតិប អមតទ្វារំ អាហន្ត តិច្ឆតិ ឥតិបិតិ ។
តតិយំ ។

[១២៦] សាវត្ថយំ វិហារតិ ... សន្តសន្តវិ កេ ភិក្ខុវេ
ញាណវុទ្ធិនំ នេសស្សនិមំ តំ សុណាថ ស្មាធុកំ
មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវី កន្តេតិ ទោ កេ
ភិក្ខុ ភកវតោ បទូស្សនស្មំ ។

នៃសង្ខារ នឹងដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីលាននៃសង្ខារ
សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះឯង ដូចជាអាក្ខ
អញ្ជ្រាតិកាលនៃវិទ្យុនេះដែរ ។ នេះ ជាអន្ធយញ្ញាណ របស់អរិយសាវ័ក
នោះ ។

[១២៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័ក មាន
ញាណទាំង ២ នេះ និព្វេញ្ញាណ ១ អន្ធយញ្ញាណ ១ បរិសុទ្ធ ដូច
ដឹងហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កនេះ ហៅថាបរិបូណ៌
ដោយទំដ្ឋិតបាន ថាចរិបូណ៌ដោយទស្សនៈក៏បាន ថាមកកាន់ព្រះសង្ឃ
នេះក៏បាន ថាឃើញព្រះសង្ឃនេះក៏បាន ថាប្រកបដោយសេក្ខញ្ញាណ
ក៏បាន ថាប្រកបដោយសេក្ខវិជ្ជាក៏បាន ថាផលព្រះទូល្លម្បស្រោកក៏
បាន ថាដឹងអរិយអ្នកមាននិព្វេនិកប្បញ្ញាក៏បាន ថាបំពេញអំណាចនៃ
អមតនិព្វានក៏បាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

[១២៦] ច្រើនដឹងទៅដឹងត្រង់សាវ័ក្តី ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
គេជាគន្លងនិស្សន្ទនៃញាណវុទ្ធិ ដ៏ជ័យ ប្រការ ផលអ្នកទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ ច្រើនចាំស្តាប់ពាក្យនោះ ឲ្យប្រពៃចុះ
គេជាគន្លងនៃពលឲ្យស្តាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះក្បួនដ៏កាន់
ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១២៧] កកក ឯកនិកាយ កកក ៥ កិច្ចាវ

សក្កសក្កវិ ញាណវត្ថុនិ ជាតិប្បទូយា ជនមរណានិ

ញាណំ អសតិ ជាតិយា នត្ថំ ជនមរណានិ ញាណំ

អតីតម្យ អន្ទាទំ ជាតិប្បទូយា ជនមរណានិ ញាណំ

អសតិ ជាតិយា នត្ថំ ជនមរណានិ ញាណំ អនាគតម្យ

អន្ទាទំ ជាតិប្បទូយា ជនមរណានិ ញាណំ អសតិ ជា

តិយា នត្ថំ ជនមរណានិ ញាណំ យម្យស្ស កំ ធម្មដ្ឋិ

កិញ្ញាណំ កម្យ ១យធម្មំ ១យធម្មំ វិភកធម្មំ វិភកធម្មនិ

ញាណំ ។ កវប្បទូយា ជាតិកំ ញាណំ ។ បេ ។

ឧបាសាធម្បទូយា កកក ញាណំ... កណ្តាបទូយា ឧ

បាសានិ ញាណំ... វេទនាបទូយា កណ្តាភិ ញាណំ...

[១២៨] ព្រះមាតាព្រះភាគប្រជីត្រាស់ដូច្នេះថា មាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ ញាណវត្ថុទាំង ៧៧ ប្រការ តើដូចម្តេច គឺសេចក្តីដឹងថា ជននិ

មរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាលបើជាតិមិន

មាន ជននិមរណៈក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា ជននិមរណៈជាអតីត

កាលកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាលបើជាតិ

មិនមាន ជននិមរណៈក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា ជននិមរណៈជា

អនាគតកាលកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាលបើ

ជាតិមិនមាន ជននិមរណៈក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា ធម្មដ្ឋិតញាណ

(បទូយាញាណ) ណា តប្បីមាន ធម្មដ្ឋិតញាណនោះ មានកិរិយា

គស្រីទៅជាធម្មតា មានកិរិយាសូទ្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាវិធានទៅ

ជាធម្មតា មានកិរិយាលេខទៅជាធម្មតា ។ ។ សេចក្តីដឹងថា ជាតិកើត

មាន ព្រោះភកជាបច្ច័យ ។ ។ បេ ។ សេចក្តីដឹងថា ភកកើតមាន ព្រោះ

ឧបាសាជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថា ឧបាសាកើតមាន ព្រោះកណ្តាជា

បច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថា កណ្តាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ...

ធម្មប្បទយា វេទនាតិ ញាណំ... សន្យាយតប្បទយា
 ធម្មស្មតិ ញាណំ ... តាមរូបប្បទយា សន្យាយតប្បទ
 ញាណំ... វិញ្ញាណប្បទយា តាមរូបន្តិ ញាណំ... សង្ខា-
 រម្បទយា វិញ្ញាណន្តិ ញាណំ ... អវិជ្ជាបទយា សង្ខារតិ
 ញាណំ អសតិ អវិជ្ជាយ ទត្ថុ សង្ខារតិ ញាណំ
 អតីតម្យ អនាទិ អវិជ្ជាបទយា សង្ខារតិ ញាណំ
 អសតិ អវិជ្ជាយ ទត្ថុ សង្ខារតិ ញាណំ អនាគតម្យ
 អនាទិ អវិជ្ជាបទយា សង្ខារតិ ញាណំ អសតិ
 អវិជ្ជាយ ទត្ថុ សង្ខារតិ ញាណំ យម្យស្ស កំ
 ធម្មដ្ឋិតិញាណំ តម្យ ទយធម្មំ វយធម្មំ វិរាគធម្មំ
 ជំរោធធម្មន្តិ ញាណំ ។ ឥមាទិ វុទ្ធន្តិ កិក្ការេ សត្ត-
 សត្តវំ ញាណាវុទ្ធន្តិ ។ ទត្ថត្ថំ ។

(១២៨) សាវត្ថយំ វិហារតិ ... អវិជ្ជាបទយា
 កិក្ការេ សង្ខារ សង្ខារម្បទយា វិញ្ញាណំ

សេចក្តីដឹងថា វេទនាតិកមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹង
 ថា ធម្មស្មតិកមាន ព្រោះធម្មស្មតិជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថា
 សន្យាយតនៈកើតមាន ព្រោះតាមរូបជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថាតាម-
 រូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថា វិញ្ញាណកើត
 មាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថា សង្ខារទាំងឡាយកើត
 មាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាលបើអវិជ្ជាមិនមានហើយ
 សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា សង្ខារទាំងឡាយជាអតីត-
 កាលកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាលបើអវិជ្ជាមិន
 មាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា សង្ខារទាំងឡាយ
 ជាអនាគតកាលកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាល
 បើអវិជ្ជាមិនមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា ធម្មដ្ឋិតិ-
 ញាណាណាធម្មមាន ធម្មដ្ឋិតិញាណានោះ មានកិរិយាអស់ទៅជាធម្មតា
 មានកិរិយាសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាវិនាសទៅជាធម្មតា មានកិរិយា
 រលត់ទៅជាធម្មតា ។ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ញាណវុត្ថុ
 ៧៧ ប្រការ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(១២៨) ទ្រង់នាំទៅដឹកត្រង់សាវត្ថុ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន

១. បេ ១ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ស.
ម្ពុនយោ ហោតីអំ ។

(១២៧) ឃុំ វត្ត អញ្ញតោ ភិក្ខុ ភក្ត្រ ឃុំ
តនោ កតមំ ទុ ទោ កន្ត្ត ជនមរណំ កស្ស ច
បនិទំ ជនមរណន្តំ ។ ឆោ កស្សោ បញ្ញាតិ កំភក
អកោច កតមំ ជនមរណំ កស្ស ច បនិទំ ជន
មរណន្តំ ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វនេយ្យ អញ្ញំ ជនមរណំ
អញ្ញស្ស ច បនិទំ ជនមរណន្តំ ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ
វនេយ្យ ទុកយមេតំ ឯកន្តំ ព្យាប្បនមោ ឆានំ ។
តំ ជីវំ តំ សវីរន្តំ វា ភិក្ខុ ជំន្នយា សតំ ព្រហ្មចរិយ
វាសា ន ហោតិ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សវីរន្តំ វា ភិក្ខុ
ជំន្នយា សតំ ព្រហ្មចរិយវាសា ន ហោតិ ។ ឯតេ
តេ ភិក្ខុ ទោកា អន្តេ អទុបកម្ម មជ្ឈេន កថាគំភោ
ចន្តំ ទេសេតិ ជាតិប្បទូយា ជនមរណន្តំ ។

ព្រោះសត្វជាចម្លើយ ។ បេ ។ ការពិតទៀតក្រុមនៃអនុក្ខវាង៤សុំខ្ញុំ
រមែងបានយ៉ាងនេះ ។

(១២៩) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
ភិក្ខុ ១ រូប ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បតីគ្រូព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ឥរិយាបថនោះ តើដូចម្តេចហ្ន៎ មួយទៀត ឥរិយាបថនោះ
ឯង ជាបេសកកណា ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រសាទមិនត្រូវ
ទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាដែលជា
ឥរិយាបថនោះ ដូចម្តេច មួយទៀត ឥរិយាបថនោះឯង ជាបេស
កកណា ដូច្នេះភិក្ខុ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាដែលជា ឥរិយាបថនោះដទៃ
មួយទៀត ឥរិយាបថនោះឯង ជាបេសបុគ្គលដទៃ ដូច្នេះភិក្ខុ ពាក្យ
ទាំង ២ នេះ មានអត្ថស្តង់ដារ ផ្សេងគ្នាខុសគ្នា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាល
បើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏ស៊ីវរះនោះ ដូច្នេះភិក្ខុ ការប្រ-
ព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ វាមិនមែនមាន ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញ
ថា ជីវិតដទៃ ស៊ីវរះដទៃ ដូច្នេះភិក្ខុ ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ក៏វាមិនមែន
មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ព្រះតថាគតមិនប្រកាន់នូវអន្តរាមិ អធមិដីលាមក
ទាំង ២ នោះឡើយ តែស្វែងរកដឹងដោយបទកណ្តាលថា ឥរិយា
បថនោះតើមាន ព្រោះជាតិជាច្រើន ។

(១៣១) កកមា ទុ ទោ កាត្ថ ជាតិ កស្ស ច
 បបាយំ ជាតិភិ ។ ទោ កាត្ថោ បញ្ញាតិ ភកា
 អារាម កកមា ជាតិ កស្ស ច បបាយំ ជាតិភិ ឥតិ វា
 ភិក្ខុ យោ វិទេយ្យ អញ្ញា ជាតិ អញ្ញស្ស ច បបាយំ
 ជាតិភិ ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វិទេយ្យ ឧបយមេតំ
 ឯកត្ថំ ព្យាប្បនមេវ ធានំ ។ តំ ជីវំ តំ សវ័ន្តំ វា ភិក្ខុ
 និដ្ឋយា សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ ច ហោតិ អញ្ញំ ជីវំ
 អញ្ញំ សវ័ន្តំ វា ភិក្ខុ និដ្ឋយា សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ
 ច ហោតិ ។ ឯតេ តេ ភិក្ខុ ឧកោ អន្តេ អនុ-
 បកម្ម មាជ្ឈិម តថាគតោ ធម្មំ នោសតិ វាប្បទូយា
 ជាតិភិ ។

(១៣២) កកមា ទុ ទោ កាត្ថ កាតិ កស្ស ច
 បបាយំ កាតិភិ ។ ទោ កាត្ថោ បញ្ញាតិ ភកា អារាម
 កកមា កាតិ កស្ស ច បបាយំ កាតិភិ ឥតិ វា
 ភិក្ខុ យោ វិទេយ្យ អញ្ញា កាតិ អញ្ញស្ស ច បបាយំ
 កាតិភិ ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វិទេយ្យ ឧបយមេតំ ឯកត្ថំ

(១៣៣) បពិត្រព្រះអង្គជីវមេស្រី ជាតិ តើដូចម្តេចហ្ន៎ មួយ
 ទៀត ជាតិនេះឯង ជាបេសកកម្ម ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
 ប្រស្នានេះមិនត្រូវទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់តៅទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គល
 ណាពេលថា ជាតិ ដូចម្តេច មួយទៀត ជាតិនេះឯង ជាបេសកក
 មា ដូច្នេះភិក្ខុ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពេលថា ជាតិដទៃ មួយទៀត
 ជាតិនេះឯង ជាបេសកបុគ្គលដទៃ ដូច្នេះភិក្ខុ ពាក្យទាំង ២ នេះឯង មាន
 អក្ខដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យាង្គនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា
 ជីវិតនោះ កំគល់រលាយ ដូច្នេះភិក្ខុ ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ វិមជ្ឈមិន
 មាន ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតដទៃ សវ័ន្តដទៃ
 ដូច្នេះភិក្ខុ ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ក៏វិមជ្ឈមិនមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ព្រះ
 ភកាគត មិនបានប្រកាន់នូវអន្តរាមិទាំង ២ នោះឡើយ តែសំដែងនិម
 ដោយបទកណ្តាលថា ជាតិកើតមាន ព្រោះកើតជាបច្ច័យ ។

(១៣៤) បពិត្រព្រះអង្គជីវមេស្រី ភក តើដូចម្តេចហ្ន៎ មួយទៀត
 ភកនេះឯង ជាបេសកកម្ម ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នានេះ
 មិនត្រូវទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់តៅទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពេល
 ថា ភក ដូចម្តេច មួយទៀត ភកនេះឯង ជាបេសកកម្ម ដូច្នេះ
 ភិក្ខុ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពេលថា ភកដទៃ មួយទៀត ភកនេះឯង
 ជាបេសកបុគ្គលដទៃ ដូច្នេះភិក្ខុ ពាក្យទាំង ២ នេះឯង មានអក្ខដូចគ្នា

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានទ្រុយវន្ត ភវិយុត្តា

ក្សត្រាទមេ ឆានី ។ តំ ជីវំ តំ សរីរន្តំ ក ភិក្ខុ

និដ្ឋិយា សតំ ត្រហ្មចវ័យភសោ ន ហោតិ អញ្ញំ ជីវំ

អញ្ញំ សរីរន្តំ ក ភិក្ខុ និដ្ឋិយា សតំ ត្រហ្មចវ័យភសោ

ន ហោតិ ។ ឋានេ តេ ភិក្ខុ ឧភោ អន្តេ អនុបពធម្ម

មជ្ឈេន គតាភកោ ជម្ពំ ធម្មេសតំ ឧចាធានប្បទូយា

ភវេតិ ។ បេ ។ គណ្ណាបទូយា ឧចាធានន្តំ ... វេទនា

បទូយា គណ្ណាតិ ... ធម្មបទូយា វេទនាតិ ... សន្យា

យកនបទូយា ធម្មស្យាតិ ... ចាម្បបទូយា សន្យាយ

កនន្តំ ... វិញ្ញាណបទូយា ចាម្បបទូ ... សង្ខារបទូយា

វិញ្ញាណន្តំ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានទ្រុយវន្ត កាសោកស្សរកភវិយុត្តា

ផ្សេងនៃក្សត្រានៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិត

នោះ ក៏គិតសរីរនោះ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិត្រហ្មចវ័យៈ វេទនិមន្តមាន

ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនៃ សរីរនៃ ដូច្នេះ

ក្តី ការប្រព្រឹត្តិត្រហ្មចវ័យៈ ក៏វេទនិមន្តមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ព្រះគតា

គត មិនប៉ះពាល់នូវអន្តរាគមន៍ ២ នោះឡើយ តែសំដែងនិមន្តដោយ

បទគណ្ណាលថា គតាភិក្ខុមាន ព្រោះទុក្ខានជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ថា

ទុក្ខានភិក្ខុមាន ព្រោះគណ្ណាជាបច្ច័យ ... ថា គណ្ណាភិក្ខុមាន

ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ... ថា វេទនាភិក្ខុមាន ព្រោះធម្មស្យាជា

បច្ច័យ ... ថា ធម្មស្យាភិក្ខុមាន ព្រោះសន្យាយកនជាបច្ច័យ ...

ថា សន្យាយកនភិក្ខុមាន ព្រោះចាម្បជាបច្ច័យ ... ថា ចាម្បភិក្ខុ

មាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ... ថា វិញ្ញាណភិក្ខុមាន ព្រោះសង្ខារ

ជាបច្ច័យ ។

[១៣៦] កតមេ នុ ទោ កន្ថេ សង្ខារ កស្ស
 ច បដិមេ សង្ខារតិ ។ ទោ កន្ថោ បញ្ញាតិ ភគវ
 អភិវេ កតមេ សង្ខារ កស្ស ច បដិមេ សង្ខារតិ
 ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វិទេយ្យ អញ្ញេ សង្ខារ អញ្ញស្ស
 ច បដិមេ សង្ខារតិ ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វិទេយ្យ
 ឧបាយមេតិ ឯតាន្តំ ក្សត្តចមេវ ចាមិ ។ តំ ជីវ
 តំ សវ័ន្តំ វា ភិក្ខុ ធិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ
 ច ហោតិ អញ្ញំ ជីវ អញ្ញំ សវ័ន្តំ វា ភិក្ខុ ធិដ្ឋិយា
 សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ ច ហោតិ ។ ឯតេ តេ ភិក្ខុ
 ឧភោ អន្តេ អនុបកម្ម មជ្ឈេន តថាគតោ ចម្លំ
 នេសេតិ អវិជ្ជាបត្តយា សង្ខារតិ ។

[១៣៧] អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុ អសេសវិភក្តិវិភេទ
 យាធិស្ស តាធិ វិស្សកាយតាធិ វិសេវតាធិ វិប្បដ្ឋតាធិ
 តាធិចិ តាធិចិ កតមំ ជនមរណំ កស្ស ច បដិមំ ជន
 មរណំ ឥតិ វា អញ្ញំ ជនមរណំ អញ្ញស្ស ច បដិមំ ជន

[១៣៦] បតិព្រាហ្មណ៍ជីវាម្រឹទ្ធ សង្ខារតាំងឡាយ តើដូច
 ម្តេច មួយទៀត សង្ខារតាំងនេះឯង ជាបេសកកម្មណា ។ ព្រោះ
 ព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នាទេមិនត្រូវទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាគោលថា សង្ខារតាំងឡាយ ដូចម្តេច មួយទៀត
 សង្ខារតាំងនេះឯងជាបេសកកម្មណា ដូច្នេះក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាគោល
 ថា សង្ខារតាំងឡាយដទៃ មួយទៀត សង្ខារតាំងនេះឯងជាបេសកកម្ម
 ដទៃ ដូច្នេះក្តី ពាក្យតាំង ២ នេះមានអត្ថបទដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យាបាទ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសវ័រនោះ
 ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ វិមជ្ជមិនមាន ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើ
 មានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតដទៃ សវ័រដទៃ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្ម
 ចរិយៈ ក៏វិមជ្ជមិនមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ព្រះភគវតី មិនបំភាន់ផ្លូវ
 អន្តរមិទ្ធិតាំង ២ នោះឡើយ តែសំដែងធម៌ដោយបទបណ្តាលថា សង្ខារ
 តាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។

[១៣៧] ម្ចាស់ភិក្ខុ សេចក្តីចម្រើនប្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទំនិ
 ទំនិស្ស សេចក្តីប្រកាន់ទ្រង់ណាមួយ ។ បេសកកម្មនោះ ជាជននិមន
 ណៈ ដូចម្តេច មួយទៀត ជននិមនណៈនេះឯងជាបេសកកម្មណា ដូច្នេះ
 ក្តី ជាជននិមនណៈដទៃ មួយទៀត ជននិមនណៈនេះឯងជាបេសកកម្ម

អភិសមយសំបុត្តស្ស កុស្តវាទិយវន្តេ ភវិទិបុត្តា

បរណំ ឥតិ វា តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥតិ វា អញ្ញំ ជីវំ
អញ្ញំ សរីរំ ឥតិ វា សព្វានិស្ស កានិ បហិបាទិ កវន្តំ
ទុច្ឆន្ទម្បណិ កាលាវត្ថុកកានិ អនកាវន្តកានិ អាយតិ
អនុប្បាននម្ពានិ ។

[១៣៦] អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុ អសេសវិភក្តិកេតា
យានិស្ស កានិ វិស្វកាយិកានិ វិសេវិកានិ វិប្បន្តកានិ
កានិចិ កានិចិ កកមា ជាតិ កស្ស ច បទាយិ
ជាតិ ឥតិ វា អញ្ញា ជាតិ អញ្ញស្ស ច បទាយិ ជាតិ
ឥតិ វា តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥតិ វា អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរំ
ឥតិ វា សព្វានិស្ស កានិ បហិបាទិ កវន្តំ ទុច្ឆន្ទម្ប-
ណិ កាលាវត្ថុកកានិ អនកាវន្តកានិ អាយតិ អ-
នុប្បាននម្ពានិ ។

[១៣៧] អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុ អសេសវិភក្តិកេតា
យានិស្ស កានិ វិស្វកាយិកានិ វិសេវិកានិ វិប្បន្ត-
កានិ កានិចិ កានិចិ កកមា ករោ ។ បេ ។ ក-
តមិ ទុបាទានិ ... កកមា កល្យាណ ... កកមា វេទនា ...

អភិសមយសំបុត្តស្ស កុស្តវាទិយវន្តេ ភវិទិបុត្តា

ដទៃ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិតនោះ ភិក្ខុសរីរនោះ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិតដទៃ ស-
រីរនោះ ដូច្នេះក្តី ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ
បានគាស់រំលឹកឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឱ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទី
នៅនៃដើមភ្នំ ជាធម្មជាតិដល់នូវការមិនមានបែបភាព មានសភាពមិន
កើតឡើងក្រៅ ព្រោះការវិនាសនិងការលេងមិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។

[១៣៦] ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទំនង
ទាំង សេចក្តីប្រកាន់ឆ្លងណាមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា ជាតិ ដូច
ម្តេច មួយទៀត ជាតិនេះឯងជារបស់អ្នកណា ដូច្នេះក្តី ថា ជាតិដទៃ
មួយទៀត ជាតិនេះឯងជារបស់បុគ្គលដទៃ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិតនោះ ភិក្ខុ
សរីរនោះ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិតដទៃ សរីរនោះ ដូច្នេះក្តី ធម្មជាតិទាំង
អស់នោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ បានគាស់រំលឹកឫសគល់អស់
ហើយ បានធ្វើឱ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមភ្នំ ជាធម្មជាតិ
ដល់នូវការមិនមានបែបភាព មានសភាពមិនកើតឡើងក្រៅ ព្រោះការ
វិនាសនិងការលេងមិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។

[១៣៧] ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទំនង
ទាំង សេចក្តីប្រកាន់ឆ្លងណាមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា ភក ដូចម្តេច
។ បេ ។ ទុបាទាន ដូចម្តេច ... កល្យាណ ដូចម្តេច ... វេទនា ដូចម្តេច ...

កកមោ ជស្សា ... កកមំ សន្យាយតំ ... កកមំ
បាមរុបំ ... កកមំ វិញ្ញាណំ ... ។

[១៣៦] អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុ អសេសវិភក្តិធិរោជា
យាធិស្ស តាធិ វិសុតាយតាធិ វិសេវិភាធិ វិប្បន្តិកា-
ធិ តាធិធិ តាធិធិ កកមេ សង្ខារ កាស្ស ច
បដិមេ សង្ខារ ឥតិ វា អញ្ញា សង្ខារ អញ្ញាស្ស ច
បដិមេ សង្ខារ ឥតិ វា តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥតិ វា អញ្ញំ
ជីវំ អញ្ញំ សរីរំ ឥតិ វា សញ្ញាធិស្ស តាធិ បរិមា-
ធិ កវន្តិ ឧច្ឆិទ្ធម្មធាធិ កាលាវត្ថុកកតាធិ អនកាវត្ថុកតាធិ
អាយតី អនុប្បន្នធម្មាធិតិ ។ បញ្ចមំ ។

[១៣៧] សាវត្ថុយំ វិហារតំ ... គត្រ ទោ ។ បេ ។
អវិជ្ជាបច្ចយា ភិក្ខុវេ សង្ខារ សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ
។ បេ ។ ឯវេនកស្ស កេវលស្ស ធុត្តាត្តទ្ធស្ស សមុ-
ធយោ ហោតិ ។

ជស្សៈ ដូចម្តេច ... សន្យាយគនៈ ដូចម្តេច ... តាមរូប ដូចម្តេច ...
វិញ្ញាណ ដូចម្តេច ... ព្រោះការវិភាសន៍ការលក់មិនសេសសល់នៃ
អវិជ្ជា ។

[១៣៦] ខ្នាលភិក្ខុ សេចក្តីប្រវត្តិប្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទំងន់
នៃនិស្សន្ទ សេចក្តីប្រកាន់ធ្វើនិកាយមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា សង្ខារ
ចាំបាច់ឡាយ ដូចម្តេច មួយទៀត សង្ខារចាំបាច់នេះឯងជាបេសកកមា
ដូចម្តេច ថា សង្ខារចាំបាច់ឡាយដទៃ មួយទៀត សង្ខារចាំបាច់នេះឯងជាបេសក
កមាដទៃ ដូចម្តេច ថា ជីវិតនោះ កំណើតនោះ ដូចម្តេច ថា ជីវិត
ដទៃ សរីរៈដទៃ ដូចម្តេច ធម្មជាតិចាំបាច់អស់នោះ បុគ្គលនោះ បានលះ
បង់ហើយ បានគាត់រំលឹកឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យទៅសល់តែទី
នៅដូចជាទីនៅនៃដើម្បីត្រួត ជាធម្មជាតិដល់នូវការមិនមានបែបភាព មាន
សភាពមិនកើតឡើងនៅ ព្រោះការវិភាសន៍ការលក់មិនសេសសល់
នៃអវិជ្ជា ។ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

[១៣៧] ប្រព័ន្ធនៃជីវិតក្រុងសាវត្ថុ ... ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។
ខ្នាលភិក្ខុចាំបាច់ឡាយ សង្ខារចាំបាច់ឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រម
នៃកងទុក្ខចាំបាច់អស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

(១៣៨) កាតមី ជនមរណំ កាស្ស ច បដិទំ
 ជនមរណាទ្ធំ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ យោ វិទេយ្យ អញ្ញំ ជនម-
 រណំ អញ្ញស្ស ច បដិទំ ជនមរណាទ្ធំ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ
 យោ វិទេយ្យ ឧកយមេតំ ឯកត្ថំ ព្យាញ្ញនមេវ ចាទំ ។
 តំ ជីវំ តំ សរីរំ វា ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋយា សតិ ព្រហ្ម-
 ចរិយវសោ ទ ហោតិ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរំ វា ភិក្ខុវេ
 ទិដ្ឋយា សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ ទ ហោតិ ។ ឯកេ កេ
 ភិក្ខុវេ ឧកោ អន្តេ អន្តបកម្ម មជ្ឈេន តថាគតោ
 ធម្មំ ធនេសតិ ជាតិប្បទ្វយា ជនមរណាទ្ធំ ។ យេ ។
 កាតមា ជាតិ ... កាតមា ករណំ ... កាតមី ឧបាទានំ ...
 កាតមា តណ្ហា ... កាតមា វេទនា ... កាតមា ជស្សា ...
 កាតមី សន្យាយតនំ ... កាតមី បាមរុបំ ... កាតមី
 វិញ្ញាណំ ... ។

(១៣៩) កាតមេ សង្ការា កាស្ស ច បដិមេ
 សង្ការាតិ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ យោ វិទេយ្យ អញ្ញំ សង្ការ
 អញ្ញស្ស ច បដិមេ សង្ការាតិ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ យោ
 វិទេយ្យ ឧកយមេតំ ឯកត្ថំ ព្យាញ្ញនមេវ ចាទំ ។

(១៣៨) មាសភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមោលថា ជន
 ទិវមរណៈ ដូចម្តេច មួយទៀត ជនទិវមរណៈនោះជាបេសកកណា
 ដូច្នេះក្តី មាសភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមោលថា ជនទិវមរណៈដទៃ
 មួយទៀត ជនទិវមរណៈនោះជាបេសកកដទៃ ដូច្នេះក្តី ពាក្យទាំង ២
 នេះមានអក្ខដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យញ្ជនៈ ។ មាសភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 មានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏សិរៈនោះ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្ម-
 ចរិយៈ វេទនិមិទមាន មាសភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា
 អ្វីនដទៃ សិរៈដទៃ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ក៏វេទនិមិទមាន ។
 មាសភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះភោគតមិទបំពោលនូវអន្តរាគមន៍ទាំង ២ នោះឡើយ
 ត្រូវសំដែងធម៌ដោយបទកណ្តាលថា ជនទិវមរណៈកើតមាន ព្រោះ
 ជាតិជាចម្លើយ ។ យេ ។ ជាតិ ដូចម្តេច ... ភព ដូចម្តេច ... ។ បុព្វាទ
 ដូចម្តេច ... តណ្ហា ដូចម្តេច ... វេទនា ដូចម្តេច ... ជស្សៈ ដូចម្តេច ...
 សឡាយនៈ ដូចម្តេច ... នាមរូប ដូចម្តេច ... វិញ្ញាណ ដូចម្តេច ... ។

(១៣៩) មាសភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមោលថា សង្ការ
 ទាំងឡាយ ដូចម្តេច មួយទៀត សង្ការទាំងនោះជាបេសកកណា
 ដូច្នេះក្តី មាសភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមោលថា សង្ការទាំង-
 ឡាយដទៃ មួយទៀត សង្ការទាំងនោះ ជាបេសកកដទៃ ដូច្នេះ
 ក្តី ពាក្យទាំង ២ នេះ មានអក្ខដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យញ្ជនៈ ។

តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ ធិដ្ឋយា សតិ ព្រហ្មច-
 រិយវាសោ ន ហោតិ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរំ ឥតិ វា
 ភិក្ខុវេ ធិដ្ឋយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ ន ហោតិ ។
 ឋិតេ ភេ ភិក្ខុវេ ឧភោ អន្តេ អនុបកម្ម មជ្ឈេ តថា-
 កោ ធម្មំ ធនេសតិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា ។ បេ ។

[១៤០] អវិជ្ជាយ ភេវ ភិក្ខុវេ អសេសវិភក្ខនិរ-
 តា យាធិស្ស តាធិ វិសុកាយិតាធិ វិសេវិតាធិ វិប្បត្តិ-
 តាធិ តាធិចិ តាធិចិ កាតមំ ជរាមរណំ កស្ស ច
 បដិទំ ជរាមរណំ ឥតិ វា អញ្ញំ ជរាមរណំ អញ្ញាស្ស
 ច បដិទំ ជរាមរណំ ឥតិ វា តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥតិ
 វា អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរំ ឥតិ វា សព្វាធិស្ស
 តាធិ បរិវាធិ កវន្តំ ឧច្ឆន្ទម្ហាលាធិ កាលាវត្ថុកាតាធិ
 អំណាវត្ថុកាធិ អាយតិ អនុប្បន្នធម្មាធិ ។

មាសភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏ភិសរីរៈ
 នោះ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ វេទន៍មិនមាន មាសភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះក្តី
 ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ក៏វេទន៍មិនមាន ។ មាសភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 ភព្វាគមិនបំពេល់នូវអន្តរាគមន៍ទាំង ២ នោះឡើយ តែងសំដែងធម៌ដោយ
 បទកណ្តាលថា សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ បេ ។

[១៤០] មាសភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តី
 ប្រកាន់ទំនងទំនង សេចក្តីប្រកាន់ទំនងណាមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា
 ជរាធិនិមរណៈ ដូចម្តេច មួយទៀត ជរាធិនិមរណៈនេះជាចេសំអ្នកណា
 ដូច្នេះក្តី ថា ជរាធិនិមរណៈដទៃ មួយទៀត ជរាធិនិមរណៈនេះជាចេសំ
 បុគ្គលដទៃ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិតនោះ ក៏ភិសរីរៈនោះ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិត
 ដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះក្តី ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ បុគ្គលនោះ បានលះ
 ចង្អុលហើយ បានគាស់រំលឹកចូសអលកសំហើយ បានធ្វើឱ្យនៅសល់តែ
 ទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមភ្លេង ជាធម្មជាតិដល់នូវការមិនមានវិបាកក
 មានសភាពមិនកើតឡើងក្រៅ ព្រោះការវិនាសនិងការលេងមិនសេស
 សល់នៃអវិជ្ជា ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធារម្មិយវិទូ អវិជ្ជាយ អំណាច

[១២១] អវិជ្ជាយ ត្រូវ កិក្ខុវេ អសេសវិកតនិ-
 រោជា យាធិស្ស កាធិ វិស្វកាយិកាធិ វិសេវិកាធិ
 វិប្បន្និកាធិ កាធិធិ កាធិធិ កាតមា ជាតិ ។ បេ ។
 កាតមា ករោ ... កាតមិ ទុច្ចាតាធិ ... កាតមា ឧត្តរា ...
 កាតមា វេទនា ... កាតមា ដស្សា ... កាតមិ សន្យា-
 យតនំ ... កាតមិ បាមរុបំ ... កាតមិ វិញ្ញាណំ ... ។

[១២២] អវិជ្ជាយ ត្រូវ កិក្ខុវេ អសេសវិកតនិរោជា
 យាធិស្ស កាធិ វិស្វកាយិកាធិ វិសេវិកាធិ វិប្បន្និកាធិ
 កាធិធិ កាធិធិ កាតមេ សង្ខារ កាស្ស ច បដិមេ
 សង្ខារ ឥតិ វា អញ្ញេ សង្ខារ កាស្ស ច បដិមេ
 សង្ខារ ឥតិ វា តំ ជីវិតំ សរីរំ ឥតិ វា អញ្ញំ ជីវិ
 អញ្ញំ សរីរំ ឥតិ វា សទ្ធាធិស្ស កាធិ បរិវាធិ កវិន្តិ
 ទុច្ចិទ្ធម្មលាធិ កាលាវត្ថុកកាធិ អនកាវត្ថុកកាធិ អាយតិ
 អនុប្បាទនម្មាធិតិ ។ ធម្មំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធារម្មិយវិទូ ការលនំនៃអវិជ្ជា

[១២១] ម្ចាស់កិក្ខុចាំឡាយ សេចក្តីចម្រើនប្រាស សេចក្តី
 ប្រកាន់ទំនៀងនៃ សេចក្តីប្រកាន់ធូនណាធិមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះ
 ថា ជាតិ ដូចម្តេច ។ បេ ។ ភព ដូចម្តេច ... ទុច្ចាតា ដូចម្តេច ...
 ឧត្តរា ដូចម្តេច ... វេទនា ដូចម្តេច ... ដស្សៈ ដូចម្តេច ... ស-
 ន្យាយកនៈ ដូចម្តេច ... បាមរុប ដូចម្តេច ... វិញ្ញាណ ដូចម្តេច ...
 ព្រោះការវិនាសនិងការលេងបំបិទសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។

[១២២] ម្ចាស់កិក្ខុចាំឡាយ សេចក្តីចម្រើនប្រាស សេចក្តី
 ប្រកាន់ទំនៀងនៃ សេចក្តីប្រកាន់ធូនណាធិមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា
 សង្ខារចាំឡាយ ដូចម្តេច មួយទៀត សង្ខារចាំធិនោះរបស់អ្នកណា
 ដូចម្តេច ថា សង្ខារចាំឡាយដទៃ មួយទៀត សង្ខារចាំធិនោះរបស់
 បុគ្គលដទៃ ដូចម្តេច ថា ជីវិតនោះ កិច្ចសរីរនោះ ដូចម្តេច ថា ជីវិត
 ដទៃ សរីរដទៃ ដូចម្តេច ធម្មជាតិចាំធិនោះ បុគ្គលនោះ បាន
 លេចដំហើយ បានគាស់រលើកឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យរាស្ត្រសល់
 នៃទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមគោក ជាធម្មជាតិដល់ឲ្យការមិនមានចែបភាព
 មានសភាពមិនកើតឡើងក្រៅ ព្រោះការវិនាសនិងការលេងបំបិទសេស
 សល់នៃអវិជ្ជា ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

(១២៣) ហវត្ថុយំ វិហារតិ... តាយំ ភិក្ខុវេ កាយោ
 កុម្មារំ តាមិ អញ្ញេសំ ។ បុណ្ណមិទំ ភិក្ខុវេ កម្មំ
 អភិសង្កតំ អភិសញ្ញេតយិតំ វេទនិយំ ធម្មតំ ។

(១២៤) តត្រ ភិក្ខុវេ សុតកំ អរិយស្សវគោ ប.
 ជិទុសម្បប្បទន្តោ សាទុកំ យោធិសោ មនសិករោតិ
 ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បធា ឥទំ
 ទុប្បជ្ជតំ ឥមស្មី អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស
 ធិរោតា ឥទំ ចិរុជ្ឈតំ យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ
 សង្ខារប្បក្កយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
 ទុក្ខក្ខានុស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រេ
 អសេសវិកកធិរោតា សង្ខារធិរោតា សង្ខារធិរោតា
 វិញ្ញាណធិរោតា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
 ទុក្ខក្ខានុស្ស ធិរោតា ហោតិ ។ សត្តមំ ។

(១២៥) ទ្រង់នឹងនៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាយខេ មិនមែនជាបេសកកទាំងឡាយ ទាំងមិនមែនជាបេសកបុគ្គល
 ទាំងឡាយដែរទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុណ្ណកម្មនេះ បុគ្គលគ្រប់
 យើងព្រមទាំងទទួលបានក្នុងនាម មានទេសនាជាមួយ ជាហេតុនៃវេទនា ។

(១២៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ អរិយ.
 សាវក អ្នករំលឹក វេទនាទុក្ខក្នុងចិត្តដោយទុក្ខប្រាជ្ញា ឲ្យច្រក
 ឲ្យចងចិត្តសម្បប្បទថា កាលបើធម្មជាតិមានមាន ធម្មជាតិមានកើតមានដែរ
 ព្រោះឯធម្មជាតិមានកើតឡើង បានជាធម្មជាតិមានកើតឡើងដែរ កាល
 បើធម្មជាតិមានមិនមាន ធម្មជាតិមានកើតមានដែរ ព្រោះឯធម្មជាតិមាន
 រលត់ទៅ បានជាធម្មជាតិមានរលត់ទៅដែរ ដូចជា សង្ខារទាំងឡាយកើត
 មាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណ កើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ
 ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមទាំងទុក្ខទាំងអស់នេះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។
 ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់នៃសេសសល់នៃអវិជ្ជា
 ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃទុក្ខ
 ទាំងអស់នេះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

អភិសម្ពេទ្យសំយោគស្ស កុស្តរាជ្យវិញ្ញាណ ឧបាសម្ពេទ្យសមុទេយោ

(១២៤) សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... យេតុ ភិក្ខុវេ ទេវតតិ
 យេតុ បកាប្បតិ យេតុ អនុសេតិ អារម្មណមេតិ
 ហោតិ វិញ្ញាណស្ស វិចិត្តិយា អារម្មណេ សតិ ប-
 រិក្ខា វិញ្ញាណស្ស ហោតិ តស្មី បរិក្ខេតេ វិញ្ញាណេ
 វិរុទ្ធន្ត អាយតិ បុព្វកំចិត្តតិ ហោតិ អាយតិ បុ-
 ព្វកំចិត្តតិយា សតិ អាយតិ ជាតិជរាមណំ សោ-
 កំបរិទេវទុក្ខោនមទស្សនាយាសា សម្ពុត្តិ វិវាម-
 តស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទេយោ ហោតិ ។
 ទោ ច ភិក្ខុវេ ទេវតតិ ទោ ច បកាប្បតិ អថ
 ច អនុសេតិ អារម្មណមេតិ ហោតិ វិញ្ញាណស្ស
 វិចិត្តិយា អារម្មណេ សតិ បរិក្ខា វិញ្ញាណស្ស ហោតិ

អភិសម្ពេទ្យសំយោគស្ស កុស្តរាជ្យវិញ្ញាណ ឧបាសម្ពេទ្យសមុទេយោ

(១២៥) ព្រះគង្គាវេជិតក្រុងសាវត្ថុ ... ខ្នាតភិក្ខុចំណែក
 បុគ្គលញ្ញាណចេតនាណាឱ្យគ្រិះរិះគិត(*) ក្តី ញាតិកច្ចៈណាឱ្យសម្រេច(២)
 ក្តី ញាតិអនុស័យណាឱ្យដេកនៅរឿយ ។ ក្តី ធម្មជាតិមានចេតនាជា
 ដើមនេះ ជាអារម្មណ៍(៣) ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅវិញ្ញាណ(៤)
 កាលបើអារម្មណ៍មាន ការតាំងនៅវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើ
 វិញ្ញាណនោះ តាំងនៅហើយ លូតលាស់ឡើងហើយ ការកើត
 ឱកាស្រីវេទមាននៅ កាលបើការកើតឱកាស្រីវេទមាននៅទៀត ជាភិ-
 ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខស្រួល សេចក្តីលំបាក
 កាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត ឯងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចំណែក ក៏
 កើតមានព្រមទៅ ការកើតឡើងព្រមទៅក៏ចំណុចតាំងអស់នេះ វេទ
 មានយ៉ាងនេះ ។ ខ្នាតភិក្ខុចំណែក បើបុគ្គលមិនញ្ញាណចេតនា
 ឱ្យគ្រិះរិះគិតក្តី មិនញ្ញាណច្ចៈឱ្យសម្រេចក្តី គ្រាន់តែញាតិអនុស័យ
 ឱ្យដេកនៅរឿយ ។ អនុស័យនេះ ជាអារម្មណ៍ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ការតាំងនៅវិញ្ញាណ កាលបើអារម្មណ៍មានហើយ ការតាំងនៅ

• សំដៅយកកុសលចេតនាឯងអកុសលចេតនា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងក្នុង ៣ ។ ២ សំដៅ
 យកកុសលច្ចៈ ឯងទុក្ខច្ចៈ ដែលមានក្នុងលោកសហគមន៍ចិត្តតាំង ។ ៣ អារម្មណ៍
 តិចប្បយ ។ ៤ វិញ្ញាណក៏ឱ្យវិញ្ញាណ ។ (អនុកថា) ។

កស្មី បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ វិវុទ្ធូ អាយតិ បុទត្តកំភិ-
 ធិទ្ធក្ខំ ហោតិ អាយតិ បុទត្តកំភិធិទ្ធក្ខំយា សតិ អ-
 យតិ ជាតិជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខោមនស្សនា-
 យាសា សម្ពុទ្ធិំ វិវេកស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 សមុទយោ ហោតិ ។

(១៤៤) យតោ ច ចោ ភិក្ខុវេ តោ ច ចេតេតិ
 តោ ច បកប្បេតិ តោ ច អនុសេតិ អាម្មណមេតិ
 ច ហោតិ វិញ្ញាណស្ស បីតិយា អាម្មណោ អសតិ
 បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ច ហោតិ កធិប្បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ
 អវិវុទ្ធូ អាយតិ បុទត្តកំភិធិទ្ធក្ខំ ច ហោតិ អាយតិ
 បុទត្តកំភិធិទ្ធក្ខំយា អសតិ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ
 សោកបរិទេវទុក្ខោមនស្សនាយាសា ធិវុទ្ធិន្តំ វិវេក-
 ស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ធិរោតោ ហោតិ ។
 អដ្ឋមំ ។

នៃវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះកាន់នៅហើយ លួចលាស់
 ឡើងហើយ ការកើតឥតដ្ឋិតិវេទនាមាននៅ កាលបើការកើតឥតដ្ឋិតិ
 មាននៅទៀត ជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខទូល
 សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត ឆ័ន្ទសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 ចាំងឡាយ ក៏កើតមានព្រមគ្នាទៅ ការកើតឡើងព្រមគ្នាទាំងអស់
 នេះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។

(១៤៥) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំងឡាយ កាលណាបើបុគ្គល មិនញ៉ាំង
 ចេតនាឱ្យប្រព្រឹត្តិផង មិនញ៉ាំងកម្មៈឱ្យសម្រេចផង មិនញ៉ាំងអនុស្សយ
 ឱ្យដកនៅរឿយ ។ ផង ការម្នាក់នេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការកាន់នៅ
 នៃវិញ្ញាណឡើយ កាលបើការម្នាក់មិនមាន ការកាន់នៅនៃវិញ្ញាណក៏
 មិនមានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះមិនកាន់នៅហើយ មិនលួចលាស់
 ឡើងហើយ ការកើតឥតដ្ឋិតិវេទនាមាននៅ កាលបើការកើតឥតដ្ឋិតិ
 ដ្ឋិតិមាននៅទៀត ជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខ
 ទូល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត ឆ័ន្ទសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
 ចិត្តចាំងឡាយ ក៏រលត់ទៅ សេចក្តីលេងលែងទុក្ខចាំងអស់នេះ វេទនា
 មានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

(១២៨) សារគ្គិយំ វិហារតិ... យត្វ កិក្ខុវេ ទេវតតិ

យត្វ បកាវេតិ យត្វ អនុសតិ អារម្មណ៍មតិ

ហោតិ វិញ្ញាណស្ស មិតិយា អារម្មណ៍ សតិ មតិដ្ឋា

វិញ្ញាណស្ស ហោតិ តស្ស មតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណ វិវុឌ្ឍ

តាមរូបស្ស អវក្ខតិ ហោតិ តាមរូបប្បទូយា សន្យា-

យគនំ សន្យាយគនប្បទូយា ជស្សា ជស្សប្បទូយា

វេទនា... តណ្ហា... ឧបាទានំ... ភវេ... ជាតិ... ជរាមរ-

ណំ សោកមវិទេវទុក្ខដោមនស្សតាយាសា សម្ពុត្តិ

ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខត្ថទូស្ស សមុទយោ

ហោតិ ។ យោ ច កិក្ខុវេ ទេវតតិ យោ ច បកាវេតិ

(១២៩) ប្រតិទិន្ននៃវិញ្ញាណសាស្ត្រ ... មាតិកាទាំងឡាយ

បុគ្គល ញាតិចេតនាពាក្យត្រិះរិះគិត ញាតិកម្មៈពាក្យសម្រេចក្តី

ញាតិអនុស្សយន៍ពាក្យដកនៅឡើយ ។ ក្តី ធម្មជាតិមានចេតនាជាដើម

នេះ ជាអាមេណ៍ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណ កាលបើអា-

មេណ៍មាន ការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះតាំង

នៅហើយ ល្អិតល្អន់ទៀតហើយ អវក្ខតិបដិសន្ធិនៃតាមរូបក៏មាន ស-

ឡាយគនៈកើតមាន ព្រោះតាមរូបជាបង្គុយ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះ

សឡាយគនៈជាបង្គុយ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបង្គុយ ...

តណ្ហា ... ។ ទុក្ខមាន ... ភព ... ជាតិ ... ជរាមរណៈ សេច-

ក្តីសាត សេចក្តីទ្រុឌទ្រោល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត

និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏កើតមានព្រម ការកើតឡើង

ព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។ មាតិកាទាំងឡាយ

បើបុគ្គល មិនញាតិចេតនាពាក្យត្រិះរិះគិត មិនញាតិកម្មៈពាក្យសម្រេចផង

អថ ច អនុសេតិ អារម្មណៈមតិ ហោតិ វិញ្ញាណស្ស
 មតិយា អារម្មណោ សតិ មតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ហោតិ
 តស្មី មតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ វិវុទ្ធី ធម្មរូបស្ស អវក្កន្តិ
 ហោតិ ធម្មរូបរូបនិយា សន្យាយតនំ ។ បេ ។ ឯវមេ-
 តស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[១២៨] យោ ច មកៈម្យតិ ចោ ច អនុសេតិ អារម្មណៈមតិ
 ច ហោតិ វិញ្ញាណស្ស មតិយា អារម្មណោ អសតិ
 មតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ច ហោតិ តនម្យតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ
 អវិវុទ្ធី ធម្មរូបស្ស អវក្កន្តិ ច ហោតិ ធម្មរូបនិរោធនា
 សន្យាយតននិរោធនា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធនា ហោតិ ។ នវមំ ។

ត្រាន់ត្រឡាត់អនុស័យឱ្យដកនៅឡើយ ។ អនុស័យនេះ ជាគារម្មណ៍
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅវិញ្ញាណ កាលបើគារម្មណ៍មាន ការតាំង
 នៅវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះតាំងនៅហើយ លុះ
 លាស់ឡើងហើយ អវក្កន្តិបដិសន្ធិនៃនាមរូបក៏មាន សន្យាយតនៈកើត
 មាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខចំពោះ
 អស់នេះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។

[១២៩] ម្ចាស់ភក្កចាំងឡាយ កាលណាបើចូល មិនញ៉ាំង
 ចេតនាឱ្យត្រឡប់មកវិញ មិនញ៉ាំងក្បួនឱ្យសម្រេចផង មិនញ៉ាំងអនុស័យ
 ឱ្យដកនៅឡើយ ។ ផង ចម្លងជាតាមនេះចេតនាជាដើមនេះ ជាគារម្មណ៍
 មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅវិញ្ញាណឡើយ កាលបើគារម្មណ៍មិន
 មាន ការតាំងនៅវិញ្ញាណក៏មិនមានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះមិន
 តាំងនៅហើយ មិនលូកលាស់ឡើងហើយ អវក្កន្តិបដិសន្ធិនៃនាមរូបក៏
 មិនមាន ការលេងនៃសន្យាយតនៈ ព្រោះការលេងនៃនាមរូប ។ បេ ។
 ការលេងនៃកងទុក្ខចំពោះអស់នេះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[១២៧] សាវត្ថុយំ វិហាតំ... យេត្ត ភិក្ខុវេ ចេតេតិ
 យេត្ត វេកាប្បេតិ យេត្ត អនុសេតំ អារម្មណមេតិ
 ហោតិ វិញ្ញាណស្ស មតិយា អារម្មណេ សតិ មតិជ្ជា
 វិញ្ញាណស្ស ហោតិ តស្មី មតិជ្ជតេ វិញ្ញាណេ វិរុទ្ធូ ធនិ
 ហោតិ ធនិយា សតិ អាកតិកតិ ហោតិ អាកតិកតិយា
 សតិ ទុក្ខមចាតោ ហោតិ ទុក្ខមចាតោ សតិ អាយតិ
 ជាតិជរាមណំ សោកាមវិវេកទុក្ខោមនស្សចាយាសា
 សម្ពុត្តិ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ស-
 មុទយោ ហោតិ ។ ខោ ច ភិក្ខុវេ ចេតេតិ

[១២៨] ប្រជីគង្គនោវេនិកត្រសាវត្ថិ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គល ញ្ញាតិចេតនាណាទ្បត្រិវេនិកត្ថិ ញ្ញាតិកប្បនោណាទ្បសាប្រេត្ថិ
 ញ្ញាតិអនុសំយណាទ្បវេនោវេនិយ ។ ក្តី ធម្មជាតិមានចេតនាជាដើមមាន
 ជាអារម្មណ៍ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណ កាលបើអារម្មណ៍
 មាន ការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះតាំងនៅ
 ហើយ លូតលាស់ឡើងហើយ ធនិ(១)គឺតណ្ហាក៏មាន កាលបើធនិ
 គឺតណ្ហាមាន កាតតិកតិ(២)ក៏មានដែរ កាលបើកាតតិកតិមាន ចុតិ
 ធនិបដិសន្ធិក៏មានដែរ កាលបើចុតិធនិបដិសន្ធិមាន ជាតិ ជរា មរ-
 ណាៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខក្សន្ធស លេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តី
 លំបាកចិត្ត ធនិសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏កើតព្រមទៅ
 ការកើតឡើងព្រមទៅនឹងទុក្ខទាំងអស់នេះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គល មិនញ្ញាតិចេតនាទ្បត្រិវេនិកត្ថិ

១ ប្រែថា ធម្មជាតិទៅក្នុងអារម្មណ៍មានប្រការដើម ។ ២ ប្រែថា គតិកើតមានក្នុងកាតតិ ។
 កាតតិ សំដៅយកក្នុង ឬ ក្នុងចិត្ត ឬក៏គតិចិត្ត ដែលប្រាកដឡើង គតិ គឺដំណើរវិវិញ្ញាណ
 ដោយអំណាចនៃធនិសន្ធិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយស្ស វិចារវិញ្ញា

នោ ច បកាប្បេតិ អដ ច អនុសេតិ អារម្មណមេតិ
 ហោតិ វិញ្ញាណស្ស បិទិយា អារម្មណេ សតិ បតិដ្ឋា
 វិញ្ញាណស្ស ហោតិ តស្មី បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណេ វិទ្យោ
 ធនិ ហោតិ ធនិយា សតិ អាគតិកតិ ហោតិ
 អាគតិកតិយា សតិ ទុក្ខបថាតោ ហោតិ ទុក្ខបថាតោ
 សតិ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ សោកមរិទេវទុក្ខានា-
 មទស្សនាយាសា សង្ករន្តិ វិវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[១៨៦] យតោ ច ទោ កិក្ខវេ នោ ច ចេតេតិ

នោ ច បកាប្បេតិ នោ ច អនុសេតិ អារម្មណមេតិ
 ធនិ ហោតិ វិញ្ញាណស្ស បិទិយា អារម្មណេ អសតិ
 បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ធនិ ហោតិ តទប្បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណេ

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយ វិចារវិញ្ញា

មិនញ្ចាតិកប្បៈឱស្សប្រេជ្ជន្ត ត្រាន់តែញ្ចាតិអនុស័យឱស្សដកទៅរឿយ ។
 អនុស័យនេះ ជាអារម្មណ៍ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅវិញ្ញាណ កាល
 បើអារម្មណ៍មាន ការតាំងនៅវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណមាន
 តាំងនៅហើយ លូកលាស់ឡើងហើយ គឺគឺតណ្ហាក៏មានដែរ កាល
 បើគឺតណ្ហាមាន ការគឺតគឺ(១)ក៏មានដែរ កាលបើការគឺតគឺមាន ចុក
 ចង្អុលដល់សន្តិក៏មានដែរ កាលបើវត្ថុចង្អុលដល់សន្តិក៏មាន ជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខក្សល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាក
 ចិត្ត ចំនីសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចង្អុលឡើយ ក៏កើតព្រមទៅ កាកើត
 ឡើងព្រមទៅក៏ទុក្ខចង្អុលអស់នូវ មេតិមានយ៉ាងនេះ ។

[១៨៦] ម្ចាស់ភិក្ខុចង្អុលឡើយ កាលណាបើបុគ្គល មិនញ្ចាតិចេត-
 នាឱ្យត្រូវវេទនាផង មិនញ្ចាតិកប្បៈឱស្សប្រេជ្ជន្ត មិនញ្ចាតិអនុស័យឱស្ស
 ដកទៅរឿយ ។ ផង ធម្មជាតិមានចេតនាជាដើមនេះ ជាអារម្មណ៍ មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅវិញ្ញាណឡើយ កាលបើអារម្មណ៍មិនមាន
 ការតាំងនៅវិញ្ញាណក៏មិនមានដែរ កាលបើវិញ្ញាណមានមិនតាំងនៅ

• កម្មត្តិ កម្មនិមិត្តត្តិ គឺនិមិត្តត្តិ ដែលចាត់តាំងនៅចំពោះហើយ ហៅថា អាគតិ, ដំណើរ
 នៃវិញ្ញាណ ដោយអំណាចនៃចង្អុលសន្តិ ហៅថា ធនិ (ឥន្ទ្រកថា) ។

အင်္ဂလိပ်စာသင်တန်းများ ကျောင်းခွင့်ထားရသူ ၁၅၀၀

អរិយធម៌ ទី ១ ប្រាសាទ ទី ២ អស្ថិតិ អាកតិកតិ

๘. ហោតិ អាគតិកតិយា អសតិ ចុត្តមតាតោ, ៨

ហោតិ ចុត្តមចារិត អសតិ អាយតិ ជាតិដកមរណ៍

សេកបរិវេណក្នុងនាមសង្គមយោធា ច្បាប់ បរិសេ.

តស៊ូ កេរ្ត៍ស្នូ ទុក្ខក្នុងស្នូ ចំណេញ ហោតីតិ ។

ឧស័ ៗ

កម្ពុជា ខ្ពង់រាប ធម្មតា ។

តស៊ូ ទទាត់

ក្នុងមន្ទីរ កណ្តាល

၉ ဝ ဣာဏာနိဗ္ဗာန်

អវិជ្ជាវច្ចុយា ៨ ១៩

အမှတ် ၁၆၈၈ နယ်မြေ ၇

အထိပါစာသိမ်းမှု ဂရုစိုက်စွာ စောင့်

ហើយ លូតលាស់ឡើងហើយ នគរនៃពួកកំប៉ងចាស់ដែរ កាលបើទត

อธิบดีปลัดกระทรวงมหาดไทย ทนายเบ็ญจมาภรณ์ เจ้าพนักงาน ๗

មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខទួល សេចក្តីបំបាក់កាយ សេចក្តី

លំបាកចិត្ត ខឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អង់ ក៏រលកទៅ ការលេងឆែង

ទុកចាំដ៏ស្ងប់ រវៃដ៏មានយ៉ាងនេះ ។ ចប់ស្បែក ទី ១០ ។

៥៨ កំណត់ត្រាបន្ថែមទី ៤ ។

ឧទាសនៃកង្ការទង្គិយគ្នាដោះពី

ຂໍ້ໄພໄດ້ກັບຄືນມາເພື່ອຢູ່ທີ່ສະພາກະສະຕິກ ໑ ຂໍ້ໄພ

អំពីកងទ្លេងស្នេហា ១ និយាយអំពីប្រាណវត្តមាន ២ លើក

និយាយអំពីច្បាប់អភិវឌ្ឍន៍ ២ លើក និយាយអំពីការ

២៥. វិធីសាស្ត្រការងារសង្គមកម្មភាពទូទៅ ១ និយាយអំពីការងារ

ສາສ ດງ ເບັກ ັ

គហបតីវត្ត

(១៩០) សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... អដាទា អនាជបិណ្ឌិ-
 កោ គហបតី យេន កកវា ភេទុបសន្តមិ ឧប-
 សន្តមិកា កកវន្តំ អភិវាទេតា ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិ ។ ឯ-
 កមន្តំ ឯសិទ្ធិ ទោ អនាជបិណ្ឌិកំ គហបតី កកវា
 ឯកមន្តំ យេតោ ទោ គហបតី អរិយស្មាវកស្ស
 បញ្ច កយានិ វេរាទិ វុបសន្តានិ ហោន្តិ ចត្វាហិ ធន
 សោតាបត្តិយេន្តិហិ សមន្តាភោតោ ហោតិ អរិយោ ចស្ស
 ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវិទ្ចោ សោ
 អាភត្ថមាតោ អត្តោ វ អត្តាទិ ព្យាករេយ្យ ទីលា-
 និវយោន្តិ ទីលាតិវាទនាយោនិយោ ទីលាបិក្ខិវិសយោ
 ទីលាភាយនុក្ខតិវិទិតាតោ សោតាបត្តាមាមស្មិ អរិទិ-
 វាភត្ថមោ និយោតោ សាម្ពាទិបកយោតិ ។

គហបតីវត្ត

(១៩១) ប្រជីនន៍ទៅជិតប្រជីនសាវត្ថុ ... ប្រាសាទនៃ គហប-
 បិណ្ឌិកគហបតី បានចូលទៅដល់ប្រាសាទប្រាសាទ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ប្រាប់ថា យប់នេះប្រាសាទប្រាសាទ រួចក្នុងក្នុងទីសមរម្យ ។
 លុះអនាជបិណ្ឌិកគហបតី ក្នុងក្នុងទីសមរម្យហើយ ទើបប្រាសាទប្រា-
 កាមទ្រង់ប្រាសយ៉ាងនេះថា ឆ្ងល់គហបតី កាលណាច័ក្ខយច្បាញ
 តាំង ៨ ប្រការ អរិយសាវត្ថុបានម្ខាងហើយ អរិយសាវត្ថុនោះឈ្មោះ
 ថា ប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការផង បានឃើញច្បាស់ចាត់
 ដូចវិញ្ញាយធម៌ដ៏ប្រសើរដោយប្រាជ្ញាផង អរិយសាវត្ថុនោះ ចើង
 ព្យាករក៏អប្បព្យាករខ្លួនដោយខ្លួនឯងថា ភាគអញអស់នេះហើយ អស់
 កំណើតក៏ច្បាស់ហើយ អស់ប្រកាសយ៉ាងហើយ អស់អបាយទុក្ខក៏នឹងបាត់
 ហើយ ជាអ្នកបានដល់នូវសោភ័ណភាពហើយ បានសភាពមិនបានផ្ទាត់ចុះ
 ជាច្បុក្ខលទៀត មានការប្រាសដឹងប្រព្រឹត្តទៅតាមមុខ ដូច្នេះក៏បាន ។

(១៨២) កាតមាណំ បព្វ កមោធិ វេរាធិ វុប-

សត្តានំ ហោត្តំ ។ យំ កមាបតិ ចាណាតិចាតិ ចា-
ណាតិចាតប្បព្វយា ធិដ្ឋធម្មិកម្យំ កយំ វេរំ បសវតិ
សម្បកយិកម្យំ កយំ វេរំ បសវតិ ចេតសិកម្យំ ធុត្តំ
គោមនស្សំ បដិសំវេនយតិ ចាណាតិចាតា បដិវិភេស្ស
ឯវំ តំ កយំ វេរំ វុបសន្តំ ហោតិ ។ យំ កមាបតិ
អធិន្ទាទាយំ អធិន្ទាទានប្បព្វយា ធិដ្ឋធម្មិកម្យំ កយំ
វេរំ បសវតិ សម្បកយិកម្យំ កយំ វេរំ បសវតិ
ចេតសិកម្យំ ធុត្តំ គោមនស្សំ បដិសំវេនយតិ
អធិន្ទាទាទា បដិវិភេស្ស ឯវំ តំ កយំ វេរំ វុបសន្តំ
ហោតិ ។ យំ កមាបតិ កាមេសុមិច្ឆាចារិ កាមេ-
សុមិច្ឆាចារប្បព្វយា ធិដ្ឋធម្មិកម្យំ កយំ វេរំ បសវតិ
សម្បកយិកម្យំ កយំ វេរំ បសវតិ ចេតសិកម្យំ ធុត្តំ
គោមនស្សំ បដិសំវេនយតិ កាមេសុមិច្ឆាចារ បដិវិ-
ភេស្ស ឯវំ តំ កយំ វេរំ វុបសន្តំ ហោតិ ។ យំ កមាបតិ

(១៨២) ចុកើយប្បព្វេរោតំ ៩ គិយេសាវិកាម្យាបំហើយ កើ

ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់គហ គឺ បុគ្គលអ្នកសម្រាប់សត្វ តែងចូចប្រសព្វនូវភិយ
ប្បព្វេរោតំក្នុងចក្ខុប្បន្នផង ចូចប្រសព្វនូវភិយប្បព្វេរោតំក្នុងចក្ខុប្បន្នផង
ទទួលនូវទុក្ខនិងគោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចក្ខុផង ព្រោះតែចាណាតិចាត
ជាចម្លើយ ភិយប្បព្វេរោតំ គិយេសាវិកាម្យាបំហើយ គេស្រឡាញ់ចាកចាណាតិចាត
បានម្យ៉ាងហើយ យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់គហបតិ បុគ្គលអ្នកកាន់យកទ្រព្យ
ដែលគេមិនបានទ្រព្យ តែងចូចប្រសព្វនូវភិយប្បព្វេរោតំ ក្នុងចក្ខុប្បន្នផង
ចូចប្រសព្វនូវភិយប្បព្វេរោតំ ក្នុងចក្ខុប្បន្នផង ទទួលនូវទុក្ខនិងគោម-
នស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចក្ខុផង ព្រោះតែអធិន្ទាទានជាចម្លើយ ភិយប្បព្វេរោតំ
គិយេសាវិកាម្យាបំហើយ គេស្រឡាញ់ចាកអធិន្ទាទាន បានម្យ៉ាងហើយ យ៉ាង
នេះ ។ ម្ចាស់គហបតិ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តកាមេសុមិច្ឆាចារ តែងចូចប្រ-
សព្វនូវភិយប្បព្វេរោតំក្នុងចក្ខុប្បន្នផង ចូចប្រសព្វនូវភិយប្បព្វេរោតំក្នុង
ចក្ខុប្បន្នផង ទទួលនូវទុក្ខនិងគោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចក្ខុផង ព្រោះ
តែកាមេសុមិច្ឆាចារជាចម្លើយ ភិយប្បព្វេរោតំ គិយេសាវិកាម្យាបំហើយ
គេស្រឡាញ់ចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ បានម្យ៉ាងហើយ យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់គហបតិ

មុសាភាគី មុសាភាគប្បទូយា ធិដ្ឋនម្មិកាម្យ កយំ វេរី
 បសាភិ សម្បកយិកាម្យ កយំ វេរី បសាភិ សម្ប-
 កយិកាម្យ កយំ វេរី បសាភិ ចេតសិកាម្យ ទុក្ខំ
 តោមនស្សំ បដិសំវេទយតិ មុសាភាគា បដិវិភក្ស
 ឯវំ តំ កយំ វេរី វុបសន្តំ ហោតិ ។ យំ កហមតិ
 សុកមោយមជ្ឈម្បមាននដ្ឋាយំ សុកមោយមជ្ឈម្បមាននដ្ឋា-
 នប្បទូយា ធិដ្ឋនម្មិកាម្យ កយំ វេរី បសាភិ សម្ប-
 កយិកាម្យ កយំ វេរី បសាភិ ចេតសិកាម្យ ទុក្ខំ
 តោមនស្សំ បដិសំវេទយតិ សុកមោយមជ្ឈម្បមាននដ្ឋាតា
 បដិវិភក្ស ឯវំ តំ កយំ វេរី វុបសន្តំ ហោតិ ។
 វិហាទិ បក្ខុ កយាទិ វេរិទិ វុបសន្តាទិ ហោតិ ។

បុគ្គលអ្នកកោលទូរភាគកុហក តែងឮប្រសព្វទូរភ័យឬកៀរណា ក្នុង
 ចច្ចុប្បន្នផង ចូចប្រសព្វទូរភ័យឬកៀរណាក្នុងបរិលោកផង ទទួលទូរភ័យ
 និងតោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះតែមុសាភាគជាច្រើន ភ័យឬ
 កៀរនោះ អរិយសាវ័កអ្នកកៀរស្រឡះចាកមុសាភាគ បានម្ចាស់ហើយ
 យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់គហមតិ បុគ្គលអ្នកដឹកទូរភ័យស្រវឹងនិស្សកនិងមើល
 ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រឆាំង តែងចូចប្រសព្វទូរភ័យឬកៀរណា ក្នុង
 ចច្ចុប្បន្នផង ចូចប្រសព្វទូរភ័យឬកៀរណាក្នុងបរិលោកផង ទទួលទូរភ័យ
 និងតោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះតែចោទជាទីតាំងនៃសេចក្តី
 ប្រឆាំង និងទីតាំងស្រវឹងនិស្សកនិងមើលជាច្រើន ភ័យឬកៀរនោះ អរិ-
 យសាវ័ក អ្នកកៀរស្រឡះចាកចោទជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រឆាំង និងទីតាំង
 ស្រវឹងនិស្សកនិងមើល បានម្ចាស់ហើយ យ៉ាងនេះ ។ នេះ ភ័យឬកៀរ
 ទាំង ៨ ដែលពួកអរិយសាវ័កបានម្ចាស់ស្រាប់ហើយ ។

[១៩៣] កកមេហំ ចតុហំ លោកបញ្ចក្ខន្ធហំ

សមន្តាកតោ ហោតិ ។ ឥធម៌ កហមតិ អរិយស្សវតោ

កុទ្ធ អវេទ្ចប្បសារេន សមន្តាកតោ ហោតិ ឥតិបិ

សោ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្បត្តោ

សុកតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថំ សត្វ

នេវមនុស្សាធិ កុទ្ធា កកវាតិ ធម្មេ អវេទ្ចប្បសារេន

សមន្តាកតោ ហោតិ ស្វាត្វាកតោ កកវតោ ធម្មោ

សន្តិដ្ឋិតោ អកាលិតោ ឯហិមស្សិតោ ធិបនយិតោ

បទ្ខតំ វេទិតោ វិញ្ញាហិតិ សង្ខេ អវេទ្ចប្បសារេន

សមន្តាកតោ ហោតិ សុប្បដិបត្តោ កកវតោ សាវកា

[១៩៣] អរិយសាវកប្រកបដោយអង្គនៃលោកបញ្ចក្ខន្ធ ៤ ប្រការ គឺ

អ្វីៗ ។ ម្ចាស់ធម៌ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសេច-

ក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រិតក្នុងព្រះពុទ្ធជា ព្រះធម៌ព្រះភាគអង្គនោះ ជាព្រះអរ-

ហន្ត ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងខ្លះញញួរដោយព្រះអង្គឯងដោយប្រពៃ ព្រះ

អង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាធិនិរោធនៈ ជាព្រះសុគត ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់ខ្លះ

ព្រះលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិកុណាកម្មបុគ្គលណាមួយស្មើគ្នា

ព្រះអង្គអ្នកប្រដៅបុរសបុគ្គលដូចនាយសាមី ជាសាស្តាចារ្យនៃទេវតាធិន៍

មនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងខ្លះចក្កវិយសច្ច ព្រះអង្គលែងវិល

ត្រឡប់មកកាន់កងថ្មីទៀត ។ អរិយសាវក ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា

មិនកម្រិតក្នុងព្រះធម៌ជា ព្រះបរិយត្តិធម៌ ជាធម៌ព្រះធម៌ព្រះភាគទ្រង់

ត្រាស់សំដែងហើយដោយប្រពៃ ព្រះនក្ខណៈក្នុងធម៌ ជាធម៌បុគ្គល

អប្បិយេញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ឧបសម្ព័ន្ធនៃវិចិត្រកាល ជាធម៌អ្នក

ដល់ឯហិមស្សវិទិ ជាធម៌អ្នកប្រដៅចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ដែលពួក

វិក្កាជនអប្បិដឹងច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ។ អរិយសាវក ប្រកបដោយសេចក្តី

ជ្រះថ្លាមិនកម្រិតក្នុងព្រះសង្ឃជា ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះធម៌ព្រះភាគ

សាធ្នៈ ឧប្បជ្ឈិមន្តោ កកវតោ សាវកសង្ឃោ
 ញាយប្បជ្ឈិមន្តោ កកវតោ សាវកសង្ឃោ សាមិច្ឆប្ប-
 ជ្ឈន្តោ កកវតោ សាវកសង្ឃោ យនិទំ ចត្តារិ បុរិស-
 យុកានិ អដ្ឋបុរិសបុគ្គលា ឯស កកវតោ សាវកសង្ឃោ
 អាហុនេយ្យោ ខាហុនេយ្យោ នក្ខណេយ្យោ អញ្ចាស-
 កេណិយោ អនុត្តរិ បុញ្ញក្កេត្តំ លោកស្មាភិ អរិយ-
 កាណ្ឌោ សីលេហិ សមន្តាកោ ហោតិ អនុណ្ឌោ
 អន្តិទ្កោ អសតលេហិ អកម្មាសេហិ កុដិស្សហិ
 វិញ្ញាបសាគ្គហិ អបរាមដ្ឋេហិ សមាទិសីវត្តនិកេហិ ឥម-
 ហិ ចត្វេហិ សោភាបត្តិយន្តេហិ សមន្តាកោ ហោតិ ។

(១៨៤) កកវតោ ចស្ស អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ
 សុនិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បជ្ឈន្តោ ។ ឥធិ កហាបតិ
 អរិយស្មាវកោ បដិទ្ធសមុប្បាទន្តោ សាធុកំ យោ-
 និសោ មនសិករោតិ ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទិ
 ហោតិ ឥមស្មប្បាទា ឥទិ ឧប្បជ្ឈតិ ឥមស្មី អសតិ

លោកប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះមោឃព្រះភាគ លោក
 ប្រតិបត្តិដោយត្រង់ ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះមោឃព្រះភាគ លោកប្រតិ-
 បត្តិដោយការជឿ ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះមោឃព្រះភាគ លោកប្រតិ-
 បត្តិដោយសម្បជ្ឈន្ត បើកប់ដោយឧបុរិសមាន ៤ ក្នុង បើកប់រឿង
 ជាបុរិសបុគ្គលមាន ៨ នេះ ជាសង្ឃសាវកនៃព្រះមោឃព្រះភាគ លោក
 ក្នុងទទួលនូវចក្ខុវិស័យ ក្នុងទទួលនូវអាត្មាទានដែលគេដាក់មកបូជា ក្នុង
 ទទួលនូវទុក្ខណាទាន ក្នុងដល់អញ្ចាសកម្ម ជាបុញ្ញក្កេត្តិប្រសើរបស់
 សត្វលោក ១ អរិយសាវក ប្រកបដោយអរិយកត្តាសីលធម៌សីល ៨ ដែល
 ជាទីពេញចិត្តរបស់អរិយៈ មិនដាច់ មិនខ្វះ មិនព្រោះ មិនពាល ជា
 សីលមិនខ្វះអណ្តា ជាសីលដែលពួកគេត្រាជ្រុះប្រសើរ ដែលមិន
 បានបំពានដោយអណ្តា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាទិ ១ អរិយសាវក
 ប្រកបដោយអង្គនៃសោភាបត្តិទាំង ៤ ប្រការនេះឯង ។

(១៨៥) ចុះញាយធម៌ដ៏ប្រសើរ ដែលអរិយសាវកនោះ បាន
 ឃើញដោយប្រពៃ បានចាក់ទុកដោយប្រពៃដោយច្រឡំ កើតដូចម្តេច ។
 ខាលនាបតិ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវបដិច្ចស-
 មុប្បាទនិដោយចេញច្រឡំប្រពៃថា កាលបើបេសនោះបាន របស់
 នេះក៏បាន បេសនោះក៏ត្រឡប់ គ្រោរក៏ត្រឡប់នោះ កាលបើបេសនោះ

ឥតិ ធន ហោតិ ឥមស្ស ធិរោតា ឥតិ ធិរុដ្ឋតិ យធិតិ
 អវិជ្ជាបទ្ធយា សង្ខារ សង្ខារប្បទ្ធយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
 ហោតិ អវិជ្ជាយត្រេ អសេសវិភក្តធិរោតា សង្ខារធិ-
 រោតា សង្ខារធិរោតា វិញ្ញាណធិរោតា ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ធិរោតា ហោ-
 តិ ។ អយមស្ស អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ សុធិដ្ឋា
 ហោតិ សុប្បដិវេន្ទា ។

[១៨៨] យតោ ទោ កលេបតិ អរិយស្សវកស្ស
 ឥរោតិ បញ្ច កលេតិ វេរោតិ វេសសន្តាធិ ហោតិ ឥមេហិ
 ធន ធនហិ សោតាបត្តិយដ្ឋហិ សមន្នាកតោ ហោតិ
 អយក្ខស្ស អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ សុធិដ្ឋា
 ហោតិ សុប្បដិវេន្ទា សោ អាកត្តមាតោ អត្តនា ។
 អត្តានំ ក្យាករេយ្យ ទីណាធិរោតា ទីណាតិវច្ឆាធន-
 យោធិយោ ទីណាបិក្ខិវិសយោ ទីណាចាយទុក្ខតិវិច្ឆា-
 តោ សោតាបន្នាហមស្មិ អវិច្ឆាតនដ្ឋោ ធិយតោ
 សម្ពោធិមកយោតិ ។ បេ ។

មិនមាន បេសំនេកិមិនមាន បេសំនេរលក់ទៅ ព្រោះលក់បេសំ
 នេះ សង្ខារទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើត
 ឡើង ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមទាំងទុក្ខទាំង
 អស់នេះ វេទនាទាំងនេះ ការលក់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិង
 ការលក់នៃសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការលក់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលក់
 នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការលក់នៃទុក្ខទាំងអស់នេះ វេទនាទាំងនេះ ។
 ញាយធម៌ដ៏ប្រសើរនេះហើយ ដែលអរិយសាវ័កនោះ ឃើញដោយប្រពៃ
 ចាត់ចូរដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញា ។

[១៨៩] ម្ចាស់គោលភិ កាលណាបើកយកទ្រព្យទាំង ៨ ប្រការ
 នេះ ក៏អរិយសាវ័កម្ចាស់ហើយ អរិយសាវ័កនោះ ឈ្មោះថាបានប្រកប
 ដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការនេះផង ទាំងញាយធម៌ដ៏ប្រសើរនេះ
 ក៏អរិយសាវ័ក បានឃើញដោយប្រពៃ ចាត់ចូរដោយប្រពៃ ដោយ
 ប្រាជ្ញាផង អរិយសាវ័កនោះ បើបង់ព្យាបា ក៏បញ្ចូលព្យាបាដោយខ្លួន
 ឯងថា កាកាអញ អស់ទៅហើយ អស់កំណើតនិរុត្តរហើយ អស់
 ច្រកវិស័យហើយ អស់អបាយទុក្ខតិវិនិច្ឆ័យហើយ ជាអ្នកបានផលនូវ
 សោតា មានសភាពមិនបានធ្លាក់ចុះ ជាបុគ្គលឡើង មានការត្រាស់ដឹង
 ប្រព្រឹត្តទៅភាគមុខ ដូច្នេះក៏បាន ។ បេសូត្រ ទី ១ ។

[១៨៦] សារង្គិយំ វិហារតិ ... យតោ ចោ កិក្ខុវេ
 អវិយស្សវកស្ស បញ្ច កយាមិ វេរាមិ វុបសន្តាមិ
 ហោន្តិ ទេវហំ ច សោតាបត្តិយន្ត្រហំ សមន្តាគរោ
 ហោតិ អវិយោ ទស្ស ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា
 ហោតិ សុប្បជីវិតោ សោ អាភវ្កមាទោ អត្តនា ។
 អត្តាមិ ព្យាករេយ្យ ចំណាមិវយោម្ហិ ។ បេ ។ អវិច្ច
 ចាតធាន្តា មិយតោ សង្កោមិបរាយនោតិ ។

[កិក្ខុវេតិ សត្វំ វិត្តាវេតត្ថំ) ។

[១៨៧] កាតមាមិ បញ្ច កយាមិ វេរាមិ វុបសន្តាមិ
 ហោន្តិ ។ យំ កិក្ខុវេ ចាលាភតិចាតិ ។ បេ ។ យំ កិក្ខុវេ
 អនិដ្ឋានាយិ ។ បេ ។ យំ កិក្ខុវេ កាទេសុមិច្ឆាចារិ
 ។ បេ ។ យំ កិក្ខុវេ មុសាភាមិ ។ បេ ។ យំ កិក្ខុវេ សុ
 កមោរយមជ្ជប្បមាធន្តាយិ ។ បេ ។ វេរាមិ បញ្ច កយាមិ
 វេរាមិ វុបសន្តាមិ ហោន្តិ ។

[១៨៦] ត្រង់គង់នៅទៀតក្រុងសាវត្ថិ ... ខ្លាសក្កុចាំងឡាយ
 កាលណាឃើញ ភ័យច្បាញទៅចាំង ៥ ប្រការ គឺអវិយសាវកបានម្លាប់ហើយ
 អវិយសាវកនោះ គឺបានប្រកបដោយអង្គនៃសាគបត្តិ ៤ ប្រការផង ចាំង
 ញាយធម៌ដ៏ប្រសើរ គឺអវិយសាវកនោះ បានឃើញដោយប្រពៃ ចាត់
 ចុះដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញាផង អវិយសាវកនោះ មើលឃើញព្រះភិក្ខុ
 ព្យាករខ្លោចដោយខ្លួនឯងថា អាភាអញ អស់នរកហើយ ។ បេ ។ មាន
 សភាវមិនបានផ្លាស់ចុះ ជាបុគ្គលទៀត មានការក្រាស់ជើងប្រព្រឹត្តទៅ
 ភាគមុខដូច្នេះក៏បាន ។

(ត្រង់ពាក្យថា កិក្ខុវេ បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឱ្យគិតស្តារគ្រប់អង្គធម៌ចុះ) ។

[១៨៧] ភ័យច្បាញទៅចាំង ៥ ប្រការ គឺអវិយសាវកម្លាប់ហើយ
 កើតដូចម្តេច ។ ខ្លាសក្កុចាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកសម្លាប់សត្វ ។ បេ ។
 ខ្លាសក្កុចាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកកាត់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យ ។ បេ ។
 ខ្លាសក្កុចាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តទុស្តក៏កាត់ចាំងឡាយ ។ បេ ។
 ខ្លាសក្កុចាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកពាលពាក្យកុហក ។ បេ ។ ខ្លាសក្កុ
 ចាំងឡាយ បុគ្គល អ្នកផឹកទឹកស្រវឹងនិស្សកឯងមើលដាច់ពុទ្ធិសាសនា
 ប្រធាន ។ បេ ។ នេះ ភ័យច្បាញទៅចាំង ៥ ប្រការ ដែលអវិយសាវក
 បានម្លាប់ហើយ ។

[១៨៨] កតមេហំ ចត្វហំ សោតាបត្តិយត្ថេហំ
 សមន្តាកតោ ហោតិ ។ នន កិក្ខុវេ អរិយស្សន្តកោ
 ពុទ្ធ ។ បេ ។ ធម្មេ ។ បេ ។ សង្ខេ ។ បេ ។ អរិយ-
 កត្ថេហំ សីលេហំ សមន្តាកតោ ហោតិ ។ បេ ។ នមេ-
 ហំ ចត្វហំ សោតាបត្តិយត្ថេហំ សមន្តាកតោ ហោតិ ។

[១៨៩] កតមោ ចស្ស អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ
 សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវន្តោ ។ នន កិក្ខុវេ អរិយ-
 ស្សន្តកោ បដិពូសមុប្បនន្តោ សាទុកំ យោធិសោ
 មនសិករោតិ ។ បេ ។ អយមស្ស អរិយោ ញាយោ
 បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវន្តោ ។

[១៩០] យតោ ទោ កិក្ខុវេ អរិយស្សន្តកស្ស នមាធិ
 បញ្ច កយាធិ វេរនិ វុបសន្តាធិ ហោតិ នមេហំ ច ចត្វហំ
 សោតាបត្តិយត្ថេហំ សមន្តាកតោ ហោតិ អយកូស្ស
 អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិ-
 វន្តោ ។ សោ អាកត្តមាយោ អត្តនា វ អត្តនំ ព្យាករយ្យ
 ទិណនិយោម្ហិ ទិណនិយោម្ហិ ទិណនិយោម្ហិ ទិណនិយោម្ហិ

[១៨៨] ចុះអរិយសាវ័ក ដែលប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤
 ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនា
 នេះ (ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក) ក្នុងព្រះពុទ្ធ ។ បេ ។ ក្នុង
 ព្រះធម៌ ។ បេ ។ ក្នុងព្រះសង្ឃ ។ បេ ។ ប្រកបដោយអរិយកត្តសីល
 ។ បេ ។ អរិយសាវ័ក ប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការនេះឯង ។

[១៨៩] ចុះញាយធម៌ដ៏ប្រសើរ គឺអរិយសាវ័កនោះ ឃើញ
 ដោយប្រពៃ ចាក់ចូលដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 កិក្ខុចាំឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដូចដូ-
 សមុប្បនន្តមិ ដោយទុកដោយប្រាជ្ញា ឲ្យប្រពៃ ។ បេ ។ នេះ ជាញា-
 យធម៌ដ៏ប្រសើរ គឺអរិយសាវ័ក ឃើញដោយប្រពៃ ចាក់ចូលដោយប្រពៃ
 ដោយប្រាជ្ញា ។

[១៩០] ម្ចាស់កិក្ខុចាំឡាយ កាលណាបើក៏យប្បត្យៈ ៥ ប្រការ
 នេះ គឺអរិយសាវ័កបានម្ចាស់ហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏បានប្រកបដោយ
 អង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការនេះផង ចាំឲ្យញាយធម៌ដ៏ប្រសើរនេះ ក៏អរិយ-
 សាវ័កឃើញដោយប្រពៃ ចាក់ចូលដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញាផង ។
 អរិយសាវ័កនោះ បើដឹងព្យាករ ក៏ប្រព្រឹត្តព្យាករដោយខ្លួនឯងថា កត្តា
 អញអស់នរកហើយ អស់កំណើតក៏ចោទហើយ អស់ប្រតិស័យហើយ

ចំណាតាយ ទុក្ខតិវិទំ វាតោ សោតាបាលោហមស្មិ អវិទំ-

ចាតនាម្មា និយាតា សម្ពោជិយកាយាចាតិ ។ ទុក្ខិយំ ។

[១៦១] សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... ទុក្ខស្ស ភិក្ខុវេ
សមុទយេត្ត អនុត្តមេត្ត ទោសស្សមិ កំ សុណាថ
សាទុកំ មនសិករោថ កាសិស្សមិទិ ។ ឯវំ កន្តេតិ
ទោ ភេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សសុំ ។

[១៦២] ភគវា ឯតនាវេច កាតមោ ច ភិក្ខុវេ
ទុក្ខស្ស សមុទយោ ចក្កេត្ត បដិទ្ធិ ខុបេ ច ឧប្បជ្ជ-
តិ ចក្កវិញ្ញាណំ ភិក្ខុំ សន្តតិ ជស្សា ជស្សប្បទូ-
យា វេននា វេននាបទ្ធិយា កល្យាណ អយំ ទោ ភិក្ខុវេ
ទុក្ខស្ស សមុទយោ ។ សោតេត្ត បដិទ្ធិ សន្តេ ច ...

អសំអបាយទុក្ខតិវិទំ វាតោហិយ ជាអ្នកដល់នូវសោតៈហិយ មានសភាព
មិនប្រាប់ចុះ ជាបុគ្គលទៀត មានការប្រាប់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅវាឯមុខ ដូច្នេះ
ភិក្ខុន ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[១៦១] ទ្រង់អង្វរនាំទៀងក្រុងសាវត្ថិ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ភថាភក ឆឹងសំដែង នូវហេតុដែលនាំឱ្យកើតទុក្ខផង នូវសេចក្តីលេង
នៃទុក្ខផង អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តឱ្យប្រពៃចុះ
ភថាភកឆឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ត្រាច្បាញដ៏កាន់ប្រះ
មានប្រាកដថា ប្រាកដណា ប្រាកដ ។

[១៦២] ព្រះមានប្រាកដទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ចូរហេតុដែលនាំឱ្យកើតទុក្ខ តើដូចម្តេច ចក្កវិញ្ញាណកើត
ឡើង ព្រោះភាស្រ័យចក្កនិងប្រ ការចូលដូចសំពត់ ៣ និងកុ ១ ប្រ ១
ចក្កវិញ្ញាណ ១ ហៅថាជស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះជស្សៈជាចម្លើយ
កល្យាណកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាចម្លើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
ហៅថា ហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ ។ ព្រោះភាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ...

យាទក្ស បដិច្ច គាទ្ធ ច ... ជ្រុក្ស បដិច្ច វិសេ ច ...

កាមៈក្ស បដិច្ច ដោដ្ឋាទ្ធ ច ... បទក្ស បដិច្ច ទេម្ម

ច ឧប្បជ្ឈតិ មោទាវិញ្ញាណំ ភិក្ខុំ សង្កតិ ជេស្សា

ជេស្សប្បទូយា វេទនា វេទនាបទូយា កល្យាណ អយំ

មោ ភិក្ខុវេ ទុក្ខាស្ស សមុទយោ ។

(១៦៣) កតមោ ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខាស្ស អនុគ្គ-

មោ ។ ចក្កក្ស បដិច្ច រូប ច ឧប្បជ្ឈតិ ចក្កវិញ្ញា-

ណំ ភិក្ខុំ សង្កតិ ជេស្សា ជេស្សប្បទូយា វេទនា

ព្រោះកាស្រ័យច្រមុះនិងក្លិន ... ព្រោះកាស្រ័យអណ្តាតនិងសេ ...

ព្រោះកាស្រ័យកាយនិងវាចាដ្ឋក្កៈ ... មោទាវិញ្ញាណំភិក្ខុវេទ្យនិបាទ ភិ

ព្រោះកាស្រ័យវិញ្ញាណនិងវាចាដ្ឋក្កៈ ការប្រជុំរបស់ទាំង ពុ វិចិត្ត ។

ចក្កាម្មណំ ។ មោទាវិញ្ញាណំ ។ ហៅថា ជេស្សៈ វេទនាភិក្ខុវេទ្យនិបាទ

ព្រោះជេស្សៈជាច្រើន អណ្តាតភិក្ខុវេទ្យនិបាទ ព្រោះវេទនាជាច្រើន ម្ចាស់

ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតាហៅថា ហេតុទាំងឡាយភិក្ខុ ។

(១៦៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីលក់នៃទុក្ខ គឺ

ដូចម្តេច ។ ចក្កវិញ្ញាណំភិក្ខុវេទ្យនិបាទ ព្រោះកាស្រ័យចក្កនិងច្រ ការច្របូជ

ចេសំទាំង ពុ ហៅថា ជេស្សៈ វេទនាភិក្ខុវេទ្យនិបាទ ព្រោះជេស្សៈជាច្រើន

[១៦៤] សាវត្ថុយំ វិហរេតិ ... លោកស្ស កិក្ខុវេ

សមុទយេត្ថ អនុជ្ឈមេត្ថ ទេវេសស្សមំ ភំ កុណាជ ...

កកមោ ច កិក្ខុវេ លោកស្ស សមុទយោ ចក្កេត្ថ

បដិច្ច ឬប ច ឧប្បជ្ឈតិ ចក្កវិញ្ញាណំ ភិណ្ឌំ សង្កតិ

ជស្សោ ជស្សប្បទូយា វេទនា វេទនាបទូយា តណ្ហា

តណ្ហាបទូយា ឧបាធានំ ឧបាធានបទូយា ករេ ក-

វប្បទូយា ជាតិ ជាតិប្បទូយា ជនមរណំ លោក-

បរិទេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសា សម្ពុត្តិ អយំ ទោ

កិក្ខុវេ លោកស្ស សមុទយោ ។ លោកេត្ថ បដិច្ច

សន្តេ ច ... យានេត្ថ បដិច្ច កាទុ ច ... ដ្ឋិតេត្ថ

បដិច្ច វេស ច ... កាយេត្ថ បដិច្ច ដោជ្ឈេត្ថ ច ...

មនេត្ថ បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ឈតិ មតោវិញ្ញាណំ

ភិណ្ឌំ សង្កតិ ជស្សោ ជស្សប្បទូយា វេទនា

[១៦៤] ទ្រង់នង្គ័ន្តៈទៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

គឺជាគត ខឹងសំដែងហេតុដែលនាំឱ្យកើតសង្ខារលោកនិងសេចក្តីរលកនៃ

សង្ខារលោក អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ធម៌នោះចុះ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

ចុះហេតុដែលនាំឱ្យកើតសង្ខារលោក តើដូចម្តេច ។ ក្បែរញាណកើត

ឡើង ព្រោះកាស្រ័យចក្ខុនិងរូប ការចូបជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថាជស្សៈ

វេទនាកើតឡើង ព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនា

ជាបច្ច័យ ឧបាធានកើតឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ករាកើតឡើង

ព្រោះឧបាធានជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើង ព្រោះករជាបច្ច័យ ជនមរ-

ណៈ សេចក្តីលោក សេចក្តីឡើងក្បាល កុក្ខ ហេមនស្ស និងសេចក្តី

ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតឡើងព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ នេះឯង ហៅថា ហេតុនាំឱ្យកើតសង្ខារលោក ។ ព្រោះ

កាស្រ័យគ្រឿងនិងសំឡេង ... ព្រោះកាស្រ័យព្រមនឹងក្លិន ... ព្រោះ

កាស្រ័យអណ្តាតនិងវេស ... ព្រោះកាស្រ័យកាយនិងដោជ្ឈៈ ... មតោ-

វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យចក្ខុនិងរូបនាំឱ្យចូបជុំរបស់

ទាំង ៣ ហៅថា ជស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ

។ ឬ ។ ជាតិស្សត្ថយោ ជនាមរណំ លោកមរណេវទុក្ខា-

តោមនស្សតាយាសា សម្ពុត្តំ អយំ តោ កំក្កវេ

លោកស្ស សមុទយោ ។

[១៦៨] កកមោ ច កំក្កវេ លោកស្ស អម្ពុត្តមោ ។

ចក្កញ្ច បដិច្ច រូប ច ឧប្បន្នំ ចក្កវិញ្ញាណំ កំណំ

សន្តតំ ផស្សោ ផស្សប្បត្ថយោ វេទនា វេទនាបត្ថយោ

តណ្ហា តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិភក្ខិវេទនា

ឧបាសាននិរោធា ឧបាសាននិរោធា កវិនិរោធា ។ ឬ ។

ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខានុស្ស និរោធា ហោតិ

។ ឬ ។ ជនាមរណៈ សេចក្តីសោត សេចក្តីឡើងក្បាល ទុក្ខ ចោមនស្ស

និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កំរើកឡើងព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ

ម្ចាស់កំពុងខ្យល់ នោះឯងហៅថា ហេតុនាំឱ្យកើតសង្ខារលោក ។

[១៦៩] ម្ចាស់កំពុងខ្យល់ ចូរសេចក្តីលន់នៃសង្ខារលោក

កើតធម្មច ។ ចក្កវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះតាមស្រយចក្កនិងរូប ការចូលរួម

របស់ចំណី ព្យ ហៅថា ផស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ

តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ការលន់នៃឧបាសាន ព្រោះ

ការវិនាសនិងការលន់មិនសេសសល់នៃតណ្ហានោះឯង ការលន់នៃ

ភព ព្រោះការលន់នៃឧបាសាន ។ ឬ ។ ការលន់នៃកំពុងខ្យល់សង្ខារ

អយំ ចោ ភិក្ខុវេ លោកស្ស អនុត្តរោ ។ លោ-
 កត្វ បដិច្ច សន្តិ ច ... យាទត្វ បដិច្ច កន្លែង ច ...
 ដ៏ត្រូវ បដិច្ច រស ច ... កាយត្វ បដិច្ច ជាដូច្នេះ
 ច ... មន្ត បដិច្ច ធម្ម ច ឧប្បជ្ជតិ មចោវិញ្ញាណំ
 តំណ្ហំ សន្តតិ ជស្សា ជស្សប្បទូយា វេទនា វេទ-
 នាបទូយា តណ្ហា តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិក-
 កនិរោធិ ឧបាសម្ពុទ្ធិរោធិ ឧបាសម្ពុទ្ធិរោធិ កវិ-
 រោធិ ។ យេ ។ ឯវមតស្ស កោវលស្ស ពុក្ខកុក្ខស្ស
 ឯវោធិ ហោតិ អយំ ចោ ភិក្ខុវេ លោកស្ស អនុត្ត-
 រោតិ ។ ចក្កំ ។

(១៦៦) ឯវមត សុតំ ។ ឯវ សមយំ កកក
 ញាតិកោ វិហរតិ ភិក្ខុកាវសថេ ។ អថចោ កកក
 រហោតតោ បដិសន្ធិតោ វេទ ចម្មបរិយាយំ អក-
 សំ ចក្កត្វ បដិច្ច រូប ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្កវិញ្ញា-
 ណំ តំណ្ហំ សន្តតិ ជស្សា ជស្សប្បទូយា វេទនា

វេទនាធម៌នេះ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ នេះឯង ហៅថា សេចក្តី
 លេងនៃសត្វលោក ។ ព្រោះគាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ... ព្រោះ
 គាស្រ័យច្រមុះនិងភ្នែក ... ព្រោះគាស្រ័យអណ្តាតនិងសេ ... ព្រោះ
 គាស្រ័យកាយនិងជើងដូច្នេះ ... មចោវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះគាស្រ័យ
 ចិត្តនិងធម្មាម្មណ៍ ការចូលជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថាវេស្សៈ វេទនាកើត
 ឡើង ព្រោះវេស្សៈជាច្រើន តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាច្រើន
 ការលេងនៃឧបាសម្ពុទ្ធ ព្រោះការវិវាទនិងការលេងនៃសេសសល់នៃ
 តណ្ហាខាងឯង ការលេងនៃកក ព្រោះការលេងនៃឧបាសម្ពុទ្ធ ។ ឬ ។
 ការលេងនៃកកទុក្ខចាំទ្បាយអស់នេះ វេទនាធម៌នេះ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ
 នេះឯងហៅថា ការលេងនៃសត្វលោក ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(១៦៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមោក្ខគោ
 កាត ទ្រង់នង់នៅក្នុងប្រាសាទឈ្មោះតិញ្ចកាវសថៈ តិមហាប្រាសាទ
 ដែលក្រោយផ្ទះជាច្រើនពួកព្រះញាតិ ។ ព្រោះខាងឯង ព្រះមោក្ខគោ
 កាតនង់នៅក្នុងទីស្ងាត់ សម្លេងមួយព្រះអង្គឯង ទ្រង់សំដែងធម្មបរិយាយ
 នេះថា ចក្កវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះគាស្រ័យចិត្តនិងរូប ការចូលជុំរបស់
 ទាំង ៣ នេះហៅថាវេស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះវេស្សៈជាច្រើន

វេទនាបទ្ធា កណ្តា កណ្តាបទ្ធា ឧបាសានំ ។ វេ ។
 ឯវមេកស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
 ហោតិ ។ សោកក្ខ បដិទ្ធ សន្មេ ច ... យានត្ថ
 បដិទ្ធ កទេ ច ... ដ្ឋិត្ថ បដិទ្ធ វសេ ច ... កាយត្ថ
 បដិទ្ធ តោដ្ឋត្ថ ច ... មនត្ថ បដិទ្ធ ចន្ទេ ច ឧប្បជ្ជតិ
 មហេវិញ្ញាណំ តំស្គំ សង្កតំ ជស្សោ ជស្សប្បទ្ធា
 វេទនា វេទនាបទ្ធា កណ្តា កណ្តាបទ្ធា ឧបាសានំ
 ។ វេ ។ ឯវមេកស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទ-
 យោ ហោតិ ។

(១៦៧) ចក្កក្ខ បដិទ្ធ វេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ក-
 វិញ្ញាណំ តំស្គំ សង្កតំ ជស្សោ ជស្សប្បទ្ធា វេទនា
 វេទនាបទ្ធា កណ្តា កស្សាយេវ កណ្តាយ អសេស-
 វិកកមិរោតា ឧបាសានមិរោតា ឧបាសានមិរោតា កវិ-
 រោតា ។ វេ ។ ឯវមេកស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 មិរោតា ហោតិ ។ សោកក្ខ បដិទ្ធ សន្មេ ច ។ វេ ។

កណ្តាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាសានកើតឡើង ព្រោះ
 កណ្តាជាបច្ច័យ ។ វេ ។ ហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ
 នៃកងមាយ៉ាងនេះ ។ ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ... ព្រោះ
 អាស្រ័យច្រមុះនិងភ្នែក ... ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងវេស ... ព្រោះ
 អាស្រ័យកាយនិងជង្គង្គៈ ... មហេវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ចក្កនិងធម្មាម្មណ៍ ការប្តូរជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថាជស្សៈ វេទនាកើត
 ឡើង ព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ កណ្តាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
 ឧបាសានកើតឡើង ព្រោះកណ្តាជាបច្ច័យ ។ វេ ។ ការកើតឡើងត្រូវ
 នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ នៃកងមាយ៉ាងនេះ ។

(១៦៨) ចក្កវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចក្កនិងរូប ការ
 ប្តូរជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថាជស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ
 កណ្តាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ការវេសនៃឧបាសាន ព្រោះ
 ការវិជាននិងការវេសនៃវេសសសលនៃកណ្តានោះនឹង ការវេសនៃកក
 ព្រោះការវេសនៃឧបាសាន ។ វេ ។ ការវេសនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ
 នៃកងមាយ៉ាងនេះ ។ ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ។ វេ ។

មនក្ខ បដិក្ខ ធម្ម ច ឧប្បជ្ជនំ មនោវិញ្ញាណំ តិណ្ហិ
 សន្តិកំ ធម្មស្ស ធម្មស្សប្បទូណ វេទនា វេទនាបទូណ
 តណ្ហា តស្សយេវ តណ្ហាយ អសេសវិភក្តិកេតា
 ឧបាទាននិកេតា ឧបាទាននិកេតា កវនិកេតា ។ មេ ។
 ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ឯកេតា
 ហោតីតិ ។

[១៦៨] តេន ទោ បទ សមយេន អញ្ញាតកោ
 ភិក្ខុ កកវតោ ឧបស្សនំ(១) បិតោ ហោតិ ។ អន្តសា
 ទោ កកវ តំ ភិក្ខុំ ឧបស្សនំ បិកំ ធិស្វាន តំ ភិក្ខុំ
 ឯតនកេច អស្សនសំ តោ ភ្នំ ភិក្ខុ សមី ធម្មបរិយា-
 យន្តិ ។ ឯវ កន្តេតិ ។ ឧក្កណ្ណាហំ ភ្នំ ភិក្ខុ សមី ធម្ម-
 បរិយាយំ បរិយាបូណាហំ ភ្នំ ភិក្ខុ សមី ធម្មបរិយាយំ
 តាវេហំ ភ្នំ ភិក្ខុ សមី ធម្មបរិយាយំ អកុសញ្ញិកោយំ
 ភិក្ខុ ធម្មបរិយាយោ អាទិព្រហ្មចរិយកោតិ ។ មញ្ជមំ ។

១. ឧ. ឧបស្សនំ បិកា ។

មនោវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះភាស្រ័យចំក្នុងនឹងធម្មាម្មណ៍ ការប្រជុំ
 របស់ទាំង ៣ ហៅថាវស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះវេទនៈជាបច្ច័យ
 តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ការលត់នៃទុក្ខទាន ព្រោះ
 ការវិនាសនឹងការលត់នៃសេសសល់នៃតណ្ហាទានឯង ការលត់នៃភក
 ព្រោះការលត់នៃទុក្ខទាន ។ មេ ។ ការលត់នៃកត្តាទាំងអស់នេះ
 តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[១៦៩] សមីយោទានឯង ភិក្ខុមួយប្រឈរតែម្នាក់ស្តាប់ប្រាមន្តល
 ប្រាមន្តប្រាកាស ។ ប្រាមន្តប្រាកាស បានទទួលឃើញភិក្ខុនោះ ដែលកំ-
 ពុងឈរតែម្នាក់ស្តាប់ លុះទទួលឃើញហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុនោះ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកឮធម្មបរិយាយនេះ ឬមិនឮទេ ។ ភិក្ខុនោះ
 ត្រាបបង្គំទូលថា ឮ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូលរៀនធម្មបរិយាយ
 នេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូលទទួលធម្មបរិយាយនេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
 ចូរទ្រង់ធម្មបរិយាយនេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុ ឯធម្មបរិយាយនេះ ច្រកច
 ដោយប្រយោជន៍ ជាការព្រហ្មចរិយៈ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[១៦៤] ភាវត្ថុយំ វិហរតិ ... អចំចោ អញ្ញាតោ

ព្រាហ្មណោ យេន កកកំ រតន្តបសាទ្គមិ ឧបសាទ្គមិ តា
កកកំ ភាវត្ថុ សាម្មាសិ សាម្មាសិយំ កតំ សាក-
ណិយំ វិគីសាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[១៦៥] ឯកមន្តំ និសីទ្ធោ ចោ សោ ព្រាហ្ម-

ណោ កកកំ ឯកនិកេន កំ ទុ ចោ ភោ ភោតម សោ
កកកំ សោ បដិសំវេទយតីតិ ។ សោ កកកំ សោ
បដិសំវេទយតីតិ ចោ ព្រាហ្មណោ អយមេតោ អន្តោ ។
កំ បទ ភោ ភោតម អន្តោ កកកំ អន្តោ
បដិសំវេទយតីតិ ។ អន្តោ កកកំ អន្តោ បដិ-
សំវេទយតីតិ ចោ ព្រាហ្មណោ អយំ ទុតិយោ អន្តោ
ឯតេ តេ ព្រាហ្មណោ ឧភោ អន្តោ អនុបកម្ម មន្ស័ទ
កតាកោ ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបទុយោ សង្ការ

[១៦៤] ច្រើនគង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ព្រាហ្មនេក មាន

ព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ បានចូលទៅគាល់ព្រះមាតាព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏និយាយសំណេះសំណាង ជាមួយនឹងព្រះមាតាព្រះភាគ លុះ
បញ្ចប់ពាក្យដែលទូលំទូលាយ និងពាក្យដែលទូលំទូលាយហើយ ទើបអង្គុយក្នុង
ទីសមរម្យ ។

[១៦៥] លុះព្រាហ្មណ៍នោះ អង្គុយក្នុងទីសមរម្យហើយ ក៏ក្រាប

បង្គំទូលសួរព្រះមាតាព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះមាតាព្រះភាគដ៏ចម្រើន
ច្បងលនោរម្លឹកឬ ច្បងលនោរទទួលផលកម្មឬ ។ ព្រះអង្គច្រើនត្រាស់
ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា ច្បងលនោរម្លឹកឬ ច្បងលនោរទទួលផល
កម្ម នេះជាផ្លូវលាមកទីមួយ ។ បពិត្រព្រះមាតាព្រះភាគដ៏ចម្រើន ចុះច្បងល
នោរម្លឹកឬ ច្បងលនោរទទួលផលកម្មឬ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា
ច្បងលនោរម្លឹកឬ ច្បងលនោរទទួលផលកម្ម នេះជាផ្លូវលាមកទីពីរ ម្ចាស់
ព្រាហ្មណ៍ គឺជាគតមិនបានប៉ះពាល់ផ្លូវលាមកទាំងពីរនោះទេ សំដែង
ធម៌ភាវដ្ឋកល្យាណ សង្ការទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ

ភកិសមយស័យុស្ស ឧហរនីវត្ថុ កកវត្ថុប្រាស្រ្ត

សង្ខារប្បទូយោ វិញ្ញាណំ ។ យេ ។ ឯវមេតស្ស កកវលស្ស

ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រេ

អសេសវិកកចំរោតា សង្ខារចំរោតា សង្ខារចំរោតា

វិញ្ញាណចំរោតា ។ យេ ។ ឯវមេតស្ស កកវលស្ស

ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ចំរោតា ហោតិ ។

(១៧១) ឯវ វុត្តេ សោ ព្រាហ្មណោ កកវត្ថុំ ឯ

កកវេច អភិក្កត្ថំ កោ កោតម អភិក្កត្ថំ កោ កោតម

។ យេ ។ ទុច្ចាសកំ មំ កវំ កោតមោ ជារេកុ អដ្ឋកត្តេ

ចាណុបេតិ សាណត្ថកត្ថំ ។ ធម្មំ ។

(១៧២) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... អថេចា ជាណុស្សា

ណំ ព្រាហ្មណោ យេន កកវា តេទុបសង្កមិ ។ ឧប

សង្កមិត្វា កកវតា សន្តិ ។ យេ ។

ភកិសមយស័យុស្ស ឧហរនីវត្ថុ ជាណុស្សាណំព្រាហ្មណំចូលទៅក្នុងព្រះធានព្រះកោត
វិញ្ញាណាភិក្ខុវិច្ឆិ ព្រោះសង្ខារជាបង្កើត ។ យេ ។ ការកើតឡើងក្រុម
នៃកងទុក្ខតាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ការលេងនៃបង្ការ ព្រោះ
ការវិចារនិងការលេងនៃសេសសល់ នៃអវិជ្ជា ការលេងនៃវិញ្ញាណ
ព្រោះការលេងនៃសង្ខារ ។ យេ ។ ការលេងនៃកងទុក្ខតាំងអស់នេះ តែង
មានយ៉ាងនេះ ។

(១៧១) កាលបើព្រះធានព្រះកោត ទ្រង់ក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
ព្រាហ្មណ៍នោះបានក្រាបបង្គំទូលព្រះធានព្រះកោត យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
ព្រះភាគមជ្ឈិមេន្ទ្រ ពីកោណាស់ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមេន្ទ្រ ពីកោ
ណាស់ ។ យេ ។ សូមព្រះភាគមជ្ឈិមេន្ទ្រ ចាំទុកនូវព្រះអង្គជាជា
ទុកសក អ្នកផល់នូវសរណះស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីវិជ្ជាទេវតា
ទៅ ។ ចប់សូត្រ ចំ ៦ ។

(១៧២) ទ្រង់នឹងទៅទៀតក្រុងសាវត្ថិ ... ព្រោះនោះឯង ព្រាហ្មណ៍
ឈ្មោះជាណុស្សាណំ ចូលទៅក្នុងព្រះធានព្រះកោត លុះចូលទៅផល់
ហើយ ។ យេ ។ ជាមួយនឹងព្រះធានព្រះកោត ។

[១៧៣] ឯកាមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ ជាណុស្សាណំ ព្រាហ្មណោ កកវន្តំ ឯកទរោច កំ ទុ ទោ កោ កោត ម សត្វមត្តិកំ ។ សត្វមត្តិកំ ទោ ព្រាហ្មណ អយមេតោ អន្តោ ។ កំ បទ កោ កោតម សត្វំ ធម្មតិកំ ។ សត្វំ ធម្មតិកំ ទោ ព្រាហ្មណ អយំ ធម្មតិយោ អន្តោ ឯតេ កេ ព្រាហ្មណ ឧកោ អន្តោ អនុបកម្ម មជ្ឈេន កថាកកោ ធម្មំ ទោសតិ អវិជ្ជាបទុយា សង្ខារ សង្ខារប្បទុយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ យោតិ ។ អវិជ្ជាយ តេវ អសេសវិកកចំ កោតា សង្ខារនិរោតា សង្ខារនិរោតា វិញ្ញាណនិរោតា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោតា យោតិកំ ។

[១៧៤] ឯវំ វុត្តោ ជាណុស្សាណំ ព្រាហ្មណោ កកវន្តំ ឯកទរោច អភិក្កន្តំ កោ កោតម ។ បេ ។ ជាណុបេតិ សាវណ្ណត្ថត្ថំ ។ សត្តមំ ។

[១៧៥] កុរោណុស្សាណំព្រាហ្មណំ អន្តិយក្កន្ធិសមគ្គោ ហើយ កំក្រាបបន្តិទ្គលស្សព្រោចព្រោកាគយ៉ាងនេះថា បតិក្រព្រោតោ តមជ្ជិចម្រឹទ របស់ទាំងអស់ មានបូជា ។ ព្រោអន្តិកបថា ម្ចាស់ ព្រាហ្មណំ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់មាន នេះជាផ្លូវលាមកទីមួយ ។ បតិក្រព្រោតោតមជ្ជិចម្រឹទ ចុះរបស់ទាំងអស់ មិនមានទេ ។ ម្ចាស់ ព្រាហ្មណំ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មិនមាន នេះជាផ្លូវលាមកទីពីរ ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ អថាគមិនបានបំពេញបំណងមក ២ ប្រការគ្នាទេ សំដែងនិមិត្តាម្បុកណាស់ថា សង្ខារទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោអវិជ្ជា ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើត ឡើងព្រោនៃកងទុក្ខទាំងអស់គ្នា នែន្តបានយ៉ាងនេះ ។ ការលាត់ នសង្ខារ ព្រោការវិនាសនិងការលាត់និងសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការលាត់ នៃវិញ្ញាណ ព្រោការលាត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការលាត់នៃកងទុក្ខ ទាំងអស់គ្នា នែន្តបានយ៉ាងនេះ ។

[១៧៦] កាលបើព្រោចព្រោកាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ជាណុស្សាណំព្រាហ្មណំ កំក្រាបបន្តិទ្គលស្សព្រោចព្រោកាគ យ៉ាងនេះ ថា បតិក្រព្រោតោតមជ្ជិចម្រឹទ គិរិលោកាសំ ។ បេ ។ អ្នកផល់ផ្លូវ សាលាស្ម័យជាយុទ្ធិវិទ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

គតិសមយសំយុត្តស្ស ឧហមវិវិដ្ត ឧត្តកុត្តសមុទយោ

[១៧៥] សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... អជំហោ លោកាយតិ.

កោ ព្រាហ្មណោ យេន កកក ភេតុបសន្តិមិ ។ បេ ។

[១៧៦] ឯកមន្តំ ជិសំដ្ឋោ ទោ លោកាយតិកោ

ព្រាហ្មណោ កកវន្តំ ឯកនកេន កំ ទុ ទោ កោ

កោតម សព្វមគ្គិកំ ។ សព្វមគ្គិកំ ទោ ព្រាហ្មណ

ជេដ្ឋមេតិ លោកាយតំ ។ កំ បន កោ កោតម សព្វ

នគ្គិកំ ។ សព្វ នគ្គិកំ ទោ ព្រាហ្មណ ទុតិយមេតិ

លោកាយតំ ។ កំ ទុ ទោ កោ កោតម សព្វមេកក្កន្តំ ។

សព្វមេកក្កន្តំ ទោ ព្រាហ្មណ តតិយមេតិ លោកាយ

តំ ។ កំ បន កោ កោតម សព្វ បុដ្ឋក្កន្តំ ។ សព្វ

បុដ្ឋក្កន្តំ ទោ ព្រាហ្មណ ធម្មត្ថមេតិ លោកាយតំ

ឯតេ តេ ព្រាហ្មណ ទោ អន្តេ អនុបកម្ម មជ្ឈេន

តថាគោ ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបទុយោ សង្ខារ

សង្ខារបទុយោ វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស

កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

គតិសមយសំយុត្តស្ស ឧហមវិវិដ្ត ឧត្តកុត្តសមុទយោ

[១៧៧] ទ្រង់ឆន្ទៈទៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ... ព្រាហ្មណ៍

លោកាយតិកៈ បានចូលទៅដល់ព្រះបាទព្រាហ្មណ៍ ។ បេ ។

[១៧៨] លុះលោកាយតិកៈព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ

ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះបាទព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះបាទមង្គី

ចម្រើន របស់ទាំងអស់ មានឬហ្ន៎ ។ ព្រះអង្គឆបថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍

ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មាន នេះជាលោកាយតៈជាច្បង ។ បពិត្រ

ព្រះបាទមង្គីចម្រើន របស់ទាំងអស់ មិនមានទេឬ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍

ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មិនមាន នេះជាលោកាយតៈទីពីរ ។ បពិត្រ

ព្រះបាទមង្គីចម្រើន របស់ទាំងអស់ មានសភាពតែមួយឬ ។ ម្ចាស់

ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មានសភាពតែមួយ នេះជាលោ-

កាយតៈទីបី ។ បពិត្រព្រះបាទមង្គីចម្រើន របស់ទាំងអស់ មាន

សភាពផ្សេងគ្នាឬ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មាន

សភាពផ្សេងគ្នា នេះជាលោកាយតៈទីបួន ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គង់គក

មិនបានចំពោះផ្លូវលាមកទាំង ២ នេះទេ សំដែងធម៌តាមផ្លូវពណ្ណាលថា

សង្ខារទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតឡើង

ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមទាំងទុក្ខទាំងអស់

នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

អវិជ្ជាយ ទេវ អសេសវិភពនំរោតា សង្ខារវិភពនា
 សង្ខារវិភពនា វិញ្ញាណវិភពនា ។ បេ ។ ឯវមេសស្ស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធម្យ វិភពនា ហោតីតិ ។

[១៧៧] ឯវិ វុត្ត លោកាយតំកោ ព្រាហ្មណា
 ភក្ខន្តំ ឯវមេសស្ស អវិជ្ជាន្តំ រោ កោតម អវិជ្ជាន្តំ រោ
 កោតម ។ បេ ។ អន្ធកត្តេ ចាណុបតំ សវណ្ឌន្តកន្តំ ។
 អន្ធមំ ។

[១៧៨] សាវត្ថិយំ វិហាតំ ... តត្រ ទោ ... ទ កំក្ករេ
 សុត្តរោ អរិយស្សាវកស្ស ឯវិ ហោតិ កំ ទុ ទោ កំស្មី
 សតិ កំ ហោតិ កំស្សប្បទា កំ ទម្បជ្ជតិ កំស្មី
 សតិ សង្ខារ ហោតិ កំស្មី សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
 កំស្មី សតិ ធាតុរូបំ ហោតិ កំស្មី សតិ សឡាយតនំ
 ហោតិ កំស្មី សតិ ឧស្សោ ហោតិ កំស្មី សតិ
 វេទនា ហោតិ កំស្មី សតិ តណ្ហា ហោតិ កំស្មី សតិ

ការលក់នៃបុគ្គល ព្រោះការវិនិច្ឆ័យនៃការលក់នៃសសសលនៃអវិជ្ជា
 ការលក់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលក់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការលក់នៃ
 ភក្ខន្តចំពោះអស្សុ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[១៧៩] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 លោកាយតំកោព្រាហ្មណ៍ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ
 ថា ចតុគ្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិទ្ធ ពិពេលោកសំ ចតុគ្រព្រះភាគមជ្ឈិ
 មប្រិទ្ធ ពិពេលោកសំ ។ បេ ។ អន្ធមំ ឯវមេសស្ស លោកាយតំ ចាប់
 ដើមអំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[១៨០] ទ្រង់នឹងទៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះនឹង ...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកអនុចរនឹង មិនមានសេចក្តីត្រូវរំយោង
 នេះថា កាលបើបេសំអ្វីបាន ទើបបេសំអ្វីបានហ្ន៎ បេសំអ្វីកើតឡើង
 ព្រោះការកើតឡើងនៃបេសំអ្វីហ្ន៎ កាលបើបេសំអ្វីបាន ទើបសង្ខារចាំង
 ឡាយបាន កាលបើបេសំអ្វីបាន ទើបវិញ្ញាណបាន កាលបើបេសំអ្វី
 បាន ទើបធាតុប្រធាន កាលបើបេសំអ្វីបាន ទើបសឡាយតនៈបាន
 កាលបើបេសំអ្វីបាន ទើបឧស្សៈបាន កាលបើបេសំអ្វីបាន ទើបវេ-
 ទនាបាន កាលបើបេសំអ្វីបាន ទើបតណ្ហាបាន កាលបើបេសំអ្វីបាន

គតិសមយសំច្បុស្ស ឧហចនិវេទ្ធ លោកសមុទេវោ

ឧទាធានំ ហោតិ កំស្មី សតិ ករេ ហោតិ កំស្មី សតិ
ជាតិ ហោតិ កំស្មី សតិ ជរាមរណំ ហោតិ ។

[១៧៧] អធិទោ ភិក្ខុវេ សុត្តន្តោ អរិយស្សវកស្ស

អបរេច្ចុយា ញាណមេវេតុ ហោតិ ឥមស្មី សតិ
ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បដា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ អវិជ្ជាយំ សតិ
សង្ខារ ហោតិ សង្ខារេសុ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
វិញ្ញាណេ សតិ ធាតុរូបំ ហោតិ ធាតុរូបេ សតិ សន្មា-
យតនំ ហោតិ សន្មាយតនេ សតិ ជស្សោ ហោតិ
ជស្សេ សតិ វេទនា ហោតិ វេទនាយ សតិ ឥន្ទ្រា
ហោតិ ឥន្ទ្រាយ សតិ ឧទាធានំ ហោតិ ឧទាធានេ
សតិ ករេ ហោតិ ។ យេ។ ជាតិយា សតិ ជរាមរណំ
ហោតិ ។ លោ វិវិ បជាតាតិ វិវិ យយំ លោកោ
សមុទយតិ ។

គតិសមយសំច្បុស្ស ឧហចនិវេទ្ធ លោកសមុទេវោ

ទើបឧបាទានោ កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបភពមាន កាលបើរបស់អ្វី
មាន ទើបជាតិមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបជរាមរណៈមាន ដូច្នេះ
ឡើយ ។

[១៧៨] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្យង ព្រះនារោង អរិយសាវ័កថា
អ្នកចង់ដឹង មានញាណក្នុងធម៌នោះ ព្រោះបង្ខំយល់ដែលកើត ។ គ្នាថា
កាលបើរបស់នេះមាន របស់នេះក៏មាន របស់នេះក៏ត្រឡើង ព្រោះការ
កើតនៃរបស់នេះ កាលបើអវិជ្ជាមាន សង្ខារតាំងខ្យងក៏មាន កាលបើ
សង្ខារតាំងខ្យងមាន វិញ្ញាណក៏មាន កាលបើវិញ្ញាណមាន ធាតុរូប
ក៏មាន កាលបើធាតុរូបមាន សន្មាយតនៈក៏មាន កាលបើសន្មាយតនៈ
មាន ជស្សៈក៏មាន កាលបើជស្សៈមាន វេទនាក៏មាន កាលបើវេទនា
មាន ឥន្ទ្រាក៏មាន កាលបើឥន្ទ្រាមាន ឧបាទានក៏មាន កាលបើឧបា-
ទានមាន ភពក៏មាន ។ យេ។ កាលបើជាតិមាន ជរាមរណៈក៏មាន ។
អរិយសាវ័កនោះ តែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា លោកនេះ កើតឡើងព្រម
យ៉ាងនេះ ។

[១៨០] ទ ភិក្ខុវេ សុត្តន្តោ អរិយស្មារតីកស្ស ឬរិ

ហោតំ កំ ទុ ហោ កំស្មី អសតិ កំ ទ ហោតិ កំស្មី
និរោធា កំ វិជ្ជាស្មី អសតិ សង្ខារ ទ ហោតិ
កំស្មី អសតិ វិញ្ញាណំ ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ
នាមរូបំ ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ សឡាយតនំ ទ
ហោតិ កំស្មី អសតិ ផស្សៈ ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ
វេទនា ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ តណ្ហា ទ ហោតិ
កំស្មី អសតិ ទុច្ចាធានំ ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ ករណ៍
ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ ជាតិ ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ
ជរាមរណំ ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ ។

[១៨១] អថ ហោ ភិក្ខុវេ សុត្តន្តោ អរិយស្មារតី
កស្ស អបរម្យក្ខយា ញាណមេវេតុ ហោតិ ឥមស្មី
អសតិ ឥទំ ទ ហោតិ ឥមស្មី និរោធា ឥទំ វិជ្ជាស្មី
វិញ្ញាណំ អសតិ នាមរូបំ ទ ហោតិ នាមរូបេ អសតិ
សឡាយតនំ ទ ហោតិ ។ បេ ។ ទុច្ចាធានំ ទ
ហោតិ ... ករណ៍ ទ ហោតិ ... ជាតិ ទ ហោតិ ជាតិយា

[១៨០] ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង មិន
មានសេចក្តីត្រូវបំបែកទេថា កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន បេសំអ្វីក៏មិនមាន
បេសំអ្វីលេង ព្រោះការលេងនៃបេសំអ្វី កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន សង្ខារ
ចាំឡាយក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន វិញ្ញាណក៏មិនមាន កាល
បើបេសំអ្វីមិនមាន នាមរូបក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន សឡា-
យតនៈក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន ផស្សៈក៏មិនមាន កាលបើ
បេសំអ្វីមិនមាន វេទនាក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន តណ្ហាក៏មិន
មាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន ទុច្ចាធានក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិន
មាន ករណ៍ក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន ជាតិក៏មិនមាន កាលបើ
បេសំអ្វីមិនមាន ជរាមរណៈក៏មិនមាន ដូច្នេះឡើយ ។

[១៨១] ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ ប្រាសាទនឹង អរិយសាវ័កជា
អ្នកចេះដឹង មានញាណក្នុងធម៌នោះ ព្រោះបង្កើតដែលកើត ។ គា
ថា កាលបើបេសំនេះមិនមាន បេសំនេះក៏មិនមាន បេសំនេះលេង
ព្រោះការលេងនៃបេសំនេះ កាលបើវិញ្ញាណមិនមាន នាមរូបក៏មិន
មាន កាលបើនាមរូបមិនមាន សឡាយតនៈក៏មិនមាន ។ បេ ។ ទុច្ចា-
ធានក៏មិនមាន ... ករណ៍ក៏មិនមាន ... ជាតិក៏មិនមាន កាលបើជាតិ

អសតិ ជនមរណំ ន ហោតីតិ ។ សោ ឃិ បដាធាតិ
ឯវមយំ លោកោ ឱវុជ្ឈតីតិ ។

[១៨២] យតោ ទោ កិក្ខុវេ អវិយស្សាវតោ ឃិ
លោកស្ស សមុទយញ្ច អន្តត្ថមញ្ច យជាត្វតំ បដាធា-
តិ អយំ វុត្តតំ កិក្ខុវេ អវិយស្សាវតោ ឱដ្ឋសម្បត្តោ
ឥតិបិ ។ មេ ។ អមតទ្វារិ អាហាទូ តំដ្ឋតិ ឥតិបិ ។
នវមំ ។

[១៨៣] សាវត្ថិយំ វិហាតិ ... តត្រ ទោ ... ន កិក្ខុវេ
សុតវតោ អវិយស្សាវតស្ស ឃិ ហោតិ កំ ទុ ទោ
កំស្មី សតិ កំ ហោតិ កំស្សប្បធា កំ ឧប្បជ្ជតិ
កំស្មី សតិ សង្ខារ ហោតិ កំស្មី សតិ វិញ្ញាណំ
ហោតិ កំស្មី សតិ នាមរូបំ ហោតិ កំស្មី សតិ
សន្យាយតនំ ហោតិ កំស្មី សតិ ដស្សោ ហោតិ
កំស្មី សតិ វេទនា ហោតិ កំស្មី សតិ តណ្ហា ហោតិ
កំស្មី សតិ ឧបាទានំ ហោតិ កំស្មី សតិ ករណំ
ហោតិ កំស្មី សតិ ជាតិ ហោតិ កំស្មី សតិ
ជនមរណំ ហោតីតិ ។

មិនមាន ជនមរណៈក៏មិនមាន ។ អរិយសាវកខោ វេសនីជីវចក្ខុសំ
យ៉ាងនេះថា លោកខោ តែងរលត់យ៉ាងនេះ ។

[១៨២] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវក ជីវចក្ខុសំតាមភិក
ខ្លះបោកដល់នាំឱ្យកើតឡើង និងសេចក្តីរលត់នៃលោកយ៉ាងនេះ ម្ចាស់
កិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកខោ គឺជាគតហៅថា អ្នកបំប្លែងដោយទិដ្ឋ
ដូច្នេះខ្លះ ។ មេ ។ ថាអ្នកបំប្លែងនឹងទៅរកអមតភ័ក្ត្រ ដូច្នេះខ្លះ ក្នុង
កាលនោះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[១៨៣] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ...
ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកជាអ្នកចេះដឹង មិនមានសេចក្តីត្រូវរើ
យ៉ាងនេះថា កាលបើបេសក្ខីមាន ទើបបេសក្ខីមានហ្ន៎ បេសក្ខីមាន
ព្រោះការកើតឡើងនៃបេសក្ខី កាលបើបេសក្ខីមាន ទើបសង្ខារទាំង
ឡាយមាន កាលបើបេសក្ខីមាន ទើបវិញ្ញាណមាន កាលបើបេសក្ខីមាន
ទើបនាមរូបមាន កាលបើបេសក្ខីមាន ទើបសន្យាយនេះមាន កាល
បើបេសក្ខីមាន ទើបដស្សៈមាន កាលបើបេសក្ខីមាន ទើបវេទនាមាន
កាលបើបេសក្ខីមាន ទើបតណ្ហាមាន កាលបើបេសក្ខីមាន ទើបឧបា-
ទានមាន កាលបើបេសក្ខីមាន ទើបករណមាន កាលបើបេសក្ខីមាន ទើប
ជាតិមាន កាលបើបេសក្ខីមាន ទើបជនមរណៈមាន ។

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយស្ស និកាយត្ថា

[១៨២] អថតោ ភិក្ខុវេ សុត្តន្តោ អរិយសន្តត្ថកាស្ស អបរម្យចូហោ ញាណមវេត្ថ ហោតិ ឥមស្មី សតិ ឥទ្ធំ ហោតិ ឥមស្សប្បដា ឥទ្ធំ ឧប្បជ្ជតិ អវិជ្ជា យ សតិ សង្ខារ ហោន្តិ សង្ខារេសុ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ វិញ្ញាណោ សតិ ធម្មរូបំ ហោតិ ធម្មរូបេ សតិ សន្មាយតទំ ហោតិ សន្មាយតទេ សតិ ជស្សោ ហោតិ ជស្សេ សតិ វេទនា ហោតិ វេទនាយ សតិ តណ្ហា ហោតិ តណ្ហាយ សតិ ឧបាធានំ ហោតិ ឧបាធានេ សតិ ភវេ ហោតិ ភវេ សតិ ជាតិ ហោតិ ជាតិយា សតិ ជរាមរណំ ហោតិ ជរាមរណំ ។ ឯសា ឯវិ បជាតាតិ ឯវមយំ ឯសាកោ សមុទយតីតិ ។

[១៨៣] ឧ ភិក្ខុវេ សុត្តន្តោ អរិយសន្តត្ថកាស្ស ឯវិ ហោតិ កំ ទុ ចោ កំស្មី អសតិ កំ ឧ ហោតិ កំស្ស និរោទា កំ និរុជ្ជតិ កំស្មី អសតិ

[១៨៤] ខាសភិក្ខុចំនុយ ប្រាគោធនំ អរិយសាវ័កោ អគចេជនំ មានញាណក្នុងចំនោះ ព្រោះបង្កើតដែលកើត ។ គាត់ កាលបើរបស់នោះមាន របស់នេះក៏មាន របស់នោះកើតឡើង ព្រោះ ការកើតឡើងនៃរបស់នេះ គឺកាលបើអវិជ្ជាមាន សង្ខារចំនុយក៏មាន កាលបើសង្ខារចំនុយមាន វិញ្ញាណក៏មាន កាលបើវិញ្ញាណមាន ធម្មរូបក៏មាន កាលបើធម្មរូបមាន សន្មាយនេះក៏មាន កាលបើស. ទ្បាយនេះមាន ជស្សៈក៏មាន កាលបើជស្សៈមាន វេទនាក៏មាន កាល បើវេទនាមាន តណ្ហាក៏មាន កាលបើតណ្ហាមាន ឧបាធានក៏មាន កាល បើឧបាធានមាន ភវក៏មាន កាលបើភវមាន ជាតិក៏មាន កាលបើជាតិ មាន ជរាមរណៈក៏មាន ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងជីវិតច្បាស់យ៉ាងនេះថា លោកនេះ វេទនាកើតឡើងព្រម យ៉ាងនេះ ។

[១៨៥] ខាសភិក្ខុចំនុយ អរិយសាវ័កោអគចេជនំ មិនមាន សេចក្តីត្រូវវិវេចនាថា កាលបើមិនមានរបស់អ្វី ទើបមិនមានរបស់អ្វីថ្នាំ របស់អ្វីលេចរំពេច ព្រោះការលេចរំពេចនៃរបស់អ្វី កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន

អភិសម្ពេសន៍យុទ្ធសាស្ត្រ ឧបាសន៍វិទ្យា វិទ្យាសម្បត្តិកាល

សង្ខារ ១ ហោត្តិ កសិ អសតិ វិញ្ញាណំ ១ ហោតិ
កសិ អសតិ ធាតុរូបំ ១ ហោតិ កសិ អសតិ សន្យា-
យតនំ ១ ហោតិ កសិ អសតិ ផស្សៈ ១ ហោតិ
កសិ អសតិ វេទនា ១ ហោតិ កសិ អសតិ តណ្ហា
១ ហោតិ ។ បេ ។ ឧបាសន៍ ... កលំ ... ជាតិ ... កសិ
អសតិ ជនមរណំ ១ ហោតិ ។

[១៨៦] អថ ចោ ភិក្ខុវេ សុត្តរកោ អរិយស្សវកោស្ស
អមាប្បច្ចយា ញាណមេវេត្ត ហោតិ ឥសស្សិ អសតិ ឥន្ទ
១ ហោតិ ឥសស្ស ចំរោចា ឥន្ទ ចំរុជ្ជតិ អវិជ្ជាយ
អសតិ សង្ខារ ១ ហោត្តិ សង្ខារេសុ អសតិ វិញ្ញាណំ
១ ហោតិ វិញ្ញាណោ អសតិ ធាតុរូបំ ១ ហោតិ
ធាតុរូបេ អសតិ សន្យាយតនំ ១ ហោតិ ។ បេ ។
ជាតិយា អសតិ ជនមរណំ ១ ហោតិ ។ សោ ឯវិ
ចជាតាភិ ឯវមយំ លោកោ ចំរុជ្ជតិ ។

[១៨៧] យតោ ចោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ
ឯវិ លោកស្ស សមុទយេត្វ អត្តមេត្វ យថា-
ភូតំ ចជាតាភិ អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ

អភិសម្ពេសន៍យុទ្ធសាស្ត្រ ឧបាសន៍វិទ្យា វិទ្យាសម្បត្តិកាល

ទើបសង្ខារចាំងឡាយមិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបវិញ្ញាណ
មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបធាតុរូបមិនមាន កាលបើរបស់អ្វី
មិនមាន ទើបសន្យាយតនៈមិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបផស្សៈ
មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបវេទនាមិនមាន កាលបើរបស់អ្វី
មិនមាន ទើបតណ្ហាមិនមាន ។ បេ ។ ឧបាសន៍ ... កលំ ... ជាតិ ...
កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបជនមរណៈមិនមាន ដូច្នេះឡើយ ។

[១៨៨] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំងឡាយ ព្រះនារោត្តម អរិយសាវ័កជាអ្នក
ចេះដឹង មានញាណក្នុងចម្លើយ ព្រោះច្រើនដែលកើតឡើង គ្នាថា កាល
បើរបស់នេះមិនមាន របស់នេះក៏មិនមាន របស់នេះរលត់ទៅ ព្រោះការ
រលត់នៃរបស់នេះ គឺកាលបើអវិជ្ជាមិនមាន សង្ខារចាំងឡាយក៏មិនមាន
កាលបើសង្ខារចាំងឡាយមិនមាន វិញ្ញាណក៏មិនមាន កាលបើវិញ្ញាណ
មិនមាន ធាតុរូបក៏មិនមាន កាលបើធាតុរូបមិនមាន សន្យាយតនៈក៏
មិនមាន ។ បេ ។ កាលបើជាតិមិនមាន ជនមរណៈក៏មិនមាន ។ អរិយ-
សាវ័កនោះ រមែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា លោកនេះរមែងលក់យ៉ាងនេះ ។

[១៨៩] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នាម
ភិក្ខុ ខ្លះហេតុដែលនាំឱ្យកើតសង្ខារលោក ដឹងសេចក្តីរលត់នៃសង្ខារ-
លោកយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលណា ម្ចាស់ភិក្ខុចាំងឡាយ អរិយសាវ័កនេះ

សូត្របិដក សំយដ្ឋនិកាយសូត្រនិកាយ

និដ្ឋិសម្បត្តោ នតិបំ ឧស្សនសម្បត្តោ នតិបំ អាគារោ
 នមិ សទ្ធម្មំ នតិបំ មស្សតិ នមិ សទ្ធម្មំ នតិបំ
 សេក្ខន ញាណន សមញ្ញកតោ នតិបំ សេក្ខាយ
 វិជ្ជាយ សមញ្ញកតោ នតិបំ ធម្មសោតំ សមាបន្នោ
 នតិបំ អរិយោ និព្វេនិកម្មត្រា នតិបំ អមតត្ថាវ
 អាហារុ តិដ្ឋតិ នតិបំ ។ ឧសមំ ។

ឧបាសិក្ខោ បញ្ចមោ ។

ពិស្ស ទូទាតំ

ទ្វេ បញ្ចវេកយោ វុត្តា
 ទុត្តំ លោកោ ច ញាតិកំ
 អញ្ញតវំ ជាណុស្សាណំ ច
 លោកាយតិកោ អដ្ឋមំ
 ទ្វេ អរិយសាវកោ វុត្តា
 វុត្តោ គេន បវុត្តតិកំ ។

សូត្របិដក សំយដ្ឋនិកាយ និកាយ

ហៅថា ជាអ្នកបំប្លែងដោយខ្លួនផ្ទាល់ ជាអ្នកបំប្លែងដោយទស្សនៈ
 ផ្ទាល់ ជាអ្នកមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មផ្ទាល់ ជាអ្នកឃើញព្រះសទ្ធម្ម
 ផ្ទាល់ ជាអ្នកប្រកបដោយញាណជាសក្កៈផ្ទាល់ ជាអ្នកប្រ-
 កបដោយវិជ្ជាសក្កៈផ្ទាល់ ជាអ្នកសម្រេចធម្មស្រាវផ្ទាល់ ជា
 អរិយៈអ្នកមាននិព្វេនិកម្មត្រា (ប្រាថ្នាមួយបង្អស់ក៏លេស) ផ្ទាល់
 ជាបិក្ខវេទនាវិទម្មត្ថានផ្ទាល់ ក្នុងកាលនោះ ។ ចប់សូត្រ
 ទី ១០ ។

ចប់ ឧបាសិក្ខ ទី ៨ ។

បញ្ជីរឿងនៃគហបតិវគ្គនោះគឺ

បញ្ចវេកយសូត្រ លោកោកាលអស់ ២ លើក ទ្រង់សំដែង
 ហេតុដែលឱ្យកើតទុក្ខ ហេតុដែលឱ្យកើតលោក ព្រះអង្គ
 អង្គក្នុងស្រុកជាចេសន៍ព្រះញាតិ រឿងអញ្ញតវត្រាហ្មណ៍ រឿង
 ជាណុស្សាណ៍ព្រាហ្មណ៍ រឿងលោកាយតិកព្រាហ្មណ៍ត្រូវ
 ជា ៨ លោកោកាលជាអរិយសាវក ២ លើក វគ្គោកាល
 កាមរឿងនោះ ។

ទុក្ខវិគ្គ

[១៨៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក សា-
 វគ្គំ វិហារនិ ជេតវន អនាថបិណ្ឌិតស្ស អារមេ ។
 កត្រ ទោ កកក កិក្ខុ អមន្តេសំ កិក្ខុកេតិ ។ កន្ត្រ-
 តិ កេ កិក្ខុ កកវតា បទ្ទស្សន្តសុំ ។ កកក ឯកន-
 កេត កិក្ខុវតា ទុ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ បរិវិម័សមាថា
 បរិវិម័សេយ្យ សទ្ធិសោ សម្មា ទុក្ខក្កយាយាតិ ។
 កកវិម្មលកា ថោ កន្ត្រ ធម្មា កកវិទេត្តកា កកវិបដិ-
 សវណា សាទុវត កន្ត្រ កកវត្ថុយេវ បដិកាតុ ឯកស្ស
 កាសំតស្ស អត្តោ កកវតោ សុត្វា កិក្ខុ តាវេស្សន្តិកំ ។
 កេតហិ កិក្ខុវេ តំ សុណាដ សាទុកំ មនសិករោថ
 កាសិស្សមិតិ ។ ឯវំ កន្ត្រតិ ទោ កេ កិក្ខុ កកវតា
 បទ្ទស្សន្តសុំ ។

ទុក្ខវិគ្គ

[១៨៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតវន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀប
 ត្រង់សាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង-
 ឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់
 ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលឯង
 កិចារណា ឬកិចារណាដើម្បីកិចារណាអស់ទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ ដោយប្រភ
 គ្រប់ប្រការ ដោយហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូល
 ថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ពួកយើងខ្ញុំ មានព្រះមាន
 ព្រះភាគជាបូសគល់ មានព្រះមានព្រះភាគជាអ្នកដឹកនាំ មានព្រះមាន
 ព្រះភាគជាទីគង់ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស សូម
 ព្រះមានព្រះភាគបំភ្លឺសេចក្តីនៃកាសិគន្ធ ពួកភិក្ខុបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការនៃ
 ព្រះមានព្រះភាគហើយ គង់បានចាំទុក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
 ដូច្នោះ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះចុះ ចូរធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តឲ្យប្រភ
 ចុះ គឺជាគន្លងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការ
 នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១៨៨] កក្ក ឯកទេវោ ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 បរិវិម្មិសមាថោ បរិវិម្មិសតិ យំ ទោ ឥធិ អនេកវិជំ
 បាទប្បការកំ ទុក្ខំ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ ជនមរណំ
 ឥធិ ទុ ទោ ទុក្ខំ កំចំឆាទំ កំសមុទយំ កំជាតិកំ
 កំបកវំ កំស្មី សតិ ជនមរណំ ហោតិ កំស្មី អសតិ
 ជនមរណំ ទ ហោតិ ទ ។ សោ បរិវិម្មិសមាថោ បរិ
 បជាថាតិ យំ ទោ ឥធិ អនេកវិជំ បាទប្បការកំ ទុក្ខំ
 លោកេ ឧប្បជ្ជតិ ជនមរណំ ឥធិ ទោ ទុក្ខំ ជាតិចំ
 ឆាទំ ជាតិសមុទយំ ជាតិជាតិកំ ជាតិប្បកវំ ជាតិយា
 សតិ ជនមរណំ ហោតិ ជាតិយា អសតិ ជនមរណំ
 ទ ហោតិ ទ ។ សោ ជនមរណាញ បជាថាតិ ជន
 មរណាសមុទយញ បជាថាតិ ជនមរណាទិរេកញ
 បជាថាតិ យា ទ ជនមរណាទិរេកសារុប្បកាមំចំ
 បដិបថា កញ បជាថាតិ កថា បដិបថា ទ ហោតិ
 អនុទម្មចារី ។ អយំ វុទ្ធិតិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សុទ្ធសោ
 សម្មា ទុក្ខាត្ថយាយ បដិបថា ជនមរណាទិរេកាយ ។

[១៨៨] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កិក្ខុ
 តាំងឡាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កាលនឹងកិចារណា កិចារណាថា
 ជនមរណៈណា ជាទុក្ខ មានប្រការច្រើន មានប្រការផ្សេងៗ កើតឡើង
 ក្នុងលោក សេចក្តីទុក្ខនេះឯង មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាឱ្យកើត មាន
 អ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព កាលបើអ្វីមាន រើបជនមរណៈមាន
 កាលបើអ្វីមិនមាន រើបជនមរណៈមិនមាន ។ កាលកិក្ខុនោះកិចារណា
 ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ជនមរណៈណា ជាទុក្ខ មានប្រការច្រើន មាន
 ប្រការផ្សេងៗ កើតឡើងក្នុងលោក សេចក្តីទុក្ខនេះឯង មានជាតិជា
 ហេតុ មានជាតិឱ្យកើត មានជាតិជាកំណើត មានជាតិជាប្រភព
 កាលបើជាតិមាន ជនមរណៈក៏មាន កាលបើជាតិមិនមាន ជនមរណៈ
 ក៏មិនមាន ។ កិក្ខុនោះ ក៏ដឹងច្បាស់ថាជនមរណៈផង ដឹងច្បាស់ថា
 ហេតុជាអ្វីកើតនៃជនមរណៈផង ដឹងច្បាស់ថាឱ្យកើតនៃជនមរណៈផង
 ដឹងច្បាស់ថាបដិបថាដ៏សមគួរ ជាដំណើរទៅកាន់ចំណេះនៃជនមរណៈផង
 ហើយប្រតិបត្តិការសំគាល់នោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនិងជាមនុស្សផង ។ ម្ចាស់
 កិក្ខុតាំងឡាយ កិក្ខុនេះ ហៅថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីកិរិយាអស់
 ទៅនៃទុក្ខ ដើម្បីការលែងចេញនៃជនមរណៈ ដោយប្រពៃ ដោយប្រការ
 តាំងភ្នំ ។

[១៧១] អដាបរី បរិវិស័សមាតោ បរិវិស័សតិ ជាតិ
 បទាយី ភវិនិទានា កសិសមុទយា កសិជាតិកា កស-
 ភក កសិ សតិ ជាតិ ហោតិ កសិ អសតិ ជាតិ ឧ
 ហោតិ ។ សោ បរិវិស័សមាតោ ឃី បដាបាតិ ជាតិ
 កវិនិទានា កសិសមុទយា កសិជាតិកា កសិកា កស-
 សតិ ជាតិ ហោតិ កសិ អសតិ ជាតិ ឧ ហោតិ ។
 សោ ជាតិកា បដាបាតិ ជាតិសមុទយកា បដាបាតិ
 ជាតិនិរោធកា បដាបាតិ យា ឧ ជាតិនិរោធសាវ្យកា-
 មិទិ បដិបទា អកា បដាបាតិ កដា បដិបទា ឧ ហោ-
 តិ អនុបទាវី ។ អយំ វុត្តតិ កិកា កិកា សព្វសោ
 សមា ឧត្តកាយាយ បដិបទា ជាតិនិរោធិយ ។

(១៧១) អថាបរិ បរិវិស្សនា បរិវិស្សនិ ក(រ)
 បថាយំ កំណិទានោ ។ បេ ។ ឧបាសានំ បណ្ឌិតំ កំណិទា-
 នំ ... តណ្ហា បថាយំ កំណិទានោ ... វេទនា បថាយំ
 កំណិទានោ ... ធម្មស្វា បថាយំ កំណិទានោ ... សន្យាយ-
 វេទំ បណ្ឌិតំ កំណិទានំ ... តាមរូបំ បណ្ឌិតំ កំណិទានំ ...

[១៧៦] បើភិក្ខុនិពាណាភោជន៍ មែននិពាណាភោជន៍
ជាភិក្ខុ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វី
ជាប្រភព កាលបើអ្វីមាន រឿងជាតិមាន កាលបើអ្វីមិនមាន រឿង
ជាតិមិនមាន ។ កាលភិក្ខុនិពាណាភោជន៍ ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថាជាតិ
មានកតជាហេតុ មានកតនាំឱ្យកើត មានកតជាតំណើត មានកតជា
ប្រភព កាលបើកតមាន ជាតិក៏មាន កាលបើកតមិនមាន ជាតិក៏
មិនមាន ។ ភិក្ខុនោះ មែនដឹងច្បាស់នូវជាតិផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុជា
តិកើតនៃជាតិផង ដឹងច្បាស់នូវទីលក់នៃជាតិផង ដឹងច្បាស់នូវបទបទ
ដ៏សមស្រប ជាដំណើរទៅកាន់វិលត្រឡប់នៃជាតិផង ហើយប្រតិបត្តិតាមលំ-
អាននោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌តាមសមនុស្សផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
នេះ ហៅថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីកិរិយាគស់នៅនៃទុក្ខ ដោយប្រតិ-
ដើម្បីវិលត្រឡប់នៃជាតិ ដោយសព្វគ្រប់ ។

(១៧១) បើកុំភ័យពេកទៅទៀត រំលឹកពាក្យណាថា
 ចុះអ្វីជាហេតុ ។ ថេ ។ ចុះវាចាចារនេះ មានអ្វីជា
 ហេតុ ... ចុះភស្តុតាងនេះ មានអ្វីជាហេតុ ... ចុះទេវតានេះ មាន
 អ្វីជាហេតុ ... ចុះផលបូរនេះ មានអ្វីជាហេតុ ... ចុះសព្វគ្រប់
 គ្រានេះ មានអ្វីជាហេតុ ... ចុះនាមរូបនេះ មានអ្វីជាហេតុ ...

វិញ្ញាណំ មនីនំ កិច្ចនាមំ ... សង្ខារា មនីមេ កិច្ចនាមា
 កិសមុធយា កិជាតិកា កិបកា កិស្មិ សតិ
 សង្ខារា ហោន្តិ កិស្មិ អសតិ សង្ខារា ន ហោន្តិ ។
 សោ បរិវិសមាទោ ឋវី មជាតាតិ សង្ខារា អវិជ្ជាជំ
 នាតា អវិជ្ជាសមុធយា អវិជ្ជាជាតិកា អវិជ្ជាបកា អ-
 វិជ្ជាយ សតិ សង្ខារា ហោន្តិ អវិជ្ជាយ អសតិ សង្ខារា
 ន ហោន្តិ ។ សោ សង្ខារេ ធម្ម មជាតាតិ សង្ខារស-
 មុធយក្ខ មជាតាតិ សង្ខារនិរោធយក្ខ មជាតាតិ យា ក
 សង្ខារនិរោធសារុប្បកមនំ មជ្ជិមទា តត្ថ មជាតាតិ
 តថា មជ្ជិមទោ ច ហោតិ អនុជម្ពតារី ។ អយំ
 វុត្តតំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ សម្មា ទុក្ខក្កយាយ
 មជ្ជិមទោ សង្ខារនិរោធយ ។ អវិជ្ជាកកេ(១) ភិក្ខុវេ
 បុរិសបុគ្គលោ បុត្តាញេ សង្ខារី អភិសង្ករេតិ បុត្តាបតំ
 ហោតិ វិញ្ញាណំ អបុត្តាញេ សង្ខារី អភិសង្ករេតិ
 អបុត្តាបតំ ហោតិ វិញ្ញាណំ អនេជញេ(២) សង្ខារី
 អភិសង្ករេតិ អនេជ្ជបតំ ហោតិ វិញ្ញាណំ ។

១ វ.ម. អវិជ្ជាគោយ ។ ២ អនេជញេត្ថេត្ថំ ។

វិញ្ញាណោ មានអ្វីជាហេតុ ... សង្ខារទាំងឡាយនេះ មានអ្វីជាហេតុ
 មានអ្វីជាទ្វារកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព កាលបើអ្វីមាន ទើប
 សង្ខារទាំងឡាយមាន កាលបើអ្វីមិនមាន ទើបសង្ខារទាំងឡាយមិនមាន ។
 កាលភិក្ខុនោះចំពោះលោក ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សង្ខារទាំងឡាយ មាន
 អវិជ្ជាជាហេតុ មានអវិជ្ជាជាទ្វារកើត មានអវិជ្ជាជាកំណើត មានអវិជ្ជា
 ជាប្រភព កាលបើអវិជ្ជាមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មាន កាលបើអវិជ្ជា
 មិនមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន ។ ភិក្ខុនោះ ដែលដឹងច្បាស់ខ្លួន
 សង្ខារទាំងឡាយផង ដឹងច្បាស់ខ្លួនហេតុជាទ្វារកើតនៃសង្ខារផង ដឹងច្បាស់
 គួរទីលំនៅនៃសង្ខារផង ដឹងច្បាស់ខ្លួនបដិបទ្ធជាដំណើរទៅកាន់ទី
 លំនៅនៃសង្ខារផង ហើយប្រតិបត្តិតាមលំនាំនោះនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌តាម
 សមធម្មផង ។ ខ្មោលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ហៅថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 កិរិយាអស់ទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ ដោយប្រពៃ ដើម្បីការលែងតែសង្ខារ ដោយ
 ប្រការទាំងពួង ។ ខ្មោលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុរសបុគ្គល ល្អក្នុងអំណាច
 អវិជ្ជាហើយ ដែលភាគតែសង្ខារជាបុណ្យ(១) វិញ្ញាណក៏ចូលទៅកៀន
 ទ័ងបុណ្យ បើភាគតែសង្ខារជាបុណ្យ(២) វិញ្ញាណក៏ចូលទៅកៀនទ័ងបុណ្យ
 បើភាគតែសង្ខារជាអានន៍(៣) វិញ្ញាណក៏ចូលទៅកៀនទ័ងអានន៍ ។

១ សំដៅយកភាគតែសង្ខារសម្រាប់លោក ១ ដែលត្រូវចែកសល់លោក ៨ រួមជា ១៣ ។
 ២ បានដល់អកុសលលោក ២ ។ ៣ បានដល់អរុត្តរចក្ខុសលលោក ២ ។

(១៨២) យោ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា
 បដិច្ចា ហោតិ វិជ្ជា ឧប្បត្តា ។ សោ អវិជ្ជាវិភា
 វិជ្ជុប្បត្តា នេវ បុញ្ញាភិសង្ការំ អភិសង្ករេតិ ឧ
 អបុញ្ញាភិសង្ការំ អភិសង្ករេតិ ឧ អនេជាភិសង្ការំ
 អភិសង្ករេតិ អនភិសង្ករេតិ អនភិសញ្ចតយន្តោ ឧ
 ភិក្ខុ លោកេ ឧបាទិយតិ អនុបាទិយំ ឧ បរិកស្សតិ
 អបរិកស្សំ បទុត្តិយេវ បរិនិព្វាយតិ ចំណា ជាតិ សុតិ
 ព្រហ្មទរិយំ កតិ កាណិយំ ធាបរិ ភត្តកាយាតិ បដា
 ចាតិ ។ សោ សុទេវេវ វេទនំ វេទយតិ សា អនិច្ចាតិ
 បដាចាតិ អនន្ទ្រាសីភាតិ បដាចាតិ អនកំណន្តិភាតិ
 បដាចាតិ ។ ទុក្ខេវេវ វេទនំ វេទយតិ សា អនិច្ចាតិ
 បដាចាតិ អនន្ទ្រាសីភាតិ បដាចាតិ អនកំណន្តិភា
 តិ បដាចាតិ ។ អនុក្ខេបសុទេវេវ វេទនំ វេទយតិ

(១៨២) កាលភិក្ខុចាំនិព្វាយ កាលដែលភិក្ខុបរិច្ចេកវិជ្ជាចោល
 ហើយ វិជ្ជាភិក្ខុឡើង ។ ព្រោះតែការបំភាន់វិជ្ជា ព្រោះតែការ
 កើតឡើងវិជ្ជា បានជាភិក្ខុនោះ លែងកាត់តែនិមិត្តភិសង្ការ លែង
 កាត់តែនិមិត្តភិសង្ការ លែងកាត់តែនិមិត្តភិសង្ការ កាលបើលែង
 កាត់តែនិ លែងសន្សំហើយ ក៏លែងប្រកាន់អ្វីក៏ចូលក្នុងលោកសោ
 ឡើយ កាលបើលែងប្រកាន់ហើយ ក៏ដកអត់ស្អុត កាលបើដកអត់ស្អុត
 ហើយ វេទនាលក់កាលស ដោយវិការទូលំ ទើបដឹងច្បាស់ថា
 ជាតិ (របស់កាក្ខកញ្ច) អស់ហើយ ព្រហ្មទរិយៈកាក្ខកញ្ចបាននៅច
 ហើយ សោរសក្ខីកាក្ខកញ្ចបានប្រែប្រួលហើយ មន្តការភាគីចុងវិទ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសក្ខីនេះទៀត មិនបានឡើយ ។ បើភិក្ខុនោះ
 ទទួលវេទនាជាសុទ្ធ ក៏ដឹងច្បាស់ថា វេទនានោះ មិនទៀង ដឹងច្បាស់
 ថា លោកមិនប្រកាន់ហើយ ដឹងច្បាស់ថា លោកមិនប្រកាន់ហើយ ។
 បើភិក្ខុនោះ ទទួលវេទនាជាទុក្ខ ក៏ដឹងច្បាស់ថា វេទនានោះ មិនទៀង
 ដឹងច្បាស់ថា លោកមិនប្រកាន់ហើយ ដឹងច្បាស់ថា លោកមិនប្រកាន់
 ហើយ ។ បើភិក្ខុនោះ ទទួលវេទនា មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុទ្ធ

សា អនិច្ចាតិ បដាចាតិ អនាជ្ឈាសំភាតិ បដាចាតិ
 អនកំណន្តិកាតិ បដាចាតិ ។ សោ សុខតេ វេទនំ
 វេទយេតិ វិសញ្ញត្តា ទំ វេទយេតិ ទុក្ខតេ វេទនំ វេទ-
 យេតិ វិសញ្ញត្តា ទំ វេទយេតិ អនុក្ខមសុខតេ វេទនំ
 វេទយេតិ វិសញ្ញត្តា ទំ វេទយេតិ ។ សោ កាយបរិ-
 យន្តិកំ វេទនំ វេទយេនា កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ
 វេទយាមិកំ បដាចាតិ ។ ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ
 វេទយេនា ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយាមិកំ បដា-
 ចាតិ ។ កាយស្ស រោគា ទុន្ទំ ជីវិតបរិយាទាទា វេទ-
 សទ្ធវេទយំភាទំ អនកំណន្តិកាទំ សីតិកវិស្សន្តំ សរីរាទំ
 អវិសិស្សន្តិកំ បដាចាតិ ។

កំជីវិត្យាសំថា វេទនាទោ វិទន្យោ ជីវិត្យាសំថា លោកមិទ្ធរកានំ
 ហើយ ជីវិត្យាសំថា លោកមិទ្ធរកអហើយ ។ បើកិច្ចការទទួល
 សុខវេទនា លុះប្រាសចេញហើយ ក៏នៅឯទទួលសុខវេទនាទោ បើ
 កិច្ចការទទួលទុក្ខវេទនា លុះប្រាសចេញហើយ ក៏នៅឯទទួលទុក្ខវេ-
 ទនាទោ បើកិច្ចការទទួលអនុក្ខមសុខវេទនា លុះប្រាសចេញហើយ
 ក៏នៅឯទទួលអនុក្ខមសុខវេទនាទោ ។ កាលកិច្ចការ ទទួលវេទនា
 មានកាយជាទីបំផុត កំជីវិត្យាសំថា កាត្មាត្យទទួលវេទនាមានកាយជា
 ទីបំផុត ។ កាលកិច្ចការ ទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត កំជីវិត្យាសំ-
 ថា កាត្មាត្យទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ។ កិច្ចការ លុះចេញ
 ឆ្ងាយរាងកាយរាងលើកំពីកិច្ចការសុំផ្លូវទៅ កំជីវិត្យាសំថា វេទនា
 ចាំឆ្លង ក្នុងលោកនេះ កាត្មាត្យមិនរកអហើយ ទំនងជាវេទនាដ៏ប្រ-
 ជាក់ ទំនងនៅសល់តែសរីរៈប៉ុណ្ណោះ ។

(១៩៣) សេចក្តីនេះ ក៏ដូច បុរិសោ កុម្មុកា-
 រោកា ឡើយ ក្នុង ទ្រង់ត្រូវ សមេ ក្នុងការ បង្កើត
 យេយ្យ ក្រម យាយ ឡើយ សា គេត រូបសមេយ្យ
 កមល្លាធិ អវសិសេយ្យ ឯមេ ទៅ ក៏ដូច ក៏ដូ
 កាយបរិយន្តិក វេទនំ វេទយមាតោ កាយបរិយន្តិក
 វេទនំ វេទយមិតិ បដាទាតិ ។ ជីវិតបរិយន្តិក វេទនំ
 វេទយមាតោ ជីវិតបរិយន្តិក វេទនំ វេទយមិតិ បដា-
 ទាតិ ។ កាយស្ស កេតា ទុំ ជីវិតបរិយន្តិក វេទនំ
 សត្វវេទយមិតិ អនិច្ចតិ វេទនំ សីតិកវិស្សន្តិ សីតិ
 អវសិស្សន្តិ បដាទាតិ ។

(១៩៤) កំ កំ មញ្ញម ក៏ដូច អបិ ទុ ទៅ
 ទិណសភេ ក៏ដូច មញ្ញកិសង្ខារំ កំ អកិសង្ខារេយ្យ
 អមញ្ញកិសង្ខារំ កំ អកិសង្ខារេយ្យ អនេតិកិសង្ខារំ កំ
 អកិសង្ខារេយ្យកំ ។ ទោ ហេតុ កន្ថេ ។ សត្វសោ
 កំ បទ សង្ខារេសុ អសតិ សង្ខារនិកេតា អបិ ទុ ទៅ
 វិញ្ញាណំ មញ្ញាយេតិ ។ ទោ ហេតុ កន្ថេ ។

(១៩៣) ខ្លួនក៏ដូចខ្លួន ដូចជាបុរស រើយក្នុងក្រុង
 កន្លែងដូចគ្នា ហើយដាក់លើដៃដើម្បី ចំហាយណា ដែលនៅក្នុង
 ទីនោះ ចំហាយនោះ ក៏ស្ងប់ម្យ៉ាងនៅក្នុងទីនោះឯង នៅសល់តែក្នុង
 យ៉ាងណា ខ្លួនក៏ដូចខ្លួន ដូចជាភិក្ខុទទួលវេទនាមានកាយជាទី
 បំផុត ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគាញទទួលវេទនាមានកាយជាទីបំផុត យ៉ាង
 នោះឯង ។ កាលភិក្ខុទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 ភាគាញទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ។ លុះភិក្ខុនោះបែកចេញរក
 កាយនាងលើអំពីកាយអស់ជីវិតនៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា វេទនាទាំងពួង
 ក្នុងលោកនេះ ភាគាញមិនប្រកាសទេ នឹងជាវេទនាជីវិតកំ ទាំង
 នៅសល់តែសរុបប៉ុណ្ណោះ ។

(១៩៤) ខ្លួនក៏ដូចខ្លួន ដូចជាបុរស រើយក្នុងក្រុង
 ដូចម្តេច ភិក្ខុជាទិណស្រឡាត្រូវតែបញ្ជាក់សង្ខារ ភាគតែអមញ្ញ-
 កិសង្ខារ ភាគតែអនេតិកិសង្ខារដែរឬទេ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបចង្អុលថា
 ចិត្តប្រាសនឹងចម្រើន ហេតុនេះមិនមានទេ ។ កាលបើសង្ខារទាំងពួង
 មិនមាន ព្រោះការលែងសង្ខារដោយប្រការទាំងពួង តើវិញ្ញាណនៅ
 ប្រាកដដែរឬទេ ។ ចិត្តប្រាសនឹងចម្រើន ហេតុនេះមិនប្រាកដទេ ។

សត្វសោ វា បទ វិញ្ញាណ អសតិ វិញ្ញាណនិរោធ
អបិ ទុ ទោ តាមរូបំ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ
កន្ត្ថ ។ សត្វសោ វា បទ តាមរូបេ អសតិ តាមរូបនិ-
រោធ អបិ ទុ ទោ សន្មាយកំ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ
ហេតំ កន្ត្ថ ។ សត្វសោ វា បទ សន្មាយកន
អសតិ សន្មាយកននិរោធ អបិ ទុ ទោ ជស្ស
បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ កន្ត្ថ ។ សត្វសោ
វា បទ ជស្ស អសតិ ជស្សនិរោធ អបិ ទុ ទោ
វេទនា បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ កន្ត្ថ ។ សត្វសោ
វា បទ វេទនាយ អសតិ វេទនានិរោធ អបិ ទុ ទោ
តណ្ហា បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ កន្ត្ថ ។ សត្វ-
សោ វា បទ តណ្ហាយ អសតិ តណ្ហានិរោធ អបិ ទុ
ទោ ឧបាទានំ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ កន្ត្ថ ។
សត្វសោ វា បទ ឧបាទានេ អសតិ ឧបាទាននិរោធ
អបិ ទុ ទោ ករណី បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ កន្ត្ថ ។

កាលបើវិញ្ញាណមិនមាន ព្រោះការលេងនៃវិញ្ញាណ ដោយប្រការតាំង
 ភ្នំ តើនាមរូបនៅត្រកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
 ខ្ពុំមិនត្រកដទេ ។ កាលបើនាមរូបមិនមាន ព្រោះការលេងនៃនាមរូប
 ដោយប្រការតាំងភ្នំ តើសឡាយគនៈនៅត្រកដដែរឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ពុំមិនត្រកដទេ ។ កាលបើសឡាយគនៈមិន
 មាន ព្រោះការលេងនៃសឡាយគនៈ ដោយប្រការតាំងភ្នំ តើផស្សៈ
 នៅត្រកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ពុំមិនត្រកដ
 ទេ ។ កាលបើផស្សៈមិនមាន ព្រោះការលេងនៃផស្សៈ ដោយប្រការ
 តាំងភ្នំ តើវេទនានៅត្រកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
 ខ្ពុំមិនត្រកដទេ ។ កាលបើវេទនាមិនមាន ព្រោះការលេងនៃវេទនា
 ដោយប្រការតាំងភ្នំ តើតណ្ហានៅត្រកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ពុំមិនត្រកដទេ ។ កាលបើតណ្ហាមិនមាន ព្រោះ
 ការលេងនៃតណ្ហា ដោយប្រការតាំងភ្នំ តើទុព្វានៅត្រកដដែរ
 ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ពុំមិនត្រកដទេ ។ កាលបើទុ-
 ព្វានមិនមាន ព្រោះការលេងនៃទុព្វាន ដោយប្រការតាំងភ្នំ តើភក-
 នៅត្រកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ពុំមិនត្រកដទេ ។

සම්ප්‍රදායික සංස්කෘතියේ අර්ථය අවබෝධ කරගැනීම

សព្វសោ ក បទ គេ អសតិ ករិណេតា អបិ ធុ

ទេ ជាតិ បញ្ញាយោជនី ។ បោ បោតំ កន្ត្ត ។

សព្វសោ វា បទ ជាតិយា អសតំ ជាតិវិភោជា អបិ ទុ

ទេ ដកមរណ៍ បញ្ញាយេនតំ ។ ទេ ហេតុ កន្លែង ។

(၇၄၄) လာဇု လာဇု နိဗ္ဗာန် မဂ်ဗေဒ နိဗ္ဗာန် မဂ္ဂ.

៥ សទ្ទមាន ឯងអត់ កិច្ចរវ អធិប្បក្កន្ធ ចិត្តផ្លា បុត្រ

ហេង ឆ័ត្តចិត្ត ឯសេវា ពុទ្ធសាសនា ។ បឋម ។

[១៩៦] សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... តត្រ ទេ ភព្វ ...

ទុច្ចាតនីយស្ម កិត្យវេ ធម្មសុ អស្សាធានុបស្សិតោ

អភិសេនសិល្បៈ ទុក្ខ ការពើតឡើងនៃរាងកាយ

ការបើកឯកសារ ប្រកាសលេខ១២៣ ដោយប្រការទាំងបួន គឺ

៥. ភិក្ខុប្រាកដឈរឬអង្គុយ ។ បតិប្រតិបត្តិដឹងច្រើន ហេតុផ្ដុំមិនប្រាកដ

10 7 កាលបើជំងឺនេះបាន ប្រែកេរសេរីនៃជំងឺ ដោយប្រការ

ទាំងក្នុង តើដកខណៈនៅច្រកដងទ្វេរ ។ បត់ប្រែអង្គជំពោះប្រើ

ហេតុនេះមិនប្រាកដទេ ។

(໑໔໔) ຫຼາຍກວ່າ ຫຼາຍກວ່າ ຫຼາຍກວ່າ ຫຼາຍກວ່າ

ព្រះចៅយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសំគាល់ ចូរដៀសចិត្តខ្លះ យ៉ាងនេះ៖

၃၃။ ဇာလကိစ္စတံသိဉ္စယ မုကတံသိဉ္စယ ကံသြိန္ဒလံ ကံသဗ္ဗိယက္ခဝိ

ដំណើរការទៀត ទាំងនេះ ជាចំណុចនៃសេចក្តីត្រូវ របស់ស្រ្តី ទី ១ ។

(១៧៦) ប្រតិបត្តិការនៅក្នុងក្រុងស្រុក ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះបាទ

ព្រះភាព ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុតបាលការឃើញ នូវសេចក្តី

ប្រាកដ ក្នុងការចាត់វិធានការណ៍ទាំងឡាយ (តាមវិធីសាស្ត្រគ្រប់គ្រង) ក្នុងក្រុមប្រឹក្សា

វិហារោ ឥណ្ឌា បវន្តតិ ឥណ្ឌាបទ្ទយា ឧបាសានំ ឧ-
 បាសានប្បទ្ទយា កកេ កវប្បទ្ទយា ជាតិ ជាតិប្បទ្ទយា
 ជនមរណំ សោកមរណេនុក្កាធម៌សុត្តន្តយោសា ស-
 ម្ពុត្តិ វិវាមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
 ហោតិ ។

(១៨៧) សេយ្យថាបំ កិក្ខុវេ ធនន្តំ វា កដ្ឋ-
 វាហានំ វិសាយ វា កដ្ឋវាហានំ វិសាយ វា កដ្ឋវា-
 ហានំ ចត្តាវិសាយ វា កដ្ឋវាហានំ មហា អត្តិក្ខត្តោ
 ជលេយ្យ តត្រ បុរិសោ កាលេន កាលំ សុត្តានំ
 ទេវ តំណាមិ ចក្កិមេយ្យ សុត្តានំ ច កោមយានំ
 ចក្កិមេយ្យ សុត្តានំ ច កដ្ឋានំ ចក្កិមេយ្យ វិវត្តំ សោ
 កិក្ខុវេ មហា អត្តិក្ខត្តោ តតាហារោ តទុបាសានោ
 ចិវំ ជ័យមន្ទានំ ជលេយ្យ វិវាមេ ចោ កិក្ខុវេ ឧបាសា-
 នំយេសុ ចឌ្មេសុ អស្សនានុបស្សនោ វិហារោ ឥណ្ឌា
 បវន្តតិ ឥណ្ឌាបទ្ទយា ឧបាសានំ ។ មេ ។ វិវាមេតស្ស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

ជាបន្ទុយនៃឧបាសានានំ ២) ឥណ្ឌាវេសិចប្រើនឡើង ឧបាសានកើត
 ឡើង ព្រោះឥណ្ឌាជាបន្ទុយ កតកើតឡើង ព្រោះឧបាសានជាបន្ទុយ
 ជាតិកើតឡើង ព្រោះកតជាបន្ទុយ ជនមរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
 ទ្រុឌទ្រោល សេចក្តីទុក្ខ ចោមស្ស មិនសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏
 កើតឡើងព្រម ព្រោះជាតិជាបន្ទុយ ការកើតឡើងព្រមនៃកតទុក្ខនានំ
 អសន្តិ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(១៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នំនក្ខេវនំ បេសំអ្នកពេទ្យ ១០
 នាក់ក្តី អ្នកពេទ្យ ២០ នាក់ក្តី អ្នកពេទ្យ ៣០ នាក់ក្តី អ្នកពេទ្យ ៤០
 នាក់ក្តី គេឡើង (បើ) បានបុរសយកស្មៅស្អាត គោម័យស្អាត ចំណីឈើ
 ស្អាតទៅដាក់លើនំនក្ខេវនំនានាសព្វកាល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 យ៉ាងនេះ នំនក្ខេវនំ ដែលបានស្មៅស្អាតដើមនោះជាតាហារ បាន
 ស្មៅស្អាតដើមនោះជាត្រៀងនេះ មុននោះអស់កាលយូរកន្លែង យ៉ាង
 ណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុចំពោះណាមិញ នូវសេចក្តី
 ក្រេកអរ ក្នុងឧបាសានិយមទាំងឡាយហើយ ឥណ្ឌាវេសិចប្រើនឡើង
 ឧបាសានកើតឡើង ព្រោះឥណ្ឌាជាបន្ទុយ ។ មេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការ
 កើតឡើងព្រមនៃកតទុក្ខនានំអសន្តិ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(១៨៨) ទុច្ចាតាធិយេស្ថ កំភូរេ ធម្មេស្ថ អាជី-
 ធនិទុបស្សនោ វិហារោ កណ្ណា និរុជ្ឈន្តំ កណ្ណានិ-
 រោតា ទុច្ចាតាធនិរោតា ទុច្ចាតាធនិរោតា កវិនិរោតា
 កវិនិរោតា ជាតិនិរោតា ជាតិនិរោតា ផលមរណំ សោ-
 កមរិនេវទុក្ខោមនស្សចាយាសា និរុជ្ឈន្តំ ឯវមេតស្ស
 កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោតោ ហោតិ ។

(១៨៩) សេយ្យជាបិ កំភូរេ ធនន្តំ វា កដ្ឋ-
 វហានំ វិសាយ វា កដ្ឋវហានំ វិសាយ វា កដ្ឋវ-
 ហានំ ចត្តាវិសាយ វា កដ្ឋវហានំ មហោ អក្ខិក្ខន្ធា
 និលេយ្យ កក្រេ បុរិសោ ន កាលេន កាលំ សុត្វានិ
 ចេវ វិនាសនំ មក្ខិមេយ្យ ន សុត្វានិ ច តោម-
 យានំ មក្ខិមេយ្យ ន សុត្វានិ ច កដ្ឋានំ មក្ខិមេយ្យ

(១៩០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកំភូរិតារណាឃើញទោស
 ក្នុងទុច្ចាតាធិយេស្ថទាំងឡាយហើយ កណ្ណាគំរេតំវេ ការលេតំវេ
 ទុច្ចាតា ព្រោះការលេតំវេកណ្ណា ការលេតំវេកត ព្រោះការលេតំវេ
 ទុច្ចាតា ការលេតំវេជាតិ ព្រោះការលេតំវេកត ផលមរណៈ សេចក្តី
 សោក សេចក្តីឡើងឡូល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 គំរេតំវេ ព្រោះការលេតំវេជាតិ ការលេតំវេកន៍ទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ តែង
 មានយ៉ាងនេះ ។

(១៩១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ និមន្តេតិច្ចំ របស់អ្នករោទស ១០
 ភាគក្តី អ្នករោទស ២០ ភាគក្តី អ្នករោទស ៣០ ភាគក្តី អ្នករោទស
 ៤០ ភាគក្តី អប្បិរេន (តែប៉េ) បុរសមិនយកស្មៅស្អុក មិនយកគោម័យ
 ស្អុក មិនយកកំណាត់រោងស្អុក ទៅដាក់ក្នុងនិមន្តេតិច្ចំនោះគ្រប់ការទេ

ឯវត្ថុ សោ កិក្ខុវេ មហា អក្កិក្ខុវេ បុរិមស្ស ច
 ទុតោទស្ស បរិយាគាតា អក្ខាស្ស ច អនុបហារា
 អតាហារោ វិញ្ញាយេយ្យ ឯវត្ថុវេ ចោ កិក្ខុវេ ទុតោទស្ស
 យេសុ ឧដ្ឋេសុ អាទិទន្តនុបស្ស្យោ វិហារោ តណ្ហា
 ចំរុជ្ឈតិ តណ្ហាចំរោតា ទុតោទន្តនិរោតោ ។ បេ ។
 ឯវត្ថុវេស្ស កោវេស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ចំរោតោ ហោតិ
 តិ ។ ទុតិយំ ។

[២០០] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ចោ កកា ...

សញ្ញាជនិយេសុ កិក្ខុវេ ឧដ្ឋេសុ អស្សាធានុបស្ស្យោ
 វិហារោ តណ្ហា បរុជ្ឈតិ តណ្ហាបច្ចយា ទុតោទន្ត
 ទុតោទន្តបច្ចយា កកា កកាបច្ចយា ជាតិ ជាតិបច្ចយា
 ជនមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខោនាមនុស្សោយាសា
 សម្ពុទ្ធិ ឯវត្ថុវេស្ស កោវេស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទ-
 យោ ហោតិ ។

(ឯវត្ថុវេស្ស កោវេស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស) ម្ចាស់កិក្ខុវេស្ស កាលបើដូច្នេះ
 ឯវត្ថុវេស្ស កោវេស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស គប្បីលេខទៅ ព្រោះការអស់គ្រឿងនេះ
 មុនផង ព្រោះការអស់បានច្រើនមុនផង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កិក្ខុ
 វេស្ស កាលកិក្ខុវេស្ស ឃើញចោល ក្នុងទុក្ខនិយមន័យ
 ខ្សោយហើយ តណ្ហាវេស្ស កាលលេខទៅ ការលេខទៅ ព្រោះការ
 លេខទៅតណ្ហា ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការលេខទៅក្នុងអស់
 ខ្លះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[២០០] ទ្រង់នឹងនៅទៀបព្រៃសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រៃ

មានព្រៃភាគ ... ម្ចាស់កិក្ខុវេស្ស កាលកិក្ខុវេស្ស ឃើញថា
 សេចក្តីក្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនិយមន័យខ្សោយ (ធម៌ជាគ្រឿងប្រកប
 ព្រម) ហើយ តណ្ហាវេស្ស ទុក្ខនិយមន័យ ព្រោះតណ្ហា
 ជាច្រើន កកាវេស្ស ព្រោះទុក្ខនិយមន័យ ជាតិវេស្ស
 ព្រោះកកាជាច្រើន ជនមរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខ ទុក្ខ
 ចោមនស្ស ឯងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតឡើងព្រម ព្រោះជាតិ
 ជាច្រើន ការកើតឡើងព្រមនៃក្នុងអស់ខ្លះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១១] សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ កេលត្វ បដិច្ច
 វដ្តត្វ បដិច្ច កេលប្បដិច្ច ឈាយេយ្យ កត្រ បុរិសា
 កាលេន កាលំ កេលំ អាសិញយ្យ វដ្តំ ឧបសំហា
 វយ្យ វេត្តំ សោ កិក្ខុវេ កេលប្បដិច្ច កតាហារេ
 កតុបាទាទោ ចិវំ ជិយមន្តាធំ ជលយ្យ វេត្តំ វេត្តំ
 កិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អស្សាធានុបស្សិ
 ទោ វិហារេតា កត្តា បវត្តតិ កត្តា បច្ចយា ឧបាទាធំ
 ឧបាទាធប្បច្ចយា កាវ កវប្បច្ចយា ជាតំ ជាតិប្បច្ច
 យា ជនមរណំ សោកាចរិកេវទុក្ខោនាមនស្សចាយាសា
 សម្ពុទ្ធិ វេត្តំ វេត្តំ កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុ
 ធម្មោ ហោតិ ។

[២១២] សញ្ញាជនិយេសុ កិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាជិ
 នវាធានុបស្សិទោ វិហារេតា កត្តា វិវត្តតិ កត្តា វិវត្ត
 តា ឧបាទាធនិវេតា ឧបាទាធនិវេតា កវិវត្តតា

[២១១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រទីបប្រេង ទេពាន ព្រោះ
 កាស្រ័យប្រេងផង ព្រោះកាស្រ័យប្រេងផង (មើ) ឬស ចាត់ប្រេង
 វេញប្រេង ដាក់ក្នុងប្រទីបប្រេងនោះគ្រប់កាល ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើដូច្នេះ ប្រទីបប្រេង ដែលមានប្រេងនិងប្រេងនោះជាអាហារ
 មានប្រេងនិងប្រេងនោះជាទ្រៀងនេះ ឥឡូវនេះឡើង អស់កាលយូរ
 អន្លើង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយើញ
 ឆ្លូវសេចក្តីព្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនិយេធម៌ទាំងឡាយហើយ កត្តាវេច
 ចម្រើនឡើង ទុក្ខានចម្រើនឡើង ព្រោះកត្តាជាបច្ច័យ កតចម្រើន
 ឡើង ព្រោះទុក្ខានជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើង ព្រោះកតជាបច្ច័យ ជន
 មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខទូល ទុក្ខ ចោមនស្ស និងសេចក្តី
 ចង្រៀនចង្រៀនលំបាក កើតឡើងព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ កំយ៉ាងនោះឯង
 ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយើញចាសក្នុង
 សញ្ញាជនិយេធម៌ទាំងឡាយហើយ កត្តាវេចកាលេនកោដិ កាលេនកោដិ
 ទុក្ខាន ព្រោះកាលេនកោដិកត្តា កាលេនកោដិកត ព្រោះកាលេនកោដិ

កវិនិកោ ជាតិវិនិកោ ជាតិវិនិកោ ជនមរណំ សោ-
កមរិនេវទុក្ខោមនស្សតាយាសា វិជ្ជុន្តំ ឯវេទស្ស
កោវលស្ស ទុក្ខត្វាទ្ធស្ស វិនិកោ ហោតិ ។

(២០៣) សេយ្យជាមី កំត្យាវ គេលញ្ច បដិទ្ធ
 វដ្តញ្ច បដិទ្ធ គេលញ្ចដ៏ចា ឈាយយ្យ កត្រ បុរិសា
 ន កាលន កាលំ គេលំ អាសិញ្ចយ្យ ន វដ្ត ឧប-
 សំហាយ្យ ឯវត្តំ សោ កំត្យាវ គេលញ្ចដ៏ចា បុរិសស្ស
 ន ឧបាធានស្ស បរិយាធាតា អញ្ញស្ស ច អនុបហារា
 អនាភោហា ឯត្វាយេយ្យ ឯវមេវ ចោ កំត្យាវ សញ្ញាជ-
 ដ៏យសុំនធម្មសុំ អាទិណនុបស្សនោ វិហារោ តណ្ហា
 ឯវុជ្ឈកំ តណ្ហាឯវោតា ឧបាធានឯវោតា ។ មេវ
 ឯវមេវតស្ស កោវលស្ស ឱក្ខត្តត្តស្ស ឯវោតា ហោតិ-
 កំ ។ តតិយំ ។

ឧទាហរណ៍ ការលេងតន្ត្រីជាតិ ព្រោះការលេងតន្ត្រីជាតិ ផលបូណ៌ ។ សេចក្តី
សោក សេចក្តីរឿករឿង ខ្ពស់ ទោសស្ម ទិសសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ចិត្ត កំលោះទៅ ព្រោះការលេងតន្ត្រីជាតិ ការលេងតន្ត្រីខ្ពស់ទាបជាងគេ
* ឆ្លុះ កែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២០៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រតិបទ្បេន ទេវឡើងបាន
 គ្រោកស្រីយៈច្រើនផង គ្រោកស្រីយៈប្រទេសផង (តែប៉ុ) ចុះសេ មិន
 ចាក់ច្រើន មិនវេញច្រាន ដាក់ក្នុងប្រតិបទ្បេននោះគ្រប់កាលទេ (ប្រ-
 តិបទ្បេននោះក៏មិនកាចទេឡើងបាន) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 ដូច្នេះ ប្រតិបទ្បេនមិនមានគាហកនោះ ឥឡូវលេត់ទៅ គ្រោកការអស់
 គ្រឿងនោះមុនផង គ្រោកការមិនចង្អុលក្នុងទៀតផង យ៉ាងណាមិញ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយឺញ្ញៈចាស់ ក្នុងសញ្ញាជនិយ-
 ធម៌ទាំងឡាយហើយ ឥណ្ឌាត៍លេត់ទៅ ការលេត់ខែៗបាន គ្រោក
 ការលេត់ខែឥណ្ឌា ៗ បេ ៗ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការលេត់ខែធម៌ទុក្ខទាំង
 អស់ខ្លះ តែធម៌ទាំងនោះ ៗ ចប់សូត្រ ទី ៣ ៗ

[២០២] សាវត្ថុយំ វិហារកិ ... គម្រ ទេ កកក ...

សេយ្យជាប់ កិក្ខុវេ គេលក្ខ បដិទ្ធ វដ្តក្ខ បដិទ្ធ
គេលក្ខដំបៅ ឈាយេយ្យ គម្រ បុរិសោ កាលេន
កាលំ គេលំ អាសិក្ខុយ្យ វដ្ត ឧបសំហារយ្យ វដ្ត
សោ កិក្ខុវេ គេលក្ខដំបៅ គតាហារេ គតុបាតាតោ
ដំរី ធិយមក្ខាចំ ជលេយ្យ វដ្ត ទេ កិក្ខុវេ សញ្ញា-
នចំយេសុ ធម្មេសុ អស្សាធានុបស្ស័នោ វិហារោ
គណ្ហា បវត្តកិ គណ្ហាបទ្ធយោ ឧបាសាមំ ។ បេ ។ វដ្ត-
តស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[២០៣] សេយ្យជាប់ កិក្ខុវេ គេលក្ខ បដិទ្ធ
វដ្តក្ខ បដិទ្ធ គេលក្ខដំបៅ ឈាយេយ្យ គម្រ
បុរិសោ ទ កាលេន កាលំ គេលំ អាសិក្ខុយ្យ
ទ វដ្ត ឧបសំហារយ្យ វដ្ត សោ កិក្ខុវេ គេ-
លក្ខដំបៅ បុរិសស្ស ទ ឧបាសាទស្ស បរិយាតាតា
កំក្ខស្ស ទ អនុបហារ អតាហារេ ចំក្ខាយេយ្យ

[២០៤] ច្រំនីន្ទៀវច្រកសាវត្ថុ ... ក្នុងទីនោះ ព្រះ
មានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិ គេលក្ខ
ព្រោះកាស្រ័យប្រតិបត្តិ ព្រោះកាស្រ័យប្រតិបត្តិ (បើ) ចុះស ចាត់
ប្រតិ វេញប្រតិ ដាក់ក្នុងប្រតិបត្តិការគ្រប់កាលហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កាលបើដូច្នេះ ប្រតិបត្តិ ដែលមានប្រតិបត្តិការគ្រប់
ដាក់កាលវេលា មានប្រតិបត្តិការគ្រប់ដាក់កាលវេលា មុនដាក់កាល
កាលយូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុភិក្ខុ-
ណាមិញ ខ្ញុំសេចក្តីគ្រូករ ក្នុងសញ្ញាធិយមក្ខាចំទាំងឡាយហើយ
គណ្ហាវេលាច្រើនឡើង ឧបាសាច្រើនឡើង ព្រោះគណ្ហាជាបច្ច័យ
។ បេ ។ កំយ៉ាងនោះឯង កាលភិក្ខុទាំងឡាយទាំងអស់គ្នា
តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២០៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិ គេលក្ខ ព្រោះ
កាស្រ័យប្រតិបត្តិ ព្រោះកាស្រ័យប្រតិបត្តិ (គេលក្ខ) ចុះស មិនបាន
ចាត់ប្រតិ មិនវេញប្រតិ ដាក់ក្នុងប្រតិបត្តិការគ្រប់កាល (ប្រ-
តិបត្តិការ មិនកាលវេលា) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នេះ
ប្រតិបត្តិ ដែលមិនមានកាលវេលា កាលវេលា ព្រោះកាលវេលា
ត្រៀមគេលក្ខ ព្រោះកាលវេលាបន្តបន្ទាប់ទៀត យ៉ាងណាមិញ

ឯកសារ ទៅ កំពុង សាងសង់ ជំនួយ សុំ ជួយ សុំ ជួយ
 កំពុង សុំ ជួយ សុំ ជួយ សុំ ជួយ សុំ ជួយ
 កំពុង សុំ ជួយ សុំ ជួយ សុំ ជួយ សុំ ជួយ
 កំពុង សុំ ជួយ សុំ ជួយ សុំ ជួយ សុំ ជួយ
 កំពុង សុំ ជួយ សុំ ជួយ សុំ ជួយ សុំ ជួយ

[illegible][illegible]

ឧបត្ថម្ភចំពោះការងារ ការបង្កើតកម្មវិធីការងារ ក្នុងសហគមន៍
 ជួយដល់ការងាររបស់គេ ការងារនៃការងារ
 ការងាររបស់គេ ៧ បេ ៧ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ការងារនៃ
 ក្នុងកម្មវិធីអប់រំ ក្នុងការងារនេះ ៧ ចប់សូត្រ ៦ ៧

[២០៦] ទ្រង់ដឹងទៅទៀតប្រក្រតិសាស្ត្រ ... ក្នុងទីនោះ ព្រះបាទ
ព្រះរាជ ... ម្ចាស់កំពុងខ្សោយ កាលកំពុងនោះឈរឃើញទូរស័ព្ទ
ច្រើន ក្នុងទីនោះឈរកំពុងខ្សោយ កណ្តាលមែនចម្រើនឡើង ។ ព្រះ
បាទចម្រើនឡើង ព្រោះកណ្តាលជាបង្គោល កណ្តាលចម្រើនឡើង ព្រោះទី
នោះជាបង្គោល ។ រ ប ។ ការកើនឡើងព្រមនៃកងទុក្ខតាំងអស់នូវ តែង
មានយ៉ាងនេះ ។

[២០៧] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ដូចជាឈើធំ ឫសតាំង
 អស់របស់ឈើនោះ ដែលដុះចាក់ទៅក្រោម ដុះចាក់ទៅទំព័រ
 រវែងនាំទៅដល់ទៅចុងភាគឈើ កាលបើដូច្នេះ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ
 ឈើនោះ ដែលមានឫសនោះជាអាហារផង មានឫសនោះជា
 គ្រឿងបំប៉នផង មុនជាប់គ្នាទៅ អស់កាលយូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ
 ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយើង ខ្លះសេចក្តីគ្រេក
 អ ក្នុងទុក្ខទាំងនេះទាំងឡាយហើយ ឥណ្ឌាដែលចម្រើនឡើង

តណ្ហាបទ្ធកាយ ទុក្ខនាមំ ទុក្ខនាមប្បទ្ធកាយ ភវក
។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទ-
យោ ហោតិ ។

(២០៥) ទុក្ខនាមិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាទិទ-
កទុបស្សីនា វិហារោ តណ្ហា ធិរុជ្ឈតិ តណ្ហាធិរោតា
ទុក្ខនាមិរោតា ទុក្ខនាមិរោតា កវិរោតា ។ បេ ។
ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ធិរោតា ហោតិ ។

(២០៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មហា វុក្ខោ អធ្ា
បុរិសោ អាគារ្យយុ កុត្តាលបិដកំ អាទាយ សោ តំ
វុក្ខំ មូលេ ធិរុជ្ឈយុ មូលេ ធម្មា មលំទេធយុ មលំ-
ទធ្ា មូលាធិ ទទ្ធវេយ្យ អន្តរសោ ទសីរោធិ-
មក្កាធិបិ ។ សោ តំ វុក្ខំ ទណ្ហាទណ្ហកំ ធិរុជ្ឈយុ
ទណ្ហាទណ្ហកំ ធិរុជ្ឈយុ ជាលេយ្យ ជាលេក្ខា សកលំកំ
សកលំកំ ករេយ្យ សកលំកំ សកលំកំ ករិក្ខា
វិភាគេ វិសោសេយ្យ វិភាគេ វិសោសេក្ខា អក្កិថា
ទេហេយ្យ អក្កិថា ទេហេក្ខា មសិ ករេយ្យ មសិ ករិក្ខា

ទុក្ខនាមប្រិទ្ធាវ្យង្គ ព្រោតេស្តាជាបច្ច័យ ភវកប្រិទ្ធាវ្យង្គ ព្រោតេ
ទុក្ខនាមជាបច្ច័យ ។ បេ ។ កិយ៉ាងនោះឯង ការកើតឡើងព្រមទៅក្នុង
ទុក្ខនាមសំខ្លះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២០៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយើញទោស
ក្នុងទុក្ខនាមធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហាវេទនាលេខ៍ទៅ ការលេខ៍នៃ
ទុក្ខនាម ព្រោះការលេខ៍នៃតណ្ហា ការលេខ៍នៃភវក ព្រោះការលេខ៍នៃ
ទុក្ខនាម ។ បេ ។ ការលេខ៍នៃក្នុងទុក្ខនាមសំខ្លះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២០៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឈឺធម្មយាដិម កាល
នោះ បុរសម្នាក់កាន់ចង្កឹមកញ្ជើដើមក កាត់ឈើនោះត្រង់ឫស
លុះកាត់រួចហើយ ទើបគាត់រំលែង លុះគាត់រំលែងរួចហើយ ក៏
រើឫស ដោយចោទទៅស្លូត្យីទៅសល់ប៉ុន្មានស្លូត្យីក្នុងកំទេចនាម ។
បុរសនោះ កាត់ឈើនោះ ឲ្យមានកំណាត់ក្នុងកំណាត់ លុះកាត់
ឲ្យកំណាត់ក្នុងកំណាត់រួចហើយ ទើបកុះ លុះកុះរួចហើយ ក៏ធ្វើឲ្យ
ជាបន្ទុក ។ លុះធ្វើឲ្យជាបន្ទុករួច ហើយ ក៏យកទៅហាលឲ្យល្អ
និងកំដៅថ្ងៃ លុះហាលឲ្យល្អនិងកំដៅថ្ងៃហើយ ទើបយកភ្លើងដុត លុះ
យកភ្លើងដុតរួចហើយ ទើបធ្វើឲ្យជាបន្ទុក ធ្វើឲ្យជាបន្ទុករួចហើយ

មហាភក្តី កំ ឱដ្ឋនេយ្យ ននិយា កំ សិយសោតាយ
 បក្ខេយ្យ ឯវត្តំ សោ កិក្ខាវ មហាវុក្ខា ឧត្តិ-
 ប្បាលា អស្ស កាលាវុក្ខាតោ អនោវុត្តតោ អាយតិ
 អនុប្បននេន្ទោ ឯវមេវ តោ កិក្ខាវ ឧបាធានិយេសុ
 ធម្មេសុ អនិច្ចកុបស្សិវោ វិហារោ តត្ថ្យា វិវុជ្ឈតិ
 តត្ថ្យាវិរោធា ឧបាធាននិរោធា ឧបាធាននិរោធា
 កវិរោធា ។ បេ ។ ឯវមេវស្ស កោវសស្ស ឧត្ត-
 ក្ខន្ធស្ស វិរោធា ហោតីតិ ។ បញ្ចមី ។

(២០១) សាវត្ថុយំ វិហារតំ... តប្រត ទោ ភក្កា ...
 សេយ្យជាមី ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ តស្ស យាធិ
 ទេវ មូលាធិ អនោគមាធិ យាធិ ច ភិវយ្យន្តមាធិ
 សត្វាធិ កាធិ ឡង្គ ឡង្គ អភិហារន្តំ វិវត្តំ សោ
 ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ តតាហារោ តទុច្ចាតាតោ
 ចិវិ និយមន្តាធិ តិដ្ឋេយ្យ វិវេសេ ទោ ភិក្ខុវេ
 ទុច្ចាតាធិយេសុ ធម្មេសុ អស្សាធាទុបស្សនោ វិហា
 រតោ តណ្ហា បវន្តុកិ តណ្ហាមច្ចុយា ទុច្ចាតាធិ

កំពុងចៅភាមឡលំពំ ឬកំចៅស្តុកនៅក្នុងស្ថានីយ៍ដែលមានទ្រូងចិត្តហូរហៀង
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កាលបើដូច្នេះ ឈឺចំនោរ ឈ្មោះថាគេបាន
 ផ្គាប់ផ្តល់ឫសគល់ចោលហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានទឹកឡើងដូរទៀត ជា
 ឈើដល់ឲ្យភាពមិនមាននៅ មិនមានការកើតឡើងនៅទៀតជាធម្មតា
 យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញថាស
 ក្នុងទុច្ចារ្យនឹងមិនទាំងឡាយហើយ គណ្តារមែនលេច់នៅ ការលេចនៃ
 ទុច្ចារ្យ ព្រោះការលេចនៃគណ្តា ការលេចនៃគត ព្រោះការលេចនៃ
 ទុច្ចារ្យ ។ បេ ៧ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ការលេច់នៅនៃកងកុច្ចុទាំងអស់នេះ
 តែងមានយ៉ាងនេះ ៧ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

(២១០) ច្រើននឹងនាំទៅប្រក្រតីសាស្ត្រ ... ក្នុងចំណោមនិង ព្រះរាជ
ព្រះរាជ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើចំ ឫសរបស់ឈើនោះ
ទាំងអស់ ដែលដុះចាក់ទៅទាំងក្រោម ដុះចាក់ទៅទាំង លើនិងដុះជា
សេចក្តីទាំងលើ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កាលបើដូច្នេះ ឈើនិងនា
ដែលមានឫសនោះជាភាហារផង មានឫសនោះជាភ្នំនិងផង ដូចជា
បឹងនោះអស់កាលយូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
ភិក្ខុពិចារណាឃើញសេចក្តីប្រកាស ក្នុងទុក្ខនិងធម៌ទាំងឡាយហើយ
កណ្តារផែនចម្រើនឡើង ទុក្ខនិងចម្រើនឡើង ព្រោះកណ្តាជាចម្លើយ

។ មេ ។ ឯវមេកស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទ-
យោ ហោតិ ។

[២០០] សេយ្យថាមំ ភិក្ខុវេ មហា វុក្ខោ អ-
នំ បុរិសោ អាកាធិយ្យ កុត្តាលមិដកំ អាធាយ សា-
កំ វុក្ខំ មូលេ ចិន្ទយ្យ មូលេ ធម្មា បលិទេយ្យ
បលិទនិក្ខា មូលានំ ទុក្ខេយ្យ ។ មេ ។ ននិយា វ
សីយសោកាយ បវហេយ្យ ឯវត្តំ សោ ភិក្ខុវេ មហា
វុក្ខោ ឧច្ឆិទ្ធមូលោ អស្ស កាលាវត្ថុកាតោ អនកាវត្ថុកា
អាយកំ អនុប្បននន្ទោ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ទុច្ចាធានី-
យេសុ នន្ទេសុ អាទិនវានុបស្សនោ វិហារកោ ភត្ត្យា
និវុដ្ឋកំ ភត្ត្យានិវេទោ ទុច្ចាធាននិវេទោ ។ មេ ។
ឯវមេកស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និវេទោ ហោ-
តិ ។ ធម្មំ ។

។ មេ ។ កំយ៉ាធិនាវេវេ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខចាំងអស់នុ៎ះ តែង
មានយ៉ាងនេះ ។

[២០១] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំងឡាយ ដូចជាឈើដំបូលដើម កាលនោះ
បុរសម្នាក់ កាន់យកចបនិងកញ្ជើដើមក កាត់ឈើចំនោះត្រង់ឫស លុះ
កាត់ឫសហើយ ក៏គាត់រំលើង លុះគាត់រំលើងហើយ ក៏បើឫស ។ មេ ។
ឬក៏បណ្តាគេក្នុងស្ថានដែលបានរៀនចំហូរឆ្មេញ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំងឡាយ
កាលបើដូច្នេះ ឈើចំនោះ ឈ្មោចា គេបានផ្តាច់ផ្តុំឫសគល់ចោល
ហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានទឹកខ្លាំងដូច្នោះ ជាឈើដល់ខ្លះភាគមិនបាន
គេទៅ មិនមានការកើតឡើងគេទៅទៀតជាធម្មតា យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
ភិក្ខុចាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញចោល ក្នុងទុក្ខចាំងដដែល
ឡាយហើយ ភត្ត្យាវេទនាលេក់ទៅ ការលេក់នៃទុក្ខចាំង ព្រោះការ
លេក់នៃភត្ត្យា ។ មេ ។ កំយ៉ាធិនាវេវេ ការលេក់នៃកងទុក្ខចាំងអស់
នុ៎ះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[២១២] សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... គប្បត ទោ កកក ...

សញ្ញាជនិយេសុ កិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាធានុបស្ស័នោ
វិហារោ កល្យាណ បវត្សតិ កល្យាណបទ្ទយា ទុច្ចាតានំ
។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខានុស្ស សមុ-
ធមោ ហោតិ ។

[២១៣] សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ កុរុណោ វុត្តោ
កស្ស បុរិសោ កាលេន កាលំ មូលានំ មលិសន្នេយ្យ
កាលេន កាលំ បិសុំ ធម្មេយ្យ កាលេន កាលំ ទ-
ណកំ ធម្មេយ្យ ឯវត្តំ សោ កិក្ខុវេ កុរុណោ វុត្តោ
កតាហារោ កទុច្ចាតោ វុត្តំ វុត្តំ វេយ្យំ អាមន្នេយ្យ
ឯវមេវ ទោ កិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អស្សា-
ធានុបស្ស័នោ វិហារោ កល្យាណ បវត្សតិ កល្យាណបទ្ទ-
យា ទុច្ចាតានំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
ទុក្ខក្ខានុស្ស សមុធមោ ហោតិ ។

[២១៤] ច្រើននឹងដោះចៀបក្រុងសាវត្ថុ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
មានព្រះភោគ ... ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលកិក្ខុកំចារណាឃើញខ្ញុំ
សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនិយេនមិទាំងឡាយហើយ កល្យាណវេន
ចម្រើនឡើង ។ ទុច្ចាតានចម្រើនឡើង ព្រោះកល្យាណជាបទ្ទុយ ។ បេ ។
ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៥] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើខ្ចី ឬសផ្សំ
ឬសរបស់ឈើខ្ចីគ្រប់កាល ចាក់ដីគ្រប់កាល ស្រោចទឹកគ្រប់កាល ម្ចាស់
កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើផ្សំនេះ ឈើខ្ចីនោះ ដែលមានរបស់ទាំងនោះជា
អាហារ មានរបស់ទាំងនោះជាតម្កាង ក៏ដល់ខ្លួនសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល
ធំទូលាយឡើង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលកិក្ខុកំចារណា
ឃើញខ្ញុំសេចក្តីត្រេកអរក្នុងសញ្ញាជនិយេនមិទាំងឡាយហើយ កល្យាណ
វេនចម្រើនឡើង ។ ទុច្ចាតានចម្រើនឡើង ព្រោះកល្យាណជាបទ្ទុយ ។ បេ ។
ក៏យ៉ាងនោះឯង ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានដោយ
ប្រការដូច្នេះឯង ។

[២១២] សាញាជនិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អា-
 និទកុមស្សិនោ វិហារោ កល្យាណំ វិជ្ជាភិ កល្យាណំ
 រោតា ឧបាសាទនិរោតា ។ បេ ។ វិវេកស្ស កោ-
 លស្ស ទុក្ខកុទ្ធស្ស និរោតា ហោតិ ។

[២១៣] សយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ កុណោ វុត្តោ អដ-
 បុរិសោ អគច្ឆេយ្យ កុត្តាលបិដកំ អាធាយ ។ បេ ។
 ននិយា វា សីយសោភាយ បរិហេយ្យ វិវត្តំ សោ
 ភិក្ខុវេ កុណោ វុត្តោ ឧត្តន្ទសោ អស្ស កាលាវត្ថុ-
 កោ អនកាវត្ថោ អាយតិ អនុច្ឆាននោ វិវេក-
 ោ ភិក្ខុវេ សាញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អាទិទកុ-
 មស្សិនោ វិហារោ កល្យាណំ វិជ្ជាភិ កល្យាណំ រោតា
 ឧបាសាទនិរោតា ។ បេ ។ វិវេកស្ស កោលស្ស
 ទុក្ខកុទ្ធស្ស និរោតា ហោតិ ។ សក្កមំ ។

[២១៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុទាំងឡាយឃើញពាស
 ក្នុងសាញាជនិយេសុទាំងឡាយហើយ កល្យាណមន្ត្រីលេខ១ ការលេខ
 ១១ ពុទ្ធានុ ព្រោះការលេខ១កល្យាណ ។ បេ ។ ការលេខ១ក្នុងទុក្ខទាំង
 អស់ទាំងនេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើខ្លី កាលនោះ
 ចូលកាន់យកបឋមនិកេត្តិដើមក កាន់ឈើខ្លីត្រង់ចូល ។ បេ ។ បណ្តា
 ទៅក្នុងស្ថានដែលមានទ្រព្យទាំងឡាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 ដូច្នេះ ឈើខ្លីនោះ ឈ្មោះថាគេបានដាក់ឈ្មោះចូលកាន់ចោលហើយ បាន
 ធ្វើឲ្យលែងមានទឹកក្នុងដុះទៀតហើយ ជាឈើដល់កាលនោះគេ
 មិនមានការកើតឡើងនោះទៀតដូចជា យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ កាលភិក្ខុទាំងឡាយឃើញពាស ក្នុងសាញាជនិយេសុទាំងឡាយ
 ហើយ កល្យាណមន្ត្រីលេខ១ ការលេខ១ ពុទ្ធានុ ព្រោះការលេខ
 ១១ កល្យាណ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការលេខ១ក្នុងទុក្ខទាំងអស់ទាំង
 នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[២០៦] សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... តត្រ ចោ កកក ...
 សញ្ញាជនិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាធានុបស្សីតោ
 វិហារោ ធាមរូបស្ស អវក្កន្តំ ហោតិ ធាមរូបប្បវុ-
 យា សន្យាយកនំ ។ ចេ ។ វិវាមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[២០៧] សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ តស្ស
 យានំ ទេវ មូលានំ អនោគមាទំ យានំ ធម៌ិយត្ថំ មាទំ
 សទ្ធានំ កាទំ ទុទ្ធំ ទុទ្ធំ អភិហានំ វិវាត្តំ សោ ភិក្ខុវេ
 មហាវុត្តោ តតាហារោ តទុច្ចាតោ ចំវិ ជ័យមទ្ធានំ
 តិដ្ឋយ្យ វិវាមេវ ចោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ
 អស្សាធានុបស្សីតោ វិហារោ ធាមរូបស្ស អវក្កន្តំ
 ហោតិ ធាមរូបប្បវុយា សន្យាយកនំ ។ ចេ ។ វិវាមេ-
 តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[២០៦] ប្រជ្ឈន្តិទៅទៀបត្រង់សាវត្ថុ ... ក្នុងទីនោះនឹង ក្រា
 មានក្រាភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយើង ឮ
 សេចក្តីប្រកាស ក្នុងសញ្ញាជនិយមទីតាំងឡាយហើយ ការចាប់កំណើត
 នៃនាមរូបក៏មាន សឡាយគនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។ ចេ ។
 ការកើតឡើងព្រមទាំងទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងមានយ៉ាងនេះ ។

[២០៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើធំ ឬសតាំងអស់
 របស់ឈើធំនោះ ដែលដុះចាក់ទៅខាងក្រោម ដុះចាក់ទៅខាងលើ នឹងតាំង
 ទៅសេចក្តីចុងខាងលើ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នេះ ដើមឈើ
 ធំនោះ ដែលមានឫសនោះជាអាហារ មានឫសនោះជាកម្លាំង កំបិត
 ទៅអស់កាលយូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 ភិក្ខុពិចារណាយើងឮសេចក្តីប្រកាស ក្នុងសញ្ញាជនិយមទីតាំងឡាយ
 ហើយ ការចាប់កំណើតនៃនាមរូបក៏មាន សឡាយគនៈកើតមាន ព្រោះ
 នាមរូបជាបច្ច័យ ។ ចេ ។ ក៏យ៉ាងនោះនឹង ការកើតឡើងព្រមទាំងទុក្ខ
 ទាំងអស់នេះ នឹងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៨] សញ្ញាជនិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាជី-
នកុមស្សិវោ វិហារោ ធាមរូបស្ស អវក្កន្តំ ទ ហោតិ
ធាមរូបនិរោធិ សន្យាយកននិរោធិ ។ បេ ។ ឯវ-
មេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កាទស្ស និរោធិ ហោតិ ។

[២១៩] សេយ្យោបិ ភិក្ខុវេ មហា ពុត្តា អដ-
បុរិសោ អាគរោយ្យ កុត្តាលប័ដកំ អាតាយ ។ បេ ។
អាយតិ អទុប្បននម្ភោ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ
សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អាជីនកុមស្សិវោ វិហារោ
ធាមរូបស្ស អវក្កន្តំ ទ ហោតិ ធាមរូបនិរោធិ
សន្យាយកននិរោធិ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
ទុក្ខក្កាទស្ស និរោធិ ហោតិ ។ អដ្ឋមំ ។

[២២០] សាវត្ថិយំ វិហារតិ... តត្រ ទោ កកា ...
សញ្ញាជនិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាធានុបស្សិវោ
វិហារោ វិញ្ញាណស្ស អវក្កន្តំ ហោតិ វិញ្ញាណប្បទូយា
ធាមរូបំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កាទស្ស
សមុទយោ ហោតិ ។

[២១៨] មាសភិក្ខុតំវិទ្យាយ កាលភិក្ខុតិចារណាយិញ្ញោចាស
ក្នុងសញ្ញាជនិយេនិចតំវិទ្យាយោយ ការចាប់កំណើតឡើងនៃធាមរូបកំ
មិនមាន សទ្យាយកននិរោធិ ព្រោះការលែងនៃធាមរូប ។ បេ ។ ការ
លែងនៃកន្ទក្កាទតំវិសុតំ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៩] មាសភិក្ខុតំវិទ្យាយ ដូចជាដើមឈើធំ កាលនោះ
បុរសកាន់យកច្បាប់និងកញ្ចប់ដើមក កាត់ឈើនោះក្រដីចូប ។ បេ ។
ជាឈើដល់នូវកាកមិនមាននៅ យ៉ាងណាមិញ មាសភិក្ខុតំវិទ្យាយ
កាលភិក្ខុតិចារណាយិញ្ញោចាស ក្នុងសញ្ញាជនិយេនិចតំវិទ្យាយោយ
ការចាប់កំណើតនៃធាមរូបកំមិនមាន ការលែងនៃសទ្យាយកននិរោធិ ព្រោះ
ការលែងនៃធាមរូប ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ការលែងនៃកន្ទក្កាទតំ
វិសុតំ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[២២០] ទ្រង់នាំទៅទៀតក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះដែរ ព្រា-
មានព្រះភាគ ... មាសភិក្ខុតំវិទ្យាយ កាលភិក្ខុតិចារណាយិញ្ញោ ខ្ញុំ
សេចក្តីព្រឹក្សា ក្នុងសញ្ញាជនិយេនិចតំវិទ្យាយោយ ការចាប់កំណើត
ឡើងនៃវិញ្ញាណវេទនា ធាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាចម្លើយ
។ បេ ។ ការកើតឡើងនៃកន្ទក្កាទតំវិសុតំ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២២៥] សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ មហាវុក្ខោ ឥស្សយោនិ ទេវ មូលានិ ។ មេ ។ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អស្សាធានុបស្សិវោ វិហារោ វិញ្ញាណស្ស អវក្កន្តិ ហោតិ វិញ្ញាណប្បទូយា ធានុប្បិ ។ មេ ។ ឯវមេវឥស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[២២៦] សញ្ញាជនិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាទិទកនុបស្សិវោ វិហារោ វិញ្ញាណស្ស អវក្កន្តិ ម ហោតិ វិញ្ញាណនិរោធិ ធានុប្បនិរោធិ ។ មេ ។ ឯវមេវឥស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ ។

[២២៧] សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ មហាវុក្ខោ អថ បុរិសោ អាគរោយ្យ កុដ្ឋាលចិដកំ អាធាយ ។ មេ ។ អាធាយតិ អនុប្បនុធម្មោ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អាទិទកនុបស្សិវោ វិហារោ វិញ្ញាណស្ស អវក្កន្តិ ម ហោតិ វិញ្ញាណនិរោធិ ធានុប្បនិរោធិ ។ មេ ។ ឯវមេវឥស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ ។ ទវមេ ។

[២២៨] មាសភិក្ខុតាំងខ្យង ផ្លូវជាដើមឈើធំ ឬបតាំងអស់ របស់ឈើធំនោះ ។ មេ ។ យ៉ាងណាមិញ មាសភិក្ខុតាំងខ្យង កាលភិក្ខុតិចារណាយើញទូរសេចក្តីព្រាហ្ម ក្នុងសញ្ញាជនិយេធម៌តាំងខ្យង ហើយ ការចាប់កំណើតនៃវិញ្ញាណនៃវិចិត្រនាម ធានុប្បនិរោធិ ព្រោះវិញ្ញាណជាចក្ខុយ ។ មេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការកើតឡើងព្រមនៃធម៌ទុក្ខតាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២២៩] មាសភិក្ខុតាំងខ្យង កាលភិក្ខុតិចារណាយើញទោស ក្នុងសញ្ញាជនិយេធម៌តាំងខ្យងហើយ ការចាប់កំណើតនៃវិញ្ញាណក៏មិនមាន ការលេងនៃធានុប្ប ព្រោះការលេងនៃវិញ្ញាណ ។ មេ ។ ការលេងនៃធម៌ទុក្ខតាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២៣០] មាសភិក្ខុតាំងខ្យង ផ្លូវជាដើមឈើធំ ធានុប្បនិរោធិ កាលកាន់យកចបនិងកញ្ចើដើមក កាន់ឈើធំនោះគ្រប់ទូល ។ មេ ។ ជាដើមឈើធំនៅក្នុងកម្រិតនាមនោះ យ៉ាងណាមិញ មាសភិក្ខុតាំងខ្យង កាលភិក្ខុតិចារណាយើញទោស ក្នុងសញ្ញាជនិយេធម៌តាំងខ្យងហើយ ការចាប់កំណើតនៃវិញ្ញាណនៃវិចិត្រនាម កាលលេងនៃធានុប្ប ព្រោះការលេងនៃវិញ្ញាណ ។ មេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការលេងនៃធម៌ទុក្ខតាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចបិស្សុត ទី ៨ ។

ភក្តីសម័យសំបុត្រស្នា ទី១៧១២ ចង្វិលសុឡាធម្មិកោ

(២២២) ឯកសារយោង កត់ត្រាសុខាភិបាល កម្ពុជា
 ឆ្នាំ(១) ចុង ក្រុង ឯកសារ ។ អង្គការ អាយស្ត្រា
 លីយ៉ា យើង កត់ត្រា គេចុះសន្តិភាព ទុកសន្តិភាព
 ក្នុង អំពីគេចតា ឯកសារ ឯកសារ ។ ឯកសារ ឯ
 ក្នុង ទៅ អាយស្ត្រា អង្គការ កត់ត្រា ឯកសារ
 វិស័យ កន្លែង អង្គការ កន្លែង យោងក្នុង ចាយ កន្លែង
 ក្នុងសង្គម កន្លែងកន្លែង ៥ អង្គ ៥ បង មេ
 ក្នុងក្រុមគ្រួសារ វិស័យ ចាយក្នុង ។

(២២៨) ហា ហៅ អាទទូ ហា ហៅ អាទទូ
កង្កែប ចាយ អាទទូ បដិទូសមុប្បនោ កង្កែបកាសា
ច ឯកស្ស អាទទូ ឧទ្ទស្ស អញ្ញាណា អាទទូកោតា
អប្បនោ ឯវមយំ បថា កង្កែបកាសា(២) កុឡិ-
កុឡិកាសា មុត្តបទ្ធពក្ខតា អចាយំ ទុក្ខតំ វិទិតាតំ
សំសារំ ធាតុវត្ថុតំ ។

● ကမ္ဘာ့ပထမဆုံးဆွဲယာဉ် ၁ နှစ် ၈.၈.၈၈ နှစ်က နယ်စပ်က ၁

គក់សតយសំយុត្ត ឆ័ត្តាវន្ត ធីត្រៃវរសំចង្គិព្វសមុច្ឆ័ត្ត។

[illegible]

(២២៨) ម្ចាស់កាន់ខ្នុរ មិនមែនយ៉ាងនេះទេ ម្ចាស់កាន់ខ្នុរ មិន
មែនយ៉ាងនេះទេ ម្ចាស់កាន់ខ្នុរ បដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះ មានដូចជាប្រាជ្ញ
មានឧកាសដ៏ជ្រៅជង ម្ចាស់កាន់ខ្នុរ ពន្យល់សព្វនេះ ជាប់ជំពាក់វិការ
ចាក់ស្រែស្រុកស្មាញ ដូចជាស្មៅយាបូងនិងស្មៅដំណេកទន្សាយ វេច
មិនទទួលបាន ទុក្ខគឺ វិនិច្ឆ័យ និងសង្សារ ព្រោះតែការមិនស្គាល់
ការមិនប្រាស់ដឹង ការមិនចាក់ចុះ នូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះ ។

[២២២] ទុច្ចាធានីយេសុ អាណន្ទ ធម្មេសុ អស្សា-
 នាទុបស្សៈតោ វិហារោ កណ្តា បវន្តតិ កណ្តាបទ្ទយា
 ទុច្ចាធានី ទុច្ចាធានប្បទ្ទយា ករោ កវប្បទ្ទយា ជាតិ
 ជាតិប្បទ្ទយា ជរាមរណំ សោកបរិនេត្តក្កោយោម-
 នស្សចាយាសា សម្ពុត្តិ វិវាទេស្ស កោវលស្ស
 ទុក្ខក្កាទ្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[២២៣] សេយ្យជាបិ អាណន្ទ មហារុក្ខោ កស្ស
 យានំ ទេវ មូលានំ អនោគមាណំ យានំ ន ភិវិយន្តមាណំ
 សត្វានំ តានំ ឧត្តំ ឧត្តំ អភិហារន្តំ វិវត្តំ សោ អាណន្ទ
 មហារុក្ខោ កណាហារោ កទុច្ចាធានោ ចិវំ ជីយ-
 មន្តានំ ភិដ្ឋេយ្យ វិវាទេ តោ អាណន្ទ ទុច្ចាធានីយេសុ
 ធម្មេសុ អស្សានាទុបស្សៈតោ វិហារោ កណ្តា បវន្តតិ
 កណ្តាបទ្ទយា ទុច្ចាធានី ទុច្ចាធានប្បទ្ទយា ករោ ។ វេ។
 វិវាទេស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កាទ្ធស្ស សមុទយោ
 ហោតិ ។

[២២៤] ម្ចាស់កាន់ កាលភិក្ខុពិចារណាយិញ ខ្ញុំសេចក្តី
 ត្រេកអរ ក្នុងទុច្ចាធានីយេសុ ហើយ កណ្តាវេទនាច្រើនឡើង
 ទុច្ចាធានីច្រើនឡើង ព្រោះកណ្តាជាបទ្ទយា កតច្រើនឡើង ព្រោះ
 ទុច្ចាធានីជាបទ្ទយា ជាតិច្រើនឡើង ព្រោះកតជាបទ្ទយា ជរាមរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ចោមស្ស និងសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អៀលចិត្ត កំភើបឡើងក្រហម ព្រោះជាតិជាបទ្ទយា ការកើតឡើងក្រហម
 នៃកងទុក្ខចំណង់ស្មោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២២៥] ម្ចាស់កាន់ ដូចជាដើមឈើធំ ឬសចំណង់ស្រស់
 ឈើធំនោះ ដែលដុះចាក់ទៅក្រោម ដុះចាក់ទៅចង្កូងទ្រីង វែងទាប
 ជាសេចក្តីចង្អៀត ម្ចាស់កាន់ កាលបើដុះចាក់ ឈើធំនោះ ឈ្មោះ
 ថា មាតិកាស្រស់នោះជាតាហារ មាតិកាស្រស់នោះជាភ្នំ មុខជាបិទបិទ
 នៅក្នុងកាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កាន់ កាលភិក្ខុ ពិចារណា
 យើងខ្ញុំសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងទុច្ចាធានីយេសុ ហើយ កណ្តា
 វេទនាច្រើនឡើង ទុច្ចាធានីច្រើនឡើង ព្រោះកណ្តាជាបទ្ទយា កត
 ច្រើនឡើង ព្រោះទុច្ចាធានីជាបទ្ទយា ។ វេ។ ការកើតឡើងក្រហម
 កងទុក្ខចំណង់ស្មោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២២៨] ឧបាសានិយេស្វ អាទទ្ធ ចម្មេស្វ អាទិទ-
 ភនុបស្សនោ វិហារោ អណ្ណា ចិរុជ្ឈនិ អណ្ណាវិភោតា
 ឧបាសានិវិភោតា ឧបាសានិវិភោតា កវនិវិភោតា ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស វិភោតា ហោតិ ។

[២២៩] សេយ្យថាមិ អាទទ្ធ មហាវគ្គោ អដ-
 ប្បវិសោ អាតទ្ធម្យ កុដ្ឋាលមិទតំ អាតាយ សោ
 តំ វុត្ថំ មូលេ ចិរុយ្យ មូលេ ធម្មា បលិទេយ្យ
 បលិទនិក្ខា មូលានិ ទទ្ធរយ្យ អន្តរាសោ ទសីរ-
 ចាជ្ឈិមត្តានិមិ ។ សោ តំ វុត្ថំ ទណ្ឌាទណ្ឌិកំ
 ចិរុយ្យ ទណ្ឌាទណ្ឌិកំ ធម្មា ជាវេយ្យ ជាវេត្វា
 សកលំកំ សកលំកំ កវេយ្យ សកលំកំ ស-
 កលំកំ កវិក្ខា វិភោតេវ វិសោសេយ្យ វិភោតេវ
 វិសោសេត្វា អត្ថិចា ទេវេយ្យ អត្ថិចា ទេវេត្វា
 មសី កវេយ្យ មសី កវិក្ខា មហាវគ្គោ វិ-
 ទិដ្ឋិយេយ្យ ទិដ្ឋិយា វិ សីយសោភាយ មវិវេយ្យ

[២៣០] ម្ចាស់អាទទ្ធ កាលភិក្ខុវិចារណាយិញ្ញោតាស ក្នុង
 ទុក្ខនិយមនិច្ចាតិក្ខន្ធម អណ្ណាវេទនិវេតនំ កាលេវតំនិទុក្ខាន
 ព្រោះកាលេវតំនិទុក្ខាន កាលេវតំនិទុក្ខាន ព្រោះកាលេវតំនិទុក្ខាន
 ។ បេ ។ កាលេវតំនិទុក្ខានក្នុងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២៣១] ម្ចាស់អាទទ្ធ ដូចជាដើមឈើធំ កាលនោះ បុរសកាន់ចប
 ខ័ងកញ្ជើដើមក កាត់ឈើនោះត្រង់ឫស លុះកាត់ឫសរួចហើយ ក៏គាត់
 រំលែង លុះគាត់រំលែងហើយ ក៏រើឫសចេញ ដោយហោចទៅស្លៀក
 សល់តែប៉ុន្មានស្លៀកតែម្តងទាន ។ បុរសនោះ កាត់ឈើនោះ ឱ្យជា
 កំណាត់ក្នុងកំណាត់ លុះកាត់ឱ្យជាកំណាត់ក្នុងកំណាត់ហើយ ក៏កុះ
 លុះកុះហើយ ធ្វើឱ្យជាបន្ទុះក្នុង ។ លុះធ្វើឱ្យជាបន្ទុះក្នុង ។ ហើយ ហាល
 ឱ្យលំនឹងក៏ដៅថ្ងៃ លុះហាលឱ្យលំនឹងក៏ដៅថ្ងៃហើយ យកក្អីដុត លុះ
 យកក្អីដុតហើយ ធ្វើឱ្យជាកម្ទេចឱ្យ លុះធ្វើឱ្យជាកម្ទេចឱ្យហើយ
 ចូលទៅលើឡលំដំ ឬចំណែកទៅក្នុងស្នឹង ដែលមានឡទឹកហូរក្នុង

ឯវត្តិ សោ អាទទ្ធ មហាវុត្តោ ឧច្ឆិទ្ធស្ថលោ អស្ស

កាលាវត្តកតោ អនកាវត្តកតោ អាយតី អនុប្បនទេន្ទ្រ

ឯវមេវ ចោ អាទទ្ធ ឧបាធានិយេសុ ចន្ទេសុ អនិច-

កនុបស្សនោ វិហារតោ ភណ្ណា ចិវុជ្ឈតិ ភណ្ណាចិរេនា

ឧបាធាននិរេនា ឧបាធាននិរេនា កវនិរេនា កវនិ-

រេនា ជាតិនិរេនា ជាតិនិរេនា ជនមរណំ សោ-

កមរិទេវុក្ខនោមនុស្សនាយាសា ចិវុជ្ឈន្តិ ឯវមេតស្ស

កោវលស្ស ធុក្ខក្ខន្ធស្ស ចិរេនា ហោតិ ។ ទសមំ ។

មាលកន្ទ កាលបិដ្ឋុច្ឆេ ឈិវន្ទោ ឈ្មោថោគោន្ទក្កាច្ឆិក្ខុល្អ

គល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានទឹកស្រែងដូរទៀតហើយ ជាឈើដែល

ឡូតាតម្លៃខ្ពស់ទៅ មិនមានការកើតឡើងទៅទៀតជាធម្មតា មាល

កន្ទ កាលភិក្ខុតំបាលាយិញ្ញាចាស ក្នុងទុក្ខនឹងធម៌ចាំឲ្យយ

ហើយ គណ្ណាលែងរលត់ទៅ ការលេងនៃទុក្ខនេះ ព្រោះការលេងនៃ

គណ្ណា ការលេងនៃគត ព្រោះការលេងនៃទុក្ខនេះ ការលេងនៃជាតិ

ព្រោះការលេងនៃគត ជនមរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខល្អ

ទុក្ខ ចោមនស្ស ចិន្តិសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កំលែងទៅ ព្រោះការ

លេងនៃជាតិ ការលេងនៃកងទុក្ខចាំអស់គ្នា តែងមានយ៉ាងនេះ ។

ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

គតិសមយស្សន្ត ធម្មត្ថវិទូ ទ្រង់

តស្ស ទ្រង់

បរិវិម័សនុបាទានំ

ទ្វេ ច សញ្ញាជនានំ ច

មហាវុត្តាន ទ្វេ វុត្តា

តុណ្ហាន ច សត្តមំ

ចាមរូបញ្ច វិញ្ញាណំ

និទានេន ច គេនសាតិ ។

គតិសមយស្សន្ត ធម្មត្ថវិទូ ទ្រង់

ទ្រង់នៃទុក្ខវត្ថុនោះគឺ

និយាយពីភិក្ខុតិច្ចារណសេចក្តីទុក្ខ ។ និយាយពីភិក្ខុឃើញ
 ទោស និរាសចក្ខុគ្រុកអ ក្នុងទុក្ខនិយមន៍ ។ លើក
 និយាយពីសញ្ញាជននិយមន៍ ។ លើក រោគប្រៀបគំរើម
 លើក ។ លើក សេចក្តីប្រៀបដោយដើមឈើខ្ចីជាដើម ។
 និយាយពីការចាប់កំណើននៃនាមរូប ។ និយាយពីវិញ្ញាណ
 បើកបំភាយនិពាន វាច ទេ ។

មហាវិគ្គ

[២៣០] ឯវិជ្ជេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក

សាវត្ថុយំ វិហរតិ ជេសវិទេ អនាថមិល្លិកាស្ស អាណមេ ។

កក្រ ទោ កកក... អស្សុកក កិក្ការេ បុដ្ឋុដ្ឋោ ឆមស្សី

ចាតុម្ពហាក្ខតិកាស្សី កាយស្សី ធិត្ថិទ្ធកយ្យមិ វិរដ្ឋយ្យមិ

វិមុទ្ធកយ្យមិ តំ កំស្ស ហេតុ ធិស្សតិ ហំ កិក្ការេ

ឆមស្សី ចាតុម្ពហាក្ខតិកាស្សី កាយស្សី អាណយោមិ

អបចយោមិ អាធានម្យំ ធិកេចនម្យំ កស្មា កក្រាស្សុ-

កក បុដ្ឋុដ្ឋោ ធិត្ថិទ្ធកយ្យមិ វិរដ្ឋយ្យមិ វិមុទ្ធកយ្យមិ ។

យញ្ច ទោ ឯកំ កិក្ការេ វុទ្ធតំ ចិត្តំ ឥតិមិ មនោ

ឥតិមិ វិញ្ញាណំ ឥតិមិ កក្រាស្សុកក បុដ្ឋុដ្ឋោ ធាលំ

ធិត្ថិទ្ធតុំ ធាលំ វិរដ្ឋតុំ ធាលំ វិមុទ្ធតុំ តំ កំស្ស ហេតុ

មហាវិគ្គ

[២៣០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះធានព្រះ

ភាគ ទ្រង់នឹងទៅក្នុងវត្តជេសវិទេ របស់អនាថមិល្លិកាសេដ្ឋី ទៀបគ្រែ

សាវត្ថុ ។ ព្រះធានេន ព្រះធានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

បុដ្ឋុដ្ឋោអ្នកមិនចេះដឹង ឥច្ចៀយណាយផង គុញច្រានផង ផុតស្រឡះ

ផង ក្នុងកាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតាំង ២ នេះ ដំណើរនោះ ព្រោះ

ហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា សេចក្តីចម្រើនក្តី សេចក្តីវិនាស

ក្តី ដំណើរកើតឡើងក្តី ដំណើរបែកបាក់ក្តី នៃកាយដែលកើតអំពីមហា-

ក្ខតាំង ២ នេះ តែងប្រាកដ ហេតុនោះ បានជាបុដ្ឋុដ្ឋោអ្នកមិនចេះដឹង

ឥច្ចៀយណាយផង គុញច្រានផង ផុតស្រឡះផង ក្នុងកាយដែល

កើតអំពីមហាក្ខតាំង ២ នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកនាង

ធម្មជាតិណា ដែលហៅថាចិត្តនេះ ហៅថាមនោនេះ ហៅថាវិញ្ញាណនេះ

បុដ្ឋុដ្ឋោអ្នកមិនចេះដឹង មិនអាចឡើយណាយ មិនអាចគុញច្រាន មិនអាច

ផុតស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិនោះបានឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី

ធិយាត្តំ ហេតុំ កិច្ចាវ អស្សុតវេតោ បុដ្ឋដ្ឋនស្ស អន្តោ-
សិតំ មមាយិតំ បរមដ្ឋំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ
ឯសោ មេ អត្តាតិ តស្មា តត្រាស្សុតន បុដ្ឋដ្ឋនោ
ចាលំ ធិត្ថំធិត្ថំ ចាលំ វិដ្ឋិត្ថំ ចាលំ វិដ្ឋិត្ថំ ។

[២៣០] វិ កិច្ចាវ អស្សុតន បុដ្ឋដ្ឋនោ ឥមំ
ពាក្យបញ្ចក្ខន្ធិកក កាយំ អត្តតោ ឧបកន្ធយ្យ ច ត្រូវ
ធិត្ថំ កំ កិស្ស ហេតុ ធិស្សកាយំ កិច្ចាវ ពាក្យបញ្ច-
ក្ខន្ធិកក កាយោ ឯកម្យំ វស្សំ តិដ្ឋមានោ ទ្រូបំ
វស្សនំ តិដ្ឋមានោ តិណិបំ វស្សនំ តិដ្ឋមានោ ចត្តា-
វិបំ វស្សនំ តិដ្ឋមានោ បញ្ចបំ វស្សនំ តិដ្ឋមានោ
នសបំ វស្សនំ តិដ្ឋមានោ វិសតិបំ វស្សនំ តិដ្ឋមានោ
តិសម្យំ វស្សនំ តិដ្ឋមានោ ចត្តាឡិសម្យំ វស្សនំ
តិដ្ឋមានោ បញ្ញាសម្យំ វស្សនំ តិដ្ឋមានោ វស្សសតម្យំ
តិដ្ឋមានោ កិយ្យាបំ តិដ្ឋមានោ ។ យញ្ច ទោ ឯតំ
កិច្ចាវ វុត្ថតិ ចិត្តំ ឥតិបំ មនោ ឥតិបំ វិញ្ញាណំ ឥតិបំ
តិ វត្ថុយា ច ធិវសស្ស ច អត្តាវេ ឧប្បជ្ជតិ
អត្តំ ធិវុត្ថតិ ។

មាសភិក្ខុតាំងឡាយ ព្រោះថាជនជាតិខ្មែរ បុដ្ឋដ្ឋនអ្នកមិនចេះដឹង ចាប់
ចូលវិចិត្រ រាប់គាត់ ប្រកាន់មកហើយអស់កាលជាអង្គុយ ខ្ញុំថាចេស
អញ ខ្ញុំថាវេញ ខ្ញុំថាខ្លួនរបស់អញ ផ្សេង ហេតុនោះ បានជាបុដ្ឋដ្ឋន
អ្នកមិនចេះដឹង មិនកាន់ឱ្យយល់ មិនកាន់ចុញច្រាន មិនកាន់ផុត
ស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិនោះបានឡើយ ។

[២៣១] មាសភិក្ខុតាំងឡាយ បុដ្ឋដ្ឋនអ្នកមិនចេះដឹង រមែង
ប្រកាន់កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតាំង ២ នេះ ថាប្រសើរ ដោយថាជា
ខ្លួន តែមិនប្រកាន់ខ្ញុំចិត្តឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី មាសភិក្ខុ
តាំងឡាយ ព្រោះថា កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតាំង ២ នេះ កាលបើ
បិទនៅបានមួយដាច់ខ្លះ បិទនៅបានពីរដាច់ខ្លះ បិទនៅបានបីដាច់ខ្លះ បិទ
នៅបានបួនដាច់ខ្លះ បិទនៅបានប្រាំដាច់ខ្លះ បិទនៅបាន ១០ ដាច់ខ្លះ បិទ
នៅបាន ២០ ដាច់ខ្លះ បិទនៅបាន ៣០ ដាច់ខ្លះ បិទនៅបាន ៤០ ដាច់ខ្លះ
បិទនៅបាន ៥០ ដាច់ខ្លះ បិទនៅបាន ៦០ ដាច់ខ្លះ បិទនៅបាន ៧០ ដាច់ខ្លះ
បិទនៅបាន ៨០ ដាច់ខ្លះ បិទនៅបាន ៩០ ដាច់ខ្លះ បិទនៅបាន ១០០ ដាច់
ខ្លះ តែងប្រាកដ ។ មាសភិក្ខុតាំងឡាយ ចំណែកធម្មជាតិ ដែល
ហៅថាចិត្តខ្លះ មនោខ្លះ វិញ្ញាណខ្លះនោះ តែងកើតឡើងផ្សេង រលត់
ទៅផ្សេង តាំងយប់តាំងថ្ងៃ ។

[២៣២] សេយ្យជាបី កំត្តាវ មក្កាជា អក្កោ
 ៨ ប្រហារេន^(១) ទេវតាជា សាទំ កណ្ណាតិ កំ មុត្តុត្វា
 អញ្ញំ កណ្ណាតិ កំ មុត្តុត្វា អញ្ញំ កណ្ណាតិ កំ មុត្តុត្វា
 អញ្ញំ កណ្ណាតិ បរិមេវ ទោ កំត្តាវ យទិទំ វុត្តុតិ
 ទិក្ខំ ឥតិបិ មហោ ឥតិបិ វិញ្ញាណំ ឥតិបិ កំ វត្ថុយា
 ៨ ទិវសស្ស ៨ អញ្ញាទេវ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញំ វិវុត្តុតិ ។

[២៣៣] តត្រ កំត្តាវ សុត្តាវ អរិយស្សវតោ ប-
 ដិទ្ធសមុប្បនិញ្ញាវ សាទុកំ យោធិសោ មនសិករោតិ
 ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បបា ឥទំ
 ឧប្បជ្ជតិ ឥមស្មី អសតិ ឥទំ ៨ ហោតិ ឥមស្ស វិរោតា
 ឥទំ វិវុត្តុតិ យទិទំ អវិជ្ជាបទ្ធយា សង្ខារ សង្ខា-
 រម្យទ្ធយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ បរិមេតស្ស កោវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ភ្លេត
 អសេសវិកតវិរោតា សង្ខារវិរោតា សង្ខារវិរោតា
 វិញ្ញាណវិរោតា ។ បេ ។ បរិមេតស្ស កោវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស វិរោតា ហោតិ ។

១ ឧ.ម. បរិ. ១

[២៣៤] ម្ចាស់កំត្តាវទ្បាយ ដូចស្វា ត្រាវៈទៅក្នុងក្រុង
 ព្រៃធំ តែងចាប់មែកឈើ លែងមែកដែលចាប់ទោរហើយ ចាប់មែក
 ដទៃ លែងមែកដទៃទោរហើយ ចាប់មែកដទៃទៀត លែងមែកដទៃទៀត
 ទោរហើយ ចាប់មែកដទៃទៅទៀត យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កំត្តាវទ្បាយ
 ដូចជាត ដែលហៅថាចិត្តខ្លះ មេតាខ្លះ វិញ្ញាណខ្លះទោរ តែង
 កើតឡើងផ្សេង លេងទៅវិញផ្សេង ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[២៣៥] ម្ចាស់កំត្តាវទ្បាយ ត្រង់សចក្តីនោះ អង្គេសាវក
 អ្នករំលឹក តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្តដូចដូសមុប្បនិម្មិត ដោយទុក្ខនៃ
 ប្រាជ្ញាទ្បាថា កាលបើគ្មាននោះ ទើបគ្មាននោះ ព្រោះតែកុ-
 នេរកើតឡើង បានជាគ្មាននោះកើតឡើងដែរ កាលបើគ្មាននោះមិនបាន កុ-
 នេរកើតមិនបានដែរ ព្រោះតែគ្មាននោះលេង បានជាគ្មាននោះលេងដែរ គឺ
 ថា សង្ខារទាំងឡាយកើតបាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតបាន
 ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមទៅនឹងទុក្ខទាំងអស់នេះ
 តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ឯការលេងនៃសង្ខារ ព្រោះការវិភាសនិងការ
 លេងនៃសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការលេងនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលេងនៃ
 សង្ខារ ។ បេ ។ ការលេងនៃកតិកទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២៣២) ឋវី ឋស្សី កិក្ខុវេ សុត្តន្ត អរិយសង្ខារគោ
រូបស្ម័គ្រ ធិត្ថិន្ទតិ វេទនាយមិ ធិត្ថិន្ទតិ សញ្ញាយមិ
ធិត្ថិន្ទតិ សង្ខារេសុមិ ធិត្ថិន្ទតិ វិញ្ញាណស្ម័គ្រ ធិត្ថិន្ទតិ
ធិត្ថិន្ទតិ វិជ្ជតិ វិភាតិ វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្ម័គ្រ វិមុត្តមិ
ញាណំ ហោតិ ។ ទំណា ជាតិ ស្រីតិ ព្រហ្មជរិយំ
កាតំ កាណិយំ ចាមរំ ឥត្តក្ខយាតិ មជ្ជាធាតិកំ ។
បឋមំ ។

(២៣៨) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ តោ កកា ...
អស្សុតកំ កិក្ខុវេ បុដ្ឋុដ្ឋោតា សមស្មី ចាតុឧហាក្ខតិ-
កាស្មី កាយស្មី ធិត្ថិទ្ធោយ្យមិ វិវេដ្ឋយ្យមិ វិមុទ្ធោយ្យមិ
តំ កសិស្វ ហេតុ ធិស្សតិ ហិ កិក្ខុវេ សមស្ស
ចាតុឧហាក្ខតិកាស្ស កាយស្ស អាចយោមិ អបច-
យោមិ អាធានម្យំ ធិក្កេចនម្យំ តស្មា តត្រាស្សុតកំ
បុដ្ឋុដ្ឋោតា ធិត្ថិទ្ធោយ្យមិ វិវេដ្ឋយ្យមិ វិមុទ្ធោយ្យមិ ។

[២៣២] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្រង់ អរិយសាវ័កអនុចារេដ្ឋិនី កាល
 បើឃើញយ៉ាងនេះ តែងឡើយណាមួយក្នុងរូបផង ឡើយណាមួយក្នុង
 វេទនាផង ឡើយណាមួយក្នុងសញ្ញាផង ឡើយណាមួយក្នុងសង្ខារចាំទ្រង់
 ទ្រង់ផង ឡើយណាមួយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើឡើយណាមួយ គឺ
 តែងចុញច្រាន់ ព្រោះតែការចុញច្រាន់ ចំនួនកុំផុតស្រឡះបាន ។ កាល
 បើចំនួនកុំផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងថា ចំនួនកុំផុតស្រឡះហើយ ដូច្នេះ
 កំភើតបាន ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងដឹងច្បាស់ថា ថាគឺ (របស់កាក្ខា
 អញ) អស់ហើយ មន្ត្រីហ្មឺចំរើនកាក្ខាអញបាននៅរួចហើយ សោ-
 ឡសកិច្ច កាក្ខាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្ត្រីកាត់ចូលទៅប្រត្រិក្កុទៅ
 ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនបានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(២៣៨) ច្រើននឹងនៅទៀបច្រកសាភ្នំ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
 មានព្រះភាគ ... ខ្មាលភិក្ខុចាំឯខ្សោយ បុប្ផដួងអ្នកមិនចេះដឹង ឆប្ប
 ឡើយណាយផង ចុញច្រានផង ផុតស្រឡះផង ក្នុងកាយដែល
 កើតអំពីមហាក្ខតចាំ ២ នេះ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ខ្មាល
 ភិក្ខុចាំឯខ្សោយ ព្រោះថា សេចក្តីចម្រើនក្តី សេចក្តីវិនាសក្តី ដំណើរ
 កើតក្តី ដំណើរចេញថ្វាយក្តី របស់កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតចាំ ២
 នេះ តែងប្រាកដ ហេតុនោះ បានជាបុប្ផដួងអ្នកមិនចេះដឹង ឆប្ប
 ឡើយណាយផង ចុញច្រានផង ផុតស្រឡះផង ក្នុងកាយនោះ ។

យព្វ ទោ ឯកំ កិច្ចាវ វុទ្ធកំ ចំភ្នំ ឥតិបំ មោទោ ឥតិបំ
 វិញ្ញាណំ ឥតិបំ កត្រាស្សតកំ បុទុជ្ជោ ចាលំ ចិទ្ធិទ្ធិកុំ
 ចាលំ វិទ្ធិកុំ ចាលំ វិមុទ្ធិកុំ កំ កំស្ស ហេតុ ធិយវត្ថុ
 ហេតុំ កិច្ចាវ អស្សតកំ បុទុជ្ជោស្ស អន្លោសិកំ
 មមាយិកំ បរមជ្ជំ ឯកំ មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ
 អត្តាភិ តស្មា កត្រាស្សតកំ បុទុជ្ជោ ចាលំ ចិទ្ធិទ្ធិកុំ
 ចាលំ វិទ្ធិកុំ ចាលំ វិមុទ្ធិកុំ ។

[២៣៦] វិចី កិច្ចាវ អស្សតកំ បុទុជ្ជោ ឥតិ
 ចាតុមហាក្ខតិកំ កាយំ អត្តតោ ឧបកាធិយ្យ ទ
 ត្វេវ ចំភ្នំ កំ កំស្ស ហេតុ ធិស្សតាយំ កិច្ចាវ
 ចាតុមហាក្ខតិកោ កាយោ ឯកាម្យំ វស្សំ តិដ្ឋមានោ
 ទ្វេមំ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ តិណិមំ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ
 ចត្តារិមំ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ បញ្ចមំ វស្សានិ តិដ្ឋ-
 មានោ ធនមំ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ វិសិមំ វស្សានិ
 តិដ្ឋមានោ តិសិមំ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ ចត្តាឡិសម្បំ
 វស្សានិ តិដ្ឋមានោ បញ្ចាសម្បំ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ

មាសភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងធម្មជាតិណា ដែលហៅថា ចិក្ខុរ
 មោទារៈ វិញ្ញាណរៈ បុទុជ្ជោអ្នកមិនចេះដឹង មិនកាចឡើយណាម
 មិនកាចចុញគ្រាន់ មិនកាចផុតស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិទាំងឡាយ ដំ-
 ណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី មាសភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ធម្មជាតិ
 គ្មាន បុទុជ្ជោអ្នកមិនចេះដឹង ធ្លាប់ចូលចិត្ត រាប់កាន់ ប្រកាន់មកហើយ
 អស់កាលជាអន្លើងថា គ្មានរបស់អញ គ្មានអញ គ្មានខ្លួនរបស់អញ
 ដូច្នេះ ហេតុនោះ បានជាបុទុជ្ជោអ្នកមិនចេះដឹង មិនកាចឡើយណាម
 មិនកាចចុញគ្រាន់ មិនកាចផុតស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិទាំងឡាយ ។

[២៣៦] មាសភិក្ខុទាំងឡាយ បុទុជ្ជោអ្នកមិនចេះដឹង តែងប្រកាន់
 កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតទាំង ៤ នេះ ថាប្រសើរ ដោយថាវាខ្លួន តែ
 មិនប្រកាន់ខ្លួនឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី មាសភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះថា កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតទាំង ៤ នេះ កាលបើបំផ្លាញបាន
 ១ ដង្វះ បំផ្លាញបាន ២ ដង្វះ បំផ្លាញបាន ៣ ដង្វះ បំផ្លាញបាន ៤ ដង្វះ
 ៥ ដង្វះ បំផ្លាញបាន ៦ ដង្វះ បំផ្លាញបាន ៧ ដង្វះ បំផ្លាញបាន ៨ ដង្វះ
 បំផ្លាញបាន ៩ ដង្វះ បំផ្លាញបាន ១០ ដង្វះ បំផ្លាញបាន ២០ ដង្វះ
 បំផ្លាញបាន ៣០ ដង្វះ បំផ្លាញបាន ៤០ ដង្វះ បំផ្លាញបាន ៥០ ដង្វះ

អភិសមយសំបុត្រស្ស បរាវិទូ បដិច្ចសមុប្បាទមនសិការោតិ

ស្សសភិបិ តិដ្ឋមាតោ កិយ្យោបិ តិដ្ឋមាតោ ។ យក្ស
ទោ ឯកំ កិក្ខុវេ វុត្តតិ ចិត្តំ ឥតិបិ មតោ ឥតិបិ
វិញ្ញាណំ ឥតិបិ កំ វត្ថុយា ច ធិវសស្ស ច អញ្ញាទេវ
ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញំ វិវុត្តតិ ។

(២៣៧) គម្រ កិក្ខុវេ សុត្តរិ អរិយស្សវិកោ
បដិច្ចសមុប្បាទិយេវ សាទុកំ យោធិសោ មនសិការោតិ
ឥតិ ឥមស្មី សតំ ឥទំ ហោតំ ឥមស្សប្បាទា ឥទំ
ឧប្បជ្ជតិ ឥមស្មី អសតិ ឥទំ ន ហោតំ ឥមស្ស វិរោ-
តា ឥទំ វិវុត្តតិ ។ សុខវេទនិយំ កិក្ខុវេ ឧស្សំ បដិច្ច
ឧប្បជ្ជតិ សុខា វេទនា គស្សវេ សុខវេទនិយស្ស
ឧស្សស្ស វិរោតា យំ កជ្ជំ វេទនិកំ សុខវេទនិយំ
ឧស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជា សុខា វេទនា សា វិវុត្តតិ ។

អភិសមយសំបុត្រ សមាវិទូ កោលអំពីការកំណត់ទុកក្នុងបិដកបុត្រសមុប្បាទ

បិទៅបាន ១០០ ឆ្នាំៗ បិទៅច្រើនជាង ១០០ ឆ្នាំៗ តែងប្រាកដ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកឯធម្មដៈគណា ដែលហៅថា ចិត្តន្តរ
មតាន្តរ វិញ្ញាណន្តរ បដិច្ចមតាន្តរ តែងកើតឡើងផ្សេង លេខាទៅ
វិញផ្សេង ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។

(២៣៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រងសចក្កីនោះ អរិយសាវ័កអ្នក
ចេះចឹង តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្សែបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ដោយឧបាយប្រដាប់
ឲ្យប្រពៃថា កាលបើវត្តនោះមាន ទើបវត្តនោះមាន ព្រោះតែវត្តនោះកើត
ឡើង បានជាវត្តនោះកើតឡើងដែរ កាលបើវត្តនោះមិនមាន វត្តនោះកើតមិន
មានដែរ ព្រោះតែវត្តនោះមិនមាន បានជាវត្តនោះមិនមានដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ សុខវេទនាវិចារកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈដែលជាចម្លើយ
នៃសុខវេទនា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ ធិសុខវេទនាដែល
កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈដែលជាចម្លើយនៃសុខវេទនា វេទនា
នោះ កំលែងទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះការលេងនៃផស្សៈដែលជាចម្លើយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស វិចិត្រខន្ធ

សា វ្រុបសមគី ។ ទុក្ខាវេទនិយំ កិក្ខុវេ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ ទុក្ខា វេទនា គស្សេវ ទុក្ខាវេទនិយស្ស
 ធម្មស្ស វិរោតា យំ តជ្ឈំ វេទយំកំ ទុក្ខាវេទនិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈា ទុក្ខា វេទនា សា វិវុឌ្ឍតិ សា
 វ្រុបសមគី ។ អទុក្ខមសុខវេទនិយំ កិក្ខុវេ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ អទុក្ខមសុខា វេទនា គស្សេវ អទុក្ខមសុ-
 ខវេទនិយស្ស ធម្មស្ស វិរោតា យំ តជ្ឈំ វេទយំកំ
 អទុក្ខមសុខវេទនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈា អទុក្ខ-
 មសុខា វេទនា សា វិវុឌ្ឍតិ សា វ្រុបសមគី ។

[២៣៨] សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ ទ្ធិន្ទំ កាដ្ឋានិ
 សង្កម្មសមោធានា ទស្មា ជាយតិ គេថា អភិវិញ្ញា-
 តំ គេសំយេវ ទ្ធិន្ទំ កាដ្ឋានិ នាតាកកវិវិញ្ញាតា(១)
 យា តថា ទស្មា សា វិវុឌ្ឍតិ សា វ្រុបសមគី

១. ១. នាតាកកវិវិញ្ញាតា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិចិត្រខន្ធ

នៃសុខវេទនាគារង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខវេទនា វេទនិកោ
 ឡើង ព្រោះភាស្រ័យធម្មស្សៈជាច្រើននៃទុក្ខវេទនា វេទនាណា ដែល
 កើតអំពីធម្មស្សៈនោះ ដ៏ទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើង ព្រោះភាស្រ័យធម្មស្សៈ
 ដែលជាច្រើននៃទុក្ខវេទនា វេទនាគារង កំលេងទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ
 ព្រោះការលេងនៃធម្មស្សៈដែលជាច្រើននៃទុក្ខវេទនាគារង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ វេទនាដែលមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនិកោឡើង ព្រោះ
 ភាស្រ័យធម្មស្សៈដែលជាច្រើននៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនាណា
 ដែលកើតអំពីធម្មស្សៈនោះ ដ៏វេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែលកើតឡើង
 ព្រោះភាស្រ័យធម្មស្សៈដែលជាច្រើននៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនា
 គារង កំលេងទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះការលេងនៃធម្មស្សៈដែលជា
 ច្រើននៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខគារង ។

[២៣៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាចំហាយក្តៅ កើតឡើង
 ភ្លើងកំកើតឡើង ព្រោះវេទនាប្រជុំរួបរួមនៃឈើកំណាត់ កាលបើឈើ
 ទាំងពីរកំណាត់គារង ញែកឆ្នោតចេញពីគ្នាហើយ ចំហាយក្តៅដែល
 កើតអំពីកំណាត់ឈើនោះ កំលេងទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ យ៉ាងណាមិញ

ឈរមេរ ទោ កិក្ខាវេ សុទ្ធរេន្ទិយំ ជស្សំ បដិទ្ធ
 ឧប្បជ្ជតិ សុទា វេន្ទា កស្សេវ សុទ្ធរេន្ទិយស្ស
 ជស្សស្ស ធិរោតា យំ កង្ខំ វេន្ទិយំ កិក្ខាវេន្ទិយំ
 ជស្សំ បដិទ្ធ ឧប្បជ្ជា សុទា វេន្ទា សា ធិរុជ្ជតិ សា
 វ្យបសមតិ កុក្ខាវេន្ទិយំ ជស្សំ បដិទ្ធ ឧប្បជ្ជតិ កុក្ខា
 វេន្ទា កស្សេវ កុក្ខាវេន្ទិយស្ស ជស្សស្ស ធិរោតា
 យំ កង្ខំ វេន្ទិយំ កុក្ខាវេន្ទិយំ ជស្សំ បដិទ្ធ ឧប្បជ្ជា
 កុក្ខា វេន្ទា សា ធិរុជ្ជតិ សា វ្យបសមតិ អកុក្ខា-
 មសុទ្ធរេន្ទិយំ ជស្សំ បដិទ្ធ ឧប្បជ្ជតិ អកុក្ខាមសុទា
 វេន្ទា កស្សេវ អកុក្ខាមសុទ្ធរេន្ទិយស្ស ជស្សស្ស
 ធិរោតា យំ កង្ខំ វេន្ទិយំ អកុក្ខាមសុទ្ធរេន្ទិយំ ជស្សំ
 បដិទ្ធ ឧប្បជ្ជា អកុក្ខាមសុទា វេន្ទា សា ធិរុជ្ជតិ
 សា វ្យបសមតិ ។

ខ្នាតកិក្ខុតាំងខ្លោយ សុទ្ធរេន្ទា តែងកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យ
 ជស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃសុទ្ធរេន្ទា វេន្ទាណា ដែលកើតអំពីជស្សៈ
 នោះ គឺសុទ្ធរេន្ទាដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យជស្សៈដែលជាបច្ច័យ
 នៃសុទ្ធរេន្ទា វេន្ទាទោះ ក៏លេចទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះការលេច
 នៃជស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃសុទ្ធរេន្ទាទោះ ក៏លេចទៅ តែងកើតឡើង
 ព្រោះកាស្រ័យជស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃសុទ្ធរេន្ទា វេន្ទាណា ដែល
 កើតអំពីជស្សៈនោះ គឺសុទ្ធរេន្ទាដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យជស្សៈ
 ជាបច្ច័យនៃសុទ្ធរេន្ទា វេន្ទាទោះ ក៏លេចទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះ
 ការលេចនៃជស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃសុទ្ធរេន្ទាទោះ ក៏លេចទៅ តែងកើតឡើង
 គឺជាសុទ្ធរេន្ទា ព្រោះកាស្រ័យជស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃវេន្ទាមិន
 ជាសុទ្ធរេន្ទា វេន្ទាណា ដែលកើតអំពីជស្សៈនោះ គឺវេន្ទាមិន
 ជាសុទ្ធរេន្ទា ដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យជស្សៈដែលជាបច្ច័យ
 នៃវេន្ទាមិនជាសុទ្ធរេន្ទា វេន្ទាទោះ ក៏លេចទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ
 ព្រោះការលេចនៃជស្សៈ ដែលជាបច្ច័យនៃវេន្ទាមិនជាសុទ្ធរេន្ទា
 ទោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[២៣៩] ឯវិ ឯស្សី កិក្ខុវេ សុត្តន្ត អរិយស្សវិកោ
 ឯស្សីបិ ឯត្ថំទុតិ វេទនាយបិ ឯត្ថំទុតិ សញ្ញាយបិ
 ឯត្ថំទុតិ សង្ខារេស្សបិ ឯត្ថំទុតិ វិញ្ញាណស្សបិ ឯត្ថំទុតិ
 ឯត្ថំទុតិ វិដ្ឋុតិ វិភកា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិត្ត
 ញាណំ ហោតិ ។ ចីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ការណីយំ នាមវំ ឥត្តក្កាយាតិ បដាបាតិតិ ។
 ទុតិយំ ។

[២៤០] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... គគ្រ ទោ កកា ...

ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ អាហារា ភូតានំ វា សក្កានំ បិកិយា
 សត្តវេសីនំ វា អនុក្កហាយ ។ កកមេ ចត្តារោ ។
 កវជ្ឈីការោ អាហារោ និព្វារិកោ វា សុទ្ធាមោ វិ
 ឯស្សា ទុតិយោ ឧបោសតោកុតោ កតិយា វិញ្ញាណំ
 ចតុត្ថំ ។ នែមេ ទោ កិក្ខុវេ ចត្តារោ អាហារា ភូតានំ
 វា សក្កានំ បិកិយា សត្តវេសីនំ វា អនុក្កហាយ ។

[២៣៩] ខ្នាតភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវក្ខត្ថុចរជីវិក កាល
 បើឃើញយ៉ាងនេះ តែងនឿយណាយក្នុងសព្វៈផង នឿយណាយ
 ក្នុងវេទនាផង នឿយណាយក្នុងសញ្ញាផង នឿយណាយក្នុងសង្ខារ
 ទាំងឡាយផង នឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើនឿយណាយ
 ក៏តែងចេញច្រាន់ ព្រោះវេទនាចេញច្រាន់ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះបាន ។
 កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីជីវិត ចិត្តផុតស្រឡះហើយ
 ដូច្នេះ ក៏កើតបាន ។ អរិយសាវក្ខនោះ តែងជីវិតច្បាស់ថា ជាតិ (បេស
 កក្កាអញ) អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈកក្កាអញបាននៅចេញហើយ សោច្យ
 សកិច្ចកក្កាអញបានធ្វើស្រេចហើយ ធម្មការតាមចង់ទៅប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 សោច្យសកិច្ចនេះទៀត មិនបានទៀត ។ ចប់សូត្រទី ២ ។

[២៤០] ទ្រង់នាំនាំទៅប្រព្រឹត្តសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រា
 មាចព្រហ្មោ ... ខ្នាតភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារ ៤ នេះ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីការតាំងនៅបាននៃពួកក្នុងសត្វផង ដើម្បីអនុប្រាសដល់ពួកសម្បុរសី
 សត្វផង ។ អាហារ ៤ ក៏ដូចម្តេច ។ កវជ្ឈីការហារ ដ៏គ្រោក
 គ្រោកក្តី ល្អិតក្តី (ជាទីមួយ) ផស្សហារ ជាទីពីរ មេតាសញ្ញាតា
 ហារជាទីបី វិញ្ញាណហារ ជាទីបួន ។ ខ្នាតភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារ ៤
 នេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការតាំងនៅបាននៃពួកក្នុងសត្វផង ដើម្បី
 អនុប្រាសដល់ពួកសម្បុរសីសត្វផង ។

ស្រូវក្នុង គោល្លិកក្នុង កវិក្ខា បុគ្គម៌សាធិ ទានត្ថា
 ឯវ កំ កត្តាភវសសំ ជិត្តវេយ្យំ តេ បុគ្គម៌សាធិ ទេវ
 ទានេយ្យំ ឧវេ ឧ បតិបិសេយ្យំ កហំ ឯកបុគ្គក
 កហំ ឯកបុគ្គកាតិ ។ តំ កំ មញ្ញដ ភិក្ខុវេ អបិ
 ទុ តេ ឧវាយ ភំ អាហារំ អាហារេយ្យំ មនាយ ភំ
 អាហារំ អាហារេយ្យំ មណ្ឌនាយ ភំ អាហារំ អាហារេយ្យំ
 វិភូសនាយ ភំ អាហារំ អាហារេយ្យន្តំ ។ តោ ហោតំ
 ភន្ត ។ ឧទុ តេ ភិក្ខុវេ យាវទេវ កត្តាវស្ស ជិត្តវ-
 ណត្តាយ អាហារំ អាហារេយ្យន្តំ ។ ឯវ ភន្ត ។ ឯវមេវ
 ទ្វាហំ ភិក្ខុវេ កវិជ្ជិកាភេ អាហារេ ធម្មញ្ញោតិ
 វនាមិ ។ កវិជ្ជិកាវេ ភិក្ខុវេ អាហារេ បរិញ្ញាតេ
 មញ្ញកាមគុណិកោ ភកោ បរិញ្ញាតោ ហោតិ មញ្ញ-
 កាមគុណិកោ ភកេ បរិញ្ញាតេ ឧត្តំ តំ សញ្ញាជនំ
 យេន សញ្ញាជនេន សញ្ញត្តោ អវិយស្សនិកោ បុន
 ឥមំ លោកំ អកច្ចេយ្យ ។

ធ្វើជាទៀតផង ជាផ្នែកផង កាលបើកវិយាស្វាមីទាំងពីរនាក់ ស៊ីសាច់
 ក្នុងហើយ ទើបដើរឆ្លងផ្លូវលំបានដែលនៅសល់នោះឲ្យផុតបាន កវិយា
 ស្វាមីនោះ ស៊ីសាច់ក្នុងផង តែច្រើនផងថា ហែក្នុងប្រុសតែមួយ អ្នកឯង
 នៅឯណា ហែក្នុងប្រុសតែមួយ អ្នកឯងនៅឯណា ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច កវិយាស្វាមី
 នោះ លេបអាហារដើម្បីការលេង លេបអាហារដើម្បីការស្រវឹង លេប
 អាហារដើម្បីការប្រដាប់ភាគតែង លេបអាហារដើម្បីការស្លៀកស្អាត ដែរ
 ឬ ។ បរិក្រាមអង្គជីវិតម្រឹម ដំណើរនៃជីវិតមនុស្សនោះ ។ ខ្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កវិយាស្វាមីនោះ គ្រងលេបអាហារគ្រាន់តែដើម្បីជីវិត
 ផ្លូវលំបានឲ្យផុតតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ព្រះគរុណា ព្រះអង្គ ។ ខ្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គង់គរុណាលថា ត្រូវអ្នកលំដាប់ ដល់ត្រូវកាតព្វកិច្ច កំ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកំណត់ជីវិតត្រូវកាត-
 ព្វកិច្ចហើយ កំណត់ថាបានកំណត់ជីវិតរួច ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងយម-
 កុលទាំង ៨ ដែរ កាលបើកំណត់ជីវិតរួចដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាមគុណ
 ទាំង ៨ ហើយ កវិយាសាវ័ក ដែលប្រកថដោយសំយោជនៈណាហើយ
 ត្រូវត្រឡប់មកកាន់លាភនេះម្តងទៀត សំយោជនៈនោះមិនទាន់ទេ ។

[២២២] កថក្ក កិក្ខុវេ ឥស្សរហារោ ឧដ្ឋោត្ថា ។
 សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ កាវី ធិត្ថុម្ហា កុណ្ឌោត្ថោ ធិស្សយ
 កិដ្ឋយ្យ យេ កុណ្ឌធិស្សិតា ចាណា ភេ ធិ ទាធយ្យ
 កុណ្ឌោត្ថោ ធិស្សយ កិដ្ឋយ្យ យេ កុណ្ឌធិស្សិតា ចាណា
 ភេ ធិ ទាធយ្យ ឧទកោត្ថោ ធិស្សយ កិដ្ឋយ្យ យេ
 ឧទកធិស្សិតា ចាណា ភេ ធិ ទាធយ្យ អាកាសោត្ថោ
 ធិស្សយ កិដ្ឋយ្យ យេ អាកាសធិស្សិតា ចាណា ភេ
 ធិ ទាធយ្យ យញ្ញោត្ថោ ហិ សា កិក្ខុវេ កាវី ធិត្ថុម្ហា
 ធិស្សយ កិដ្ឋយ្យ យេ កិ ធិស្សិតា កិ ធិស្សិតា
 ចាណា ភេ ធិ ទាធយ្យ ឯវេមេវ ទ្វាហិ កិក្ខុវេ
 ឥស្សរហារោ ឧដ្ឋោត្ថោតិ វគាមិ ។ ឥស្សរ កិក្ខុវេ
 អហារេ បរិញ្ញាតេ កិស្សោ វេទនា បរិញ្ញាតា ហោត្ថិ
 តិសុ វេទនាសុ បរិញ្ញាតាសុ អរិយស្សាវកស្ស ធិត្ថុ
 កិក្ខុ ឧត្តរិកាវណិយត្ថិ វគាមិ ។

[២២២] ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ ឥស្សរហារោ តើត្រូវយល់ដូច
 ម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ ដូចជាមេភោដែលមិនមានស្បែក បើ
 ឈរនៅក្នុងផ្ទាំង ក៏ត្រូវពួកសត្វដែលកាស្រ័យនៅក្នុងផ្ទាំងនោះវា
 បើឈរនៅក្នុងដីមេឈើ ក៏ត្រូវពួកសត្វដែលកាស្រ័យនៅក្នុងដីមេឈើ
 នោះវា បើឈរនៅក្នុងទឹក ក៏ត្រូវពួកសត្វដែលកាស្រ័យនៅក្នុង
 ទឹកនោះបើកម្របំបំ បើឈរកណ្តាលពល ក៏ត្រូវពួកសត្វដែលកាស្រ័យ
 នៅក្នុងកាកាសនោះវា ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ មេភោដែលមិនមានស្បែក
 នោះ ឈរនៅក្នុងទីណា ។ ក៏គង់តែពួកសត្វដែលកាស្រ័យនៅក្នុងទី
 នោះ ។ វាស៊ី យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ គឺជាគោរោល
 ថា ត្រូវពួកពលវង្សាយល់ឥស្សរហារោ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 តាំងឡាយ កាលបើកំណត់ដឹងឥស្សរហារោហើយ ក៏ឈ្លានចាំពួកកំ
 ណត់ដឹងខ្លួនវាទាតាំងចិវិដេ កាលបើកំណត់ដឹងខ្លួនវាទាតាំងចិវិហើយ
 គឺជាគោរោលថា កិច្ចណាមួយ ដែលអរិយសាវ័កត្រូវធ្វើទៅទៀត
 មិនមានឡើយ ។

[២២២] កតញ្ច កំភូរេ មនោសញ្ចេតនាហារេ
 ធម្មញ្ចោ ។ សេយ្យចាមិ កំភូរេ អដ្ឋាភាសុ សាធិ-
 កាចារិសា បុណ្ណា អដ្ឋាភាសំ វិភង្គកាធំ(១) វិភង្គមាធំ
 អថ បុរិសោ អាគម្មេយ្យ ធីវុត្តកាមោ អមិវុត្តកាមោ
 សុទ្ធកាមោ ទុក្ខម្យជំក្កាលា អមេធំ ទ្វេ កំលវត្តោ
 បុរិសោ ធម្មតាហាសុ កមេត្វា កំ អដ្ឋាភាសុ ទប-
 កាឡាយ្យ ។ អថតោ កំភូរេ ឧស្ស បុរិសស្ស អា-
 កាវស្ស ឧត្តោ អាគា វ មគ្គោ អាគា បណ្ឌិតំ កំ
 កស្ស ហេតុ វិជិតញ្ញំ(២) កំភូរេ ឧស្ស បុរិសស្ស ហេតុ
 វិជិតញ្ញាហំ អដ្ឋាភាសុ បបតិស្សាមិ កតោធិធាធំ មរ-
 ណំ ឧ ធិតញ្ញាមិ មរណមគ្គំ ក ទុក្ខន្តំ ឯវមេវ ទ្វាហំ
 កំភូរេ មនោសញ្ចេតនាហារេ ធម្មញ្ចោកិ វធាមិ ។

មនោសញ្ចេតនាយ កំភូរេ អាហារ បរិញ្ញាគេ

១ វិភង្គកាធំ ធម្មតា វិស្សតិ ។ ២ វិ. វ. វ. វិញ្ញំ ។

[២២៣] មាលកិកុច្ចាតំឡាយ មនោសញ្ចេតនាហារេ គេត្រៃ
 យលំដូចម្តេច ។ មាលកិកុច្ចាតំឡាយ ដូចជា រណ្តៅ រើកភ្លើង មាន
 ជម្រៅ ជិតមួយជួបបុរស ចេញដោយ រើកភ្លើង ដេញមាន អណ្តាត ដេញ
 មាន ជ្រូង ចូរជា មាន បុរស អ្នក ប្រាថ្នា ចង់សំនៅ មិន ប្រាថ្នា ចង់ស្លាប់
 ស្រឡាញ់ សុទ្ធ រឿងទុក្ខ ដើរមក ស្រាប់តែ បុរស កំនោត មាន កម្លាំង
 ចាប់ បុរស នោះ ត្រង់ ដើម វដ្ត ម្នាក់ ទាញ ទាញ ទៅ ក្នុង រណ្តៅ រើក
 ភ្លើង នោះ ។ មាលកិកុច្ចាតំឡាយ កាល បើ ដូច្នោះ បុរស នោះ សម
 ជា មាន ចេតនា គិត ចង់ ឲ្យ ឃ្លាត មាន ប្រាថ្នា ចង់ ឲ្យ ឆ្ងាយ មាន បំណង ចង់ ឲ្យ
 ឃ្លាត កំពីរ រណ្តៅ រើកភ្លើង នោះ ដំណើរ នោះ ព្រោះ ហេតុ មាលកិកុ
 ច្ចាតំឡាយ ព្រោះ ថា បុរស នោះ បាន ដឹង ជាក់ លាក់ ថា បើ គាត់ អញ
 នឹង ធ្លាក់ ទៅ ក្នុង រណ្តៅ រើកភ្លើង នេះ គាត់ អញ មុន ជា មិន ដល់ ខ្លួន សេចក្តី
 ស្លាប់ ឬ ដល់ ខ្លួន សេចក្តី ទុក្ខ ស្ទើរ នឹង ស្លាប់ ព្រោះ តែ ការ ធ្លាក់ ទៅ ក្នុង រណ្តៅ
 រើកភ្លើង នោះ ហេតុ ដូច ម្តេច មិញ មាលកិកុច្ចាតំឡាយ គេ ជា គត
 កាល ថា ត្រូវ អ្នក រាល់ គ្នា យល់ មនោសញ្ចេតនាហារេ ក៏ ដូច្នោះ ដែរ ។
 មាលកិកុច្ចាតំឡាយ កាល បើ កំណត់ ដឹង ខ្លួន មនោសញ្ចេតនាហារេ ហើយ

តិស្សា កណ្ណា បរិញ្ញាតា ហោត្តិ តិសុ កណ្ណាសុ
បរិញ្ញាតាសុ អរិយស្សវកស្ស ទុក្ខំ កំភូ ទុក្ខិកា-
រណីយន្តំ វធាមិ ។

[២២២] កថា កិក្ខុវេ វិញ្ញាណបារមី ទដ្ឋក្ខេវ
សេយ្យថាមិ កិក្ខុវេ ចោវ អាកុចារី កមេត្វា វញ្ញ
ទស្សយ្យំ អយន្ត ទេវ ចោរោ អាកុចារី វេស្ស
យំ ឥន្ទសំ តំ ទណ្ឌំ មណោហិតំ កមេធំ រាជា ឯវិ
វធម្យ កថា ភោ ឥមំ បុរិសំ បុព្វស្ថានមយំ
សក្កិសកេន ហានថាមិ កមេធំ បុព្វស្ថានមយំ
សក្កិសកេន ហានយ្យំ អថ រាជា មជ្ឈន្តិកសមយំ
ឯវិ វធម្យ អន្តោ កថំ សោ បុរិសោតិ កមេធំ
ទេវ ធីតិកំ កមេធំ រាជា ឯវិ វធម្យ កថា ភោ
តំ បុរិសំ មជ្ឈន្តិកសមយំ សក្កិសកេន ហានថាមិ

កិល្បោថា ធានកំណតំដីន្តុកណ្ណា តំបិវេ កាលបិកំណតំដីន្តុ
កណ្ណា តំបិវេហិយ គតាគតោលថា កិច្ចណាមួយ ដែលអរិយសាវ័ត
ត្រូវធ្វើទៅទៀត មិនបានឡើយ ។

[២២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិញ្ញាណបារមី តើត្រូវយល់
ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាពួករាជបុរស ចាប់បានចោរ
ដែលប្រព្រឹត្តអំពើកាត្រក់ យកមកផ្ទុយដល់គ្រោះរាជាថា បពិត្រគ្រោះ
សម្បត្តិទេវ បុគ្គលនោះជាចោរបស់គ្រោះអង្គ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើកាត្រក់
សូមទ្រង់ដាក់កាត្រក់ដល់ចោរនេះ តាមគ្រោះរាជបណ្ឌិត គ្រោះរាជាបានគ្រោះ
បទល្មើសចោរបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អ្នកដឹកច្រើន ចូរអ្នកទាំងឡាយ
ទៅប្រហារបុរសនោះ ១០០ លំពែង ក្នុងវេលាព្រឹក រាជបុរសក៏ប្រហារ
បុរសនោះ ១០០ លំពែង ក្នុងវេលាព្រឹក លុះដល់សម័យថ្ងៃត្រង់ គ្រោះ
រាជាត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អ្នកដឹកច្រើន បុរសនោះដូចម្តេចទៅ
រាជបុរសក្រាបចូលថា បពិត្រគ្រោះសម្បត្តិទេវ បុរសនោះទៅសំដីដែលទេ
គ្រោះរាជាបានគ្រោះបទល្មើសចោរបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អ្នកដឹកច្រើន
ចូរអ្នកទាំងឡាយទៅប្រហារបុរសនោះ ១០០ លំពែង ក្នុងសម័យថ្ងៃត្រង់

កមេនំ មជ្ឈន្តិកសមយំ សន្តិសកេន ហធម្មំ អថ
 រាជា សាយណ្ណសមយំ វរំ វធម្មំ អន្តោ កាជំ សោ
 បុរិសោតិ កថេវ នេវ ជីវិតំ កមេនំ រាជា វរំ វធម្មំ
 កច្ចដ ភោ តំ បុរិសំ សាយណ្ណសមយំ សន្តិសកេន
 ហធម្មាតិ កមេនំ សាយណ្ណសមយំ សន្តិសកេន ហ-
 ធម្មំ ។ តំ កំ មញ្ញដ កិក្ខុវេ អបិ ទុ ទោ សោ
 បុរិសោ នំវសំ តិហំ សន្តិសកេហំ ហញ្ញមាទោ
 កកោនំធានំ ទុក្ខំ ឆោឆនស្សំ បដិសំវេធម្មេវាតិ
 ឯកំសន្ធិបិ កិក្ខុវេ សន្តិយា ហញ្ញមាទោ កកោនំធានំ
 ទុក្ខំ ឆោឆនស្សំ បដិសំវេធម្មេវ ភោ ចន វាទោ
 តិហំ សន្តិសកេហំ ហញ្ញមាទោតិ ឯវមេវ ទ្វាហំ
 កិក្ខុវេ វិញ្ញាណហារោ ធម្មោតិ វធមិ ។ វិញ្ញាណ
 កិក្ខុវេ អាហារេ បរិញ្ញាតេ ជាទ្វារំ បរិញ្ញាតំ ហោតិ

កធម្មសកំប្រហារបុរសនា ១០០ សំតែន ក្នុងសម័យវិជ្ជាគ្រង លុះដល់
 សម័យវិជ្ជាស្យា ព្រាហ្មណ៍ទ្រង់ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អង្គជំនុំជ្រើស
 បុរសនាដូចម្តេចទៅ កធម្មសក្រាបចូលថា ចតុត្រាសម្មតិទេក
 បុរសនាទៅរស់នៅដល់ទេ ព្រាហ្មណ៍ទ្រង់ទានប្រាសចូលចំពោះបុរសនា
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អង្គជំនុំជ្រើស ចូរអ្នកទាំងឡាយទៅប្រហារបុរសនា
 ១០០ សំតែន ក្នុងសម័យវិជ្ជាស្យា កធម្មសកំប្រហារបុរសនា ១០០
 សំតែន ក្នុងសម័យវិជ្ជាស្យា ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 សំគាល់សេចក្តីនាដូចម្តេច កាលបើបុរសនា ត្រូវគេប្រហារ ៣០០ សំ-
 តែនក្នុងមួយវិជ្ជា ទាំងនេះទុក្ខនាមនស្ស ព្រោះហេតុនាមប្រហារនា ម្ចាស់
 កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុរសនាត្រូវប្រហារត្រឹម ១ សំតែនប៉ុណ្ណោះ កំ-
 រងទុក្ខនាមនស្ស ព្រោះនាមប្រហារ ១ សំតែននោះទៅយ៉ាង ចំណង់
 បើត្រូវគេប្រហារដល់ ៣០០ សំតែននោះ មិនធ្ងន់និយាយទេ យ៉ាង
 ណាមិញ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតាពាលថា ត្រូវអ្នករាល់គ្នាដល់
 វិញ្ញាណហារ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកំណត់
 ដឹងវិញ្ញាណហារហើយ ក៏ឈ្លោះថា ពុទ្ធកំណត់ដឹងនូវនាមនិក្ខុចដែរ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ចហាវន្ត ក្រោម អាហារ

ចានរូប បរិញ្ញាគេ អរិយស្សវកស្ស ធម្មំ កំតិញ្ចិ

ឧត្តរិការណីយន្តំ វេទនីតិ ។ តតិយំ ។

(២២៨) សាវត្ថុយំ វិចារតិ ... តត្រ ទោ ភគវា ...

ធម្មាភេមេ ភិក្ខុវេ អាហារា ក្ខតានំ វា សត្តានំ បិគិយោ

សម្ពុវេសីនំ វា អនុក្កហាយ ។ កតមេ ធម្មាភេ ។

កាវឡីកាភេ អាហារា ឧទ្យាវិកោ វា សុទ្ធិមោ វា

ជស្សោ ធុតិយោ មោសាសោត្ថតថា តតិយោ វិញ្ញាណំ

ចតុត្ថំ ។ ឥមេ ទោ ភិក្ខុវេ ធម្មាភេ អាហារា ក្ខតានំ

វា សត្តានំ បិគិយោ សម្ពុវេសីនំ វា អនុក្កហាយ ។

អភិសមយសំយុត្ត ចហាវន្ត អាហារ ៤ បំណា

កាលបើកំណត់ដឹងនូវតាមនិងប្រហើយ គេជាគណៈកាលថា កំពុងណាមួយ

ដែលអរិយសាវកត្រូវធ្វើតទៅទៀត និងមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ

ទី ៣ ។

(២២៨) ច្រើននឹងទៅទៀតក្រុងសាវត្ថុ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ

ចានព្រះភោគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារនេះមាន ៤ ប្រព្រឹត្ត

ទៅដើម្បីការតាំងនៅបាននៃពួកក្មេងសក្ខី ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសម្ពុ-

វេសីសក្ខី ។ អាហារ ៤ គឺដូចម្តេចខ្លះ ។ នឹងឡើយកាល ដ៏

គ្រោកគ្រោកក្តី ល្អិតក្តី (ជាទីមួយ) ជស្សហារជាទីពីរ មោសាសោត្ថតា-

ហារជាទីបី វិញ្ញាណហារជាទីបួន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារ ៤

នេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅបាននៃពួកក្មេងសក្ខី ដើម្បីអនុ-

គ្រោះដល់ពួកសម្ពុវេសីសក្ខី ។

(២២២) កាវណ្ណិកាវ ទេ កិក្ខុវេ អាហារេ អត្ថំ

កាវ អត្ថំ ទទ្ធំ អត្ថំ តណ្ហា បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ

វុទ្ធាន្តំ យត្ថ បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ វុទ្ធាន្តំ អត្ថំ តត្ថ ចាម-

រុបស្ស អវក្កន្តំ យត្ថ អត្ថំ ចាមរុបស្ស អវក្កន្តំ អត្ថំ

តត្ថ សង្ខារាទំ វុទ្ធាន្តំ យត្ថ អត្ថំ សង្ខារាទំ វុទ្ធាន្តំ អត្ថំ

តត្ថ អាយតិ បុទត្តកំភិណិព្វត្ថំ យត្ថ អត្ថំ អាយតិ

បុទត្តកំភិណិព្វត្ថំ អត្ថំ តត្ថ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ

យត្ថ អត្ថំ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ សសោកំ កំ

កិក្ខុវេ សវជំ(១) សទ្ធាយាសន្តិ វធាមិ ។ ជស្ស ទេ

កិក្ខុវេ អាហារេ ... មាថាសញ្ចេតនាយ ទេ កិក្ខុវេ

១ វ.ប. សទ្ធា ។

[២២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើគាត់ប្រក សេចក្តីរីករាយ

ចំណង់ មានក្នុងវត្ថុកាតព្វកិច្ចហើយ វិញ្ញាណកម្មល្អលាស់ កំរើត

សិប្បក្នុងវត្ថុកាតព្វកិច្ចហើយ វិញ្ញាណល្អលាស់ កំរើតសិប្បក្នុង

ទិណ ឆាមរុបកិណឆាមរុបក្នុងទិណ ឆាមរុបកិណ ឆាមរុបក្នុងទិណ សង្ខារ

ទាំងឡាយក៏ចម្រើនក្នុងទិណ សង្ខារទាំងឡាយចម្រើនក្នុងទិណ ការ

ចាប់កំណើតក្នុងភពថ្មីទៅទៀត ក៏មានក្នុងទិណ ការចាប់កំណើតក្នុង

ភពថ្មីទៅទៀត មានក្នុងទិណ ជាតិ ជរា មរណៈគឺទៅទៀត ក៏មាន

ក្នុងទិណ ជាតិ ជរា មរណៈគឺទៅទៀត មានក្នុងទិណ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង

ឡាយ គឺជាអរោហន្ត ទិណ ប្រកបដោយសោត ប្រកបដោយ

គុណិកាធម៌ក្នុងស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ បើក្នុងសព្វហារ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុងមាតា-

អភិសមយស័យុត្តស្ស មហាវិញ្ញាណក្ខន្ធការុណា

អាហារេ ... វិញ្ញាណេ ទេ ភិក្ខុវេ អាហារេ អត្ថំ វាគោ
 អត្ថំ ទទ្ធំ អត្ថំ តណ្ហា បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ វិរុទ្ធិ
 យត្ថ បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ វិរុទ្ធិ អត្ថំ តត្ថ ធាមរូបស្ស
 អវក្កន្តិ យត្ថ អត្ថំ ធាមរូបស្ស អវក្កន្តិ អត្ថំ តត្ថ
 សង្ខារំ វុទ្ធិ យត្ថ អត្ថំ សង្ខារំ វុទ្ធិ អត្ថំ តត្ថ
 អាយតិ បុព្វកំភិវិទ្យត្ថំ យត្ថ អត្ថំ អាយតិ បុព្វកំ-
 ភិវិទ្យត្ថំ អត្ថំ តត្ថ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ យត្ថ អត្ថំ
 អាយតិ ជាតិជរាមរណំ សសោកំ តំ ភិក្ខុវេ សវនំ
 សទ្ធាយាសន្តិ វនាមិ ។

(២២៧) សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ វជកោ វ ចិត្ត-
 ការកោ វ សតិ វជនាយ វ លាមាយ វ ហសិទ្ធិ-
 យា វ ចិន្ទាយា វ មញ្ញិដ្ឋាយ វ សុមន្តេ(*) វ ជល-
 កោ វ ភិក្ខុយា វ ទុស្សបដេ វ ឥន្ទ្រិយំ វ បុរិស្សរិយំ
 វ អភិវិទ្យាយ វ សព្វត្ថប្បវត្តន្តំ ឯវាមេវ វោ ភិក្ខុវេ

* សុចរិត្តេ វនិ វគ្គេ អន្តរា វេទនា វិស្សតិ ។

អភិសមយស័យុត្ត មហាវិញ្ញាណក្ខន្ធការុណា

សញ្ញាតាហារ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើកម្រេក សេចក្តីរីករាយ
 ចំណង់ មានក្នុងវិញ្ញាណាហារ វិញ្ញាណកិល្យានសាសនំ កាន់នៅសិប្ប
 ក្នុងវិញ្ញាណាហារនោះ វិញ្ញាណកិល្យានសាសនំ កាន់នៅសិប្បក្នុងវិញ្ញាណ
 នាមប្រកិល្យានបុរាណទីនោះ នាមប្រកិល្យានបុរាណ សង្ខារទាំង-
 ឡាយ ក៏ចម្រើនឡើងក្នុងទីនោះ សង្ខារទាំងឡាយចម្រើនឡើងក្នុងវិញ្ញាណ
 ការចាប់កំណើតក្នុងកល្បដ្ឋិតទៅទៀត ក៏មានក្នុងទីនោះ ការចាប់កំណើត
 ក្នុងកល្បដ្ឋិតទៅទៀត មានក្នុងវិញ្ញាណ ជាតិ ជរា មរណៈក៏ទៅទៀត
 ក៏មានក្នុងទីនោះ ជាតិ ជរា មរណៈក៏ទៅទៀត មានក្នុងវិញ្ញាណ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាអត្តកោលថា ទីនោះ ប្រកបដោយសោត ប្រកប
 ដោយគុណិកភាពិក្ខុលេស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ។

(២២៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាជាតិជ្រលក់ ឬជាតិ
 តំនូវ កាលបើមានទឹកជ្រលក់ក្តី ល្អិតក្តី រមៀតក្តី ក្រក្តី ស្បែកក្តី កំប្លុក
 ប្រស្រី ឬប្រេប្រាស ឲ្យមានអាយុក្សត្រច័យសព្វគ្រប់ នាប្រជាស ឬផែន
 ក្តារ នាជញ្ជាំង ឬផ្ទាំងសំពត់ ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

កវុទ្ធិការ ទេ អាហារ អត្ថំ វាគោ អត្ថំ ទន្ធ�ំ អត្ថំ
 ភណ្ណា បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ វិរុទ្ធិំ យត្ថ បតិដ្ឋិតំ
 វិញ្ញាណំ វិរុទ្ធិំ អត្ថំ តត្ថ បាមរុបស្ស អវក្កន្តិ យត្ថ អត្ថំ
 បាមរុបស្ស អវក្កន្តិ អត្ថំ តត្ថ សង្ខារាមំ វុទ្ធិំ យត្ថ
 អត្ថំ សង្ខារាមំ វុទ្ធិំ អត្ថំ តត្ថ អាយតិ បុទត្តវាគិដិព្វត្ថំ
 យត្ថ អត្ថំ អាយតិ បុទត្តវាគិដិព្វត្ថំ អត្ថំ តត្ថ អាយតិ
 ជាតិជរាមរណំ យត្ថ អត្ថំ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ
 សលោកំ តំ ភិក្ខុវេ សុរាជំ សទតាយាសន្តំ វនាមិ។
 ឧស្សេ ទេ ភិក្ខុវេ អាហារេ ... មចោសញ្ចេតនាយ ទេ
 ភិក្ខុវេ អាហារេ ... វិញ្ញាណោ ទេ ភិក្ខុវេ អាហារេ អត្ថំ
 វាគោ អត្ថំ ទន្ធឱ អត្ថំ ភណ្ណា បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ
 វិរុទ្ធិំ យត្ថ បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ វិរុទ្ធិំ អត្ថំ តត្ថ បាម-
 រុបស្ស អវក្កន្តិ យត្ថ អត្ថំ បាមរុបស្ស អវក្កន្តិ

បើកម្រេក សេចក្តីកែវាយ ចំណង់ មានក្នុងវិញ្ញាណហារនោះ វិញ្ញាណ
 កិល្យតលាស់ កាំងនៅស៊ប់ក្នុងវិញ្ញាណហារនោះ វិញ្ញាណកិល្យតលាស់
 កាំងនៅស៊ប់ក្នុងវិញ្ញាណ ឆាមប្រកិល្យាទុក្ខក្នុងវិញ្ញាណ ឆាមប្រកិល្យាទុក្ខ
 ក្នុងវិញ្ញាណ សង្ខារតាំងឡើងក៏ចម្រើនឡើងក្នុងវិញ្ញាណ សង្ខារតាំងឡើង
 ចម្រើនក្នុងវិញ្ញាណ ការចាប់កំណើតក្នុងកត្តាទាំង៧ទៀត ក៏មានក្នុងវិញ្ញាណ
 ការចាប់កំណើតក្នុងកត្តាទាំង៧ទៀត មានក្នុងវិញ្ញាណ ជាតិ ជរា មរណៈ
 ករនៅទៀត ក៏មានក្នុងវិញ្ញាណ ជាតិ ជរា មរណៈករនៅទៀត មាន
 ក្នុងវិញ្ញាណ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡើង គឺជាគតិកាលថា វិញ្ញាណ ប្រកបដោយ
 សោក ប្រកបដោយទុក្ខបំណងក្នុងវិញ្ញាណ ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អៀលចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡើង បើក្នុងវិញ្ញាណហារ... ម្ចាស់ភិក្ខុតាំង-
 ឡើង បើក្នុងវិញ្ញាណហារ... ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡើង បើកម្រេក
 សេចក្តីកែវាយ ចំណង់ មានក្នុងវិញ្ញាណហារ វិញ្ញាណកិល្យតលាស់
 កាំងនៅស៊ប់ក្នុងវិញ្ញាណហារនោះ វិញ្ញាណកិល្យតលាស់ កាំងនៅស៊ប់
 ក្នុងវិញ្ញាណ ឆាមប្រកិល្យាទុក្ខក្នុងវិញ្ញាណ ឆាមប្រកិល្យាទុក្ខក្នុងវិញ្ញាណ

អត្ថំ តត្ថ សង្ខារំ ទ្រៀ យត្ថ អត្ថំ សង្ខារំ ទ្រៀ
 អត្ថំ តត្ថ អាយតី បុព្វត្ថកំចិត្តត្ថំ យត្ថ អត្ថំ អាយតី
 បុព្វត្ថកំចិត្តត្ថំ អត្ថំ តត្ថ អាយតី ជាតិជរាមរណំ
 យត្ថ អត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមរណំ សសោតំ តំ
 កិត្យវេ សវដិ សឧបាយាបន្តំ វធាមិ ។

(២២៨) កវេទ្យកាព វេ កិត្យវេ អាហារេ ទត្ថំ
 រកោ ទត្ថំ ទត្ថំ ទត្ថំ តណ្ហា អប្បតិដ្ឋតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ
 អវិរុទ្ធិ យត្ថ អប្បតិដ្ឋតំ វិញ្ញាណំ អវិរុទ្ធិ ទត្ថ តត្ថ
 ធាមរុបស្ស អវក្កន្តំ យត្ថ ទត្ថំ ធាមរុបស្ស អ-
 វក្កន្តំ ទត្ថំ តត្ថ សង្ខារំ ទ្រៀ យត្ថ ទត្ថំ សង្ខារំ
 ទ្រៀ ទត្ថំ តត្ថ អាយតី បុព្វត្ថកំចិត្តត្ថំ យត្ថ ទត្ថំ
 អាយតី បុព្វត្ថកំចិត្តត្ថំ ទត្ថំ តត្ថ អាយតី ជាតិជរា-

សង្ខារោនិទ្យាយកិច្ចាច្រើនឡើងក្នុងចំនោម សង្ខារោនិទ្យាយច្រើនឡើង
 ក្នុងចំណា ការចាប់កំណើតក្នុងភពថ្មីនៅទៀត ក៏មានក្នុងចំនោម ការ
 ចាប់កំណើតក្នុងភពថ្មីនៅទៀត មានក្នុងចំណា ជាតិ ជរា មរណៈ
 នៅទៀត ក៏មានក្នុងចំនោម ជាតិ ជរា មរណៈនៅទៀត មានក្នុង
 ចំណា ម្ចាស់កំពុងទ្រៀម គឺជាគោរពលថា ចំនោម ប្រកបដោយ
 រោគ ប្រកបដោយធូលីភិក្ខុភាព ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អៀលចំនួន ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(២២៩) ម្ចាស់កំពុងទ្រៀម បើកប្រក សេចក្តីរីករាយ ចំ-
 ណា មិនមានក្នុងវេទ្យកាពហារទេ វិញ្ញាណក៏មិនលូតលាស់ មិន
 កំណើតនៅស្ថិតក្នុងវេទ្យកាពហារនោះដែរ វិញ្ញាណមិនលូតលាស់ មិន
 កំណើតនៅស្ថិតក្នុងចំណា នាមរូបក៏មិនឈានចុះក្នុងចំនោម នាមរូបមិន
 ឈានចុះក្នុងចំណា សង្ខារោនិទ្យាយ ក៏មិនច្រើនឡើងក្នុងចំនោម
 សង្ខារោនិទ្យាយ មិនច្រើនឡើងក្នុងចំណា ការចាប់កំណើតក្នុងភពថ្មី
 នៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងចំនោម ការចាប់កំណើតក្នុងភពថ្មីនៅទៀត
 មិនមានក្នុងចំណា ជាតិ ជរា មរណៈនៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងចំនោម

មរណំ យេតុ នត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមរណំ អសោកំ
 តំ ភិក្ខុវេ អរជំ អនុបាយាសន្តំ វនាមំ ។ ឧស្សេ ទេ
 ភិក្ខុវេ អាហារេ ... មរោសាញោតាយ ទេ ភិក្ខុវេ
 អាហារេ ... វិញ្ញាណោ ទេ ភិក្ខុវេ អាហារេ នត្ថំ រាគា
 នត្ថំ នន្ទំ នត្ថំ គណ្ណា អប្បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ អវិ-
 ជ្ឈន្តំ យេតុ អប្បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ អវិជ្ឈន្តំ នត្ថំ តត្ថ
 ធាមរុបស្ស អវក្កន្តំ យេតុ នត្ថំ ធាមរុបស្ស អវក្កន្តំ
 នត្ថំ តត្ថ សង្ខារាមំ វុទ្ធិំ យេតុ នត្ថំ សង្ខារាមំ វុទ្ធិំ
 នត្ថំ តត្ថ អាយតី បុព្វកំភិទ្ធាត្ថំ យេតុ នត្ថំ អាយតី
 បុព្វកំភិទ្ធាត្ថំ នត្ថំ តត្ថ អាយតី ជាតិជរាមរណំ យេតុ
 នត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមរណំ អសោកំ តំ ភិក្ខុវេ
 អរជំ អនុបាយាសន្តំ វនាមំ ។

ជាតិ ជរា មរណៈតទៅទៀត មិនមានក្នុងវិណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គង់អភរោលថា ទិវោ មិនមានសោត មិនមានគុលីភិក្ខុលេស
 មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុង
 ផស្សហារ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុងមោសាញោតហារ ...
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្រប្រេក សេចក្តីរីករាយ ចំណង់ មិនមានក្នុង
 វិញ្ញាណហារទេ វិញ្ញាណក៏មិនលូតលាស់ មិនគាំងនៅសំបក់វិញ្ញា-
 ណហារទៅដែរ វិញ្ញាណមិនលូតលាស់ មិនគាំងនៅសំបក់វិណា
 ធាមរុបក៏មិនឈានចុះក្នុងទិវោ ធាមរុបមិនឈានចុះក្នុងវិណា សង្ខារ
 ទាំងឡាយ ក៏មិនចម្រើនឡើងក្នុងទិវោ សង្ខារទាំងឡាយមិនចម្រើន
 ឡើងក្នុងវិណា ការចាប់កំណើតក្នុងភពឬតទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងទិ-
 វោ ការចាប់កំណើតក្នុងភពឬតទៅទៀត មិនមានក្នុងវិណា ជាតិ
 ជរា មរណៈតទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងទិវោ ជាតិ ជរា មរណៈត
 ទៅទៀត មិនមានក្នុងវិណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់អភរោលថា
 ទិវោ មិនមានសោត មិនមានគុលីភិក្ខុលេស មិនមានសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តឡើយ ។

(၆၆၇) လေယာဉ်ပျံ ခံ့တူး ကုသဏံ ခံ့ ကုသ.

ការសាលា គឺ ឧត្តរាយ ក៏ ឧត្តរាយ ក៏ ចាត់ចែង.

စတုရန်း ဟုလည်း ခုနစ်ခုရှိ ဂဏန်းဝေဝ ခေါ် ပေါက်ကွဲ

ក្រាស្ស ឯតំជួរតាតិ ។ បង្ខំមាយី ភាព កំភ័យផ្គុំ ។

បង្ខំមាយ ខេ កំត្តាវ កំត្ត ចាស្ស ត្វាស្ស បត់ដួងភតិ ។

បម្រើយំ កន្ត្រតំ ។ បម្រើ ៤ កិត្តុវេ ឆាស្ស ក្វាស្ស

បតិជ្ជតាតិ ។ អាបស្មី កន្ត្រក់ ។ អាថា ចេ កិច្ចវេ

ចាស្ស ក្លាស្ស បតិដ្ឋិតាតិ ។ អប្សតិដ្ឋិតា កាឡតិ ។

ដូច្នេះ ចៅ កិត្តា ត្រូវបាន ទទួល ទាន ទាន ទាន

ក្រោយ ឆ្នាំ ទី ១៩៩៩ គណៈ... ជម្រុញ ទៅ ក៏ ក្នុង

អញ្ចាវ... មិនសង្ខេបយ ១ ភ័ក្ត្រ អញ្ចាវ...

វិញ្ញាណ ៤ ភិក្ខុវេ អាហារេ នត្ថំ ភកោ នត្ថំ

ឆ្នាំ ទី ១ ក្រសួង អប់រំ យុវជន កីឡា វិទ្យាល័យ អង្គរ

(២២៧) ព្រលឹកកុំបំភ័យ ដូចជាដូរតាមកំពូល ឬ ភាសា

មានកំពូល ក្នុងចំណោមជើង ឬក្នុងចំណោមក្បូង មានបង្អួចខាងកើត

ការបើកព្រះរាជទ្រព្យរដ្ឋ ឬស្ថាប័នសាធារណៈ ក៏ដូចជាបុគ្គល

តើនៅតាំងនៅក្នុងចំណោម ៧ បញ្ចក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តាំងនៅក្រុង

ជញ្ជាំងទំនាញលិច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាត់ឡាយ បើជញ្ជាំងទំនាញ

លំដាប់នាគៈ តើស្មើសង្គ្រោះតាមរយៈនោះ តាំងនៅក្នុងចំណោម

បត់ត្រប្រះអង្គជំងឺប្រើន កាំងនៅលើផែនដី ។ ម្នាលភិក្ខុបាទិទ្យាប

បើដៃឆ្មាំមិនមានទេ កើស្មើរបស់ព្រះអាទិត្យនោះ តាំងនៅក្នុងចំណា

បរិក្ខេបព្រះអង្គជំនាញ លើទឹក ។ ម្ចាស់កុំប៉ាន់ឡាយ លើទឹកដី

๒๓๑๗ ให้นำใบไม้ไปตากแดดจนแห้ง แล้วนำใบไม้ไปตำให้ละเอียด และนำดินมาปั้นเป็นก้อนกลมๆ แล้วนำดินมาปั้นเป็นก้อนกลมๆ แล้วนำดินมาปั้นเป็นก้อนกลมๆ

ព្រះអង្គជ្រកមើល មិនតាំងនៅទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបាត់ទ្បាយ ការៈ

កំយាត់នោះដែរ បើគម្រោង សេចក្តីរីករាយ ចំណង់ មិនមាន

កវ័យ្យកកហារេ... ឆ្មារភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងស្ថាប័នហារេ .

ຫຼາຍກັບທີ່ອື່ນໆ ກໍ່ຄື ສະຖານະການຂອງພວກເຮົາ ... ຫຼາຍກັບທີ່

ឡាយ បើកម្រេក សេចក្តីរីករាយ ចំណង់ ទំនាទក្តីក្រោយ ណា ២

19 វិញ្ញាណក្ខន្ធមូលក្ខណស៍ មិនកាន់នៅស៊ីម៉ង់ត៍វិញ្ញាណក្ខណៈនោះ
ឬ

យេតុ អប្បន្តតិ វិញ្ញាណំ អវ្យាជ្ឈំ ទត្ថំ តត្ថ បាមរ,
 បស្ស អវិញ្ញត្តិ យេតុ ទត្ថំ បាមរ, បស្ស អវិញ្ញត្តិ ទត្ថំ
 តត្ថ សង្ខារំ វុឌ្ឍិ យេតុ ទត្ថំ សង្ខារំ វុឌ្ឍិ ទត្ថំ
 តត្ថ អាយតី បុព្វកក្កដិទ្ធត្ថំ យេតុ ទត្ថំ អាយតី
 បុព្វកក្កដិទ្ធត្ថំ ទត្ថំ តត្ថ អាយតី ជាតិជនមរណំ
 យេតុ ទត្ថំ អាយតី ជាតិជនមរណំ អសោកំ ភិ
 ក្ខត្តវេ អរជំ អនុចាយាសន្តំ វិនាមិតិ ។ ធម្មត្ថំ ។

[២៥១] សាវត្ថយំ វិហារតិ ... តត្ថ ទោ កក្កដា ...

បុព្វេ មេ កិក្ខុវេ សម្ពោតា អនត្ថសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិ-
 សត្តស្ស្រ សតោ ឯតនមោសំ កំជ្ជំ វតាយំ លោ-
 កោ អាចារ្យោ ជាយតិ ច ជិយ្យតិ ច មិយ្យតិ ច ចវតិ
 ច ឧប្បជ្ជតិ ច អថ ច បដិមស្ស ទុក្ខស្ស ចិស្សរណំ
 ធម្មជាតិ ជនមរណស្ស កុដាស្ស បាម ឥមស្ស
 ទុក្ខស្ស ចិស្សរណំ បញ្ញាយិស្សតិ ជនមរណស្សតិ ។

វិញ្ញាណមិនល្អកាលសំ មិនកាន់នៅស៊ប់ក្នុងវិញ្ញាណ ឆាប់រហ័សមិនឆាប់
 ចុះក្នុងវិញ្ញាណ ឆាប់រហ័សមិនឆាប់ចុះក្នុងវិញ្ញាណ សង្ខារទាំងឡាយ ក៏មិន
 ចម្រើនឡើងក្នុងវិញ្ញាណ សង្ខារទាំងឡាយ មិនចម្រើនឡើងក្នុងវិញ្ញាណ
 ការចាប់កំណើតក្នុងកក្កដិទ្ធត្ថំទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងវិញ្ញាណ ការចាប់កំ-
 ណើតក្នុងកក្កដិទ្ធត្ថំទៅទៀត មិនមានក្នុងវិញ្ញាណ ជាតិ ជន មរណៈ ក៏ទៅ
 ទៀត ក៏មិនមានក្នុងវិញ្ញាណ ជាតិ ជន មរណៈ ក៏ទៅទៀត មិនមាន
 ក្នុងវិញ្ញាណ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតតោយថា វិញ្ញាណ មិនមាន
 សោក មិនមានចូលឥតឆាចក្តីលេស មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 ឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[២៥២] ច្រើនក៏ទៅទៀតក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងវិញ្ញាណ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលមុនគតីការត្រាស់ដឹង កាល
 គឺជាគតតោយថា ពោធិសត្វ មិនទាន់បានត្រាស់ដឹងទៅឡើយ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយោងរំលោភថា ឡើយ សត្វលោកនេះ ដល់ខ្លះសេចក្តីលំបាកណាស់
 តែងកើត ចាស់ ស្លាប់ ច្យុត និងចាប់បដិសន្ធិ ថែមទាំងមិនដឹង
 ច្បាស់ខ្លះការណាស់ចោលសេចក្តីទុក្ខ ឯជនមរណៈនេះទៀតផង កាល
 ណាទៅហ្ន៎ ទើបការណាស់ចោលខ្លះសេចក្តីទុក្ខ ឯជនមរណៈនេះ ទាំង
 ប្រាកដឡើងបាន ។

តាមរូប ។ តា សតិ វិញ្ញាណំ ។ ហោតិ តាមរូបប្បទូយា
 វិញ្ញាណន្តំ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯកធម៌ោសិ
 បទុបាវត្តតិ ។ តា ឥទ្ធំ វិញ្ញាណំ តាមរូបម្ខា ឧ បរិ
 កច្ចតិ ឯក្កវតា ជាយេជ វា ជិយ្យេជ វា មិយ្យេជ
 វា ចរេជ វា ឧបបដ្ឋេជ វា យទិទ្ធំ តាមរូបប្បទូយា
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាប្បទូយា តាមរូបំ តាមរូបប្បទូយា
 សឡាយតទំ សឡាយតទប្បទូយា ជិស្សា ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កាវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស សមុទាយា
 ហោតិ ។ សមុទាយា សមុទាយោតិ ។ តា មេ ភិក្ខុវេ
 បុព្វេ អនុទស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទាទិ ញាណំ
 ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ អាណាគា
 ឧទទាទិ ។

(២៨២) តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯកធម៌ោសិ កម្មី
 ទុ ។ តា អសតិ ជនមរណំ ឧ ហោតិ កសិ ជិ-
 រោតា ជនមរណាទិរោតាតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ

កាលបើមានតាមរូប ទើបមានវិញ្ញាណ វិញ្ញាណមាន ព្រោះតាមរូបជា
 បច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតតោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា វិញ្ញាណនេះ តែងត្រឡប់មកភក្តីតាមរូប មិនមែនទៅកាន់ទី
 ដទៃទេ សត្វលោកកើតក្តី ចាស់ក្តី ស្លាប់ក្តី ច្យុតក្តី ចាប់បដិសន្ធិក្តី
 ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ គឺថា ព្រោះតាមរូបជាបច្ច័យ ទើប
 មានវិញ្ញាណ ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ទើបមានតាមរូប ព្រោះតាម-
 រូបជាបច្ច័យ ទើបមានកាយនេះ ៦ ព្រោះកាយនេះ ៦ ជាបច្ច័យ ទើប
 មានជស្សៈ ។ បេ ។ ការកើតឡើងត្រូវតែដកក្នុងកាលសត្វ តែង
 មានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតមានចក្កកើតឡើងហើយ
 មានញាណកើតឡើងហើយ មានបញ្ញាកើតឡើងហើយ មានវិជ្ជាកើត
 ឡើងហើយ មានតម្លៃកើតឡើងហើយ ក្នុងន័យទាំងឡាយ ដែលគឺជាគត
 មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកក្នុងកាលមុនថា ហេតុជាទីកើតទុក្ខ ហេតុជាទី
 កើតទុក្ខ ។

(២៨២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតតោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា កាលបើមិនមានអ្វីប៉ុន្មាន ទើបមិនមានជនមរណៈ ព្រោះតែអ្វី
 ល្មើត ទើបជនមរណៈល្មើត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតតោះ

យោធិសោមនសិកាភ អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 ជាតិយា ទោ អសតិ ជនមរណំ ន ហោតិ ជាតិធិ-
 រោតា ជនមរណធិរោតាតិ ។ តស្ស មឃ្មំ កិក្ខុវេ
 ឯតទហោសិ កម្មំ ទុ ទោ អសតិ ជាតិ ន ហោតិ
 ។ បេ ។ ករេ ន ហោតិ ... ឧបាទានំ ន ហោតិ ...
 តណ្ហា ន ហោតិ ... វេទនា ន ហោតិ ... ជស្សា
 ន ហោតិ ... សន្មាយតនំ ន ហោតិ ... នាមរូបំ ន
 ហោតិ កស្ស ធិរោតា នាមរូបធិរោតាតិ ។ តស្ស
 មឃ្មំ កិក្ខុវេ យោធិសោមនសិកាភ អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ វិញ្ញាណោ ទោ អសតិ នាមរូបំ ន ហោតិ
 វិញ្ញាណធិរោតា នាមរូបធិរោតាតិ ។ តស្ស មឃ្មំ
 កិក្ខុវេ ឯតទហោសិ កម្មំ ទុ ទោ អសតិ វិញ្ញាណំ
 ន ហោតិ កស្ស ធិរោតា វិញ្ញាណធិរោតាតិ ។
 តស្ស មឃ្មំ កិក្ខុវេ យោធិសោមនសិកាភ អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ នាមរូបេ ទោ អសតិ វិញ្ញាណំ
 ន ហោតិ នាមរូបធិរោតា វិញ្ញាណធិរោតាតិ ។

កិក្ខុវេត្រាស់ដឹងដោយចញ្ញា ព្រោះយោធិសោមនសិកាភៈថា កាលបើ
 មិនមានជាតិ ទើបមិនមានជនមរណៈ ព្រោះតែជាតិលេច ទើបជន-
 មរណៈលេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ គឺជាអគារៈ មានសេចក្តីត្រូវរយោង
 យ៉ាងនេះថា កាលបើមិនមានអ្វីហ្ន៎ ទើបមិនមានជាតិ ។ បេ ។ ទើបមិន
 មានករណ៍ ... មិនមានឧបាទាន ... មិនមានតណ្ហា ... មិនមានវេទនា...
 មិនមានជស្សៈ ... មិនមានកាយភនៈ ៦ ... មិនមាននាមរូប ព្រោះតែ
 អ្វីលេច ទើបនាមរូបលេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ គឺជាអគារៈ បាន
 ត្រាស់ដឹងដោយចញ្ញា ព្រោះយោធិសោមនសិកាភៈថា កាលបើមិនមាន
 វិញ្ញាណ ទើបមិនមាននាមរូប ព្រោះតែវិញ្ញាណលេច ទើបនាមរូប
 លេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ គឺជាអគារៈ មានសេចក្តីត្រូវរយោង
 នេះថា កាលបើមិនមានអ្វីហ្ន៎ ទើបមិនមានវិញ្ញាណ ព្រោះតែអ្វីលេច
 ទើបវិញ្ញាណលេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ គឺជាអគារៈ បានត្រាស់
 ដឹងដោយចញ្ញា ព្រោះយោធិសោមនសិកាភៈថា កាលបើមិនមាននាម-
 រូប ទើបមិនមានវិញ្ញាណ ព្រោះតែនាមរូបលេច ទើបវិញ្ញាណលេច ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារវគ្គ

កស្ស មឃ្លី កិក្ខុវេ ឯកទេហាសំ អនិកតោ ទោ ឡាយិ
 មក្កោ តោតាយ យនិទំ តាមរូបនិរោតា វិញ្ញាណនិរោ-
 តោ វិញ្ញាណនិរោតា តាមរូបនិរោតា តាមរូបនិរោតា
 សន្យាយកនិរោតា សន្យាយកនិរោតា ជស្សនិរោ-
 តោ ។ បេ ។ ឯវមេកស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 និរោតោ ហោតិ ។ និរោតោ និរោតោតិ ទោ មេ
 កិក្ខុវេ មុច្ឆេ អនុទស្សតេសុ ធម្មេសុ ទត្ថំ ទទទានិ
 ញាណំ ទទទានិ បញ្ញា ទទទានិ វិជ្ជា ទទទានិ
 គាលោកោ ទទទានិ ។

[២៨៣] សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ មុកិសោ អនត្តោ បវនេ
 បរមាថោ ធម្មេយ្យេ បុរាណមក្កំ បុរាណញ្ញសំ បុព្វ-
 កេហិ មនុស្សេហិ អនុយាតិ ។ សោ កមនុកង្ខេយ្យ
 កមនុកង្ខេយ្យ ធម្មេយ្យេ បុរាណំ ទត្ថំ បុរាណំ រាជ-
 តានិ បុព្វកេហិ មនុស្សេហិ អដ្ឋាវុត្ថំ អាកាមសម្បន្នំ
 វនសម្បន្នំ ហេតុវាលសម្បន្នំ ទុដ្ឋាបវន្តំ រមណីយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារវគ្គ

មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាគគរោ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ដូច្នេះ
 ត្រូវទៅដើម្បីការប្រាសដំនិននេះ ភវាគគរោប្រាសដំនិនហើយ និហោតោ
 តែតាមបុរេលក់ ទើបវិញ្ញាណលក់ ប្រោសវិញ្ញាណលក់ ទើបតាមបុរេ
 លក់ ប្រោសតែតាមបុរេលក់ ទើបកាយកនៈ ៦ លក់ ប្រោសតែកាយ-
 កនៈ ៦ លក់ ទើបជស្សលក់ ។ បេ ។ ការលក់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ
 រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាគគរោបក្កកើតឡើង
 ហើយ មានញាណកើតឡើងហើយ មានបញ្ញាកើតឡើងហើយ មាន
 វិជ្ជាកើតឡើងហើយ មានត្រិះរិះឡើងហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែល
 ភវាគគរោប្រាសបំបាត់ស្លាប់មកអំពីមុនថា ហេតុជាម្រៀនលក់ ហេតុជា
 ម្រៀនលក់ ដូច្នេះ ។

[២៨៣] មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរស កាលដើរទៅក្នុង
 ព្រៃក្នុង ព្រៃធំ ឃើញដូច្នោះ ដូច្នោះ ដែលពួកមនុស្សជាតិមុនតែង
 ដើរទៅ ។ បុរសនោះ ដើរទៅតាមផ្លូវនោះ កាលដើរទៅតាមផ្លូវនោះ
 ក៏ប្រទះឃើញត្រង់បុរាណ រាជនាមបុរាណ ដែលពួកមនុស្សជាតិមុន
 បានទៅកាស្រយហើយ ជាតន្ត្រីបិច្ចណិដោយសូនច្បារ ចិច្ចណិ
 ដោយព្រៃ ចិច្ចណិដោយស្រូវ មានកំពែង ជាទីគួរឲ្យត្រេកអរ ។

អដ្ឋោ សោ កិត្យាវេ មុរិសោ មញ្ញា វា រាជមហា-
 មគ្គស្ស វា អាភោទេយ្យ យាស្ស កន្ត្ត ជាទេយ្យសិ
 អហំ អន្ទសំ អរញ្ញេ បរិទេ ចរមាតោ បុរាណមគ្គិ
 បុរាណញ្ញសំ បុព្វកេហិ មនុស្សហិ អនុយាតិ សោ(១)
 កមនុកច្ឆិ កមនុកច្ឆន្តោ អន្ទសំ បុរាណំ ធនំ បុរាណំ
 រាជធានី បុព្វកេហិ មនុស្សហិ អដ្ឋាវត្ថុ អាកម-
 សម្បត្តិ វេសម្បត្តិ ចោក្កាវណិសម្បត្តិ ឧត្តាបវត្ថុ
 វេសណីយំ តំ កន្ត្ត ធនំ មាមេហិតិ ។ អដ្ឋោ សោ
 កិត្យាវេ រាជា វា រាជមហាមាត្រា វា តំ ធនំ
 មាមេយ្យ កន្តស្ស ធនំ អមរេទេ សមយេទេ ឥទ្ធិ
 ទេវេ ធីតំ ទេ ពហុជញ្ញំ(២) អាកំណ្ឌាមនុស្សំ វង្សិវេ-
 តុស្សប្បត្តំ ។ ឯវេវេ ទ្វាហំ កិត្យាវេ អន្ទសំ បុរាណមគ្គិ
 បុរាណញ្ញសំ បុព្វកេហិ សម្មាសម្មាទ្ធវហិ អនុយាតិ ។

១ កន្ត្តិ អម្បានំ ចោត្តេក កន្ត្តិ ចាហិ ទិស្សតិ ។ ២ ពហុជន្តិ ចាហិ ។

ម្នាលកិត្យាវេទង្គយ កាលបើផ្សំនោះ បុរសនោះក៏ត្រូវចូលដល់ព្រះរាជា
 ឬរាជមហាមាត្រា សូមទ្រង់មេត្តាប្រាស សូមទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំព្រះ
 អង្គប្រាប់ទៅក្នុងព្រះបន្ទប់ ព្រះបាទ បានឃើញផ្សំចាស់ ឆ្ងាចាស់ ដែល
 ក្នុងមនុស្ស ជាងមុន ធ្លាប់ដើរទៅរឿយ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដើរតាម
 ផ្លូវនោះ កាលខ្ញុំព្រះអង្គដើរទៅតាមផ្លូវនោះ បានឃើញក្រុងបុរាណ
 រាជធានីបុរាណ ដែលមនុស្សទាំងឡាយជាងដើម ធ្លាប់នៅតាមស្រែ
 ជាកន្លែងបរិបូណ៌ដោយស្នូនក្បាល បរិបូណ៌ដោយព្រៃ បរិបូណ៌ដោយ
 ស្រះ មានកំរែង ជាទីឆ្កែឱ្យព្រឹកអរ បត់ព្រៃព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គ
 ទ្រង់សាងទីក្រុងនោះឡើង ។ ម្នាលកិត្យាវេទង្គយ លំដាប់នោះឯង
 ព្រះរាជា ឬរាជមហាមាត្រានោះ ក៏កសាងក្រុងនោះ លុះសម័យធម្មក
 ក្រុងនោះ ក៏ស្អុកស្អួត សម្បូរ បានបេសជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន
 កុះករដោយមនុស្ស ជាងនេះបានសេចក្តីចម្រើនទូលំទូលាយ ។ ម្នាល
 កិត្យាវេទង្គយ ដំណើរនេះក៏ផ្សំនោះដែរ គឺជាគតបានឃើញផ្សំចាស់
 ឆ្ងាចាស់ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយជាងដើម តែងត្រាច់ទៅ ។

កតតោ ច សោ កំក្ការេ បុរាណមក្ខោ បុរាណញ្ចសោ
 បុព្វកេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធហិ អនុយោកោ ។ អយមេវ
 អរិយោ អន្ធន្តិកោ មក្ខោ សេយ្យដំនំ សម្មាធិដ្ឋំ ។ បេ ។
 សម្មាសមាធិ ។ អយំ ចោ សោ កំក្ការេ បុរាណមក្ខោ
 បុរាណញ្ចសោ បុព្វកេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធហិ អនុយោកោ
 សោ តមនុកថ្មី តមនុកថ្មីន្តោ ជរាមរណំ អត្តញ្ញា-
 សី ជរាមរណសមុធយំ អត្តញ្ញាសី ជរាមរណនិរោធំ
 អត្តញ្ញាសី ជរាមរណនិរោធភាមិនំ បដិបទំ អត្តញ្ញាសី
 តមនុកថ្មី តមនុកថ្មីន្តោ ជាតិ អត្តញ្ញាសី ។ បេ ។ កវិ
 អត្តញ្ញាសី... ទុច្ចាធានំ អត្តញ្ញាសី... តស្មាំ អត្តញ្ញាសី...
 វេទនំ អត្តញ្ញាសី... ធម្មស្សី អត្តញ្ញាសី .. សន្យាយតនំ
 អត្តញ្ញាសី... ធាម្រុបំ អត្តញ្ញាសី... វិញ្ញាណំ អត្តញ្ញាសី
 តមនុកថ្មី តមនុកថ្មីន្តោ សង្ខារេ អត្តញ្ញាសី សង្ខា-
 រសមុធយំ អត្តញ្ញាសី សង្ខារនិរោធំ អត្តញ្ញាសី
 សង្ខារនិរោធភាមិនំ បដិបទំ អត្តញ្ញាសី តទកិញ្ញាយ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវចាស់ ផ្លូវចាស់ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចាំនិទ្យាយ
 ជាដំនើរ តែងត្រាច់ទៅនោះ តើដូចម្តេច ។ ផ្លូវប្រកបដោយអង្គ ៨
 ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការកម្រិតចិត្ត
 ត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ជាផ្លូវចាស់ ផ្លូវចាស់ ដែលព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធចាំនិទ្យាយជាដំនើរ តែងត្រាច់ទៅ គឺជាអត្តនារបាទដើរទៅ
 តាមផ្លូវនោះ កាលដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ក៏បានដឹងច្បាស់នូវផលនិវរណៈ
 ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃផលនិវរណៈ ដឹងច្បាស់នូវទីលេខនៃផល
 និវរណៈ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីលេខនៃផលនិវរណៈ
 មរណៈ គឺជាអត្តនារបាទដើរទៅតាមផ្លូវនោះ កាលដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ក៏
 បានស្គាល់ច្បាស់នូវជាតិ ។ បេ ។ បានស្គាល់ច្បាស់នូវភព ... បានស្គាល់
 ច្បាស់នូវទុក្ខទុក្ខ ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវតណ្ហា ... បានស្គាល់ច្បាស់
 នូវវេទនា ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវធម្មស្សៈ ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវសច្ចា-
 យតនៈ ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវធាម្រុប ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវវិញ្ញាណ
 គឺជាអត្តនារបាទដើរទៅតាមផ្លូវនោះ កាលដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ក៏បានដឹង
 ច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ បានដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើត នៃសង្ខារ
 បានដឹងច្បាស់នូវទីលេខនៃសង្ខារ បានដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរ
 ទៅកាន់ទីលេខនៃសង្ខារ លុះគឺជាអត្តនារបាទដឹងច្បាស់ នូវធម៌នោះហើយ

អាជីក្ខំ កិក្ខុជំ កិក្ខុជំបិ ទុច្ចាសកានំ ទុច្ចាសិកា-
 ជំ ។ កយិជំ កិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ ឥទ្ធិ ទេវេ ជីតំ ឧ-
 វិជ្ជាវិកំ ឥហុជញ្ញំ បុគ្គតិ យាវ ទេវមនុស្សហិ
 សុប្បកាសិតន្តំ ។ បក្ខមំ ។

(២៤២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 ក្ករុស្ត វិហាតិ កាម្មាសនម្ហំ ឆាម ក្ករុជំ ជិតមោ ។
 កត្រ ទោ កកវា កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុរោតិ ។
 កនន្តេតិ តេ កិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សាសុំ ។ កកវា
 ឯតនរោច សម្មសជ ទោ តុម្ពេ កិក្ខុវេ អន្តរំ សម្ម-
 សន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ អញ្ញាតរោ កិក្ខុ កកវន្តំ ឯតនរោច
 អហំ ទោ កាន្ត សម្មសាមិ អន្តរំ សម្មសន្តិ ។

កិច្ចទ្រព្យបំផល់ក្កកិក្ខុ កិក្ខុនិ ។ បាសក ។ បាសិកា ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 តាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយៈនានាឯង សុកស្តម្ភ សម្បូរ ទូលាយ សម្រាប់
 ដទៃច្រើនគ្នាចរជើង ជាព្រហ្មចរិយៈគ្រាស់ស្រែល ដែលព្រះក្មេងតាំងឡាយ
 ប្រកាសដោយច្រវែក ផល់ក្កករោតា និងមនុស្ស ជាកំលាំង ។
 ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

(២៤២) ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកម្មាសទម្ងន់គម របស់ក្កកម្កកុ ក្នុងផែនកុ ។
 ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គ្រាស់ហៅកិក្ខុតាំងឡាយថា ម្ចាស់
 កិក្ខុតាំងឡាយ ។ កិក្ខុតាំងនោះ ទទួលព្រះក្មេងកាព្រះមានព្រះភាគ
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គ្រាស់យ៉ាងនេះ
 ថា ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ ពិចារណាខ្លះធម៌ជាគ្រឿងពិចា-
 រណាទាន់ក្នុង ដែរឬទេ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់យ៉ាងនេះ កិក្ខុ
 មួយរូប បានក្រាចទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំប្រាកដតែងពិចារណាខ្លះធម៌ជាគ្រឿងពិចារណាទាន់ក្នុងដែរ ។

យថាភាគី មន ភិក្ខុ សម្មសសំ អន្តរំ សម្មសន្តិ ។

អនុតោ សោ ភិក្ខុ ព្យាភាសិ យថា សោ ភិក្ខុ

ព្យាភាសិ ន សោ ភិក្ខុ ភកវតោ ចិត្តំ អារាមេសិ ។

(២៩៨) ឯវិ វុត្តោ អាយស្មា អានុតោ ភកវត្ថំ

ឯតនោច ឯតស្ស ភកវតំ កាណ្ឌោ ឯតស្ស សុតត

កាលោ យំ ភកវតំ អន្តរំ សម្មសំ កាសយ្យ ភក-

វតោ សុត្វា ភិក្ខុ ចារេស្សន្តិកំ ។ តេនហានន្ទ សុ-

ណាម សាទុកំ មនសិករោម កាសិស្សាមិកំ ។ ឯវិ

កន្ត្រកិ ទោ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ បទ្ទាស្សាសិ ។

មាលភិក្ខុ អ្នកពិចារណាខ្លះមិថាគ្រឿងពិចារណាភាគីក្នុង តើដូចម្តេច

ន្ទ ។ ភិក្ខុនោះ គឺបាទដោះស្រាយភ្លាម តែភិក្ខុនោះដោះស្រាយយ៉ាង

ណា ភិក្ខុនោះ ក៏មិនញ៉ាំងប្រហែលទេ របស់ព្រះមានព្រះភាគឲ្យ

គ្រេកអរយ៉ាងនោះបានឡើយ ។

(២៩៩) កាលបើភិក្ខុនោះប្រាបចូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះភាគឲ្យ

មានភាគ បានប្រាបចូលគ្រប់មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះ

ភាគ គ្រប់ដែលខ្លះមិថាគ្រឿងពិចារណាភាគីក្នុងណា បដិគ្រព្រះមាន

ព្រះភាគ គាលនេះ ថាកាលគ្រប់ដែលគ្រប់ដែលខ្លះមិថាគ្រឿងពិចារណា

ភាគីក្នុងនេះហើយ បដិគ្រព្រះសុតត គាលនេះ ថាកាលគ្រប់ដែលគ្រប់ដែល

គ្រប់ដែលខ្លះមិថាគ្រឿងពិចារណាភាគីក្នុងនេះហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ បាន

ស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចងចាំទុក ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រប់

ថា មាលភាគឲ្យ បើដូច្នេះ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ចុះ ចូរអ្នកទុកក្នុង

ចិត្តឲ្យប្រាកដ គឺជាភកវត្ថុដែលគ្រប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះ

កុម្មជីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះកុណា ព្រះភក្ខី ។

[២៨៦] កកក ឯកទេវេន វេទ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 សម្មសមាទោ សម្មសតិ អន្តរ សម្មសំ យំ ទោ
 វេទំ អនេកវិទំ ចានប្បការកំ ទុក្ខំ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ
 ជរាមរណំ វេទំ ទុក្ខំ ទោ(១) ទុក្ខំ កំចិន្ទំ កំសមុទយំ
 កំជាតិកំ កំបកវំ កំស្មី សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
 កំស្មី អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ ។ សោ
 សម្មសមាទោ ឯវំ ជាតាតិ យំ ទោ វេទំ អនេកវិទំ
 ចានប្បការកំ ទុក្ខំ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ ជរាមរណំ វេទំ
 ទោ ទុក្ខំ ឧបជិចិន្ទំ ឧបជិសមុទយំ ឧបជិជាតិ-
 កំ ឧបជិប្បកវំ ឧបជិស្មី សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
 ឧបជិស្មី អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ ។ សោ
 ជរាមរណាញ បជាតាតិ ជរាមរណសមុទយញ បជា-
 តាតិ ជរាមរណាធិរោធិញ បជាតាតិ យា ន ជរាម-
 រណាធិរោធសារុប្បកាមិនំ បជិបតា តញ បជាតាតិ

[២៨៦] ព្រាហ្មនព្រាហ្មន បានក្រសំយ៉ាងនេះថា ខ្មាញ
 ភិក្ខុតាំងខ្លាយ ភិក្ខុក្នុងសាមទានេះ កាលពិចារណាចមិ ជាគ្រឿង
 ពិចារណាភវន្តក្នុង វេទនិកិចារណាថា ទុក្ខនិរតិវិទ្យានេះ មាន
 ប្រការច្រើន មានប្រការផ្សេងៗ តែងកើតឡើងក្នុងលោក ទុក្ខនេះ មាន
 អ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាចំណុច មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភពហ្ន៎
 កាលបើមានអ្វី ទើបមានផលនិវរណៈ កាលបើគ្មានអ្វី ទើបគ្មានផល
 និវរណៈ ។ កាលភិក្ខុនោះពិចារណា ក៏វេទន៍ដឹងយ៉ាងនេះថា ទុក្ខ
 និវរណៈនេះ មានប្រការច្រើន មានប្រការផ្សេងៗ តែងកើត
 ឡើងក្នុងលោក ទុក្ខនេះនិង មានទម្រង់ជាហេតុ(១) មានទម្រង់ជាចំណុច
 មានទម្រង់ជាកំណើត មានទម្រង់ជាប្រភព កាលបើមានទម្រង់ ទើបមាន
 ផលនិវរណៈ កាលបើទម្រង់មិនមាន ផលនិវរណៈក៏មិនមាន ។ ភិក្ខុ
 នោះ វេទន៍ដឹងច្បាស់នូវផលនិវរណៈផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាចំណុច
 នៃផលនិវរណៈផង ដឹងច្បាស់នូវចំណុចនៃផលនិវរណៈផង ដឹងច្បាស់
 នូវបដិវត្តន៍ជាដំណើរទៅដល់សមុត្តរដល់ការលែង វេទន៍និវរណៈនោះផង

គឺជា បដិបទ្ទា ច ហោតិ អនុធម្មចារី ។ អយំ
វុត្តិ កិក្ខវា កិក្ខុ សព្វសោ សម្មា នុក្ខត្តយាយ
បដិបទ្ទា ធនមរណានិរោធិយ ។

[២៥៧] អតាបរិ សម្មសមាទោ សម្មសតិ អន្តរិ
សម្មសំ ឧបទំ បទាយំ កំចិនាទោ កំបម្ពនយោ
កំជាតិកោ កំបករំ កំស្មី សតិ ឧបទំ ហោតិ
កំស្មី អសតិ ឧបទំ ច ហោតិ ។ សោ សម្ម-
សមាទោ ឯវិ ជាទាតិ ឧបទំ តណ្ហាចិនាទោ តណ្ហា-
សម្ពនយោ តណ្ហាជាតិកោ តណ្ហាបករំ តណ្ហាយ
សតិ ឧបទំ ហោតិ តណ្ហាយ អសតិ ឧបទំ ច
ហោតិ ។ សោ ឧបទំពុ បជាទាតិ ឧបទំសម្ម-
នយពុ បជាទាតិ ឧបទំនិរោធពុ បជាទាតិ យា
ច ឧបទំនិរោធសារុប្បកម្មំ បដិបទា តពុ បជា-
ទាតិ គឺជា បដិបទ្ទា ច ហោតិ អនុធម្មចារី ។ អយំ
វុត្តិ កិក្ខវា កិក្ខុ សព្វសោ សម្មា នុក្ខត្តយាយ
បដិបទ្ទា ឧបទំនិរោធិយ ។

ជាអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះ ប្រព្រឹត្តធម៌សម្មាសម្ពាធម៌ផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
តាំងឡាយ ភិក្ខុនេះគឺជាគតោលថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីការអស់នៃ
ទុក្ខដោយប្រពៃ ដើម្បីការលេងនៃធនមរណៈ ដោយប្រការតាំងពួង ។

[២៥៨] ប្រការមួយទៀត កាលភិក្ខុនឹងពិចារណាធម៌ជាគ្រឿង
ពិចារណាតង់ក្នុងក្រៅទៀត ក៏តែងពិចារណាថា ឧបទំនេះសោត
មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព
កាលបើមានអ្វី ទើបមានឧបទំ កាលបើគ្មានអ្វី ទើបគ្មានឧបទំ ។
កាលភិក្ខុនោះពិចារណា ក៏តែងដឹងយ៉ាងនេះថា ឧបទំ មានតណ្ហា
ជាហេតុ មានតណ្ហាជាទីកើត មានតណ្ហាជាកំណើត មានតណ្ហា
ជាប្រភព កាលបើមានតណ្ហា ទើបមានឧបទំ កាលបើគ្មានតណ្ហា
ទើបគ្មានឧបទំ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏តែងដឹងច្បាស់នូវឧបទំផង ដឹងច្បាស់
នូវទីកើតនៃឧបទំផង ដឹងច្បាស់នូវទីលេងនៃឧបទំផង ដឹងច្បាស់នូវ
ធម៌បទា ជាដំណើរដ៏សម្បូរដល់ការលេងឧបទំនោះផង ជាអ្នកប្រតិបត្តិ
យ៉ាងនោះ ប្រព្រឹត្តធម៌សម្មាសម្ពាធម៌ផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ
ភិក្ខុនេះ គឺជាគតោលថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីការអស់នៃទុក្ខ
ដោយប្រពៃ ដើម្បីការលេងនៃឧបទំ ដោយប្រការតាំងពួង ។

[២៩៨] អថាវិ សម្មាសាថា សម្មាសតិ អន្តរិ
 សម្មាសំ កល្យាណ បថាយំ កក្កុ ឧប្បជ្ឈមាថា ឧប្បជ្ឈតិ
 កក្កុ វិវិសមាថា វិវិសតិ ។ លោ សម្មាសមាថា វិវិ
 ជាថាតិ យំ ចោ លោកេ(១) បិយរូបំ សាតរូបំ ឯតុសា
 កល្យាណ ឧប្បជ្ឈមាថា ឧប្បជ្ឈតិ ឯតុ វិវិសមាថា វិវិ
 សតិ ។ កំពុ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ។ ធម្មំ
 លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ។ វេ ។ សោតិ លោកេ
 បិយរូបំ សាតរូបំ... យោចំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ...
 ជីក្កំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ... កាយោ លោកេ
 បិយរូបំ សាតរូបំ... មថោ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ
 ឯតុសា កល្យាណ ឧប្បជ្ឈមាថា ឧប្បជ្ឈតិ ឯតុ វិវិសមា
 ថា វិវិសតិ ។

១ យំ កោ កំពុ លោកេនី កក្កុ ចោត្តេនី វិស្សតិ ។

[២៩៩] ប្រការម្លះទៀត កាលភិក្ខុពិចារណាឲ្យចម្លើយត្រូវ
 ពិចារណាខាងក្នុង វេចនិចារណាថា កល្យាណៈ កាលដែលកើតឡើង
 កើតឡើងក្នុងចំណា កាលដែលកំរើត កើតឡើងក្នុងចំណា ។
 កាលភិក្ខុនោះ ពិចារណាទៅ កំរើតដឹងយ៉ាងនេះថា ការម្ស័យណា
 ក្នុងលោក ដែលជាសភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ កល្យា
 នៈ កាលដែលកើតឡើង កើតឡើងក្នុងការម្ស័យនេះ កាលដែល
 កំរើត កើតឡើងក្នុងការម្ស័យនេះ ។ កើតការម្ស័យអ្វីហ្ន៎ ដែលជា
 សភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ។ ចក្កជាសភាព
 នូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ។ វេ ។ សោតៈជា
 សភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ... យាទៈជា
 សភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ... ជីក្កជា
 សភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ... កាយជា
 សភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ... ចិត្តជាសភាព
 នូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក កល្យាណៈ កាលដែល
 កើតឡើង កើតឡើងក្នុងការម្ស័យនេះ កាលដែលកំរើត កើតឡើង
 ក្នុងការម្ស័យនេះ ។

[២៩៧] យេ ហិ កោជិ ភិក្ខុវេ អភិកម្មទ្ធានំ

សមណោ ន ប្រាហ្មណោ ន យំ លោកេ មិយន្តរំ

សាគរំ ភំ វិទូតោ អន្តកុំ សុទតោ អន្តកុំ អន្តតោ

អន្តកុំ អាហេត្យតោ អន្តកុំ ទេមតោ អន្តកុំ តេ

កណ្តំ វឡេសុំ ។ យេ កណ្តំ វឡេសុំ តេ ឧបទំ

វឡេសុំ យេ ឧបទំ វឡេសុំ តេ ទុក្ខំ វឡេសុំ យេ

ទុក្ខំ វឡេសុំ តេ ន បរិមុត្តិសុ ជាតិយា ជរាយ មរ-

ណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ធាមនស្សេហិ

ឧបាយសេហិ ន បរិមុត្តិសុ ទុក្ខស្មាភិ វធាមិ ។

[២៩៨] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្យល ភូតសមណៈបូត្រាហ្មណំណា

និម្មយ ភូតិកាលវេលាកន្លងរវើហើយ បានឃើញខ្លាតាម្នាក់ ដែល

ជាសកាភក្កប្រឡូញ ជាបកាភក្កប្រឡូញ ភូតិលោក ថាទៀង បាន

ឃើញថាជាសុទ្ធ បានឃើញថាជាបស្ច័ន្ត បានឃើញថាជាបស្ចាន

កេរ បានឃើញថាជាបស្ចក្សេន្ត ភូតសមណៈបូត្រាហ្មណំតាំងអក្ខរាល

នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងកណ្តាឡូចច្រើនឡើង ។ ភូតសមណៈបូត្រាហ្មណំ

ណា ញ៉ាងកណ្តាឡូចច្រើនឡើង ភូតសមណៈបូត្រាហ្មណំនោះ ឈ្មោះ

ថាញ៉ាងឧបទំឡូចច្រើនឡើង ភូតសមណៈបូត្រាហ្មណំណា ញ៉ាងឧបទំ

ឡូចច្រើនឡើង ភូតសមណៈបូត្រាហ្មណំនោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងទុក្ខឡូ

ចច្រើនឡើង ភូតសមណៈបូត្រាហ្មណំណា ញ៉ាងទុក្ខឡូចច្រើនឡើង

គឺជាគតិកាលថា ភូតសមណៈបូត្រាហ្មណំនោះ ឈ្មោះថាមិនរួចចាកគតិ

ជរា មរណៈ សេចក្តីរលាក សេចក្តីខ្សឹតខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ

សេចក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។

យេ ហិ កោចិ កំក្ការេ អនាគតមន្ទានំ សមណា វា
 ប្រាហ្មណា វា យំ លោកេ មិយន្ទមំ សាគ្យមំ កំ
 និទ្ទតោ នក្ខុស្សន្តិ^(១) សុទតោ នក្ខុស្សន្តិ អត្តតោ
 នក្ខុស្សន្តិ អាហក្សតោ នក្ខុស្សន្តិ ទេមតោ នក្ខុស្សន្តិ
 តេ កណ្ហំ វុឡ្យស្សន្តិ ។ យេ កណ្ហំ វុឡ្យស្សន្តិ
 តេ ឧបទិ វុឡ្យស្សន្តិ យេ ឧបទិ វុឡ្យស្សន្តិ តេ នក្ខុ
 វុឡ្យស្សន្តិ យេ នក្ខុ វុឡ្យស្សន្តិ តេ ន បរិមុច្ចិស្សន្តិ
 ជាតិយា ជវាយ មរណោ ន សោកេហំ ចរិទេវេហំ នុក្កា-
 ហំ ធាមនស្សេហំ ឧបាយាសេហំ ន បរិមុច្ចិស្សន្តិ
 នុក្កាស្មាតិ វធាមិ ។ យេ ហិ កោចិ កំក្ការេ វុត្តហំ
 សមណា វា ប្រាហ្មណា វា យំ លោកេ មិយន្ទមំ
 សាគ្យមំ កំ និទ្ទតោ មស្សន្តិ សុទតោ មស្សន្តិ

ម្នាលកំក្កាន់ឡាយ ពួកសមណៈប្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលជា
 អនាគត នឹងឃើញនូវការម្នាក់ដែលជាសកាតន្ត្រ្យស្រឡាញ់ ជាសកាត
 ន្ត្រ្យត្រកា ក្នុងលោកនេះ ជាទៀង នឹងឃើញថាជាសុខ នឹង
 ឃើញវាជាបេស័ន្ទ នឹងឃើញវាជាបេស័ន្ទានុរោគ នឹងឃើញវា
 ជាបេស័ន្ទមក្សន្ត ពួកសមណៈប្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថានឹងញ៉ាំង
 កណ្ហាឱ្យចម្រើនឡើង ។ ពួកសមណៈប្រាហ្មណ៍ណា នឹងញ៉ាំង
 កណ្ហាឱ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈប្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថានឹង
 ញ៉ាំងឧបទិឱ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈប្រាហ្មណ៍ណា នឹងញ៉ាំងឧបទិ
 ឱ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈប្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថានឹងញ៉ាំង
 ទុក្ខឱ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈប្រាហ្មណ៍ណា នឹងញ៉ាំងទុក្ខឱ្យ
 ចម្រើនឡើង អថាគតោលថា ពួកសមណៈប្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះ
 ថានឹងមិនរួចចាកជាតិ ជវ មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រាំទ្រល្អ
 សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងមិន
 រួចចាកទុក្ខឡើយ ។ ម្នាលកំក្កាន់ឡាយ ពួកសមណៈប្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ក្នុងកាលនៃឡើងនេះ ឃើញនូវការម្នាក់ដែលជាសកាតន្ត្រ្យស្រ-
 ឡាញ់ ជាសកាតន្ត្រ្យត្រកា ក្នុងលោក ជាទៀង ឃើញថាជាសុខ

អត្តាភា បស្សន្តិ អាណក្សតោ បស្សន្តិ ទេមតោ បស្សន្តិ
 តេ គណ្ហំ វង្សន្តិ ។ យេ គណ្ហំ វង្សន្តិ តេ ឧបទិ
 វង្សន្តិ យេ ឧបទិ វង្សន្តិ តេ ទុក្ខំ វង្សន្តិ យេ ទុក្ខំ
 វង្សន្តិ តេ ន បរិមុទ្ធន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ
 សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ជាតនស្សេហិ
 ទតយាសេហិ ន បរិមុទ្ធន្តិ ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។

[២២០] សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ អាចារីយកំសោ
 វណ្ណសម្បត្តោ កទ្ធសម្បត្តោ វសសម្បត្តោ ។ សោ ច
 តោ វិសេន សំសាដ្ឋោ ។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ
 យង្គាភិកត្តោ យម្មបរេតោ កំលាដ្ឋោ កសំតោ ចិត្តា
 សំតោ ។ កមេធំ ឃីវ វិទេយ្យំ អយំ តេ អត្តោ បុរិស
 អាចារីយកំសោ វណ្ណសម្បត្តោ កទ្ធសម្បត្តោ វស-

ឃើញថាជាបេស្សន្ត ឃើញថាជាបេស្សន្តនោះ ឃើញថាជាបេស្ស
 ក្សេមក្សេម ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងកណ្តាឲ្យ
 ចម្រើនឡើង ។ ពួកសមណៈ បុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងកណ្តាឲ្យចម្រើន
 ឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងឧបទិឲ្យចម្រើន
 ឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងឧបទិឲ្យចម្រើនឡើង ពួក
 សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងទុក្ខឲ្យចម្រើនឡើង ពួក
 សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងទុក្ខឲ្យចម្រើនឡើង គេជាគតៈពាលថា
 ពួកសមណៈ បុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាមិនរួចចាកជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខ មេចក្តីលំបាក មេចក្តីលំបាក
 ចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។

[២២០] មាលកិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាផ្តិលដែលត្រូវដោយស្ករ
 ចរិច្ចលិដោយពណ៌ ចរិច្ចលិដោយក្លិន ចរិច្ចលិដោយសេ ។ តែផ្តិល
 នោះ គេលាយដោយភ្លើង ។ ចូរជាមាត់បុរសក្រហមដោយ
 កំដៅថ្ងៃ ត្រូវកំដៅថ្ងៃច្រើនច្រើនហើយ មានកាយលំបាក ក្រហល់
 ក្រហម ប្រកបដោយ មកដល់ ។ មនុស្សទាំងឡាយ និយាយ
 នឹងបុរសនោះឯង យ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចម្រើន ផ្តិលត្រូវដោយ
 ស្ករនេះ ចរិច្ចលិដោយពណ៌ ចរិច្ចលិដោយក្លិន ចរិច្ចលិដោយសេ

សម្បត្តិ គោ ៥ ទៅ វិសេស សំសង្ខារ សរេ
 អាកាស បី បី តា ហ៊ី ទៅ តំ ធានេស្បតិ វិស្សា-
 ធម៌ កាតូធម៌ វិសេស បី បី តា ៥ បី តា ៥-
 ធានំ មរណំ វា ធិកត្ថសិ មរណមត្តំ វា ទុក្ខំ ។
 គោ តំ អាចារ្យកំសំ សមាសា អប្បដិសដ្ឋា បី-
 វេយ្យ ធម្មដិសិស្សដ្ឋេយ្យ ។ គោ តកោធិធានំ មរណំ
 វា ធិកត្ថេយ្យ មរណមត្តំ វា ទុក្ខំ ។ ឯវេយ្យ ទៅ
 កិក្ខុវេយ្យ ហ៊ី កោធិ អតិកម្មធានំ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ។ បេ ។
 អនាគតមត្តំ ។ បេ ។ ឯវេយ្យ សមណា វា ព្រាហ្ម-
 ណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ តំ

តែផ្ដល់នោះ គេហយដោយថ្នាំពិស បើអ្នកប្រាថ្នា ចូរអ្នកដទៃ ព្រោះ
 ថា កាលបើអ្នកដឹកទៅហើយ ទឹកនោះនឹងរាប់ចិត្តអ្នក ដោយពលិផល
 ដោយក្លិនផល ដោយសេផល ប៉ុន្តែបើអ្នកដឹកទៅហើយ អ្នកនឹងផល់នូវ
 សេចក្ដីស្លាប់ ឬផល់នូវសេចក្ដីទុក្ខស្មើស្លាប់ ព្រោះតែការដឹកនោះថា
 ហេតុ ។ បុរសនោះ មិនបានពិព្វលោកផ្ដល់ដ៏ពេញដោយសុភវិនិច្ឆ័យ
 ក៏ដឹកដោយស្រពន់ មិនលេបដ៏ចោល ។ បុរសនោះត្រូវផល់នូវសេចក្ដី
 ស្លាប់ ឬផល់នូវទុក្ខស្មើស្លាប់ ព្រោះតែការដឹកនោះថាហេតុ ។ អាលកិក្ខុ
 ចំនីឡាយ សេចក្ដីមេឃយ្យក៏ផ្សំឆ្នាំងដៃ ក្នុងសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ បានឃើញនូវការម្នាក់ណា ជាស-
 ភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ។ បេ ។ ក្នុងកាលជា
 អនាគត ។ បេ ។ ក្នុងសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលផ្សេងនេះ ឃើញនូវ
 ការម្នាក់ដែលជាសភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក

ចំពូកោ បស្សន្តិ សុខកោ បស្សន្តិ អត្តកោ បស្សន្តិ
 អារាហ្មកោ បស្សន្តិ ទេមកោ បស្សន្តិ តេ គណ្ហិ
 វន្តន្តិ ។ យេ គណ្ហិ វន្តន្តិ តេ ឧបទិ វន្តន្តិ យេ
 ឧបទិ វន្តន្តិ តេ ទុក្ខំ វន្តន្តិ យេ ទុក្ខំ វន្តន្តិ តេ
 ន បរិមុទ្ធន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន សោកេហិ
 បរិនិរុទ្ធិ ទុក្ខេហិ ជោមនស្សេហិ ទុក្ខាយាសេហិ
 ន បរិមុទ្ធន្តិ ទុក្ខាស្មាតិ វតាមិ ។

(២២១) យេ ច ទោ កេចិ ភិក្ខុវេ អភិកម្មប្បាទំ
 សមណា ន ព្រាហ្មណា ន យំ លោកេ បិយេប្បិ
 សាគរូបំ តំ អនិច្ចតោ អនុក្ខំ ទុក្ខកោ អនុក្ខំ អនត្ត-
 កោ អនុក្ខំ រោគកោ អនុក្ខំ ភយកោ អនុក្ខំ តេ

ជាទៀង ឃើញថាជាសុខ ឃើញថាជាបេសក្ខន្ធ ឃើញថាជាបេសក្ខន្ធ
 រោគ ឃើញថាជាបេសក្ខន្ធបញ្ចក្ខន្ធ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ឈ្មោះថាញ៉ាងអណ្តាឱ្យចម្រើនឡើង ។ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា
 ញ៉ាងអណ្តាឱ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា
 ញ៉ាងឧបទិឱ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងឧបទិឱ្យ
 ចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងទុក្ខឱ្យចម្រើន
 ឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងទុក្ខឱ្យចម្រើនឡើង អថាគ
 កោលថា ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ មិនចេញពីជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខ មរណៈ សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាក
 ចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនចេញពីទុក្ខឡើយ ។

(២២១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅ បានឃើញនូវការម្នាក់ ដែលជា
 សភាពអន្តរាស្រ្តឡាញ់ ជាសភាពអន្តរាស្រ្តករ ក្នុងរោគ ថាមិនទៀង
 បានឃើញថាជាទុក្ខ បានឃើញថាមិនមែនជាបេសក្ខន្ធ បានឃើញថា
 ជាបេសក្ខន្ធរោគ បានឃើញថាគួរខ្លាច ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ

កណ្តំ បដហិសុ ។ យេ កណ្តំ បដហិសុ តេ ឧបទ័
 បដហិសុ យេ ឧបទ័ បដហិសុ តេ ទុក្ខំ បដហិសុ
 យេ ទុក្ខំ បដហិសុ តេ បរិមុច្ឆិសុ ជាតិយោ ជរាយ
 មរណោ លោកេហំ បរិនេមេហំ ទុក្ខេហំ ជាមនស្ស-
 ហំ ឧបាយាសេហំ បរិមុច្ឆិសុ ទុក្ខាស្មាតំ វតាមិ ។
 យេមិ ហិ កោចំ ភិក្ខុវេ អនាគតមន្តាទំ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ សាគរូបំ តំ
 អនិច្ចតោ ទក្ខិស្សន្តំ ទុក្ខតោ ទក្ខិស្សន្តំ អនត្តតោ
 ទក្ខិស្សន្តំ រេកតោ ទក្ខិស្សន្តំ ភយតោ ទក្ខិស្សន្តំ
 តេ កណ្តំ បដហិស្សន្តំ ។ យេ កណ្តំ បដហិស្សន្តំ
 ។ បេ ។ តេ បរិមុច្ឆិស្សន្តំ ទុក្ខាស្មាតំ វតាមិ ។ យេមិ
 ហិ កោចំ ភិក្ខុវេ ឯតេហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
 យំ លោកេ បិយរូបំ សាគរូបំ តំ អនិច្ចតោ បស្សន្តំ

លវេកណ្តាបាន ។ ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍ណា លវេកណ្តាបានហើយ
 ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍នោះ លវេកណ្តាបាន ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍
 ណា លវេកណ្តាបានហើយ ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍នោះ លវេកណ្តា
 បាន ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍ណា លវេកណ្តាបានហើយ គឺជាគតិកាល
 ថា ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍នោះ បានរួចចាកជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខស្វយ សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត
 សេចក្តីចង្រៀតចង្រៀលចិត្ត រួចចាកទុក្ខហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលជាអនាគត នឹងឃើញ
 ការម្នាក់ ដែលជាសកាតត្ថប្រឡាញ់ ជាសកាតត្ថប្រកាស ក្នុង
 លោក ថាមិនទៀង នឹងឃើញថាជាទុក្ខ នឹងឃើញថាមិនមែនជាសេចក្តី
 នឹងឃើញថាមានរោគ នឹងឃើញថាមិនមែន ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍
 នោះ នឹងលវេកណ្តាបាន ។ ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍ណា នឹង
 លវេកណ្តាបាន ។ បេ ។ គឺជាគតិកាលថា ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍
 នោះ នឹងរួចចាកទុក្ខបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈប្ប
 ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ឃើញការម្នាក់ ដែល
 ជាសកាតត្ថប្រឡាញ់ ជាសកាតត្ថប្រកាស ក្នុងលោក ថាមិនទៀង

ទុក្ខតោ មស្សន្តិ អនត្តតោ មស្សន្តិ រោគតោ មស្សន្តិ
 កាយតោ មស្សន្តិ ភេតត្ថា មជ្ជហន្តិ ។ យេ ភក្ខា
 មជ្ជហន្តិ ភេត ឧបទិ មជ្ជហន្តិ យេ ឧបទិ មជ្ជហន្តិ
 ភេត ទុក្ខំ មជ្ជហន្តិ យេ ទុក្ខំ មជ្ជហន្តិ ភេត បរិមុទ្ធន្តិ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោ គោតមា បរិនិព្វេហិ
 ទុក្ខេហិ ធាមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ បរិមុទ្ធន្តិ
 ទុក្ខស្មាតិ វធាមិ ។

(២២២) សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ អាចារិយកិ-

សោ វណ្ណសម្បជ្ជោ កទ្ធសម្បជ្ជោ វសសម្បជ្ជោ ។

សោ ច ចោ វិសេន សំសជ្ជោ ។ អជ ចុរិសោ

អាកច្ឆេយ្យ យន្តាភិក្ខុតោ យន្តបរេតោ កិលេត្តោ

ឃើញថាជាទុក្ខ ឃើញថាមិនមែនជាបេសក្ខន្ធ ឃើញថាជាបេសកាន
 រោគ ឃើញថាម្បាច ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ វេទន៍លាភល្អា
 បាន ។ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លាភល្អាបាន ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍នោះ វេទន៍លាភមិនបាន ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លា
 មិនបាន ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ វេទន៍លាមិនបាន ពួកសម
 ណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លាមិនបាន ភាគគតោលថា ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍នោះ វេទន៍រួចចាកជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
 ទ្វេសង្ស័យ សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ចិត្ត វេទន៍រួចចាកទុក្ខបាន ។

[២២២] ខ្មោចភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាផ្តិលវេលាពេញដោយស្ករ

បរិច្ចេកដោយពណ៌ បរិច្ចេកដោយក្លិន បរិច្ចេកដោយរស ។

តែផ្តិលនោះឯង គេលាយដោយច្រំកិស ។ ចូនជាមានបុរស ក្តៅក្រ-

ហាយដោយកំដៅថ្ងៃ ក្តៅកំដៅថ្ងៃចៀកចៀនចៀន មានកាយលំបាក

តសិរតា បិចាសិរតា ។ តាមន៍ ឃឹ វិទយ្យ អយ្យ
 តេ អន្តា ឬវិស អាចារ្យកំរាង វណ្ណសម្បត្តា
 កត្តសម្បត្តា វសសម្បត្តា លោ ក ចោ វិសេ ឥ
 សាដ្ឋា សេ អាត្មសិ បិ បិរតា ហិ ចោ តំ
 តាធស្សតិ វណ្ណេ ធម៌ កត្តេ ធម៌ វសេ ធម៌ បិរតា ក
 មន តតោ ធម៌ មរណំ ក ធម៌ ធម៌ មរណមត្តំ
 ក ធម៌ ធម៌ ។ អថា កិច្ចា តស្ស ឬវិសស្ស
 ឃឹមស្ស សត្តា ចោ មេ អយ្យ សុក បិចាសិរតា
 ចាធម៌ ធម៌ ក វិទេតិ ធម៌ មណ្ឌលកោ ក វិទេតិ មជ្ឈិម
 លោកាយ ក វិទេតិ លោកាយសាចិកោ ក វិទេតិ ធម៌
 កត្តា ធម៌ ឃឹមស្ស ឃឹ មម អស្ស ធម៌ ឃឹមស្ស អថា កាយ
 ធម៌ ឃឹមស្ស ។ លោ តំ អាចារ្យកំរាង បដិសត្តា
 ធម៌ ឃឹមស្ស បដិសត្តា ធម៌ ឃឹមស្ស ។ លោ តតោ ធម៌
 មរណំ ក ធម៌ ធម៌ ធម៌ មរណមត្តំ ក ធម៌ ។

១ ឧ. លោកាយសាចិកោ ។

ក្រហមក្រហម ស្រកស្រក មកវល់ ។ មនុស្សទាំងឡាយនិយាយ
 ធម៌បុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដ៏ជ្រួត ផ្អែម ត្រឡប់ដោយសុភារ
 បិប្ផណិដោយលា បិប្ផណិដោយក្នុង បិប្ផណិដោយសេ (សមគួរ)
 ដល់អ្នក តែផ្អែមនោះ គេហាមដោយថ្នាំកំរិត បើអ្នកធម៌ កិច្ចាធម៌
 ក្រោយកាលបើអ្នកដឹកហើយ ទឹកនោះនឹងគាប់ចិត្តអ្នក ដោយពណ៌ផង
 ដោយក្នុងផង ដោយសេផង តែបើអ្នកដឹកហើយ មុននឹងដល់
 ខ្យល់ស្រពក្តីស្លាប់ ឬនឹងដល់ខ្យល់ស្រពក្តីស្លាប់ ព្រោះតែការដឹកនោះជា
 ហេតុ ។ ម្ចាស់ក៏ទាំងឡាយ កាលនោះ បុរសនោះ មានសេចក្តី
 ត្រូវយ៉ាងនេះថា សុកដែលកាតាញស្រកហើយនេះ អាចបន្ទាប់ផង
 ដោយទឹកត្រជាក់ក៏បាន បន្ទាប់ផងដោយទឹកក៏បាន បន្ទាប់ផងដោយ
 ទឹកសក្តិដែលឈាមដោយអំបិលក៏បាន បន្ទាប់ផងដោយថ្នាំគ្រោះឆ្មារជា
 លោកាយសាចិកោ(១)ក៏បាន អាត្មាអញ មិនត្រូវដឹកសុក ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីមិនមែនជាអ្នក ដើម្បីទុកអស់កាលដ៏យូរ ដល់អាត្មាអញនោះ
 ទេ ។ បុរសនោះ ក៏ប្រព្រឹត្តចោលទៅផ្អែម ដែលត្រឡប់ដោយសុភារ
 ហើយ ក៏មិនបានដឹក លេចនឹងចោលចេញ ។ បុរសនោះក៏មិនដល់ខ្យល់
 សេចក្តីស្លាប់ ឬដល់ខ្យល់ស្រពក្តីស្លាប់ ព្រោះតែការដឹកនោះជាហេតុទេ ។

១ ថ្នាំដែលគ្រោះឆ្មារស្រពក្តីស្លាប់យ៉ាងនេះក៏បាន ។

ឯវេរេ ។ ចា ភិក្ខុវេ យេ ហិ កោចិ អតីតមន្តាចំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ
 សាត្រុបំ ភំ អនិច្ចតោ អន្តកុំ ទុក្ខតោ អន្តកុំ
 អនត្តតោ អន្តកុំ រោគតោ អន្តកុំ កយតោ អន្តកុំ
 តេ កណ្ហំ បដហីសុ ។ យេ កណ្ហំ បដហីសុ តេ
 ឧបទំ បដហីសុ យេ ឧបទំ បដហីសុ តេ ទុក្ខំ
 បដហីសុ យេ ទុក្ខំ បដហីសុ តេ បរិមុទ្ធិសុ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោ គោកេហិ បរិទេវេហិ
 ទុក្ខេហិ ឆោឆនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ បរិមុទ្ធិសុ
 ទុក្ខាស្មាភិ វេទាមិ ។ យេ ហិ កោចិ ភិក្ខុវេ
 អនាគតមន្តាចំ ។ បេ ។ ឯវេរេហិ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ សាត្រុបំ ភំ

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានបរមេយ្យដ្ឋង ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ បានឃើញការម្ចាស់
 ដែលជាសភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ជាមិន
 ទៀង បានឃើញថាទុក្ខ បានឃើញថាមិនមែនជាថេរវិស្វ បាន
 ឃើញថាជាថេរវិស្វនោះ បានឃើញថាធម្មតា ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍នោះ បានលះកណ្តាលហើយ ។ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា
 លះកណ្តាលបានហើយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ លះចំណុច ពួក
 សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លះចំណុចបានហើយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
 នោះ លះទុក្ខបាន ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លះទុក្ខបានហើយ
 គឺជាគតិកាលថា ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ រួចចាកជាតិ ជរា
 មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខ រឿងសេចក្តីលំបាកកាយ សេច-
 ក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រួចចាកទុក្ខបានហើយ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលជា
 អនាគត ។ បេ ។ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលដទៃនេះ ឃើញ
 ការម្ចាស់ដែលជាសភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គ សាវ័ច្ឆបសន្តបដំ

អដិច្ចតោ បស្សន្តិ ទុក្ខតោ បស្សន្តិ អនត្តតោ បស្សន្តិ
 កេតតោ បស្សន្តិ កយតោ បស្សន្តិ តេ កត្តា
 បដហន្តិ ។ យេ កត្តា បដហន្តិ តេ ឧបទិ បដហន្តិ
 យេ ឧបទិ បដហន្តិ តេ ទុក្ខំ បដហន្តិ យេ ទុក្ខំ
 បដហន្តិ តេ បរិមុទ្ធន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ
 សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ទតា-
 យាសេហិ បរិមុទ្ធន្តិ ទុក្ខស្មាភិ វធាមិតិ ។ ធម្មំ ។

(២២៣) ឯកំ សម្មយំ អាយស្មា ធម៌ សាវ័ច្ឆតោ
 អាយស្មា ធម៌ មហាកោដ្ឋិតោ ពាកណ្តសិយំ វិហរន្តិ
 ឥសិបកោធម៌ មិគតាយេ ។ អដិច្ចតោ អាយស្មា មហា-
 កោដ្ឋិតោ សាយណ្តសមយំ បដិសន្ធាតា វុដ្ឋិតោ
 យេនាយស្មា សាវ័ច្ឆតោ តេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិទ្វា
 អាយស្មតា សាវ័ច្ឆតោ សន្តិ សម្មោទំ សម្មោទនិយំ
 កថំ សាកណិយំ វិភិសារេទ្វា ឯកមន្តំ និសិទំ ។

អភិសមយសំយុត្ត សមាស្ត ព្រះមហាកោដ្ឋិទៈពូលទៅក្រសែសាវ័ច្ឆ

ជាមិនទៀង ឃើញថាជាទុក្ខ ឃើញថាមិនមែនទុក្ខ ឃើញថាមាន
 កេត ឃើញថាគួរត្រេក ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ វេទនៈ
 កណ្តាបាន ។ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លះកណ្តាបាន ពួក
 សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះ វេទនៈលះទេវតាបាន ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍ណា លះទេវតាបាន ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ វេទនៈ
 លះទុក្ខបាន ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លះទុក្ខបាន គតាគតោល
 ថា ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ វេទនៈច្រើនជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខ លះសេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំ-
 បាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត វេទនៈច្រើនទុក្ខបាន ។ ចប់
 សូត្រ ទី ២ ។

(២២៣) សម្មយម្ហេ ព្រះសាវ័ច្ឆតោកាយេ និវត្តេមហា-
 កោដ្ឋិតោកាយេ គន្ថំទៅក្នុងឥសិបកោធមិគតាយេ ទៀបក្រុងពាកណ-
 សី ។ ព្រះមហាកោដ្ឋិតោកាយេ ចេញកំភីសម្មុក្ខន្តសម្មយ
 ថ្ងៃស្រៀល ក៏ចូលទៅក្រសែសាវ័ច្ឆតោកាយេ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះសាវ័ច្ឆតោកាយេ លុះចេញចំណាញ
 ដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររីករាយ ក៏កន្ទុយក្នុងទីសម្មុក្ខ ។

[២៦២] ឯកមន្តំ ឯសិដ្ឋោ ទោ អាយស្មា មហា-
 កោដ្ឋិកោ អាយស្មន្តំ សាវិប្បន្តំ ឯកមន្តំ កី ទុ ទោ
 អាវុសោ សាវិប្បន្ត សយំកតំ ជនមរណំ បរកតំ ជ-
 នមរណំ សយំកតត្យ បរកតត្យ ជនមរណំ ឧទាហុ
 អសយំការំ អបរការំ អនិច្ចសមុប្បន្តំ ជនមរណន្តំ ។
 ឧ ទោ អាវុសោ កោដ្ឋិក សយំកតំ ជនមរណំ ឧ
 បរកតំ ជនមរណំ ឧ សយំកតត្យ បរកតត្យ ជន-
 មរណំ នាបិ អសយំការំ អបរការំ អនិច្ចសមុប្បន្តំ
 ជនមរណំ អបិច ជាតិប្បទុយា ជនមរណន្តំ ។ កី ទុ
 ទោ អាវុសោ សាវិប្បន្ត សយំកតា ជាតិ បរកតា ជាតិ
 សយំកតា ឧ បរកតា ឧ ជាតិ ឧទាហុ អសយំ-
 ការំ អបរការំ អនិច្ចសមុប្បន្តា ជាតិ ។ ឧ ទោ
 អាវុសោ កោដ្ឋិក សយំកតា ជាតិ ឧ បរកតា

[២៦២] លុត្រមេហាកោដ្ឋិកៈ ឆានកាយ អន្តរភ័ស្តុសមុប្បោយ
 បានសូត្រសាវិប្បន្តឆានកាយ យ៉ាងនេះថា ខ្នាលភាវុសោសាវិប្បន្ត ជន
 និមមរណៈ និបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ឬជននិមមរណៈ និបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ ជន
 និមមរណៈ និបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង ឬគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ឬជននិមមរណៈ
 មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់អ្នកដទៃទេ គឺកើតឡើង
 ដោយមិនកាស្រ័យហេតុ ។ ខ្នាលភាវុសោកោដ្ឋិកៈ ជននិមមរណៈ មិន
 មែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងទេ ជននិមមរណៈ មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យទេ ជន
 និមមរណៈ មិនមែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផងទេ ជន
 និមមរណៈ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់អ្នកដទៃទេ
 គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រ័យហេតុ ក៏មិនមែនដែរ ចុំនៃជននិមមរណៈ
 កើតឡើង ព្រោះជាតិជាច្រើន ។ ខ្នាលភាវុសោសាវិប្បន្ត ជាតិ និបុគ្គល
 ធ្វើខ្លួនឯង ឬជាតិ និបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ ឬជាតិ និបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង
 ឬគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
 អ្នកដទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រ័យហេតុ ។ ខ្នាលភាវុសោកោ-
 ដ្ឋិកៈ ជាតិ មិនមែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងទេ ជាតិ មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យទេ

ជាតិ ១ សយំកតា ៥ បរកតា ៥ ជាតិ ២ មិ អសយំ-
 ការី អបរការី អធិត្ថសមុប្បន្ន ជាតិ ៣ មិ អបរការី អធិត្ថ-
 យា ជាតិ ៤ ១ កំ ឧ ទោ អារុសោ សារីបុត្ត សយំក-
 តោ កតោ ១ បេ ១ សយំកតំ ឧបាធានំ... សយំកតា
 កត្តា... សយំកតា វេទនា... សយំកតោ ជន្យោ...
 សយំកតំ សន្យាយកំ... សយំកតំ តាមរូបំ បរកតំ
 តាមរូបំ សយំកតត្វ បរកតត្វ តាមរូបំ ឧបាហុ
 អសយំការី អបរការី អធិត្ថសមុប្បន្ន តាមរូបន្តំ ។
 ៥ ទោ អារុសោ កោដ្ឋិក សយំកតំ តាមរូបំ ៥ បរ-
 កតំ តាមរូបំ ៥ សយំកតត្វ បរកតត្វ តាមរូបំ
 តាម អសយំការី អបរការី អធិត្ថសមុប្បន្ន តាមរូបំ
 អមិ វិញ្ញាណប្បន្នយា តាមរូបន្តំ ។ កំ ឧ ទោ
 អារុសោ សារីបុត្ត សយំកតំ វិញ្ញាណំ បរកតំ វិញ្ញា-
 ណំ សយំកតត្វ បរកតត្វ វិញ្ញាណំ ឧបាហុ
 អសយំការី អបរការី អធិត្ថសមុប្បន្ន វិញ្ញាណន្តំ ។

ជាតិ មិនមែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផងទេ ជាតិ
 មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ គឺកើត
 ឡើងដោយមិនកាស្រ័យហេតុ ក៏មិនមែនដែរ ប៉ុន្តែជាអំពើកឡើង ព្រោះ
 កតជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់អារុសោ សារីបុត្ត កតធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងឬ
 ។ បេ ។ ឧបាហុ ធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... កណ្តធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង...
 វេទនាធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... ជន្យា ធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... សទ្ធាយ-
 កនៈធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... តាមរូប ធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង តាមរូបធិបុគ្គល
 ដទៃធ្វើឲ្យ តាមរូបធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ឬមួយ
 តាមរូបមិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ
 គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រ័យហេតុ ។ ម្ចាស់កោដ្ឋិកៈ តាមរូប ធិ
 បុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងក៏ទេ តាមរូប ធិបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យក៏ទេ តាមរូប មិន
 មែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផងក៏ទេ តាមរូប
 មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ គឺកើត
 ឡើង ដោយមិនកាស្រ័យហេតុក៏ទេដែរ ប៉ុន្តែតាមរូបកើតឡើង ព្រោះ
 វិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្ត វិញ្ញាណ ធិបុគ្គលធ្វើ
 ខ្លួនឯង ឬវិញ្ញាណ ធិបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ វិញ្ញាណ ធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង
 បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ឬមួយវិញ្ញាណ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិន
 មែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រ័យហេតុ ។

ន ទោ អាវុសោ កោដ្ឋិត សយំកតំ វិញ្ញាណំ ន
 បរកតំ វិញ្ញាណំ ន សយំកតតត្វ បរកតត្វ វិញ្ញាណំ
 ចាបំ អសយំកាវំ អបរកាវំ អធិទូសមុប្បន្នំ វិញ្ញាណំ
 អបិច ចាមរូបប្បទ្វយា វិញ្ញាណន្តំ ។

[២២៨] ឥតានេវ ទោ មយំ អាយស្មតោ សា-
 វីបុត្តស្ស កាសិកំ ឯវំ អាជាតាម ន ទោ អាវុសោ
 កោដ្ឋិត សយំកតំ ចាមរូបំ ន បរកតំ ចាមរូបំ
 ន សយំកតតត្វ បរកតតត្វ ចាមរូបំ ចាបំ អស-
 យំកាវំ អបរកាវំ អធិទូសមុប្បន្នំ ចាមរូបំ អបិច
 វិញ្ញាណប្បទ្វយា ចាមរូបន្តំ ។ ឥតានេវ បទ មយំ
 អាយស្មតោ សាវីបុត្តស្ស កាសិកំ ឯវំ អាជាតាម
 ន ទោ អាវុសោ កោដ្ឋិត សយំកតំ វិញ្ញាណំ
 ន បរកតំ វិញ្ញាណំ ន សយំកតតត្វ បរកតតត្វ
 វិញ្ញាណំ ចាបំ អសយំកាវំ អបរកាវំ អធិទូសមុប្បន្នំ
 វិញ្ញាណំ អបិច ចាមរូបប្បទ្វយា វិញ្ញាណន្តំ ។ យ-
 ថាកតំ បទាវុសោ សាវីបុត្ត ឥមស្ស កាសិកស្ស
 អត្ថោ នធូត្វោតិ ។

ម្ចាស់អាវុសោកោដ្ឋិតៈ វិញ្ញាណ ធិបុគ្គលដ៏ទៃឡើងពីក្តី វិញ្ញាណ ធិ
 បុគ្គលដ៏ទៃឡើងពីក្តី វិញ្ញាណ ធិបុគ្គលដ៏ទៃឡើងពីក្តី បុគ្គលដ៏ទៃឡើ
 ឡើងពីក្តី វិញ្ញាណ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
 បុគ្គលដ៏ទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រ័យហេតុ ក៏ទេដែរ ប៉ុន្តែ
 វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះតាមរូបជាច្រើន ។

[២២៩] ឥឡូវនេះឯង យើងយល់កាសិករបស់ព្រះសាវីបុត្តបាន
 កាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោកោដ្ឋិតៈ តាមរូប ធិបុគ្គលដ៏ទៃឡើងពីក្តី
 ទេ តាមរូប ធិបុគ្គលដ៏ទៃឡើងពីក្តី តាមរូប ធិបុគ្គលដ៏ទៃឡើងពីក្តី
 បុគ្គលដ៏ទៃ ឡើងពីក្តី តាមរូប មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែន
 ជាអំពើរបស់បុគ្គលដ៏ទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រ័យហេតុ ក៏ទេ
 ដែរ ប៉ុន្តែតាមរូបកើតឡើង ព្រោះវិញ្ញាណជាច្រើន ។ ទើបតែម្សាញ់
 មិញ្ញនេះឯង យើងយល់កាសិករបស់ព្រះសាវីបុត្តបានកាយ យ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់អាវុសោកោដ្ឋិតៈ វិញ្ញាណ ធិបុគ្គលដ៏ទៃឡើងពីក្តី វិញ្ញាណ
 ធិបុគ្គលដ៏ទៃឡើងពីក្តី វិញ្ញាណធិបុគ្គលដ៏ទៃឡើងពីក្តី បុគ្គលដ៏ទៃឡើ
 ឡើងពីក្តី វិញ្ញាណ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
 បុគ្គលដ៏ទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រ័យហេតុ ក៏ទេដែរ ប៉ុន្តែ
 វិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះតាមរូបជាច្រើន ។ ម្ចាស់អាវុសោសាវីបុត្ត កើ
 យើងត្រូវយល់ សេចក្តីនៃកាសិកនេះ ដូចម្តេចបាន ។

[២២២] កេសហាវុសា ឧបមន្តេ កវិស្សាមិ ឧ-
 បមាយមិទេកាទ្ធ វិញ្ញា បុរិសា កាសិកស្ស អត្ថំ
 អាជានន្តំ ។ សេយ្យាមិ អាវុសា ទ្ធ ឧឡក-
 លាមិយោ អញ្ញមញ្ញំ ឆិស្សាយ តិដ្ឋេយ្យំ ឯវមេវ ទោ
 អាវុសា តាមរូបប្បទ្វយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណប្បទ្វយា
 តាមរូបំ តាមរូបប្បទ្វយា សន្យាយកនំ សន្យាយក-
 ប្បទ្វយា ជេស្សា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ កាសញ្ចេ អាវុសា
 ឧឡកលាមិទំ ឯកំ អំបកាឡេយ្យ ឯកា បប-
 តេយ្យ អបរញ្ចេ អបកាឡេយ្យ អបកា បបតេយ្យ ។
 ឯវមេវ ទោ អាវុសា តាមរូបនិរោធិ វិញ្ញាណនិរោធិ
 វិញ្ញាណនិរោធិ តាមរូបនិរោធិ តាមរូបនិរោធិ ស-
 ន្យាយកនិរោធិ សន្យាយកនិរោធិ ជេស្សនិរោធិ
 ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 និរោធិ ហោតិ ។

[២២២] មាសភាវុសា បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើសេចក្តីបមាប្រាប់
 លោក ព្រោះបុរសទាំងឡាយដែលបានប្រាជ្ញាពួកគេ ក្នុងលោកនេះ
 តែងយល់សេចក្តីនៃកាសិកដោយបមាប្រាប់ ។ មាសភាវុសា ដូចជា
 បាច់បុរេបាច់ កាស្រីយ៍ឬវិទ្យាបិទៅ ។ យ៉ាងណាវិញ មាស
 ភាវុសា សេចក្តីនេះ មានចម្បងដូច វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះតាម
 ប្រដាប់រួម តាមប្រពើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណដាច់រួម សន្យាយកនៈ
 កើតមាន ព្រោះតាមប្រដាប់រួម ជេស្សកើតមាន ព្រោះសន្យាយក-
 នៈដាច់រួម ។ បេ ។ ការកើតព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ វេទនាមាន
 យ៉ាងនេះ ។ មាសភាវុសា បើបាច់បុរេបាច់តាមរូបនោះ បុគ្គល
 តាមរូបបាច់បុរេមួយ (បាច់បុរេដែលសល់នៅ) មួយបាច់ មុនជា
 លំនៅ បើបុគ្គលតាមរូបបាច់បុរេម្ខាងទៀត បាច់បុរេម្ខាងក៏លំនៅ
 ដូចម្តេចមិញ ។ មាសភាវុសា សេចក្តីនេះ ក៏មានចម្បងដូច្នោះដែរ
 ព្រោះវេទនាមូលកំ ទើបវិញ្ញាណកំ ព្រោះវេទនាមូលកំ ទើប
 តាមរូបកំ ព្រោះវេទនាមូលកំ ទើបសន្យាយកនកំ ព្រោះវេទ
 សន្យាយកនកំ ទើបជេស្សកំ ។ បេ ។ ការលើកកងទុក្ខ
 ទាំងអស់នេះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។

[២២៧] អន្តរិយំ អាវុសោ សាវិបុត្ត អន្ធកំ អាវុសោ សាវិបុត្ត យាវ សុភាសិតក្យំនំ អាយស្មតោ សាវិបុត្តេន ឥនេត្ថ បទ មយំ អាយស្មតោ សាវិបុត្តស្ស សុភាសិតំ ឥមេហំ ធម្មិសាយ វត្ថុហំ អនុមោទាម ជនមរណស្ស ទេ អាវុសោ ភិក្ខុ ចិញ្ចិធាយ វិរតាយ ចិរេតាយ ធម្មំ ទេសេតិ ធម្មកដិសោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ ជនមរណស្ស ទេ អាវុសោ ភិក្ខុ ចិញ្ចិធាយ វិរតាយ ចិរេតាយ បដិបន្នោ ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ ជនមរណស្ស ទេ អាវុសោ ភិក្ខុ ចិញ្ចិធា វិរតា ចិរេតា អនុចាតា វិមុត្តោ ហោតិ ធិដ្ឋធម្មចិញ្ចាធប្បត្តោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ ជាតិយា ទេ ។ មេ ។ ភវស្ស ទេ... ឧបាសានស្ស ទេ... កល្យាណយ ទេ... វេទនាយ ទេ... ជស្សស្ស ទេ... សឡាយកេស្ស ទេ... ធានុបស្ស ទេ...

[២២៧] ខ្នាលអាវុសោសាវិបុត្ត អស្ចារ្យណាស់ ខ្នាលអាវុសោសាវិបុត្ត ចំរៀនណាស់ ព្រះសាវិបុត្តមានកាយ ឱយយានេត្រូវហើយ មួយទៀត យើងសូមអនុមោទាសុភាសិត ចេសព្រះសាវិបុត្ត មានកាយនេះ ដោយវត្ថុពង្សនេះ ខ្នាលអាវុសោ បើភិក្ខុសំដែងធម៌ដើម្បីការឡើយណាមួយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការលេងកំនែវផងមរណៈ ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាធម្មកថិត ។ ខ្នាលអាវុសោ បើភិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីការឡើយណាមួយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការលេងកំនែវផងមរណៈ ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិផ្លូវធម៌ដ៏សម្បូរផល ធម៌ ។ ខ្នាលអាវុសោ បើភិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តច្របូចចេញហើយ ព្រោះការឡើយណាមួយ ព្រោះការវិនាស ព្រោះការលេងកំនែវ ព្រោះការមិនច្រកាន់ស្ម័គ្រ ផ្លូវផងមរណៈ ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាអ្នកផល់ផ្លូវព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បើជាតិ ។ មេ ។ បើភព ... បើឧបាស ... បើកល្យាណ ... បើវេទនា ... បើជស្សៈ ... បើសឡាយកេសៈ ... បើធានុប ...

វិញ្ញាណស្ស ទេ... សង្ខារទត្ថោ... អវិជ្ជាយ ទេ អវុស្សា
 កិក្ខុ ធិត្ថិយាយ វិកាយ ធិរោគាយ ធិដ្ឋ ទេសេតិ
 ធិម្ពកដិកោ កិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ អវិជ្ជាយ ទេ
 អវុស្សា កិក្ខុ ធិត្ថិយាយ វិកាយ ធិរោគាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ ធិម្ពកដិម្ពកដិបន្នោ កិក្ខុតិ អលំ វេទនា-
 យ ។ អវិជ្ជាយ ទេ អវុស្សា កិក្ខុ ធិត្ថិយាយ វិកាយ ធិ-
 រោគាយ អនុបាទា វិមុត្តោ វិហោតិ ធិដ្ឋធិត្ថិយាយ ធិត្ថិ
 ក្ខុតិ អលំ វេទនាយាតិ ។ សត្តមំ ។

[២២៨] ឯកំ សមយំ អាយស្មា ទ ធុសិលា
 អាយស្មា ទ បរិដ្ឋា(១) អាយស្មា ទ ចារុនោ អាយស្មា
 ទ អនន្តោ កោសម្ពិយំ វិហារន្តំ យោសិកាភាមេ ។

១. សិក្ខា ។

ចេវិញ្ញាណ ... បើសង្ខារទត្ថោ... ម្ចាស់កាយ បើកិក្ខុអ្នកសំ-
 ដែនធិ ដើម្បីការឡើយណាយ ដើម្បីការវេទនា ដើម្បីការលេតំ នៃ
 អវិជ្ជា ទើបអ្នកហៅថា កិក្ខុជាធម្មកដិក ។ ម្ចាស់កាយ បើកិក្ខុជាអ្នក
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការឡើយណាយ ដើម្បីការវេទនា ដើម្បីការលេតំ
 នៃអវិជ្ជា ទើបអ្នកហៅថា កិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិទូទៅនៃសម្បត្តិផលនៃធម៌ ។
 ម្ចាស់កាយ បើកិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តរួចស្រឡាហើយ ព្រោះការឡើយ
 ណាយ ព្រោះការវេទនា ព្រោះការលេតំ ព្រោះការមិនប្រកាន់ស្ម័គ្រ
 នូវអវិជ្ជា ទើបអ្នកហៅថា កិក្ខុជាអ្នកផលនៃព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
 ចប់សូត្រទី ៧ ។

[២២៩] សមយម្ហយ ព្រមុសិលវេទនាភាយ ព្រមេវិជ្ជាវេទនា
 ភាយ ព្រមេវាវេទនាភាយ ធិនិព្វាននុបាទភាយ ដេវកុនិយោសិ-
 ភាមេ ទេវចក្រនិកោសម្ពិ ។

(២២៩) អដោតា អាយស្មា បរិដ្ឋា អាយស្មន្តិ
 មុស្ថិលំ ឯកនេរេច អញ្ញាប្រា អនុស្សា មុស្ថិល សទ្ទា-
 យ អញ្ញាប្រា រុជ្ជយា អញ្ញាប្រា អនុស្សា អញ្ញាប្រា
 អាការបរិវត្តា អញ្ញាប្រា ធិដ្ឋិធិដ្ឋានកុដ្ឋិយា អន្តាយ-
 ស្មតោ មុស្ថិលស្ស បទ្កតមេវ ញាណំ ជាតិប្បទ្វយា
 ជនមរណន្តិ ។ អញ្ញាប្រា អនុស្សា បរិដ្ឋា សទ្ទាយ
 អញ្ញាប្រា រុជ្ជយា អញ្ញាប្រា អនុស្សា អញ្ញាប្រា អាការ-
 បរិវត្តា អញ្ញាប្រា ធិដ្ឋិធិដ្ឋានកុដ្ឋិយា អហមេតំ ជា-
 តាមិ អហមេតំ បស្សាមិ ជាតិប្បទ្វយា ជនមរណន្តិ ។
 អញ្ញាប្រា អនុស្សា មុស្ថិល សទ្ទាយ អញ្ញាប្រា រុជ្ជយា
 អញ្ញាប្រា អនុស្សា អញ្ញាប្រា អាការបរិវត្តា អញ្ញា-
 ប្រា ធិដ្ឋិធិដ្ឋានកុដ្ឋិយា អន្តាយស្មតោ មុស្ថិលស្ស
 បទ្កតមេវ ញាណំ កវប្បទ្វយា ជាតិកំ ។ បេ ។ វចា-
 នានប្បទ្វយា ករេតិ ... កល្យាណបទ្វយា វចានានន្តិ ...

(២២៩) ឈរដោយគោរព ព្រះបរិវារៈ ព្រះបាទមហាសីហនុ
 ព្រះមហាក្សត្រ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កាសិណមុស្ថិលៈ វៀរចោកសេចក្តីឡើ
 (កាមរ) វៀរចោកសេចក្តីចូលចិត្ត (ខ្លួនឯង) វៀរចោកសេចក្តីព្យាបាល ។ ឆ្មា
 មក វៀរចោកសេចក្តីគ្រប់រយដោយអាការៈ វៀរចោកសេចក្តីពេញចិត្ត កាម
 ការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ កើតមុស្ថិលៈពានកាយ មានញាណកើត
 ឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ជននិងមរណៈកើតឡើង ព្រោះជាតិជាបច្ច័យដូច្នេះ
 ឬទេ ។ ម្ចាស់កាសិណមុស្ថិលៈ វៀរចោកសេចក្តីឡើ វៀរចោកសេចក្តីចូល
 ចិត្ត វៀរចោកសេចក្តីព្យាបាល ។ ឆ្មាមក វៀរចោកសេចក្តីគ្រប់រយដោយអាការៈ
 វៀរចោកសេចក្តីពេញចិត្ត កាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹង
 ហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុនេះថា ជននិងមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជា
 បច្ច័យ ។ ម្ចាស់កាសិណមុស្ថិលៈ វៀរចោកសេចក្តីឡើ វៀរចោកសេចក្តី
 ចូលចិត្ត វៀរចោកសេចក្តីព្យាបាល ។ ឆ្មាមក វៀរចោកសេចក្តីគ្រប់រយដោយអាការៈ
 វៀរចោកសេចក្តីពេញចិត្ត កាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ កើត
 មុស្ថិលៈពានកាយ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ជាតិកើត
 មាន ព្រោះកតជាបច្ច័យ ដូច្នេះឬទេ ។ បេ ។ ថា កតកើតមាន ព្រោះ
 ។ ពុទ្ធានជាបច្ច័យ ... ។ ពុទ្ធានកើតមាន ព្រោះកល្យាណជាបច្ច័យ ...

វេទនាបច្ចុយា តណ្ហាភិ ... ជស្សបច្ចុយា វេទនាភិ ...
 សឡាយតបច្ចុយា ជស្សាភិ ... ចាមរុបច្ចុយា ស-
 ឡាយតបច្ចុ ... វិញ្ញាណបច្ចុយា ចាមរុបច្ចុ ... សង្ខា-
 បច្ចុយា វិញ្ញាណច្ចុ ... អវិជ្ជាបច្ចុយា សង្ខារភិ ។
 អញ្ញាត្រា អាវុសោ បរិដ្ឋ សង្ខាយ អញ្ញាត្រ វុច្ចយា
 អញ្ញាត្រ អនុស្សាវ អញ្ញាត្រ អាការបរិវត្តា អញ្ញាត្រ
 ធិដ្ឋិធិដ្ឋាធិដ្ឋាធិដ្ឋា អហមេតំ ជាតាមិ អហមេតំ
 បស្សមិ អវិជ្ជាបច្ចុយា សង្ខារភិ ។

(២៨១) អញ្ញាត្រ ច អាវុសោ មុសិល សង្ខាយ
 អញ្ញាត្រ វុច្ចយា អញ្ញាត្រ អនុស្សាវ អញ្ញាត្រ អាការៈ
 បរិវត្តា អញ្ញាត្រ ធិដ្ឋិធិដ្ឋាធិដ្ឋាធិដ្ឋា អន្តាយស្មកោ
 មុសិលស្ស ចច្ចុត្តោ ញាណំ ជាតិធិរោតា ជនមរណា-
 ធិរោតាភិ ។ អញ្ញាត្រា អាវុសោ បរិដ្ឋ សង្ខាយ
 អញ្ញាត្រ វុច្ចយា អញ្ញាត្រ អនុស្សាវ អញ្ញាត្រ អាការបរិ-
 វត្តា អញ្ញាត្រ ធិដ្ឋិធិដ្ឋាធិដ្ឋាធិដ្ឋា អហមេតំ ជាតាមិ
 អហមេតំ បស្សមិ ជាតិធិរោតា ជនមរណាធិរោតាភិ ។

តណ្ហាភិក្ខុមា ព្រោះវេទនាជាបច្ចុយា .. វេទនាភិក្ខុមា ព្រោះជស្សៈ
 ជាបច្ចុយា ... ជស្សៈភិក្ខុមា ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ចុយា ... សឡា-
 យតនៈភិក្ខុមា ព្រោះនាមរុបជាបច្ចុយា ... នាមរុបភិក្ខុមា ព្រោះ
 វិញ្ញាណជាបច្ចុយា ... វិញ្ញាណភិក្ខុមា ព្រោះសង្ខារជាបច្ចុយា ... សង្ខា-
 រភិក្ខុមា ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ចុយា ដូច្នេះឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 បរិដ្ឋៈ វៀរចាកសេចក្តីឡើ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីព្យា-
 បាទ ។ ភាមក វៀរចាកសេចក្តីត្រូវដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញ-
 ចិត្តភាមកាយលំយើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុ-
 នេះថា សង្ខារទាំងឡាយភិក្ខុមា ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ចុយា ។

(២៨២) ម្ចាស់អាវុសោមុសិលៈ វៀរចាកសេចក្តីឡើ វៀរចាក
 សេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកការព្យាបាទ ។ ភាមក វៀរចាកសេចក្តីត្រូវ
 ដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត ភាមកាយលំយើញនិងការ
 ពិនិត្យ តើមុសិលៈមានកាយ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួននិងជា
 ជាតិរលត់ ទើបដកនិងមរណៈរលត់ ដូច្នេះឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 បរិដ្ឋៈ វៀរចាកសេចក្តីឡើ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកការព្យា-
 បាទ ។ ភាមក វៀរចាកសេចក្តីត្រូវដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តី
 ពេញចិត្ត ភាមកាយលំយើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏
 ឃើញហេតុនេះថា ព្រោះវេទនាជាតិរលត់ ទើបដកនិងមរណៈរលត់ ។

អញ្ញាត្រេវ អនុស្សាវេន មុស្សិម សន្យាយ អញ្ញាត្រ រុចិយា
អញ្ញាត្រ អនុស្សាវេន អញ្ញាត្រ អនាគារបរិកត្តា អញ្ញាត្រ
និដ្ឋិទិដ្ឋានកុដ្ឋិយា អន្យាយស្មតោ មុស្សិមស្ស ចច្ចុត្ត-
មេវ ញាណំ ករនិរោធិ ជាតិនិរោធិ ។ ឃេ ។
ឧបាសាននិរោធិ ករនិរោធិ ... តណ្ហានិរោធិ ឧ-
បាសាននិរោធិ ... វេទនានិរោធិ តណ្ហានិរោធិ ...
ធម្មនិរោធិ វេទនានិរោធិ ... សន្យាយនិរោធិ
ធម្មនិរោធិ ... ចាមរូបនិរោធិ សន្យាយនិរោធិ
នោធិ ... វិញ្ញាណនិរោធិ ចាមរូបនិរោធិ .. សង្ខារនិ-
រោធិ វិញ្ញាណនិរោធិ ... អវិជ្ជានិរោធិ សង្ខារនិ-
រោធិ ។ អញ្ញាត្រេវ អនុស្សាវេន មុស្សិម សន្យាយ អញ្ញាត្រ
រុចិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សាវេន អញ្ញាត្រ អនាគារបរិកត្តា
អញ្ញាត្រ និដ្ឋិទិដ្ឋានកុដ្ឋិយា អន្យាយស្មតោ មុស្សិម
មេវ ចស្សាមិ អវិជ្ជានិរោធិ សង្ខារនិរោធិ ។

មាសភវុសោមុស្ថេវ វៀរោគសេចក្តីវៀ វៀរោគសេចក្តីចូលចិត្ត វៀ-
ចាកការេវនាមក វៀរោគសេចក្តីគ្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរោគសេចក្តី
ពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ តើមុស្ថេវមានអាយុ មាន
ញាណតើឆ្លៀតចំពោះខ្លួនឯងថា ព្រោះវេទនាលេខ ទើបជាតិលេខ
ដូច្នេះឬទេ ។ ឃេ ។ ថា ព្រោះវេទនាលេខ ទើបកាលេខ ...
ព្រោះវេទនាលេខ ទើបឧបាសានលេខ ... ព្រោះវេទនាលេខ ទើប
តណ្ហាលេខ ... ព្រោះវេទនាលេខ ទើបវេទនាលេខ ព្រោះវេទ
សន្យាយនលេខ ទើបធម្មនលេខ ... ព្រោះវេទនាលេខ ទើប
សន្យាយនលេខ ... ព្រោះវេទនាលេខ ទើបចាមរូបលេខ ទើប
សន្យាយនលេខ ... ព្រោះវេទនាលេខ ទើបវិញ្ញាណលេខ ទើប
សង្ខារលេខ ដូច្នេះឬទេ ។ មាសភវុសោមុស្ថេវ វៀរោគសេចក្តីវៀ
វៀរោគសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរោគសេចក្តីព្យាបាទ វៀរោគសេចក្តី
គ្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរោគសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញ
និងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុនេះថា ព្រោះវេទនា
លេខ ទើបសង្ខារលេខ ។

[២៨៨] អញ្ញាត្រា អាវុសា មុសិល សន្ទាយ
 អញ្ញាត្រ វុជយា អញ្ញាត្រ អនុស្សា អញ្ញាត្រ អា-
 ការបរិកត្តា អញ្ញាត្រ ធិដ្ឋិធិដ្ឋានកុដ្ឋិយា អន្ទាយ-
 ស្មោ មុសិលស្ស បទុត្តមេវ ញាណំ កវិនិកោ
 ធិត្វានុ ។ អញ្ញាត្រា អាវុសា បរិដ្ឋ សន្ទាយ
 អញ្ញាត្រ វុជយា អញ្ញាត្រ អនុស្សា អញ្ញាត្រ អា-
 ការបរិកត្តា អញ្ញាត្រ ធិដ្ឋិធិដ្ឋានកុដ្ឋិយា អហមេតិ
 ជាតមិ អហមេតិ បស្សមិ កវិនិកោ ធិត្វានុ ។
 តេនហាយស្មា មុសិលោ អហំ ទំណាសរេតិ ។
 ឯវំ វុត្តោ អាយស្មា មុសិលោ តុល្លិ អហោសិ ។

[២៨៩] អថតោ អាយស្មា ចារាតោ អាយស្មន្តិ
 បរិដ្ឋិ ឯកទកេន សាធាវុសោ បរិដ្ឋិ អហំ ឯតិ បញ្ញំ
 លកេយ្យំ ឯវំ បញ្ញំ មុច្ឆ អហំ តេ ឯតិ បញ្ញំ
 ព្យាករិស្សាមីតិ ។ លកតំ^(១) អាយស្មា ចារាតោ

១ កត្តិ អម្បកំ យោគ្គេ លកតំ ព្រាហ្ម ។

[២៩០] ម្ចាស់អាវុសាមុសិលៈ វៀចោកសេចក្តីជឿ វៀចោក
 សេចក្តីចូលចិត្ត វៀចោកការព្យា ។ ភ្នាមក វៀចោកសេចក្តីគ្រិរិយដោយ
 អាការៈ វៀចោកសេចក្តីតេឡូចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ តើ
 មុសិលៈមានកាយ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួននិងថា សេចក្តីលេត
 នៃភព ជាព្រះនិព្វាន ដូច្នេះឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសាចរិដ្ឋៈ វៀចោក
 សេចក្តីជឿ វៀចោកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀចោកការព្យា ។ ភ្នាមក វៀចោក
 សេចក្តីគ្រិរិយដោយអាការៈ វៀចោកសេចក្តីតេឡូចិត្តតាមការយល់ឃើញ
 និងការពិនិត្យ ថ្នំកំនើហេតុខ្លះ ថ្នំកំឃើញហេតុខ្លះថា សេចក្តីលេត
 នៃភពជាព្រះនិព្វាន ។ បើដូច្នោះមាននែ ព្រះមុសិលៈមានកាយ ជា
 ព្រះអរហន្តទំណស្រព ។ កាលបើព្រះចរិដ្ឋៈនិយាយយ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះមុសិលៈមានកាយ ក៏នៅស្ងៀម ។

[២៩១] លំដាប់នោះ ព្រះនោះមានកាយ បាននិយាយនិងព្រះ
 ចរិដ្ឋៈមានកាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសាចរិដ្ឋៈ ថ្នំស្នូមុកាស ថ្នំរូក
 បានដើម្បីដោះស្រាយប្រសាខ្លះ កាលបើដូច្នេះ លោកចូរសួរប្រសាខោះ
 មកចុះ ថ្នំនិងព្យាប្រសាខ្លះដល់លោក ។ បើព្រះនោះមានកាយបាន

[illegible]

(ឧកាសដើម្បីដោះ) ឧប្រសាទ្នំ ខ្ញុំសូមសូមប្រសាទ្នំ ចំពោះព្រះនារទៈ
 មានកាយ សូមព្រះនារទៈមានកាយ ព្យាបាលប្រសាទ្នំ ដល់ខ្ញុំ ឆ្ងល់កា-
 សោនារទៈ វៀចាកសេចក្តីជឿ វៀចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀចាកកា-
 ពូត ។ គ្នាមក វៀចាកសេចក្តីត្រិះរិះដោយភាការៈ វៀចាកសេចក្តីពេញ
 ចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ តើនារទៈមានកាយ មានញាណ
 តើនារឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ជកនិងមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាចម្លើយ
 ដូច្នេះឬទេ ។ ឆ្ងល់កាសោនារទៈ វៀចាកសេចក្តីជឿ វៀចាក
 សេចក្តីចូលចិត្ត វៀចាកកាពូត ។ គ្នាមក វៀចាកសេចក្តីត្រិះរិះដោយ
 ភាការៈ វៀចាកសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ
 ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុខ្ញុំ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុខ្ញុំថា ជកនិងមរណៈកើតមាន ព្រោះ
 ជាតិជាចម្លើយ ។ ឆ្ងល់កាសោនារទៈ វៀចាកសេចក្តីជឿ
 វៀចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀចាកសេចក្តីពូត ។ គ្នាមក វៀចាក
 សេចក្តីត្រិះរិះដោយភាការៈ វៀចាកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់
 ឃើញនិងការពិនិត្យ តើនារទៈមានកាយ មានញាណតើនារឡើងចំពោះ
 ខ្លួនឯងថា ជាតិកើតមាន ព្រោះកតជាចម្លើយដូច្នេះឬទេ ។ បេ ។ ថា
 សុត្តាចាំនិទ្យាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាចម្លើយ ដូច្នេះឬទេ ។

អតិសមយសំបុត្រ ឧបាសិទ្ធ ពិភពវិបុល

អញ្ញាត្រូវ អនុស្សាវរីយ៍ បរិដ្ឋ សន្យាយ អញ្ញាត្រ រុទិយា
អញ្ញាត្រ អនុស្សាវរីយ៍ អញ្ញាត្រ អាការបរិវត្តនា អញ្ញាត្រ
និដ្ឋិទិដ្ឋានក្នុងន័យ អហមេតំ ជាតាមំ អហមេតំ
បស្សមិ អវិជ្ជាបទ្ធយា សង្ខារតំ ។

[២៧៣] អញ្ញាត្រ ច អនុស្សាវរីយ៍ សន្យាយ
អញ្ញាត្រ រុទិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សាវរីយ៍ អញ្ញាត្រ អាការ-
បរិវត្តនា អញ្ញាត្រ និដ្ឋិទិដ្ឋានក្នុងន័យ អន្យាយស្ម័តា
នាវនស្ស បទ្ធកមេវ ញាណំ ជាតិទិវេនា ជនមរ-
ណាទិវេនា ។ បេ ។ អវិជ្ជាទិវេនា សង្ខារទិវេនាតិ ។

អញ្ញាត្រូវ អនុស្សាវរីយ៍ បរិដ្ឋ សន្យាយ អញ្ញាត្រ រុទិយា
អញ្ញាត្រ អនុស្សាវរីយ៍ អញ្ញាត្រ អាការបរិវត្តនា អញ្ញាត្រ
និដ្ឋិទិដ្ឋានក្នុងន័យ អហមេតំ ជាតាមំ អហមេតំ
បស្សមិ អវិជ្ជាទិវេនា សង្ខារទិវេនាតិ ។

អតិសមយសំបុត្រ ឧបាសិទ្ធ ពិភពវិបុល

ម្ចាស់គាត់សាបរិដ្ឋៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរ-
ចាកសេចក្តីព្រម ។ ឆ្លាត វៀរចាកសេចក្តីត្រិះរិះដោយគាតារៈ វៀរចាក
សេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏
ឃើញហេតុនេះថា សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។

[២៧៤] ម្ចាស់គាត់សាបរិដ្ឋៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាក
សេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីព្រម ។ ឆ្លាត វៀរចាកសេចក្តីត្រិះរិះ
ដោយគាតារៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ
កើតមានមានកាយ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ព្រោះតែ
ជាតិលេង ទើបឯងនឹងមរណៈលេង ដូច្នេះឬទេ ។ បេ ។ ជាព្រោះតែ
អវិជ្ជាលេងទើបសង្ខារលេងដូច្នេះឬទេ ។ ម្ចាស់គាត់សាបរិដ្ឋៈ វៀរចាក
សេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីព្រម ។ ឆ្លាត វៀរ-
ចាកសេចក្តីត្រិះរិះដោយគាតារៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់
ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុនេះថា ព្រោះតែ
អវិជ្ជាលេង ទើបសង្ខារលេង ។

[២៧២] អញ្ញាត្រា អាវុសា តាវេ សទ្ទាយ អញ្ញាត្រ

វិជយា អញ្ញាត្រ អនុស្សាវ អញ្ញាត្រ អត្តារមរិកត្តា

អញ្ញាត្រ ជំជុំជំជួរ ឧត្តរិយា អន្តាយស្មា តាវេ

ឧស្ស បទុក្ខមេវ ញាណំ កវិកោតោ ជំព្វានន្តំ ។

អញ្ញាត្រា អាវុសា បរិជ្ជ សទ្ទាយ អញ្ញាត្រ វិជយា

អញ្ញាត្រ អនុស្សាវ អញ្ញាត្រ អត្តារមរិកត្តា អញ្ញាត្រ

ជំជុំជំជួរ ឧត្តរិយា អហមេតំ ជាតមិ អហមេតំ

បស្សាមិ កវិកោតោ ជំព្វានន្តំ ។ តេឧហាយស្មា តាវេ

តោ អរហំ ទីណាសរេតិ ។ កវិកោតោ ជំព្វានន្តំ ។ ចា

មេ អាវុសា យជាត្វតំ សម្មច្បញ្ញាយ សុជំជុំ ឧ ជំជុំ

អរហំ ទីណាសរេ សេយ្យជាបិ អាវុសា កត្តារមរិកត្ត

ឧទទាហោ កត្រ ធនេស្ស វដ្ត ឧ ឧទកកវតោ អដ

[២៧២] ម្ចាស់អាវុសាធានៈ វៀរចាកសេចក្តីឡើ វៀរចាក

សេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីឮត ។ ភ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីជ្រិះ

ដោយតាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញនិងការ

ពិនិត្យ តើមានទេមានធម៌ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា

សេចក្តីលេងតែអាក ជាព្រះនិព្វាន ដូច្នេះឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសា

បរិជ្ជៈ វៀរចាកសេចក្តីឡើ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តី

ឮត ។ ភ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីជ្រិះដោយតាការៈ វៀរចាកសេចក្តី

ពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ឃើញ

ហេតុនេះថា សេចក្តីលេងតែអាក ជាព្រះនិព្វាន ។ បើដូច្នោះមាន

តែ ព្រះធានៈមានធម៌ ជាព្រះអរហន្តទីណាស្រព ។ ម្ចាស់អាវុសា

ខ្ញុំយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាជ័យព្រលឹង តាមសេចក្តីពិនិត្យថា សេចក្តី

លេងតែអាក ជាព្រះនិព្វាន ដូច្នេះពិតមែន តែខ្ញុំមិនមែនជាព្រះអរហន្ត

ទីណាស្រពទេ ម្ចាស់អាវុសា ដូចកណ្ត្រនិងកណ្ត្រដូច្នេះបុរាណ ទ្រព្យ

មិនមានក្នុងទីនោះ យោងសម្រាប់ដឹងក៏មិនមានក្នុងទីនោះ ស្រាប់តែ

[២៧៧] គម្រ ទោ កកា ... មហាសមុទ្រោ កិក្ខុវេ

ឧបយេន្តោ មហានិមិយោ ឧបយាបេតិ មហានិមិយោ
 ឧបយន្តិយោ កុដ្ឋនិមិយោ ឧបយាបេន្តិ កុដ្ឋនិមិយោ
 ឧបយន្តិយោ មហាសោត្ត ឧបយាបេន្តិ មហាសោត្តា
 ឧបយន្តា កុស្សោត្ត ឧបយាបេន្តិ ឯវមេវ ទោ កិក្ខុវេ
 អវិជ្ជា ឧបយន្តិ សង្ការេ ឧបយាបេតិ សង្ការេ ឧប-
 យន្តា វិញ្ញាណំ ឧបយាបេន្តិ វិញ្ញាណំ ឧបយន្តិ ធាតុរូបំ
 ឧបយាបេតិ ធាតុរូបំ ឧបយន្តិ សន្មាយកំ ឧបយា-
 បេតិ សន្មាយកំ ឧបយន្តិ ជស្សំ ឧបយាបេតិ
 ជស្សោ ឧបយេន្តោ វេទនំ ឧបយាបេតិ វេទនា ឧបយន្តិ
 កល្យាណំ ឧបយាបេតិ កល្យាណំ ឧបយន្តិ ឧបាទានំ ឧប-
 យាបេតិ ឧបាទានំ ឧបយន្តិ ភវំ ឧបយាបេតិ ភវា
 ឧបយេន្តោ ជាតិ ឧបយាបេតិ ជាតិ ឧបយន្តិ ជរាម-
 រណំ ឧបយាបេតិ ។

[២៧៧] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមោក្ខោន ... ម្ចាស់កិក្ខុវេ

ឡាយ កាលមហាសមុទ្រដោះច្រើន ទន្ធកំដោះ កាលទន្ធកំដោះច្រើន
 ស្ទឹងកំដោះ កាលស្ទឹងកំដោះច្រើន ព្រែកធំកំដោះ កាលព្រែកធំកំដោះ
 ច្រើន ព្រែកតូចកំដោះ ពានទមហាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កិក្ខុវេឡាយ
 ពានទមហេយដូច អវិជ្ជាកាលចម្រើនច្រើន កំញ៉ាត់សង្ការចំពងឡាយឲ្យ
 ចម្រើន កាលសង្ការចំពងឡាយចម្រើនច្រើន កំញ៉ាត់វិញ្ញាណឲ្យចម្រើន
 កាលវិញ្ញាណចម្រើនច្រើន កំញ៉ាត់ធាតុរូបឲ្យចម្រើន កាលធាតុរូប
 ចម្រើនច្រើន កំញ៉ាត់កាយកនៈ ៦ ឲ្យចម្រើន កាលកាយកនៈ ៦ ចម្រើន
 ច្រើន កំញ៉ាត់ជស្សៈឲ្យចម្រើន កាលជស្សៈចម្រើនច្រើន កំញ៉ាត់
 វេទនាឲ្យចម្រើន កាលវេទនាចម្រើនច្រើន កំញ៉ាត់កល្យាណឲ្យចម្រើន
 កាលកល្យាណចម្រើនច្រើន កំញ៉ាត់ឧបាទានឲ្យចម្រើន កាលឧបាទាន
 ចម្រើនច្រើន កំញ៉ាត់ភវាឲ្យចម្រើន កាលភវាចម្រើនច្រើន កំញ៉ាត់
 ជាតិឲ្យចម្រើន កាលជាតិចម្រើនច្រើន កំញ៉ាត់ជរាមរណៈឲ្យចម្រើន
 ដូច្នោះឯង ។

(២៧៨) មហាសមុទ្រ កិច្ចាវ អបយន្ត មហា-
 ទន្ទិយោ អបយាបេតិ មហាទន្ទិយោ អបយន្តិយោ
 ក្បន្ទិយោ អបយាបេតិ ក្បន្ទិយោ អបយន្តិយោ
 មហាសោត្ត អបយាបេតិ មហាសោត្ត អបយន្ត
 ក្បស្សន្ត អបយាបេតិ ឯវមេ ទោ កិច្ចាវ អវិជ្ជា
 អបយន្តិ សង្ខារ អបយាបេតិ សង្ខារ អបយន្ត
 វិញ្ញាណំ អបយាបេតិ វិញ្ញាណំ អបយន្ត ធាតុរូបំ
 អបយាបេតិ ធាតុរូបំ អបយន្ត សន្យាយតនំ អប-
 យាបេតិ សន្យាយតនំ អបយន្ត ផស្សំ អបយាបេតិ
 ផស្សា អបយន្ត វេទនំ អបយាបេតិ វេទនា អប-
 យន្ត តណ្ហា អបយាបេតិ តណ្ហា អបយន្ត ឧបាទានំ
 អបយាបេតិ ឧបាទានំ អបយន្ត កវី អបយាបេតិ
 កវោ អបយន្ត ជាតិ អបយាបេតិ ជាតិ អបយន្ត
 ជរាមរណំ អបយាបេតិ វ ឧវមំ ។

(២៧៩) មហាភិក្ខុចំណីឡាយ កាលបើមហាសមុទ្រនាចរទៅវិញ
 ទន្ទិកំនាច កាលទន្ទិកំនាច ស្ម័គ្រកំនាច កាលស្ម័គ្រកំនាច ព្រែកចំនាច
 កាលព្រែកចំនាច ព្រែកក្នុងចំនាច មានមហាយ៉ាសីណាមិញ មហា
 ភិក្ខុចំណីឡាយ មានមហេយ្យដូច អវិជ្ជាកាលរឿយកម្លាំង កំញ័រ
 សង្ខារចំណីឡាយឱ្យរឿយ កាលសង្ខារចំណីឡាយរឿយ កំញ័រ
 វិញ្ញាណឱ្យរឿយ កាលវិញ្ញាណរឿយ កំញ័រធាតុរូបឱ្យរឿយ
 កាលធាតុរូបឱ្យរឿយ កំញ័រអាយតនៈ ៦ ឱ្យរឿយ កាលអាយតនៈ ៦
 រឿយ កំញ័រផស្សៈឱ្យរឿយ កាលផស្សៈរឿយ កំញ័រវេទនា
 ឱ្យរឿយ កាលវេទនារឿយ កំញ័រតណ្ហាឱ្យរឿយ កាលតណ្ហា
 រឿយ កំញ័រឧបាទានឱ្យរឿយ កាលឧបាទានរឿយ កំញ័រកវ
 ឱ្យរឿយ កាលកវារឿយ កំញ័រជាតិឱ្យរឿយ កាលជាតិរឿយ
 កំញ័រជរាមរណៈឱ្យរឿយ ដូច្នេះឯង ។ ចប់សូត្រ ៩៨ ។

[២៧៧] ឯវុទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក
 កជគហោ វិហារតិ វេល្យវេន កាលទូកាធិវមេ ។ ភេទ
 ទោ បទ សមយេន កកក សក្កតោ ហោតិ កុក្កតោ
 មាធិតោ បូជិតោ អបធិតោ លាភី ចីវរិបិណ្ឌចាតសេ.
 ចាសនកិលានប្បទូយកេសជ្ជបរិក្ការាទំ ភិក្ខុសង្ឃោបិ
 សក្កតោ ហោតិ កុក្កតោ មាធិតោ បូជិតោ អប.
 ធិតោ លាភី ចីវរិបិណ្ឌចាតសេចាសនកិលានប្បទូយ.
 កេសជ្ជបរិក្ការាទំ ។ អញ្ញតិកុំយា បទ បរិព្វាជកា
 អសក្កតោ ហោន្តិ អកុក្កតោ អមាធិតោ អបូជិតោ
 អនមធិតោ អលាភីតោ ចីវរិបិណ្ឌចាតសេចាសនកិលា.
 នប្បទូយកេសជ្ជបរិក្ការាទំ ។

[២៧៨] ភេទ ទោ បទ សមយេន សុសិ.
 មោ បរិព្វាជកោ កជគហោ បជីវសតិ មហតិយា
 បរិព្វាជកបរិសាយ សន្និ ។ អថទោ សុសិមស្ស
 បរិព្វាជកស្ស បរិសា សុសិមំ បរិព្វាជកំ ឯកទភេទំ

[២៧៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះធាន
 ព្រះកោន ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេល្យវេន ជាពលទូកាធិវមេ ទៀបក្រុង
 កជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះធានព្រះកោន មានមនុស្សនិងទេវតា
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោន បូជា កោតក្រែង ព្រះអង្គបានផ្លូវចិវរ
 បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និលានប្បទូយកេសជ្ជបរិក្ការទាំងឡាយ ទាំង
 ភិក្ខុសង្ឃក៏មានមនុស្សនិងទេវតា ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោន បូជា
 កោតក្រែង ជាអ្នកបានផ្លូវចិវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និលាន.
 ប្បទូយកេសជ្ជបរិក្ការទាំងឡាយដែរ ។ ចំណែកទាំងពួកបរិព្វាជក ជា
 អន្យតិយ គេមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់គោន មិនបូជា មិនកោត
 ក្រែង ជាអ្នកមិនបានផ្លូវចិវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និលានប្បទូយ.
 កេសជ្ជបរិក្ការទាំងឡាយឡើយ ។

[២៧៨] សម័យនោះឯង បរិព្វាជកឈ្មោះសុសិមៈនៅតាស្រីយក្ក
 ក្រុងកជគ្រឹះ ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិសេដជាច្រើន ។ គ្រានោះ ពួកបរិ.
 សំទរបស់សុសិមបរិព្វាជក បាននិយាយពាក្យនេះនឹងសុសិមបរិព្វាជកថា

កក់សមយសំយុត្ត ឧហរិវ្ត អាទុស្តម្ភ

ឯហំ ភំ អាវុសោ សុសិម សមណោ តោគមេ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរ ភំ ធម្មំ បរិយាបុណិត្វា អម្ពោ វាណេ.
 យ្យាសិ កំ មយំ ធម្មំ បរិយាបុណិត្វា កំហិទំ កា.
 សំស្សាម ឯវំ មយម្យំ សញ្ញតា កវិស្សាម កុកាតា
 មាធិកា ប្បជិតា អបជិតា លាភំនោ ជីវបំណ្ឌាចាត.
 សេនាសនកិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខាវាទន្តំ ។ ឯវ.
 អាវុសោតិ ទោ សុសិមោ បរិក្ខាជាកោ សកាយ
 បរិសាយ បជំស្សត្វា យេនាយស្មា អាទេន្ទា គេទុ.
 បសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អាទេន្ទន សន្តិ
 សម្មោទិ សម្មោទនិយំ កជំ សាវណិយំ វិគីសាវត្វា
 ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធោ ទោ សុសិមោ
 បរិក្ខាជាកោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ឯកនិកេច ឥន្ទាមហំ
 អាវុសោ អាទន្ត ឥមស្មី ធម្មវិទយេ ព្រហ្មចរិយំ
 ច្យុត្តំ ។

កក់សមយសំយុត្ត ឧហរិវ្ត សុសិមបរិក្ខាជាកោគាវុសោ

ឧហរិវ្តសុសិមៈ អ្នកចូលមកកាយ ចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយនិ ក្នុង
 (សំណាក់) ព្រះសមណៈតាម ចូរអ្នករៀននិ ហើយបង្ហាញយើង
 ទាំងឡាយផង យើងទាំងឡាយនឹងរៀននិទៅ ហើយសំដែងប្រាប់
 គ្រូហេតុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកយើងមុខជាទីតាមគេថ្វី
 សក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង ជាអ្នកបាទនូវចីវរ បិណ្ឌ.
 បាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខាទាំងឡាយ មិនខាន ។
 សុសិមបរិក្ខាជក ទទួលពាក្យបរិស័ទ្ធចេសំខ្លួនថា អើអាវុសោ ហើយក៏
 ចូលទៅព្រះអាទន្នមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យ
 រក់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះអាទន្នមានកាយ លុះបញ្ចប់ពាក្យរួចរកយ ទិស
 ពាក្យដូច្នោះហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុសិមបរិក្ខាជក
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបនិយាយស្នើសេចក្តីនេះ នឹងព្រះអាទន្ន
 មានកាយថា បពិត្រព្រះអាទន្នមានកាយ ខ្ញុំប្រាថ្នា ដើម្បីប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយៈ ក្នុងធម៌វិន័យនេះ ។

[២៨១] អថាទា អាយស្មា អាណាថា សុសិមំ
 បរិព្វាជកំ អនាយ យេន កកវំ កេនុមសង្កមិ
 ឧបសង្កមិញ កកវុំ អភិវនេថា ឯកមន្តំ ធិសីនំ ។
 ឯកមន្តំ ធិសីនា ទោ អាយស្មា អាណាថា កកវុំ
 ឯកនកេន អយំ កាត្ត សុសិមោ បរិព្វាជកោ ឯវមាហ
 ឥត្តាមហំ អារុសោ អាណន្ទ ឥមស្មី ធម្មវិទោយ ព្រហ្ម-
 ជិយំ ចរិកុត្តំ ។ កេនហានន្ទ សុសិមំ បញ្ចាជនាតិ ។
 អលត្ថ ទោ សុសិមោ បរិព្វាជកោ កកវតោ សន្តិកេ
 បទ្ធព្វំ អលត្ថបសម្បទំ ។

[២៨២] កេន ទោ បទ សមយេន សម្ពហុលេហិ
 កិវ កិក្ខុហិ កកវតោ សន្តិកេ អញ្ញា ព្យាកតា
 ហោតិ ទិណា ជាតិ ស្រីតំ ព្រហ្មជិយំ កាតំ កា-
 ណិយំ នាបរំ ឥត្តត្ថាហោតិ បជាធានាតិ ។ អស្សាសិ
 ទោ អាយស្មា សុសិមោ សម្ពហុលេហិ កិវ កិក្ខុហិ
 កកវតោ សន្តិកេ អញ្ញា ព្យាកតា ទិណា ជាតិ

[២៨១] ត្រាតោឯង ព្រះភានន្ទមានកាយ ភ័សុសិមបរិព្វាជក
 ចូលទៅដល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះឆ្ងល់ទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមរ ។ លុះព្រះភានន្ទមានកាយអង្គុយក្នុងទី
 សមរហើយ ក៏បានក្រាបទូលសេចក្តីខ្ញុំ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើ សុសិមបរិព្វាជកនេះ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា
 បពិត្រភានន្ទមានកាយ ខ្ញុំប្រាថ្នាដើម្បីប្រព្រឹត្តត្រហូចរយៈ ក្នុងធម៌
 វិន័យនេះ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភានន្ទ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកនាំគ្នា
 បំបួសសុសិមៈចុះ ។ សុសិមបរិព្វាជកក៏បានចក្ខុថា បានឧបសម្បទា
 ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[២៨២] សម័យនោះឯង ពួកកិក្ខុច្រើនប្រ បាននាំគ្នា
 ក្រាបទូលនូវអរហេត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ពួកខ្ញុំព្រះ
 អង្គដ៏ធំច្បាស់ថា ជាតិ (របស់ភាគាអញ) អស់ហើយ មគ្គត្រហូ-
 ចរយៈភាគាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសតិច្ចភាគាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មគ្គការតាតិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសតិច្ចទៀត
 មិនមានឡើយ ។ សុសិមបរិព្វាជកកាយ បានឮថា ពួកកិក្ខុច្រើន
 ប្រ នាំគ្នាក្រាបទូលអរហេត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ពួក
 ខ្ញុំព្រះអង្គដ៏ធំច្បាស់ថា ជាតិ (របស់ភាគាអញ) អស់ហើយ

អភិសមយសំបុត្រស្ស ហោវេន្ត សុសិបុត្តា

សុតំ ព្រហ្មជវយំ កតំ ការណីយំ ឆាបរំ ឥត្តត្ថា-
 យាតិ បដាធានាតិ ។ អដោ អាយស្មា សុសិមោ
 យេន ភេ កិក្ខុ ភេទុបសន្តមិ ទុបសន្តមិត្វា ភេហិ
 កិក្ខុហិ សន្និ សម្មាទិ សម្មាទិយំ កជំ សាកណីយំ
 វិគីសារេត្វា ឯកមន្តំ ជិសិទិ ។ ឯកមន្តំ ជិសិទ្ធោ
 ចោ អាយស្មា សុសិមោ ភេ កិក្ខុ ឯកទេវេន សន្និ
 កំ អាយស្មន្តោហិ កកវេត សន្និកេ អញ្ញា ឡាតា-
 តា ទីលា ជាតិ សុតំ ព្រហ្មជវយំ កតំ ការណីយំ
 ឆាបរំ ឥត្តត្ថាយាតិ បដាធានាតិ ។ ឯវេនាសោតិ ។

(២៨៣) អបិ ទុ តុម្ពេ អាយស្មន្តោ ឯវិ ជាទត្ថា
 ឯវិ បស្សន្តា អនេកវិហិតំ ឥន្ទិវិចំ បច្ចុទុកោជ ឯកោជិ
 ហុត្វា ឥហុតា ហោជ ឥហុតាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោជ

អភិសមយសំបុត្រ សហវេន្ត កាត្វ ប្បុរេសំសុបិមកិក្ខុ

មន្តក្រហ្មជវយៈ កាត្វាអញ្ញាបានៅចេហើយ សោទ្បសកិច្ចកាត្វាអញ
 បានឡើស្រេចហើយ មន្តការតាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោទ្បសកិច្ច
 នេះទៀត មិនបានឡើយ ។ ប្រាថ្នានេះ សុសិមកិច្ចបានកាយ កិច្ចល
 ទៅកកិច្ចតាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ កំពោលពាក្យកត់តាក់ ជា
 មួយនឹងកិច្ចតាំងនោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យអ្វីក៏រាយនឹងពាក្យដទៃហើយ
 ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុសិមកិច្ចបានកាយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ ទើបកោលពាក្យនេះ នឹងកិច្ចតាំងនោះ បានឮថា លោកមាន
 កាយតាំងឡាយ ទាំងគ្រាបទូលអរហន្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះ
 ភាគថា ពួកខ្ញុំព្រះអង្គជីវិតឡាស់ថា ជាតិ (របស់កាត្វាអញ) អស់ហើយ
 មន្តក្រហ្មជវយៈ កាត្វាអញ្ញាបានៅចេហើយ សោទ្បសកិច្ចកាត្វាអញ
 បានឡើស្រេចហើយ មន្តការតាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោទ្បស-
 កិច្ចនេះទៀត មិនបានឡើយ (ដូច្នេះ) ក៏តមែន ។ ពួកកិច្ចតាំងនោះ
 រួចថា ក៏តមែន ការសោ ។

(២៨៤) សុសិមកិច្ចស្តង់ បក្រសោតមានកាយតាំង-
 ឡាយ ចុះលោកតាំងឡាយ កាលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏
 បានឡើយការកត់តែង ឬសំដែងឬច្នៃច្រើនប្រការ ក៏កាយតែមួយ ធ្វើឡើ
 ទៅជាកាយច្រើនក៏បាន កាយច្រើន ធ្វើឡើទៅជាកាយតែមួយវិញក៏បាន

អាវិការី គិលេការី គិលេកុដ្ឋិ គិលេនាគារី គិលេមត្ថតំ
 អស្សជ្ជមាតា កច្ចដ សេយ្យជាមិ អាកាសេ បវរិយាមិ
 ទុម្ពុជ្ជមិទ្ធព្វិ កាភេជ សេយ្យជាមិ ទុនេក ទុនេកមិ
 អភិជ្ជមាតេ កច្ចដ សេយ្យជាមិ បវរិយំ អាកាសេមិ
 បស្សន្តេន កាមជ សេយ្យជាមិ បក្កំ សកុណា
 នមេមិ ចន្ទិមសុរិយេ ឯវិមហិទ្ធិកេ ឯវិមហាទុកាវេ
 ចាលិចា បរិមសជ បរិមជ្ជជ យាវ ព្រហ្មលោកាមិ
 កាយេន វសំ វត្តោតាតិ ។ ឆោ ហេតំ អាវុសោ ។

[២៨២] អបិ ទុ គុម្ព អាយស្មន្តោ ឯវិ ជាតន្តា
 ឯវិ មស្សន្តា ជិញ្ញាយ សោតតាគុយា វិសុទ្ធាយ អ-
 តិក្កន្តមាទុសិកាយ ទុកោ សន្តេ សុណាជ ជិញ្ញេ ច
 មាទុសេ ច យេ ទ្វារ សន្តិកេ ចាតិ ។ ឆោ
 ហេតំ អាវុសោ ។

ដើរទៅក្នុងទីណាក៏បាន ដកបានទើសទាល់ គឺនៅក្នុងទីកំបាំង ដើរទៅ
 ក្នុងទីកំបាំងក៏បាន នៅក្នុងក្នុង ដើរចេញទៅក្នុងក្រៅក៏បាន នៅក្នុង
 ក្នុងក្នុង ដើរចេញទៅក្នុងក្រៅក្នុងក្នុង (ដោយដកទ្វារដកផ្លូវ) ក៏
 បាន នៅក្នុងក្នុងកំណែ ដើរចេញទៅក្នុងក្រៅកំណែក៏បាន នៅក្នុង
 ក្នុងក្នុង ដើរចេញទៅក្នុងក្រៅក្នុងក្នុងដកបានទើសទាល់ ដូចជាគេដើរទៅ
 ក្នុងអាកាសក៏បាន មុនដើរក្នុងផែនដី ដូចជាគេមុនដើរក្នុងទីកំបាំង
 ដើរលើទឹកដកបានចែកផ្ទាយ ដូចជាគេដើរលើផែនដីក៏បាន អង្គុយកែន
 ក្នុងលើអាកាស ដូចជាសកុណាជាតិទាំងឡាយ ដែលមានស្លាបហើរ
 ទៅក្នុងអាកាសក៏បាន យកវដ្តស្លាបអង្គុយ (មណ្ឌល) គ្រាចន្ត្រគ្រា
 កាច់ក្បតាំងនេះ ដែលមានប្លង់ដ៏មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះក៏បាន ឬញ៉ាំង
 អំណាចកាយឱ្យជ្រួញជ្រួញទៅ ហេតុដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ដូច្នេះបាន
 ច្បាច ។ មិនដូច្នោះទេ អាវុសោ ។

[២៨២] ចតិព្រហ្មលោកម៉ោងកាយទាំងឡាយ ចុះកាលចើលោក
 ទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ តើមានគ្រឿងដូចជាទិព្វ
 ដ៏ចម្រើន កន្លងហួសគ្រឿងជាចេសមុខស្រឡាញ់ វេទនាសំឡេងពីរ
 ច្រកា គឺសំឡេងទិព្វនិងសំឡេងមុខស្រឡាញ់ ដែលនៅក្នុងទីឆ្ងាយ ឬនៅ
 ក្នុងទីជិតដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះ អាវុសោ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិទ្ធ ពោធិវិយាភាសា

(២៨៩) អបិ នុ គុប្ប អាយស្មន្តោ ឯវិ ជាតត្ថា

ឯវិ បស្សត្ថា បរសត្ថាចំ បរមត្ថលាចំ ចេតសា ចោតា

បរិច្ច ជាតាម សភកំ វា ចិត្តំ សភកំ ចិត្តន្តំ បជាបាម

វិភកតំ វា ចិត្តំ វិភកតំ ចិត្តន្តំ បជាបាម សនោសំ

វា ចិត្តំ សនោសំ ចិត្តន្តំ បជាបាម វិភនោសំ វា ចិត្តំ

វិភនោសំ ចិត្តន្តំ បជាបាម សមោហំ វា ចិត្តំ សមោ

ហំ ចិត្តន្តំ បជាបាម វិភមោហំ វា ចិត្តំ វិភមោហំ

ចិត្តន្តំ បជាបាម សន្តិកំ វា ចិត្តំ សន្តិកំ ចិត្តន្តំ

បជាបាម វិក្ខន្តិកំ វា ចិត្តំ វិក្ខន្តិកំ ចិត្តន្តំ បជាបា

ម មហក្ខតំ វា ចិត្តំ មហក្ខតំ ចិត្តន្តំ បជាបាម

អមហក្ខតំ វា ចិត្តំ អមហក្ខតំ ចិត្តន្តំ បជាបាម

អភិសមយសំយុត្ត សហវិទ្ធ ពោធិវិយាភាសា

(២៩០) បពិត្រលោកមានភាយុតាំងឡាយ ចុះកាលបើលោក

តាំងឡាយ ដឹងឃាំងនេះ ឃើញឃាំងនេះ តើអារកំណត់ដឹងចិត្ត

របស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ឬចិត្តប្រកប

ដោយកង្វះក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រកបដោយកង្វះ ចិត្តដែលប្រាសចាក

កង្វះក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រាសចាកកង្វះ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ

ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ

ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ

ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈ

ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែលត្រូវដឹងក្តី ក៏ដឹង

ច្បាស់ថាចិត្តត្រូវដឹង ចិត្តដែលរាយការណ៍ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តរាយការណ៍

ចិត្តដែលជាមហន្តរៈ គឺប្រាថ្នាចិត្តក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តជា

មហន្តរៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាមហន្តរៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តមិនមែន

សោ តតោ ទុកោ អមុត្រ ឧទទាទិ តត្រាថាសិ
 ឃីវាមោ ឃីវាតោត្ថោ ឃីវាល្គោ ឃីវាមាហារោ ឃីវាសុ-
 ទទុក្ខប្បដិសំវេទិ ឃីវាមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ទុកោ
 ឥទ្ធិបបាទ្នាតិ ឥតិ សាការិ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេវិហិតំ អនុស្សាវរាតិ ។ យោ យោតិ អារុសោ ។

[២៨៧] អមិ ទុ តុត្ថោ អាយស្មន្តោ ឃីវ ជាទត្ថោ
 ឃីវ បស្សន្តោ និព្វេទ កត្តាថា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុ-
 សកោ សត្តោ បស្សថ ឆុវាវេ ឧបបដ្ឋមាវេ ហីវេ
 មណីតេ សុវណ្ណោ ទុព្វណ្ណោ សុគតេ ទុក្ខតេ យថា-
 កម្មបកតេ សត្តោ បដាបាថ ឥមេ វត កោន្តោ សត្តោ
 កាយទុច្ចរិតេន សមន្តាភតា វិទីទុច្ចរិតេន សមន្តាភតា
 មនោទុច្ចរិតេន សមន្តាភតា អរិយាទិ ឧបវាទកា មិច្ឆា-
 និដ្ឋិតា មិច្ឆានិដ្ឋិតាម្មសមាទាថា តេ កាយស្ស ភេតា

លុកោក្ខាអញ្ញច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងភពនោះ
 ដែលទៅកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានតាត្រយ៉ាងនេះ
 មានសម្បូរយ៉ាងនេះ មានកាយយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនឹងទុក្ខ
 យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុកោក្ខាអញ្ញនោះច្យុតចាក
 អត្តភាពនោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងភពនេះ លោកទាំងឡាយពួក
 ឃើញនូវបុព្វេវិហិតសជាប្រើប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ អិប្រេនីកាយា
 ជាដើម ព្រមទាំងទុក្ខស តិរិយាននិងតាត្រកូល ដោយប្រការដូច្នេះ
 បានដៃឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។

[២៨៧] បតិគ្រាលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះកាលបើលោក
 ទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏
 បរិសុទ្ធ កន្លងបន្តិចត្រួតត្រាជាបេសមនុស្សធម្មតា រមែងឃើញនូវពួកសត្វ
 ដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បូរល្អ
 មានសម្បូរកាត្រក់ មានអតិល្អ មានអតិកាត្រក់ ដឹងច្បាស់ នូវពួក
 សត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើប៉ា សត្វទាំងអម្បាលនេះ
 ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយចិត្តទុច្ចរិត ប្រកបដោយមាតា-
 ទុច្ចរិត ជាអ្នកគំរើលព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ខុស ប្រកាន់
 នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស សត្វទាំងអម្បាលនោះ លុកោក្ខាអាយុ

បរិ មរណា អថាយំ ទុក្ខតំ វិចិត្តតំ វិចិត្តំ ឧបបន្ទា
 ឥមេ វា បទ កោត្តោ សន្តា កាយសុចរិតេន
 សមញ្ញកតា វិចិត្តចរិតេន សមញ្ញកតា មនោសុចរិ-
 តេន សមញ្ញកតា អវិហារំ អនុបរាទតា សម្មា-
 ធិដ្ឋកា សម្មាធិដ្ឋកម្មសមាធានា តេ កាយស្ស
 កេនា បរិ មរណា សុតតំ សន្តំ លោកំ ឧបបន្ទាតិ
 ឥតិ ធិត្វេន ចត្តាថា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកោន
 សត្តេ បស្សថ ឧវហានេ ឧបបន្ទមាទេ ហីនេ បណីតេ
 សុវណ្ណេ ទុច្ឆរណេ សុភតេ ទុក្ខតេ យថាកម្មបរិក
 សត្តេ បដាធាថាតិ ។ នោ ហេតំ អារុសោ ។

[២៨៨] អបិ ទុ ភុម្ម កាយស្សន្តោ បរិ ជា-
 នត្តា បរិ មស្សន្តា យេ តេ សន្តា វិមាត្តា អតិក្កម្ម
 រូបេ អារុប្បា តេ កាយេន ទុសិត្តា វិហរថាតិ ។
 នោ ហេតំ អារុសោ ។

ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតវិញនោះ ប្រេត ឥសូរកាយ នរក
 មួយទៀត គេឃ្លី សត្វទាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត
 ប្រកបដោយវិសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនអំបៀល
 ព្រះអង្គយម្ពុស មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់ខ្ជាប់ក្រឹត្យសេចក្តីយល់
 ត្រូវ សត្វទាំងអម្បាលនោះ លុះរាល់កាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុង
 សុគតិស្និទ្ធ ទៅលោក ចុះលោកទាំងឡាយ មានចក្ខុដូចជាចិញ្ច ដ៏
 បរិសុទ្ធ កន្លងបង្អស់ចក្ខុជាបេសមុស្សន្តម្នាក់ វែងឃើញឆ្ងុវក្នុងសត្វ
 ដែលច្បុក ដែលកើត ជាសត្វដោតចាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ
 មានសម្បុរកាត្រក់ មានឥតិល្អ មានឥតិកាត្រក់ ដឹងច្បាស់ខ្លួនក្នុង
 សត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ ដែរឬទេ ។
 មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។

[២៨៨] បតិគ្រលោកមានកាយទាំងឡាយ ចុះកាលចេះលោក
 ទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ កើតខ្លួនខ្លួនដូច្នេះហើយ
 បាននូវការញ្ជ្រវែងក្នុង ដែលជាធម៌ស្ងប់ស្ងៀម ដោយនាមកាយ ហើយ
 សម្រាន្តទៅ ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។

[២៨៩] ឯកុដានំ អាយស្មន្តា ឥទេត្ថ វេយ្យា-
 កាវណំ ឥមេសត្ថ ធម្មានំ អសមាបត្តិ ឥទំ ទោ អវុ-
 សោ កម្មន្តិ ។ បញ្ញាវិមុត្តា ទោ មយំ អវុសោ
 សុសិមាភំ ។ ន ទ្វាហំ ឥមស្ស អាយស្មន្តា ឥសន្តិ ក្កន
 កាសិកស្ស វិញ្ញាវេន អត្ថំ អជាធាមិ សាទុ មេ អាយ-
 ស្មន្តា កជា កាសន្ត យជាហំ ឥមស្ស អាយស្មន្តា ឥ-
 សន្តិ ក្កន កាសិកស្ស វិញ្ញាវេន អត្ថំ អជាធាឈ្យន្តិ ។
 អជាធាឈ្យាសិ វ ភំ អវុសោ សុសិម ន វ ភំ
 អជាធាឈ្យាសិ អថទោ បញ្ញាវិមុត្តា មយន្តិ ។

[២៩០] អថទោ អាយស្មា សុសិមោ ឧដ្ឋាយា-
 សថា យេន កករំ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិក្ខា កករន្តិ
 អភិវាទេត្ថា ឯកមន្តិ ចិសិន្តិ ។ ឯកមន្តិ ចិសិន្តា
 ទោ អាយស្មា សុសិមោ យាវតកោ កេហិ ភិក្ខុហិ
 សន្តិ អហោសិ កជាសល្លាថោ កំ សន្តំ កករតោ
 អារោទេសិ ។ បុព្វេ ទោ សុសិម ធម្មជ្ជិតញ្ញាណំ

[២៨៨] សុសិមភិក្ខុស្វរោ ម្ចាស់លោកមានកាយុទាំងឡាយ
 ឥឡូវនេះ ការងារស្រាយនេះក្តី ការមិនបានលុះឡើងមិនទាំងនេះក្តី ក្នុង
 ដំណើរនេះ ម្ចាស់ភាវុសា ចុះហេតុនេះតើដូចម្តេច ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ
 គបថា ម្ចាស់ភាវុសាសុសិមៈ យើងទាំងឡាយ ជាបញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល
 គឺជាអ្នកចម្រើនចោកកាលសង្ខេបសាបញ្ញាទេតិ ។ សុសិមភិក្ខុឆ្លើយ
 ថា ខ្ញុំមិនខាន់យល់សេចក្តី នៃពាក្យដែលលោកមានកាយុទាំងឡាយ
 សំដែងសន្លឹបហើយនេះ ដោយពិស្តារបានទេ ខ្ញុំសូមអង្វរ សូមលោក
 មានកាយុទាំងឡាយ សំដែងប្រាប់ខ្ញុំ យ៉ាងណាឲ្យខាងខ្ញុំយល់សេចក្តី
 នៃពាក្យដែលលោកមានកាយុទាំងឡាយសំដែងសន្លឹបហើយនេះ ដោយ
 ពិស្តារបាន ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះគបថា ម្ចាស់ភាវុសាសុសិមៈ លោក
 យល់ក្តី មិនយល់ក្តី យើងទាំងឡាយជាក់ជាបញ្ញាវិមុត្តបុគ្គលដោយពិត ។

[២៨៩] ព្រាហ្មណ៍ស្វរោ សុសិមភិក្ខុមានកាយុ ក្រោកអំពីតា-
 សនៈចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុច្ចល់ទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមរម្យ ។ លុះសុសិមភិក្ខុមានកាយុ
 អង្គុយ ក្នុងទីសមរម្យហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូល ខ្ញុំពាក្យទាំងអស់នោះ
 ដែលខ្លួនចេញទាំងចម្លង ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះ ចំពោះព្រះមាន
 ព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សុសិមៈ ធម្មជ្ជិតញ្ញាណ

បច្ឆា ធិត្វានេ ញាណន្តំ ។ ន ទ្វាហំ កន្ត្ថេ ឥមស្ស
 កកវតា សន្តិភ្លេង កាសិកស្ស វិគ្គារេន អត្ថំ អាជាតាមិ
 សាទុ មេ កន្ត្ថេ កកវិ តថា កាសតុ យថាហំ
 ឥមស្ស កកវតា សន្តិភ្លេង កាសិកស្ស វិគ្គារេន អត្ថំ
 អាជាតេយ្យន្តំ ។

[២៧៦] អាជាតេយ្យសិ វា សុសិម ន វា ទ្វំ
 អាជាតេយ្យសិ អថោ ធម្មជ្ជិតញ្ញាណំ បុព្វេ បច្ឆា
 ធិត្វានេ ញាណំ ។ តំ កី មញ្ញាសិ សុសិម រូបំ
 ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្ត្ថេ ។ យំ

ធិបស្សនាញាណ តែងកើតឡើងមុន ការដឹងក្នុងព្រះធិត្វានេ ធិមគ្គ-
 ញាណ តែងកើតឡើងក្រោយ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិន
 អាចយល់សេចក្តីនៃព្រះពុទ្ធដីតា ដែលព្រះអង្គសំដែងសង្ខេបនេះ ដោយ
 តិស្តារធានាទេ សូមច្រង់ព្រះមេត្តាជ្រាស សូមព្រះទានព្រះភាគសំដែង
 ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងណាឲ្យបានតែខ្ញុំព្រះអង្គ យល់សេចក្តីនៃព្រះពុទ្ធ-
 ដីតា ដែលព្រះអង្គសំដែងសង្ខេបនេះ ដោយតិស្តារធានាឲ្យបាន ។

[២៧៧] ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ក្តី អ្នកមិនយល់ក្តី ចំណែក
 ធម្មជ្ជិតញ្ញាណ តែងកើតឡើងមុន ការដឹងក្នុងព្រះធិត្វានេ តែងកើត
 ឡើងក្រោយដោយតិក ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកសំខាល់សេចក្តីនេះដូចម្តេច
 រូបទៀត ឬមិនទៀត ។ មិនទៀតទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា

អភិសមយសំយុត្តស្ស ឧហាវេទ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័ន

បដាធិត្ថំ ធុត្ថំ វា ភី សុទ្ធំ វា ធុត្ថំ ករណ៍ ។ យំ
 បដាធិត្ថំ ធុត្ថំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ធុ ភី សមនុ-
 បស្សិតំ ឯតិ មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាភិ ។
 ចោ ហេតិ ករណ៍ ។ វេទនា ធិត្ថា វា អធិត្ថា វា ភី ។
 អធិត្ថា ករណ៍ ។ យំ បដាធិត្ថំ ធុត្ថំ វា ភី សុទ្ធំ
 វា ភី ។ ធុត្ថំ ករណ៍ ។ យំ បដាធិត្ថំ ធុត្ថំ វិបរិ-
 ណាមធម្មំ កល្យំ ធុ ភី សមនុបស្សិតំ ឯតិ មម
 ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាភិ ។ ចោ ហេតិ
 ករណ៍ ។ សញ្ញា ធិត្ថា វា អធិត្ថា វា ភី ។ អធិត្ថា
 ករណ៍ ។ បេ ។ សង្ខារ ធិត្ថា វា អធិត្ថា វា ភី ។
 អធិត្ថា ករណ៍ ។ យំ បដាធិត្ថំ ធុត្ថំ វា ភី សុទ្ធំ
 វា ភី ។ ធុត្ថំ ករណ៍ ។ យំ បដាធិត្ថំ ធុត្ថំ វិបរិណា-
 មធម្មំ កល្យំ ធុ ភី សមនុបស្សិតំ ឯតិ មម ឯសោ-
 ហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាភិ ។ ចោ ហេតិ ករណ៍ ។

អភិសមយសំយុត្ត សហវេទ កាស្មប្បវេទនាទៀងទាត់

ដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រោះអង្គ ។
 ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 គួរនឹងយល់ឃើញថា របស់នោះជា គុះរបស់អញ គុះជាអញ គុះជាខ្លួន
 របស់អញ ដូច្នេះឬទេ ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រោះអង្គ ។
 វេទនាទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រោះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 ដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រោះអង្គ ។ ចុះ
 របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរ
 នឹងយល់ឃើញថា របស់នោះជា គុះរបស់អញ គុះជាអញ គុះជាខ្លួនរបស់
 អញ ដូច្នេះឬទេ ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រោះអង្គ ។
 សញ្ញាទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រោះអង្គ ។ បេ ។ សង្ខារ
 តាំងឡាយទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រោះអង្គ ។ ចុះរបស់
 ណា មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រោះអង្គ ។
 ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 គួរនឹងយល់ឃើញថា របស់នោះជា គុះរបស់អញ គុះជាអញ គុះជាខ្លួន
 របស់អញ ដូច្នេះឬទេ ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រោះអង្គ ។

វិញ្ញាណំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ វា ឥ វា អធិត្ថំ កន្តោ វា យំ
 បធាធិត្ថំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វា ឥ វា ទុក្ខំ កន្តោ វា
 យំ បធាធិត្ថំ ទុក្ខំ វិបស្សនាអនុវត្តំ កាលំ ទុ តំ
 សមុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ
 អក្កាតំ វា ចោ ហេតុំ កន្តោ វា

[២៧២] ភស្តុតិហ សុសម យំ កក្កំ រូបំ អតី-
 ភាតាភក្កប្បប្បដ្ឋំ អដ្ឋង្គំ វា ពហំផ្លា វា ឱន្យាវិកា
 វា សុខុមំ វា ហិំ ធិ វា បណីតំ វា យំ ទូរេ សន្តិកា
 វា សត្វំ រូបំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មំ ធិ មេសោ
 អក្កាតំ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ វា
 យា កាចិ វេទនា អតីភាតាភក្កប្បប្បដ្ឋំ អដ្ឋង្គា
 វា ពហំផ្លា វា ឱន្យាវិកា វា សុខុមា វា ហិំ ធិ វា
 បណីតា វា យា ទូរេ សន្តិកា វា សត្វា វេទនា
 ទេតំ មម ទេសោហមស្មំ ធិ មេសោ អក្កាតំ ឯវមេតំ
 យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ វា យា កាចិ
 សញ្ញា វា មេ វា យេកាចិ សង្ខារ អតីភាតាភ-

វិញ្ញាណាទៀត ឬមិនទៀត វា មិនទៀតទេ ព្រះអង្គ វា ចុះរបស់ណា
 មិនទៀត របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ វា ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ វា ចុះ
 របស់ណា ដែលមិនទៀត ជាទុក្ខ មានសច្ចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ឬ
 នឹងយល់ឃើញរបស់នោះថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជាខ្លួនរបស់
 អញ ដូច្នេះឬទេ វា មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រះអង្គ វា

[២៧២] ខាលសុសមៈ ព្រោះហេតុនោះ រូបណាមួយ ដែល
 ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី
 ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី រូបណា ដែលមានក្នុងវិជ្ជាយក្តី ក្នុងវិ-
 ជីកក្តី ប្រឆាំងអស់នោះ គ្រាន់តែជាមេ (ប៉ុណ្ណោះឯង) បុគ្គលមួយឃើញ
 ប្រឆាំងដោយចក្ខុដ៏ប្រពៃ ភាគតិច យ៉ាងនេះថា គុំមើលមែនរបស់អញ
 គុំមើលមែនជាអញ គុំមើលមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ វា វេទនាណា
 មួយដែលជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោត-
 គ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី វេទនាណា ដែលមានក្នុងវិជ្ជាយ-
 ក្តី ក្នុងវិជីកក្តី វេទនាឆាំងអស់នោះ គ្រាន់តែជាវេទនា (ប៉ុណ្ណោះឯង)
 បុគ្គលមួយឃើញវេទនាឆាំងដោយចក្ខុដ៏ប្រពៃ ភាគតិច យ៉ាងនេះថា គុំមើល
 មែនរបស់អញ គុំមើលមែនជាអញ គុំមើលមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ វា
 សញ្ញាណាមួយ វា មេ វា សង្ខារទាំងឡាយណាមួយ ដែលជាអតីត

កប្បទុប្បន្នា អដ្ឋត្ថា ក តហិទ្ធា ក ឱន្យវិកា
 ក សុទ្ធិមា ក ហិទ្ធា ក មណីតា ក យេ ទ្វិវេ
 សន្តិកោ ក សព្វេ សង្ខារ ធនំ មម ធម្មោហមស្មិ
 ធម្មោ អត្តាតិ វិវាមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ធម្មតំ ។ យំ កំពុំ វិញ្ញាណំ អតីតាតាតកប្បទុប្បន្នំ
 អដ្ឋត្ថំ ក តហិទ្ធា ក ឱន្យវិកា ក សុទ្ធិមា ក ហិទ្ធា
 ក មណីតា ក យេ ទ្វិវេ សន្តិកោ ក សព្វំ វិញ្ញាណំ
 ធនំ មម ធម្មោហមស្មិ ធម្មោ អត្តាតិ វិវាមេតំ
 យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ធម្មតំ ។

[២៧៣] ឯវិ បស្សំ សុសមី កុកក អរិយសព្វ-
 វគ្គោ រូបស្មិច្ចំ វិច្ចិទ្គតិ វេទនាយចិ វិច្ចិទ្គតិ សញ្ញា-
 យចិ វិច្ចិទ្គតិ សង្ខារេសុចិ វិច្ចិទ្គតិ វិញ្ញាណស្មិច្ចំ
 វិច្ចិទ្គតិ វិច្ចិទ្គំ វិច្ចតិ វិកតា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មិ

អនាគត បច្ចុប្បន្ន ភាវក្កក្កិ ភាវក្រក្កិ គ្រោតគ្រោតក្កិ ល្អិតក្កិ
 ថោកតាបក្កិ ឡូមក្កិ សង្ខារតាំងឡាយណា ដែលមានក្នុងចំងាយក្កិ
 មានក្នុងចំងាយក្កិ សង្ខារតាំងអស់ទៅ គ្រាន់តែជាសង្ខារ (ប៉ុណ្ណោះឯង)
 បុគ្គលគួរឃើញសង្ខារខ្លះ ដោយបញ្ជាដ៏ប្រហែល តាមពិត យ៉ាងនេះថា
 ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ
 ឡើយ ។ វិញ្ញាណណាមួយ ដែលជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ភាវ
 ក្កក្កិ ភាវក្រក្កិ គ្រោតគ្រោតក្កិ ល្អិតក្កិ ថោកតាបក្កិ ឡូមក្កិ វិញ្ញាណ
 ណា ដែលមានក្នុងចំងាយក្កិ ក្នុងចំងាយក្កិ វិញ្ញាណតាំងអស់ទៅ
 គ្រាន់តែជាវិញ្ញាណ (ប៉ុណ្ណោះឯង) បុគ្គលគួរឃើញវិញ្ញាណខ្លះ ដោយ
 បញ្ជាដ៏ប្រហែល តាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែន
 ជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។

[២៧៤] មាលសុសមី អរិយសាវកជាគុកចេះផង កាលចេះ
 យល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏ឡើយណាយក្នុងច្រវែង ឡើយណាយក្នុងវេទ-
 នាផង ឡើយណាយក្នុងសញ្ញាផង ឡើយណាយក្នុងសង្ខារតាំងឡាយ
 ផង ឡើយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលចេះឡើយណាយ (យ៉ាង
 នេះហើយ) ក៏ប្រាសចាកគម្រោក ចំក្នុងផ្នែកស្រឡះ (ចាកកាសវៈ)
 ព្រោះប្រាសចាកគម្រោក ។ កាលចំក្នុងផ្នែកស្រឡះ (ចាកកាសវៈ)

វិមុត្តមិត្ត ញាណំ ហោតិ ។ ទីណា ជាតិ វុសិតំ
 ព្រហ្មចរិយំ កាតំ កាណិយំ ធាបរំ វត្តត្តាយាតិ
 បជាបាតិ ។

[២៧២] ជាតិប្បទូយា ជនមរណាន្តិ សុសិម បស្ស-
 សីតិ ។ ឯវិ ករុ ។ កវប្បទូយា ជាតិកំ សុសិម បស្ស-
 សីតិ ។ ឯវិ ករុ ។ ឧបាសានប្បទូយា ករាតិ សុសិម
 បស្សសីតិ ។ ឯវិ ករុ ។ កណ្ណាបទូយា ឧបាសានន្តិ
 សុសិម បស្សសីតិ ។ ឯវិ ករុ ។ វេទនាបទូយា
 កណ្ណាតិ... ឧស្សប្បទូយា វេទនាតិ... សន្យាយកប្បទូ-
 យា ឧស្សាតិ... ធាមរូបប្បទូយា សន្យាយកន្តិ...
 វិញ្ញាណប្បទូយា ធាមរូបន្តិ... សង្ខារប្បទូយា វិញ្ញា-
 ណន្តិ... អវិជ្ជាបទូយា សង្ខារាតិ សុសិម បស្សសីតិ ។
 ឯវិ ករុ ។

ហើយ ញាណ (របស់អរិយសាវ័កនោះ) កើតឡើងប្រាកដថា ចិត្តមុត
 ស្រឡាហើយ ។ អរិយសាវ័កនោះ វេទនីដ៏ច្បាស់ថា ជាតិ (របស់
 កក្កាអញ) អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈ កក្កាអញ បាននៅចេញហើយ
 សោឡសកិច្ច កក្កាអញបានធ្វើស្រឡាហើយ មន្តការតាតិច្ចដ៏ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២៧២] ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ជនមរណៈកើត
 មាន ព្រោះជាតិជាច្រើនដង ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់
 សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ជាតិកើតមាន ព្រោះករណីជាច្រើនដង ។
 ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ករណីកើតមាន
 ព្រោះឧបាសានជាច្រើនដង ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់
 សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ឧបាសានកើតមាន ព្រោះកណ្ណាជាច្រើន
 ដង ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ កណ្ណាកើតមាន ព្រោះវេទនា
 ជាច្រើន ... វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាច្រើន ... ផស្សៈកើតមាន
 ព្រោះតាមធនៈ ៦ ជាច្រើន ... តាមធនៈ ៦ កើតមាន ព្រោះធាមរូបជា
 ច្រើន ... ធាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាច្រើន ... វិញ្ញាណកើតមាន
 ព្រោះសង្ខារជាច្រើន ... ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា សង្ខារតាំង-
 ទ្បាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាច្រើនដង ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[២៨៥] ជាតិវិភេទា ធម្មវណ្ណាវិភេទាតិ សុសិម
 ធម្មសុសិម ។ ឯវិ កាណ្ណ ។ កវិវិភេទា ជាតិវិភេទាតិ
 សុសិម ធម្មសុសិម ។ ឯវិ កាណ្ណ ។ ឧបាសានវិភេទា
 កវិវិភេទាតិ ... តណ្ហាវិភេទា ឧបាសានវិភេទាតិ ...
 វេទនាវិភេទា តណ្ហាវិភេទាតិ... ធម្មវិភេទា វេទនាវិ-
 ភេទាតិ... សឡាយកវិវិភេទា ធម្មវិភេទាតិ... ឆា-
 ម្រុបវិភេទា សឡាយកវិវិភេទាតិ... វិញ្ញាណវិភេទា
 ឆាម្រុបវិភេទាតិ... សង្ខារវិភេទា វិញ្ញាណវិភេទាតិ...
 អវិជ្ជាវិភេទា សង្ខារវិភេទាតិ សុសិម ធម្មសុសិម ។
 ឯវិ កាណ្ណ ។

[២៨៦] អធិ ទុ ភិ សុសិម ឯវិ ជាធម្មោ ឯវិ
 ធម្មសុសុត្តោ អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិច្ចំ បច្ចុទុកោសិ ឯកោមិ
 ហុត្វា ពហុតា ហោសិ ពហុតាមិ ហុត្វា ឯកោ
 ហោសិ អវិការំ តិរេកាវិ តិរេកុដ្ឋំ តិរេកាតាវិ

[២៨៧] ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ការលេងនៃជនមហោៈ
 ព្រោះការលេងនៃជាតិផែរ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់សុសិមៈ
 អ្នកយល់ឃើញថា ការលេងនៃជាតិ ព្រោះការលេងនៃកតផែរ ។ ព្រះ
 ករុណា ព្រះអង្គ ។ ការលេងនៃកត ព្រោះការលេងនៃឧបាសាន ... ការ
 លេងនៃឧបាសាន ព្រោះការលេងនៃតណ្ហា ... ការលេងនៃតណ្ហា ...
 ការលេងនៃវេទនា ... ការលេងនៃវេទនា ព្រោះការលេងនៃធម្មសូត្រ ...
 ការលេងនៃធម្មសូត្រ ព្រោះការលេងនៃកាយននៈ ៦ ... ការលេងនៃកា-
 យននៈ ៦ ព្រោះការលេងនៃនាមរូប ... ការលេងនៃនាមរូប ព្រោះការ
 លេងនៃវិញ្ញាណ ... ការលេងនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលេងនៃសង្ខារ ...
 ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ការលេងនៃសង្ខារ ព្រោះការលេង
 នៃអវិជ្ជាផែរ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[២៨៨] ម្ចាស់សុសិមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះ តើបាននូវការពាក់តែង ឬសំដែងឬទ្ធិច្រើនច្រកា គឺកាយ
 តែមួយ ធ្វើឱ្យទៅជាកាយច្រើនក៏បាន កាយច្រើន ធ្វើឱ្យទៅជាកាយ
 តែមួយវិញក៏បាន ដើរទៅទីណា ឥតទើសចាស់ គឺនៅក្នុងទីកំបាំង
 ដើរទៅក្នុងទីពេញក៏បាន នៅខាងក្នុង ដើរចេញទៅខាងក្រៅក៏បាន
 នៅខាងក្នុងដង្ហាង ដើរចេញទៅខាងក្រៅដង្ហាង (ដោយឥតខ្ចោះ
 ឬផ្លូវ) ក៏បាន នៅខាងក្នុងកំភែង ដើរចេញទៅខាងក្រៅកំភែងក៏បាន

សុត្តន្តបិដក សំយដ្ឋនិកាយស្ស និកាយវគ្គ

តិកេមព្វតំ អសដ្ឋមាថោ កច្ចសិ សេយ្យថាបិ អាត្មា-
 សេ បឋវីយាបិ ឧម្ពុជ្ជនិម្ពុជ្ជំ ករោសិ សេយ្យថាបិ
 ឧទកេ ឧទកេបិ អភិជ្ជមាទេ កច្ចសិ សេយ្យថាបិ
 បឋវីយំ អាត្មាសេធិ បល្ល័ង្កេ កមសិ សេយ្យថាបិ
 បក្ខំ សកុណោ ឥមេបិ ចន្ទិមសុរិយេ ឯវិមហិទ្ធិកេ
 ឯវិមហានុកាវេ ចាណិចា បរិមសសិ បរិមជ្ជសិ យាវ
 ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសិ វត្ថុសីតំ ។ ចោ ហេតុ
 កន្ត ។

[២៧៧] អបិ ទុ ភ្នំ សុសិម ឯវិ ជាទន្លេ ឯវិ
 បស្សន្តោ ជិញ្ញាយ សោតតាតុយា វិសុទ្ធាយ អភិក្កន្ត-
 មាទុសិកាយ ឧកេ សន្នេ សុណាសិ ជិទ្ធេ ច មាទុ-
 សេ ច យេ ទ្វារ សន្តិកេ ចាតិ ។ ចោ ហេតុ កន្ត ។

[២៧៨] អបិ ទុ ភ្នំ សុសិម ឯវិ ជាទន្លេ ឯវិ
 បស្សន្តោ បរិសក្កាជិ បរិមុត្តណាជិ ចេតសា ចេតោ
 បរិទ្ធ ជាចាសិ សរាតំ វា ចិត្តំ សរាតំ ចិត្តន្តំ បជា-

សុត្តន្តបិដក សំយដ្ឋនិកាយ និកាយវគ្គ

នៅក្នុងភ្នំ ដើរចេញទៅខាងក្រៅក្នុងកំឡុងសាល ដូចជាគេដើរ
 ទៅក្នុងភាគសាលាទីក្រុង មុជានិច្ចក្នុងផែនដី ដូចជាគេមុជានិច្ចក្នុងទឹក
 កំបាំង ដើរលើទឹកដកចែកគ្នាយ ដូចជាគេដើរលើផែនដីកំបាំង ក្នុង
 ក្រុងទៅក្នុងភាគសាលា ដូចជាសកុណាជាតិដែលមានស្លាបហើរទៅក្នុងភា-
 គសាលាកំបាំង យកដៃទៅស្តាប់អវិជ្ជា (មណ្ឌល) ព្រះបន្ទូលព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះ ដែលមានប្លង់ច្រើន មានកាតុកាតាច្រើនយ៉ាងនេះកំបាំង ញ៉ាំង
 អំណាចកាយឲ្យផ្សព្វផ្សាយទៅ ហេតុដល់ព្រហ្មលោកតាមកំបាំង ដែរ
 ឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

[២៧៧] ឆាលសុសិមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះ ក៏មានគ្រូចៀកដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសគ្រូចៀកជា
 របស់មនុស្សធម្មតា រមែងព្យាបាលឲ្យឆ្ងល់ប្រការ គឺសំឡេងទិព្វនិងសំឡេង
 មនុស្ស ដែលនៅក្នុងទីគ្នាយក្នុងកំបាំង ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះ
 ទេ ព្រះអង្គ ។

[២៧៨] ឆាលសុសិមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះ ក៏កាតុកំណត់ដឹងចិត្តរបស់សត្វផ្សេង របស់ចម្បងផ្សេង ដោយ
 ចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺចិត្តប្រកបដោយពរៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកប

គតិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិទ្យា វិទូចុច្ចុត្ត

ចាសិ ។ បេ ។ អវិមុត្តំ វា ជំគំ អវិមុត្តំ ជំគំ បដា-
ចាសិតំ ។ ចោ ហេតិ កន្ថេ ។

[២៨៧] អមិ ទុ ភំ សុសម ឯវំ ជាងន្តោ ឯវំ
បស្សន្តោ អនេកវិហិតំ បុរាណិកសំ អនុស្សេសំ
សេយ្យមីទំ ឯកម្យំ ជាតិ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ
សទន្ថេសំ អនេកវិហិតំ បុរាណិកសំ អនុស្សេសំ ។
ចោ ហេតិ កន្ថេ ។

[៣០០] អមិ ទុ ភំ សុសម ឯវំ ជាងន្តោ ឯវំ
បស្សន្តោ ជំព្វេន ចក្កាន វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធនាទុស-
កេន សត្តេ បស្សសំ ចរមាន ។ បេ ។ យថាកម្ម-
បកេ សត្តេ បដាចាសិតំ ។ ចោ ហេតិ កន្ថេ ។

[៣០១] អមិ ទុ ភំ សុសម ឯវំ ជាងន្តោ ឯវំ
បស្សន្តោ យេ ភេ សត្តា វិហិត្តា អតិក្កម្ម រូបេ
អារុប្បា ភេ កាយេន ផុសិត្តា វិហាសិតំ ។
ចោ ហេតិ កន្ថេ ។

គតិសមយសំយុត្ត មហាវិទ្យា កាលោកយុទ្ធកវិទូចុច្ចុត្ត

ដោយករៈ ។ បេ ។ ចិក្ខុមិនតាន់ផុតស្រឡះភ្នំ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិក្ខុមិន
តាន់ផុតស្រឡះ ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

[២៨៨] ម្ចាស់សុសមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
យ៉ាងនេះ តើព្រះឃើញបុរាណិកស បានជាច្រើនប្រការ តើព្រះឃើញ
បាន ទ ជាតិ ។ បេ ។ អ្នកព្រះឃើញបុរាណិកស បានជាច្រើនប្រការ
ព្រមទាំងតាការៈ ព្រមទាំងទទួល ដោយប្រការដូច្នេះ ដែរឬទេ ។
មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

[៣០០] ម្ចាស់សុសមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
យ៉ាងនេះ តើមានទុក្ខដូចជាទុក្ខ ដ៏ចម្រើន អន្តរិយសចក្ខុរបស់មនុស្ស
ធម្មតា ឃើញពួកសត្វកាលច្បុក ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែល
ប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

[៣០១] ម្ចាស់សុសមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
យ៉ាងនេះ តើអន្តរិយចក្ខុរបស់អ្នក ហើយបាននូវការប្រវែងពេល ដែលជាធម៌
ស្ងប់រង់ចាំ ដោយនាមកាយ ហើយសម្រាន្តទៅ ដែរឬទេ ។ មិន
ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និកាយ

[៣០២] ឯតុនាមិ សុសិម ឥនេត្ថ វេយ្យាករណំ
 ឥមេសេត្ថ ធម្មាធិ អសមាបន្តិ ឥទ្ធិ នោ សុសិម ក-
 ធីន្តិ ។ អធិតោ អាយស្មា សុសិមោ កកវតោ ចារេ-
 សុ សិវសា ធិបតីត្វា កកវន្តិ ឯតនិកេត អនូយោ មិ
 កន្តេ អនុក្កមា យថាពាលំ យថាមុន្នំ យថាអកុសលំ
 យាហំ ឯវិ ស្វាត្វាតេ ធម្មវិទេយេ ធម្មត្ថេនិកា បព្វជីតោ
 តស្ស មេ កន្តេ កកវា អនូយំ អនូយតោ បដិក្កណ្ណាតុ
 អាយតី សិវរាយាតិ ។

[៣០៣] តត្ប តំ សុសិម អនូយោ អនុក្កមា
 យថាពាលំ យថាមុន្នំ យថាអកុសលំ យោ ភិ
 ឯវិ ស្វាត្វាតេ ធម្មវិទេយេ ធម្មត្ថេនិកា បព្វជីតោ
 សេយ្យថាមិ សុសិម នោវិ អកុចារិ កហេត្វា រក្ខា
 នស្សេយ្យំ អយំ តេ នេវ នោវេក អកុចារិ ឥមស្ស
 យំ ឥច្ឆសិ តំ ធន្នំ បណេហិតិ តមេនំ កថា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និកាយ

[៣០២] ម្ចាស់សុសិមៈ ដូច្នេះនេះ ការងារស្រាយនេះក្តី ការ
 មិនបានលុះធម៌ទាំងនេះក្តី ក្នុងដំណើរនោះ ម្ចាស់សុសិមៈ ចុះហេតុនេះ
 តើដូចម្តេច ។ ព្រោះនោះឯង ព្រះសុសិមៈមានកាយ ក្រាបចុះទៀប
 ព្រះតុលា នៃព្រះរាជព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ពោលទោះទោសនឹង
 ព្រះរាជព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គជំទង់ប្រើម កំហុសគ្របសង្កត់ហើយ
 ទៅខ្ញុំព្រះអង្គ តាមដោយខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សល្ងង់ទៅ ជាមនុស្សវិច្ឆឹក
 ជាមនុស្សមិនឆ្ងោស ខ្ញុំព្រះអង្គណា ជាអ្នកល្ងង់មិ ឬសក្កន៍ធម៌វិន័យ
 ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គជំទង់ប្រើម
 សូមព្រះរាជព្រះភាគ អត់ទូកំហុសតាមទោស របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ
 ដើម្បីការសង្រួមគោរព ។

[៣០៣] បើសុសិមៈ កំហុសគ្របសង្កត់អត តាមដោយអត
 ជាមនុស្សល្ងង់ទៅ ជាមនុស្សវិច្ឆឹក ជាមនុស្សមិនឆ្ងោសមែន អ្នកឯង
 ដែលជាអ្នកល្ងង់មិ ឬសក្កន៍ធម៌វិន័យ ដែលជាអតសំដែងហើយដោយ
 ប្រពៃ យ៉ាងនេះ ម្ចាស់សុសិមៈ ដូចក្នុងករណីបុរសចាប់បានចោរដែល
 ប្រព្រឹត្តកាត្រក់ តាមកថាយព្រះរាជាថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ នេះ
 ជាចោរ ប្រព្រឹត្តកាត្រក់នឹងព្រះអង្គ ព្រះអង្គទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យដាក់
 កាត្រណា ដល់ចោរនេះ សូមព្រះអង្គដាក់កាត្រនោះចុះ ទើបព្រះរាជា

ឋវំ វេទយ្យ តទ្ធដ ភោ ឥមំ បុរិសំ ធន្ទាយ វជ្ជយា
 បច្ឆាតាហំ កាឡតទ្ធនំ តទ្ធិត្វា ទុរមុណ្ឌំ កវិត្វា
 ទាស្សវេទ បណាវេទ វជ្ជយា វជ្ជយំ សិដ្ឋាជកោ
 សិដ្ឋាជកំ បរិទេត្វា ធកុំណោទ គ្វារេទ ជិត្វាមេត្វា
 ធកុំណោតោ ធករស្ស សិសំ ជិទ្ធជាតិ តមេទំ វត្តា
 បុរិសា ធន្ទាយ វជ្ជយា បច្ឆាតាហំ កាឡតទ្ធនំ
 តទ្ធិត្វា ទុរមុណ្ឌំ កវិត្វា ទាស្សវេទ បណាវេទ វជ្ជយា
 វជ្ជយំ សិដ្ឋាជកោ សិដ្ឋាជកំ បរិទេត្វា ធកុំណោទ
 គ្វារេទ ជិត្វាមេត្វា ធកុំណោតោ ធករស្ស សិសំ
 ជិទ្ធជយ្យំ តំ កំ មញ្ញសិ សុសិម អបិ ទុ សោ
 បុរិសា ភោតជំនាជំ ទុក្ខោនាមទស្សំ បដិសំវេទយេ-
 ជាតិ ។ ឋវំ កន្ថ ។

មានព្រះបណ្ឌិតនិងក្រុមបុរសនោះហើយទេថា នៃប្រសូត៍ទាំងឡាយ បើ
 ដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំគ្នាបង្កបុរសនេះ ឲ្យមានដើមដៅទៅរក
 ក្រោយ (បងស្វាបសេក) ឲ្យភ្ជាប់ ដោយឡែងដំណាំ ការព្យាបាលឲ្យលឺង
 ចេញហើយ (ត្រូវទ្រូង) ស្ត្រីដើមដែលមានសំឡេងឮឆ្លង ទាំងបណ្តើរដុំ
 វិញសព្វច្រក សព្វផ្លូវត្រូវឲ្យឆ្លងកែង ទាំងចេញទៅតាមទ្វារទាំងឡាយហើយ
 ចូរកាត់ក្បាលគ្រង់កន្លែងសម្រាប់ពិឃាត ជាទាំងឡាយនៃព្រះទេវតា ឯក្នុង
 ក្រុមបុរស ទាំងគ្នាចាប់បង្កបុរសនោះ ឲ្យមានដើមដៅទៅរកក្រោយឲ្យភ្ជាប់
 ដោយឡែងដំណាំ ការព្យាបាលឲ្យលឺងចេញ (ទ្រូង) ស្ត្រីដើមដែលមាន
 សំឡេងឮឆ្លង ទាំងបណ្តើរដុំវិញ សព្វច្រក សព្វផ្លូវត្រូវឲ្យឆ្លងកែង ចូរនាំ
 ចេញទៅតាមទ្វារទាំងឡាយ កាត់ក្បាលនៅទាំងឡាយនៃព្រះទេវតា ម្ចាស់
 សុសិមៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូច្នេះ បុរសនោះ អញ្ជើញទទួលទុក្ខ
 ទោមនស្ស ព្រោះដំណើរនោះហៅក្តីដោយទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៣០៤] យំ ចោ ហោ សុសិម បុរិសោ ភកោជិណំ

ទុក្ខោនមទស្សំ បដិសំវេទយេថ យោ ឯវំ ស្វាគ្វាភ

ធម្មវិទយេ ធម្មត្ថេនកស្សំ បព្វជ្ជា អយំ តតោ ទុក្ខវិ-

ចាកតក ធម កដុកវិចាកតក ធម អបិច វិចិត្តតាយ

សំវត្ថុតិ យតោ ធម ចោ ភំ សុសិម អន្ធរិយំ អន្ធរិយតោ

ធិស្វា យថាធម្មំ បដិកាភេសិ តន្ត អយំ បដិក្កហម

វុទ្ធា ហោសា សុសិម អរិយស្ស វិទយេ យោ អន្ធរិយំ

អន្ធរិយតោ ធិស្វា យថាធម្មំ បដិកាភេតិ អាយតិ

សំវិ អាបជ្ជតីតិ ។ នសមី ។

(៣០៤) ខ្មាលសុសិមៈ ចុរសោនា ទទួលទុក្ខោនមទស្ស

ព្រោះដំណើរនោះ ជាហេតុណា បព្វជ្ជាណា របស់បុគ្គលអ្នកល្ងង់

ក្នុងចម្លើយ ដែលគេថាគេសំដែងហើយដោយច្រើន យ៉ាងនេះ បព្វជ្ជា

នេះ មានទុក្ខវិបាកក្នុងផង មានវិបាកក្នុងផ្សេងក្នុងផង ជាងហេតុ

នោះទៅទៀត មិនតែប៉ុណ្ណោះ បព្វជ្ជានេះ មែនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវិបាក

កំណើត ។ ខ្មាលសុសិមៈ កាលណាឃើញទោសភាពទោស

ហើយ សំដែងទោសឲ្យសមគួរតាមចម្លើយ គេថាគេទទួលគេទោសដល់អ្នក

នោះបាន ខ្មាលសុសិមៈ នេះឯង ជាសេចក្តីចម្រើន ក្នុងវិចិត្តរបស់

អរិយៈ ដែលបុគ្គលដែលឃើញទោសភាពទោស ហើយសំដែងទោសភាព

ចម្លើយ ដល់ខ្លួនសេចក្តីសង្រួមទៅដោយពិត ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិទ្យា ទ្វាដ

ធម្មប្ប ទ្វាដ

ទ្វា អស្សុតវត្ថា វត្ថា

បុគ្គមិសេន ចាបិ

អត្ថិកតោ ច នតិ

សម្មសំ នន្យកាលាបិយំ(១)

កោសម្ពី ឧបយន្តិ ច

នសមោ វត្ថា សុសិមេនា(២)តិ ។

១ ១. នន្យកាលាបិយំ ។ ២ នសមេន ចាតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត សហវិទ្យា អំពីទ្វាដ

ចញ្ជីរឿងនៃមហាវិទ្យានោះគឺ

និយាយអំពីបុគ្គល ២ ពួក គឺបុគ្គលអ្នកមិនចេះដឹង និងបុគ្គល
អ្នកចេះដឹង ដែលព្រះធានព្រះភាគស្រាស់ហើយ ១ អំពីបរិ-
ភោគដូចបរិភោគសាច់ក្នុង ១ អំពីធម៌មានឥទ្ធិពលដើមដែល
មាននិងមិនមានក្នុងកាយារ ១ អំពីអង្គនៃមន្តដូចផ្លូវទៅកាន់
បុកលាននា ១ អំពីការពិចារណាទូលំទូលាយមុប្បាទ ១ អំពី
នាមរូបដូចបាច់បច្ចុរ ១ អំពីធម្មកថិកនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី ១
អំពីធម៌ជីវិតសមុប្បាទចម្រើនឡើង និងវេយកម្លាំងដូចមហា-
សមុទ្រជាដើម ១ អំពីសុសិមេនាវត្ថា ១ ត្រូវជា ១០ ។

សមណព្រាហ្មណវគ្គ

(៣០៥) ឯវុទ្ធសុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកក
សាវគ្គិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អបាជបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។

(៣០៦) តត្រ ទោ ភកក ... យេ ហំ កោចិ
ភិក្ខុវេ សមណា កំ ព្រាហ្មណា កំ ជកមវណំ នប្បជា-
នន្តិ ជកមវណសមុទយំ នប្បជាទន្តិ ជកមវណានិរោធំ
នប្បជាទន្តិ ជកមវណានិរោធតាមិនំ បដិបទិនំ នប្ប-
ជាទន្តិ ន មេតេ ភិក្ខុវេ សមណា កំ ព្រាហ្មណា
កំ សមណោសុ កំ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ
កំ ព្រាហ្មណសម្មតា នំ ន បទ តេ អាយស្សន្តោ
សាមញ្ញកំ កំ ព្រហ្មញ្ញកំ កំ ជិដ្ឋវ ទន្ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិ ។

(៣០៧) យេ ន ទោ កោចិ ភិក្ខុវេ សមណា កំ
ព្រាហ្មណា កំ ជកមវណំ បជាទន្តិ ។ យេ តេ ទោមេ
ភិក្ខុវេ សមណា កំ ព្រាហ្មណា កំ សមណោសុ ទេវ
សមណសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ន ព្រាហ្មណសម្មតា

សមណព្រាហ្មណវគ្គ

(៣០៨) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាឌព្រះ
ភាគ ច្រើនគង់ក្នុងក្តៅជន្មពន្ធ របស់អនាមិច្ឆាសង្ឃ ដ៏ព្រៃសាវត្ថិ ។

(៣០៩) ក្នុងវិទ្យានោះឯង ព្រះមាឌព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ពួកសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវជកនិម
មវណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុឲ្យកើតជកនិមមវណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវ
សេចក្តីលេងជកនិមមវណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់
សេចក្តីលេងជកនិមមវណៈ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះ មិនរាប់ថាជាសមណៈ ក្នុងពួកសមណៈផង មិនរាប់ថាជា
ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង មិនតែប៉ុណ្ណោះ សមណព្រាហ្មណ៍
មានកាយទាំងនោះ វាមិនធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់សម្រេច នូវសាមញ្ញផល
ឬព្រហ្មញ្ញផល ដោយប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នឡើយ ។

(៣១០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
ណាមួយ ដឹងច្បាស់នូវជកនិមមវណៈ ។ ចេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ទាំងឡាយនោះឯង ទើបរាប់ថាជាសមណៈ
ក្នុងពួកសមណៈផង រាប់ថាជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង

គតិសមយសំបុព្វប្ប សមណក្រាហ្មណ៍វន្ត ជីវ ហាវិកាវន្ត

ក ច បាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថកា ព្រហ្មញ្ញត្ថកា
និម្មេវ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា សន្និកាតា ឧបសម្បជ្ជ
វិហារន្តិកំ ។ សុត្តន្តោ ឯកោ ។

(៣៤) ឯវម្មេ សុតំ ។ បេ ។ ជាតិ ធម្មជាទន្តិ
។ មេ ។ កវំ ធម្មជាទន្តិ ... ឧបាទានំ ធម្មជាទន្តិ ... កណ្ណំ
ធម្មជាទន្តិ ... វេទនំ ធម្មជាទន្តិ ... ឥស្សំ ធម្មជាទន្តិ
សន្យាយកនំ ធម្មជាទន្តិ ... តាមរមំ ធម្មជាទន្តិ ...
វិញ្ញាណំ ធម្មជាទន្តិ ... សង្ខារេ ធម្មជាទន្តិ សង្ខារ-
សមុទយំ ធម្មជាទន្តិ សង្ខារនិរោធំ ធម្មជាទន្តិ
សង្ខារនិរោធតាមិនំ បដិបទំ ធម្មជាទន្តិ ។ បេ ។
សយំ អភិញ្ញា សន្និកាតា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិកំ ។
ឯកានសមំ ។

គតិសមយសំបុព្វ សមណក្រាហ្មណ៍វន្ត សេចក្តីមិនដឹងនឹងនិរោធនាគារនិម

មិនតែប៉ុណ្ណោះ ពួកសមណក្រាហ្មណ៍នានាកោប្បទាំងនោះ ថែមទៀតឱ្យ
ជាក់ច្បាស់ សម្រេចខ្លួនសាមញ្ញផលផង ឬព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយ
ប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខមរេសំខ្លួនឯង ក្នុងចម្បង ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(៣៥) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់ឡើយ
ជាតិ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់ឡើយកត ... មិនដឹងច្បាស់ឡើយបាទា ...
មិនដឹងច្បាស់ឡើយកណ្ណា ... មិនដឹងច្បាស់ឡើយវេទនា ... មិនដឹងច្បាស់ឡើយ
ឥស្សៈ ... មិនដឹងច្បាស់ឡើយតាមរមៈ ... មិនដឹងច្បាស់ឡើយតាមរមៈ ...
មិនដឹងច្បាស់ឡើយវិញ្ញាណ ... មិនដឹងច្បាស់ឡើយសង្ខារទាំងឡាយ មិនដឹង
ច្បាស់ឡើយហេតុឱ្យកើតសង្ខារ មិនដឹងច្បាស់ឡើយសេចក្តីលេកសង្ខារ មិន
ដឹងច្បាស់ឡើយផលនៃការដក់ដោយសេចក្តីលេកសង្ខារ ។ បេ ។ ធ្វើ
ឱ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខមរេសំខ្លួនឯង ។ ចប់
សូត្រ ទី ១១ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

វិគ្គស្ស ទូទាំង

បទ្ទេយកាទស វត្តា
ធម្មស្សន្ទវិកដ្ឋាន
សមណប្រាហ្មណវត្តា
ធិបតី កវតិ អដ្ឋមី ។

វិគ្គស្ស ទូទាំង

តុលា អាហារទសនាលោ
កន្សែវី កហមតិបក្ខមី
នុត្តរវត្តា មហាវត្តា
អដ្ឋមី សមណប្រាហ្មណ្ឌី ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

បញ្ជីរឿងនៃសមណប្រាហ្មណវត្តនោះគឺ

ការចែកឡសច្ចៈ ៤ មានបង្គុយ ១១ ព្រះមានព្រះភោគក្រាស់
ហើយ សមណប្រាហ្មណវត្ត មានទីតាំងជាគម្រប់ ៨ ។

បញ្ជីនៃវត្ត

ពុទ្ធវត្ត ១ អាហារវត្ត ១ ទសនវត្ត ១ កន្សែវីវត្ត ១
ឧបាសកវត្ត ១ ជាគម្រប់ ៨ ពុទ្ធវត្ត ១ អាហារវត្ត ១ សមណ-
ប្រាហ្មណវត្ត ១ ត្រូវជាគម្រប់ ៨ ។

អន្តរបេយ្យាលោ

[៣០៩] សាវត្ថុយំ វិហាសិ... តត្រ ទោ ភគវា ...

នមាណំ កិច្ចាវ អជាទតា អបស្សតា យថាភូតំ
នមាណោ យថាភូតំ ញាណាយ សត្វា បរិយេសិ-
តោ ជនមាណាសមុទយំ អជាទតា អបស្សតា យ-
ថាភូតំ ជនមាណាសមុទយេ យថាភូតំ ញាណាយ
សត្វា បរិយេសិតោ ជនមាណាទិកេនំ អជាទតា
អបស្សតា យថាភូតំ ជនមាណាទិកេនេ យថាភូតំ
ញាណាយ សត្វា បរិយេសិតោ ជនមាណាទិកេន-
តាមិទំ បដិបទំ អជាទតា អបស្សតា យថាភូតំ
ជនមាណាទិកេនតាមិទិយា បដិបទាយ យថាភូតំ
ញាណាយ សត្វា បរិយេសិតោតិ(១) ។

(សាទ្ធវសំ ឯវំ បេយ្យាលោ) ។

១ កខ្ចិ សុត្តន្តោ ឧកោ ខនិ វិ បាលោ ទិស្សនិ ។

អន្តរបេយ្យាលៈ

[៣១០] ព្រះនាមព្រះភាគ ច្រើននឹងទៅទៀបក្រុងសាវត្ថុ ...

ក្នុងទីនោះឯង ព្រះនាមព្រះភាគ ... ម្ចាស់ក្នុងចំណោម បុគ្គលកាល
មិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញខ្លួនដកនិមន្តៈតាមពិតទេ ឆប្បវិស្សនិរេក
សាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងដកនិមន្តៈតាមពិត បុគ្គលកាលមិនទាន់
ដឹង មិនទាន់ឃើញខ្លួនហេតុ ដែលនាំឱ្យកើតដកនិមន្តៈតាមពិតទេ
ឆប្បវិស្សនិរេកសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងហេតុដែលនាំឱ្យកើតដកនិមន្តៈ
តាមពិត បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញខ្លួនសេចក្តីលេងដកនិមន្តៈ
នមន្តៈតាមពិតទេ ឆប្បវិស្សនិរេកសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងសេចក្តីលេង
ដកនិមន្តៈតាមពិត បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញខ្លួនបដិ-
បទា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលេងដកនិមន្តៈតាមពិតទេ ឆប្ប
វិស្សនិរេកសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលេង
ដកនិមន្តៈតាមពិត ។

(ការបំប្រញូនបទចំពោះសាវត្ថុនេះឯង) ។

ជាតិ ភិក្ខុវេ អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ ... ភវិ
 ភិក្ខុវេ អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ ... ឧបាសាទំ
 ភិក្ខុវេ អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ ... តណ្ហំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ ... វេទនំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ ... ជស្សំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ ... សន្យាយតនំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ ... ធាមរូបំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ ... វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ ... សង្ខារ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ សង្ខារេសុ យជា-
 ត្វតំ ញាណាយ សត្វា បរិយេសិតញោ សង្ខារេស-
 មុធយំ អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ សង្ខារេស-
 មុធយេ យជាត្វតំ ញាណាយ សត្វា បរិយេសិ-
 តញោ សង្ខារនិរោធំ អជាទតា អបស្សតា យជាត្វតំ

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូ
 ជាតិកាមភិក្ខុទេ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិន
 ទាន់ឃើញទូភក្ខភាមភិក្ខុទេ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិន
 ទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូទុបាភាមភិក្ខុទេ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូសណ្តភាមភិក្ខុទេ ... ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូវេទនាភាម
 ភិក្ខុទេ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់
 ឃើញទូជស្សៈភាមភិក្ខុទេ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិន
 ទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូធាមរូបៈ ៦ ភាមភិក្ខុទេ ... ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូនាមរូបភាមភិក
 ្ខុទេ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញ
 ទូវិញ្ញាណភាមភិក្ខុទេ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់
 ដឹង មិនទាន់ឃើញទូសង្ខារទាំងឡាយភាមភិក្ខុទេ ធម្មវិស្វនិរកសា-
 ស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងសង្ខារទាំងឡាយភាមភិក្ខុ បុគ្គលកាលមិនទាន់
 ដឹង មិនទាន់ឃើញទូហេតុ ដែលទាំងឡាយកើតសង្ខារភាមភិក្ខុទេ ធម្មវិ
 ស្វនិរកសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងហេតុ ដែលទាំងឡាយកើតសង្ខារភាមភិក្ខុ
 បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូសេចក្តីរលកសង្ខារភាមភិក្ខុទេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

ឥស្ស ទុក្ខានំ

សត្វា សំគ្គា ក យោគោ ច
 ធម្មោ ទស្សន្តិម្បិ មត្វមី
 អម្បជំភំនិយោគម្បិ
 វិរិយំ សាគក្ខ វុទ្ធានំ
 សតិ ច សម្បជញ្ញត្វ
 អម្បមាធន ប្លាណសាគី ។

សុត្តន្តា អន្តរប្បយោគា និដ្ឋិតា ។

មរេ ភេ ប្លាណស ហោន្តិ
 សុត្តា ទុក្ខីស សតានិ ច
 ចតុស្កេន ភេ វុត្តា
 មេយ្យាលា អន្តរម្បិ យេតិ ។

អន្តរប្បយោគេស្ស ទុក្ខានំ សម្ពុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

បរញ្ជីរឿងនៃអន្តរប្បយោគៈនោះគឺ

ការស្វែងរកសាស្ត្រា ១ ការសិក្សា ១ ការប្រកបព្យាយាម ១
 សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងតុសល ១ សេចក្តីប្រឹងប្រែងដ៏ធំ ១ ជា
 ទី ៥ សេចក្តីព្យាយាមមិនញ្ចាត ១ សេចក្តីព្យាយាមដុះកំដៅ
 កិលេស ១ សេចក្តីខ្វះខាត ១ សេចក្តីព្យាយាមរឿយ ១ ១
 សេចក្តីព្យាបាទ ១ សេចក្តីដឹងខ្លួន ១ សេចក្តីមិនប្រមាទ ១
 ត្រូវ ១២ ។

ចប់ សូត្រនៃអន្តរប្បយោគៈ ។

សូត្រត្រូវពីរនេះ មាន ១២ ផង មាន ១៣៦ ផង បេយ្យាលៈ
 ណា មានក្នុងចន្លោះ បេយ្យាលៈនោះ ព្រះអង្គសំដែងហើយ
 ដោយសព្វៈ ៤ ។

ចប់ បញ្ជីរឿងនៃអន្តរប្បយោគៈ ។

អភិសមយវិត្តោ

[៣០០] ឯវាម្ម សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កករំ
 សាវត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អបាជបិណ្ឌិតស្ស អា-
 រាមេ ។ អថេតោ កករំ បរិក្ខំ ឧទសិទាយ បិសុ
 អាភោបត្តា កិក្ខុ អមន្តេសំ តំ កំ មញ្ញជំ កិក្ខុវេ
 តាតមំ ធុ ទោ តហុតរំ យោ ធាយំ មយា បរិក្ខា ឧ-
 ទសិទាយ បិសុ អាភោបិតោ អយំ ជ មហាបថវីតិ ។
 ឯតេជេវ កន្តេ តហុតរំ យធនំ មហាបថវី អប្បមត្តកោ
 កករតា បរិក្ខា ឧទសិទាយ បិសុ អាភោបិតោ ទេវ
 សតិមំ កាលំ ឧបេតិ ឧ សហស្ស័មំ កាលំ ឧបេតិ ឧ
 សតសហស្ស័មំ កាលំ ឧបេតិ មហាបថវី ឧបនិទាយ
 កករតា បរិក្ខា ឧទសិទាយ បិសុ អាភោបិតាតិ ។

អភិសមយវិត្ត

[៣០១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះរាជ
 ព្រះភាគ ទ្រង់ទង់នៅក្នុងវត្តជេតវន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀច
 ក្រុងសាវត្ថុ ។ គ្រាទោះឯង ព្រះរាជព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់លើកអាចម៍
 ដីបង្គំ ដោយចុងព្រះទ័ព្វៈ រួចទ្រង់ត្រាស់សួរបញ្ជាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ហេតុធាដូចម្តេច អាចម៍ដី
 បង្គំ ដែលគេជាគតចាប់លើកដោយចុងក្រពកនេះ ឯងមហាប្រិថីតនេះ
 តើណាច្រើនជាង ។ ភិក្ខុកុំព្រាបទូលថា ចតិក្រព្រាអង្គដ៏ចម្រើន
 មហាប្រិថីតច្រើនជាង អាចម៍ដីបង្គំ ដែលព្រាអង្គចាប់លើកដោយចុង
 ព្រះទ័ព្វនេះ មានប្រមាណកិរណាស់ ការទ័ដីបង្គំ ដែលព្រាអង្គចាប់
 លើកដោយចុងព្រះទ័ព្វនេះ យកទៅច្រៀបចៀបឯងមហាប្រិថីត មិនដល់
 ខ្លួនចំណែកមួយ ក្នុងមួយរោងចំណែក មិនដល់ខ្លួនចំណែកមួយ ក្នុងមួយ
 រោងចំណែក មិនដល់ខ្លួនចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣០២) ឯវាមេវ ទោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សាវកស្ស

និដ្ឋិសម្បទ្ធស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិហោ ឯវាមេវ

តហុតវំ ទុក្ខំ យេនិទំ បរិក្ខំណំ បរិយាទិន្នំ អប្ប-

មត្តកំ អវសិដ្ឋំ នេវ សតិមំ កាលំ ឧបេតិ ន ស-

ហស្សិមំ កាលំ ឧបេតិ ន សតសហស្សិមំ កាលំ

ឧបេតិ បុរិមំ ទុក្ខក្ខត្វំ បរិក្ខំណំ បរិយាទិន្នំ ឧប-

ទិធាយ យេនិទំ សត្តក្ខត្តបរមតា ។ ឯវំ មហានិយោ

ទោ ភិក្ខុវេ ធម្មាភិសមយោ ឯវំ មហានិយោ ធម្ម-

ចក្កប្បដិណ្ឌកាភិ ។ បមមំ ។

(៣០២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានៗមេឃ្យដូច

បុគ្គលជាអវិយសាវក ជាអ្នកបរិច្ចលាវដោយចិន្តា ក្រាស់ដឹងនូវអវិយសត្វ

រោមន៍មានសេចក្តីទុក្ខដែលអស់ទៅ រឹងស្អាតទៅ ច្រើនជាង ឯសេចក្តី

ទុក្ខដែលសល់ទៅ សំដៅយកត្រឹម ៧ អត្តកាក មានច្រមោលាកិច

ណាស់ មិនដល់ខ្លះចំណែកមួយ ក្នុងមួយយេនិទំណែក មិនដល់ខ្លះចំ-

ណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិនដល់ខ្លះចំណែកមួយ ក្នុងមួយ

មួយសែនចំណែក ដោយការច្រៀបចៀបចិន្តាទុក្ខអំពីមុន ដែលអស់

ទៅ សាចស្តុន្យទៅឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការក្រាស់ដឹងនិង

មានច្រមោលាជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ការចុះធម្មចក្ខុ មានច្រមោលាជន៍ច្រើន

យ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

[៣១៣] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... កត្រ ទោ កត្តា...

សេយ្យជាមិ ភិក្ខុវេ ចោត្តារណី បញ្ញាសយោជនា
 អាយាមេន បញ្ញាសយោជនា វិញ្ញាវេន បញ្ញាសយោជ-
 នា ឧទ្ធោនេន បុណ្ណា ឧទកស្ស សមគំត្តិកា កាក-
 យេយ្យា កតោ បុរិសោ កុសត្តេន ឧទកំ ឧទ្ធករេយ្យ ។
 តំ កំ បញ្ញាមិ ភិក្ខុវេ កតមំ ទុ ទោ ពហុតរំ យំ វា
 កុសត្តេន ឧទកំ ឧត្តតិ យំ វា ចោត្តារណីយា ឧទ-
 កត្តិ ។ ឯតនេវ កត្តេ ពហុតរំ យទិទំ ចោត្តារណីយា
 ឧទកំ អប្បមត្តកំ កុសត្តេន ឧទកំ ឧត្តតិ នេវ
 សតមំ កលំ ឧបេតិ ន សហស្សំមំ កលំ ឧបេតិ ន
 សតសហស្សំមំ កលំ ឧបេតិ ចោត្តារណីយា ឧទកំ
 ឧបទិចាយ កុសត្តេន ឧទកំ ឧត្តតត្ថិ ។

[៣១៣] ច្រន់នង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ

មានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាស្រូវបោក្កុរណ៍ មាន
 បរិលាភយ ៥០ យោជន៍ ទំព័រ ៥០ យោជន៍ ជ្រៅ ៥០ យោជន៍
 ពេញដោយទឹកស្មើទាល់ច្រាំង ល្មមក្អែកឧទេសកបាទ មានបុរសម្នាក់ទៅ
 ដួសទឹកអំពីស្រះនោះ ដោយចុងស្បូវ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ សំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ទឹកដែលបុរសដួសដោយចុងស្បូវ
 នឹងទឹកក្នុងស្រះបោក្កុរណ៍ តើណាច្រើនជាង ។ ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ទឹកក្នុងស្រះបោក្កុរណ៍នេះច្រើនជាង ទឹកដែលបុរសដួសឡើងដោយចុង
 ស្បូវ មានប្រមាណតិចណាស់ ទឹកដែលបុរសដួសឡើងដោយចុងស្បូវ
 យកទៅប្រៀបធៀបនឹងទឹកក្នុងស្រះបោក្កុរណ៍ មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ
 ក្នុងមួយយេចំណែក មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយកាត់ចំណែក មិន
 ដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

[៣១២] ឯវិមា ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកាស្ស
 ធីដ្ឋិសម្បទ្ធស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិចារ ឯគរោ
 ពហុតវំ ទុក្ខំ យនិធិ បរិក្ខំណំ បរិយានិធិ អប្បមត្តកំ
 អវសិដ្ឋំ ទេវ សតិមំ កាលំ ឧបេតំ ន សហស្សិមំ
 កាលំ ឧបេតំ ន សតសហស្សិមំ កាលំ ឧបេតំ បុរិមំ
 ទុក្ខក្ខន្ធិ បរិក្ខំណំ បរិយានិធិ ឧបេតិយាយ យនិធិ
 សត្តក្ខន្ធិបរមតា ។ ឯវិ មហាត្ថុយោ ទោ ភិក្ខុវេ
 ធម្មាភិសមយោ ឯវិ មហាត្ថុយោ ធម្មធម្មាប្បដិណ្ឌ-
 ភោតិ ។ ទុដិយំ ។

[៣១៣] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ កកា ...
 សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ យត្ថិមា មហានិធិយោ សំសទ្ធី
 សមេន្តិ សេយ្យនិធិ កត្តា យមុនា អចិវតិ សាភូ
 មហំ តតោ បុរិសា ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកាដុសិ-
 កាធិ ឧទ្ធកាយ្យ ។ តំ កំ មញ្ញនំ ភិក្ខុវេ កកមំ ទុ
 ទោ ពហុតវំ យាធិ វា ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកាដុសិ-
 កាធិ ឧទ្ធកាធិ យំ វា សម្ពេដ្ឋឧទកន្តិ ។ ឯគរោវ កកន្ត

[៣១៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មាន១០២យដូច
 បុគ្គល ជាអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច
 រមែងបានទុក្ខដែលអស់ទៅ សាបសូន្យទៅ ច្រើនជាង ៦០០ដែល
 សល់ទៅ សំដៅយកត្រឹម ៧ អត្តភាព មានប្រមាណតិចណាស់ មិន
 ដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុង
 មួយពាន់ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែក ដោយ
 ការប្រៀបធៀបនឹងកងទុក្ខដែលអស់ទៅ សាបសូន្យទៅរឿយ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ការត្រាស់ដឹងធម៌ មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ការ
 បានធម្មចក្ខុ មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[៣១៥] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង
 ព្រះនាងព្រះកោត ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទន្ធទាំងនេះ គឺទន្ធទ
 គង្គា យមុនា អចិវតិ សាភូ មហំ តតោ បុរិសា ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកាដុសិ-
 ស្មើគ្នា ក្នុងចំណា បុរសម្នាក់ទៅដួសយកកំណក់ទឹកពីបើកំណក់ កំពី
 ទីនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ហេតុនោះ ដូច
 ម្តេច កំណក់ទឹកពីបើកំណក់ដែលបុរសនោះដួស នឹងទឹកដែលហូរមក
 ប្រសព្វ លោយចូលគ្នា តើការច្រើនជាង ។ ចប់ត្រក្រវេត្តន៍និទាន

ពហុតវំ យទំទំ សក្កេន្ទុទតំ អប្បមត្តកាធិ ទ្វេ
 វំ ភីណិ វំ ទុទតត្ថុសិកាធិ ទុត្តកាធិ ទេវ សតិម៌
 កាលំ ឧបេន្ទិ ទ សហស្សិម៌ កាលំ ឧបេន្ទិ ទ សគ.
 សហស្សិម៌ កាលំ ឧបេន្ទិ សក្កេន្ទុទតំ ឧបនិធាយ
 ទ្វេ វំ ភីណិ វំ ទុទតត្ថុសិកាធិ ទុត្តកាធិតិ ។

(៣០៦) ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវី មហាភិ.
 យោ ធម្មជក្កប្បនិលាកោតិ ។ ភតិយំ ។

(៣០៧) សាវត្ថុយំ វិហារតិ... តត្រ ទោ ភក្កវា ...
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យត្ថុមា មហាទទិយោ សីសន្តន្តិ
 សមេន្ទិ សេយ្យមីទំ កត្តា យមុតា អចិវតី សរក្ខ
 មហី តំ ទុទតំ បរិក្ខុយំ បរិយាធានំ កាធូយ្យ វេយ្យោ

ទិកវែសំហូមេកប្រសព្វាលោយចូលក្នុងខ្លួន ច្រើនជាង កំណត់ទឹកពីរ
 បីកំណត់ដែលបុរសដួសខ្លួន មានប្រមាណភិក្ខុណាស់ កំណត់ទឹកពីរ
 កំណត់ដែលបុរសដួសខ្លួន យកទៅប្រៀបធៀបនឹងទឹក ដែលហូរមក
 ប្រសព្វាលោយចូលក្នុង មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយយប់ណែក មិន
 ដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយរាត្រីណែក មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុង
 មួយសែនណែកឡើយ ។

[៣០៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទម្រង់យូរដូច
 ។ បេ ។ ការបោនខ្ទប់ធម្មចក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ៣ ។

[៣០៧] ទ្រង់គង់នៅទៀងក្រុងសាវត្ថី... ក្នុងវិទ្យានោះឯង ព្រះ
 មានព្រះភាគ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទទួលបាននេះ គឺទទួលបាន
 យមុតា អចិវតី សរក្ខ មហី តែងហូរមកប្រសព្វាលោយចូលស្មើគ្នា
 ក្នុងទីណា ទឹកនោះតប្បិកសំរៅ រីឯស្នូតទៅ ក្នុងវិទ្យានោះ រឿងលែង

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយស្ស វិចារវគ្គ

ទ្វេ វា ភីណិ វា ទុណកដុសិតានិ ។ តំ កី មញ្ញជ
 ភិក្ខុវេ កកមំ ទុ ទោ ពហុតវំ យំ វា សម្ពុទ្ធទុណ្ហំ
 បរិក្ខីណំ បរិយាធិន្នំ យាធិ វា ទ្វេ វា ភីណិ វា ទុណ-
 កដុសិតានិ អវសិដ្ឋានិ ។ ឯតទេវ កាត្ត ពហុតវំ សម្ពុទ្ធ-
 ទុណំ យធិន្នំ បរិក្ខីណំ បរិយាធិន្នំ អប្បមត្តកានិ
 ទ្វេ វា ភីណិ វា ទុណកដុសិតានិ អវសិដ្ឋានិ ទេវ ស-
 តិមំ កាលំ ទុមេន្នំ ន សហស្សិមំ កាលំ ទុមេន្នំ ន
 សតសហស្សិមំ កាលំ ទុមេន្នំ សម្ពុទ្ធទុណ្ហំ បរិក្ខី-
 ណំ បរិយាធិន្នំ ទុមនិធាយ ទ្វេ វា ភីណិ វា ទុណកដុ-
 សិតានិ អវសិដ្ឋានិ ។

[៣១៨] ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវ
 មហាគ្គិយោ នម្មតត្ថុប្បដិសាកោតិ ។ ចតុត្ថំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយ វិចារវគ្គ

តែតំណក់ទឹកពីបើតំណក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 សំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ទឹកដែលហូរមកច្របូសព្រលាយចូលគ្នា ដែល
 អស់ទៅ រើស្បត់ទៅ មិនតំណក់ទឹកពីបើតំណក់ ដែលសល់នៅ កើ
 ណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទឹកហូរមកច្របូសព្រលាយ
 ចូលគ្នា ដែលអស់ទៅ រើស្បត់ទៅ ច្រើនជាង តំណក់ទឹកពីបើតំណក់
 ដែលសល់នៅ ទានប្រមាណភិច្ឆណាសំ តំណក់ទឹកពីបើតំណក់ដែល
 សល់នៅ យកទៅប្រៀបធៀបនឹងទឹក ដែលហូរមកច្របូសព្រលាយចូល
 គ្នា ដែលអស់ទៅ រើស្បត់ទៅ មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយរយ
 ចំណែក មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិនដល់ខ្ទប់
 ចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣១៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានរបរមេឃ្យ
 ដូច ។ បេ ។ ការបាទធម្មចក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ២ ។

(៣១៤) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ។ ចា ពកា ...

សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ បុរិសោ មហាបថវិយា សត្ត កោ.
 លដ្ឋិមត្តិយោ កុឡិកា ឧបទិក្ខុវេយ្យ ។ តំ កំ មញ្ញថ
 កិក្ខុវេ កាតមំ ធុ ។ ចា ពហុតវិ យា វា សត្ត កោលដ្ឋិ-
 មត្តិយោ កុឡិកា ឧបទិក្ខុវេយ្យ យា វា មហាបថវិតិ ។
 ឯតាទេ កន្តេ ពហុតវិ យទិទិ មហាបថវិ អប្បមត្តិកា
 សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ កុឡិកា ឧបទិក្ខុវេយ្យ នេ ស-
 តំមិ កាលំ ឧបេន្តំ ន សហស្សមំ កាលំ ឧបេន្តំ ន
 សតសហស្សមំ កាលំ ឧបេន្តំ មហាបថវិ ឧបទិកាយ
 សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ កុឡិកា ឧបទិក្ខុវេយ្យ ។

(៣២០) ឯវមេវ ។ ចា កិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវិ មហាត្ថិ-

យោ ធម្មទត្ថប្បដិណ្ឌកោតិ ។ មញ្ញមំ ។

(៣១៤) ច្រើននឹងទៅទៀបច្រកសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រា

មានព្រះភាគ ... ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសលើកយកដុំដី ៧ ដុំ
 ប៉ុន្តែព្រា អំពីមហាប្រិថតិ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ដុំដី ៧ ដុំ ប៉ុន្តែព្រា ដែលគេ
 លើកយកមក និងមហាប្រិថតិ កើតជាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន មហាប្រិថតិ ច្រើនជាង ឯដុំដី ៧ ដុំ ប៉ុន្តែព្រាដែលគេ
 លើកយកមកនោះ មានប្រមាណតិចណាស់ ដុំដី ៧ ដុំ ប៉ុន្តែព្រា
 ដែលគេចាប់លើកឡើង យកមកប្រៀបធៀបនឹងមហាប្រិថតិ មិនដល់
 ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយយប់ណាមួយ មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយ
 ពាន់ប្រាំណាមួយ មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយសែនប្រាំណាមួយ ។

(៣២០) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទម្រង់យូរដូច
 ។ បេ ។ ការពន្យល់នូវប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ៥ ។

(៣៦០) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ កកក ...

សេយ្យជាមិ កិក្ការេ មហាមបវិ បរិក្ខុយំ បរិយាធានិ
កធម្មយ្យ វេមេត្វា សត្ត កោលដ្ឋមត្តិយោ កុឡិកា ។
តំ កិ មត្តច កិក្ការេ កកមិ នុ ទោ ធម្មតវំ យំ
ក មហាមបវិយា បរិក្ខុណំ បរិហេទិន្នំ យា ក សត្ត
កោលដ្ឋមត្តិយោ កុឡិកា អវសិដ្ឋាតិ ។ ឯតទេវ
កន្ត ធម្មតវំ មហាមបវិយា យធនំ បរិក្ខុណំ បរិយា-
និន្នំ អប្បមត្តិកា សត្ត កោលដ្ឋមត្តិយោ កុឡិកា
អវសិដ្ឋា ទេវ សតិមំ កាលំ ទុបេន្នំ ន សហស្សិមំ
កាលំ ទុបេន្នំ ន សតសហស្សិមំ កាលំ ទុបេន្នំ
មហាមបវិយា បរិក្ខុណំ បរិហេទិន្នំ ទុបេនិធាយ សត្ត
កោលដ្ឋមត្តិយោ កុឡិកា អវសិដ្ឋាតិ ។

(៣៦២) ឯវេមេវ ទោ កិក្ការេ ។ មេ ។ ឯវិ
មហត្ថិយោ ធម្មចក្កប្បដិណកោតិ ។ ធម្មំ ។

(៣៦១) ច្រន់ធនំទៅទៀបច្រន់សាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះនេះ ព្រះ

មានព្រះភាគ ... ម្ចាស់កិក្កុតាំងឡាយ ដូចមហាប្រិថតិ ធម្មអស់ទៅ
វិភាសទៅ រឿវលេងវែងដុំដុំ ប៉ុន្តែផ្ទុកទ្រា ។ ម្ចាស់កិក្កុតាំងឡាយ
អ្នកតាំងឡាយ សំគាល់ចេតនាដូចម្តេច មហាប្រិថតិ ដែលអស់ទៅ
វិភាសទៅ នឹងដុំដុំដុំ ប៉ុន្តែផ្ទុកទ្រា ដែលសល់នៅ កើតការច្រើន
ជាង ។ ចិត្តច្រព្រកេងផ្តើមច្រើន មហាប្រិថតិដែលអស់ទៅ វិភាស
ទៅ ច្រើនជាង ឯដុំដុំដុំ ប៉ុន្តែផ្ទុកទ្រា ដែលសល់នៅ មានច្រ-
ព្រកេងចំណាស់ ដុំដុំដុំ ប៉ុន្តែផ្ទុកទ្រា ដែលសល់នៅ យកទៅ
ប្រៀបធៀបនឹងមហាប្រិថតិ ដែលអស់ទៅ វិភាសទៅ មិនដល់ទូរចំ-
ណែកមួយ ក្នុងមួយយប់ណែក មិនដល់ទូរចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់
ចំណែក មិនដល់ទូរចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣៦២) ម្ចាស់កិក្កុតាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទម្រង់យូរដូច
។ មេ ។ ការបោះចេញក្នុង មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចម្លើយ
សូត្រ ទី ៦ ។

(៣២៣) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ កកា...

សេយ្យជាមី ភិក្ខុវេ បុរិសោ មហាសមុទ្គា^(១) ទ្វេ ក
តីណិ ក ឧទកាដុសីតាធិ ឧទ្ធកាយេ ។ តិ កី មញ្ញជ
ភិក្ខុវេ កាតមំ ទុ ទោ ពហុតវិ យាធិ ក ទ្វេ ក
តីណិ ក ឧទកាដុសីតាធិ ឧទ្ធកាធិ យំ ក មហាស.
មុទ្ធ ឧទកាធិ ។ ឯតាវេ កន្ត្ត ពហុតវិ យធិធិ
មហាសមុទ្ធ ឧទកំ អប្បមត្តកាធិ ទ្វេ ក តីណិ ក
ឧទកាដុសីតាធិ ឧទ្ធកាធិ ទេវ សតិមំ កាសំ ទ.
បេន្តិ ធិ សហស្សិមំ កាសំ ឧបេន្តិ ធិ សតសហស្សិមំ
កាសំ ឧបេន្តិ មហាសមុទ្ធ ឧទកំ ឧបេន្តិធាយ ទ្វេ ក
តីណិ ក ឧទកាដុសីតាធិ ឧទ្ធកាធិតិ ។

(៣២៤) ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវិ
មហាភិក្ខុយោ ធម្មជក្ខប្បដិណកោតិ ។ សត្តមំ ។

១ ម មហាសមុទ្ធ ។

(៣២៥) ទ្រង់ដឹងទៅទៀតក្នុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ

មានព្រះការ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសដូសយកអំណាចវិក
ពីរបីអំណាចពីមហាសមុទ្រ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំ.
ភាវៈហេតុនោះជាដូចម្តេច អំណាចទឹកពីរបីអំណាច ដែលបុរសដូសឡើង
នឹងទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ តើណាច្រើនជាង ។ ចតុត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ ច្រើនជាង ឯអំណាចទឹកពីរបីអំណាច ដែលបុរស
ដូសឡើង មានប្រមាណតិចណាស់ អំណាចទឹកពីរបីអំណាច ដែលបុរស
ដូសឡើង យកទៅច្រៀបទៀបនឹងទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ មិនដល់ទៅចំ-
ណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់ទៅចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយ
ចំណែក មិនដល់ទៅចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣២៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានចម្លើយដូច
ៗ ៗ ការបាធម្មចក្ខុ មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់
សូត្រ ទី៧ ។

[៣៩៥] សាវត្ថិយំ វិហារតំ ... តត្រ ទោ កកវំ ...

សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ មហាសមុទ្ទា បរិក្ខុយំ បរិយាធានំ
 កន្ទេយ្យ វេយ្យា ទ្វេ វ ភីណំ វ ឧទកដុស្សិ-
 តានំ ។ តំ កិ មញ្ញដ កិក្ខុវេ កកមំ ទុ ទោ ពហុ-
 កវំ យំ វ មហាសមុទ្ទា ឧទកំ បរិក្ខុណំ បរិយា-
 ធិន្នំ យាទិ វ ទ្វេ វ ភីណំ វ ឧទកដុស្សិតានំ អវ-
 សិដ្ឋានិកំ ។ ឯតទេវ កន្ទេ ពហុកវំ មហាសមុទ្ទេ
 ឧទកំ យទិទំ បរិក្ខុណំ បរិយាធិន្នំ អប្បមត្តកានំ ទ្វេ
 វ ភីណំ វ ឧទកដុស្សិតានំ អវសិដ្ឋានិ ទេវ ស-
 តិមំ កាលំ ឧបេន្នំ ន សហស្សិមំ កាលំ ឧបេន្នំ ន
 សតសហស្សិមំ កាលំ ឧបេន្នំ មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ
 បរិក្ខុណំ បរិយាធិន្នំ ឧបនិឆាយ ទ្វេ វ ភីណំ វ
 ឧទកដុស្សិតានំ អវសិដ្ឋានិកំ ។

[៣៩៦] ឯវទេវ ទោ កិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវ
មហាគិយោ នម្ពនក្កប្បជីណកោតិ ។ អដ្ឋមំ ។

[៣៩៥] ត្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រា

មាប្រាកាស ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចមហាសមុទ្រ ឈូកសំរៅ
 រឹងស្អាតទៅ លើកលែងតែតំណក់ទឹកតិប្បិកំណក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ទឹកដែលសំរៅ
 រឹងស្អាតទៅគឺមហាសមុទ្រ និងតំណក់ទឹកតិប្បិកំណក់ដែលសំរៅ កើ
 លាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះគង្គដ៏ចម្រើន ទឹកក្នុងមហាសមុទ្រដែលសំរៅ
 ទៅ រឹងស្អាតទៅ ច្រើនជាង ឯតំណក់ទឹកតិប្បិកំណក់ដែលសំរៅ
 នានាប្រមាណតិចណាស់ តំណក់ទឹកតិប្បិកំណក់ដែលសំរៅ យកទៅ
 ប្រៀបធៀបនឹងទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលសំរៅ រឹងស្អាតទៅ មិនដល់
 ម្ភៃប៉ែណាមួយ ក្នុងមួយរយប៉ែណា មិនដល់ម្ភៃប៉ែណាមួយ ក្នុងមួយ
 ពាន់ប៉ែណា មិនដល់ម្ភៃប៉ែណាមួយ ក្នុងមួយសែនប៉ែណាឡើយ ។

[៣៩៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ នាទទេយ្យដូច
 ។ បេ ។ ការបោនធម្មចក្ក នាប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចច់
 សូត្រ ទី ៨ ។

(៣២៧) សាវត្ថិយំ វិហារតិ... តត្រ ទោ ភកា...
 សេយ្យជាតិ កំក្កវេ បុរិសោ ហិមវតោ បព្វតកាជាតិ
 សត្ត សាសបមមត្តិយោ ចាសាណសក្កា ឧបទិក្ខិ-
 យេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញជំ កំក្កវេ កាតមំ ទុ ទោ
 ពហុតរំ យោ វិ សត្ត សាសបមមត្តិយោ ចាសាណ-
 សក្កា ឧបទិក្ខិក្ខា យោ វិ ហិមវតំ បព្វតកាជាតិ ។
 ឯតទេវ ភន្តេ ពហុតរំ យទិទិ ហិមវតំ បព្វតកាជា-
 អប្បមត្តិកា សត្ត សាសបមមត្តិយោ ចាសាណសក្កា
 ឧបទិក្ខិក្ខា ទេវ សតិមំ កាលំ ឧបេន្នំ ទ សហស្សិមំ
 កាលំ ឧបេន្នំ ទ សតសហស្សិមំ កាលំ ឧបេន្នំ
 ហិមវត្ថំ បព្វតកាជាតំ ឧបទិក្ខាយ សត្ត សាសបមមត្តិ-
 យោ ចាសាណសក្កា ឧបទិក្ខិក្ខាតិ ។

(៣២៨) ឯវមេវ ទោ កំក្កវេ ។ ឬ ឯវ មហាវិញ្ញាណ
 ឧបទិក្ខិក្ខាយ ឯវមេវ ។ ឬ ឯវ ។

(៣២៧) ព្រឹត្តិកត្តិវិចារិក្ខិ... ក្នុងវិចារិក្ខិ ព្រា-
 ហន្តប្រាសាទ ... ម្ចាស់កំក្កវេន្ទ្រាយ ដូចបុរសរើសយកធុងក្រូស ៧
 ដុំ ប៉ុន្មានប៉ុន្មាន អំពីស្តេចភ្នំហិមពាន្ត ។ ម្ចាស់កំក្កវេន្ទ្រាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ សំគាល់ទោតុភារជាដូចម្តេច ធុងក្រូស ៧ ដុំ ប៉ុន្មានប៉ុន្មាន
 ដែលបុរសរើសយកមក ឯងស្តេចភ្នំហិមពាន្ត តើណាច្រើនជាង ។
 ចតុប្រភេទដ៏ចម្រើន ស្តេចភ្នំហិមពាន្តច្រើនជាង ៦ធុងក្រូស ៧ ដុំ
 ប៉ុន្មានប៉ុន្មាន ដែលបុរសរើសយកមក មានប្រមាណតិចណាស់ ធុង
 ក្រូស ៧ ដុំ ប៉ុន្មានប៉ុន្មាន ដែលបុរសរើសយកមក ទៅប្រៀបធៀប
 ឯងស្តេចភ្នំហិមពាន្ត មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយយប់ណាមួយ មិន
 ដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយរាត្រីណាមួយ មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ
 ក្នុងមួយសែនណាមួយ ។

(៣២៨) ម្ចាស់កំក្កវេន្ទ្រាយ សេចក្តីនេះ មានទហមេយ្យដូច
 ។ ឬ ។ ការបាធិដ្ឋបក្ខ មានប្រយោជន៍ប្រើ យ៉ាងនេះ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ៤ ។

[៣៦៨] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... កត្រ ទោ កកា ...

សេយ្យភាវិ កិក្ការ ហិមវ បព្វករជា បរិក្ខាយំ
 បរិយាទាមិ កត្តេយ្យ ឧបេតា សត្ត សាសមមត្តិយោ
 ចាសាណសក្កា ។ តំ កំ មញ្ញដ កិក្ការ កកមិ
 ទុ ទោ កហុតរំ យំ កំ ហិមវតោ បព្វករជស្ស
 បរិក្ខិណំ បរិយាទិទ្ធំ យោ កំ សត្ត សាសមមត្តិ-
 យោ ចាសាណសក្កា អវសិដ្ឋាតិ ។ ឯតទេវ កត្ត
 កហុតរំ ហិមវតោ បព្វករជស្ស យទិទ្ធំ បរិក្ខិណំ
 បរិយាទិទ្ធំ អប្បមត្តិកា សត្ត សាសមមត្តិយោ ចា-
 សាណសក្កា អវសិដ្ឋា ទេវ សតិមំ កាលំ ឧបេត្តិ
 ទ សហស្សិមំ កាលំ ទ ឧបេត្តិ ទ សកសហស្សិមំ
 កាលំ ឧបេត្តិ ហិមវតោ បព្វករជស្ស បរិក្ខិណំ
 បរិយាទិទ្ធំ ឧបេតិយាយ សត្ត សាសមមត្តិយោ ចាសា-
 ណសក្កា អវសិដ្ឋាតិ ។

[៣៦៨] ត្រង់នឹងទៅទៀបត្រង់សាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រា

មានព្រះភារ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្តេចភ្នំហិមពាន្ត ដល់នូវការ
 អស់ទៅ វិចារទៅ លើកលែងតែជួបក្រុស ៧ ដុំ ប៉ុន្មានប៉ុន្មាន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ហេតុនោះ ជាដូចម្តេច
 ស្តេចភ្នំហិមពាន្ត ដែលអស់ទៅ វិចារទៅ ឯជួបក្រុស ៧ ដុំ ប៉ុន-
 ្មានប៉ុន្មានដែលសល់ទៅ តើណាច្រើនជាង ។ បតិទ្រព្រាអង្គដ៏ចម្រើន
 ស្តេចភ្នំហិមពាន្ត ដែលអស់ទៅ វិចារទៅ ច្រើនជាង ឯជួបក្រុស ៧
 ដុំ ប៉ុន្មានប៉ុន្មានដែលសល់ទៅ មានប្រមាណតិចណាស់ ជួបក្រុស ៧
 ដុំ ប៉ុន្មានប៉ុន្មានដែលសល់ទៅ យកទៅប្រៀបធៀបនឹងស្តេចភ្នំហិម-
 ពាន្ត ដែលអស់ទៅ វិចារទៅ មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយ
 យេចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយតាមចំណែក មិនដល់
 នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អភិសមយវិទ្យេ សិទ្ធានុភព្វតោ

[៣៣០] ឯវិទ្យោ ចោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សាវកស្ស
និដ្ឋិសម្បទ្ធស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិទោ ឯវិទោ
តហុតវំ ទុក្ខំ យទិទំ បរិក្ខណំ បរិយានិទ្ឋំ អប្បមត្តកំ
អវិសិដ្ឋំ ទេវ សតិមំ កាលំ ឧបេតិ ទ សហស្សមំ
កាលំ ឧបេតិ ទ សតសហស្សមំ កាលំ ឧបេតិ
បុរិមំ ទុក្ខក្កុដ្ឋំ បរិក្ខណំ បរិយានិទ្ឋំ ឧបនិពាយ យ.
និទំ សត្តកុក្កុបរមតា ។ ឯវិ មហត្ថិយោ ចោ ភិក្ខុវេ
ឧត្តាភិសមយោ ឯវិ មហត្ថិយោ ឧម្មចក្កប្បដិណ-
កោតិ ។ នសមំ ។

[៣៣១] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ចោ ភព្វា ...
សេយ្យជាបំ ភិក្ខុវេ បុរិសោ សិទ្ធាស្ស បព្វតកាជស្ស
សត្ត មុត្តមត្ថិយោ ចាសាណាសក្កា ឧបនិក្ខំបេយ្យ ។
តំ កំ មញ្ញបំ ភិក្ខុវេ កាតមំ ទុ ចោ តហុតវំ
យោ វា សត្ត មុត្តមត្ថិយោ ចាសាណាសក្កា
ឧបនិក្ខំត្តា យោ វា សិទ្ធា បព្វតកាជាតិ ។ ឯវិ.
ទេវ កន្លេ តហុតវំ យទិទំ សិទ្ធា បព្វតកាជា

អភិសមយសំយុត្ត អភិសមយវិទ្យេ ឧបមាដោយស្តេចភ្នំសិទ្ធា

[៣៣០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានបរមេយ្យដូច
បុគ្គលជាអវិយសាវក ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ព្រាស់ដឹងនូវអវិយសត្វ
រមែងមានទុក្ខ ដែលអស់ទៅ រឹងស្អាតទៅច្រើនជាង ឯទុក្ខដែលសល់
នៅ សំដៅយកត្រឹម ៧ អត្តភាព មានប្រមាណតិចណាស់ មិនដល់នូវ
ចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់
ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែចំណែកឡើយ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ការព្រាស់ដឹងនេះ មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ការ
បានឈប់ទុក្ខ មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

[៣៣១] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង
ព្រះធានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសរើសយកថ្ម ឬ
ក្រូស ៧ ដុំ ប៉ុន្មានស្រាប់សណ្តែកបាយ អភិស្តេចភ្នំសិទ្ធា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ហេតុនោះជាដូចម្តេច ថ្មឬក្រូសប៉ុន្មាន
ស្រាប់សណ្តែកបាយ ដែលបុរសរើសយក នឹងស្តេចភ្នំសិទ្ធា តើណា
ច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្តេចភ្នំសិទ្ធាច្រើនជាង ឯថ្ម

អប្បមគ្គិកា សត្ត មុក្ខមគ្គិយោ ចាសាណសក្កា
 ឧបទិក្ខត្តា នេ សតិមំ កាលំ ឧបេតិ ន សហស្សំមំ
 កាលំ ឧបេតិ ន សតសហស្សំមំ កាលំ ឧបេតិ
 សំនេរំ បព្វតកដានំ ឧបទិក្ខាយ សត្ត មុក្ខមគ្គិយោ
 ចាសាណសក្កា ឧបទិក្ខត្តាទិ ។

[៣៣៦] ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយសន្តវកស្ស
 ទិដ្ឋិសម្បទ្ធស្ស បុគ្គលស្ស អធិកមំ ឧបទិក្ខាយ អញ្ញា-
 តិក្ខុយស្សមណាប្រាហ្មណបរិព្វាជកានិ អធិកមោ នេវ
 សតិមំ កាលំ ឧបេតិ ន សហស្សំមំ កាលំ ឧបេតិ ន
 សតសហស្សំមំ កាលំ ឧបេតិ ។ ឯវំ មហាទិកមោ
 ទោ ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិសម្បទ្ធា បុគ្គលោ ឯវំ មហាភិក្ខោ-
 តិ ។ ឯកានុសមំ ។

បុគ្គល វេ ជុំ ប៉ុន្មានប្រាសណ្តាតបាយដែលបុរសរើសមក បានប្រមាណ
 ភិច្ឆណាសំ ឬបុគ្គល វេ ជុំ ប៉ុន្មានប្រាសណ្តាតបាយ ដែលបុរសរើស
 មក យកទៅប្រៀបធៀបនឹងស្តេចភ្នំសិរីនេរ មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុង
 មួយរយចំណែក មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិន
 ដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

[៣៣៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ បានទបមេឃ្យដូច
 ការក្រាស់ដីនី របស់សមណាប្រាហ្មណបរិព្វាជន ជាអន្យត្តិយ ប្រៀប
 ធៀបនឹងការក្រាស់ដីនី របស់បុគ្គលជាអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយ
 ទិដ្ឋិ មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់ខ្លាំងណា
 មួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយសែន
 ចំណែកឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ បាន
 ការក្រាស់ដីនីច្រើន យ៉ាងនេះ បានអភិក្ខាច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ១១ ។

អភិសមយស័យុត្តស្ស អភិសមយវត្ថុ ។ ខាង

តស្ស ឧទ្ទានំ

ននសិទា បោក្កុរណី

សម្ពុទ្ធិឧទកា (*) ទ្វេ

ទ្វេ បបរិ ទ្វេ សមុត្តា

កយោ ច បព្វត្ថបមាតិ ។

អភិសមយស័យុត្ត ចាបមំ និដ្ឋិតំ ។

* ឧ. ច. សម្ពុទ្ធិឧទកា ច ទ្វេ ។

អភិសមយស័យុត្ត អភិសមយវត្ថុ ។ ខាង

បញ្ញីរឿងនៃអភិសមយវត្ថុនោះគឺ

សំដែងអំពីការប្រៀបធៀបដូចលើកអាចម៍ដីឡើងដោយចុក

ក្រចក ដូចទឹកក្នុងស្រះបោក្កុរណី ដូចទឹកដែលហូរប្រេសក្ស

លោយចូលក្នុង ២ លើក ។ ចង្វាដូចដីដី ២ លើក ដូចសមុទ្រ

២ លើក ដូចភ្នំ ៣ លើក ។

ចប់ អភិសមយស័យុត្ត ទី ១ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ធម្មយោ ភាគោ

អភិសមយសំយុត្តំ

ពុទ្ធវគ្គោ

មាតិកា

អង្ក

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវគ្គោ បដិច្ចសមុប្បាទោ	៣
ជាតិ	៥
វិញ្ញាណ	៧
សំខាបដិបទា	៩
ទុក្ខក្ខន្ធសមុទយោ	១១
ទុក្ខក្ខន្ធនិរោធា	១៥

អាហារវគ្គោ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវគ្គោ ទុក្ខក្ខន្ធនិរោធា	២៥
អាហារប្បញ្ញា	២៧
ផកមរណាទ្យុបជាធនំ	៣១

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ធម្មយភាគ

អភិសមយសំយុត្តំ

ពុទ្ធវគ្គ

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធវគ្គ បដិច្ចសមុប្បាទ	៣
ជាតិ	៥
វិញ្ញាណ	៧
សម្មាបដិបទា	៩
ហេតុន្ទ្រកើតកងទុក្ខ	១១
កិរិយាលក់កងទុក្ខ	១៥

អាហារវគ្គ

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវគ្គ កិរិយាលក់កងទុក្ខ	២៥
ការសាតស្តុរោអាហារ	២៧
កិរិយាមិនដឹងច្បាស់នូវផលនិងមរណៈជាដើម	៣១

មាតិកា

អង្កេត

អភិសម័យសំយក្កស្ស អាហារវគ្គ សម្មាទិដ្ឋិប្បញ្ញា	៣៥
ធម្មកម្មកប្បញ្ញា	៣៧
កតវត្ថុបស្កម្មន៍	៣៩
ទុក្ខប្បញ្ញា	៤១
ទុក្ខព្យាគរណំ	៤៣
ទបសម្បទាលកន្ថំ	៤៥
ទុក្ខប្បញ្ញា	៤៧
ទុក្ខព្យាគរណំ	៤៩
ពាលបណ្ឌិតនាទក្កំ	៥១
បដិច្ចសមុប្បទា	៥៣
សុខដ្ឋការណ៍	៥៧

ឧសពលវគ្គ

អភិសម័យសំយក្កស្ស ឧសពលវគ្គ សុខទុក្ខការណ៍	៦១
វិធីយការណ៍	៦៣
ទុរយញ្ញាណំ	៦៥

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសម័យសំយក្កស្ស អាហារវគ្គ ករណីសម្រាប់សម្មាទិដ្ឋិ	៣៥
ករណីចម្បងធម្មកម្ម	៣៧
អចេលកស្សបទូល ទៅកម្រោះមាត្រះពាន	៣៩
ករណីសម្រាប់សេចក្តីទុក្ខ	៤១
ការព្យាករណ៍នូវសេចក្តីទុក្ខ	៤៣
ការបោះទុកនៃបសម្បទា	៤៥
ករណីសម្រាប់សេចក្តីទុក្ខ	៤៧
ការព្យាករណ៍នូវសេចក្តីទុក្ខ	៤៩
សេចក្តីផ្សេងៗនៃការងារនិងចក្ខុវិស័យ	៥១
បដិច្ចសមុប្បទា	៥៣
ការពិចារន៍នៃប្រការអរិយៈបាទយើងច្បាស់	៥៧

ឧសពលវគ្គ

អភិសម័យសំយក្កស្ស ឧសពលវគ្គ ការពិចារន៍នូវសុខនិងទុក្ខ	៦១
ការពិចារន៍នូវគុណយាម	៦៣
ទុរយញ្ញាណ	៦៥

មាតិកា

អង្គ

អភិសមយស័យុត្តស្ស ទសតលវគ្គ យថាខ្ញុំបវត្តក្នុងក្របខណៈ . . .	៥៩
បរិច្ចាគវគ្គ	៣១
កតវគ្គបសន្តិមន៍	៧៣
កតវគ្គ វគ្គ	៧៤
កាន់ខ្ញុំវគ្គ	៧៥
បដិច្ចសមុប្បន្នភាសិត	៨១
កាយវិច័យនាគិសន្តិណ៍	៨៧
កតវគ្គបសន្តិមន៍	៨៨
បដិច្ចសមុប្បន្នភាសិត	៩១
ជកមរណាទិបដានន៍	៩៣
ជកមរណាទ្យបវិដានន៍	៩៧
ជកមរណាទ្យបដានន៍	៩៨

កថាខណ្ឌវគ្គិយវគ្គ

អភិសមយស័យុត្តស្ស កថាខណ្ឌវគ្គិយវគ្គ សង្ខារធម្មកថា . . .	១០៣
កតវគ្គបសន្តិមន៍	១០៨

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយស័យុត្ត ទសតលវគ្គ ឧបមាដោយទិកប្រព្រឹត្តិក្នុងវិចារ . . .	៦៥
កាត្យវគ្គវគ្គ	៣១
ព្រះអាទន្នចូលទៅក្នុងព្រះមានព្រះភាគ	៧៣
ព្រះពុទ្ធដីកនៃព្រះមានព្រះភាគ	៧៥
កាត្យវគ្គព្រះអាទន្ន	៧៧
ព្រះកោលន្ទបដិច្ចសមុប្បន្ន	៨១
កិរិយាធ្វើកាយ វិច័យ មនោសង្ខារ	៨៧
ព្រះបរិណិព្វលទៅក្នុងព្រះមានព្រះភាគ	៩១
ព្រះកោលន្ទបដិច្ចសមុប្បន្ន	៩៣
កិរិយាដឹងច្បាស់នូវជានិមន្តនោះជាដើម	៩៧
កិរិយាដឹងកំណត់ដឹងនូវជានិមន្តនោះជាដើម	៩៨
កិរិយា ដឹងដឹងច្បាស់នូវជានិមន្តនោះជាដើម	៩៩

កថាខណ្ឌវគ្គិយវគ្គ

អភិសមយស័យុត្ត កថាខណ្ឌវគ្គិយវគ្គ ពោលអំពីបុគ្គលមានធម៌ពិចារណាហើយ . . .	១០៣
កថាខណ្ឌវគ្គិយវគ្គចូលទៅក្នុងព្រះមានព្រះភាគ . . .	១០៨

មាតិកា

អង្គ

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានខ្លឹមវត្ថុ សាមីបុគ្គលបុព្វបទ . . .	១១១
ទុក្ខទាននិទាននិករោ . . .	១១៣
ផស្សនិទាននិករោ . . .	១១៤
សាមុទ្យករទាន . . .	១១៧
អិក្ខាបន្តនិ . . .	១១៨
ភវន្ត្រាភពនិ . . .	១២១
ញាណវត្ថុកថា . . .	១២៣
ផកមរណកថា . . .	១២៤
អរិយស្សវគ្គសាមញ្ញ . . .	១២៧
អតីតាទិញាណំ . . .	១២៨
ញាណវត្ថុកថា . . .	១៣១
ផកមរណបុព្វ . . .	១៣៣
ភវន្ត្រាភព . . .	១៣៤
សង្ខារបុព្វ . . .	១៣៨
អវិជ្ជាយ និរោធា . . .	១៤១

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត កឡានខ្លឹមវត្ថុ ទ្រង់សូមបញ្ជាក់ព្រះសាវីបុគ្គ . . .	១១១
ភវន្ត្រាភពទានជាហេតុផលដើម . . .	១១៣
វេរតាមាទន់ឫស្សីហេតុផលដើម . . .	១១៥
ទ្រង់ប្រទានសាមុទ្យ . . .	១១៧
ព្រះសាវីបុគ្គហេតុវត្ថុជាស្រុក . . .	១១៨
កឡានខ្លឹមភិក្ខុប្រាជ្ញាបុគ្គលព្រះមេត្តព្រះភាគ . . .	១២១
ពោលអំពីញាណវត្ថុ . . .	១២៣
ពោលអំពីផកមនិមរណ . . .	១២៤
ឈ្មោះអរិយសាវ័ក . . .	១២៧
សេចក្តីដឹងក្នុងអតីតកាលជាដើម . . .	១២៨
ពោលអំពីញាណវត្ថុ . . .	១៣១
ការសាមញ្ញភវន្ត្រាភពនិមរណ . . .	១៣៣
ការសាមញ្ញភវន្ត្រាភពជាដើម . . .	១៣៤
ការសាមញ្ញភវន្ត្រាភព . . .	១៣៨
ការសាមញ្ញភវន្ត្រាភព . . .	១៤១

ឧត្តរត្ថេ

មាតិកា

អង្គ

អភិសមយស័យុត្តស្ស ទុក្ខវេទ ទុក្ខក្កយបរិម័សនា	១៧៧
អវិជ្ជាបហានំ	១៨១
បុព្វាភិសង្កាតិអភិសង្ការណបុព្វ	១៨៣
ទុក្ខក្កន្ធសមុទយោ	១៨៤
អត្ថក្កន្ធបមា	១៨៧
ទុក្ខក្កន្ធនិរោធា	១៨៨
ភេសប្បវិជ្ជបមា	១៨១
មហារក្ខបមា	១៨៣
ករុណារក្ខបមា	១៨៧
ទុក្ខក្កន្ធសមុទយោ	១៨៨
បដិច្ចសមុប្បាទនម្ពិរោ	២០១
មហារក្ខបមា	២០៣
ទុក្ខនំ	២០៤

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយស័យុត្តស្ស ទុក្ខវេទ កាលិចារណការណវិយាអសំទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ	១៧៧
ការលះបង់អវិជ្ជា	១៨១
ទ្រង់សាកល្បងការតាត់នៃឧប្បាសនាជាដើម	១៨៣
ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខ	១៨៤
ឧបមាដោយគំនរភ្លើង	១៨៧
ការលះទៅនៃកងទុក្ខ	១៨៨
ឧបមាដោយប្រទីបប្រែង	១៨១
ឧបមាដោយឈើធំ	១៨៣
ឧបមាដោយឈើខ្លី	១៨៧
ហេតុនាំឱ្យកើតកងទុក្ខ	១៨៨
និម្មិតរបស់វិនិច្ឆ័យសមុប្បាទ	២០១
ឧបមាដោយឈើធំ	២០៣
ទុក្ខនំ	២០៤

មាតិកា

អង្គ

អភិសមយស័យេត្តស្ស មហាវគ្គ បាតុមហាភូតិកការេ	២០៧
កាយឱត្តិ	២០៨
បដិទ្ធសមុប្បាទមនសិការេថា	២១១
សុខវេទនាទិច្ចជ្ឈន្ត	២១៣
កវ្យករាហារេថា	២១៤
ផស្សហារេថា	២១៧
វិញ្ញាណហារេថា	២១៨
ចក្ការេ អាហារ	២២១
ផេតចក្កការេបមា	២២៣
កវ្យករាហារេ	២២៤
ក្នុងនាសាស្ត្របមា	២២៧
កវ្យករាហារេ	២២៨
ទុក្ខក្នុងនាសាស្ត្រ	២៣១
បុព្វណ្ណសូបមា	២៣៣
អន្តរសម្មសកថា	២៣៤

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយស័យេត្ត មហាវគ្គ កាកនៃមហាភូតិកការេ	២០៧
សេចក្តីនៀយណាយក្នុងកាយ	២០៨
កោលអំពីការកំណត់ទុកក្នុងចិត្តនូវបដិទ្ធសមុប្បាទធម៌	២១១
ការកើតឡើងនៃសុខវេទនាជាដើម	២១៣
កោលអំពីកវ្យករាហារ	២១៤
កោលអំពីផស្សហារ	២១៧
កោលអំពីវិញ្ញាណហារ	២១៨
អាហារប្លេឡាង	២២១
ឧបមាដោយផ្ទះមានកំពូលក្នុងនាសាស្ត្រ	២២៣
កវ្យករាហារ	២២៤
ឧបមាដោយផ្ទះមានកំពូលក្នុងនាសាស្ត្រ	២២៧
សេចក្តីនៀយនៃសម្មសកថា	២២៨
ការលេខនៃកងទុក្ខ	២៣១
ឧបមាដោយផ្ទះមានកំពូលក្នុងនាសាស្ត្រ	២៣៣
និយាយអំពីការកំណត់ទុកក្នុងចិត្តនូវបដិទ្ធសមុប្បាទធម៌	២៣៤

មាតិកា

ក

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គ កណ្តាចំប្រៀន	២២១
កាបាទិយកំសូបមា	២២៣
កណ្តាចំបដហនំ	២២៤
កាបាទិយកំសូបមា	២២៧
សាប្បកូបសន្តិមនំ	២២៨
ជាតាចំបុត្រា	២៤១
នឡកលាបូបមា	២៤៣
មុសិកាចំគោរា	២៤៤
ជកមរណាចំបុត្រា	២៤៧
ជាតាចំបុត្រា	២៦១
យម្មាភិក្ខុបមា	២៦៣
មហាសមុទាបមា	២៦៤
កាននុបសន្តិមនំ	២៦៧
សុសិមបុត្រា	២៦៨

មាតិកា

ល

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ការញ្ចាងនក្ខាជាដើមរួចប្រៀន	២២១
ឧបមាដោយដ្ឋិលពេញដោយសុរា	២២៣
ការលាងកណ្តាជាដើម	២២៤
ឧបមាដោយដ្ឋិលពេញដោយសុរា	២២៧
ព្រះមហាកេត្តិនៈព្រះសាវ័ច្ឆ	២២៨
ការសូត្រជាតិជាដើម	២៤១
ឧបមាដោយពាច័របុរៈ	២៤៣
ព្រះមុសិលច្ឆោជាដើម	២៤៤
ការសូត្រជកិក្ខុនិទានជាដើម	២៤៧
ការសូត្រជាតិជាដើម	២៦១
ឧបមាដោយចូរសន្តិលក្ខេត្រហាយ	២៦៣
ឧបមាដោយមហាសមុទ្រ	២៦៤
សុសិមបវិទ្យាជក្ខុលទៅក្រុងកាន្ត	២៦៧
កាព្យសូត្រសំសុសិមភិក្ខុ	២៦៨

មាតិកា

គន្លឹះ

អភិសមយស័យុត្តស្ស មហាវិទ្យា ចេតោបរិយញ្ញាលាបុត្តា . . .	២៧១
ចិត្តចក្កញ្ញាលាបុត្តា	២៧២
កត្តាទុច្ចសន្តិមន៍	២៧៤
ប្រាជ្ញាចិត្តចក្ក	២៧៧
ប្រាជ្ញាចិត្តចក្ក	២៧៨
អនុវិធីបុត្តា	២៨១
ចិត្តចក្កបុត្តា	២៨៣
ចេតោបរិយញ្ញា	២៨៤
វិទ្យា	២៨៧

សមណប្រាហ្មណវិទ្យា

អភិសមយស័យុត្តស្ស សមណប្រាហ្មណវិទ្យា ជានមណោទិដ្ឋានន៍ ២៨៨
--

អន្តរមេឃ្យាល

អភិសមយស័យុត្តស្ស អន្តរមេឃ្យាល សិក្ខាទិកាលីយកា . . .	២៨៣
---	-----

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយស័យុត្ត មហាវិទ្យា ការស្វែងរកចេតោបរិយញ្ញាលា	២៧១
ការស្វែងរកចិត្តចក្កញ្ញាលា	២៧៣
សុសំនាទិកុលទៅកាន់ព្រះមាតាប្រធាន	២៧៥
ការស្វែងរកចិត្តចក្កច្រើនជាដើម	២៧៧
ការស្វែងរកយុត្តសន្តិមន៍ជាដើម	២៧៨
ការស្វែងរកអនុវិធី	២៨១
ការស្វែងរកចិត្តចក្ក	២៨៣
សេចក្តីចម្លើយដោយការចាប់បោក	២៨៤
វិទ្យា	២៨៧

សមណប្រាហ្មណវិទ្យា

អភិសមយស័យុត្ត សមណប្រាហ្មណវិទ្យា សេចក្តីចម្លើយនិងនូវជំនាញនិងធម្មតាជាដើម . . .	២៨៨
--	-----

អន្តរមេឃ្យាល

អភិសមយស័យុត្ត អន្តរមេឃ្យាល កិរិយាធ្វើនូវការសិក្សាជាដើម	២៨៣
--	-----

មាតិកា

ឆ្នាំ

អភិសមយវត្ថុស្រុក អភិសមយវត្ថុ រដ្ឋបាលឃុំ	២៧៧
មហាវត្ថុធម៌	២៧៧
មហាវត្ថុការពារ	៣០១
សិរីរាជ្យវត្តភ្នំធម៌	៣០៧
រដ្ឋបាល	៣០៧

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយវត្ថុ អភិសមយវត្ថុ រដ្ឋបាលឃុំស្រុក	២៧៧
រដ្ឋបាលឃុំស្រុក	២៧៧
ការងាររបស់រដ្ឋបាលឃុំស្រុក	៣០១
រដ្ឋបាលឃុំស្រុក	៣០៧
រដ្ឋបាល	៣០៧

សង្ខេបប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ព្រះពុទ្ធ	ព្រះពុទ្ធ	៤	៨
នរណាហ្ន៎	នរណាហ្ន៎	៦៨	១៧
ទីលេខ	ទីលេខ	៣៣	១០
ដូចជាកំណត់សំគាល់	ដូចជាបុរសខ្មាន	៦១	"
ដែលគេកាត់ហើយ	កំណត់សំគាល់បិទបញ្ចប់កាយ	"	១១
ដូចជាកំណត់សំគាល់	ដូចជាបុរសខ្មាន		
ដែលគេកាត់ហើយ	កំណត់សំគាល់បិទបញ្ចប់កាយ	"	១៣
ឥឡូវ	ឥឡូវ	៦៨	៤
ពលវិប	ពលវិប	"	៧
១២៨	១២៨	លេខទំព័រ	
លូតលាស់	មិនលូតលាស់	១២៨	៦
កំលែងទៅ	កំលែងទៅ	"	៦
ច្រហានទៅ	ច្រហានទៅវិញ	២២០	១០
ផ្តល់	ផ្តល់	២២៧	១
ចាកខាស	ចាកខាស	២៧១	៨
...ការលេខនៃឧត្តរ...	...ការលេខនៃឧត្តរ ព្រោះ	២៨១	៦
មួយសិន	សិន	២៨៦	៨

វិទ្យាវិទ្យបង្ក

វិទ្យាវិទ្យបង្ក	អវិទ្យាវិទ្យបង្ក	អង្គ	រដ្ឋលេខាយ
អចរណ	អចរណ	២២	៦
កតិបដិសរណ	កតិបដិសរណ	៨១	១០
ផស្ស្សប្បដិស	ផស្ស្សប្បដិស	៧៨	៣
កន្តិ	កន្តិ	៨៧	១៧
ទិស្ស	ទិស្ស	"	១៨
អកាលកម	អកាលកម	១២៨	៦
កតិបដិស	កតិបដិស	១៣៨	១
បរិមាណ	បរិមាណ	១៧៨	"
កាលកម	កាលកម	២១៨	១៦
កតិបដិស	កតិបដិស	២៨៨	៦
កិសិ	កិសិ	២៧៦	១៦
ជាតិយោ	ជាតិយោ	"	"
ចរណ	ចរណ	២៨៦	១